LIFE-IP 4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002)
Ολοκληρωμένες δράσεις για τη διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα

Παράρτημα Ι: **Παρουσιάσεις διαδικτυακών σεμιναρίων**

Εκπαιδευτικό και συνοδευτικό υλικό για τις δράσεις του προγράμματος κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων των εμπλεκόμενων μερών (2021-2023)

Παραδοτέο Δράσης C.5

WWF Ελλάς
Νοέμβριος 2023

Παρουσιάσεις σεμιναρίων για στελέχη δημόσιων υπηρεσιών και φορέων

Παρουσίαση Μαρτίου 2022

Το νομικό πλαίσιο για την προστασία της βιοποικιλότητας και τις περιοχές Natura 2000

Διαδικτυακό σεμινάριο στο πλαίσιο του έργου LIFE-IP 4 NATURA

22 Μαρτίου 2022

Δημιουργία περιεχομένου & υλοποίηση διαδικτυακού σεμιναρίου:

Σοφία Κόπελα, Εύα Καλλιβωκά, Βασιλική Ορφανού, Γιώργος Μελισσουργός

©WWF Ελλάς 2022

Καλωσήρθατε
...και μικρή τεχνική εισαγωγή

Speaker view/
Gallery view

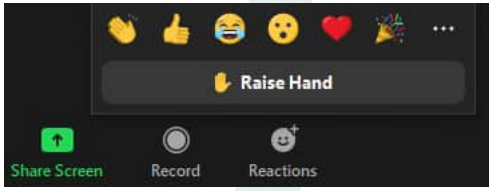

Raise hand

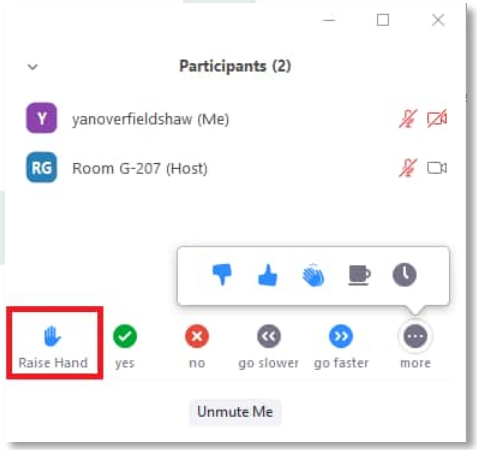

Reactions

Mute/ unmute
Start/ stop video

Chat

Raise hand

Participants

Εισαγωγή
Το έργο LIFE-IP 4 NATURA

- «Ολοκληρωμένες δράσεις για την διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων, και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα»
- 12 εταίροι
  (Συντονιστής το ΥΠΕΝ, και επιπλέον Πανεπιστήμιο Πατρών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, WWF Ελλάς, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Περιφέρεια Κρήτης, Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Περιφέρεια Αττικής, ΑΠΔ Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας, Πράσινο Ταμείο, ΟΦΥΠΕΚΑ)
- Διάρκεια 8 έτη (2017-2025)
- Ενίσχυση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα και συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για τη φύση
- Ολοκληρωμένη και συντονισμένη πρωτοβουλία για την υλοποίηση του ΠΔΠ για το δίκτυο Natura 2000
- Ενδεικτικές δράσεις: εκπόνηση και υλοποίηση σχεδίων δράσης ειδών και οικοτόπων, πιλοτική εφαρμογή ΣΔ σε επιλεγμένες περιοχές, χαρτογράφηση και αξιολόγηση οικοσυστημικών υπηρεσιών κ.α.

Εισαγωγή
Το πρόγραμμα ενδυνάμωσης ικανοτήτων

- **Στόχος του είναι η επαύξηση των γνώσεων και η βελτίωση της κατανόησης** θεμάτων όπως:
  - *το νομικό πλαίσιο για την προστασία της βιοποικιλότητας,*
  - *η εφαρμογή των ευρωπαϊκών οδηγιών για τη φύση,*
  - *η δέουσα εκτίμηση για έργα και δραστηριότητες σε περιοχές Natura 2000, και*
  - *η διαχείριση των περιοχών Natura 2000 της Ελλάδας*

- Βασίζεται σε χαρτογράφηση εμπλεκομένων και σχεδιάστηκε σύμφωνα με τις γνώσεις, τις απόψεις και τις ανάγκες κατάρτισής τους

- Περιλαμβάνει δράσεις ενημέρωσης, διαδικτυακά και δια ζώσης σεμινάρια, ηλεκτρονική ασύγχρονη τηλεκπαίδευση, καθώς και δράσεις εξοικείωσης με νέα εργαλεία

- Οι δράσεις θα συνεχιστούν μέχρι και την ολοκλήρωση του έργου (2025)

Εισαγωγή
Σύντομη γνωριμία

Δείξε μας που βρίσκεσαι στην Ελλάδα!

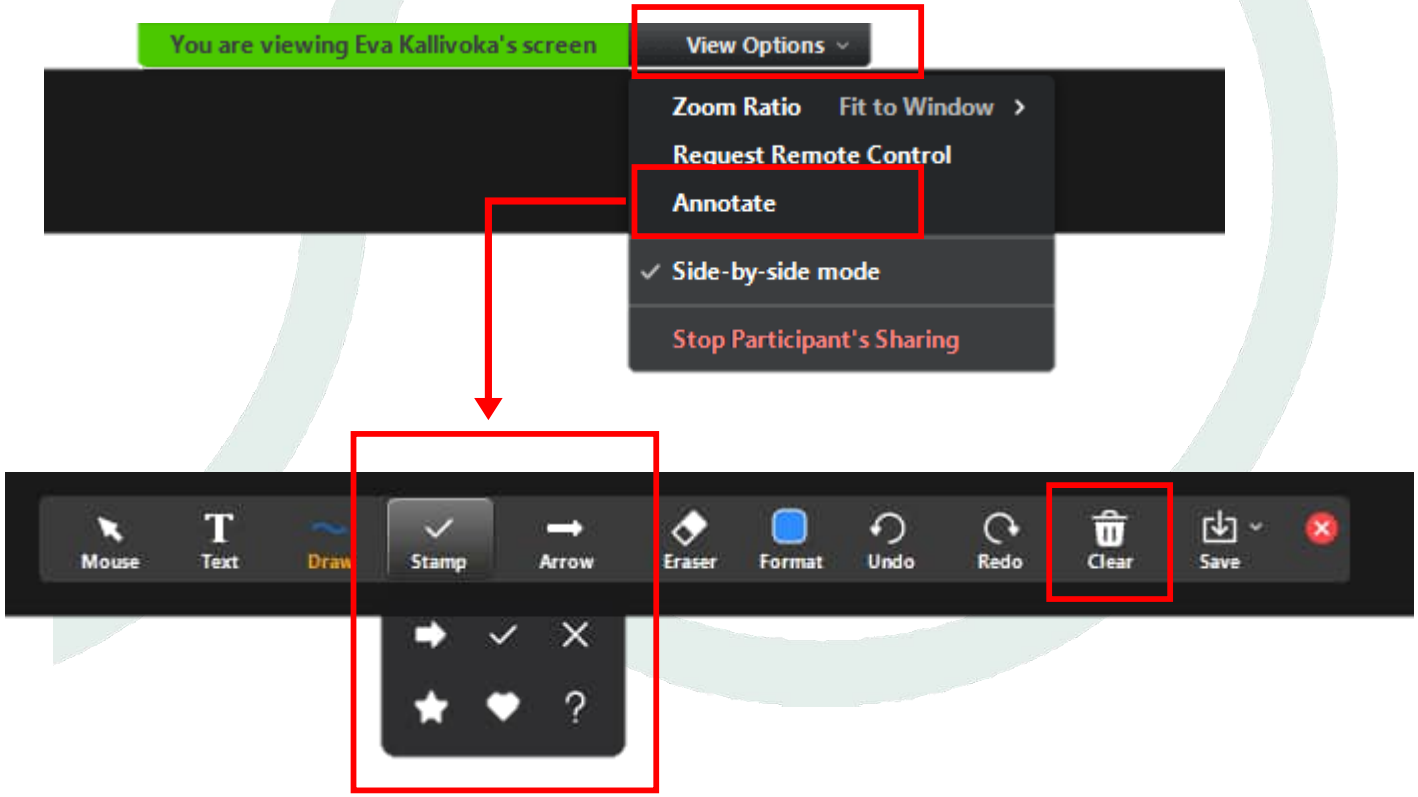

Οικοσκόπιο

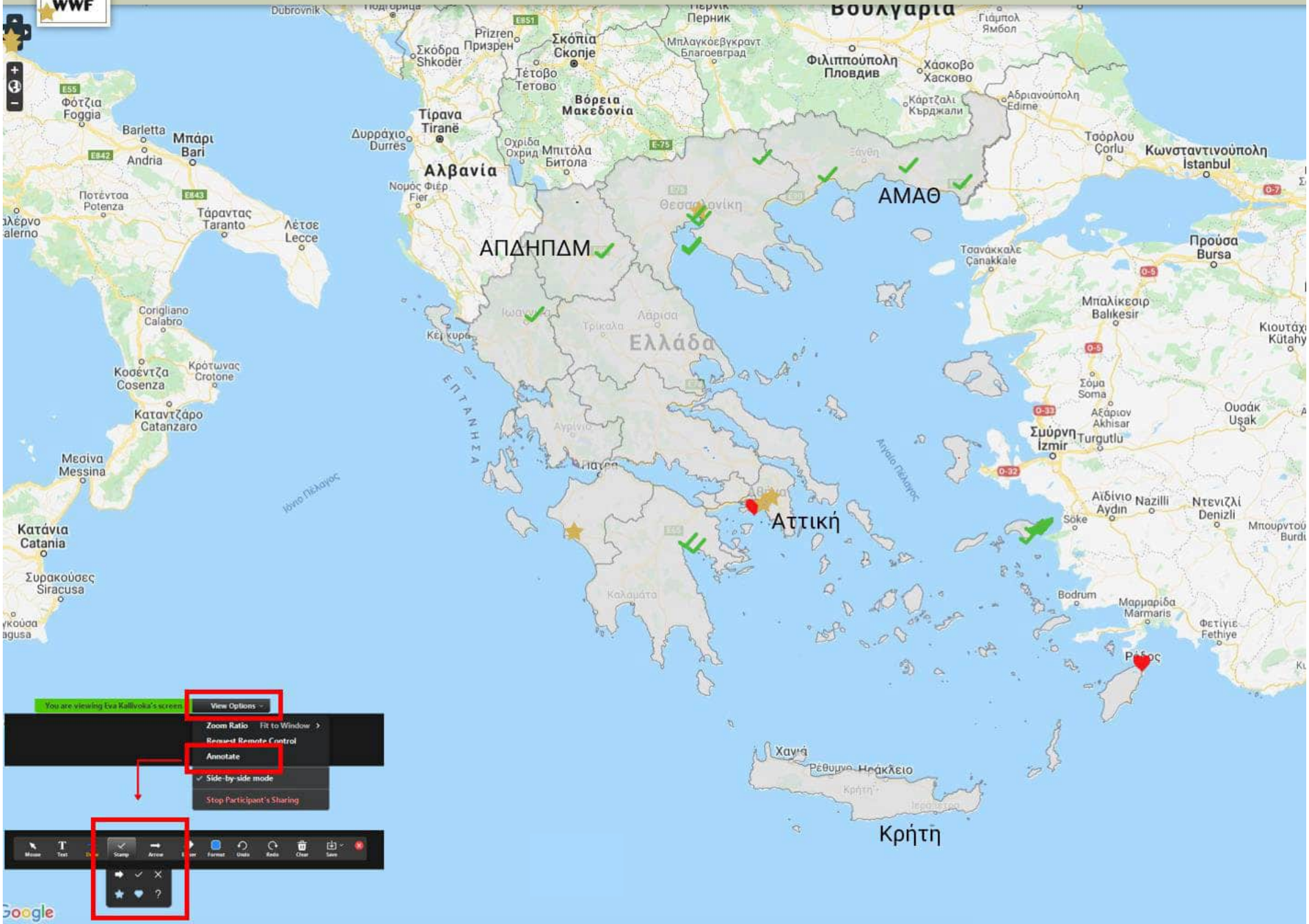
ΑΜΑΘ
ΑΠΔΗΠΔΜ
Αττική
Κρήτη
Ελλάδα
Αλβανία
Βόρεια Μακεδονία
Βουλγαρία
Θεσσαλονίκη
Ιόνιο Πέλαγος
Αιγαίο Πέλαγος
Πελοπόννησος
Κρήτη
Χανιά
Ηράκλειο
Ρέθυμνο
Σμύρνη
İzmir
Κωνσταντινούπολη
İstanbul
Μπάρι
Bari
Τάραντας
Taranto
Λέτσε
Lecce
Μεσίνα
Messina
Κατάνια
Catania
Συρακούσες
Siracusa
Κροτώνας
Crotone
Κοσέντζα
Cosenza
Καταντζάρο
Catanzaro
Κορυλιανό
Corigliano Calabro
Ποτέντσα
Potenza
Φότζια
Foggia
Μπαρλέτα
Barletta
Άντρια
Andria
Τίρανα
Tirana
Δυρράχιο
Durrës
Σκόπια
Skopje
Πρίζρεν
Prizren
Τέτοβο
Tetovo
Οχρίδα
Ohrid
Μπιτόλα
Bitola
Φιλιππούπολη
Plovdiv
Χάσκοβο
Haskovo
Αδριανούπολη
Edirne
Τσορλού
Çorlu
Προύσα
Bursa
Τσανάκκαλε
Çanakkale
Μπαλίκεσιρ
Balıkesir
Σόμα
Soma
Αξάριον
Akhisar
Τουρτλού
Turgutlu
Αϊδίνιο
Aydın
Ναζίλλι
Nazilli
Ντενιζλί
Denizli
Σόκε
Söke
Μπόντρουμ
Bodrum
Μαρμαρίδα
Marmaris
Φετιγιέ
Fethiye
Ρόδος
Περνίκ
Перник
Μπλαγκόεβγκραντ
Благоевград
Κάρτζαλι
Кърджали
Γκάμπολ
Ямбол
Ουσάκ
Uşak
Μπουρντούρ
Burdur
Κιουτάχεια
Kütahya
Δυβρόβνικ
Dubrovnik
Σκόδρα
Shkodër
Φίερ
Fier
Λάρισα
Τρίκαλα
Κέρκυρα
Καλαμάτα
Αγρίνιο
Ιωάννινα
Ρόδος

You are viewing Eva Kallivoka's screen
View Options
Zoom Ratio
Fit to Window
Request Remote Control
Annotate
Side-by-side mode
Stop Participant's Sharing
Stamp
Arrow
Format
Undo
Redo
Clear
Save

Το νομικό πλαίσιο για την προστασία της βιοποικιλότητας και το δίκτυο Natura 2000

Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι

- Τα βασικά για τη βιοποικιλότητα & το περιβαλλοντικό δίκαιο
- Γνωριμία με το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για τις περιοχές Natura 2000
  - ✓ Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας
  - ✓ *Οι ευρωπαϊκές οδηγίες για τη φύση, και οι βασικές υποχρεώσεις που προκύπτουν για τα κράτη μέλη*
  - ✓ *Οι διατάξεις του άρθρου 6 της οδηγίας για τους οικοτόπους*

Μέρος ΙΙ

- Εξοικείωση με το Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών της Ελλάδας
  - ✓ *Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών: Κατηγορίες ΠΠ & Εργαλεία διαχείρισης*
  - ✓ *Προστασία ειδών*
  - ✓ *Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών: ν. 4685/2020 & ΟΦΥΠΕΚΑ*
- Κατανόηση της αλληλεπίδρασης και των διασυνδέσεων της διεθνούς, ευρωπαϊκής και εθνικής έννομης τάξης για την προστασία της βιοποικιλότητας

Το νομικό πλαίσιο για την προστασία της βιοποικιλότητας και το δίκτυο Natura 2000

Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι

- Τα βασικά για τη βιοποικιλότητα & το περιβαλλοντικό δίκαιο
- Γνωριμία με το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για τις περιοχές Natura 2000
  - ✓ Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας
  - ✓ *Οι ευρωπαϊκές οδηγίες για τη φύση, και οι βασικές υποχρεώσεις που προκύπτουν για τα κράτη μέλη*
  - ✓ *Οι διατάξεις του άρθρου 6 της οδηγίας για τους οικοτόπους*

Μέρος ΙΙ

- Εξοικείωση με το Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών της Ελλάδας
  - ✓ *Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών: Κατηγορίες ΠΠ & Εργαλεία διαχείρισης*
  - ✓ *Προστασία ειδών*
  - ✓ *Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών: ν. 4685/2020 & ΟΦΥΠΕΚΑ*
- Κατανόηση της αλληλεπίδρασης και των διασυνδέσεων της διεθνούς, ευρωπαϊκής και εθνικής έννομης τάξης για την προστασία της βιοποικιλότητας

Βιοποικιλότητα
Ορισμός

Ως «**βιολογική ποικιλότητα**» (biological diversity) νοείται η ποικιλία των ζώντων οργανισμών κάθε προέλευσης περιλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, χερσαίων, θαλασσίων και άλλων υδατικών οικοσυστημάτων και οικολογικών συμπλεγμάτων, των οποίων αποτελούν μέρος. Περιλαμβάνει την ποικιλότητα εντός των ειδών, μεταξύ ειδών και μεταξύ οικοσυστημάτων.

(Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα, Ρίο ντε Τζανέιρο 1992)

- Η ποικιλία όλων των μορφών ζωής στη Γη
- Διαφορετικά επίπεδα, αναπόσπαστα τμήματα ενός ενιαίου συνόλου
- Αλλάζει με το πέρασμα του χρόνου

Μέρος Ι - Περιβαλλοντικό δίκαιο
Επίπεδα και διασυνδέσεις

Σύνολο κανόνων δικαίου που αποσκοπούν **στην προστασία του περιβάλλοντος** μέσω

- της ρύθμισης της συμπεριφοράς των μελών μιας κοινότητας, η δραστηριότητα των οποίων **ενδέχεται να έχει βλαπτικές συνέπειες στο περιβάλλον**, αλλά και
- της ρύθμισης εννόμων σχέσεων και διαδικασιών που **επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα την κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος**

- ✓ Πολυεπίπεδο
- ✓ Διεπιστημονικό
- ✓ Τεχνικό
- ✓ Πολυτομεακό /διακλαδικό

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας
Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας 2030

1ος άξονας δράσεων και δεσμεύσεων: προστασία και διατήρηση της φύσης

- Ενσωμάτωση **30% της χερσαίας και 30% της θαλάσσιας** έκτασης της ΕΕ σε π.π., και εξασφάλιση **οικολογικών διαδρόμων**
- **Αυστηρή προστασία τουλάχιστον του 1/3 των π.π.** της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των πρωτογενών και των αρχέγονων δασών, δηλαδή το **10%** της συνολικής κάλυψης της ΕΕ
- **Αποτελεσματική διαχείριση** όλων των π.π. με τον καθορισμό **σαφών στόχων** και **μέτρων διατήρησης** και την **παρακολούθησή** τους

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας
Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας 2030

2ος άξονας δράσεων και δεσμεύσεων: αποκατάσταση υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων, μείωση των πιέσεων στη βιοποικιλότητα

- Νέο θεσμικό πλαίσιο για την **αποκατάσταση των οικοσυστημάτων**, με δεσμευτικούς στόχους

- Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης ή της τάσης της για **>30%** των προστατευόμενων οικοτόπων και ειδών της Ευρώπης που **δεν βρίσκονται σε ικανοποιητική κατάσταση**

Πείτε μας τη γνώμη σας

Σύμφωνα με την εμπειρία σας, ποια είναι η μεγαλύτερη πίεση/ απειλή για τη βιοποικιλότητα στην Ελλάδα;

- Παραγωγικές δραστηριότητες και πρακτικές (π.χ. γεωργία, κτηνοτροφία)
- Κατασκευή έργων υποδομής και δόμηση (για τουριστική ανάπτυξη / κατοικία)
- Ρύπανση
- Κλιματική αλλαγή
- Υπέρ-εκμετάλλευση φυσικών πόρων και ειδών
- Εισβλητικά ξενικά είδη

©Αλέξης Αλεξανδρής

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Επισκόπηση των δύο οδηγιών για τη φύση – Γενικοί στόχοι

Οδηγία για τα πτηνά
(2009/147/ΕΚ,
που αντικατέστησε την 79/409/ΕΟΚ)

Άρθρο 2

Διατήρηση όλων των άγριων πτηνών της ΕΕ

«…σε επίπεδο που να ανταποκρίνεται μεταξύ άλλων στις οικολογικές, επιστημονικές και μορφωτικές απαιτήσεις, λαμβάνοντας, ωστόσο, υπόψη τις οικονομικές και ψυχαγωγικές απαιτήσεις.»

Οδηγία για τους οικοτόπους
(92/43/ΕΟΚ)

Άρθρο 2

Προστασία της βιοποικιλότητας μέσω της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων και των ειδών άγριας χλωρίδας και πανίδας, κοινοτικού ενδιαφέροντος

«Τα μέτρα τα οποία λαμβάνονται σύμφωνα με την παρούσα οδηγία αποσκοπούν στη διασφάλιση της διατήρησης ή της αποκατάστασης σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης…»

«Κατά τη λήψη μέτρων λαμβάνονται υπόψη οι οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές απαιτήσεις, καθώς και οι περιφερειακές και τοπικές ιδιομορφίες.»

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Επισκόπηση των δύο οδηγιών για τη φύση – Δομή

Οδηγία για τα πτηνά

Οδηγία για τους οικοτόπους

Προστασία περιοχών

- Πτηνά παρ. Ι - ΖΕΠ
- Αποδημητικά πτηνά με συχνή παρουσία - ΖΕΠ
- Τύποι οικοτόπων παρ. Ι - ΕΖΔ
- Είδη παρ. ΙΙ - ΕΖΔ

Προστασία ειδών

- Άγρια πτηνά
- Εξαιρέσεις ειδών παρ. ΙΙ και ΙΙΙ
- Είδη παρ. IV - αυστηρό καθεστώς προστασίας
- Είδη παρ. V - μέτρα για σύλληψη & εκμετάλλευση

Δίκτυο Natura 2000

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Διαδικασία χαρακτηρισμού των περιοχών Natura 2000

Οδηγία για τους οικοτόπους

- Εθνικός κατάλογος πΤΚΣ
- Διαβίβαση στην Επιτροπή εντός 3ετίας
- Κατάλογος ΤΚΣ από Επιτροπή
- Χαρακτηρισμός ΤΚΣ ως ΕΖΔ, εντός 6ετίας, από το κράτος μέλος

Διαπίστωση παράλειψης στον εθνικό κατάλογο:

- Διμερής συνεννόηση με κράτος μέλος
- * Διαβίβαση πρότασης από Επιτροπή στο Συμβούλιο
- Απόφαση Συμβουλίου

Οδηγία για τα πτηνά

- Ορισμός ΖΕΠ από τα κράτη μέλη
- Αυτόματη ένταξη των ΖΕΠ στις περιοχές Natura 2000
- Διαβίβαση καταλόγου στην Επιτροπή

* Αποτυχία χαρακτηρισμού μιας κατάλληλης περιοχής ως ΖΕΠ:

- Διαδικασία επί παραβάσει από την Επιτροπή

Ο κατάλογος των ΣΠΠ της BirdLife ως «σκιώδης κατάλογος» των ΖΕΠ έχει αναγνωριστεί επανειλημμένα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το ΔΕΕ σε μια σειρά υποθέσεων σχετικά μη ορισμό επαρκών ΖΕΠ από τα κράτη μέλη

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Υποχρεώσεις κρατών μελών

	Οδηγία για τα πτηνά	Οδηγία για τους οικοτόπους
Χαρακτηρισμός περιοχών	• *ΖΕΠ* *για τα είδη του παρ. Ι & τα αποδημητικά με συχνή παρουσία* • Στόχοι διατήρησης	• Δίκτυο Natura 2000 • ΕΖΔ *για τους ΤΟ του παρ. Ι & οικοτόπους των ειδών του παρ. ΙΙ* • Στόχοι διατήρησης
Προστασία οικοτόπων/ περιοχών	Μέτρα ειδικής διατήρησης *για οικοτόπους ειδών του παρ. Ι & περιοχές σημαντικές για αποδημητικά με συχνή παρουσία*	Αναγκαία μέτρα διατήρησης *για τους ΤΟ του παρ. Ι & οικοτόπους των ειδών του παρ. ΙΙ*
Αποφυγή υποβάθμισης & ενόχλησης Δέουσα εκτίμηση	• Αποφυγή υποβάθμισης οικοτόπων & ενόχλησης ειδών • Δέουσα εκτίμηση επιπτώσεων σχεδίων και έργων	
Προστασία ειδών	• Γενικό καθεστώς προστασίας για όλα τα είδη • Απαγόρευση εμπορίας ειδών (με εξαιρέσεις), προϋποθέσεις για το κυνήγι	• Αυστηρό καθεστώς προστασίας (είδη του παρ. IV) • Μέτρα εκμετάλλευσης (είδη του παρ. V)

...επιπλέον υποχρεώσεις...

- Προώθηση οικολογικής συνοχής του δικτύου
- Παρακολούθηση και αναφορά
- Προώθηση έρευνας

Πείτε μας τη γνώμη σας

Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, η σημαντικότερη συμβολή των οδηγιών για τη φύση στην προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα;

- Λήψη μέτρων διατήρησης για είδη και οικοτόπους, και για την αποφυγή της υποβάθμισης οικοτόπων και σημαντικών ενοχλήσεων στα είδη
- Θέσπιση συστήματος αυστηρής προστασίας για επιλεγμένα είδη
- Χαρακτηρισμός και θεσμοθέτηση προστατευόμενων περιοχών βάσει οικολογικών κριτηρίων
- Δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων δραστηριοτήτων, έργων και σχεδίων
- Παρακολούθηση κατάστασης διατήρησης ειδών και οικοτόπων και σύνταξη αναφορών
- Εκτίμηση χρηματοδοτικών αναγκών και εντοπισμός χρηματοδοτικών μέσων
- Θέσπιση στόχων διατήρησης για είδη και οικοτόπους
- Έλεγχος συμμόρφωσης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

©Αντώνης Στούμπας

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας
Η έννοια του στόχου διατήρησης

Στόχοι διατήρησης	
Καθορίζονται	• σε επίπεδο περιοχής Natura 2000 • για όλα τα είδη και τους φυσικούς ΤΟ **με σημαντική παρουσία** στην περιοχή • για ΖΕΠ & ΕΖΔ *(& ΤΚΣ μετά την 6ετία)* • σε εθνικό, περιφερειακό, ή βιογεωγραφικό επίπεδο εντός του κράτους μέλους
Βασίζονται	στις οικολογικές απαιτήσεις των ειδών και οικοτόπων **με σημαντική παρουσία** στην περιοχή
Καθορίζουν	την **επιθυμητή κατάσταση διατήρησης** αυτών των ειδών και οικοτόπων
Διαμορφώνονται	σε συνάρτηση με την **εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης** κάθε είδους και τύπου οικοτόπου

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας
Η έννοια του στόχου διατήρησης – Παράδειγμα 1

Τύπος οικοτόπου: ημιφυσικοί λειμώνες (6210)

Κατάσταση διατήρησης: Κακή

Πιθανός στόχος διατήρησης: βελτίωση της κατάστασης του ΤΟ στην κατηγορία Α – άριστη– εντός 10 ετών

(λαμβάνοντας υπόψη ότι επί του παρόντος ο ΤΟ βρίσκεται σε κακή κατάσταση διατήρησης εντός της περιοχής [φυσικής κατανομής του])

Αναγκαία μέτρα διατήρησης που θεσπίστηκαν βάσει του άρθρου 6(1) σχεδιάστηκαν **με σκοπό την επίτευξη του στόχου** αυτού

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018. Ανακοίνωση της Επιτροπής C(2018) 7621 για τη διαχείριση των τόπων του δικτύου Natura 2000 – Οι διατάξεις του άρθρου 6 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τους οικοτόπους.

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας
Η έννοια του στόχου διατήρησης – Παράδειγμα 2

Τύπος οικοτόπου: ενεργός τυρφώνας υψιπέδου (7110)

Κατάσταση διατήρησης: Άριστη

Πιθανός στόχος διατήρησης: διατήρηση της κατάστασης αυτής

(ακόμη και αν ο ΤΟ βρίσκεται σε μη ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης στην ευρύτερη περιοχή [φυσικής κατανομής του])

Δεν έχουν θεσπιστεί μέτρα διατήρησης βάσει του άρθρου 6(1) διότι δεν απαιτούνται ενεργητικά μέτρα διαχείρισης για τη διατήρηση της κατάστασης του

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018. Ανακοίνωση της Επιτροπής C(2018) 7621 για τη διαχείριση των τόπων του δικτύου Natura 2000 – Οι διατάξεις του άρθρου 6 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τους οικοτόπους.

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6 - Προστασία και διαχείριση των περιοχών Natura 2000

1. «Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη καθορίζουν τα αναγκαία μέτρα διατήρησης …..»

2. «Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε στις ειδικές ζώνες διατήρησης να αποφεύγεται η υποβάθμιση των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών, καθώς και….»

3. «Κάθε σχέδιο ή έργο, …εκτιμάται δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο...

4. «Εάν, παρά τα αρνητικά συμπεράσματα της εκτίμησης των επιπτώσεων… το κράτος μέλος λαμβάνει κάθε αναγκαίο αντισταθμιστικό μέτρο…»

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6 - Προστασία και διαχείριση των περιοχών Natura 2000

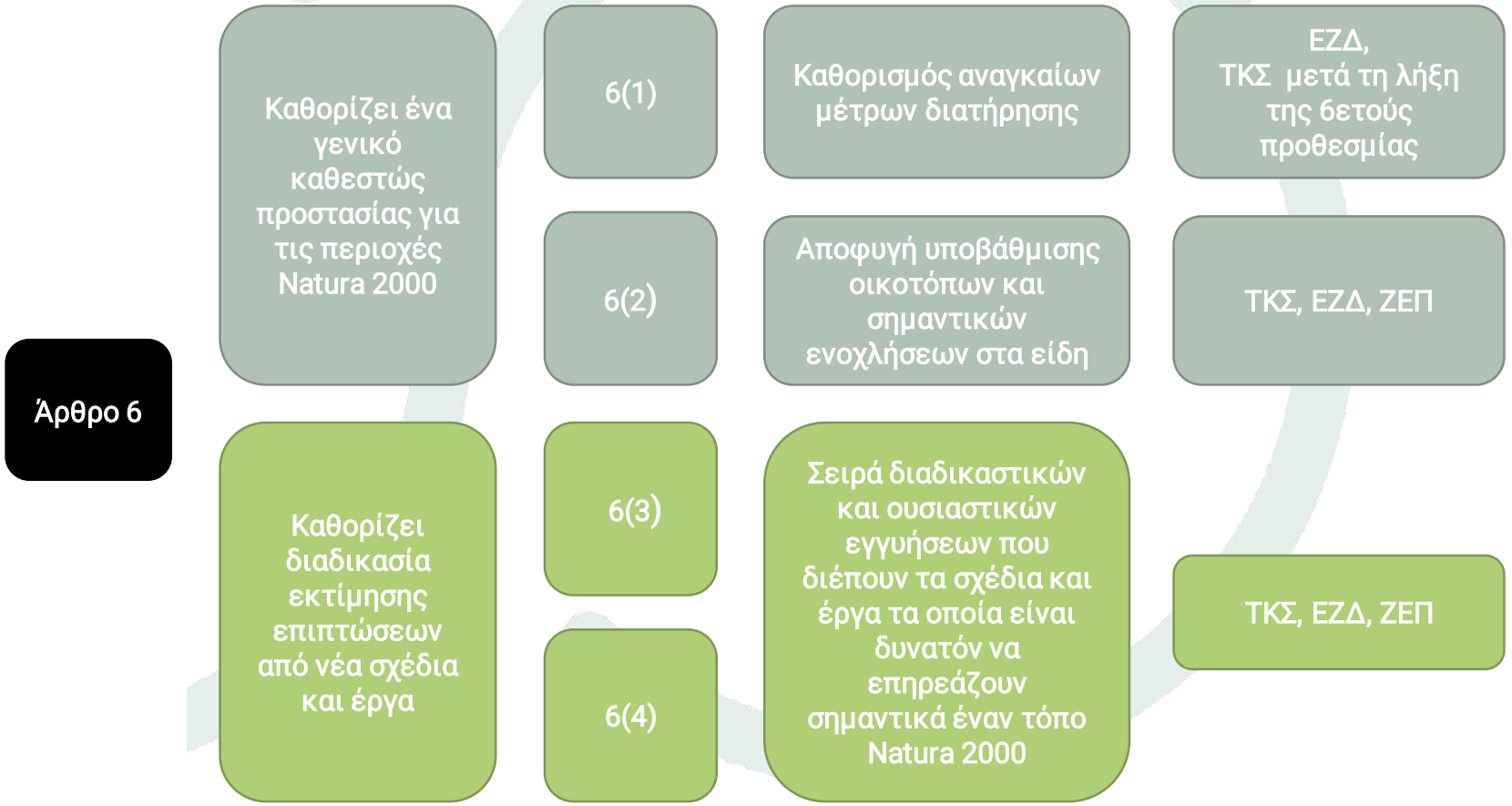

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6(1) - Αναγκαία μέτρα διατήρησης

«Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη καθορίζουν τα ***αναγκαία μέτρα διατήρησης*** *που* ***ενδεχομένως*** *συνεπάγονται* ***ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης*** *ή* ***ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διευθέτησης*** *και* ***τα δέοντα κανονιστικά, διοικητικά ή συμβατικά μέτρα*** *που ανταποκρίνονται στις* ***οικολογικές απαιτήσεις*** *των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος Ι και των ειδών του παραρτήματος ΙΙ, τα οποία απαντώνται στους τόπους.»*

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας
Άρθρο 6(1) - Αναγκαία μέτρα διατήρησης

«Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη καθορίζουν τα ***αναγκαία μέτρα διατήρησης*** *που* ***ενδεχομένως*** *συνεπάγονται* ***ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης*** *ή* ***ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διευθέτησης*** *και* ***τα δέοντα κανονιστικά, διοικητικά ή συμβατικά μέτρα*** *που ανταποκρίνονται στις* ***οικολογικές απαιτήσεις*** *των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος Ι και των ειδών του παραρτήματος ΙΙ, τα οποία απαντώνται στους τόπους.»*

- μηχανισμοί και οι δράσεις σε **μια περιοχή Natura 2000**
  - ✓ για την επίτευξη των **στόχων διατήρησης**
  - ✓ αντιμετώπιση των πιέσεων και των απειλών
- Υποχρεωτικά
- Ουσιαστική εφαρμογή
- Μεμονωμένη περιοχή ή και **εκτός των ορίων** ή και σε **πολλαπλές περιοχές**
- **Οικολογικές απαιτήσεις**

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6(1) - Αναγκαία μέτρα διατήρησης

*«Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη καθορίζουν τα **αναγκαία μέτρα διατήρησης** που **ενδεχομένως** συνεπάγονται **ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης** ή **ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διευθέτησης** και **τα δέοντα κανονιστικά, διοικητικά ή συμβατικά μέτρα** που ανταποκρίνονται στις **οικολογικές απαιτήσεις** των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος Ι και των ειδών του παραρτήματος ΙΙ, τα οποία απαντώνται στους τόπους.»*

μπορεί να μη χρειάζονται πάντοτε σχέδια διαχείρισης

να αφορούν τις περιοχές του δικτύου Natura 2000

...όμως...
Πρέπει να εξασφαλίζεται ότι τίθενται **σαφείς στόχοι και μέτρα διατήρησης** για τους **σχετικούς οικοτόπους και τα είδη που απαντώνται στον τόπο**

Τα **σχέδια διαχείρισης** είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για την εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων διατήρησης με σαφή και διαφανή τρόπο

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6(1) - Αναγκαία μέτρα διατήρησης

«Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη καθορίζουν τα ***αναγκαία μέτρα διατήρησης*** *που* ***ενδεχομένως*** *συνεπάγονται* ***ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης*** *ή* ***ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διευθέτησης*** *και* ***τα δέοντα κανονιστικά, διοικητικά ή συμβατικά μέτρα*** *που ανταποκρίνονται στις* ***οικολογικές απαιτήσεις*** *των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος Ι και των ειδών του παραρτήματος ΙΙ, τα οποία απαντώνται στους τόπους.»*

- ανταποκρίνονται στις **οικολογικές απαιτήσεις**
- διατήρηση ή αποκατάσταση σε **ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης**

Κανονιστικά μέτρα: όροι και περιορισμοί σε σχέση με δραστηριότητες

Διοικητικά μέτρα: διατάξεις σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων διατήρησης ή διαδικασίες έγκρισης δραστηριοτήτων

Συμβατικά μέτρα: σύναψη συμβάσεων ή συμφωνιών

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6(2) - Αποφυγή υποβάθμισης & ενοχλήσεων

*«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα **κατάλληλα μέτρα** ώστε στις ειδικές ζώνες διατήρησης **να αποφεύγεται η υποβάθμιση** των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών, καθώς και **οι ενοχλήσεις** που έχουν επιπτώσεις στα είδη για τα οποία οι ζώνες έχουν ορισθεί, εφόσον οι ενοχλήσεις αυτές **θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις σημαντικές** όσον αφορά τους στόχους της παρούσας οδηγίας.»*

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6(2) - Αποφυγή υποβάθμισης & ενοχλήσεων

*«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα **κατάλληλα μέτρα** ώστε στις ειδικές ζώνες διατήρησης **να αποφεύγεται η υποβάθμιση** των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών, καθώς και **οι ενοχλήσεις** που έχουν επιπτώσεις στα είδη για τα οποία οι ζώνες έχουν ορισθεί, εφόσον οι ενοχλήσεις αυτές **θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις σημαντικές** όσον αφορά τους στόχους της παρούσας οδηγίας.»*

Αρχή της πρόληψης

- Πρέπει να είναι ειδικά συνεκτικά και ολοκληρωμένα και ικανά να διασφαλίσουν την αποτελεσματική προστασία των οικείων περιοχών
- Εστιάζουν στα είδη και οικοτόπους με σημαντική παρουσία
- Μπορεί να εφαρμόζονται **εκτός** ΖΕΠ και ΕΖΔ προκειμένου να αποφευχθεί η υποβάθμιση εντός

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6(3) - Δέουσα εκτίμηση

*«Κάθε **σχέδιο ή έργο**, **μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο** για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατόν **να επηρεάζει σημαντικά** τον εν λόγω τόπο, **καθεαυτό ή από κοινού** με άλλα σχέδια, **εκτιμάται δεόντως** ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των **στόχων διατήρησής** του.*

*Βάσει **των συμπερασμάτων της εκτίμησης των επιπτώσεων** στον τόπο και εξαιρουμένης της περίπτωσης των διατάξεων της παραγράφου 4, οι αρμόδιες εθνικές αρχές συμφωνούν για το οικείο σχέδιο **μόνον αφού βεβαιωθούν** ότι δεν θα παραβλάψει την **ακεραιότητα του τόπου** περί του οποίου πρόκειται και, ενδεχομένως, αφού εκφρασθεί πρώτα η δημόσια γνώμη.»*

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6(3) - Δέουσα εκτίμηση - Στάδια

1ο στάδιο – Προέλεγχος (screening)

*«Κάθε **σχέδιο ή έργο**, **μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο** για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατόν **να επηρεάζει σημαντικά** τον εν λόγω τόπο, **καθεαυτό ή από κοινού** με άλλα σχέδια, **εκτιμάται δεόντως** ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των **στόχων διατήρησής** του.*

2ο στάδιο – Δέουσα εκτίμηση και απόφαση αρχών

*Βάσει **των συμπερασμάτων της εκτίμησης των επιπτώσεων** στον τόπο και εξαιρουμένης της περίπτωσης των διατάξεων της παραγράφου 4, οι αρμόδιες εθνικές αρχές συμφωνούν για το οικείο σχέδιο **μόνον αφού βεβαιωθούν** ότι δεν θα παραβλάψει την **ακεραιότητα του τόπου** περί του οποίου πρόκειται και, ενδεχομένως, αφού εκφρασθεί πρώτα η δημόσια γνώμη.»*

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6(3) - Δέουσα εκτίμηση - Προέλεγχος

*«Κάθε **σχέδιο ή έργο**, **μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο** για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως **είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά** τον εν λόγω τόπο, **καθεαυτό ή από κοινού** με άλλα σχέδια, **εκτιμάται δεόντως** ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των **στόχων διατήρησής** του.»*

Σχέδιο:

«Σχέδια και προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, καθώς και οι τροποποιήσεις τους:

- που εκπονούνται ή/και εγκρίνονται από μια αρχή σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο ή που εκπονούνται από μια αρχή προκειμένου να εγκριθούν, μέσω νομοθετικής διαδικασίας, από το Κοινοβούλιο ή την Κυβέρνηση, και
- που απαιτούνται βάσει νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων»

Οδηγία 2001/42/ΕΚ

για τη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση

Έργο:

- *η υλοποίηση κατασκευαστικών εργασιών ή άλλων εγκαταστάσεων ή τεχνικών κατασκευών,*
- *άλλες επεμβάσεις στο φυσικό περιβάλλον ή το τοπίο, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι επεμβάσεις που αφορούν την εκμετάλλευση των πόρων του εδάφους.*

Οδηγία 2014/52/ΕΕ που τροποποιεί την 2011/92/ΕΕ

για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6(3) - Δέουσα εκτίμηση - Προέλεγχος

*«Κάθε **σχέδιο ή έργο**, **μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο** για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως **είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά** τον εν λόγω τόπο, **καθεαυτό ή από κοινού** με άλλα σχέδια, **εκτιμάται δεόντως** ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των **στόχων διατήρησής** του.»*

εάν μια δραστηριότητα είναι άμεσα συνδεόμενη και αναγκαία για την επίτευξη των στόχων διατήρησης, απαλλάσσεται από την απαίτηση εκτίμησης

όμως.....

ενδέχεται επίσης να υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες ένα σχέδιο ή έργο άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο για τη διαχείριση ενός τόπου μπορεί να επηρεάζει έναν άλλον τόπο.

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6(3) - Δέουσα εκτίμηση - Προέλεγχος

*«Κάθε **σχέδιο ή έργο**, **μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο** για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως **είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά** τον εν λόγω τόπο, **καθεαυτό ή από κοινού** με άλλα σχέδια, **εκτιμάται δεόντως** ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των **στόχων διατήρησής** του.»*

Αρχή της προφύλαξης: ένα σχέδιο ή έργο μπορεί να επιτραπεί μόνο εάν έχει αποκλειστεί κάθε επιστημονική αμφιβολία σχετικά με την απουσία ζημιάς σε προστατευόμενη τοποθεσία (Υπόθεση **Waddenzee C127/02)**

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6(3) - Δέουσα εκτίμηση - Προέλεγχος

*«Κάθε **σχέδιο ή έργο**, **μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο** για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως **είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά** τον εν λόγω τόπο, **καθεαυτό ή από κοινού** με άλλα σχέδια, **εκτιμάται δεόντως** ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των **στόχων διατήρησής** του.»*

Ο σημαντικός χαρακτήρας των επιπτώσεων σε μια περιοχή, ενός σχεδίου ή έργου συνδυάζεται με τους στόχους διατήρησης της περιοχής. **Μόνο επιπτώσεις σχετικές με τους στόχους διατήρησης είναι δυνατόν να είναι σημαντικές.**

Επομένως...

- *όταν ένα σχέδιο έχει επιπτώσεις σε μια περιοχή Natura 2000 εντούτοις **δεν θέτει σε κίνδυνο την επίτευξη των σκοπών της διατηρήσεως** της περιοχής αυτής δεν θεωρείται ως δυνάμενο να επηρεάσει κατά τρόπο σημαντικό τον συγκεκριμένο τόπο*
- *Αντιθέτως, όταν ένα σχέδιο **ενδέχεται να επηρεάσει την επίτευξη των σκοπών της διατήρησης** του συγκεκριμένου τόπου, πρέπει οπωσδήποτε να θεωρείται ως δυνάμενο να επηρεάσει τον τόπο αυτό **κατά τρόπο σημαντικό***

...ολοκλήρωση προελέγχου

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6(3) - Δέουσα εκτίμηση - Προέλεγχος & Διαδικασία

*«Κάθε **σχέδιο ή έργο**, **μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο** για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως **είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά** τον εν λόγω τόπο, **καθεαυτό ή από κοινού** με άλλα σχέδια, **εκτιμάται δεόντως** ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των **στόχων διατήρησής** του.»*

- Προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι σωρευτικές επιπτώσεις εξετάζονται σχέδια ή έργα τα οποία είναι
  - ✓ Ολοκληρωμένα
  - ✓ εγκεκριμένα αλλά μη ολοκληρωμένα
  - ✓ προτεινόμενα
- Δεν περιορίζεται στην εκτίμηση σχεδίων ή έργων παρόμοιου τύπου που καλύπτουν τον ίδιο τομέα δραστηριότητας
- Λαμβάνονται υπόψη όλοι οι τύποι σχεδίων ή έργων που θα μπορούσαν, σε συνδυασμό με το υπό εξέταση σχέδιο ή έργο, να έχουν σημαντικές επιπτώσεις
- Η εκτίμηση πρέπει να γίνει βάσει αξιόπιστων βασικών δεδομένων και όχι μόνο βάσει ποιοτικών κριτηρίων
- Αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της συνολικής εκτίμησης

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας
Άρθρο 6(3) - Δέουσα εκτίμηση - Διαδικασία

*«Κάθε **σχέδιο ή έργο**, **μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο** για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως **είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά** τον εν λόγω τόπο, **καθεαυτό ή από κοινού** με άλλα σχέδια, **εκτιμάται δεόντως** ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των **στόχων διατήρησής** του.»*

- Ανεξαρτήτως απόστασης από Natura 2000
- Η διαδικασία της εκτίμησης ολοκληρώνεται πριν τη λήψη απόφασης
- Όλες οι πτυχές του έργου/σχεδίου
- Βασίζεται σε προωθημένες διαθέσιμες επιστημονικές γνώσεις στον τομέα και σε επικαιροποιημένα στοιχεία
- Αφορά όλα τα είδη και/ή στους οικοτόπους βάσει των οποίων χαρακτηρίστηκε η περιοχή
- Είδη αναγκαία για τη διατήρηση των οικοτόπων /ειδών χαρακτηρισμού
- Προσδιορίζονται όλες οι δυνητικές επιπτώσεις του σχεδίου ή έργου
- Για την εκτίμηση των επιπτώσεων, εφαρμόζονται οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές και μέθοδοι
- Η έκθεση περιέχει πλήρεις, ακριβείς και οριστικές διαπιστώσεις και συμπεράσματα

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6(3) - Δέουσα εκτίμηση - Διαδικασία

*«Κάθε **σχέδιο ή έργο**, **μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο** για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως **είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά** τον εν λόγω τόπο, **καθεαυτό ή από κοινού** με άλλα σχέδια, **εκτιμάται δεόντως** ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των **στόχων διατήρησής** του.»*

- Εκτίμηση επιπτώσεων σε σχέση με τους στόχους διατήρησης του τόπου
- Αφορά όλα τα είδη και/ή στους οικοτόπους βάσει των οποίων χαρακτηρίστηκε η περιοχή
- Στην περίπτωση που δεν έχουν καθοριστεί στόχοι διατήρησης, ο στόχος έγκειται στη διασφάλιση της μη υποβάθμισης των τύπων οικοτόπων ή των οικοτόπων ειδών ή της μη σημαντικής διατάραξης των ειδών

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6(3) - Δέουσα εκτίμηση - Διαδικασία

*«…Βάσει **των συμπερασμάτων της εκτίμησης των επιπτώσεων** στον τόπο, και εξαιρουμένης της περίπτωσης των διατάξεων της παραγράφου 4, οι αρμόδιες εθνικές αρχές συμφωνούν για το οικείο σχέδιο **μόνον αφού βεβαιωθούν** ότι **δεν θα παραβλάψει την ακεραιότητα του τόπου** περί του οποίου πρόκειται και, ενδεχομένως, αφού εκφρασθεί πρώτα η δημόσια γνώμη.»*

- Βεβαιότητα είναι εφικτή όταν δεν υφίσταται καμία εύλογη αμφιβολία από επιστημονικής απόψεως, ως προς την απουσία τέτοιων επιπτώσεων

«***Αν παραμένουν αμφιβολίες** ως προς την απουσία επιβλαβών συνεπειών του συγκεκριμένου σχεδίου για την ακεραιότητα του οικείου τόπου, η αρμόδια αρχή **οφείλει να μην το εγκρίνει**.»*

(ΔΕΕ, C-127/02)

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6(3) - Δέουσα εκτίμηση - Διαδικασία

«…Βάσει ***των συμπερασμάτων της εκτίμησης των επιπτώσεων*** *στον τόπο, και εξαιρουμένης της περίπτωσης των διατάξεων της παραγράφου 4, οι αρμόδιες εθνικές αρχές συμφωνούν για το οικείο σχέδιο* ***μόνον αφού βεβαιωθούν*** *ότι* ***δεν θα παραβλάψει την ακεραιότητα του τόπου*** *περί του οποίου πρόκειται και, ενδεχομένως, αφού εκφρασθεί πρώτα η δημόσια γνώμη.»*

- Η ακεραιότητα συνδέεται με τους στόχους διατήρησης της συγκεκριμένης περιοχής,
- και αφορά σε αρνητικές συνέπειες σε οικοτόπους και είδη των παραρτημάτων Ι και ΙΙ (για τα οποία έχει χαρακτηριστεί η περιοχή)

*«…****παραβλάπτει την ακεραιότητα*** *του τόπου αυτού, αν ενδέχεται να* ***εμποδίσει τη διασφάλιση της διατήρησης*** *των συστατικών χαρακτηριστικών του οικείου τόπου που έχουν σχέση με την παρουσία ενός φυσικού οικοτόπου προτεραιότητας,* ***του οποίου ο σκοπός διατήρησης αποτέλεσε τον λόγο καταχώρισης*** *του τόπου αυτού στον κατάλογο των ΤΚΣ…»*

(ΔΕΕ, C-258/11*)*

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας
Άρθρο 6(3) - Μέτρα μετριασμού των επιπτώσεων

Τα μέτρα μετριασμού

- συνδέονται άμεσα με τις **πιθανές επιπτώσεις που έχουν προσδιοριστεί**
- καθορίζονται μόνο κατόπιν **πλήρους εκτίμησης και περιγραφής** των επιπτώσεων
- **Δεν εξετάζονται** κατά το στάδιο του προκαταρκτικού ελέγχου
- **Αναλυτική περιγραφή** βασισμένη **σε επιστημονικά στοιχεία** σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα εξαλείψει ή θα μειώσει τις αρνητικές επιπτώσεις
- Πληροφορίες σχετικά με τον **τρόπο, τον χρόνο και τον φορέα** εφαρμογής των μέτρων

Εάν η αρμόδια αρχή θεωρεί ότι τα μέτρα μετριασμού επαρκούν προκειμένου να αποφευχθούν οι αρνητικές επιπτώσεις στην ακεραιότητα του τόπου τότε μετατρέπονται σε **αναπόσπαστο τμήμα της Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ)**

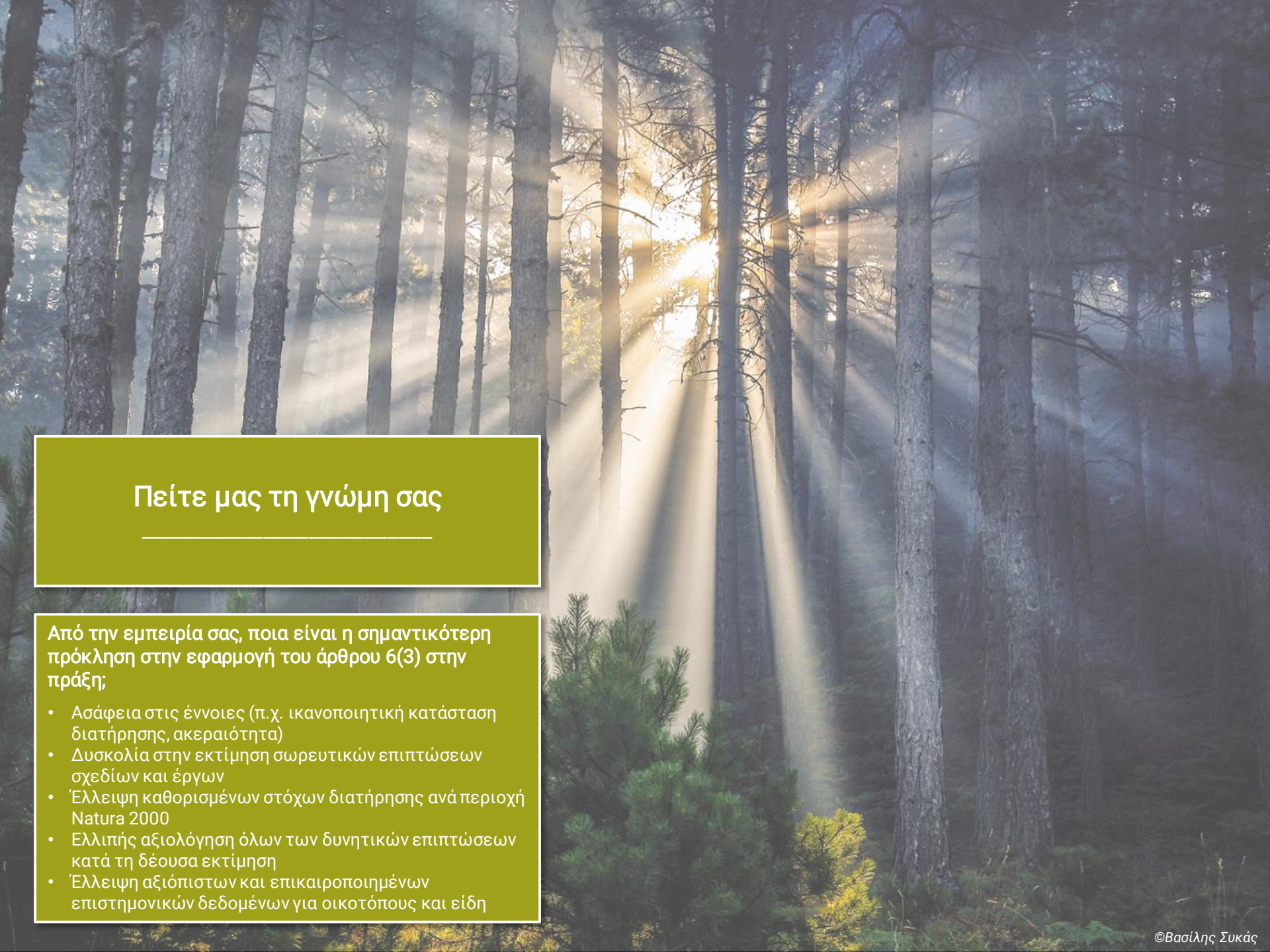

Πείτε μας τη γνώμη σας

Από την εμπειρία σας, ποια είναι η σημαντικότερη πρόκληση στην εφαρμογή του άρθρου 6(3) στην πράξη;

- Ασάφεια στις έννοιες (π.χ. ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, ακεραιότητα)
- Δυσκολία στην εκτίμηση σωρευτικών επιπτώσεων σχεδίων και έργων
- Έλλειψη καθορισμένων στόχων διατήρησης ανά περιοχή Natura 2000
- Ελλιπής αξιολόγηση όλων των δυνητικών επιπτώσεων κατά τη δέουσα εκτίμηση
- Έλλειψη αξιόπιστων και επικαιροποιημένων επιστημονικών δεδομένων για οικοτόπους και είδη

©Βασίλης Συκάς

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6(4) - Παρεκκλίσεις από το άρθρο 6(3)

*«Εάν, **παρά τα αρνητικά συμπεράσματα της εκτίμησης των επιπτώσεων** και ελλείψει **εναλλακτικών λύσεων**, ένα σχέδιο [ή έργο] πρέπει να πραγματοποιηθεί για άλλους επιτακτικούς λόγους **σημαντικού δημοσίου συμφέροντος**, περιλαμβανομένων λόγων κοινωνικής ή οικονομικής φύσεως, το κράτος μέλος λαμβάνει **κάθε αναγκαίο αντισταθμιστικό μέτρο** ώστε να εξασφαλισθεί η προστασία της συνολικής συνοχής του Natura 2000. Το κράτος μέλος ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά με τα αντισταθμιστικά μέτρα που έλαβε.*

*Όταν ο τόπος περί του οποίου πρόκειται είναι τόπος όπου ευρίσκονται **ένας τύπος φυσικού οικοτόπου προτεραιότητας ή/και ένα είδος προτεραιότητας**, είναι δυνατόν να προβληθούν μόνον επιχειρήματα σχετικά με την **υγεία ανθρώπων και τη δημόσια ασφάλεια** ή σχετικά με **θετικές συνέπειες πρωταρχικής σημασίας για το περιβάλλον**, ή, κατόπιν γνωμοδοτήσεως της Επιτροπής, άλλοι επιτακτικοί σημαντικοί λόγοι σημαντικού δημοσίου συμφέροντος.»*

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6(4) - Παρεκκλίσεις από το άρθρο 6(3)

*«Εάν, **παρά τα αρνητικά συμπεράσματα της εκτίμησης των επιπτώσεων** και ελλείψει **εναλλακτικών λύσεων**, ένα σχέδιο [ή έργο] πρέπει να πραγματοποιηθεί για άλλους επιτακτικούς λόγους **σημαντικού δημοσίου συμφέροντος**, περιλαμβανομένων λόγων κοινωνικής ή οικονομικής φύσεως, το κράτος μέλος λαμβάνει **κάθε αναγκαίο αντισταθμιστικό μέτρο** ώστε να εξασφαλισθεί η προστασία της συνολικής συνοχής του Natura 2000. Το κράτος μέλος ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά με τα αντισταθμιστικά μέτρα που έλαβε.*

*Όταν ο τόπος περί του οποίου πρόκειται είναι τόπος όπου ευρίσκονται **ένας τύπος φυσικού οικοτόπου προτεραιότητας ή/και ένα είδος προτεραιότητας**, είναι δυνατόν να προβληθούν μόνον επιχειρήματα σχετικά με την **υγεία ανθρώπων και τη δημόσια ασφάλεια** ή σχετικά με **θετικές συνέπειες πρωταρχικής σημασίας για το περιβάλλον**, ή, κατόπιν γνωμοδοτήσεως της Επιτροπής, άλλοι επιτακτικοί σημαντικοί λόγοι σημαντικού δημοσίου συμφέροντος.»*

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας
Άρθρο 6(4) - Παρεκκλίσεις από το άρθρο 6(3)

* Δεν μπορεί να εφαρμοστεί το 6(4) εάν δεν έχει γίνει πρώτα δέουσα εκτίμηση

Προϋποθέσεις για την εφαρμογή του 6(4)

Πρέπει να τεκμηριώνεται ότι:

- η εναλλακτική λύση που προτείνεται προς έγκριση είναι η λιγότερο επιβαρυντική
- υπάρχουν επιτακτικοί λόγοι σημαντικού δημόσιου συμφέροντος
  - έργα και σχέδια που αποσκοπούν στην προστασία θεμελιωδών αξιών για τη ζωή των πολιτών (υγεία, ασφάλεια, περιβάλλον),
  - στο πλαίσιο θεμελιωδών πολιτικών για το κράτος και την κοινωνία,
  - στο πλαίσιο άσκησης δραστηριοτήτων οικονομικής ή κοινωνικής φύσης που εκπληρώνουν συγκεκριμένες υποχρεώσεις δημόσιων υπηρεσιών
- λαμβάνεται κάθε αναγκαίο αντισταθμιστικό μέτρο

«Η ύδρευση και η άρδευση πληρούν καταρχήν τις προϋποθέσεις αυτές και μπορούν, επομένως, να δικαιολογήσουν την υλοποίηση σχεδίου εκτροπής ύδατος ελλείψει εναλλακτικών λύσεων.»

C43/10, σκέψη 122

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Άρθρο 6(4) - Παρεκκλίσεις από το άρθρο 6(3) – Μέτρα αντιστάθμισης και μέτρα μετριασμού

Μέτρα μετριασμού – άρθρο 6(3)	Μέτρα αντιστάθμισης – άρθρο 6(4)
• στόχος η ελαχιστοποίηση, ή ακόμη και την εξάλειψη, των αρνητικών επιπτώσεων ενός σχεδίου ή έργου • αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της ΑΕΠΟ	• ανεξάρτητα από το έργο ή σχέδιο • στόχος τους είναι η αντιστάθμιση των μόνιμων αρνητικών επιπτώσεων • υπερβαίνουν τα συνήθη/καθιερωμένα μέτρα που απαιτούνται από το δίκτυο Natura 2000
Π.χ. • ημερομηνίες και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης • είδος των εργαλείων και εργασιών • αυστηρά μη προσβάσιμες περιοχές στο εσωτερικό ενός τόπου	Π.χ. • δημιουργία τύπων οικοτόπων μη προτεραιότητας με αναδάσωση ή μετατροπή/αναβάθμιση υφιστάμενων δασών • η αποκατάσταση και η βελτιστοποίηση κοιτών ποταμών προς αντιστάθμιση της απώλειας υδάτινων ρευμάτων από πεδινά σε ορεινά επίπεδα με επιπλέουσα βλάστηση

* Τα αντισταθμιστικά μέτρα **δεν αποτελούν μέσο για να παρακαμφθεί** η δέουσα εκτίμηση.

Τα αντισταθμιστικά μέτρα συνιστούν την **«έσχατη λύση»**.

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Σύνοψη δέουσας εκτίμησης

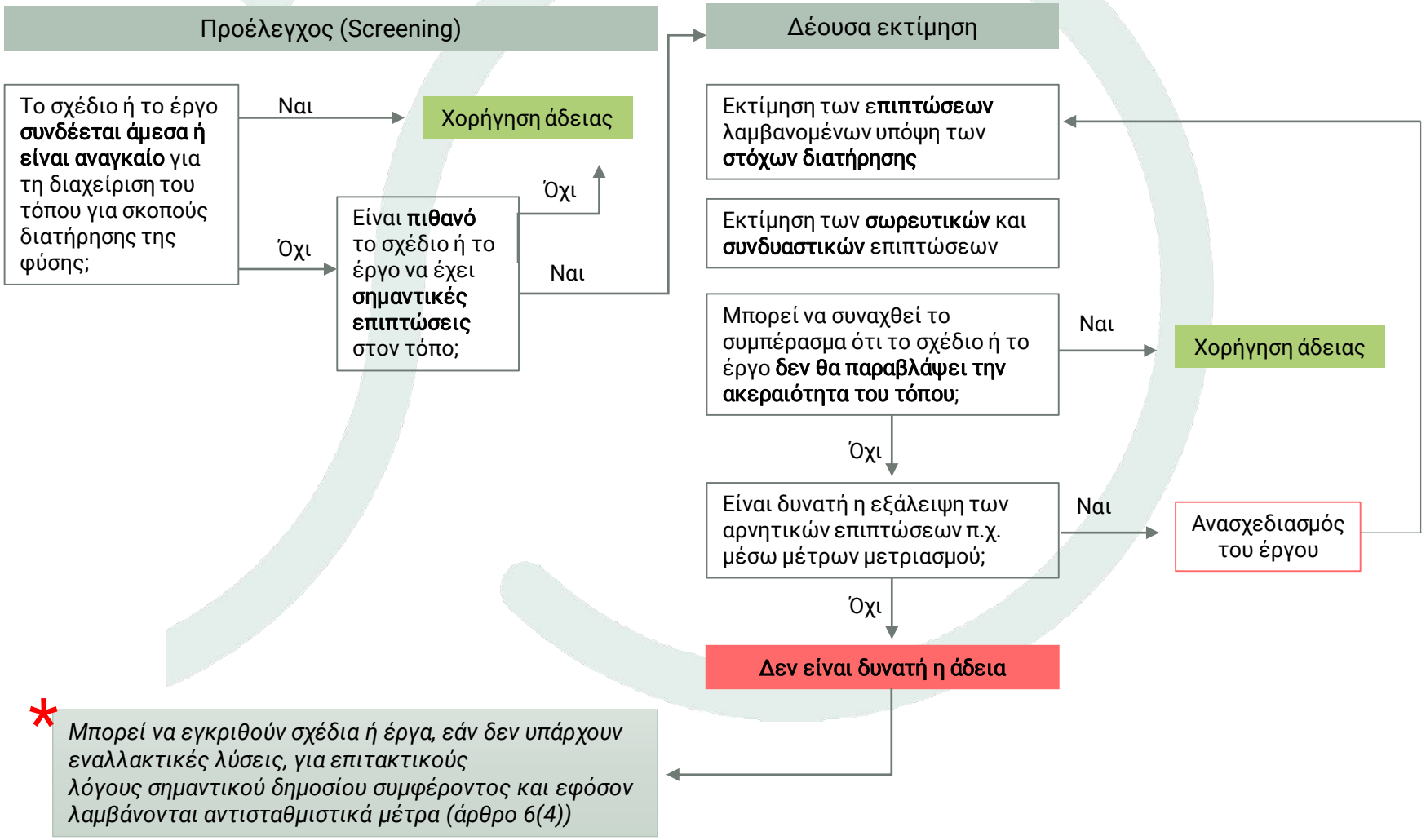

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας
Λοιπές οδηγίες – διάδραση με οδηγίες για τη φύση

Ενδεικτικές οδηγίες....

- Οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα (2008/56/ΕΕ)
- Οδηγία για τη θαλάσσια στρατηγική (2007/60/ΕΕ)
- Οδηγία για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (2014/52/ΕΕ που τροποποιεί την 2011/92/ΕΕ), και
- Οδηγία για τη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση (2001/42/ΕΚ)
- Οδηγία για την περιβαλλοντική ευθύνη (2004/35/ΕΚ)
- Οδηγία για την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου (2008/99/ΕΚ)

Κανονισμοί.....

- Κοινή αγροτική πολιτική
- Κοινή αλιευτική πολιτική

Ερωτήσεις;

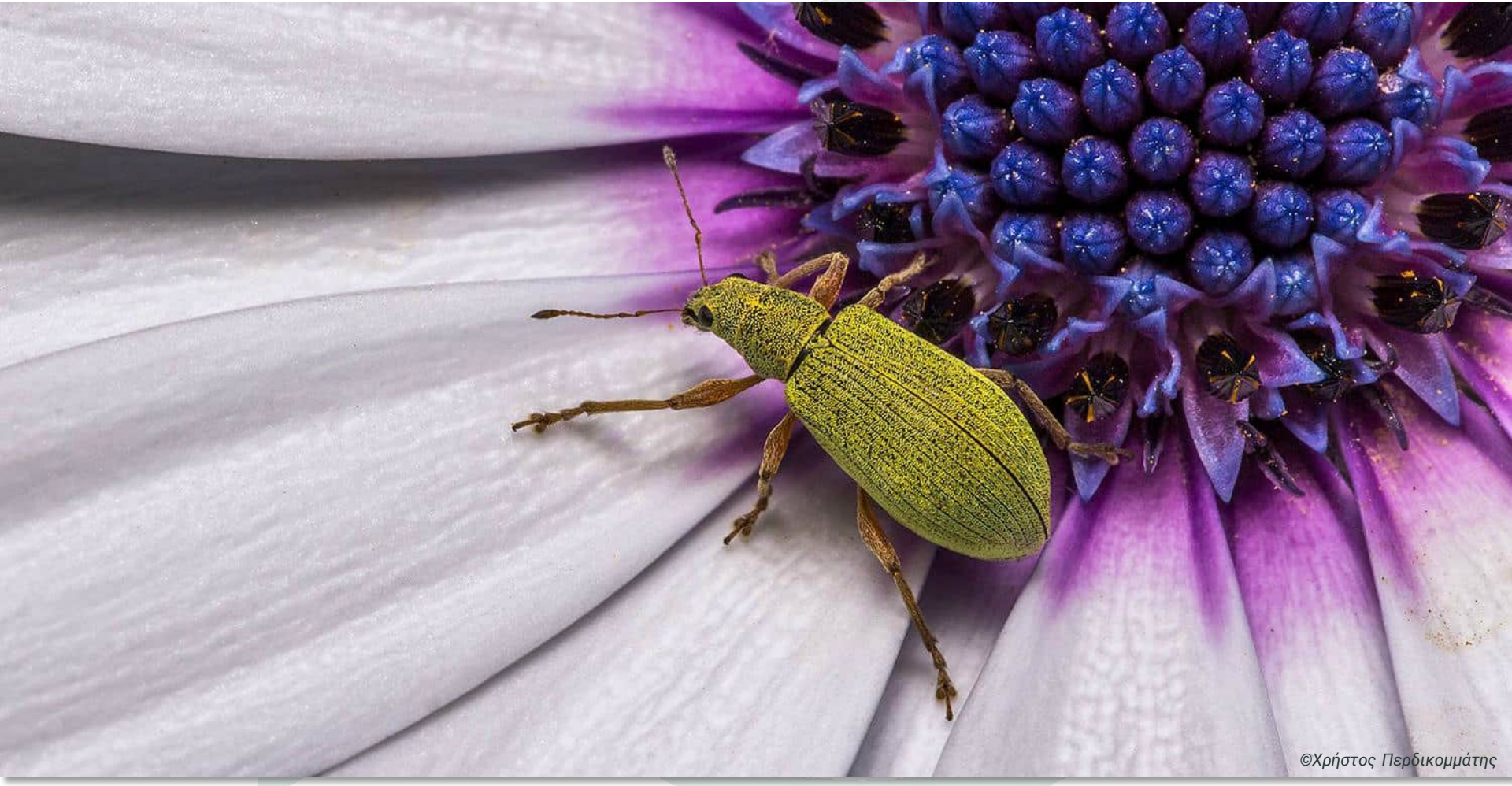

Σύντομο διάλειμμα

Το νομικό πλαίσιο για την προστασία της βιοποικιλότητας και το δίκτυο Natura 2000

Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι

- Τα βασικά για τη βιοποικιλότητα & το περιβαλλοντικό δίκαιο
- Γνωριμία με το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για τις περιοχές Natura 2000
  - ✓ Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας
  - ✓ *Οι ευρωπαϊκές οδηγίες για τη φύση, και οι βασικές υποχρεώσεις που προκύπτουν για τα κράτη μέλη*
  - ✓ *Οι διατάξεις του άρθρου 6 της οδηγίας για τους οικοτόπους*

Μέρος ΙΙ

- Εξοικείωση με το Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών της Ελλάδας
  - ✓ *Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών: Κατηγορίες ΠΠ & Εργαλεία διαχείρισης*
  - ✓ *Προστασία ειδών*
  - ✓ *Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών: ν. 4685/2020 & ΟΦΥΠΕΚΑ*
- Κατανόηση της αλληλεπίδρασης και των διασυνδέσεων της διεθνούς, ευρωπαϊκής και εθνικής έννομης τάξης για την προστασία της βιοποικιλότητας

Μέρος ΙΙ - Εθνικό νομικό πλαίσιο

Επισκόπηση της εθνικής νομοθεσίας για την προστασία της βιοποικιλότητας

- Σύνταγμα (άρθρο 24)
- Ν. 3937/2011 – Προστασία της βιοποικιλότητας
- Ν. 1650/1986 (όπως τροποποιήθηκε από τον πρόσφατο ν. 4685/2020)
- Νόμοι κυρωτικοί διεθνών συνθηκών για την προστασία της βιοποικιλότητας, οικοτόπων και ειδών
- Ενωσιακό δίκαιο (π.χ. υπουργικές αποφάσεις ενσωμάτωσης των οδηγιών για τη φύση)

Παράλληλα και η λοιπή περιβαλλοντική νομοθεσία (π.χ. δασική νομοθεσία)

Πείτε μας τη γνώμη σας

Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, η μεγαλύτερη πρόκληση για την προστασία και διαχείριση του δικτύου Natura 2000 στην Ελλάδα;

- Έλλειψη επιστημονικών δεδομένων και γνώσεων σχετικά με τα προστατευτέα αντικείμενα
- Καθυστέρηση στην ολοκλήρωση και εφαρμογή του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού
- Ελλιπής εφαρμογή του υφιστάμενου νομικού πλαισίου, έλλειψη ελέγχων
- Ελλιπής ενημέρωση του κοινού, αλλά και των βασικών ενδιαφερομένων καθώς και των εμπλεκόμενων αρχών, για το δίκτυο Natura 2000
- Μερική ένταξη των αρχών της αειφορίας σε παραγωγικές δραστηριότητες όπως η αλιεία, η γεωργία, ο τουρισμός
- Ασάφεια και αλληλοεπικάλυψη αρμοδιοτήτων
- Έλλειψη σταθερής χρηματοδότησης και επαρκούς προσωπικού στους φορείς που είναι υπεύθυνοι για τη διαχείριση

©Κύριλλος Σαμαράς

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Το εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών

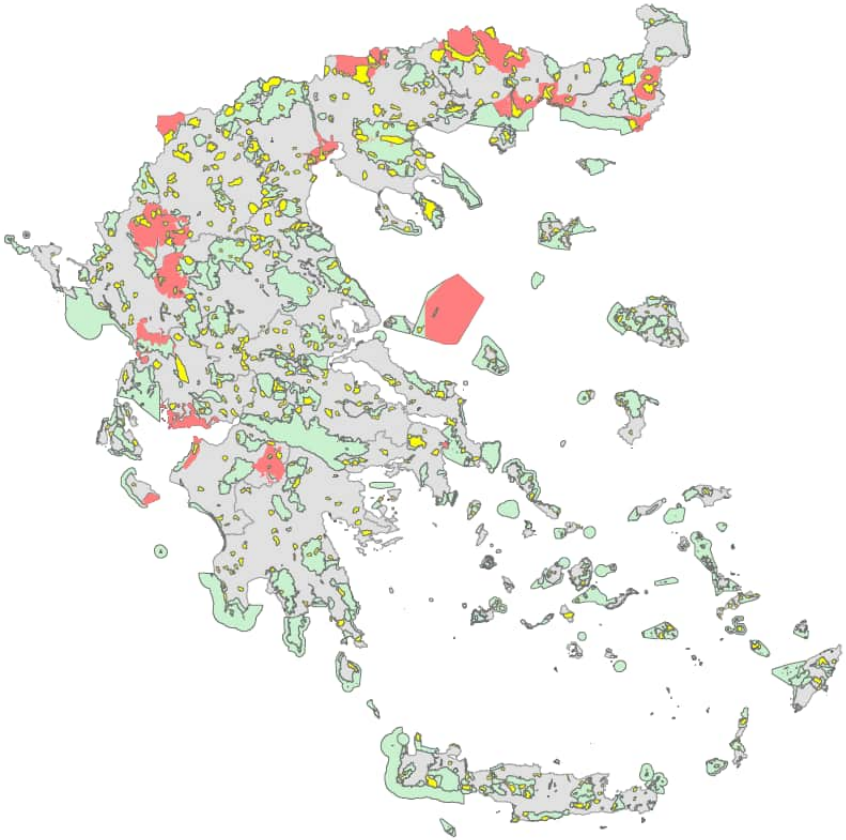

«Το Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών αποτελείται από όλες τις περιοχές που υπάγονται σε μια ή περισσότερες από τις κατηγορίες του άρθρου 19 του ν. 1650/1986, με στόχο την αποτελεσματική προστασία της βιοποικιλότητας και των λοιπών οικολογικών αξιών τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου» [**ν. 3937/2011, άρθρο 3(1) όπως ισχύει**].

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ Π.Π.		
	Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας	446
	Εθνικά πάρκα	4 (+14)
	Καταφύγια άγριας ζωής	603
	Προστατευόμενα τοπία & φυσικοί σχηματισμοί	(2)

Επίσης υφίστανται χαρακτηρισμοί περιοχών:

- *με βάση προϋφιστάμενες κατηγορίες ν. 1650/1986 (7)*
- *με βάση άλλο πλαίσιο (κυρίως δασική νομοθεσία) (48+)*

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Οι κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών

Κατηγορία π.π.	Χαρακτηριστικά	Σχέση με άλλες κατηγορίες
Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας **ΠΠΒ**	Φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές παντός τύπου, με καταγεγραμμένη παρουσία τύπων φυσικών οικοτόπων και ειδών που χρήζουν προστασίας και διατήρησης	Οι περιοχές του δικτύου Natura 2000 χαρακτηρίζονται με τον ν. 4685/2020 ως ΠΠΒ Συγκρότηση μιας μεγαλύτερης ΠΠΒ από μικρότερες ΠΠΒ (κυρίως περιοχές του δικτύου Natura)
Εθνικά πάρκα **ΕΠ**	Μεγάλες φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές, όπου λαμβάνουν χώρα οικολογικές λειτουργίες ευρείας κλίμακας με χαρακτηριστικά είδη και τύπους φυσικών οικοτόπων που χρήζουν προστασίας και διατήρησης	Τα εθνικά πάρκα μπορούν να περιλαμβάνουν δύο ή περισσότερες περιοχές Natura ή/και ΠΠΒ
Καταφύγια άγριας ζωής **ΚΑΖ**	Περιοχές που αξιολογούνται ως κατάλληλες για την ανάπτυξη πληθυσμών της άγριας πανίδας και χλωρίδας ή ως βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου	Χαρακτηρισμός ως ΚΑΖ των οικολογικών διαδρόμων μεταξύ άλλων π.π.
Προστατευόμενα τοπία και προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί **ΠΤ&ΠΦΣ**	Λειτουργικά τμήματα ή μεμονωμένα δημιουργήματά της φύσης που έχουν ιδιαίτερη οικολογική, γεωλογική ή γεωμορφολογική αξία ή συμβάλλουν στη διατήρηση των φυσικών διεργασιών και στην προστασία φυσικών πόρων	Ως ΠΦΣ είναι δυνατό να χαρακτηρίζονται επιμέρους περιοχές εντός ΕΠ, ΠΠΒ ή/και ΚΑΖ και να εντάσσονται εντός ζωνών κλιμακούμενης προστασίας των περιοχών αυτών

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Περιοχές του δικτύου Natura 2000 στην Ελλάδα

- Έγκριση καταλόγου πΤΚΣ από την Επιτροπή (2006)
- Χαρακτηρισμός ΖΕΠ με κ.υ.α. 37338/2010
- Ν. 3937/2011 (άρθρο 5 παρ. 4.1 και 4.2):
  - ΤΚΣ → χαρακτηρισμός ως ΕΖΔ
  - ΖΕΠ → αναγνώρισή τους ως μέρος του δικτύου Natura 2000
- Επέκταση του δικτύου - Αναθεώρηση εθνικού καταλόγου περιοχών του Δικτύου Natura 2000 (κ.υ.α. 50743/2017)

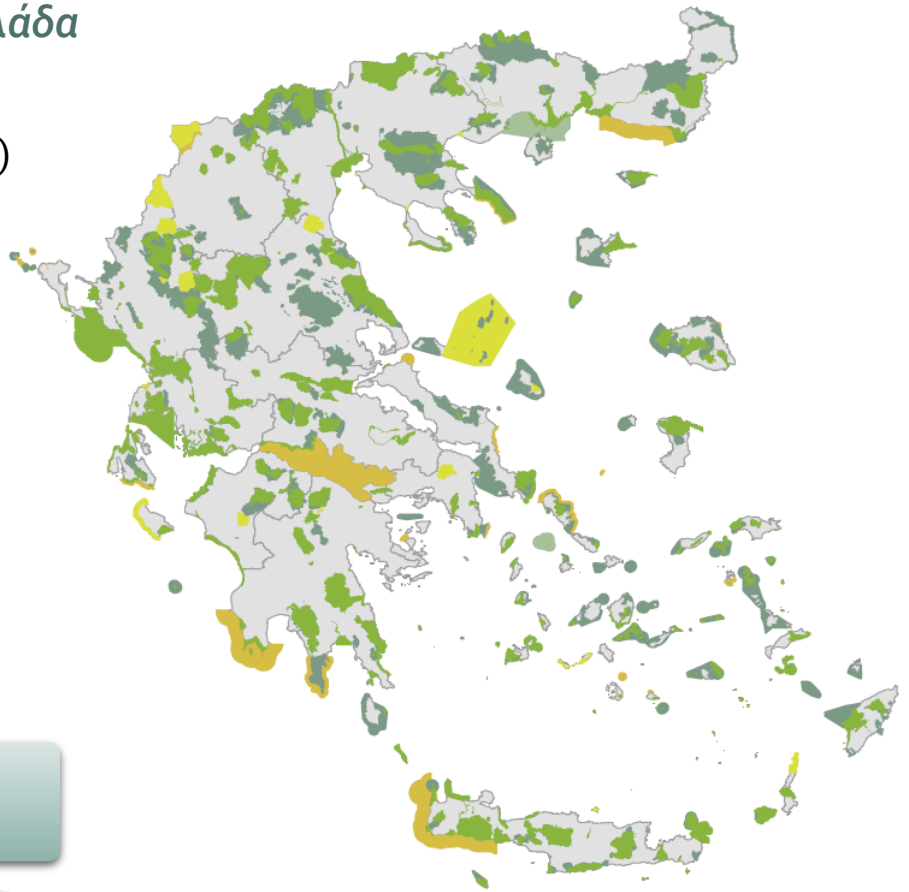

446 περιοχές Natura 2000

27,6% στεριάς

19,6% θάλασσας

215 ΕΖΔ

181 ΖΕΠ

24 ΤΚΣ

24 ΕΖΔ & ΖΕΠ

2 ΤΚΣ & ΖΕΠ

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Η αρχιτεκτονική του συστήματος των προστατευόμενων περιοχών

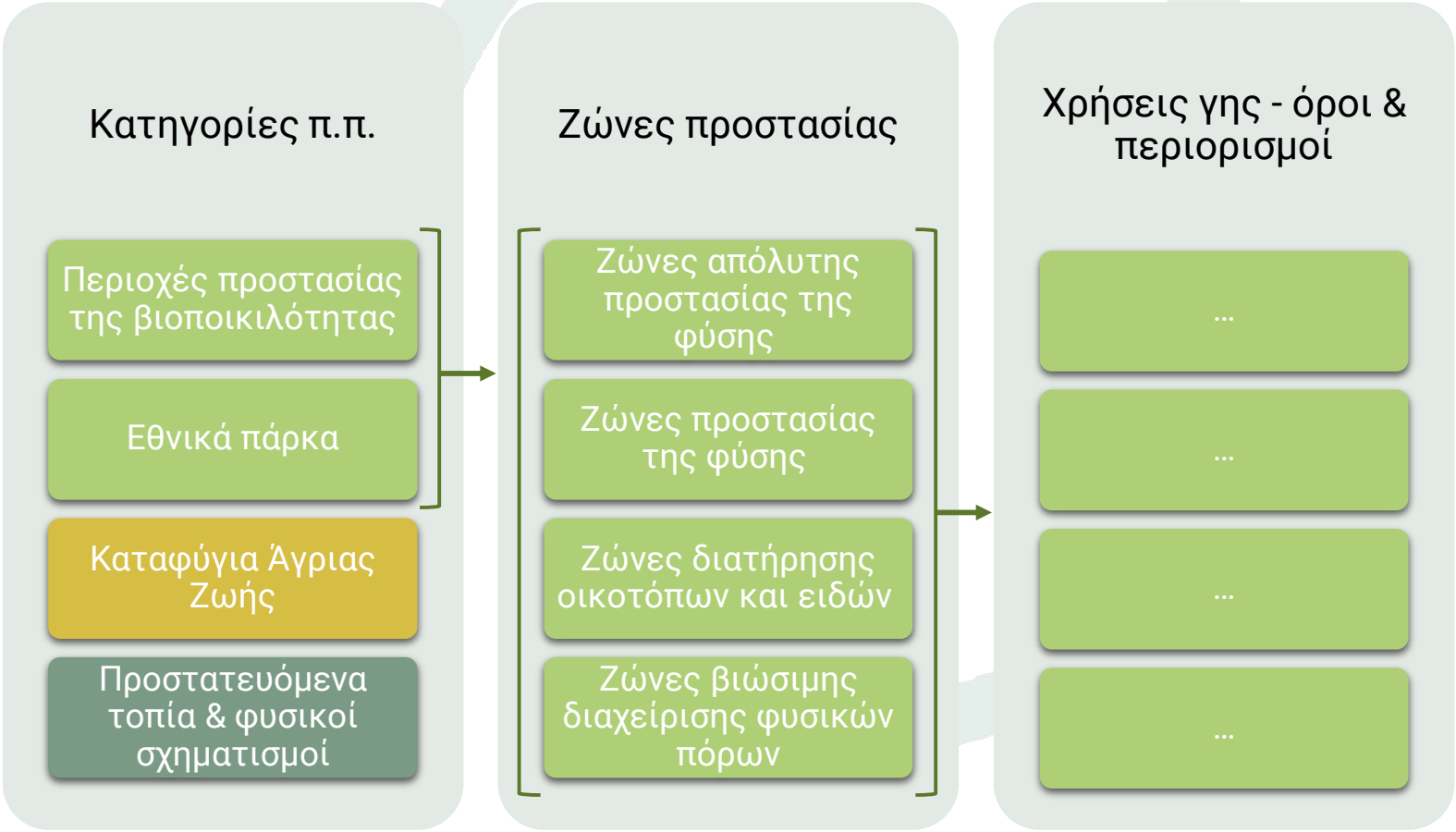

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.
Οι ζώνες προστασίας

Ζώνες	Χαρακτηριστικά / σκοπός	Καθεστώς προστασίας
Ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης	Εξαιρετικά ευαίσθητοι τύποι φυσικών οικοτόπων ή/και ενδιαιτήματα εξαιρετικά ευαίσθητων ειδών με υψηλή παρουσία και αντιπροσωπευτικότητα ή η κατάσταση των οποίων επιτάσσει εξαιρετικά αυστηρή προστασία.	Εξαιρετικά αυστηρή προστασία
Ζώνη προστασίας της φύσης	Φυσικοί οικότοποι ή/και ενδιαιτήματα ειδών με υψηλή παρουσία και αντιπροσωπευτικότητα ή κατάσταση που επιτάσσει αυστηρή προστασία.	Αυστηρή προστασία Προστασία από δραστηριότητες ή επεμβάσεις που μπορούν να μεταβάλλουν ουσιωδώς προς το χειρότερο τη φυσική κατάσταση, σύνθεση ή εξέλιξή του. Απαγόρευση ή περιορισμός δραστηριοτήτων με επιπτώσεις που υπονομεύουν τους στόχους διαχείρισης ή την αποτελεσματικότητα των μέτρων διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής.
Ζώνη διατήρησης οικοτόπων και ειδών	Κατάλληλη διαχείριση για τη διασφάλιση ικανοποιητικού βαθμού διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων.	Απαγόρευση ή περιορισμός δραστηριοτήτων που μπορούν να υποβαθμίσουν τον βαθμό / κατάσταση διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου.
Ζώνη βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων	Συνύπαρξη προστατευτέου αντικειμένου με σχετικές πολιτισμικές αξίες ή/και ανθρωπογενείς δραστηριότητες που προάγουν τη βιώσιμη διαχείριση φυσικών πόρων ή/και τη βιώσιμη ανάπτυξη.	Κατάλληλες ρυθμίσεις ανθρωπογενών δραστηριοτήτων που μπορούν να οδηγήσουν σε υποβάθμιση του βαθμού/κατάστασης διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου.

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Ζώνες προστασίας και χρήσεις γης (απόσπασμα αντιστοίχισης)

Ειδικές κατηγορίες χρήσεων	Ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης	Ζώνη προστασίας της φύσης	Ζώνη διαχείρισης οικοτόπων και ειδών	Ζώνη βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων
1. Κατοικία	ΝΑΙ (για προσωπικό ασφαλείας και εργαζόμενους)	ΝΑΙ (για προσωπικό ασφαλείας και εργαζόμενους)	ΝΑΙ	ΝΑΙ
6. Πολιτιστικές εγκαταστάσεις			ΝΑΙ	ΝΑΙ
7. Διοίκηση		ΝΑΙ (μόνο για τις ανάγκες π.π.)	ΝΑΙ	ΝΑΙ
11. Γραφεία/ Κέντρα έρευνας	ΝΑΙ (μόνο επιστημονική έρευνα)	ΝΑΙ (κέντρα έρευνας και επιστημονική έρευνα)	ΝΑΙ	ΝΑΙ
12. Εστίαση			ΝΑΙ	ΝΑΙ
14. Αναψυχή - κέντρα διασκέδασης				ΝΑΙ
15. Τουριστικά καταλύματα, τουρ. υποδομή			ΝΑΙ (< 150 κλίνες)	ΝΑΙ
16. Στάθμευση (κτίριο - γήπεδο)		ΝΑΙ (υπαίθρια)	ΝΑΙ (υπαίθρια)	ΝΑΙ
23. Βιοτεχνικές & βιομηχανικές εγκαταστάσεις				ΝΑΙ (πλην υψηλής όχλησης)
24. Αγροτικές εκμεταλλεύσεις		ΝΑΙ (με εξειδίκευση)	ΝΑΙ (με εξειδίκευση)	ΝΑΙ
24.9. Αλιεία (επαγγελματική-ερασιτεχνική)		ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
25. Εξορυκτικές δραστηριότητες			ΝΑΙ	ΝΑΙ
34. Εγκαταστάσεις ΑΠΕ			ΝΑΙ	ΝΑΙ

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Εργαλεία θεσμοθέτησης π.π. και λήψης μέτρων προστασίας

Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες

- Χαρακτηρισμός π.π., ορισμός ζωνών, αναγκαιότητα ή μη θεσμοθέτησης περιφερειακών ζωνών, οικολογικών διαδρόμων, πρόταση ρύθμισης δραστηριοτήτων και λειτουργιών, κατάλληλα μέτρα και δράσεις για τη διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου κάθε π.π.

- Εξέταση επιπτώσεων στο περιβάλλον και ειδικότερα στο προστατευτέο αντικείμενο των προτεινόμενων όρων και περιορισμών δραστηριοτήτων, σε συνδυασμό με τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες (όπως προκύπτουν από τις προτεινόμενες χρήσεις γης).

- Εξέταση συνεπειών των εναλλακτικών λύσεων, περιλαμβανομένης και της μηδενικής λύσης.

Προεδρικά Διατάγματα

- Χαρακτηρισμός & οριοθέτηση περιοχών
- Καθορισμός γειτονικών εκτάσεων / οικολογικών διαδρόμων
- Ζώνωση, καθορισμός χρήσεων γης και ρύθμιση δραστηριοτήτων ανά ζώνη και στις γειτονικές εκτάσεις

Σχέδια Διαχείρισης

- Στόχοι διατήρησης και πιθανή ιεράρχηση προτεραιοτήτων διαχείρισης της π.π.
- Διαχειριστικές δράσεις, παρεμβάσεις και μέτρα
- Εξειδίκευση όρων και περιορισμών για δραστηριότητες και έργα
- Κατευθύνσεις και προτεραιότητες για την υλοποίηση έργων, δράσεων και μέτρων
- Προγράμματα παρακολούθησης και αξιολόγησης
- Σχέδια δράσης

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Εργαλεία θεσμοθέτησης: διαδικασία

Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες

- Έκδοση προδιαγραφών
- Σύνταξη μελέτης
- Δημόσια διαβούλευση
- Έγκριση από ΥΠΕΝ

Προεδρικά Διατάγματα

- Διαμόρφωση σχεδίου ΠΔ βάσει της ΕΠΜ
- Γνώμη Επιτροπής Φύση 2000
- Πρακτικό επεξεργασίας ΣτΕ
- Δημόσια διαβούλευση επί σχεδίου ΠΔ

Σχέδια Διαχείρισης

- Έκδοση προδιαγραφών
- Κατάρτιση βάσει της ΕΠΜ (συμπερ. σχεδίου δράσης)
- Έγκριση με υ.α./ κ.υ.α.

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Εργαλεία θεσμοθέτησης: προσωρινό καθεστώς

Διαμόρφωση «προσωρινού» καθεστώτος προστασίας - άρθρο 21(6) ν. 1650/1986 (ως ισχύει)

- «Για περιοχές, στοιχεία ή σύνολα της φύσης και του τοπίου, για τα οποία αρχίζει η διαδικασία χαρακτηρισμού με προεδρικό διάταγμα και έως ότου εκδοθεί η πράξη χαρακτηρισμού, ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας [...] μπορεί να καθορίζει όρους και περιορισμούς για επεμβάσεις και δραστηριότητες που είναι δυνατόν να έχουν βλαπτική επίδραση στις παραπάνω περιοχές, στοιχεία ή σύνολα [...]»
- Ισχύς υ.α.: 2 έτη, με δυνατότητα παράτασης 2 ετών.

Συγγενής διάταξη ν. 2742/1999 (σε ισχύ την περίοδο 2002-2018):

- Καθορισμός γενικών όρων, απαγορεύσεων και περιορισμών στις χρήσεις γης, στη δόμηση και στην κατάτμηση ακινήτων, καθώς και στην εγκατάσταση και άσκηση δραστηριοτήτων και στην εκτέλεση έργων, οι οποίοι είναι αναγκαίοι για την προστασία των περιοχών που περιλαμβάνονται στη χωρική αρμοδιότητα των Φορέων Διαχείρισης.
- Η διάταξη εισήχθη με τον ν. 3044/2002 (τροποπ. άρθρου 15 του ν. 2742/1999) και καταργήθηκε με τον ν. 4519/2018 (βλ. σχετική νομολογία ΣτΕ).

Πείτε μας τη γνώμη σας

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το κυριότερο πρόβλημα για τη θεσμοθέτηση του προστατευτικού πλαισίου (προεδρικά διατάγματα και σχέδια διαχείρισης) για τις προστατευόμενες περιοχές;

- Επιστημονικά κενά για οικοτόπους και είδη
- Πολυπλοκότητα της διαδικασίας και του εγχειρήματος
- Διαφωνίες από τις τοπικές κοινωνίες σχετικά με τη ρύθμιση των υφιστάμενων δραστηριοτήτων
- Πιέσεις για αναπτυξιακά έργα και επενδύσεις

©Ιωάννης Καζόλης

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.
Άρθρο 218 ν. 4782/2021

- **Δυνατότητα καθορισμού με προεδρικό διάταγμα «υπο-περιοχής προστασίας στις περιπτώσεις ήπιων αναπτυξιακών έργων»**
  - **Εξαίρεση:** Ζώνες και περιοχές απολύτου προστασίας, ή ζώνες προστασίας από ειδικά διατάγματα χρήσεων γης
  - **Περιεχόμενο:** Όροι και περιορισμοί για την ανάπτυξη της υπό-περιοχής, και ειδικοί κανόνες άσκησης δραστηριοτήτων ή και υλοποίησης τεχνικών έργων
  - **Προϋποθέσεις / Διαδικασία:**
    - Έως την ολοκλήρωση των ΕΠΜ
    - Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΜΠΕ από φορέα του έργου και έγκριση από αρμόδιες υπηρεσίες
    - Γνωμοδότηση του Κεντρικού Συμβουλίου Χωροταξικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων
    - Σχέδιο π.δ. από ΥΠΑΝ – ΥΠΕΝ

- **Παρ. 3: «Αν εκπονείται σχέδιο που εντάσσεται στα Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια, αυτό ενσωματώνεται στα προεδρικά διατάγματα που κατά περίπτωση προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία»**

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Π.δ. και σ.δ. στο ευρύτερο πλαίσιο της εθνικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας

Π.δ. και χωροταξικός-πολεοδομικός σχεδιασμός

- Ενσωμάτωση π.π. στα Τοπικά και Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια χωρίς μεταβολή του προστατευτικού καθεστώτος τους (Ν. 4447/2016, άρθρα 7(γβ) και 8(2α)).
- Π.π., δραστηριότητες και χρήσεις γης (ν. 4759/2020, άρθρο 42): *"Τα τοπικά πολεοδομικά σχέδια, τα ειδικά πολεοδομικά σχέδια,* ***τα διατάγματα της παρ. 4 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986*** *(Α` 160), καθώς και κάθε άλλο ειδικό εργαλείο πολεοδομικού σχεδιασμού προσδιορίζουν επιτρεπόμενες και απαγορευόμενες δραστηριότητες βάσει των κατηγοριών χρήσεων γης που περιέχονται στην Εθνική Ονοματολογία Χρήσεων Γης […]"*

Σ.δ. και άλλα σχέδια διαχείρισης

(π.χ. σχέδια διαχείρισης δασών, βόσκησης, λεκανών απορροής, κινδύνου πλημμυρών κ.α.)

- Εναρμόνιση και συντονισμός κατά την εκπόνηση των σ.δ.
- Αναφορές του σ.δ. σε άλλα σχέδια
- Προτεραιότητα στο ειδικό πλαίσιο προστασίας και στον προβλεπόμενο σκοπό προστασίας της περιοχής

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Σύντομο ιστορικό διαμόρφωσης προστατευτικού καθεστώτος

105* Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες (1991-2019)

→

26 εγκεκριμένες ΕΠΜ

→

1 περιοχή με ΠΔ & ΣΔ
6 περιοχές με ΠΔ
1 περιοχή με ΚΥΑ μέτρων & ΣΔ

18 περιοχές με ΚΥΑ μέτρων

←

8 ΚΥΑ έχουν ακυρωθεί από το ΣτΕ

**κατά προσέγγιση, δεν περιλαμβάνονται μελέτες άλλου τύπου*

- Έργο ΕΠΜ/ΠΔ/ΣΔ – διαμόρφωση ειδικού προστατευτικού καθεστώτος
  - αναθεώρηση χρονοδιαγράμματος (ολοκλήρωση Δεκέμβριος 2022)

- Έργο LIFE-IP 4 NATURA
  - ✓ πιλοτική εφαρμογή ΣΔ
  - ✓ λοιπές συμπληρωματικές δράσεις

Απόφαση ΔΕΕ κατά της Ελλάδας (C-849/2020)

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Προστασία και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura – Απαγόρευση και ρύθμιση δραστηριοτήτων

Άρθρο 9 παρ. 1 του ν. 3937/2011

- Απαγόρευση εγκατάστασης ιδιαιτέρως οχλουσών και επικίνδυνων βιομηχανικών εγκαταστάσεων (Οδηγία 96/82/ΕΚ).
- Απαγόρευση εγκατάστασης βιομηχανικών εγκαταστάσεων υψηλής όχλησης (κ.υ.α. 13727/724/2003)
- Απαγόρευση αλιείας με δίχτυα τράτας, δράγες, πεζότρατες ή παρόμοια δίχτυα και με στατικά δίχτυα πάνω από κοραλλιογενή ενδιαιτήματα και ασβεστοφυκικούς βυθούς.
- Απαγόρευση εγκατάστασης και λειτουργίας ιχθυοκαλλιεργειών σε λιβάδια ποσειδωνίας.

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Προστασία και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura – Απαγόρευση και ρύθμιση δραστηριοτήτων (συν.)

Δόμηση: Άρθρο 9 παρ. 1 του ν. 3937/2011 - **Καθορισμός ελάχιστου ορίου αρτιότητας και κατάτμησης γηπέδων σε 10.000 τμ**

Σε ποιες περιοχές

- Εκτός σχεδίων πόλεως ή εκτός ορίων οικισμών νομίμως προϋφιστάμενων του 1923 ή εκτός ορίων οικισμών με πληθυσμό μέχρι 2.000 κατοίκους και εμπίπτουν σε ΕΖΔ ή ΖΕΠ

Εξαιρέσεις

- Γήπεδα έκτασης τουλάχιστον 4.000 τ.μ., τα οποία θεωρούνταν άρτια και οικοδομήσιμα κατά τη δημοσίευση του νόμου (2011).
- Ορισμένα έργα (όπως ανόρυξη φρεατίων κλπ)

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Στόχοι διατήρησης για τις περιοχές του δικτύου Natura – άρθρο 8 ν. 3937/2011

Καθορισμός **εθνικών στόχων διατήρησης** των οικοτόπων και ειδών κοινοτικής σημασίας (Παραρτήματα Ι και ΙΙ της οδηγίας για τους οικοτόπους)

- Με υπουργική απόφαση κατόπιν γνωμοδότησης της Επιτροπής Φύση 2000
- Στόχος η επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης τους στο σύνολο της εξάπλωσης τους μέχρι το 2020

Που βρισκόμαστε:

- Καθορισμός εθνικών στόχων διατήρησης για 21 φυσικούς τύπους οικοτόπων και 55 είδη ενωσιακού ενδιαφέροντος (υ.α. ΦΕΚ Β’ 1375/2021 και ΦΕΚ Β’ 1915/2021) (για τύπους οικοτόπων και είδη για τα οποία υφίστανται επαρκή και αξιόπιστα δεδομένα)
- Επικείμενος καθορισμός στόχων για πρόσθετους τύπους οικοτόπων και είδη με το υπό ανάθεση έργο Εποπτείας 2021-2023

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Στόχοι διατήρησης για τις περιοχές του δικτύου Natura – άρθρο 8 ν. 3937/2011 (συν.)

- Καθορισμός **στόχων διατήρησης σε κάθε μία περιοχή**
  - Με την υ.α. για τους εθνικούς στόχους ή άλλες αποφάσεις
  - Ανά ΕΖΔ ή ομάδες τέτοιων
  - Για είδη / οικοτόπους που περιγράφονται στο τυποποιημένο έντυπο δεδομένων
    - *Εξαίρεση: εκείνα που θεωρούνται μη σημαντικά σύμφωνα με το τ.ε.δ.*
  - Με βάση συγκεκριμένα κριτήρια (π.χ. οικολογικές απαιτήσεις, κατάσταση διατήρησης, απειλές, κίνδυνοι κ.α.)
  - Μετρήσιμοι, ενδεδειγμένοι για την κάθε ΕΖΔ, περιεκτικοί και συνεκτικοί
  - Έλλειψη γνώσης για κατάσταση διατήρησης – ανάγκη για έρευνα και συγκέντρωση στοιχείων

Που βρισκόμαστε:

- Σχέδιο στόχων διατήρησης – Έργο Εποπτείας (2016)
- Επικείμενη θεσμοθέτηση στόχων για ΕΖΔ και ΖΕΠ στο πλαίσιο του LIFE-IP 4 NATURA *(για τύπους οικοτόπων και είδη για τα οποία υφίστανται επαρκή και αξιόπιστα δεδομένα)*
- Επικείμενη θεσμοθέτηση στόχων με το υπό ανάθεση Έργο Εποπτείας 2021-23

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.
Περιοχές Natura 2000 και δέουσα εκτίμηση

- Άρθρο 10 ν. 4014/2011
  - Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση (+ προδιαγραφές)
    - *Έργα κατηγορίας Α εντός περιοχών Natura -> τμήμα της ΜΠΕ*
    - *Έργα κατηγορίας Β εντός περιοχών Natura -> κατάθεση στην αρμόδια υπηρεσία περιβάλλοντος της Περιφέρειας*
  - Αξιολόγηση της ΕΟΑ
  - Απόφαση επί του έργου (ΑΕΠΟ / ΠΠΔ)

- Για έργα εκτός του δικτύου Natura:
  - «αιτιολογημένη εντολή της αδειοδοτούσας αρχής»

- Εξαιρέσεις
  - Δεν απαιτείται για έργα εντός σχεδίου πόλης ή οικισμών, και σε οργανωμένους υποδοχείς παραγωγικών δραστηριοτήτων

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Άλλα εργαλεία διαχείρισης: Εποπτεία

Άρθρο 11 οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και άρθρο 10 της κ.υ.α. 33318/3028/1998

Εποπτεία

- Εποπτεία και Αξιολόγηση του Καθεστώτος Διατήρησης προστατευόμενων ειδών και οικοτόπων στην Ελλάδα
- Σύνδεση με την έκθεση για την κατάσταση διατήρησης οικοτόπων και ειδών που υποχρεούται να καταθέσει η χώρα στην Επιτροπή ανά εξαετία (άρθρο 17 οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και 12 οδηγίας 2009/147/ΕΚ)

Τι έχει γίνει

- Έργο Εποπτείας 2016 & υποβολή εκθέσεων
- Υπό ανάθεση το νέο έργο της Εποπτείας (2021-2023)

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Άλλα εργαλεία διαχείρισης: Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας

Άρθρα 8 & 21 οδηγία 92/43/ΕΟΚ, και άρθρο 7 κ.υ.α. 33318/3028/1998

Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας

- Εργαλείο στρατηγικού πολυετούς σχεδιασμού
- Ολοκληρωμένη παρουσίαση μέτρων για τη διαχείριση και προστασία του δικτύου Natura 2000 και της σχετικής πράσινης υποδομής
- Καθορισμός αναγκών και προτεραιοτήτων χρηματοδότησης, χαρτογράφηση της σύνδεσής τους με τα αντίστοιχα διαρθρωτικά ταμεία, χρηματοδοτικά προγράμματα και εργαλεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Τι έχει γίνει

- Υπό εξέλιξη η υλοποίηση του ΠΔΠ 2014-2020
- Σύνταξη και δημοσιοποίηση νέου ΠΔΠ 2021-2027

Μέρος ΙΙ - Προστασία ειδών

Ενδεικτική επισκόπηση νομοθεσίας

- Π.δ. 67/1981 - Προστασία της αυτοφυούς χλωρίδας και αγρίας πανίδας
- Ν. 3937/2011 - Προστασία της βιοποικιλότητας
- Υπουργικές αποφάσεις ενσωμάτωσης των οδηγιών για τη φύση (κ.υ.α. 33318/3028/1998 και κ.υ.α. 37338/1807/2010 / κ.υ.α. 8353/276/2012)
- Νόμοι κυρωτικοί διεθνών συμβάσεων για την προστασία ειδών
- Άλλη ειδική νομοθεσία

Μέρος ΙΙ - Προστασία ειδών

Βασικές απαγορεύσεις

(ενδεικτικά: ΚΥΑ 33318/3028/1998)

Φυτικά είδη

- η εκ προθέσεως αποκομιδή, συλλογή, κοπή εκρίζωση ή καταστροφή δειγμάτων
- η κατοχή, μεταφορά, εμπορία ή ανταλλαγή και προσφορά για εμπορικούς σκοπούς δειγμάτων

Ζωικά είδη

- Κάθε μορφή σύλληψης ή θανάτωσης, εκ προθέσεως, δειγμάτων αυτών των ειδών λαμβανομένων στη φύση
- Εκ προθέσεως παρενόχληση ιδίως κατά την περίοδο αναπαραγωγής
- Εκ προθέσεως καταστροφή ή συλλογή αυγών
- Βλάβη ή καταστροφή των τόπων αναπαραγωγής ή τόπων ανάπαυσης
- Κατοχή, μεταφορά, πώληση, ανταλλαγή κ.α. δειγμάτων ειδών

Εξαιρέσεις

Μέρος ΙΙ - Προστασία ειδών

Άλλα εργαλεία προστασίας

Άρθρο 10 ν. 3937/2011

- Σύνταξη εθνικού καταλόγου σημαντικών ειδών χλωρίδας, πανίδας και άλλων ομάδων οργανισμών, καθώς και τύπων φυσικών οικοτόπων (έγκριση από ΥΠΕΝ/ΥΠΑΑΤ)
- Υποδιαίρεση σε κατηγορίες προστασίας (κατηγορίες κινδύνου των εθνικών κόκκινων καταλόγων)
- Σχέδια Δράσης ειδών
- Προδιαγραφές ΣΔ ειδών – υ.α. ΥΠΕΝ + γνωμοδότηση από Επιτροπή Φύση

Μέρος ΙΙ - Προστασία ειδών

Προστασία ειδών – Άλλα εργαλεία προστασίας

- Εγκεκριμένα Σχέδια Δράσης (2017)
  - ✓ 2 Εθνικά (για Ασπροπάρη και νανόχηνα)
  - ✓ 1 Περιφερειακό (Κιρκινέζι)

- Καθορισμός των προδιαγραφών και του περιεχομένου των σχεδίων δράσης ειδών και τύπων οικοτόπων - υ.α. ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/104707/2518/9.11.2020

- Α’ ομάδα νέων σχεδίων: 7 Εθνικά Σχέδια Δράσης Ειδών & 1 Εθνικό Σχέδιο Δράσης Τύπου Οικοτόπου (έγκριση Αύγουστος 2021)

- Β’ ομάδα νέων σχεδίων: 4 Εθνικά Σχέδια Δράσης Ειδών (υπό έγκριση)

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Ο ν. 4685/20: Ριζική αλλαγή του σχήματος διακυβέρνησης των π.π.

Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση π.π. (άρθρο 26)

- Οι φορείς και οι μεταξύ τους συστημικές σχέσεις

Κεντρικό επίπεδο

- ΟΦΥΠΕΚΑ
- Υπουργεία:
  ΥΠΕΝ, ΥΕΣ, ΥΠΠΑΤ, ΥΠΨΔ, ΥΝΑΝΠ, Τουρισμού και άλλα κατά περίπτωση

Περιφερειακό επίπεδο

- Μονάδες Διαχείρισης ΠΠ
- Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
- Περιφέρειες
- Δήμοι

Επικουρικά

- Ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα
- Περιβαλλοντικές οργανώσεις
- Φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (άρθρο 27)

Νομική μορφή

ΝΠΙΔ που προέκυψε από την μετονομασία του ΕΚΠΑΑ

Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.
Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής

Εποπτεία και λειτουργία

Εποπτεία από το ΥΠΕΝ αλλά διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια

Λειτουργία προς όφελος του δημόσιου συμφέροντος

Σκοπός

«…**εφαρμογή της πολιτικής που χαράσσει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας**

για τη διαχείριση και διατήρηση των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα, την προώθηση και υλοποίηση δράσεων αειφόρου ανάπτυξης και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής»

Αρμοδιότητες

διαχείριση των π.π.

προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης & αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Αρμοδιότητες του ΟΦΥΠΕΚΑ για τη διαχείριση των π.π. (άρθρο 27)

Συντονισμός, διοικητική υποστήριξη και διαχείριση του εθνικού συστήματος π.π.

- Εκπόνηση Πενταετούς Σχεδίου Δράσης για προγραμματισμό και συντονισμό της διαχείρισης των π.π. και παρακολούθησή του
- Εισήγηση στο ΥΠΕΝ σχεδίων νομοθετικών και κανονιστικών πράξεων
- **Γνωμοδότηση για τη δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων σε π.π.**
- Διαχείριση δημόσιων εκτάσεων (από παραχώρηση, μίσθωση κ.λπ).

Επιστημονικές έρευνες και μελέτες, παρακολούθηση

- Ειδική διαδικτυακή πύλη ελεύθερης πρόσβασης για την κατάσταση διατήρησης και το καθεστώς προστασίας της ελληνικής βιοποικιλότητας
- Προγραμματισμό, συντονισμό και υποστήριξη δικτύων για την ετήσια παρακολούθηση της κατάστασης της βιοποικιλότητας

Οικονομικά των π.π. και χρηματοδότηση

- Κατάρτιση και παρακολούθηση της εφαρμογής του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας
- Διερεύνηση δυνατοτήτων για χρηματοδότηση (π.χ. εθνικά επιχειρησιακά προγράμματα)

Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση

- Συνεργασία με αρμόδιους φορείς και οργανισμούς
- Οργάνωση συνεδρίων και εκπαιδευτικών σεμιναρίων

Άδειες

- Εισήγηση για δραστηριότητες (π.χ. ομαδικές οικοτουριστικές, αθλητικές δραστηριότητες)
- Συνδρομή για χορήγηση αδειών επιστημονικής έρευνας

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Αρμοδιότητες του ΟΦΥΠΕΚΑ για την αειφόρο ανάπτυξη και την κλιματική αλλαγή (άρθρο 27)

Επιστημονική συμβολή και στήριξη στο υπουργείο

- Συλλογή, διαχείριση και επεξεργασία στοιχείων που προέρχονται από τράπεζες δεδομένων και δίκτυα πληροφοριών
- Επιστημονική εποπτεία και καθοδήγηση του Εθνικού Δικτύου Πληροφοριών Περιβάλλοντος, καθώς και άλλων τραπεζών περιβαλλοντικών πληροφοριών
- Σύνταξη ετήσιας έκθεση για την κατάσταση του περιβάλλοντος της χώρας
- Επιστημονική και τεχνική στήριξη σε υπουργεία για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων και σχεδίων, προγραμμάτων και δράσεων
- Κατάρτιση των εκθέσεων που προβλέπονται από το ενωσιακό δίκαιο
- Επεξεργασία και επεξεργασία μέτρων προληπτικής πολιτικής για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή

Εκπαίδευση και επιμόρφωση

- Διοργάνωση προγραμμάτων κατάρτισης και επιμόρφωσης και συνέδρια, ημερίδες, επιμορφωτικά σεμινάρια κ.α.
- Εκδοτική δραστηριότητα και άλλες ενέργειες προβολής και ενημέρωσης

Συμμετοχή σε προγράμματα

- Εκπόνηση ή εκτέλεση εθνικών ή ευρωπαϊκών προγραμμάτων και δράσεων για το περιβάλλον, τη βιώσιμη ανάπτυξη και την κλιματική αλλαγή

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Οργανωτική διάρθρωση ΟΦΥΠΕΚΑ (άρθρο 29 & κ.υ.α. ΥΠΕΝ/ΔΝΕΠ/72683/2709)

<table>
<tr><td colspan="6">ΟΦΥΠΕΚΑ</td><td rowspan="6">Επιτροπή Φύση 2000
(Στεγάζεται στον ΟΦΥΠΕΚΑ ο οποίος παρέχει διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη)</td></tr>
<tr><td colspan="6">Διοικητικό Συμβούλιο
(διορισμός με υ.α. + πενταετής θητεία με μία ανανέωση)
Πρόεδρος, Διευθύνων Σύμβουλος και έως 5 μέλη
(συμπεριλαμβάνουν τον εκάστοτε Προϊστάμενο της Γεν. Δ/νσης Περιβαλλοντικής Πολιτικής του ΥΠΕΝ, τον εκάστοτε Προϊστάμενο της Γεν. Δ/νσης Δασών & Δασικού Περιβάλλοντος του ΥΠΕΝ, και τον εκάστοτε Πρόεδρο της Επιτροπής Φύση 2000)</td></tr>
<tr><td colspan="6">1 Γενική Διεύθυνση</td></tr>
<tr><td colspan="2">Διεύθυνση Αειφόρου Ανάπτυξης & Κλιματικής αλλαγής</td><td>2 Διευθύνσεις Διαχείρισης π.π.</td><td>Διεύθυνση Διοικητικού Οικονομικού</td><td colspan="2">(αυτοτελή τμήματα)</td></tr>
<tr><td colspan="6">Τμήματα</td></tr>
<tr><td>Τμήμα Αειφόρου Ανάπτυξης</td><td>Τμήμα Κλιματικής Αλλαγής</td><td>24 ΜΔΠΠ (παράρτημα Ι του νόμου)</td><td>Τμήμα Διοικητικού</td><td>Τμήμα Προμη-θειών</td><td>Τμήμα Οικονομι-κού</td><td>Τμήμα Διαχείρισης Γεωχωρικών Δεδομένων & Τεχνολογιών Πληροφορικής</td><td>Τμήμα Διαχείρισης Ερευνητικών Έργων & Αναπτυξιακών Προγραμμάτων</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td><td>Επιτροπές Διαχείρισης</td><td colspan="4"></td></tr>
</table>

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.
Μονάδες Διαχείρισης (άρθρο 34)

24 ΜΔΠΠ (έδρες και παραρτήματα)
Χωρική αρμοδιότητα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΙ

Μονάδες Διαχείρισης	Έδρα	Παράρτημα
1. ΜΟΝΑΔΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ ΔΕΛΤΑ ΕΒΡΟΥ, ΔΑΔΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΘΡΑΚΗΣ	Αλεξανδρούπολη	Δαδιά
2. ΜΟΝΑΔΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ ΔΕΛΤΑ ΝΕΣΤΟΥ- ΒΙΣΤΩΝΙΔΑΣ - ΙΣΜΑΡΙΔΑΣ ΚΑΙ ΡΟΔΟΠΗΣ	Πόρτο Λάγος	Μεσοχώρι Παρανεστίου
3. ΜΟΝΑΔΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ – ΒΟΛΒΗΣ, ΚΕΡΚΙΝΗΣ, ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Λαγκαδάς Θεσσαλονίκης	Κερκίνη Χαλάστρα Θεσσαλονίκης
4. ΜΟΝΑΔΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Άγιος Γερμανός Φλώρινας	Έδεσσα
5. ΜΟΝΑΔΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	Λιτόχωρο	
6. ΜΟΝΑΔΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΒΟΡΕΙΑΣ ΠΙΝΔΟΥ	Ασπράγγελοι Ζαγορίου	
7. ΜΟΝΑΔΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΗΠΕΙΡΟΥ	Ιωάννινα	Ηγουμενίτσα

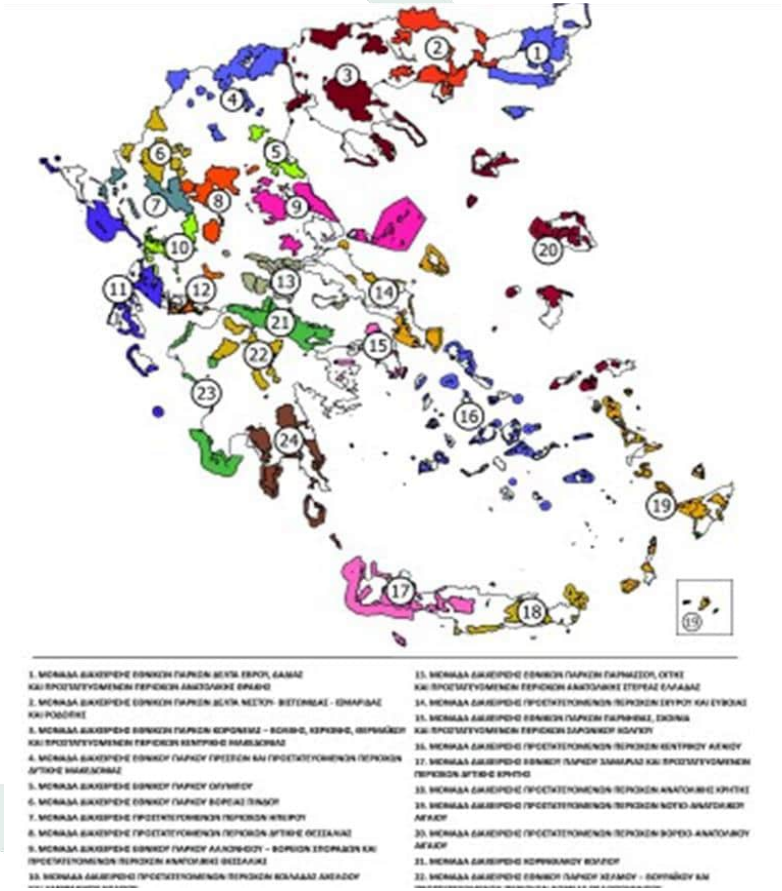

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Αρμοδιότητες ΜΔΠΠ

Διαχείριση

Επιστημονικά στοιχεία

*Έλεγχος εφαρμογής περιβαλλο-ντικής νομοθεσίας

Εισήγηση για αξιοποίηση χρηματοδοτι-κών εργαλείων και εσόδων

Διαβούλευση με τοπική κοινωνία και φορείς

Συμμετοχή σε προγράμματα, προγραμματικές συμβάσεις και μνημόνια συνεργασίας

Ενημέρωση και επιμόρφωση

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.
Επιτροπές Διαχείρισης (άρθρο 35)

Τι είναι	• **Άμισθες** τοπικές επιτροπές **για την υποστήριξη μιας ΜΔΠΠ** στη διαχείριση μιας π.π. ή ομάδας π.π.
Συγκρότηση και σύσταση	• Απόφαση ΔΣ του ΟΦΥΠΕΚΑ • 5-11 μέλη (μπορεί και παραπάνω με απόφαση ΔΣ εάν η π.π. εκτείνεται σε δύο ή περισσότερες περιφέρειες)
Συμμετοχή	• ένας **επιστήμονας** • ένας εκπρόσωπος της **Περιφέρειας** • ένας εκπρόσωπος του **Δήμου** • εκπρόσωποι των **αρμόδιων αρχών** (δασικής υπηρεσίας και λιμενικού σώματος) • ένας εκπρόσωπος **πΜΚΟ** • εκπρόσωποι **παραγωγικών φορέων** • εκπρόσωποι **άλλων** δημόσιων υπηρεσιών, πολιτιστικών, περιβαλλοντικών, παραγωγικών και επαγγελματικών φορέων
Αρμοδιότητες	• «Με **απόφαση του ΥΠΕΝ δύνανται** να καθορίζονται οι αρμοδιότητες των Επιτροπών Διαχείρισης»
Λειτουργία	• Συνεδρίαση τουλάχιστον μια φορά ανά τρίμηνο • Ευθύνη του εκάστοτε Προϊσταμένου της ΜΔΠΠ • Η ΜΔΠΠ αναλαμβάνει τη διοικητική και γραμματειακή υποστήριξή τους

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Πόροι του ΟΦΥΠΕΚΑ (άρθρο 31)

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Προγραμματικές συμβάσεις (άρθρο 37) & Μνημόνια συνεργασίας (άρθρο 38)

	Προγραμματικές συμβάσεις	Μνημόνια συνεργασίας
Συνάπτει ο ΟΦΥΠΕΚΑ με	• ΟΤΑ α' και β' βαθμού • Αναπτυξιακούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης	• δημόσιους φορείς (π.χ. με τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, το Λιμενικό Σώμα, κ.α.)
Δυνατότητα συμμετοχής	• Ιδρύματα, • ν.π.δ.δ., ή • ν.π.ι.δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα	πΜΚΟ
Για επιστημονική παρακολούθηση		• με ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα, ή • άλλα ν.π.δ.δ. ή ν.π.ι.δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του ευρύτερου δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα
Ενδεικτικά αντικείμενα *(αφορούν τη διαχείριση των π.π.)*	• Π.χ. εφαρμογή της εκτέλεσης τεχνικών ή άλλων έργων που περιλαμβάνονται στα οικεία σχέδια διαχείρισης κ.α. • Π.χ. συμμετοχή στον τοπικό αντιπυρικό σχεδιασμό	• Π.χ. συνεργασία και συνεπικουρία για τη φύλαξη των προστατευόμενων περιοχών

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Συνεργασία με Περιφέρειες/ Δήμους (άρθρα 39-40)

- **Κατάρτιση 5ετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και Ετήσιων Προγραμμάτων Δράσης**
  - Συνεργασία με ΜΔΠΠ
  - Σκοπός: συμβατότητα προγραμμάτων με εγκεκριμένα ΣΔ

- **Συνεδριάσεις του Περιφερειακού/ Δημοτικού Συμβουλίου επί θεμάτων που αφορούν τα επιχειρησιακά προγράμματα, τις προγραμματικές συμβάσεις και θέματα που αφορούν τις π.π.**
  - Συμμετοχή των προϊσταμένων των ΜΔΠΠ και των συντονιστών των ΜΔΠΠ
  - Κατόπιν πρόσκλησης από τον πρόεδρο του Περιφερειακού/ Δημοτικού Συμβουλίου

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.
Μεταβατικές διατάξεις (άρθρο 43) και πού βρισκόμαστε σήμερα

Επόμενα βήματα για τη δημιουργία και έναρξη λειτουργίας του ΟΦΥΠΕΚΑ	Εξελίξεις	Μεταβατικό στάδιο
Συγκρότηση ΔΣ	☑	**Συνέχιση λειτουργίας ΦΔ** - Παλιοί (προ ν. 4519/18) - Νέοι (ίδρυση με ν. 4519/18)
Στελέχωση: (α) Αυτοδίκαιη μεταφορά του προσωπικού του ΕΚΠΑΑ με την ίδια σχέση εργασίας	☑	
Στελέχωση: (β) Απόσπαση προσωπικού από υπουργεία στον ΟΦΥΠΕΚΑ	Εν εξελίξει	
Ορισμός Γενικού Διευθυντή	☑	
Ορισμός προϊσταμένων Διευθύνσεων	☑	
Έκδοση απόφασης του ΥΠΕΝ με την οποία διαπιστώνεται η έναρξη άσκησης όλων των αρμοδιοτήτων του ΟΦΥΠΕΚΑ		**Κατάργηση ΦΔ (ΟΦΥΠΕΚΑ καθολικός τους διάδοχος)** * Κατάργηση 22 ΦΔ έως Μαρ. 2022
Αυτοδίκαιη μεταφορά όλου του προσωπικού των ΦΔ με την ίδια σχέση εργασίας στον ΟΦΥΠΕΚΑ και τοποθέτηση στις αντίστοιχες ΜΔ		

Πείτε μας τη γνώμη σας

Κατά τη γνώμη σας, ποια είναι η μεγαλύτερη πρόκληση για τη διακυβέρνηση των προστατευόμενων περιοχών;

- Νέα αρχιτεκτονική της διακυβέρνησης, με νέο φορέα (ΟΦΥΠΕΚΑ) και πολλούς εμπλεκόμενους
- Συντονισμός μεταξύ ΟΦΥΠΕΚΑ, ΥΠΕΝ και λοιπών εμπλεκόμενων υπηρεσιών & φορέων σε ό,τι αφορά τις αρμοδιότητές τους για τις προστατευόμενες περιοχές
- Εξασφάλιση ανθρώπινων και οικονομικών πόρων
- Έκδοση των απαιτούμενων αποφάσεων και άλλων πράξεων για τη λειτουργία του νέου σχήματος διακυβέρνησης και του ΟΦΥΠΕΚΑ
- Συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών και άλλων φορέων στη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών

©Ζαχαρίας Ορφανουδάκης

Ερωτήσεις;

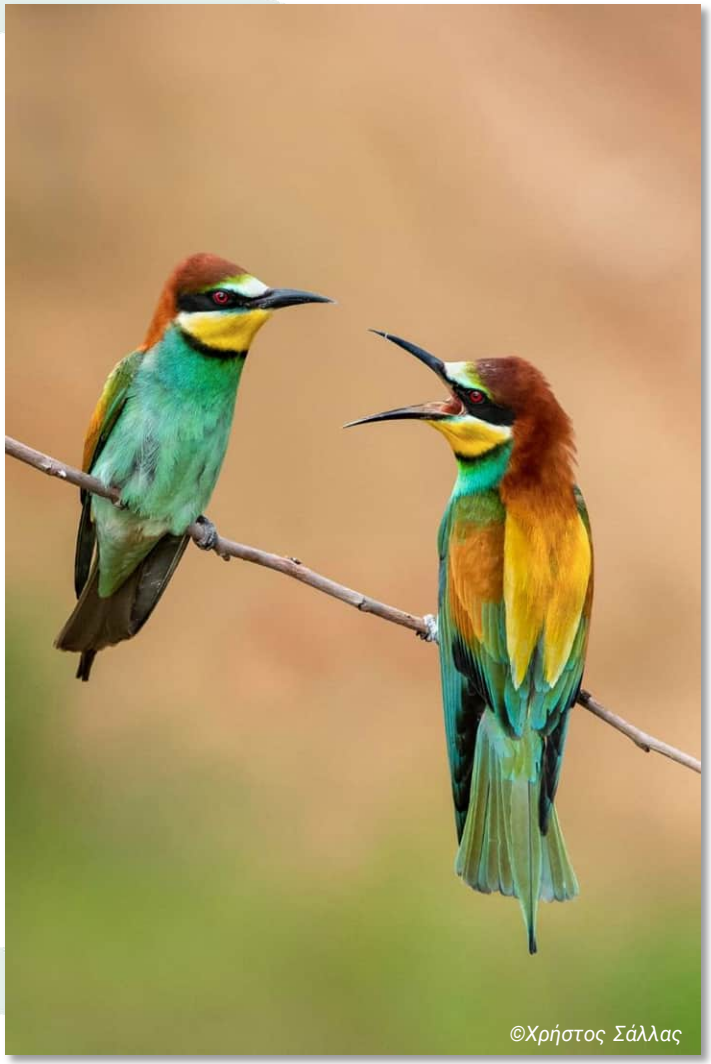

Συζήτηση σε ομάδες – Εισαγωγή

- Θέμα Α: Στόχοι διατήρησης και μέτρα για ππ
- Θέμα Β: Εκ των υστέρων υποβάθμιση από αδειοδοτημένη δραστηριότητα
- Θέμα Γ: Εθνικοί στόχοι διατήρησης και ακεραιότητα τόπου Natura 2000

©Μιχαήλ Πατάκος

Συζήτηση σε ομάδες – Breakout rooms

©Στέφανος Ζαχαράκης

Θέμα Α

Για την προστασία δύο θαλάσσιων και παράκτιων Ειδικών Ζωνών Διατήρησης (ΕΖΔ) του δικτύου Natura εκδίδεται υπουργική απόφαση που χαρακτηρίζει την περιοχή ως Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 6 του ν. 1650/1986.

- Στο άρθρο 1 της υπουργικής απόφασης αναφέρεται ως **στόχος** η «διατήρηση του παράκτιου υγροτόπου [...]» και η «διατήρηση των θαλάσσιων και παράκτιων οικοσυστημάτων της περιοχής».
- Στην απόφαση προβλέπονται επίσης γενικές **ρυθμίσεις** σε ό,τι αφορά ορισμένες από τις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στις περιοχές αυτές, χωρίς εξειδίκευση της εφαρμογής τους, ενώ δεν ρυθμίζεται η αλιεία παρά το γεγονός ότι αναγνωρίζεται ως απειλή στη (μη εγκεκριμένη ΕΠΜ). Σε ό,τι αφορά την αλιεία, γίνεται αναφορά στις κείμενες διατάξεις ρύθμισης της αλιείας βάσει του αλιευτικού κώδικα.

Είναι αυτά σύμφωνα με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ;

©Ιωάννης Μπενέκος

Θέμα Β

Στην προαναφερθείσα ΕΖΔ, λειτουργεί κτηνοτροφική μονάδα (έργο κατηγορίας Α2 σύμφωνα με τον ν. 4014/11).

Η ΑΕΠΟ εκδόθηκε από την αρμόδια Αποκεντρωμένη Διοίκηση τον Ιούλιο του 2019 σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις για την περιβαλλοντική αδειοδότηση του ν. 4014/2011 και κατόπιν εκπόνησης δέουσας εκτίμησης (κατάθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης) σύμφωνα με την προβλεπόμενη στο άρθρο 6 παρ. 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και στο άρθρο 10 παρ. 4 του ν. 4014/2011 διαδικασία.

- Η ΕΟΑ και η αξιολόγηση των στοιχείων από την αδειοδοτούσα αρχή κατέληξε ότι το έργο **δεν δύναται να παραβλάψει την ακεραιότητα** του εν λόγω τόπου.
- Το έργο αυτό λειτουργεί σύμφωνα τους όρους της ΑΕΠΟ του, ωστόσο υπάρχουν αναφορές περιβαλλοντικών οργανώσεων ότι **η λειτουργία του προκαλεί υποβάθμιση** στον παρακείμενο υγρότοπο, όπου εντοπίζεται ο τύπος οικοτόπου 1150* Παράκτιες λιμνοθάλασσες του Παραρτήματος Ι και για τον οποίο, μεταξύ άλλων, έχει οριστεί η εν λόγω ΕΖΔ.

Τι πρέπει να συμβεί σύμφωνα με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ;

©Διονυσία Ζήση

Θέμα Γ

Ο επενδυτής ενός γηπέδου γκολφ (έργο κατηγορίας Α σύμφωνα με τον ν. 4014/11), η εγκατάσταση του οποίου σχεδιάζεται εντός της ως άνω ΕΖΔ, καταθέτει φάκελο περιβαλλοντικής αδειοδότησης στην αρμόδια αρχή, συμπεριλαμβανομένης της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΕΟΑ) σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 4014/2011.

- Καθότι δεν έχουν καθοριστεί στόχοι διατήρησης για την εν λόγω περιοχή, η ΕΟΑ λαμβάνει υπόψη τους θεσμοθετημένους (βάσει του ν. 3937/11) **εθνικούς στόχους διατήρησης** για τα κύρια είδη και οικοτόπους για τα οποία έχει χαρακτηριστεί η εν λόγω ΕΖΔ.
- Καταλήγει δε στο συμπέρασμα ότι το εν λόγω έργο δεν δύναται να επηρεάσει τον τόπο αυτό κατά τρόπο σημαντικό και **δεν δύναται παραβλάψει την ακεραιότητα του τόπου** καθότι δεν επηρεάζει τους στόχους διατήρησης των εν λόγω ειδών και οικοτόπων σε εθνικό επίπεδο.

Είναι αυτά σύμφωνα με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ;

©Νικόλας Σαμαράς

Άρθρο 6 (οδηγία 92/43/ΕΟΚ)

1. Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη **καθορίζουν τα αναγκαία μέτρα διατήρησης** που ενδεχομένως συνεπάγονται ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης ή ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διευθέτησης και τα δέοντα κανονιστικά, διοικητικά ή συμβατικά μέτρα που ανταποκρίνονται στις οικολογικές απαιτήσεις των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος Ι και των ειδών του παραρτήματος ΙΙ, τα οποία απαντώνται στους τόπους.

2. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε στις ειδικές ζώνες διατήρησης να **αποφεύγεται η υποβάθμιση των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών, καθώς και οι ενοχλήσεις που έχουν επιπτώσεις στα είδη** για τα οποία οι ζώνες έχουν ορισθεί, εφόσον οι ενοχλήσεις αυτές θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις σημαντικές όσον αφορά τους στόχους της παρούσας οδηγίας.

3. Κάθε σχέδιο, μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως **είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά τον εν λόγω τόπο, καθεαυτό ή από κοινού με άλλα σχέδια, εκτιμάται δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο,** λαμβανομένων υπόψη των **στόχων διατήρησής του**. Βάσει των συμπερασμάτων της εκτίμησης των επιπτώσεων στον τόπο και εξαιρουμένης της περίπτωσης των διατάξεων της παραγράφου 4, οι αρμόδιες εθνικές αρχές συμφωνούν για το οικείο σχέδιο μόνον αφού βεβαιωθούν ότι δεν θα παραβλάψει την ακεραιότητα του τόπου περί του οποίου πρόκειται και, ενδεχομένως, αφού εκφρασθεί πρώτα η δημόσια γνώμη.

©Στέφανος Ζαχαράκης

Συζήτηση σε ομάδες – Ερμηνεία ΔΕΕ

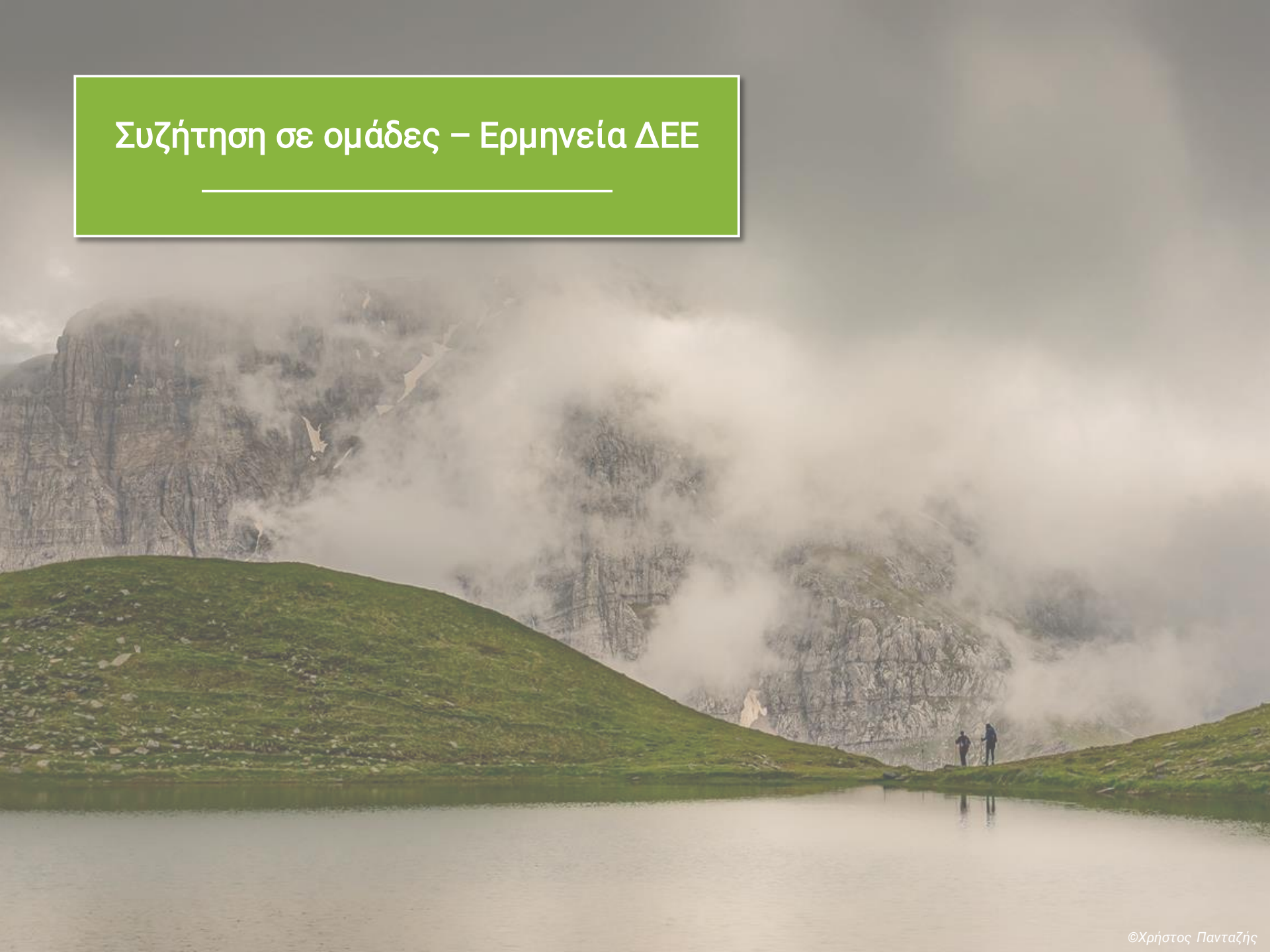

©Χρήστος Πανταζής

Συστηματική και τελολογική ερμηνεία από το ΔΕΕ

- «Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, **μια διάταξη πρέπει να ερμηνεύεται με γνώμονα όχι μόνον το γράμμα της**, αλλά και το **πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται** καθώς και τους **σκοπούς που επιδιώκονται με τη ρύθμιση** της οποίας η διάταξη αποτελεί μέρος
- *[Αποφάσεις της 11ης Ιουνίου 2020, Alianța pentru combaterea abuzurilor, C-88/19, EU:C:2020:458, σκέψη 29, καθώς και της 2ας Ιουλίου 2020, Magistrat der Stadt Wien (Κρικητός), C-477/19, EU:C:2020:517, σκέψη 23 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία]» (C-849/11, σκ. 45).*

Θέμα Α

Για την προστασία δύο θαλάσσιων και παράκτιων Ειδικών Ζωνών Διατήρησης (ΕΖΔ) του δικτύου Natura εκδίδεται υπουργική απόφαση που χαρακτηρίζει την περιοχή ως Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 6 του ν. 1650/1986.

- Στο άρθρο 1 της υπουργικής απόφασης αναφέρεται ως **στόχος** η «διατήρηση του παράκτιου υγροτόπου [...]» και η «διατήρηση των θαλάσσιων και παράκτιων οικοσυστημάτων της περιοχής».
- Στην απόφαση προβλέπονται επίσης γενικές **ρυθμίσεις** σε ό,τι αφορά ορισμένες από τις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στις περιοχές αυτές, χωρίς εξειδίκευση της εφαρμογής τους, ενώ δεν ρυθμίζεται η αλιεία παρά το γεγονός ότι αναγνωρίζεται ως απειλή στη (μη εγκεκριμένη) ΕΠΜ. Σε ό,τι αφορά την αλιεία, γίνεται αναφορά στις κείμενες διατάξεις ρύθμισης της αλιείας βάσει του αλιευτικού κώδικα.

Είναι αυτά σύμφωνα με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ;

©Ιωάννης Μπενέκος

Μέρος ΙΙ – Συζήτηση σε ομάδες

Ερμηνεία και εφαρμογή της οδηγίας για τους οικοτόπους & νομολογία του ΔΕΕ

Θέμα Α – σύνοψη (1/2)

- Οι στόχοι είναι **υπερβολικά γενικοί και αόριστοι.**
- Η ελληνική νομοθεσία **δεν προβλέπει στόχους διατήρησης ανά περιοχή Natura 2000.**
- Το άρθρο 6(1) της οδηγίας για τους οικοτόπους επιτάσσει τη θέσπιση των μέτρων διατήρησης, αλλά προ πάντων, **την ουσιαστική εφαρμογή τους μέσω πλήρων, σαφών και επακριβών μέτρων**.
- Το κανονιστικό πλαίσιο που παρουσίασε η Ελληνική Δημοκρατία **έχει γενικό και κατευθυντήριο χαρακτήρα και απαιτεί μέτρα συγκεκριμενοποίησης για την ουσιαστική εφαρμογή του.**
- Τα «μέτρα» **δεν είναι προσαρμοσμένα σε συνάρτηση με τους στόχους διατήρησης** και **είναι ελλιπή,** και έχουν **είτε υπερβολικά γενικό είτε υπερβολικά αποσπασματικό χαρακτήρα.**

Θέμα Α – σύνοψη (2/2)

Τα μέτρα για την αλιεία

- Τα μέτρα στις κείμενες διατάξεις ρύθμισης της αλιείας βάσει του αλιευτικού κώδικα, **δεν είναι απαραίτητα ελλιπή.**
- Μπορεί και να είναι αρκετά, και **να πληρούν στη συγκεκριμένη περίπτωση τις απαιτήσεις της οδηγίας για τους οικοτόπους**.
- Σύμφωνα με τον Κανονισμό για την Κοινή Αλιευτική Πολιτική, τα κράτη μέλη πρέπει **να εγκρίνουν μέτρα διατήρησης που είναι αναγκαία για την τήρηση των υποχρεώσεών τους**, μεταξύ άλλων, λαμβάνοντας υπόψη την οδηγία για τα πουλιά και **το άρθρο 6 της οδηγίας για τους οικοτόπους.**

Θέμα Α - νομολογία

Για τους στόχους

- «[...] στόχοι όπως η «διατήρηση του υγροτόπου του Σχινιά» και η «διατήρηση των οικοσυστημάτων της περιοχής» **είναι υπερβολικά γενικοί και αόριστοι για να θεωρηθούν ως «στόχοι διατήρησης» κατά την έννοια της οδηγίας για τους οικοτόπους**. Ομοίως, όπως υποστήριξε η Επιτροπή με το δικόγραφο της προσφυγής της, η ελληνική νομοθεσία δεν προβλέπει **στόχους διατήρησης σχετικά με τους κύριους τύπους φυσικών οικοτόπων και τα κύρια είδη που απαντούν στις εν λόγω ΕΖΔ** και παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την Ένωση [...]». (C-849/19, σκ. 58-59).

Θέμα Α - νομολογία

Για τις ρυθμίσεις (1/3)

- «Περαιτέρω, το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας για τους οικοτόπους επιτάσσει όχι μόνον τη θέσπιση των μέτρων διατήρησης που είναι **αναγκαία για την παραμονή σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης** των προστατευόμενων οικοτόπων και ειδών εντός της οικείας περιοχής, **αλλά επίσης, και προ πάντων, την ουσιαστική εφαρμογή τους μέσω πλήρων, σαφών και επακριβών μέτρων, ώστε να μην καταστεί η διάταξη αυτή άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας** [πρβλ. αποφάσεις της 10ης Μαΐου 2007, Επιτροπή κατά Αυστρίας, C-508/04, EU:C:2007:274, σκέψη 73, καθώς και της 17ης Απριλίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Δάσος της Białowieża), C-441/17, EU:C:2018:255, σκέψεις 213 και 214]» (C-849/19, σκ. 77).

Θέμα Α - νομολογία

Για τις ρυθμίσεις (2/3)

- «[...] από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι το κανονιστικό πλαίσιο που παρουσίασε η Ελληνική Δημοκρατία **έχει γενικό και κατευθυντήριο χαρακτήρα και απαιτεί μέτρα συγκεκριμενοποίησης για την ουσιαστική εφαρμογή του**, με αποτέλεσμα να μην πληροί τις απαιτήσεις που υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 75 έως 79 της παρούσας απόφασης» (C-849/19, σκ. 82).

- «Επιπλέον, όπως επισημαίνει η Επιτροπή με το δικόγραφο της προσφυγής της, δεδομένου ότι δεν καθορίστηκαν στόχοι διατήρησης για τις εν λόγω ΕΖΔ, τα «μέτρα» που επικαλείται η Ελληνική Δημοκρατία **δεν είναι προσαρμοσμένα σε συνάρτηση με τους στόχους αυτούς** και, ιδίως, σε συνάρτηση με τη σειρά των προτεραιοτήτων που αφορούν κάθε ΕΖΔ, κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας για τους οικοτόπους» (C-849/19, σκ. 85).

- «Επιπροσθέτως, **τα μέτρα αυτά είναι ελλιπή**, καθόσον δεν συνιστούν μέτρα διατήρησης **καθορισθέντα με συστηματικό τρόπο, σε συνάρτηση με τις οικολογικές απαιτήσεις κάθε τύπου οικοτόπου και κάθε είδους που απαντά σε έκαστο των επίδικων ΤΚΣ**. Πράγματι, τα εν λόγω μέτρα έχουν **είτε υπερβολικά γενικό είτε υπερβολικά αποσπασματικό χαρακτήρα**, καθόσον, παραδείγματος χάριν, αποσκοπούν μόνο στην προστασία των υδρόβιων πτηνών ή των λιμναίων οικοτόπων, αλλά δεν μεριμνούν για την προστασία των θαλάσσιων οικοτόπων και ειδών. [...]». (C-849/19, σκ. 86).

Μέρος ΙΙ – Συζήτηση σε ομάδες

Ερμηνεία και εφαρμογή της οδηγίας για τους οικοτόπους & νομολογία του ΔΕΕ

Θέμα Α

Για τις ρυθμίσεις (3/3) – Αλιεία

Άρθρο 11 του Κανονισμού 1380/2013 σχετικά με την Κοινή Αλιευτική Πολιτική

Μέτρα διατήρησης απαραίτητα για τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις που ορίζει η ενωσιακή περιβαλλοντική νομοθεσία

«1. Τα κράτη μέλη εξουσιοδοτούνται **να εγκρίνουν μέτρα διατήρησης που δεν θίγουν τα αλιευτικά σκάφη άλλων κρατών μελών,** εφαρμόζονται στα ύδατα υπό την κυριαρχία ή τη δικαιοδοσία τους και **είναι αναγκαία για την τήρηση των υποχρεώσεών τους** σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 4 της οδηγίας 2008/56/ΕΚ, το άρθρο 4 της οδηγίας 2009/147/ΕΚ, ή **το άρθρο 6 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ**, τα εν λόγω μέτρα πρέπει να είναι συμβατά με τους στόχους του άρθρου 2 του παρόντος κανονισμού, να ανταποκρίνονται στους στόχους της οικείας νομοθεσίας της Ένωσης που έχουν σκοπό να εφαρμόσουν, και να είναι εξ ίσου αυστηρά με τα μέτρα που προβλέπονται στη νομοθεσία της Ένωσης».

Θέμα Β

Στην προαναφερθείσα ΕΖΔ, λειτουργεί κτηνοτροφική μονάδα (έργο κατηγορίας Α2 σύμφωνα με τον ν. 4014/11).

Η ΑΕΠΟ εκδόθηκε από την αρμόδια Αποκεντρωμένη Διοίκηση τον Ιούλιο του 2019 σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις για την περιβαλλοντική αδειοδότηση του ν. 4014/2011 και κατόπιν εκπόνησης δέουσας εκτίμησης (κατάθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης) σύμφωνα με την προβλεπόμενη στο άρθρο 6 παρ. 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και στο άρθρο 10 παρ. 4 του ν. 4014/2011 διαδικασία.

- Η ΕΟΑ και η αξιολόγηση των στοιχείων από την αδειοδοτούσα αρχή κατέληξε ότι το έργο **δεν δύναται να παραβλάψει την ακεραιότητα** του εν λόγω τόπου.
- Το έργο αυτό λειτουργεί σύμφωνα τους όρους της ΑΕΠΟ του, ωστόσο υπάρχουν αναφορές περιβαλλοντικών οργανώσεων ότι **η λειτουργία του προκαλεί υποβάθμιση** στον παρακείμενο υγρότοπο, όπου εντοπίζεται ο τύπος οικοτόπου 1150* Παράκτιες λιμνοθάλασσες του Παραρτήματος Ι και για τον οποίο, μεταξύ άλλων, έχει οριστεί η εν λόγω ΕΖΔ.

Τι πρέπει να συμβεί σύμφωνα με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ;

©Διονυσία Ζήση

Μέρος ΙΙ – Συζήτηση σε ομάδες

Ερμηνεία και εφαρμογή της οδηγίας για τους οικοτόπους & νομολογία του ΔΕΕ

Θέμα Β - σύνοψη

- Η **έγκριση σχεδίου σύμφωνα με το άρθρο 6(3) προϋποθέτει ότι αυτό έχει κριθεί** ως μη δυνάμενο να επιφέρει υποβάθμιση ή σημαντικές διαταράξεις και κατά την έννοια του άρθρου 6(2).
- **Ωστόσο, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι, ακολούθως, ένα τέτοιο σχέδιο αποδεικνύεται ικανό να επιφέρει υποβάθμιση ή ενοχλήσεις**. Σε μια τέτοια περίπτωση, εφαρμόζεται το άρθρο 6(2).
- Συνεπώς, εάν μια **εκ των υστέρων εξέταση** θεωρεί κατάλληλη, θα πρέπει **να διενεργείται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 6(3)**.
- Στην Ελλάδα, σύμφωνα με το άρθρο 2(9) του ν.4014/2011, εάν διαπιστωθούν **σοβαρά προβλήματα υποβάθμισης του περιβάλλοντος ή αν παρατηρηθούν επιπτώσεις στο περιβάλλον**, που δεν είχαν προβλεφθεί από τη ΜΠΕ και την ΑΕΠΟ, η αρμόδια περιβαλλοντική αρχή επιβάλλει **πρόσθετους περιβαλλοντικούς όρους ή τροποποιεί τους αρχικούς.**

Θέμα Β - νομολογία

Σχέση μεταξύ άρθρου 6(2) και 6(3) (1/2)

- «[...] η **έγκριση σχεδίου δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 3 προϋποθέτει ότι αυτό έχει κριθεί** ως μη δυνάμενο να παραβλάψει την ακεραιότητα του οικείου τόπου και, κατά συνέπεια, **ως μη δυνάμενο να επιφέρει υποβάθμιση ή σημαντικές διαταράξεις κατά την έννοια της παραγράφου 2 του εν λόγω άρθρου**.

- **Εντούτοις δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι, ακολούθως, ένα τέτοιο σχέδιο αποδεικνύεται,** ελλείψει οιασδήποτε πλάνης των αρμοδίων αρχών, **ικανό να επιφέρει υποβάθμιση ή ενοχλήσεις**. Σε μια τέτοια περίπτωση, η εφαρμογή του άρθρου 6, παράγραφος 2, της οδηγίας περί οικοτόπων, καθιστά δυνατή την επιδίωξη του ουσιώδους σκοπού της διατηρήσεως και της προστασίας της ποιότητας του περιβάλλοντος, περιλαμβανομένης της διατηρήσεως των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, όπως τονίζεται στην πρώτη αιτιολογική σκέψη της εν λόγω οδηγίας.» (C-127/02,σκέψεις 35-37).

Θέμα Β - νομολογία

Σχέση μεταξύ άρθρου 6(2) και 6(3) (2/2)

«Συνεπώς, **αν μια εκ των υστέρων εξέταση,** βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 2, της οδηγίας περί οικοτόπων, πρέπει να θεωρηθεί, εν προκειμένω **«κατάλληλο μέτρο»** κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, η εξέταση αυτή πρέπει **να ορίζει λεπτομερώς ποιους κινδύνους υποβαθμίσεως ή ενοχλήσεων** που θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις σημαντικές κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως συνεπάγεται η εκτέλεση του οικείου σχεδίου ή έργου και **να διενεργείται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 6, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής**» (C-399/14, σκέψη 53-54).

Θέμα Β - νομολογία

Σχέση μεταξύ άρθρου 6(2) και 6(3) και αδειοδότηση στην Ελλάδα

Αρθρο 2 παρ. 9 ν. 4014/2011

«Σε περίπτωση που διαπιστωθούν, από τα πορίσματα των τακτικών και έκτακτων επιθεωρήσεων του άρθρου 20 του παρόντος, **σοβαρά προβλήματα υποβάθμισης του περιβάλλοντος ή αν παρατηρηθούν επιπτώσεις στο περιβάλλον**, που δεν είχαν προβλεφθεί από τη ΜΠΕ και την ΑΕΠΟ, η αρμόδια περιβαλλοντική αρχή επιβάλλει **πρόσθετους περιβαλλοντικούς όρους ή τροποποιεί τους αρχικούς.** Η αρμόδια περιβαλλοντική αρχή δύναται επίσης να ζητήσει την εκπόνηση ειδικής μελέτης ή νέας ΜΠΕ για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών».

Extra: Σχέση μεταξύ του άρθρου 6 (3) και 6 (1) στην Ελλάδα

Άρθρο 47 παρ. 3 ν. 4685/2020

«Με τα **προεδρικά διατάγματα** της παραγράφου 4 του άρθρου 21 **προβλέπεται ότι εξακολουθούν να λειτουργούν νομίμως έργα ή δραστηριότητες** εντός των προστατευόμενων περιοχών, **οι οποίες είναι νομίμως αδειοδοτημένες και λειτουργούν σύμφωνα με τους όρους της άδειάς τους**, **υπό την προϋπόθεση ότι η παραμονή τους δεν διακινδυνεύει την επίτευξη των στόχων διατήρησης της αντίστοιχης περιοχής**.

Προκειμένου να διαπιστωθεί εάν συντρέχει η προϋπόθεση αυτή για τα έργα ή τις δραστηριότητες που έχουν περιβαλλοντικούς όρους, ακολουθείται η διαδικασία της **παραγράφου 9 του άρθρου 2 του ν. 4014/2011** (Α` 209). Εάν πρόκειται για δραστηριότητες που δεν ανήκουν στην κατηγορία Α` της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του ν. 4014/2011, εντός ενός (1) έτους από την ισχύ του προεδρικού διατάγματος **η διαπίστωση αυτή γίνεται μέσω Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης που εγκρίνεται από την αρμόδια Διεύθυνση της οικείας Περιφέρειας** και περιλαμβάνει τα στοιχεία που ορίζονται στη διάταξη της παραγράφου 8 του άρθρου 11 του ν. 4014/2011. [...]».

Έργα/δραστηριότητες κατηγορίας Α

Δραστηριότητες εκτός κατηγορίας Α

Θέμα Γ

Ο επενδυτής ενός γηπέδου γκολφ (έργο κατηγορίας Α σύμφωνα με τον ν. 4014/11), η εγκατάσταση του οποίου σχεδιάζεται εντός της ως άνω ΕΖΔ, καταθέτει φάκελο περιβαλλοντικής αδειοδότησης στην αρμόδια αρχή, συμπεριλαμβανομένης της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΕΟΑ) σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 4014/2011.

- Καθότι δεν έχουν καθοριστεί στόχοι διατήρησης για την εν λόγω περιοχή, η ΕΟΑ λαμβάνει υπόψη τους θεσμοθετημένους (βάσει του ν. 3937/11) **εθνικούς στόχους διατήρησης** για τα κύρια είδη και οικοτόπους για τα οποία έχει χαρακτηριστεί η εν λόγω ΕΖΔ.
- Καταλήγει δε στο συμπέρασμα ότι το εν λόγω έργο δεν δύναται να επηρεάσει τον τόπο αυτό κατά τρόπο σημαντικό και **δεν δύναται παραβλάψει την ακεραιότητα του τόπου** καθότι δεν επηρεάζει τους στόχους διατήρησης των εν λόγω ειδών και οικοτόπων σε εθνικό επίπεδο.

Είναι αυτά σύμφωνα με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ;

©Νικόλας Σαμαράς

Θέμα Γ – σύνοψη (1/2)

Δέουσα εκτίμηση και στόχοι διατήρησης

- Σύμφωνα με το άρθρο 6(3), της οδηγίας για τους οικοτόπους, **ο σημαντικός χαρακτήρας της επιπτώσεως** ενός σχεδίου **σε έναν τόπο** συνδυάζεται με τον **σκοπό διατηρήσεως του τόπου αυτού**.

- Όταν ένα σχέδιο **ενδέχεται να επηρεάσει την επίτευξη των σκοπών διατήρησης** του συγκεκριμένου τόπου, **πρέπει οπωσδήποτε να θεωρείται ως δυνάμενο να επηρεάσει τον τόπο αυτό κατά τρόπο σημαντικό**.

Στόχοι διατήρησης και ακεραιότητα του τόπου

- Ένα σχέδιο **παραβλάπτει την ακεραιότητα ενός τόπου, αν ενδέχεται να εμποδίσει τη διασφάλιση της διατήρησης** των συστατικών χαρακτηριστικών **που αποτέλεσαν τον λόγο καταχώρισης** του τόπου αυτού στον κατάλογο των ΤΚΣ.

- Αν **δεν έχουν οριστεί στόχοι διατήρησης** για έναν τόπο, η δέουσα εκτίμηση πρέπει να λαμβάνει ως στόχο **τη διασφάλιση της μη υποβάθμισης** των τύπων οικοτόπων ή των οικοτόπων ειδών που απαντώνται στον τόπο και/ή της μη σημαντικής διατάραξης των ειδών.

Θέμα Γ – σύνοψη (2/2)

Ακεραιότητα ενός τόπου

- **«…το συνεκτικό σύνολο της οικολογικής δομής, της λειτουργίας και των οικολογικών διεργασιών του τόπου…»**

- Τόπος **υψηλού βαθμού ακεραιότητας:**
  - οι εγγενείς δυνατότητες για την επίτευξη των στόχων διατήρησης του τόπου εκφράζονται στην πράξη,
  - η **ικανότητα της περιοχής για αποκατάσταση και αυτοανανέωση υπό δυναμικές συνθήκες διατηρείται**, και
  - απαιτείται ελάχιστη εξωτερική διαχειριστική υποστήριξη.

Θέμα Γ - νομολογία

Δέουσα εκτίμηση και στόχοι διατήρησης (1/3)

- «Όπως προκύπτει από το άρθρο 6, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας περί οικοτόπων, σε συνδυασμό με τη δέκατη αιτιολογική σκέψη της εν λόγω οδηγίας, **ο σημαντικός χαρακτήρας της επιπτώσεως επί ενός τόπου** σχεδίου μη άμεσα συνδεόμενου ή αναγκαίου για τη διαχείριση αυτού του τόπου **συνδυάζεται με τον σκοπό διατηρήσεως αυτού του τόπου** [...].

- [Ό]ταν **ένα σχέδιο ενδέχεται να επηρεάσει την επίτευξη των σκοπών της διατηρήσεως του συγκεκριμένου τόπου, πρέπει οπωσδήποτε να θεωρείται ως δυνάμενο να επηρεάσει τον τόπο αυτό κατά τρόπο σημαντικό**. Στο πλαίσιο της προοπτικής εκτιμήσεως των επιπτώσεων του συγκεκριμένου σχεδίου, **ο σημαντικός χαρακτήρας αυτών των επιπτώσεων** πρέπει, όπως υποστήριξε ουσιαστικώς η Επιτροπή, να καθορίζεται, μεταξύ άλλων, **υπό το πρίσμα των ειδικών περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών και προϋποθέσεων του τόπου τον οποίο αφορά το σχέδιο**.» (C-127/02, σκέψεις 46-48).

Θέμα Γ – νομολογία

Στόχοι διατήρησης και ακεραιότητα του τόπου (2/3)

- **Στις περιπτώσεις στις οποίες δεν έχουν οριστεί στόχοι διατήρησης για έναν τόπο,** και έως ότου οριστούν, η δέουσα εκτίμηση πρέπει να λαμβάνει ως ελάχιστη παραδοχή ότι ο στόχος **έγκειται στη διασφάλιση της μη υποβάθμισης των τύπων οικοτόπων ή των οικοτόπων ειδών που απαντώνται στον τόπο σε επίπεδο κατώτερο του υφιστάμενου ή της μη σημαντικής διατάραξης των ειδών,** σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 6 παράγραφος 2 και με την επιφύλαξη της αποτελεσματικότητας των μέτρων διατήρησης που απαιτούνται για την εκπλήρωση των απαιτήσεων του άρθρου 6 παράγραφος 1» (Ερμηνευτικός οδηγός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σελ. 54).

- «Το άρθρο 6, παράγραφος 3, της οδηγίας για τους οικοτόπους πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ένα σχέδιο που δεν συνδέεται άμεσα ή δεν είναι άμεσα αναγκαίο για τη διαχείριση ενός τόπου **παραβλάπτει την ακεραιότητα του τόπου αυτού, αν ενδέχεται να εμποδίσει τη διασφάλιση της διατήρησης των συστατικών χαρακτηριστικών του οικείου τόπου που έχουν σχέση με την παρουσία ενός φυσικού οικοτόπου προτεραιότητας,** του οποίου ο σκοπός διατήρησης αποτέλεσε τον λόγο καταχώρισης του τόπου αυτού στον κατάλογο των ΤΚΣ, κατά την έννοια της οδηγίας αυτής. **Για να γίνει η εξακρίβωση αυτή, πρέπει να εφαρμόζεται η αρχή της προφύλαξης**.» (C-258/11, σκέψη 48).

Θέμα Γ - οδηγός ΕΕ

Ακεραιότητα του τόπου (3/3)

«Η **«ακεραιότητα του τόπου» μπορεί πρακτικά να οριστεί ως το συνεκτικό σύνολο της οικολογικής δομής, της λειτουργίας και των οικολογικών διεργασιών του τόπου**, σε όλη την έκτασή του, που επιτρέπει στον τόπο να διατηρεί τους οικοτόπους, το σύμπλεγμα οικοτόπων και/ή τους πληθυσμούς των ειδών βάσει των οποίων χαρακτηρίστηκε ο τόπος.

Ένας τόπος **περιγράφεται ως υψηλού βαθμού ακεραιότητας** όταν οι εγγενείς δυνατότητες για την επίτευξη των στόχων διατήρησης του τόπου εκφράζονται στην πράξη, όταν η **ικανότητα της περιοχής για αποκατάσταση και αυτοανανέωση υπό δυναμικές συνθήκες διατηρείται**, και όταν απαιτείται ελάχιστη εξωτερική διαχειριστική υποστήριξη» (Ερμηνευτικός οδηγός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σελ. 55).

Σύντομη αξιολόγηση

Η γνώμη σας είναι πολύτιμη!

Σύντομο ανώνυμο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης σεμιναρίου

Συνέχεια του προγράμματος ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Επόμενα βήματα

- Αποστολή υλικού σεμιναρίου και βεβαιώσεων παρακολούθησης
- Συνέχιση δράσεων κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Δείτε επιπλέον

- Ηλεκτρονική πλατφόρμα εκπαίδευσης «Εδώ ζούμε» (https://edozoume.gr/e-learning/)
- Ιστοσελίδα LIFE-IP 4 NATURA: Εδώ ζούμε (https://edozoume.gr/)
- Online περιήγηση στην έκθεση με τους νικητές του 1ου πανελλήνιου φωτογραφικού διαγωνισμού “Click στη Φύση” (https://www.photo.gr/newss/art-news/natura-2000-awards/)

Με τη συγχρηματοδότηση του προγράμματος LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη συγχρηματοδότηση του Πράσινου Ταμείου

Εδώ ζούμε Natura 2000

LIFE-IP 4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002)

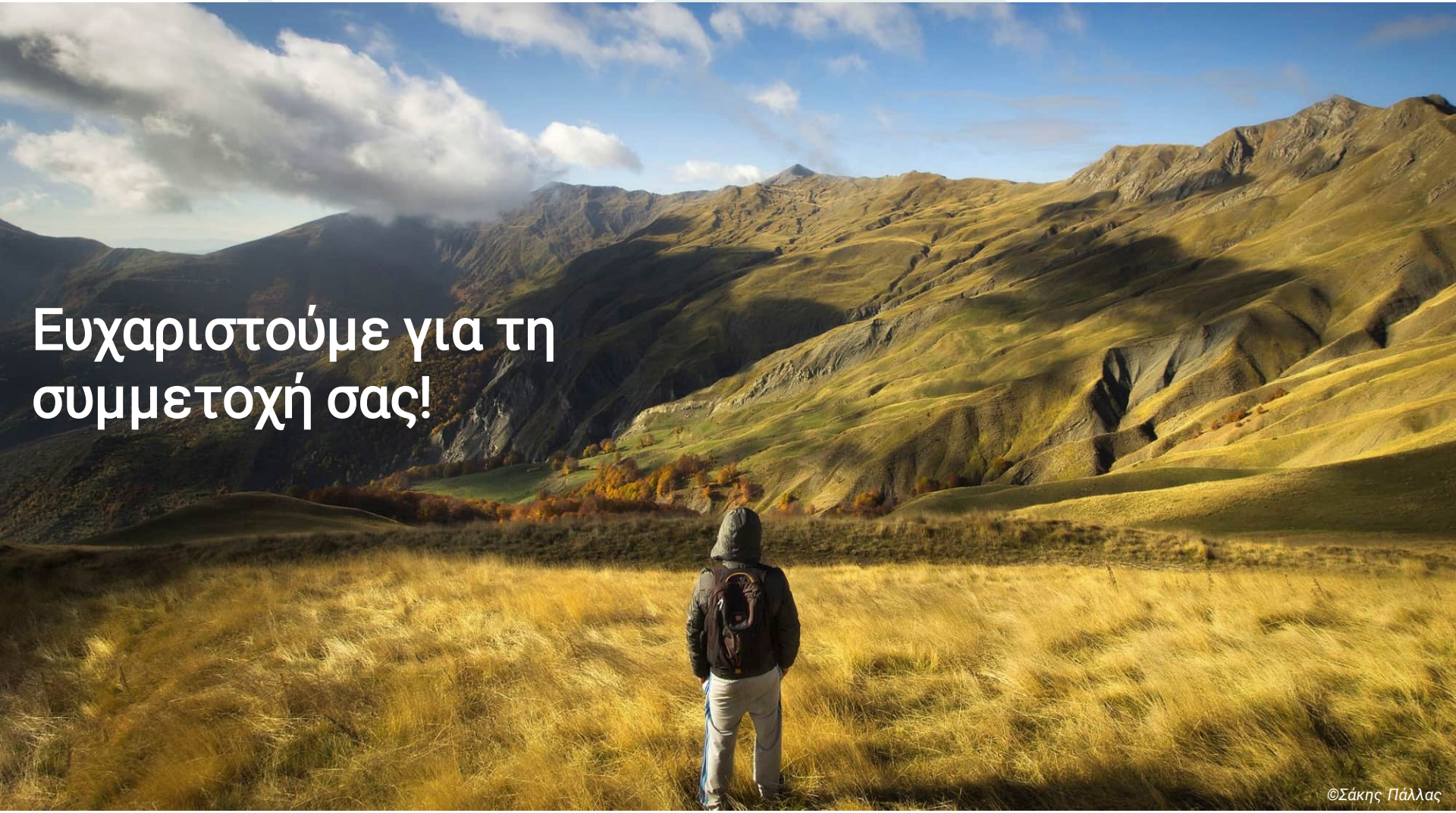

Παρουσίαση Μαΐου 2023

©Βασίλης Αγοραστός/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Διαχείριση προστατευόμενων περιοχών

Διαδικτυακό σεμινάριο στο πλαίσιο του έργου LIFE-IP 4 NATURA

Μάιος 2023

Δημιουργία περιεχομένου & υλοποίηση διαδικτυακού σεμιναρίου:

Εύα Καλλιβωκά, Βασιλική Ορφανού, Γιώργος Μελισσουργός, Σοφία Κόπελα

©WWF Ελλάς, 2023

Καλωσήρθατε

...και μικρή τεχνική εισαγωγή

Speaker view/
Gallery view

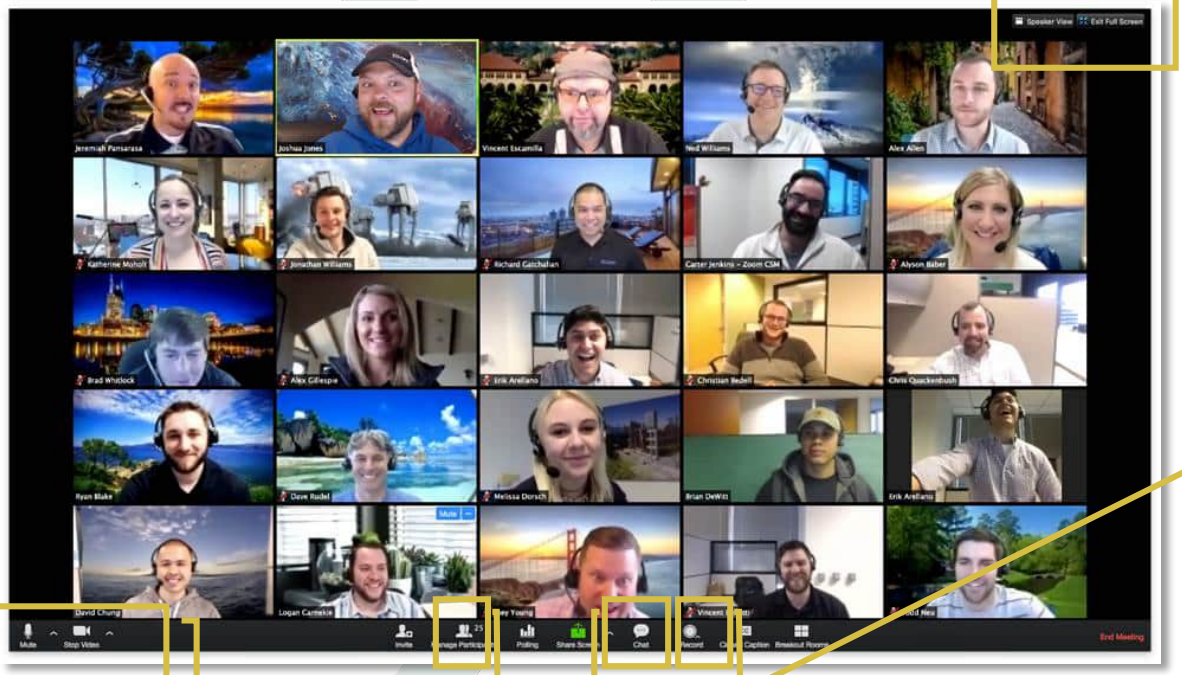

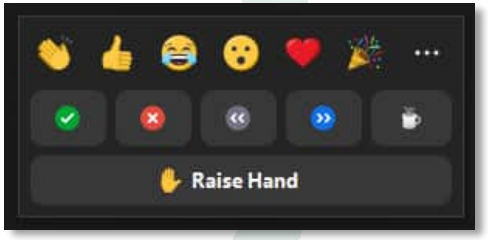

Raise hand

Reactions

Mute/ unmute
Start/ stop video

Chat

Participants

Raise hand

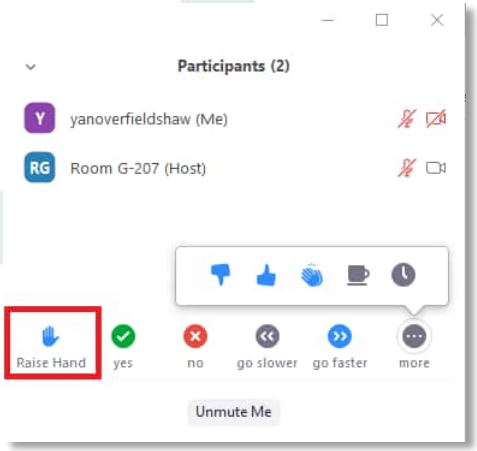

Εισαγωγή
Το έργο LIFE-IP 4 NATURA

- «Ολοκληρωμένες δράσεις για την διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων, και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα»
- 12 εταίροι
  (Συντονιστής το ΥΠΕΝ, και επιπλέον Πανεπιστήμιο Πατρών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, WWF Ελλάς, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Περιφέρεια Κρήτης, Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Περιφέρεια Αττικής, ΑΠΔ Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας, Πράσινο Ταμείο, ΟΦΥΠΕΚΑ)
- Διάρκεια 8 έτη (2017-2025)
- Ενίσχυση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα και συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για τη φύση
- Ολοκληρωμένη και συντονισμένη πρωτοβουλία για την υλοποίηση του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας για το δίκτυο Natura 2000
- Ενδεικτικές δράσεις: εκπόνηση και υλοποίηση σχεδίων δράσης ειδών και οικοτόπων, πιλοτική εφαρμογή ΣΔ σε επιλεγμένες περιοχές, χαρτογράφηση και αξιολόγηση οικοσυστημικών υπηρεσιών κ.α.

Εισαγωγή
Το πρόγραμμα ενδυνάμωσης ικανοτήτων

- **Στόχος του είναι η επαύξηση των γνώσεων και η βελτίωση της κατανόησης** θεμάτων όπως:
  - *το νομικό πλαίσιο για την προστασία της βιοποικιλότητας,*
  - *η εφαρμογή των ευρωπαϊκών οδηγιών για τη φύση,*
  - *η δέουσα εκτίμηση για έργα και δραστηριότητες σε περιοχές Natura 2000, και*
  - *η διαχείριση των περιοχών Natura 2000 της Ελλάδας*

- Βασίζεται σε χαρτογράφηση εμπλεκομένων και σχεδιάστηκε σύμφωνα με τις γνώσεις, τις απόψεις και τις ανάγκες κατάρτισής τους

- Περιλαμβάνει δράσεις ενημέρωσης, διαδικτυακά και δια ζώσης σεμινάρια, ηλεκτρονική ασύγχρονη τηλεκπαίδευση, καθώς και δράσεις εξοικείωσης με νέα εργαλεία

- Οι δράσεις θα συνεχιστούν μέχρι και την ολοκλήρωση του έργου (2025)

Εισαγωγή
Σύντομη γνωριμία

Δείξε μας που βρίσκεσαι στην Ελλάδα!

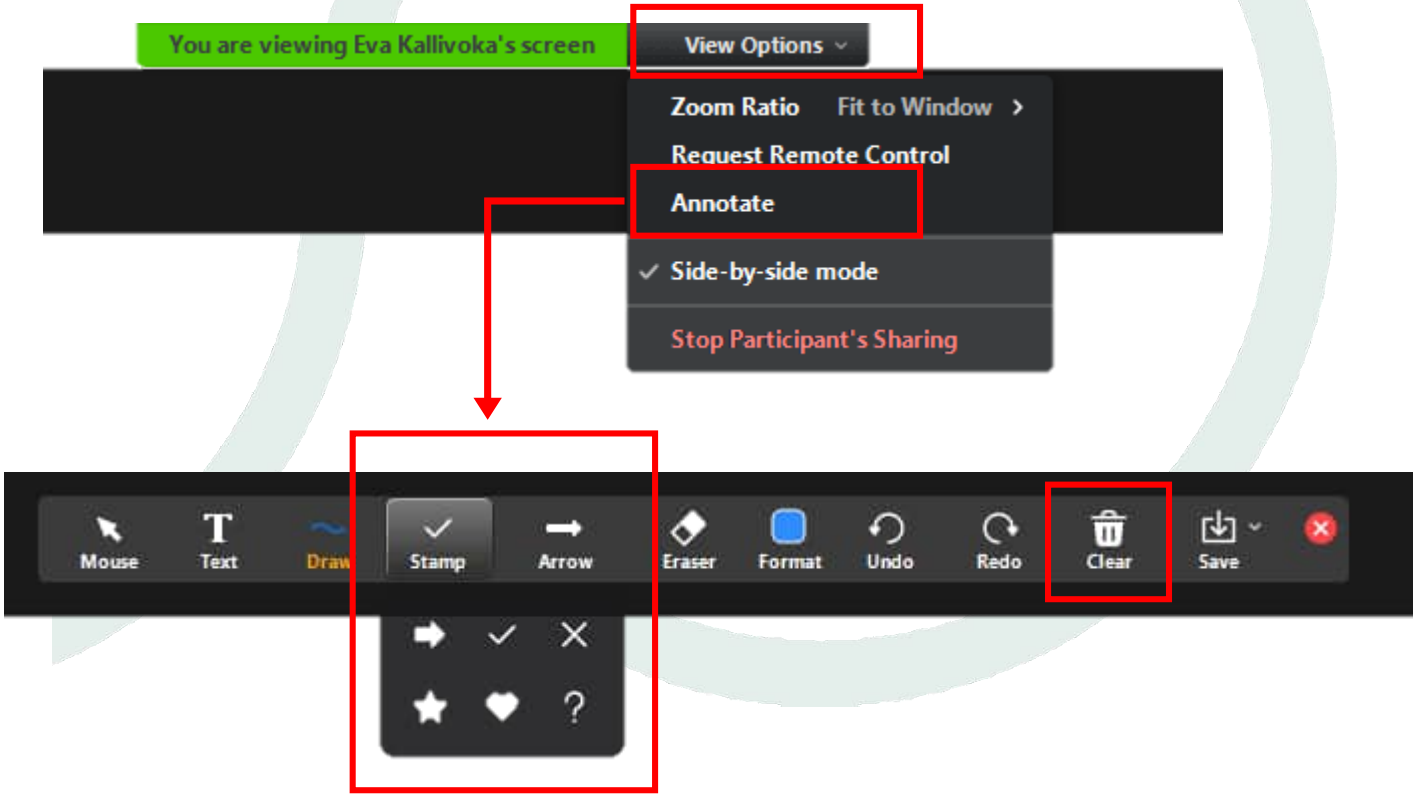

Οικοσκόπιο

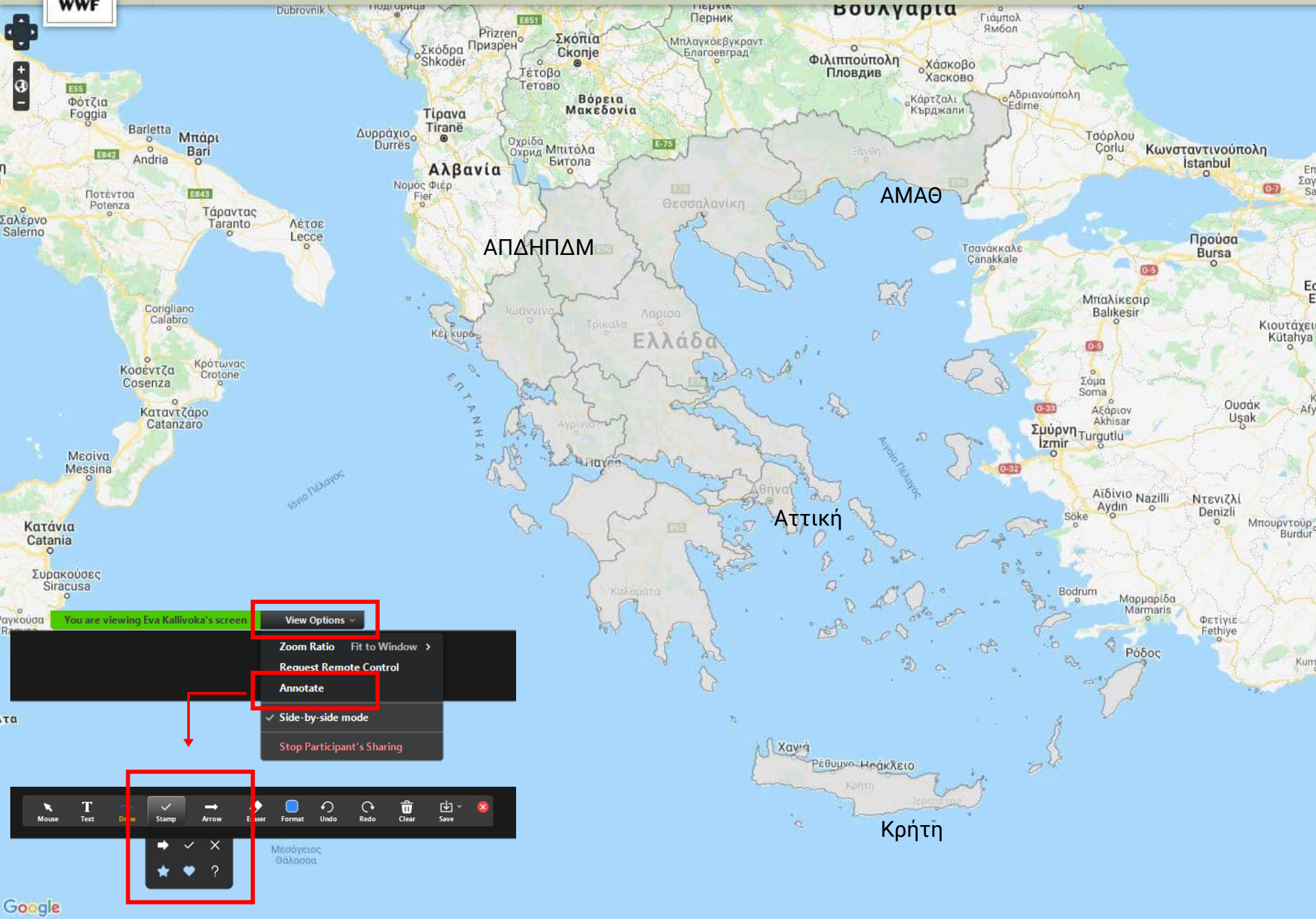
ΑΜΑΘ
ΑΠΔΗΠΔΜ
Αττική
Κρήτη
You are viewing Eva Kallivoka's screen
View Options
Zoom Ratio
Fit to Window
Request Remote Control
Annotate
Side-by-side mode
Stop Participant's Sharing
Mouse
Text
Draw
Stamp
Arrow
Eraser
Format
Undo
Redo
Clear
Save
Google

Χαρτογράφηση και ανάλυση εμπλεκόμενων μερών

Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι

- Προστατευόμενες περιοχές και η ανάγκη για διαχείριση
  - *Ορισμοί*
  - *Διαδικασία και στάδια της διαχείρισης*
  - *Εργαλεία διαχείρισης στην Ελλάδα*

Μέρος ΙΙ

- Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα
  - *Εφαρμογή της διαχείρισης στην Ελλάδα*
  - *Διαχειριστικό σχέδιο (στόχοι, μέτρα)*
  - *Υλοποίηση, παρακολούθηση, αξιολόγηση*
  - *Χρηματοδότηση της διαχείρισης*

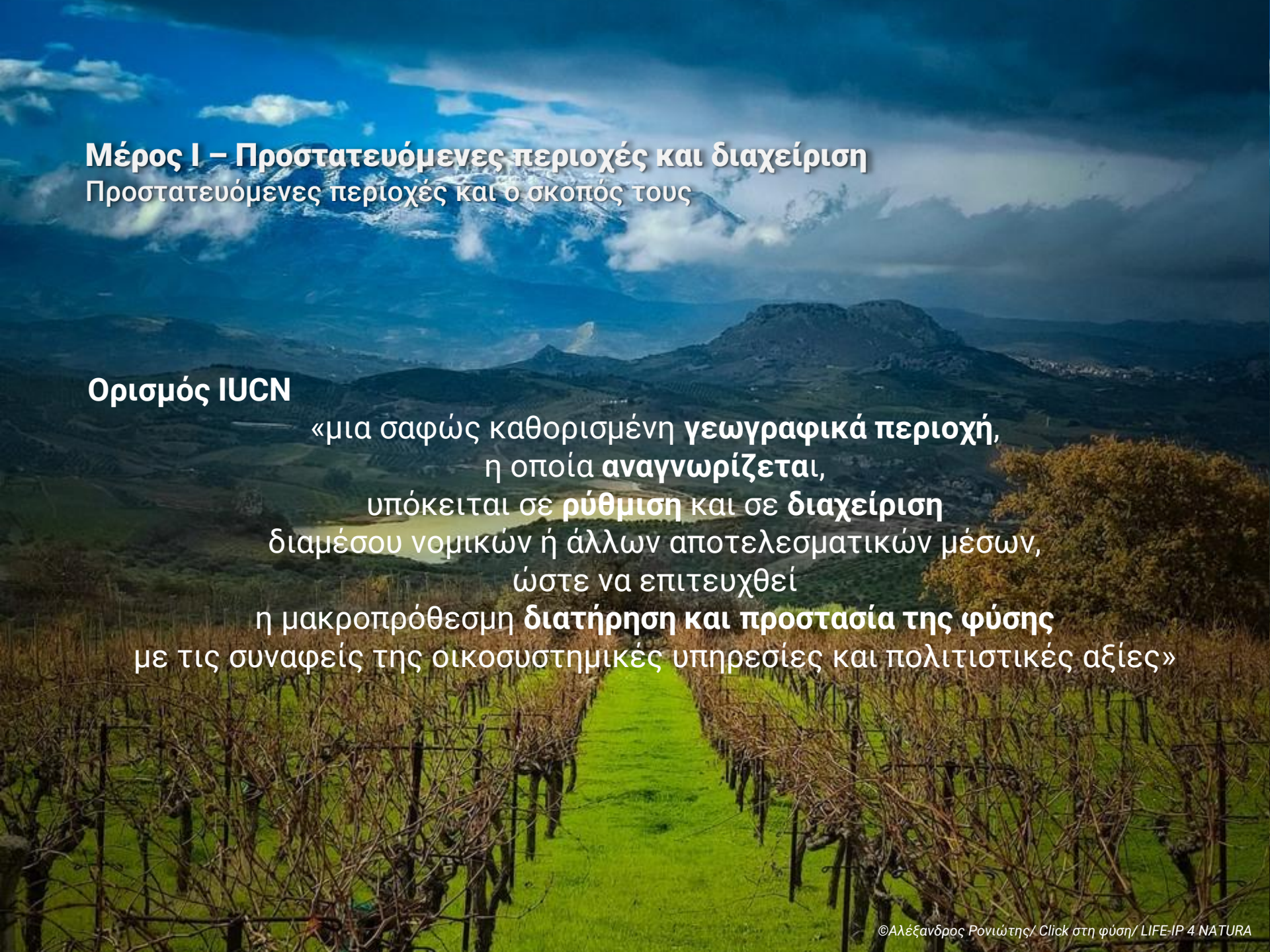

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές και διαχείριση

Προστατευόμενες περιοχές και ο σκοπός τους

Ορισμός IUCN

«μια σαφώς καθορισμένη **γεωγραφικά περιοχή**,
η οποία **αναγνωρίζεται**,
υπόκειται σε **ρύθμιση** και σε **διαχείριση**
διαμέσου νομικών ή άλλων αποτελεσματικών μέσων,
ώστε να επιτευχθεί
η μακροπρόθεσμη **διατήρηση και προστασία της φύσης**
με τις συναφείς της οικοσυστημικές υπηρεσίες και πολιτιστικές αξίες»

©Αλέξανδρος Ρονιώτης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές και διαχείριση

Γιατί?

Τα **εισβλητικά είδη** αποτελούν σημαντική απειλή για τα είδη και τους οικοτόπους.

Πάνω από το **50% των πιέσεων** σχετικών με ρύπανση αποδίδεται σε **ρύπανση υδάτων, αέρα και εδάφους** που προκύπτει από τις **αγροτικές δραστηριότητες**.

Η **τροποποίηση υδρολογικών καθεστώτων** και η **αφαίρεση των ιζημάτων** αποτελεί σημαντική απειλή για την ιχθυοπανίδα και τους οικότοπους των γλυκών υδάτων.

Η **εκμετάλλευση ειδών**, ειδικά το κυνήγι και οι παράνομες θανατώσεις αποτελούν το 1**3% των πιέσεων σε είδη ορνιθοπανίδας**.

Με **ποσοστό 21%** η **γεωργία** αποτελεί τη συχνότερη πίεση σε είδη και οικοτόπους. Η εντατικοποίηση της απειλεί τους ημι-φυσικούς οικοτόπους και τα αγροτικά είδη.

Οι **δασικές δραστηριότητες** αποτελούν το **11% των πιέσεων,** επηρεάζοντας ειδικά τα δασικά οικοσυστήματα και είδη.

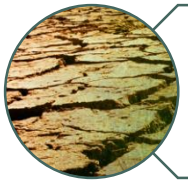

Η **κλιματική αλλαγή** αποτελεί σημαντική απειλή, ειδικά λόγω της αύξησης της θερμοκρασίας και της μείωσης του υετού.

Η **αστικοποίηση** και οι **δραστηριότητες αναψυχής** αποτελούν το **13% όλων των πιέσεων** και **το 48% των θαλάσσιων απειλών.**

Πηγή: Τεχνική έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος για την κατάσταση της φύσης 2013-2018

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές και διαχείριση

Η έννοια της διαχείρισης

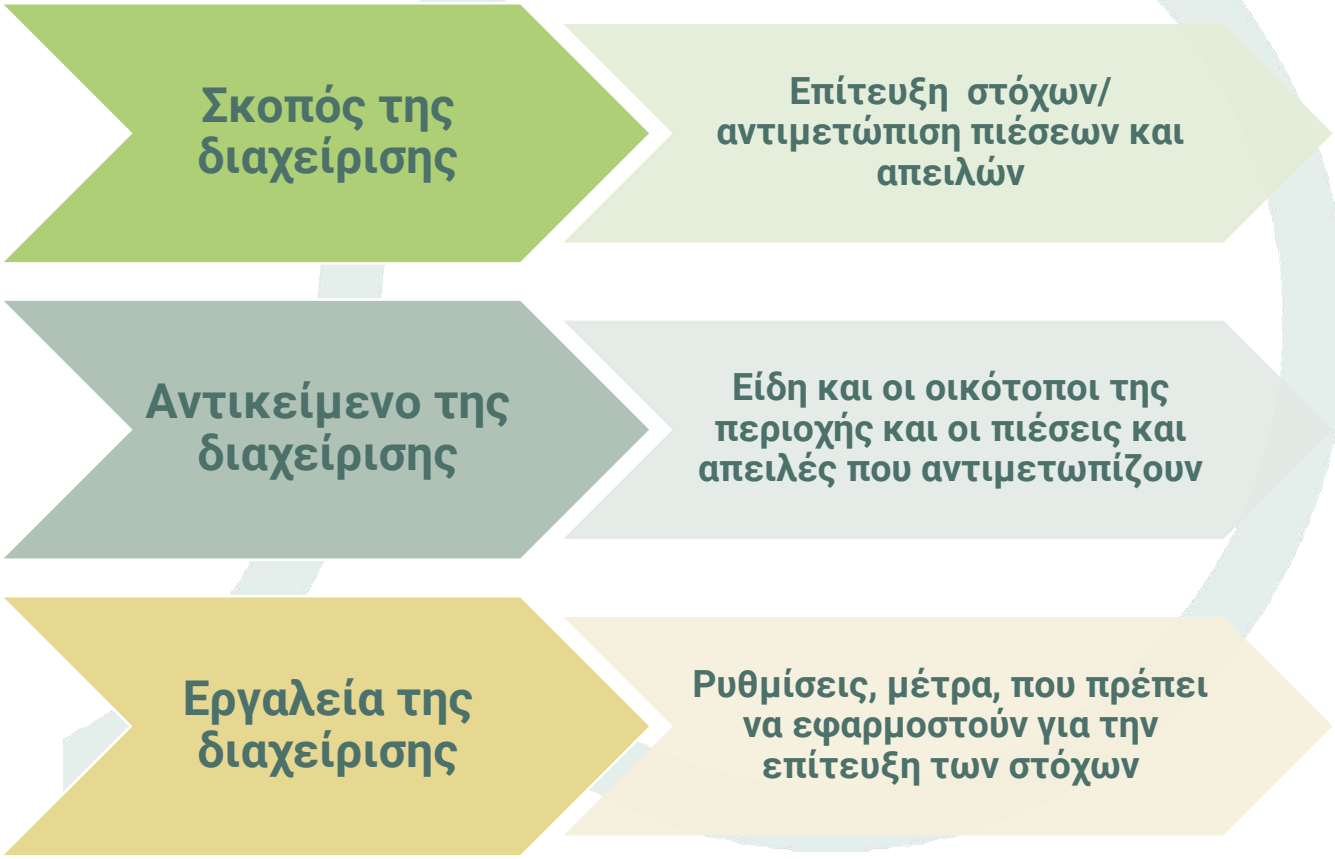

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές και διαχείριση

Η έννοια της διαχείρισης – μια κυκλική διαδικασία

©Δημήτρης Αραμπατζής/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές και διαχείριση

Τα στάδια της της διαχείρισης

Μέρος ΙΙ - Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Το εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών

Κατηγορίες π.π.

(Άρθρο 19 του ν. 1650/1986 όπως ισχύει)

- Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας
- Εθνικά πάρκα
- Καταφύγια Άγριας Ζωής
- Προστατευόμενα τοπία & φυσικοί σχηματισμοί

«Για την προστασία και τη διατήρηση των περιοχών προστασίας της βιοποικιλότητας και των Εθνικών Πάρκων καταρτίζονται **σχέδια διαχείρισης** [...] και εκδίδονται **προεδρικά διατάγματα** [...] κατόπιν της **ειδικής περιβαλλοντικής μελέτης** [..]»

Άρθρο 21 του ν. 1650/1986 (Α' 160), όπως ισχύει

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές και διαχείριση

Εργαλεία της διαχείρισης όπως προβλέπονται

«Η **Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη** αποτελεί

την **επιστημονική μελέτη τεκμηρίωσης** του προεδρικού διατάγματος μιας ή περισσότερων προστατευόμενων περιοχών και του σχεδίου διαχείρισης κάθε προστατευόμενης περιοχής.

[...] εστιάζει **στον χαρακτηρισμό των προστατευόμενων περιοχών,**

στις **ζώνες** που ορίζονται εντός αυτών, στην αναγκαιότητα ή μη θεσμοθέτησης **περιφερειακών ζωνών**, **οικολογικών διαδρόμων**,

καθώς και στην πρόταση **ρύθμισης δραστηριοτήτων** και **λειτουργιών** και πρόβλεψης **κατάλληλων μέτρων και δράσεων** για τη διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου κάθε προστατευόμενης περιοχής.

[...] εξετάζει τις **επιπτώσεις** που θα έχουν στο περιβάλλον και ειδικότερα στο **προστατευτέο αντικείμενο οι όροι και περιορισμοί δραστηριοτήτων** που προτείνει, σε συνδυασμό με τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες, όπως αυτές θα προκύπτουν από τις προτεινόμενες χρήσεις γης.

[...] εξετάζει τις συνέπειες **εναλλακτικών λύσεων**, περιλαμβανομένης και της μηδενικής λύσης.»

Άρθρο 21(2) ν. 1650/1986 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 47(1) του ν. 4685/2020

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές και διαχείριση

Εργαλεία της διαχείρισης όπως προβλέπονται

Άρθρο 21(4) ν. 1650/1986 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 47(1) του ν. 4685/2020

«Με **προεδρικό διάταγμα** [...] γίνεται

ο χαρακτηρισμός των περιοχών προστασίας της βιοποικιλότητας και των εθνικών πάρκων,

η **οριοθέτησή τους** και ο **καθορισμός γειτονικών εκτάσεων** [...] καθώς και

ο **καθορισμός χρήσεων γης και δραστηριοτήτων** μέσα στις ανωτέρω προστατευόμενες περιοχές, ανά ζώνη, και στις γειτονικές εκτάσεις [...].

Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα μπορούν να οριοθετούνται **οικολογικοί διάδρομοι** [...].

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές και διαχείριση

Εργαλεία της διαχείρισης όπως προβλέπονται

Άρθρο 21(3) ν. 1650/1986 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 47(1) του ν. 4685/2020

«Τα **σχέδια διαχείρισης** περιλαμβάνουν

τους **στόχους διατήρησης** και την πιθανή **ιεράρχηση προτεραιοτήτων διαχείρισης** της προστατευόμενης περιοχής, διαχειριστικές δράσεις, παρεμβάσεις και μέτρα που είναι απαραίτητα για να επιτευχθεί ή να διατηρηθεί η ικανοποιητική διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου [...]

την **εξειδίκευση των όρων και περιορισμών άσκησης δραστηριοτήτων** και **εκτέλεσης έργων** που είναι απαραίτητα για την ικανοποιητική διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου καθώς και, όπου είναι αναγκαίο,

τις **ειδικότερες μελέτες** που πρέπει να εκπονηθούν για την εξειδίκευση ή/και οριστικοποίηση του περιεχομένου προτεινόμενων διαχειριστικών δράσεων και μέτρων και τις **κατευθύνσεις και τις προτεραιότητες για την υλοποίηση** έργων, δράσεων και μέτρων που απαιτούνται για την αποτελεσματική προστασία, διαχείριση και αποκατάσταση των αντικειμένων που προστατεύονται κατά περίπτωση, καθώς και

τα **κατάλληλα προγράμματα παρακολούθησης του προστατευτέου αντικειμένου** και **αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας** του Σχεδίου Διαχείρισης [...]»

Πείτε μας τη γνώμη σας

©Δημήτριος Παπάντζας/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές και διαχείριση

Εφαρμογή της διαχείρισης στην Ελλάδα

Διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

1. Αξιολόγηση υφιστάμενης κατάστασης	2. Σχεδιασμός δράσεων και παρακολούθησης	3. Υλοποίηση και παρακολούθηση	4. Ανάλυση, αξιολόγηση και αναθεώρηση
• Σκοπός σχεδιασμού • Ομάδα εργασίας • Πεδίο εφαρμογής • Πιέσεις, απειλές • Υφιστάμενη κατάσταση διατήρησης	• Διαχειριστικοί στόχοι • Διαχειριστικά μέτρα • Σύστημα παρακολούθησης	• Σχέδια δράσης και χρονοδιαγράμματα • Χρηματοδότηση • Εφαρμογή διαχειριστικών δράσεων (…) • Παρακολούθηση και συλλογή δεδομένων	• Απολογισμός αξιολόγηση • Επικαιροποίηση του σχεδιασμού

Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες

Σχέδια δράσης (πλάνο υλοποίησης)

Σχέδια διαχείρισης

Προεδρικά διατάγματα

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές και διαχείριση

Εφαρμογή της διαχείρισης στην Ελλάδα

Μέρος ΙΙ - Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Σύντομο ιστορικό διαμόρφωσης προστατευτικού καθεστώτος

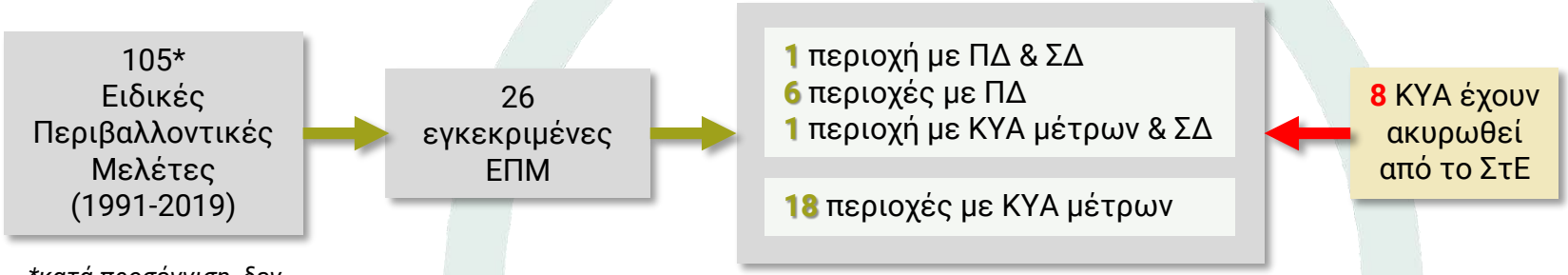

**κατά προσέγγιση, δεν περιλαμβάνονται μελέτες άλλου τύπου*

- Έργο ΕΠΜ/ΠΔ/ΣΔ – διαμόρφωση ειδικού προστατευτικού καθεστώτος για το σύνολο των περιοχών
  - αναθεώρηση χρονοδιαγράμματος (ολοκλήρωση Δεκέμβριος 2023)
  - έκδοση ΠΔ
  - έγκριση ΣΔ με ΥΑ ή ΚΥΑ

© Γεώργιος Καρκαλής/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομο διάλειμμα

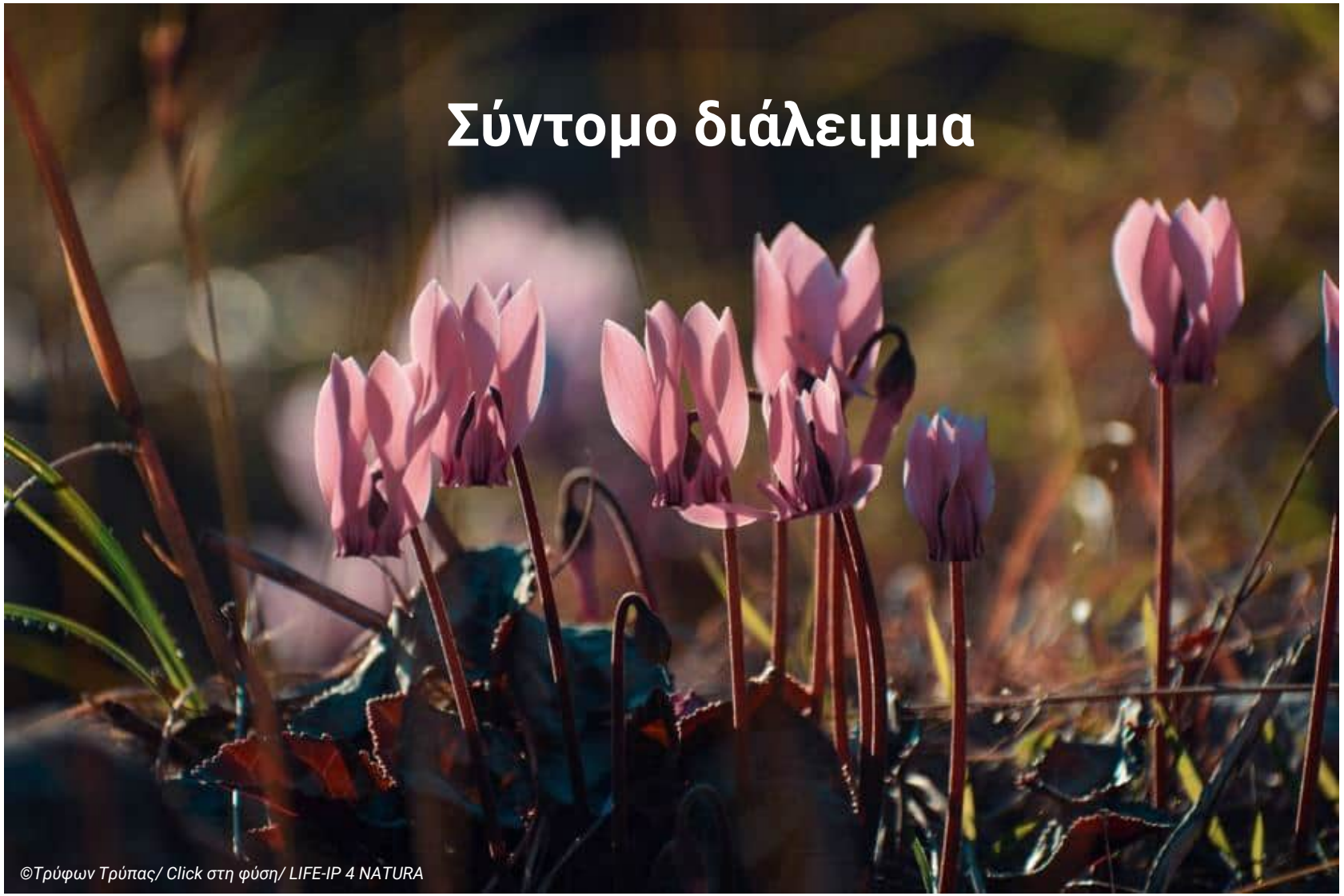

©Τρύφων Τρύπας/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Χαρτογράφηση και ανάλυση εμπλεκόμενων μερών

Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι

- Προστατευόμενες περιοχές και η ανάγκη για διαχείριση
  - *Ορισμοί*
  - *Διαδικασία και στάδια της διαχείρισης*
  - *Εργαλεία διαχείρισης στην Ελλάδα*

Μέρος ΙΙ

- Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα
  - *Εφαρμογή της διαχείρισης στην Ελλάδα*
  - *Διαχειριστικό σχέδιο (στόχοι, μέτρα)*
  - *Υλοποίηση, παρακολούθηση, αξιολόγηση*
  - *Χρηματοδότηση*

Μέρος ΙΙ - Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Η αρχιτεκτονική του συστήματος των προστατευόμενων περιοχών

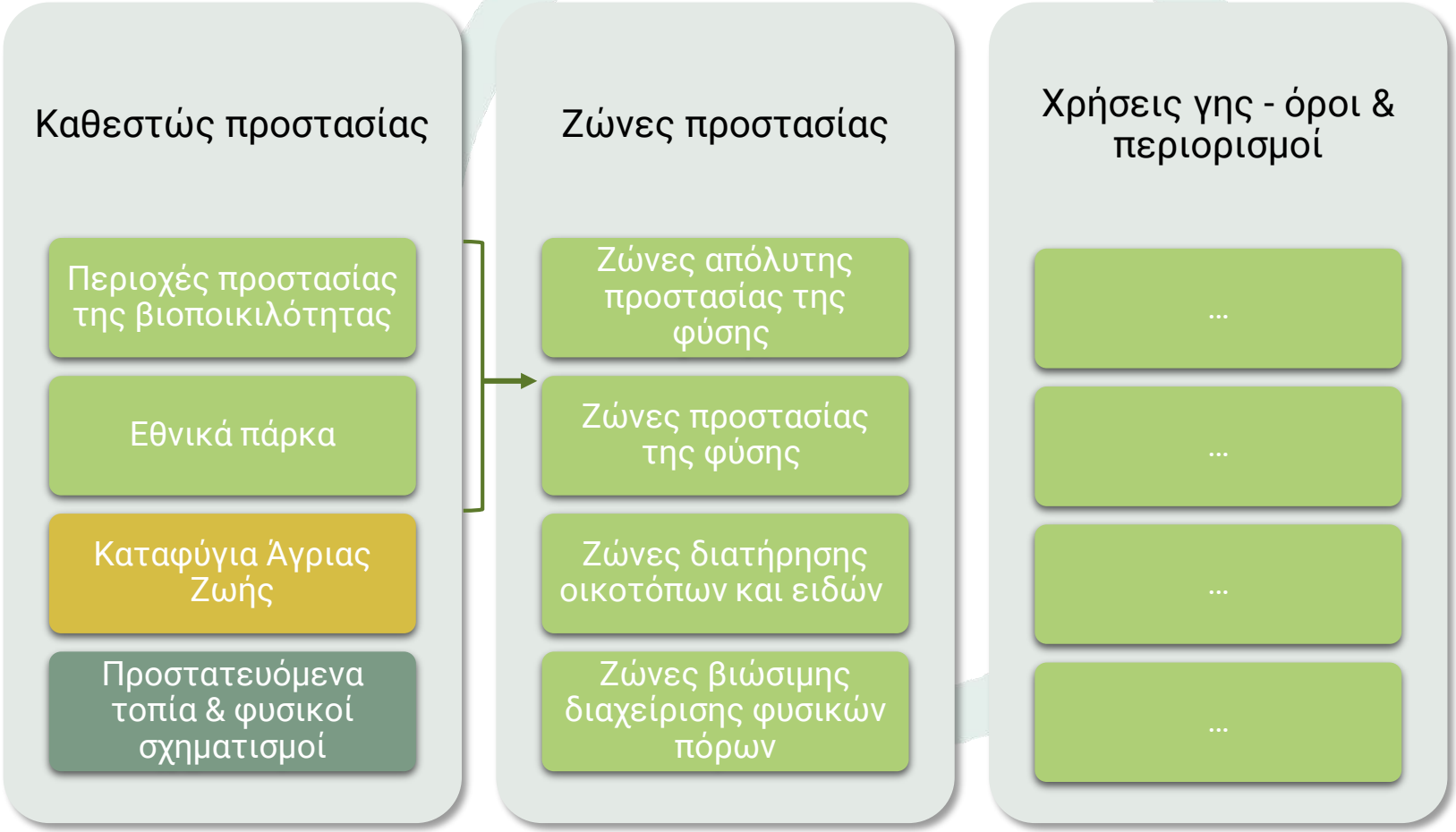

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Ζώνες προστασίας και χρήσεις γης (απόσπασμα αντιστοίχισης)

Ειδικές κατηγορίες χρήσεων	Ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης	Ζώνη προστασίας της φύσης	Ζώνη διαχείρισης οικοτόπων και ειδών	Ζώνη βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων
1. Κατοικία	ΝΑΙ (για προσωπικό ασφαλείας και εργαζόμενους)	ΝΑΙ (για προσωπικό ασφαλείας και εργαζόμενους)	ΝΑΙ	ΝΑΙ
6. Πολιτιστικές εγκαταστάσεις			ΝΑΙ	ΝΑΙ
7. Διοίκηση		ΝΑΙ (μόνο για τις ανάγκες π.π.)	ΝΑΙ	ΝΑΙ
11. Γραφεία/ Κέντρα έρευνας	ΝΑΙ (μόνο επιστημονική έρευνα)	ΝΑΙ (κέντρα έρευνας και επιστημονική έρευνα)	ΝΑΙ	ΝΑΙ
12. Εστίαση			ΝΑΙ	ΝΑΙ
14. Αναψυχή - κέντρα διασκέδασης				ΝΑΙ
15. Τουριστικά καταλύματα, τουρ. υποδομή			ΝΑΙ (< 150 κλίνες)	ΝΑΙ
16. Στάθμευση (κτίριο - γήπεδο)		ΝΑΙ (υπαίθρια)	ΝΑΙ (υπαίθρια)	ΝΑΙ
23. Βιοτεχνικές & βιομηχανικές εγκαταστάσεις				ΝΑΙ (πλην υψηλής όχλησης)
24. Αγροτικές εκμεταλλεύσεις		ΝΑΙ (με εξειδίκευση)	ΝΑΙ (με εξειδίκευση)	ΝΑΙ
24.9. Αλιεία (επαγγελματική-ερασιτεχνική)		ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
25. Εξορυκτικές δραστηριότητες			ΝΑΙ	ΝΑΙ
34. Εγκαταστάσεις ΑΠΕ			ΝΑΙ	ΝΑΙ

Πείτε μας τη γνώμη σας

©Θόδωρος Καρανίκας/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος ΙΙ– Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Καθορισμός ζωνών, χρήσεις, δραστηριότητες

Περιοχές προστασίας της φύσης (Β)
Επιτρέπονται
- Η επίσκεψη της περιοχής με σκοπό την περιήγηση, εκπαίδευση και παρατήρηση της φύσης
- Τα έργα συντήρησης, βελτίωσης και συμπλήρωσης των υφιστάμενων δικτύων και υποδομών
- Η καλλιέργεια των δασικών συστάδων βάσει του υφιστάμενου δασικού διαχειριστικού σχεδίου

Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης (Α)
Επιτρέπονται
- Η επιστημονική έρευνα
- Η συντήρηση – αξιοποίηση αρχαιολογικών χώρων
- Οι διαχειριστικές δράσεις

Περιοχές ειδικής διαχείρισης (Γ)
Επιτρέπονται
- Η κτηνοτροφία–βόσκηση σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, σε εκτατική μορφή με παραδοσιακές μεθόδους
- Η θήρα βάσει της κείμενης νομοθεσία
- Η εκμετάλλευση του δασικού πλούτου

Περιοχές αειφορικής χρήσης και ανάπτυξης (Γ6)
Επιτρέπονται
- Κτηνοτροφία, βόσκηση και κτηνοτροφικές μονάδες
- Κατασκευή κτιρίων και υποδομών κοινής ωφέλειας
- Κατοικίες
- Έργα υδροληψίας και εναλλακτικές μορφές ενέργειας
- Ξενώνες
- Ιαματικός τουρισμός

Εντός του Εθνικού Πάρκου καθορίζονται:

- Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης (Α)
- Περιοχές Προστασίας της φύσης (Β)
- Περιοχές ειδικής διαχείρισης (Γ1, Γ2, Γ3, Γ4, Γ5)
- Περιοχές αειφορικής χρήσης και ανάπτυξης (Γ6)

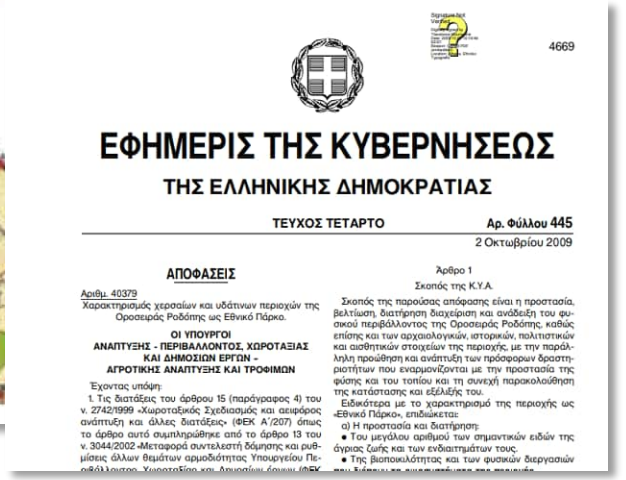
4669

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ Αρ. Φύλλου 445

2 Οκτωβρίου 2009

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 40379

Χαρακτηρισμός χερσαίων και υδάτινων περιοχών της Οροσειράς Ροδόπης ως Εθνικό Πάρκο.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ - ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 15 (παράγραφος 4) του ν. 2742/1999 «Χωροταξικός Σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄/207) όπως το άρθρο αυτό συμπληρώθηκε από το άρθρο 13 του ν. 3044/2002 «Μεταφορά συντελεστή δόμησης και ρυθμίσεις άλλων θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Περ...

Άρθρο 1

Σκοπός της Κ.Υ.Α.

Σκοπός της παρούσας απόφασης είναι η προστασία, βελτίωση, διατήρηση διαχείριση και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος της Οροσειράς Ροδόπης, καθώς επίσης και των αρχαιολογικών, ιστορικών, πολιτιστικών και αισθητικών στοιχείων της περιοχής, με την παράλληλη προώθηση και ανάπτυξη των πρόσφορων δραστηριοτήτων που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου και τη συνεχή παρακολούθηση της κατάστασης και εξέλιξής του.

Ειδικότερα με το χαρακτηρισμό της περιοχής ως «Εθνικό Πάρκο», επιδιώκεται:

α) Η προστασία και διατήρηση:

- Του μεγάλου αριθμού των σημαντικών ειδών της άγριας ζωής και των ενδιαιτημάτων τους.
- Της βιοποικιλότητας και των φυσικών διεργασιών

Μέρος ΙΙ– Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Καθορισμός ζωνών, χρήσεις, δραστηριότητες (παράδειγμα ΕΠΜ, ν.4086/2020)

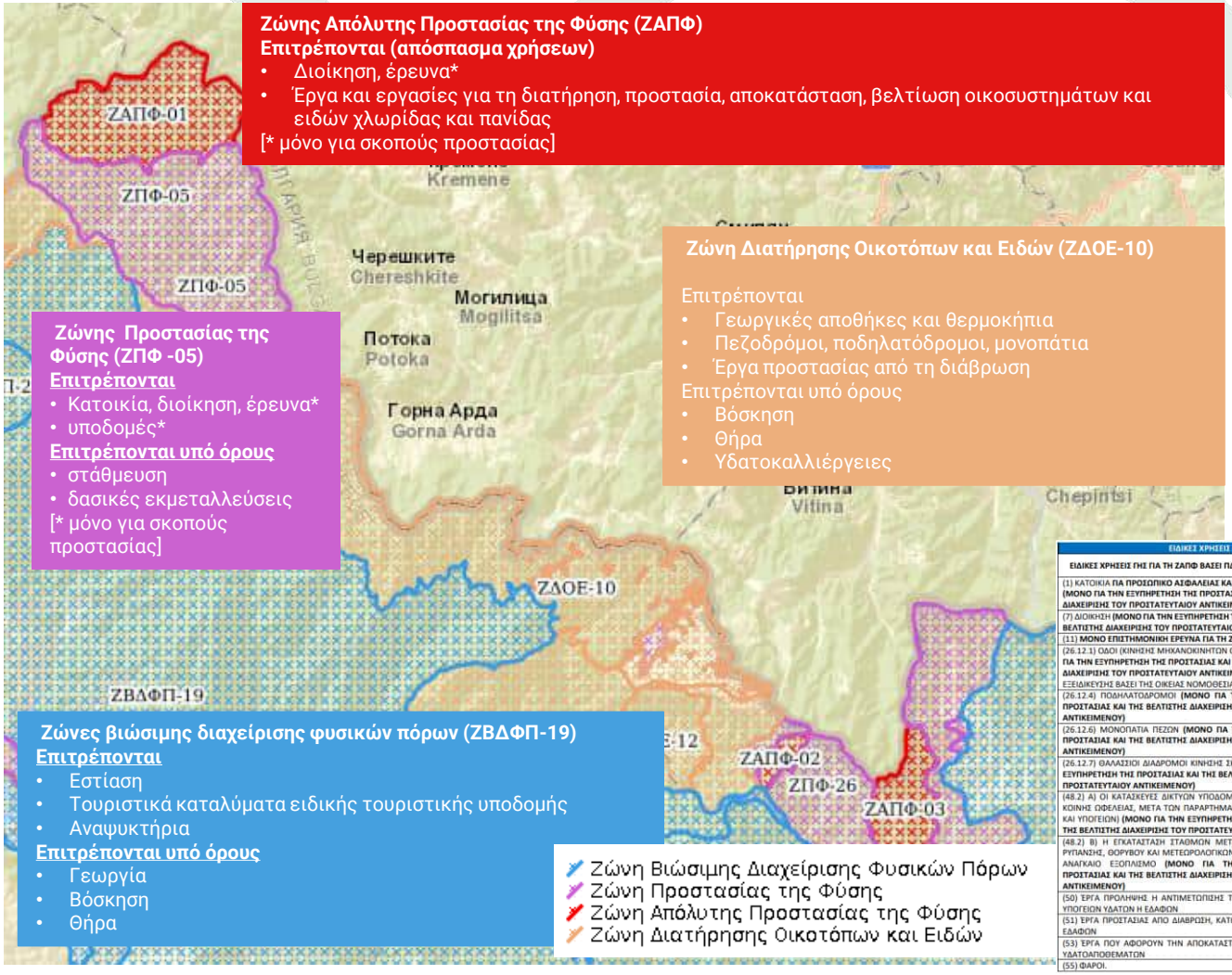

Ζώνης Απόλυτης Προστασίας της Φύσης (ΖΑΠΦ)
Επιτρέπονται (απόσπασμα χρήσεων)
- Διοίκηση, έρευνα*
- Έργα και εργασίες για τη διατήρηση, προστασία, αποκατάσταση, βελτίωση οικοσυστημάτων και ειδών χλωρίδας και πανίδας

[* μόνο για σκοπούς προστασίας]

Ζώνη Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών (ΖΔΟΕ-10)

Επιτρέπονται
- Γεωργικές αποθήκες και θερμοκήπια
- Πεζοδρόμοι, ποδηλατόδρομοι, μονοπάτια
- Έργα προστασίας από τη διάβρωση

Επιτρέπονται υπό όρους
- Βόσκηση
- Θήρα
- Υδατοκαλλιέργειες

Ζώνης Προστασίας της Φύσης (ΖΠΦ -05)
Επιτρέπονται
- Κατοικία, διοίκηση, έρευνα*
- υποδομές*

Επιτρέπονται υπό όρους
- στάθμευση
- δασικές εκμεταλλεύσεις

[* μόνο για σκοπούς προστασίας]

Ζώνες βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων (ΖΒΔΦΠ-19)
Επιτρέπονται
- Εστίαση
- Τουριστικά καταλύματα ειδικής τουριστικής υποδομής
- Αναψυκτήρια

Επιτρέπονται υπό όρους
- Γεωργία
- Βόσκηση
- Θήρα

Εντός του Εθνικού Πάρκου καθορίζονται:
- Ζώνη Απόλυτης Προστασίας της Φύσης (ΖΑΠΦ)
- Ζώνη Προστασίας της φύσης (ΖΠΦ)
- Ζώνη Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών (ΖΔΟΕ)
- Ζώνη Βιώσιμης Διαχείρισης Φυσικών Πόρων (ΖΒΔΦΠ)

ΕΙΔΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΖΩΝΗΣ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	
ΕΙΔΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΑΠΦ ΒΑΣΕΙ ΠΔ 59/2018 ΟΠΩΣ ΙΣΧΥΕΙ	Ζώνη Απόλυτης Προστασίας της Φύσης (ΖΑΠΦ)
	ΖΑΠΦ-01, ΖΑΠΦ-02, ΖΑΠΦ-03
(1) ΚΑΤΟΙΚΙΑ **ΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΑΙΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)**	
(7) ΔΙΟΙΚΗΣΗ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΑΙΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)**	Για τις ανάγκες της ζώνης ή της προστατευόμενης περιοχής (συμπεριλαμβανομένης φύλαξης και επόπτευσης)
(11) **ΜΟΝΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΝΗ**	Ειδική άδεια για επιστημονική έρευνα
(26.12.1) ΟΔΟΙ (ΚΙΝΗΣΗΣ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ) **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΑΙΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)** (ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΟΙΚΕΙΑΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ)	
(26.12.4) ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟΙ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΑΙΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)**	
(26.12.6) ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΠΕΖΩΝ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΑΙΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)**	
(26.12.7) ΘΑΛΑΣΣΙΟΙ ΔΙΑΔΡΟΜΟΙ ΚΙΝΗΣΗΣ ΣΚΑΦΩΝ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΑΙΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)**	
(48.2) Α) ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ, ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ΑΥΤΩΝ (ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΓΕΙΩΝ) **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΑΙΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)**	
(48.2) Β) Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΑΘΜΩΝ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ, ΘΟΡΥΒΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΑΓΚΑΙΟ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΑΙΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)**	
(50) ΈΡΓΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΥΦΑΛΜΥΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΥΔΑΤΩΝ Η ΕΔΑΦΩΝ	
(51) ΈΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΔΙΑΒΡΩΣΗ, ΚΑΤΟΛΙΣΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΞΗ ΕΔΑΦΩΝ	
(53) ΈΡΓΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΥΔΑΤΟΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ	
(55) ΦΑΡΟΙ.	

Μέρος ΙΙ– Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Διαχειριστικό σχέδιο – τι περιλαμβάνει

Κατευθυντήριες οδηγίες για το περιεχόμενο των σχεδίων διαχείρισης (Εργο ΕΠΜ)

- Ανασκόπηση και οργάνωση των στόχων διαχείρισης
- Προτάσεις διαχειριστικών δράσεων και μέτρων με κανονιστικό περιεχόμενο
- Προτάσεις διαχειριστικών δράσεων και μέτρων μη κανονιστικού χαρακτήρα
- Προτάσεις περαιτέρω διερεύνησης θεμάτων
- Σύνταξη σχεδίου δράσης
- Πρόγραμμα παρακολούθησης

Μέρος ΙΙ– Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα
Διαχειριστικοί στόχοι

- Στόχοι διατήρησης τύπων οικοτόπων και ειδών
- Στόχοι άσκησης ανθρωπογενών δραστηριοτήτων
- Στόχοι για τη βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών

©Νίκος Ζαρνακούπης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος ΙΙ– Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Διαχειριστικοί στόχοι – Στόχοι διατήρησης

Στόχοι διατήρησης	
Καθορίζονται	• σε επίπεδο περιοχής Natura 2000 • για όλα τα είδη και τους φυσικούς τύπους οικοτόπων με σημαντική παρουσία στην περιοχή • για ΖΕΠ & ΕΖΔ (& ΤΚΣ μετά την 6ετία) • σε εθνικό, περιφερειακό, ή βιογεωγραφικό επίπεδο εντός του κράτους μέλους
Βασίζονται	στις οικολογικές απαιτήσεις των ειδών και οικοτόπων με σημαντική παρουσία στην περιοχή
Καθορίζουν	την επιθυμητή κατάσταση διατήρησης αυτών των ειδών και οικοτόπων
Διαμορφώνονται	σε συνάρτηση με την εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης κάθε είδους και τύπου οικοτόπου και με άλλα κριτήρια όπως απειλές, κίνδυνοι κ.α.
Συστήνεται να είναι	μετρήσιμοι, περιεκτικοί, συνεκτικοί

Μέρος ΙΙ– Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Διαχειριστικοί στόχοι – Στόχοι διατήρησης

Που βρισκόμαστε

- Καθορισμός εθνικών στόχων διατήρησης για 21 φυσικούς τύπους οικοτόπων και 55 είδη ενωσιακού ενδιαφέροντος (υ.α. ΦΕΚ Β’ 1375/2021, ΦΕΚ Β’ 1915/2021, ΦΕΚ Β’ 1091.2023)
- Πρόσφατη θεσμοθέτηση στόχων σε επίπεδο περιοχής στο πλαίσιο του LIFE-IP 4 NATURA (για τύπους οικοτόπων και είδη για τα οποία υφίστανται επαρκή και αξιόπιστα δεδομένα)
    - Καθορισμός στόχων διατήρησης σε ΕΖΔ - ΤΚΣ (ΦΕΚ Β’ 1807/2023)
    - Καθορισμός στόχων διατήρησης σε ΖΕΠ (ΦΕΚ Β’ 3118/2023)
- Επικείμενη θεσμοθέτηση πρόσθετων στόχων με το νέο Έργο Εποπτείας 2021-23

Οι στόχοι διατήρησης που θεσμοθετήθηκαν θα ληφθούν υπόψη στην κατάρτιση των σχεδίων διαχείρισης των αντίστοιχων ΖΕΠ και ΕΖΔ

Μέρος ΙΙ– Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Διαχειριστικοί στόχοι – Στόχοι διατήρησης (παράδειγμα)

Στόχοι διατήρησης για την ΖΕΠ Δέλτα Έβρου (GR1110006) – ορνιθοπανίδα (ΦΕΚ Β' 3118/2023)

Όνομα	Παράμετρος	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Εξειδικευμένη τιμή στόχου
Νανόχηνα (*Anser erythropus*)	Πληθυσμός	Άτομα	90	Διατήρηση

Στόχοι διατήρησης για την ΕΖΔ Όρη Μπαρμπάς και Κλωκός, Φαράγγι Σελινούντα (GR2320005) – είδος Παραρτήματος ΙΙ (ΦΕΚ Β' 1807/2023)

Όνομα	Παράμετρος	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Εξειδικευμένη τιμή στόχου
Elaphe quatuorlineata (λαφιάτης)	Πληθυσμός	Αριθμός αναπαραγωγικών ατόμων	200	Διατήρηση
	Εξάπλωση	Αριθμός κελιών (1χλμ Χ 1χλμ)	9	Διατήρηση
	Ενδιαίτημα	Εκτάρια	Ανεπαρκή δεδομένα	Ανεπαρκή δεδομένα

Μέρος ΙΙ– Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Διαχειριστικοί στόχοι – Στόχοι διατήρησης (παράδειγμα)

Στόχοι διατήρησης για την Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ) «ΒΟΡΕΙΑ ΧΙΟΣ ΚΑΙ ΝΗΣΟΙ ΟΙΝΟΥΣΣΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ» (GR4130001)

Πίνακας GR4130001_1. Τύποι οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ

Πίνακας GR4130001_1.1. Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με *Posidonia* (Posidonion oceanicae) (1120)

Παράμετρος	Μονάδα μέτρησης παραμέτρου	Τιμή στόχου	Εξειδικευμένος στόχος	Παρατηρήσεις
Έκταση	Εκτάρια	Ανεπαρκή δεδομένα	Ανεπαρκή δεδομένα	
Στρατηγική αύξησης ριζωμάτων (στα 15 μέτρα βάθος)	% Πλαγιότροπων Ριζωμάτων	<20%	Διατήρηση	
Βάθος κατώτερου ορίου εξάπλωσης	Μέτρα	>30	Επίτευξη	
Κάλυψη Λιβαδιού (στα 15 μέτρα βάθος)	% συνολικής έκτασης τύπου οικοτόπου	>70%	Διατήρηση	
Δυναμική (σταθερότητα, εξάπλωση, συρρίκνωση) λιβαδιού στο κατώτερο όριο εξάπλωσης	Τυπολογία του Κατώτερου Ορίου Εξάπλωσης Λιβαδιού	Προελαύνον	Επίτευξη	
Δείκτης Διατήρησης (στα 15 μέτρα βάθος)	Δείκτης (Conservation Index – CI)	≧0,7	Διατήρηση	
Πυκνότητα Λιβαδιού (στα 15 μέτρα βάθος)	βλαστοί ανά τ.μ.	>372	Επίτευξη	

Μέρος ΙΙ– Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα
Λοιποί διαχειριστικοί στόχοι (ενδεικτικά παραδείγματα)

Στόχοι άσκησης ανθρωπογενών δραστηριοτήτων	Προστατευόμενο αντικείμενο στόχος
1 Ρύθμιση της αναρριχητικής δραστηριότητας	Β.1.1 Τ.Ο. 8210 Β.1.2 *Phitosia crocipholia* Β.1.3 *Potentilla greuteriana* Β.1.4 Προστατευόμενα, ενδημικά, σπάνια και απειλούμενα είδη χλωρίδας με ασβεστολιθικά ενδιαιτήματα
Β.2 Ρύθμιση της βόσκησης με σκοπό την άρση ή μετριασμό των πιέσεων και απειλών στους τύπους οικοτόπων και στα ενδιαιτήματα των ειδών	Β.2.1 Τ. Ο. 92C0 Β.2.2 *Lutra lutra*
Β.3 Ρύθμιση της τουριστικής δραστηριότητας και άρση ή μείωση των πιέσεων - απειλών μέσω έργων για τη διαχείριση των επισκεπτών και έργων ερμηνείας και ανάδειξης του περιβάλλοντος	Β.2.3 Όλοι οι τύποι οικοτόπων και τα είδη, Β.3.1 Το σύνολο των ειδών και Τ.Ο της περιοχής
Β.5. Ρύθμιση της γεωργικής δραστηριότητας για την διατήρηση της βιοποικιλότητας	Β.5.1 Το σύνολο των ειδών και Τ.Ο της περιοχής

Πηγή: *ΥΠΕΝ Δημόσια διαβούλευση των ΕΠΜ Χλύκας Ν., Σκώκου Ν., (Συντονιστές Έκδοσης), Παραδοτέο ΠΒ3 (Τεύχος ΜΑ). «Τεύχη ΕΠΜ 1ης ομάδας περιοχών. Μελέτη 10: «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Πελοποννήσου». Υπ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας, NERCO – Ν. ΧΛΥΚΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε.Μ., Αθήνα, 1711σελ*

Μέρος ΙΙ– Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα
Λοιποί διαχειριστικοί στόχοι (ενδεικτικά παραδείγματα)

Στόχοι για τη βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών	Συσχετιζόμενος φυσικός πόρος, δραστηριότητα, ή συμβάν στόχος
Γ.1. **Ανάπτυξη και προώθηση αειφόρου τουρισμού** μέσω δημιουργίας υποδομών υποστήριξης τουριστών και υποδομών ανάδειξης του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου της περιοχής και μέσω έργων και δράσεων ερμηνείας ευαισθητοποίησης / ενημέρωσης	Διαχείριση Επισκεπτών Τουριστική ανάπτυξη Ερμηνεία περιβάλλοντος / ενημέρωση / ευαισθητοποίηση Ανάδειξη πολιτιστικού, ιστορικού και φυσικού πλούτου
Γ.2. **Αποτίμηση, προβολή και διατήρηση οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών** που παρέχουν στον άνθρωπο	Οικοσυστημικές υπηρεσίες Ερμηνεία περιβάλλοντος / ενημέρωση / ευαισθητοποίηση Το σύνολο των ειδών και τύπων οικοτόπων της περιοχής
Γ.3. **Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας**, της πρωτογενούς παραγωγής και της **προώθησης τοπικά παραγόμενων προϊόντων,** διασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης ειδών και τύπων οικοτόπων	Δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα
Γ.4. **Ανάπτυξη και χρήση βάσεων δεδομένων και GIS εφαρμογών** / εργαλείων για την **ανάδειξη** / **προώθηση** των φυσικών και πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής και τη χρήση τους ως δομικό εργαλείο λήψης αποφάσεων και διαχείρισης της περιοχής	Ερμηνεία περιβάλλοντος / ενημέρωση / ευαισθητοποίηση Το σύνολο των ειδών και τύπων οικοτόπων της περιοχής

Πηγή: *ΥΠΕΝ Δημόσια διαβούλευση των ΕΠΜ Χλύκας Ν., Σκώκου Ν., (Συντονιστές Έκδοσης), Παραδοτέο ΠΒ3 (Τεύχος ΜΑ). «Τεύχη ΕΠΜ 1ης ομάδας περιοχών. Μελέτη 10: «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Πελοποννήσου». Υπ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας, NERCO – Ν. ΧΛΥΚΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε.Μ., Αθήνα, 1711σελ*

Μέρος ΙΙ - Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Διαχειριστικά μέτρα – τύποι μέτρων (ενδεικτικά)

- Μέτρα κανονιστικού χαρακτήρα
- Μέτρα διατήρησης ειδών και τύπων οικοτόπων
- Μέτρα διαχείρισης δασών, λιβαδιών, αγροτικών εκτάσεων
- Μέτρα διαχείρισης υδατικών πόρων
- Μέτρα διαχείρισης δραστηριοτήτων (τουριστικών, αθλητικών κ.α.)
- Μέτρα επικοινωνίας, ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης
- Μέτρα επόπτευσης και φύλαξης

Μέρος ΙΙ - Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Διαχειριστικά μέτρα – η ταυτότητα κάθε μέτρου

Ταυτότητα του μέτρου

- Στόχος μέτρου
- Κωδικός
- Κατηγορία /τύπος
- Ονομασία
- Περιγραφή
- Πιέσεις που αντιμετωπίζονται
- Σχετική προστατευόμενη περιοχή
- Όροι/περιορισμοί που εξειδικεύονται/ εφαρμόζονται
- Συγκεκριμένες περιοχές/οικοσύστημα
- Τύποι οικοτόπων ή είδη που αφορά
- Διάρκεια υλοποίησης
- Χρονικό βάθος απόδοσης
- Συνέργεια με άλλα μέτρα
- Βαθμός συνέργειας
- Προτεραιότητα μέτρου
- Τύπος του μέτρου
- Φορέας υλοποίησης
- Κόστος
- Πηγή χρηματοδότησης
- Θεσμικές ή διοικητικές προϋποθέσεις υλοποίησης

Μέρος ΙΙ - Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα
Διαχειριστικά μέτρα – Κανονιστικό πλαίσιο

Ειδικές Διαχειριστικές ρυθμίσεις για την άσκηση της βόσκησης

- **Ονομ. Κατ. Μέτρου:** Επανένταξη κατάλληλων γεωργικών πρακτικών για αντιμετώπιση της εγκατάλειψης της γεωργικής γης, συμπεριλαμβανομένων της χορτοκοπής, της βόσκησης, της καύσης ή αντίστοιχων μέτρων
- **Ονομασία Πίεσης:** Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα
- **Εξειδίκευση Πίεσης:** Η υπερβόσκηση επιφέρει ερημοποίηση και συνολική υποβάθμιση του ενδιαιτήματος τροφοληψίας
- **Σκοπιμότητα:** Διαχείριση και προστασία των τύπων οικοτόπων και των ειδών που δέχονται πιέσεις από την άσκηση της βόσκησης. Διαχείριση των αποθεμάτων τροφής για τα είδη που τρέφονται στις περιοχές αυτές
- **Περιοχή/ Οικοσύστημα:** ΖΠΦ1, ΖΔΟΕ3
- **Φυσικό Αντικείμενο:** Εξειδίκευση όρων για την εφαρμογή της περιτροπικής βόσκησης και την χρονική περίοδο απαγόρευσης της βόσκησης. Προβλέψεις προγραμμάτων χρημστοδότησης των υποδομών που απαιτούνται για την εφαρμογή της περιτροπικής βοσκησης.
- **Φορέας Υλοποίησης:** ΟΦΥΠΕΚΑ - Κεντρική υπηρεσία
- **Εναλλακτ. Φορέας:** ΥΠΑΑΤ

Πηγή: ΥΠΕΝ Δημόσια διαβούλευση των ΕΠΜ Παππάς Ε., Αλεξανδροπούλου Ε., Γιάννη Α., Ζαχαράκη Τ., 2020. Τεύχη ΕΠΜ 1ης ομάδας περιοχών. Κεφάλαιο 5: Διαχείριση Προστατευτέου Αντικειμένου. Τεύχος 5.2: Μέτρα Διαχείρισης τύπων οικοτόπων και ειδών. Μελέτη 9: Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Κρήτης». Υπ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ΟΙΚΟΜ ΕΠΕ, Αθήνα, 563 σελ.

Μέρος ΙΙ - Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα
Διαχειριστικά μέτρα –κανονιστικού περιεχομένου

Άσκηση αναρριχητικής δραστηριότητας

- **Εποχικοί και χωρικοί περιορισμοί άσκησης της δραστηριότητας** καθ'ετος κατόπιν αξιολόγησης της κατάστασης και της καταγραφής των πιθανών φωλιών των πτηνών. Οι ρυθμίσεις μπορεί να περιλαμβάνουν την απαγόρευση χρήσης κάποιων διαδρομών ή ολόκληρου του πεδίου και είναι εποχικού χαρακτήρα, για όσο διάστημα επηρεάζεται η αναπαραγωγική περίοδος του είδους.

- **Χωρικοί περιορισμοί άσκησης της δραστηριότητας** με σκοπό τη δημιουργία θέσεων προστασίας χωρίς αναρρίχηση. Εφόσον καταγραφούν κρίσιμα ενδιαιτήματα πάνω σε κάποια αναρριχητική διαδρομή ή εφόσον εκτιμηθεί ότι κινδυνεύει η διατήρηση κάποιου είδους ή για την προστασία πληθυσμών από θέσεις που δεν έχουν ανοίξει αναρριχητικές διαδρομές. Οι περιορισμοί θα λαμβάνουν υπόψη τα αποτελέσματα του σχετικού μέτρου διαχείρισης .

- Η μετακίνηση από και προς τις διαδρομές αναρρίχησης επιτρέπεται μόνο από υφιστάμενα μονοπάτια και επιλέγονται τεχνικές ασφάλισης με τις λιγότερες επιπτώσεις στα βραχώδη οικοσυστήματα.

- Μετά την ολοκλήρωση της αναρριχητικής δραστηριότητας θα πρέπει να απομακρύνεται τυχόν εξοπλισμός διάνοιξης, (π.χ. σχοινιά και ιμάντες αναρρίχησης) καθώς και τυχόν απορρίμματα

Πηγή: ΥΠΕΝ Δημόσια διαβούλευση των ΕΠΜ Χλύκας Ν., Σκώκου Ν., (Συντονιστές Έκδοσης), Παραδοτέο ΠΒ3 (Τεύχος ΜΑ). «Τεύχη ΕΠΜ 1ης ομάδας περιοχών. Μελέτη 10: «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Πελοποννήσου». Υπ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας, NERCO – Ν. ΧΛΥΚΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε.Μ.

Μέρος ΙΙ - Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Διαχειριστικά μέτρα –ανάλογα το αντικείμενο (ενδεικτικά)

Μέτρα για τη διατήρηση του οικοτόπου

- Αποκατάσταση ή/ και δημιουργία νέων τεχνητών υγροτόπων ως εστιών βιοποικιλότητας για την βελτίωση των ενδιαιτημάτων των Mauremys rivulata και άλλων ειδών αμφιβίων και ερπετών της περιοχής
- Περιφράξεις μεμονωμένων δέντρων και συστάδων δένδρων για την αποκατάσταση δασικών ενδιαιτημάτων του Παραρτήματος Ι (9370*; 9320; 9310; 92C0; 934A)

Μέτρα για τη διατήρηση ειδών

- Οριοθέτηση «περιοχών για προστασία των πληθυσμών» και «περιοχών για την αποκατάσταση των πληθυσμών» της πίννας (Pinna nobilis) και πιλοτική εφαρμογή δράσεων αποκατάστασης του είδους
- Πιλοτικά προγράμματα ενίσχυσης τοπικών πληθυσμών του είδους Tropidophoxinellus spartiaticus
- Προστασία αναπαραγωγικής δραστηριότητας, φωλιών και νεοσσών στις κύριες περιοχές φωλεοποίησης της Caretta caretta (παραλίες Ζάγκα-Μεμί Κορώνης και Ρωμανού)

Μέτρα Επικοινωνίας, Ενημέρωσης, Ευαισθητοποίησης

- Εξειδικευμένες δράσεις ενημέρωσης, κατάρτισης και ευαισθητοποίηση για τα χειρόπτερα της περιοχής και τα σπήλαια (Τ.Ο. 8310) που αποτελούν κρίσιμο ενδιαίτημά τους (καταφύγιο)
- Εξειδικευμένες δράσεις περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στα σχολεία για τα χειρόπτερα

Πηγή: *ΥΠΕΝ Δημόσια διαβούλευση των ΕΠΜ Χλύκας Ν., Σκώκου Ν., (Συντονιστές Έκδοσης), Παραδοτέο ΠΒ3 (Τεύχος ΜΑ). «Τεύχη ΕΠΜ 1ης ομάδας περιοχών. Μελέτη 10: «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Πελοποννήσου». Υπ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας, NERCO – Ν. ΧΛΥΚΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε.Μ., Αθήνα, 1711σελ*

Μέρος ΙΙ - Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Διαχειριστικά μέτρα – παραδείγματα για τη διατήρηση ειδών

Σκύλοι Καρελίας στο πρόγραμμα προστασίας της αρκούδας

- Συνύπαρξη ανθρώπων και αρκούδας
- Ο πληθυσμός της αρκούδας έχει ανοδική τάση
- Βασικοί πυρήνες πληθυσμού είναι Πίνδο, Ροδόπη και Πρέσπες
- Χρήση σκύλων Καρελίας για τη διαχείριση αρκούδων σε προστατευόμενες περιοχές
- Σκύλοι έχουν έμφυτη και επίκτητη επιθετικότητα προς τις αρκούδες
- Εκφοβισμός και απομάκρυνση αρκούδων με ασφάλεια
- Ομάδες απώθησης αρκούδων (2 σκυλιά και 2 χειριστές)
- Χρηματοδότηση: Πρόγραμμα LIFE (LIFE ARCPIN)

(Μ.Δ Εθνικού Πάρκου Βορείας Πίνδου, Μ.Δ. Εθνικών Πάρκων Νέστου – Βιστωνίδας και Ροδόπης, Μ.Δ. Εθνικού Πάρκου Πρεσπών και Προστατευόμενων Περιοχών Δυτικής Μακεδονίας, Καλλιστώ)

Μέρος ΙΙ - Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Διαχειριστικά μέτρα – παραδείγματα για τη διατήρηση ειδών

Χώροι Τροφοληψίας Αρπακτικών Πτηνών (ΧΤΑΠ)

- Υποστήριξη πληθυσμών πτωματοφάγων αρπακτικών
- Ανεπάρκεια τροφής λόγω μείωσης των μετακινούμενων κτηνοτροφικών κοπαδιών
- Απόθεση συμπληρωματικής τροφής σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους (ταΐστρες)
- Ο πρώτος ΧΤΑΠ το 1987 στο Εθνικό Πάρκο Δαδιάς
- Λειτουργούν με επιτυχία στο Εθνικό Πάρκο Δαδιάς, στην Κρήτη και σε άλλα σημεία της ηπειρωτικής Ελλάδας
- Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τρια πτωματοφάγα είδη, θεσμοθέτηση και νομική κατοχύρωση της λειτουργίας ΧΤΑΠ σε εθνικό επίπεδο

Μέρος ΙΙ - Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Διαχειριστικά μέτρα – παραδείγματα

Διαχείριση υγρών λιβαδιών - καλαμιώνα στο Εθνικό Πάρκο Πρεσπών

- Διαχείριση των υγρών λιβαδιών –καλαμιώνα έχεις ως στόχο τον περιορισμό της έκτασης του και δημιουργία ελευθέρων από βλάστηση χώρων
- Απαραίτητοι για διατήρηση ειδών όπως ο αργυροπελεκάνος, ο ροδοπελεκάνος, η λαγγόνα, ο αργυροτσικνιας και άλλα
- Χώροι αναπαραγωγής ψάρια και αμφίβια
- Εφαρμόζεται χειμερινή και θερινή κοπή καλαμιών
- Βόσκηση σύμφωνα με το σχέδιο διαχείρισης για τον περιορισμό του καλαμιώνα σε βάρος των υγρολίβαδων
- Οφέλη στην αλιεία, στην γεωργία στην κτηνοτροφία

Μέρος ΙΙ - Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Διαχειριστικά μέτρα - παραδείγματα για την ανάδειξη της περιοχής

Βιώσιμος τουρισμός στην Δυτική Κρήτη

- Τουριστικό πακέτο διάρκειας 6 ημερών, ευρύτερη περιοχή Εθνικού Πάρκου Σαμαριάς
- Επίσκεψη με ξεναγό στην πόλη των Χανίων
- Δείπνο με παραδοσιακές συνταγές και ποτά
- Πεζοπορία με οδηγό στο φαράγγι της Σαμαριάς
- Επίσκεψη στην περιοχή του πυρήνα προστασίας του με μικρό πικνίκ με τοπικά προϊόντα

@Μονάδα Διαχείρισης

@Μονάδα Διαχείρισης

- Ξενάγηση με καγιάκ κατά μήκος του νότιου άκρου του Εθνικού Δρυμού
- Ξενάγηση στο παραδοσιακό χωριό της Αράδαινας, με τη διάσημη ατσαλένια γέφυρα και την τοπική εκκλησία και
- Τρεις διανυκτερεύσεις στο χωριό του Αϊ Γιάννη (St John) σε ένα μικρό ξενώνα χτισμένο σύμφωνα με παραδοσιακά αρχιτεκτονικά πρότυπα

Μέρος ΙΙ– Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Εφαρμογή και παρακολούθηση της διαχείρισης

Σχέδια δράσης

- Ιεράρχηση προτεραιοτήτων για τα διαχειριστικά μέτρα
- Ωριμότητα - Προπαρασκευαστικές δράσεις για την υλοποίηση
- Φορείς υλοποίησης διαχειριστικών μέτρων
- Χρονοδιάγραμμα
- Κόστος
- Πηγές/φορείς χρηματοδότησης
- Ενδεικτικοί δείκτες ωρίμανσης

Πρόγραμμα παρακολούθησης

- Σκοπός παρακολούθησης
- Δείκτες παρακολούθησης, πρωτόκολλα συλλογής δεδομένων, μεθοδολογία
- Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής
- Προϋπολογισμός
- Φορέας υλοποίησης

Μέρος ΙΙ– Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα
Εφαρμογή, παρακολούθηση παραδείγματα δεικτών παρακολούθησης

Διαχείριση της στάθμης και των διακυμάνσεων του νερού της λίμνης Μικρή Πρέσπα

Δείκτες παρακολούθησης:

- Εύρος διακύμανσης στάθμης λίμνης
- Ρυθμός πτώσης της στάθμης την εαρινή περίοδο.
- Έκταση υγρολίβαδων.
- Έκταση καλαμιώνων.
- Πληθυσμοί υδρόβιων πουλιών.
- Πληθυσμοί γριβαδιού και άλλων ειδών της ιχθυοπανίδας.
- Αριθμός επισκεπτών για παρατήρηση της φύσης.

Διαχείριση των υγρών λιβαδιών (Μεσογειακοί λειμώνες υψηλών χόρτων και βούρλων Molinio-Holoschoenion) στη λίμνη Μικρή Πρέσπα

Δείκτες παρακολούθησης:

- Πληθυσμιακές τάσεις και ηλικιακή δομή πληθυσμού γριβαδιών.
- Πληθυσμοί υδρόβιων και παρυδάτιων πουλιών (π.χ. Δείκτης Πληθυσμιακής Κατάστασης Ειδών).
- Ποσότητες λήμματος

Πηγή: *Γιαννάκης, Ν., Δ. Μπούσμπουρας, Δ. Αργυρόπουλος και Ι. Καζόγλου (συντονισμός). 2010. Σχέδιο Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών. Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Φλώρινας, Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Πρεσπών.*

Μέρος ΙΙ– Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Αξιολόγηση της διαχείρισης

Μια διαδικασία που αφορά…

- Την εξέταση αποτελεσματικότητας μέτρων και επίτευξης στόχων
- Την προσαρμοστική διαχείριση
- Την κατανόηση προκλήσεων και προβλημάτων
- Την στοιχειοθέτηση χρηματοδοτικών αναγκών

Άρθρο 36 ν. 4685/2020 – Έκθεση αξιολόγησης έργου των ΜΔΠΠ

- **Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας εφαρμογής των ρυθμίσεων ΠΔ και Σχεδίου Διαχείρισης**
- **Αποτελέσματα από την εφαρμογή μέτρων διαχείρισης** σε σχέση με τους βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους τους **διαχειριστικούς στόχους**
- **Βαθμός αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων** *(στελεχών, χρηματοδότησης από εθνικούς και ευρωπαϊκούς πόρους, πρόσθετων εσόδων κ.α.)*
- τη συμβολή **των δράσεων** της ΜΔΠΠ στην επίτευξη των διαχειριστικών στόχων
- **Αξιολόγηση της συνεργασίας** με την τοπική κοινωνία και άλλους εμπλεκόμενους φορείς και τον **βαθμό συμμετοχής** τους στη διαχείριση της περιοχής,
- **Διαχείριση** των έκτακτων περιστατικών.

Μέρος ΙΙ– Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Χρηματοδότηση της διαχείρισης

Συγχρηματοδότηση με Ευρωπαϊκή Ένωση

- Η αποτελεσματική διαχείριση, και αποκατάσταση των περιοχών του δικτύου Natura 2000 απαιτεί σημαντικές επενδύσεις **(2021-2027: 1 δισ. ευρώ στην Ελλάδα)**
- Η κύρια ευθύνη για τη χρηματοδότηση του δικτύου Natura 2000 βαρύνει τα κράτη μέλη
- ωστόσο το άρθρο 8 της Οδηγίας για τους οικοτόπους συνδέει ρητά την λήψη των απαραίτητων μέτρων διατήρησης για το Δίκτυο Natura 2000 με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ)
- Η χρηματοδότηση υλοποιείται μέσω των ταμείων της ΕΕ
- Το κάθε κράτος μέλος συντάσσει το Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας
    - Εργαλείο στρατηγικού και πολυετούς σχεδιασμού του κάθε κράτους μέλους
    - Καλύπτει μεγάλη χρονική περίοδο (διάρκειας 7 ετών)
    - Καθορισμός αναγκών και προτεραιοτήτων χρηματοδότησης του δικτύου Natura 2000
    - Διευκόλυνση ένταξη διαχειριστικών δράσεων στα χρηματοδοτικά μέσα της ένωσης

Μέρος ΙΙ– Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Χρηματοδότηση της διαχείρισης – ΠΔΠ

Προτεραιότητες στο ΠΔΠ 2021 -2027

- βελτίωση της κατάστασης των ειδών και τύπων οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος,
- βελτίωση της διαχείρισης του Δικτύου μέσω εργαλείων, δράσεων οικοδόμησης δυναμικού και έργων ενημέρωση/ευαισθητοποίησης,
- ανάπτυξη πράσινων υποδομών
- προώθηση αγροπεριβαλλοντικών πρακτικών,
- διατήρηση των γενετικών πόρων,
- εξάλειψη των χωροκατακτητικών ξενικών ειδών,
- μετριασμό των επιπτώσεων των μεγάλων υποδομών,
- μετριαασμό/την πρόληψη των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής,
- βελτίωση της εφαρμογής της κοινοτικής και εθνικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας και
- αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργούνται από τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ της άγριας ζωής και των ανθρώπινων δραστηριοτήτων.

Μέρος ΙΙ– Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Χρηματοδότηση της διαχείρισης – διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία

Τα κοινοτικά κονδύλια για τη χρηματοδότηση του Δικτύου Natura 2000 μέσω του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου για την περίοδο 2021-2027 θα διατεθούν από τα ακόλουθα ταμεία και προγράμματα:

1. Πρόγραμμα LIFE
2. Πρόγραμμα Horizon Europe
3. Πρόγραμμα Erasmus+
4. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), συμπεριλαμβανομένου του Προγράμματος Interreg
5. Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)
6. Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ)
7. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ+)

©Κύριλλος Σαμαράς

©Νικόλαος Αντωνόπουλος/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομη αξιολόγηση

Η γνώμη σας είναι πολύτιμη!

©Αλέξανδρος Ταγαρίδης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομο ανώνυμο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης σεμιναρίου

Συνέχεια του προγράμματος ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Επόμενα βήματα

- Αποστολή υλικού σεμιναρίου και βεβαιώσεων παρακολούθησης
- Συνέχιση δράσεων κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Δείτε επιπλέον

- Ηλεκτρονική πλατφόρμα εκπαίδευσης «Εδώ ζούμε» (https://edozoume.gr/e-learning/)
- Ιστοσελίδα LIFE-IP 4 NATURA: Εδώ ζούμε (https://edozoume.gr/)
- Online περιήγηση στην έκθεση με τους νικητές του 3ου πανελλήνιου φωτογραφικού διαγωνισμού “Click στη Φύση” (https://edozoume.gr/click-sti-fysi-deite-ti-3d-fotografiki-ekthesi-me-ta-erga-poy-diakrithikan-ston-3o-fotografiko-diagonismo/)

Με τη συγχρηματοδότηση του προγράμματος LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη συγχρηματοδότηση του Πράσινου Ταμείου

Εδώ ζούμε Natura 2000

LIFE-IP 4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002)

Ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας!

©Πολύβιος Παναγιωτίδης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Παρουσίαση Ιουνίου 2023

Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Διαδικτυακό σεμινάριο στο πλαίσιο του έργου LIFE-IP 4 NATURA

Ιούνιος 2023

Δημιουργία περιεχομένου & υλοποίηση διαδικτυακού σεμιναρίου:

Εύα Καλλιβωκά, Βασιλική Ορφανού, Γιώργος Μελισσουργός, Σοφία Κόπελα

©WWF Ελλάς, 2023

Καλωσήρθατε

...και μικρή τεχνική εισαγωγή

Speaker view/
Gallery view

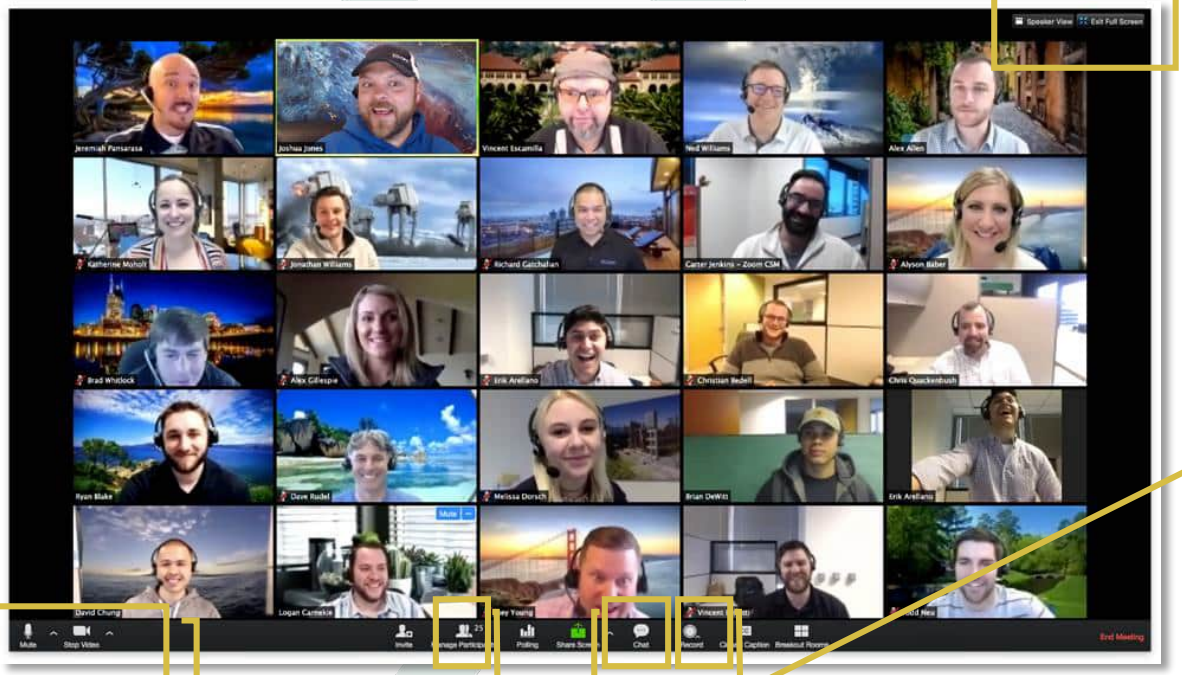

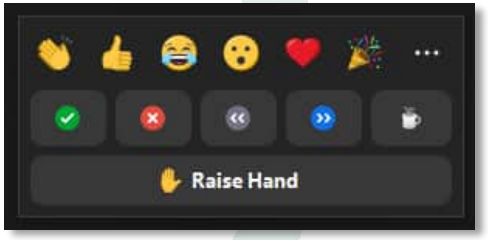

Raise hand

Reactions

Mute/ unmute
Start/ stop video

Chat

Participants

Raise hand

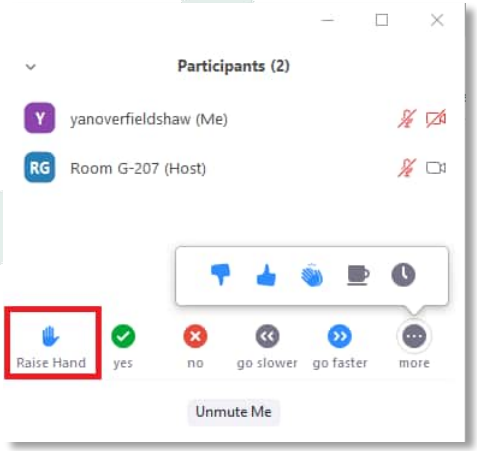

Εισαγωγή
Το έργο LIFE-IP 4 NATURA

- «Ολοκληρωμένες δράσεις για την διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων, και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα»
- 12 εταίροι
  (Συντονιστής το ΥΠΕΝ, και επιπλέον Πανεπιστήμιο Πατρών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, WWF Ελλάς, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Περιφέρεια Κρήτης, Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Περιφέρεια Αττικής, ΑΠΔ Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας, Πράσινο Ταμείο, ΟΦΥΠΕΚΑ)
- Διάρκεια 8 έτη (2017-2025)
- Ενίσχυση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα και συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για τη φύση
- Ολοκληρωμένη και συντονισμένη πρωτοβουλία για την υλοποίηση του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας για το δίκτυο Natura 2000
- Ενδεικτικές δράσεις: εκπόνηση και υλοποίηση σχεδίων δράσης ειδών και οικοτόπων, πιλοτική εφαρμογή ΣΔ σε επιλεγμένες περιοχές, χαρτογράφηση και αξιολόγηση οικοσυστημικών υπηρεσιών κ.α.

©Χρήστος Πανταζής/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Εισαγωγή
Το πρόγραμμα ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Στόχος του είναι η επαύξηση των γνώσεων και η βελτίωση της κατανόησης θεμάτων όπως:

- *το νομικό πλαίσιο για την προστασία της βιοποικιλότητας,*
- *η εφαρμογή των ευρωπαϊκών οδηγιών για τη φύση,*
- *η δέουσα εκτίμηση για έργα και δραστηριότητες σε περιοχές Natura 2000, και*
- *η διαχείριση των περιοχών Natura 2000 της Ελλάδας*

- Βασίζεται σε χαρτογράφηση εμπλεκομένων και σχεδιάστηκε σύμφωνα με τις γνώσεις, τις απόψεις και τις ανάγκες κατάρτισής τους
- Περιλαμβάνει δράσεις ενημέρωσης, διαδικτυακά και δια ζώσης σεμινάρια, ηλεκτρονική ασύγχρονη τηλεκπαίδευση, καθώς και δράσεις εξοικείωσης με νέα εργαλεία
- Οι δράσεις θα συνεχιστούν μέχρι και την ολοκλήρωση του έργου (2025)

Εισαγωγή
Σύντομη γνωριμία

Δείξε μας που βρίσκεσαι στην Ελλάδα!

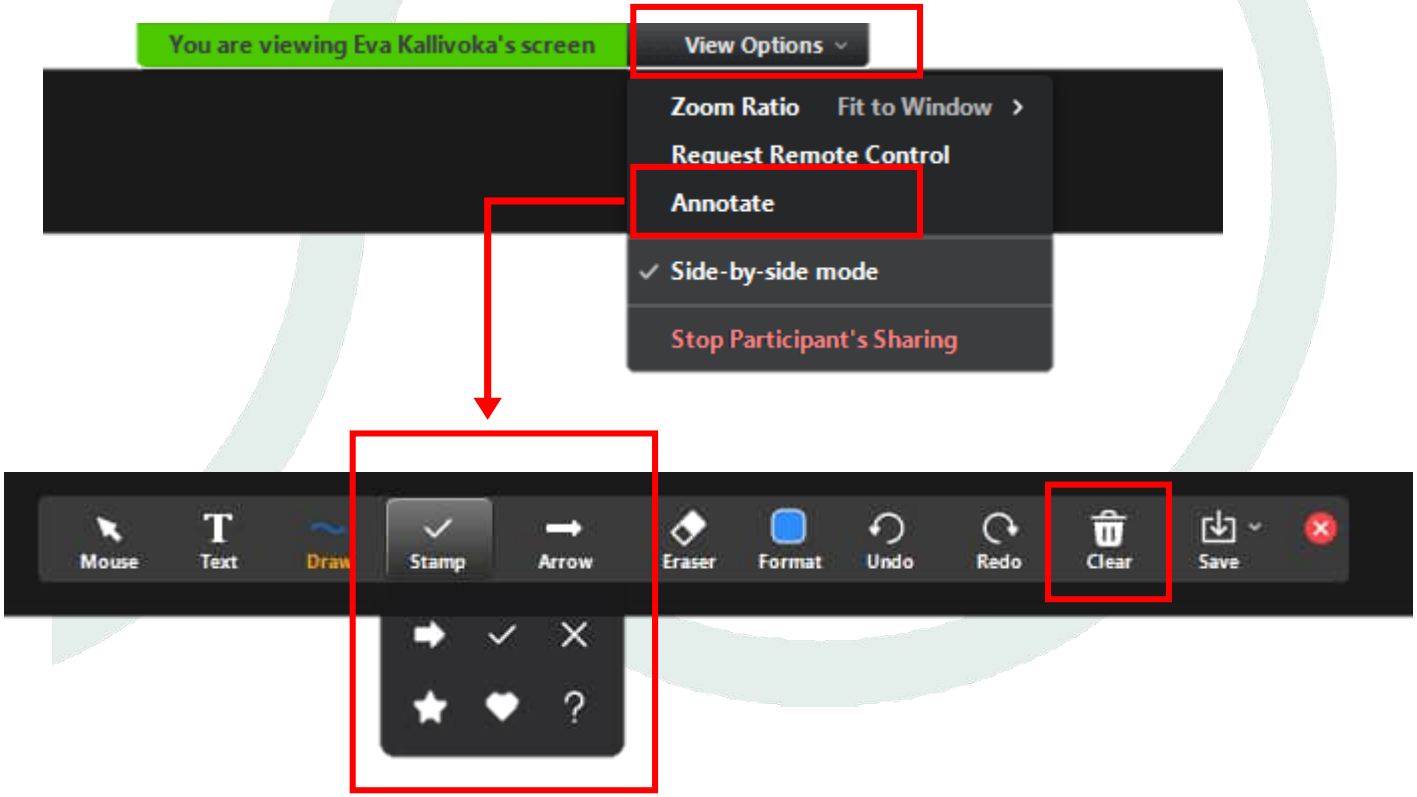

Οικοσκόπιο

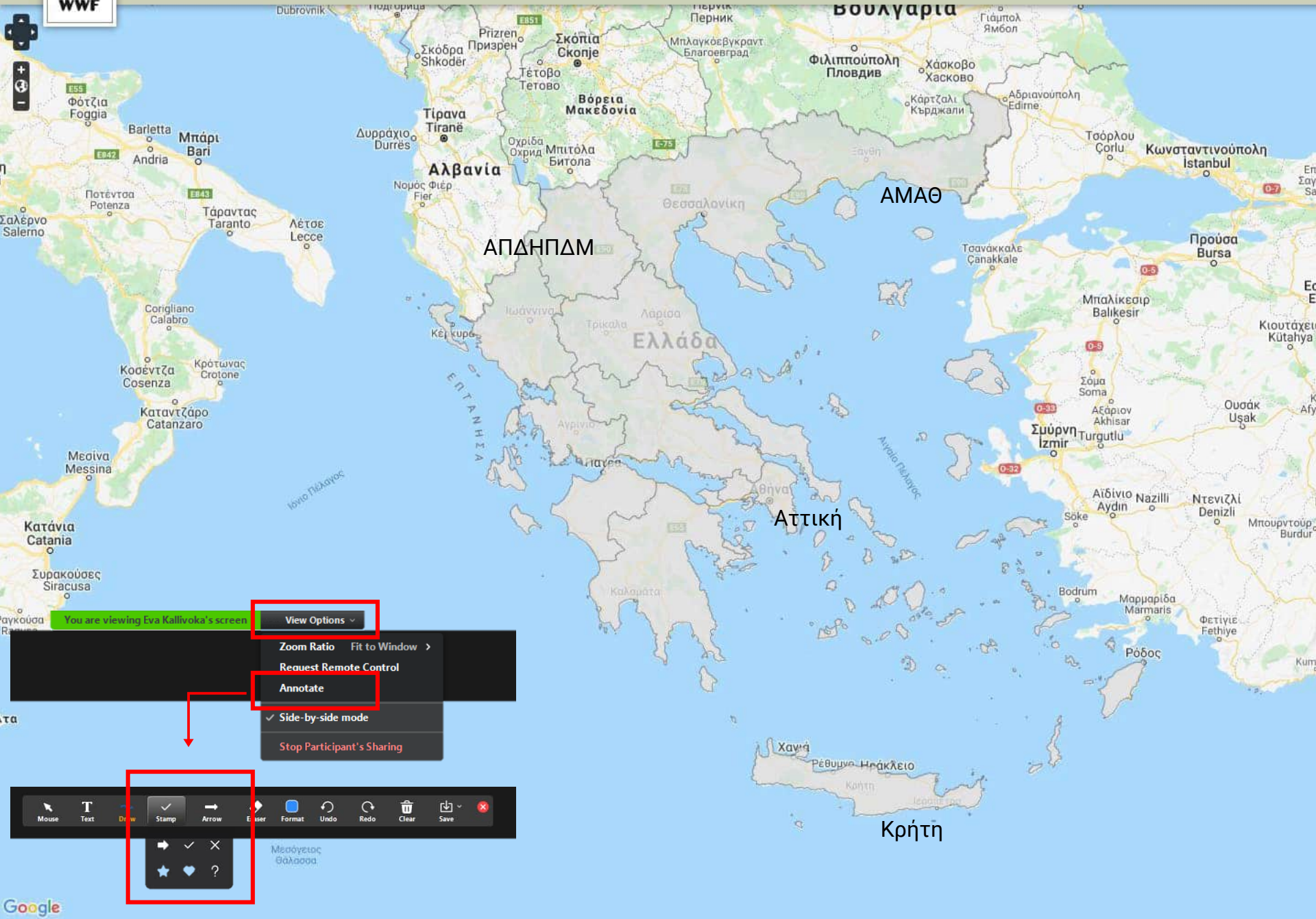
ΑΜΑΘ
ΑΠΔΗΠΔΜ
Αττική
Κρήτη
You are viewing Eva Kallivoka's screen
View Options
Zoom Ratio
Fit to Window
Request Remote Control
Annotate
Side-by-side mode
Stop Participant's Sharing
Mouse
Text
Draw
Stamp
Arrow
Eraser
Format
Undo
Redo
Clear
Save
Google

Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι - Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών (IUCN)

- Η έννοια της διακυβέρνησης
- Τύποι διακυβέρνησης
- Αρχές χρηστής διακυβέρνησης

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π. στην Ελλάδα

- Το εθνικό σύστημα διακυβέρνησης
- Εμπλεκόμενοι φορείς και εργαλεία
- Συνεργασία μεταξύ φορέων
- Συμμετοχή πολιτών και λοιπών εμπλεκομένων

Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι - Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών (IUCN)

- Η έννοια της διακυβέρνησης
- Τύποι διακυβέρνησης
- Αρχές χρηστής διακυβέρνησης

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π. στην Ελλάδα

- Το εθνικό σύστημα διακυβέρνησης
- Εμπλεκόμενοι φορείς και εργαλεία
- Συνεργασία μεταξύ φορέων
- Συμμετοχή πολιτών και λοιπών εμπλεκομένων

Μέρος Ι – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών (IUCN)

Η έννοια της διακυβέρνησης

Ορισμός IUCN

«Διακυβέρνηση είναι το σύνολο των αλληλεπιδράσεων μεταξύ θεσμών, δομών και διαδικασιών που καθορίζουν το πώς ασκείται η εξουσία και οι ευθύνες, πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις και πώς οι πολίτες ή άλλοι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εκφράζουν τη γνώμη τους »

©Γεώργιος Πανούσος/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών (IUCN)

Σημαντικά στοιχεία της έννοιας

- Η έννοια της διακυβέρνησης εμπεριέχει **τρία αλληλένδετα στοιχεία**
  - Ποιος αποφασίζει και ποιος έχει επιρροή
  - Εργαλεία και διαδικασίες άσκησης εξουσίας
  - Εργαλεία και διαδικασίες συμμετοχής πολιτών και λοιπών εμπλεκομένων

τρόπος συμμετοχής και έκφρασης γνώμης πολιτών και λοιπών εμπλεκομένων

τρόπος άσκησης ευθυνών αρμοδιοτήτων και διαδικασίες λήψης αποφάσεων

σύστημα των αλληλεπιδράσεων μεταξύ θεσμών, δομών και διαδικασιών

Μέρος Ι – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Διακυβέρνηση και διαχείριση

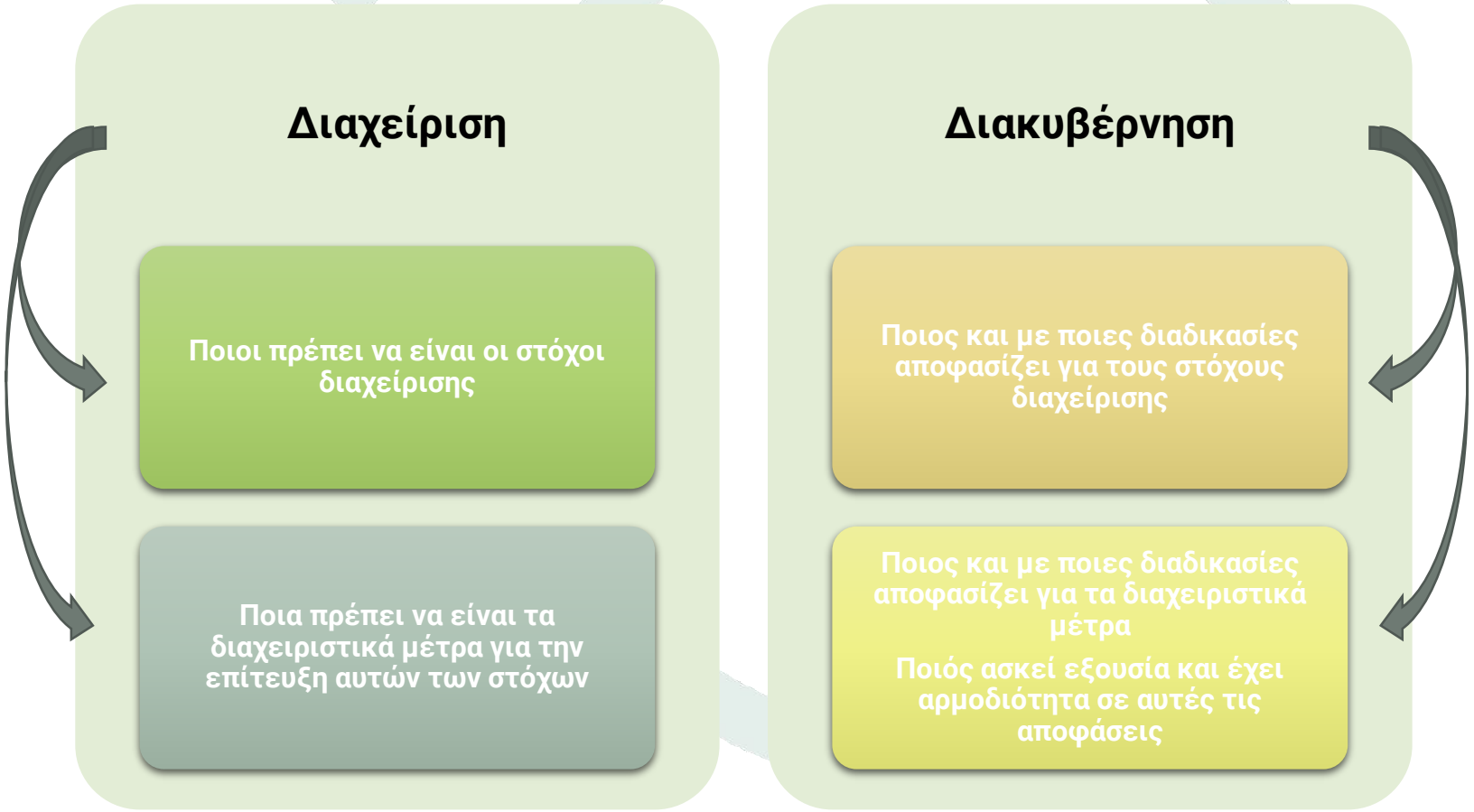

Μέρος Ι – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Εμπλεκόμενοι διακυβέρνησης και εργαλεία

Θεσμικοί εμπλεκόμενοι φορείς

- Κεντρικές, περιφερειακές και τοπικές δημόσιες υπηρεσίες
- Αιρετές τοπικές αρχές
- Διαχειριστικές αρχές προστατευόμενων περιοχών
- Νομοθετικές και δικαστικές αρχές

Μη θεσμικοί εμπλεκόμενοι φορείς

- Ομάδες με νόμιμα δικαιώματα όπως π.χ. ιδιοκτησία γης, δικαιώματα χρήσης ή διαχείρισης φυσικών πόρων
- Ομάδες που άμεσα ή έμμεσα χρησιμοποιούν την προστατευόμενη περιοχή (π.χ. επισκέπτες, τουρίστες, φορείς έρευνας και εκπαίδευσης και άλλοι)
- Ομάδες της κοινωνίας των πολιτών

Εργαλεία διακυβέρνησης

- Νομοθεσία και πολιτικές
- Στρατηγικές (π.χ. Στρατηγική για τη βιοποικιλότητα)
- Ρυθμίσεις (κανονιστικά πλαίσια κτλ)
- Σχέδια διαχείρισης (προστατευόμενων περιοχών και άλλα)
- Νομικά δεσμευτικές συμφωνίες (π.χ. προγραμματικές συμβάσεις)

Στα **εργαλεία** της διακυβέρνησης των προστατευόμενων περιοχών περιλαμβάνονται **όλες οι πολιτικές και οι κανόνες** που σχετίζονται με τις **διαδικασίες λήψης αποφάσεων** οι οποίες επηρεάζουν τις περιοχές αυτές.

Μέρος Ι – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Τύποι διακυβέρνησης κατά IUCN

- Διακυβέρνηση από κρατικές υπηρεσίες και φορείς
- Διακυβέρνηση από κοινού
- Ιδιωτική διακυβέρνηση
- Διακυβέρνηση από ιθαγενείς κοινότητες

©Γιάννης Αρζουμανίδης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Τύποι διακυβέρνησης κατά IUCN

Διακυβέρνηση από κρατικές υπηρεσίες και φορείς

- Αποφασιστική αρμοδιότητα στην κεντρική διοίκηση (υπουργείο, δημόσιες υπηρεσίες περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο)
- Οι αρχές είτε έχουν την δυνατότητα ή υποχρέωση να ενημερώνουν/ή και διαβουλεύονται με εμπλεκομένους
- Η συμβολή των εμπλεκόμενων στη λήψη αποφάσεων παραμένει περιορισμένη

Διακυβέρνηση από κοινού

- Αποφασιστική αρμοδιότητα: μοιράζεται μεταξύ κρατικών και μη φορέων
- Ένα ή περισσότερα θεσμικά όργανα με αποφασιστικό, συμβουλευτικό ή εκτελεστικό ρόλο
- Ομάδες εμπλεκομένων συμμετέχουν είτε σε συμβουλευτικά όργανα είτε σε όργανα διακυβέρνησης

Μέρος Ι – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Τύποι διακυβέρνησης

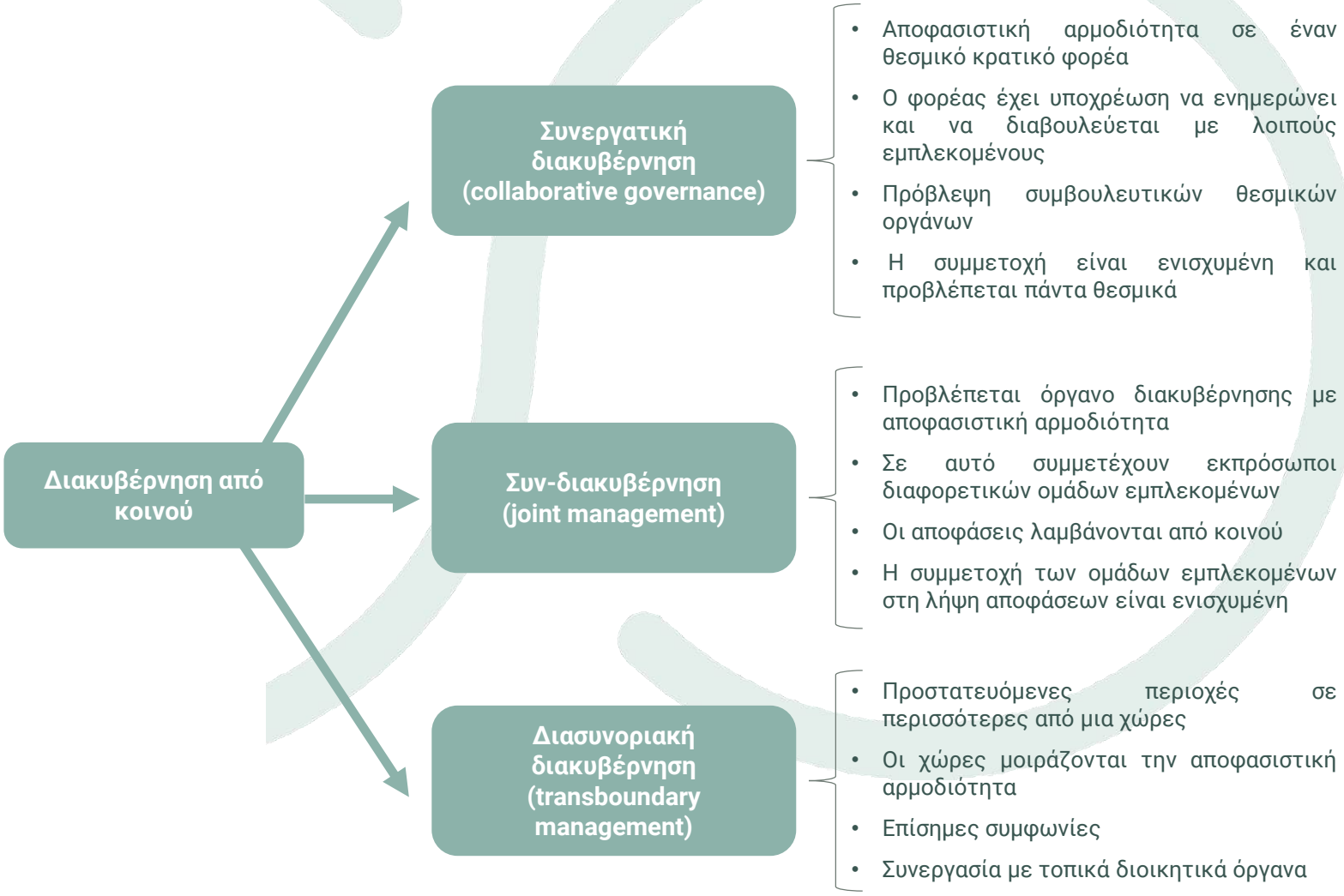

Μέρος Ι – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Τύποι διακυβέρνησης

Διακυβέρνηση από ιδιωτικούς φορείς

- Περιοχές που μπορεί να ανήκουν σε μη δημόσιους φορείς όπως είναι μη κυβερνητικοί οργανισμοί (π.χ. εκπαιδευτικά ιδρύματα, ΜΚΟ), ιδιώτες, ή κερδοσκοπικοί οργανισμοί (π.χ. συνεταιρισμοί)
- Αποφασιστική αρμοδιότητα στους ιδιοκτήτες της γης
- Οι ιδιοκτήτες θέτουν στόχους διαχείρισης και εφαρμόζουν σχέδια διαχείρισης
- Οι ιδιοκτήτες είναι υπόλογοι για την εφαρμογή της εκάστοτε ισχύουσας νομοθεσίας και των ειδικών ρυθμίσεων

Διακυβέρνηση από ιθαγενείς πληθυσμούς

- Αποφασιστική αρμοδιότητα στους ιθαγενείς πληθυσμούς μιας προστατευόμενης περιοχής μέσω εθιμικών ή νομικών, επίσημων ή ανεπίσημων θεσμών και κανόνων
- Προϋπόθεση: οι αυτόχθονες πληθυσμοί ή οι τοπικές κοινότητες διαθέτουν κάποια θεσμική ρύθμιση βάσει της οποίας λαμβάνονται αποφάσεις και διαμορφώνονται κανόνες

Μέρος Ι – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Τύποι διακυβέρνησης και συμμετοχή εμπλεκομένων

Αυξανόμενη συμβολή εμπλεκομένων στη λήψη αποφάσεων

Οι αρχές έχουν την αποφασιστική αρμοδιότητα

Διακυβέρνηση από κρατικές υπηρεσίες	Συνεργατική διακυβέρνηση	Συν-διακυβέρνηση	Διακυβέρνηση ιδιωτική ή/και από ιθαγενείς κοινότητες
• Οι αρχές ενημερώνουν ή/και διαβουλεύονται με τους εμπλεκόμενους φορείς αλλά λαμβάνουν οι ίδιες τις αποφάσεις	• Οι αρχές διαβουλεύονται με τους εμπλεκόμενους φορείς και μετά λαμβάνουν τις αποφάσεις	• Οι αρχές και οι εμπλεκόμενοι συνεργάζονται και συναποφασίζουν	• Οι αρχές εξουσιοδοτούν (ορισμένους) εμπλεκόμενους φορείς για τη λήψη των αποφάσεων • Μη δημόσιοι φορείς λαμβάνουν αποφάσεις στο πλαίσιο άσκησης των δικαιωμάτων τους

Οι πολίτες και οι (τοπικές) κοινότητες έχουν την αποφασιστική αρμοδιότητα

Μέρος Ι – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Αρχές χρηστής διακυβέρνησης

Νομιμοποίηση, αποδοχή από την κοινωνία, ενεργός συμμετοχή, ελεύθερη έκφραση απόψεων, προάσπιση της διαφορετικότητας και της ισότητας, πρόληψη διακρίσεων

Στρατηγική καθοδήγηση, μακροπρόθεσμο όραμα, συνοχή με λοιπές πολιτικές και πρακτικές.

Λογοδοσία-διαφάνεια σχετικά με τις αποφάσεις, ανεξάρτητη αρχή ελέγχου

Υποστήριξη της επίτευξης των διαχειριστικών στόχων, ανάπτυξη ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού και σωστή διαχείριση οικονομικών πόρων

Δίκαιη κατανομή κόστους και οφελών, διασφάλιση ευάλωτων ομάδων, και διασφάλιση ατομικών και συλλογικών δικαιωμάτων.

Πείτε μας τη γνώμη σας

@ Βασίλης Στέργιος / Click στη φύση / LIFE-IP 4 NATURA

Ερωτήσεις;

©Παναγιώτης Δαλαγιώργος/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομο διάλειμμα

©Ελευθέριος Ιωσηφίδης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών
Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι - Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών (IUCN)

- Η έννοια της διακυβέρνησης
- Τύποι διακυβέρνησης
- Χρηστή διακυβέρνηση

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π. στην Ελλάδα

- Το εθνικό σύστημα διακυβέρνησης
- Εμπλεκόμενοι φορείς και εργαλεία
- Συνεργασία μεταξύ φορέων
- Συμμετοχή πολιτών και λοιπών εμπλεκομένων

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π. στην Ελλάδα

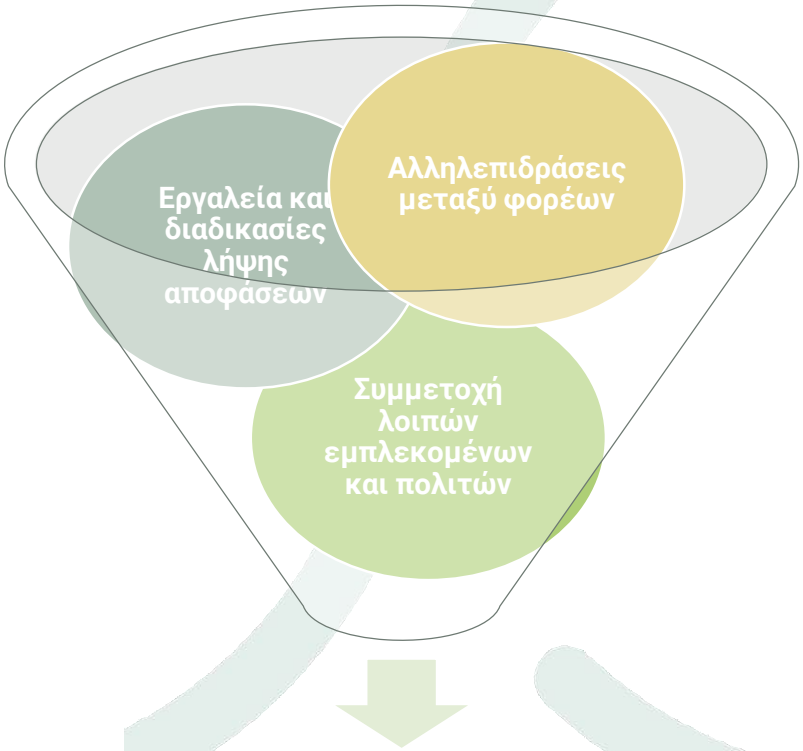

Διακυβέρνηση π.π. στην Ελλάδα

- Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της διακυβέρνησης
- Ποιοι είναι οι αρμόδιοι φορείς και λοιπές ομάδων εμπλεκομένων
- Ποια εργαλεία και διαδικασίες προβλέπονται για τη συνεργασία για τον συντονισμό
- Με ποιόν τρόπο μπορούν να συμμετέχουν οι λοιποί εμπλεκόμενοι και πολίτες στη λήψη των αποφάσεων

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π. στην Ελλάδα

Χαρακτηριστικά του εθνικού συστήματος διακυβέρνησης

- Χαρακτηριστικά τύπου κρατικής διακυβέρνησης
- Πολυεπίπεδο σύστημα διακυβέρνησης (κεντρικό, περιφερειακό επίπεδο)
- Θέσπιση οργάνων συμμετοχής εκπροσώπων εμπλεκομένων στη διαχείριση των π.π.(επιτροπές διαχείρισης)
- Προβλέπονται εργαλεία και διαδικασίες συνεργασίας και συντονισμού
- Η συμμετοχή πολιτών και εμπλεκομένων γίνεται μέσω διαδικασιών διαβούλευσης

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π. στην Ελλάδα
Εμπλεκόμενοι φορείς

Φορείς του εθνικού συστήματος (Άρθρο 26 ν.4685)

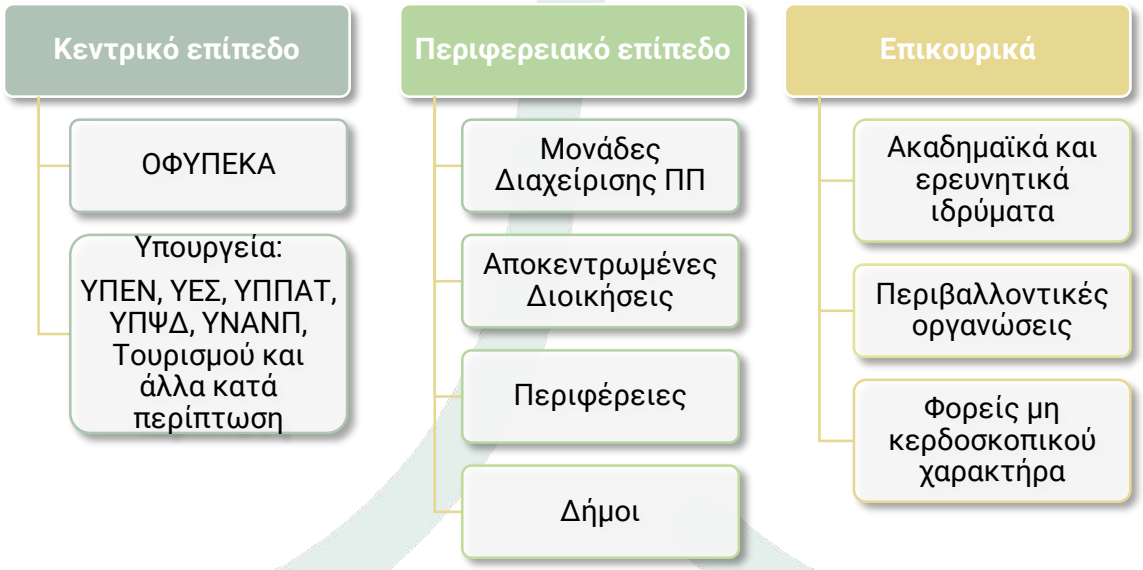

...και λοιπές εμπλεκόμενες ομάδες

- ομάδες αγροτών, κτηνοτρόφων, υλοτόμων, μελισσοκόμων, αλιέων και οι συνεταιρισμοί τους,
- εκπρόσωποι των τοπικών κοινοτήτων,
- ορειβατικοί, πολιτιστικοί σύλλογοι,
- τουριστικές επιχειρήσεις,
- τοπικές περιβαλλοντικές οργανώσεις και ομάδες κοινωνίας πολιτών,
- φορείς έρευνας εκπαίδευσης και κατάρτισης,
- επαγγελματικοί φορείς όπως π.χ. βιομηχανικά και εμπορικά επιμελητήρια και άλλοι

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π. στην Ελλάδα

Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (άρθρο 27)

ΟΦΥΠΕΚΑ

Εποπτεία και λειτουργία

- Εποπτεία από το ΥΠΕΝ αλλά διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια
- Λειτουργία προς όφελος του δημόσιου συμφέροντος

Σκοπός

«...**εφαρμογή της πολιτικής που χαράσσει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας** για τη διαχείριση και διατήρηση των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα, την προώθηση και υλοποίηση δράσεων αειφόρου ανάπτυξης και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής»

Αρμοδιότητες

- διαχείριση των π.π.
- προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης & αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής

τον **συντονισμό της εφαρμογής της πολιτικής για τις προστατευόμενες περιοχές** και την **επιστημονική και διοικητική υποστήριξη** του εθνικού σ
τη **διενέργεια επιστημονικών ερευνών και την κατάρτιση μελετών** για την υποστήριξη του σχεδιασμού της διαχείρισης, της λήψης των αποφάσε
την **εκπόνηση του Πενταετούς Σχεδίου Δράσης** και την **παρακολούθηση** σε ετήσια βάση της εφαρμογής της διαχείρισης.
Την **κατάρτιση του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας (ΠΔΠ)** στο οποίο καθορίζονται οι ανάγκες και οι προτεραιότητες χρηματοδότησης αναφ
Τον **προγραμματισμό, τον συντονισμό και την υποστήριξη δικτύων** σε βάση ετήσιας παρακολούθησης της κατάστασης του φυσικού περιβάλλον

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π. στην Ελλάδα

Ο ρόλος του ΟΦΥΠΕΚΑ (άρθρο 27)

Αρμοδιότητες στη διαχείριση των π.π.

- Συντονισμός, διοικητική υποστήριξη και διαχείριση του εθνικού συστήματος π.π.
- Επιστημονικές έρευνες και μελέτες, παρακολούθηση
- Οικονομικά των π.π. και χρηματοδότηση
- Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση
- Άδειες

Κομβικός ρόλος στη διακυβέρνηση των π.π.

- **Γνωμοδότηση** για τη δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων έργων και δραστηριοτήτων
- Σύναψη κάθε είδους **συμφωνιών, μνημονίων συνεργασίας και προγραμματικών συμβάσεων** με άλλους αρμόδιους φορείς και εμπλεκόμενους
- Οργάνωση και εποπτεία ειδικής διαδικτυακής πύλης ελεύθερης πρόσβασης (πρόσβαση κοινού και πολιτών στην περιβαλλοντική πληροφορία)

Διακυβέρνηση αφορά τον τρόπο λήψης αποφάσεων και τον τρόπο άσκησης αρμοδιοτήτων

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π. στην Ελλάδα

Μονάδες Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π. στην Ελλάδα

Εργαλεία του συστήματος διακυβέρνησης των π.π. (άρθρο 33(1) ν. 4685/2020)

- η **Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα** και το **Πενταετές Σχέδιο Δράσης** της
- η **εθνική απογραφή βιοποικιλότητας**
- τα σχέδια επιστημονικής παρακολούθησης σημαντικών οικοτόπων και ειδών
- οι **κόκκινοι κατάλογοι των απειλούμενων ειδών** πανίδας και χλωρίδας
- το **Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας** για το δίκτυο Natura 2000,
- τα **Προεδρικά Διατάγματα** χαρακτηρισμού, οριοθέτησης και όρων προστασίας και χρήσεων γης των π.π.
- τα εγκεκριμένα **Σχέδια Διαχείρισης** των π.π.
- τα εγκεκριμένα **Σχέδια Δράσης** προστασίας ειδών και τύπων οικοτόπων
- οι **Προγραμματικές Συμβάσεις** και τα **Μνημόνια Συνεργασίας** που συνάπτει ο ΟΦΥΠΕΚΑ με άλλους δημόσιους φορείς,
- το **Πληροφοριακό Σύστημα Διοίκησης της Πολιτικής** για τις προστατευόμενες περιοχές το οποίο υλοποιείται και λειτουργεί επιχειρησιακά από τον ΟΦΥΠΕΚΑ,
- η **εποπτεία της κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων και ειδών (**άρθρο 11 & 17 της Οδηγίας 92/43/ ΕΟΚ, άρθρο 12 της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ.)

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π. στην Ελλάδα

Συνεργασία στο πλαίσιο της διαχείρισης

Διαμόρφωση συνεργασίας

- Προγραμματικές συμβάσεις (άρθρο 37 ν. 4685/2020)
- Μνημόνια συνεργασίας (άρθρο 38 ν. 4685/2020)

Διασφάλιση συντονισμού

- Συνεργασία με Περιφέρειες (άρθρο 39 ν. 4685/2020)
- Συνεργασία με Δήμους (άρθρο 40, ν. 4685/2020)

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Προγραμματικές συμβάσεις (άρθρο 37) & Μνημόνια συνεργασίας (άρθρο 38)

	Προγραμματικές συμβάσεις	Μνημόνια συνεργασίας
Συνάπτει ο ΟΦΥΠΕΚΑ με	• ΟΤΑ α' και β' βαθμού • Αναπτυξιακούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης	• δημόσιους φορείς (π.χ. με τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, το Λιμενικό Σώμα, κ.α.)
Δυνατότητα συμμετοχής	• Ιδρύματα, • ν.π.δ.δ., ή • ν.π.ι.δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα	πΜΚΟ
Για επιστημονική παρακολούθηση		• με ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα, ή • άλλα ν.π.δ.δ. ή ν.π.ι.δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του ευρύτερου δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα
Ενδεικτικά αντικείμενα *(αφορούν τη διαχείριση των π.π.)*	• Π.χ. εφαρμογή της εκτέλεσης τεχνικών ή άλλων έργων που περιλαμβάνονται στα οικεία σχέδια διαχείρισης κ.α. • Π.χ. συμμετοχή στον τοπικό αντιπυρικό σχεδιασμό	• Π.χ. συνεργασία και συνεπικουρία για τη φύλαξη των προστατευόμενων περιοχών

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π. στην Ελλάδα

Συνεργασία με Περιφέρειες

- Συνεργασία κατά την κατάρτιση του ***Πενταετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος*** *και του* ***Ετήσιου Προγράμματος Δράσης***
- **Διασφάλιση συμβατότητας** μεταξύ αυτών και σχεδίων διαχείρισης
- Συμμετέχουν **Προϊστάμενοι των ΜΔΠΠ** και οι **Συντονιστές** των Επιτροπών Διαχείρισης στις συνεδριάσεις του Περιφερειακού Συμβουλίου

Συνεργασία με Δήμους

- Συνεργασία κατά την κατάρτιση του ***Πενταετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος*** *και του* ***Ετήσιου Προγράμματος Δράσης***
- **Διασφάλιση συμβατότητας** μεταξύ αυτών και σχεδίων διαχείρισης
- Συμμετέχουν **Προϊστάμενοι των ΜΔΠΠ** και οι **Συντονιστές** των Επιτροπών Διαχείρισης στις συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου

Στο πλαίσιο διαμόρφωσης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Περιφερειών και Δήμων λαμβάνονται υπόψη τα προεδρικά διατάγματα, τα σχέδια διαχείρισης αλλά και άλλα εργαλεία της διακυβέρνησης

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π. στην Ελλάδα

Συνεργασία στο πλαίσιο της διαχείριση – Μνημόνιο συνεργασίας

Μνημόνιο Συνεργασίας για την ενίσχυση της φύλαξης της Θαλάσσιας Προστατευόμενης Περιοχής Γυάρου, μέσω ενός καινοτόμου συστήματος επιτήρησης

Εμπλεκόμενοι φορείς

- Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ),
- Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (ΥΠΑΝΠ)
- Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ)
- WWF Ελλάς

Σκοπός

- Αποτελεσματική φύλαξη της Θαλάσσιας Προστατευόμενης Περιοχής (ΘΠΠ) Γυάρου
- Μείωση περιστατικών παράνομης δραστηριότητας

Δράσεις που θα υλοποιήσουν σε συνεργασία

•Χρήση καινοτόμου συστήματος απομακρυσμένης εποπτείας (ασφάλεια, συντήρηση, WWF) (λειτουργία, Λιμενικό)
•Χρηματοδότηση δράσεων φύλαξης (ΟΦΥΠΕΚΑ)
•Κοινές περιπολίες (ΜΔΠΠ, Λιμενικό)

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π. στην Ελλάδα

Συνεργασία στο πλαίσιο της διαχείρισης – Προγραμματική σύμβαση

Προγραμματική Σύμβαση ΥΠΠΟΑ-ΥΠΕΝ-ΟΦΥΠΕΚΑ για την προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας σε σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους

Εμπλεκόμενοι φορείς

- Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ)
- Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού (ΥΠΠΟΑ)
- Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ)
- Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ)

Σκοπός

- Καταγραφή χλωρίδας και πανίδας σε μια σειρά αρχαιολογικών χώρων (Ακρόπολη, Αρχαία Αγορά και Λόφοι, Ολυμπία, Φίλιπποι, Σούνιο, Βραυρώνα, Δελφοί, Φαιστός και άλλοι)

Δράσεις που θα υλοποιήσουν σε συνεργασία

- Χρηματοδότηση του έργου (ΟΦΥΠΕΚΑ)
- Χορήγηση όλων των απαραίτητων αδειών (ΥΠΕΝ)
- Προσδιορισμός γεωγραφικού αντικειμένου της μελέτης (ΥΠΠΟΑ)
- Καταγραφή βιοποικιλότητας (ΕΚΠΑ)

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π. στην Ελλάδα

Λοιπές διαδικασίες λήψης αποφάσεων για π.π.

Περιβαλλοντική αδειοδότηση

Στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση σχεδίων και έργων

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Συμμετοχή πολιτών και λοιπών εμπλεκομένων

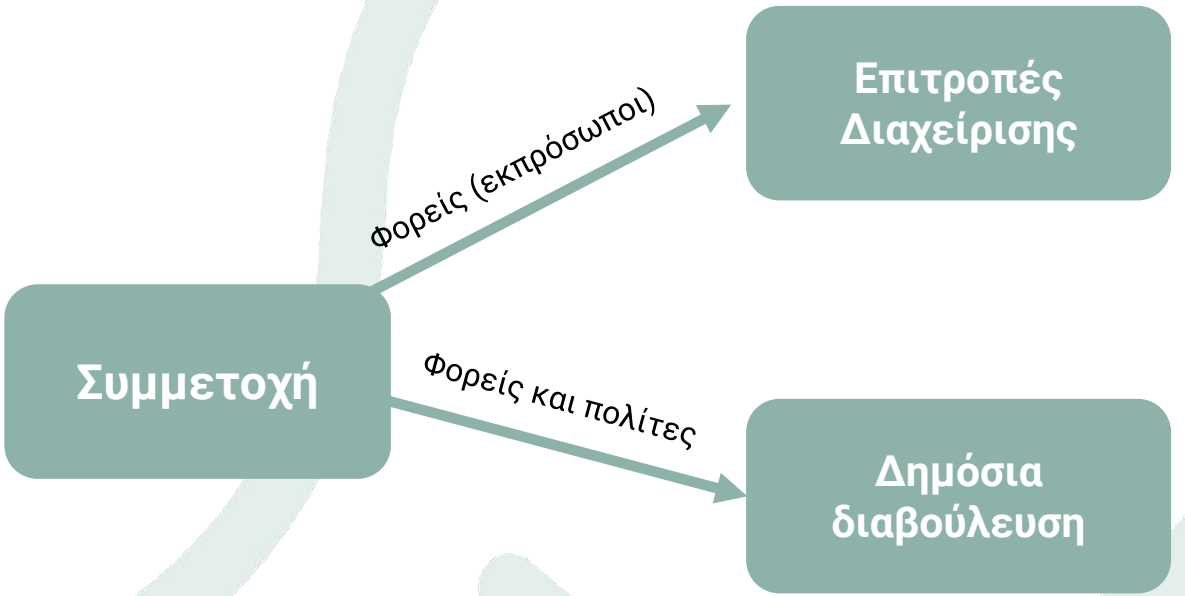

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Επιτροπές Διαχείρισης (άρθρο 35)

Τι είναι

- **Άμισθες** τοπικές επιτροπές **για την υποστήριξη μιας ΜΔΠΠ** στη διαχείριση μιας π.π. ή ομάδας π.π.

Συγκρότηση και σύσταση

- Απόφαση ΔΣ του ΟΦΥΠΕΚΑ
- 5-11 μέλη (μπορεί και παραπάνω με απόφαση ΔΣ εάν η π.π. εκτείνεται σε δύο ή περισσότερες περιφέρειες)

Συμμετοχή

- ένας **επιστήμονας**
- ένας εκπρόσωπος της **Περιφέρειας**
- ένας εκπρόσωπος του **Δήμου**
- εκπρόσωποι των **αρμόδιων αρχών** (δασικής υπηρεσίας και λιμενικού σώματος)
- ένας εκπρόσωπος **πΜΚΟ**
- εκπρόσωποι **παραγωγικών φορέων**
- εκπρόσωποι **άλλων** δημόσιων υπηρεσιών, πολιτιστικών, περιβαλλοντικών, παραγωγικών και επαγγελματικών φορέων

Λειτουργία

- Συνεδρίαση τουλάχιστον μια φορά ανά τρίμηνο
- Ευθύνη του εκάστοτε Προϊσταμένου της ΜΔΠΠ
- Η ΜΔΠΠ αναλαμβάνει τη διοικητική και γραμματειακή υποστήριξή τους

Αρμοδιότητες

- **Γνωμοδότηση** για τα προγράμματα **εφαρμογής σχεδίων διαχείρισης**
- Γνωμοδότηση για **τα σχέδια φύλαξης** των περιοχών
- Γνωμοδότηση για την **αξιολόγηση της διαχείρισης** των περιοχών
- **Συμμετοχή στην επικαιροποίηση** των σχεδίων διαχείρισης
- **Συμμετοχή σε δράσεις** που αφορούν τη διατήρηση και προστασία
- Συμμετοχή στα **Περιφερειακά Συμβούλια** και στα **Δημοτικά Συμβούλια**

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Επιτροπές Διαχείρισης (άρθρο 35) – Παράδειγμα

Τοπική Επιτροπή της Μονάδας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Χελμού–Βουραϊκού και Προστατευόμενων Περιοχών Βόρειας Πελοποννήσου (Απόφαση ΔΣ ΟΦΥΠΕΚΑ με α.π. 31170/22.12.2022)

- Ο συντονιστής επιτροπής, από το Τμήμα Βιολογίας Πανεπιστημίου Πατρών
- Εκπρόσωπος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος, ο Αντιπεριφερειάρχης Συντονισμού Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
- Εκπρόσωπος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΟΦΥΠΕΚΑ, Καθηγητής του Τμήματος Βιολογίας Πανεπιστημίου Πατρών και Πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής Natura 2000
- Εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων
- Εκπρόσωπος του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας,
- Εκπρόσωπος των Παραγωγικών Φορέων
- Εκπρόσωπος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος,
- Εκπρόσωπος της Γενικής Διεύθυνσης Δασών του ΥΠΕΝ,
- Εκπρόσωπος του Λιμενικού Σώματος,
- Η προϊστάμενη της Μονάδας

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.
Συμμετοχή πολιτών σε διαδικασίες διαβουλεύσεων

- Η συμμετοχή των πολιτών στη διαμόρφωση και λήψη αποφάσεων αποτελεί **σημαντικό στοιχείο μιας χρηστής διακυβέρνησης**
- **προβλέπεται** από το εθνικό δίκαιο, το ενωσιακό δίκαιο αλλά και το διεθνές δίκαιο που δεσμεύει τη χώρα μας
    - άρθ. 2, 5 και 25 Συντάγματος,
    - άρθ. 19 και 57 επ. ν. 4622/2019 (Α' 133),
    - άρθ. 6 και 11 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
    - άρθ. 3 παρ. 4, 8 και 9 ν. 3422/2005 (Α' 303) για την κύρωση της Σύμβασης για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα
- Στο εθνικό νομικό πλαίσιο κατοχυρώνονται τα δικαιώματα των πολιτών στην πρόσβαση στην πληροφορία και τη συμμετοχή στη λήψη των αποφάσεων καθώς και οι υποχρεώσεις της διοίκησης να λειτουργεί βάσει των αρχών της καλής διακυβέρνησης και να προβλέπει διαδικασίες διαβούλευσης.

Η **δημόσια διαβούλευση** αποτελεί το βασικό εργαλείο μέσω του οποίου οι πολίτες μπορούν να **εκφράζουν γνώμη** και να **συμμετέχουν στη διαμόρφωση** και τη **λήψη των αποφάσεων** για τις προστατευόμενες περιοχές.

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Συμμετοχή πολιτών σε διαδικασίες διαβουλεύσεων

Δημόσια διαβούλευση για τις προστατευόμενες περιοχές
(Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες)

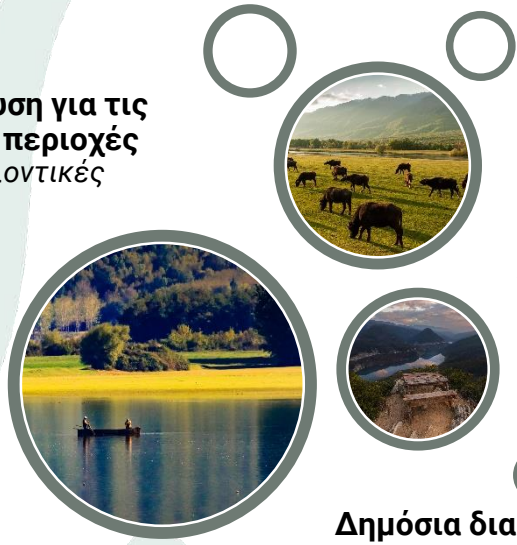

Δημόσια διαβούλευση για τη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση επιπτώσεων σχεδίων και έργων

(π.χ. Σχέδια Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμών, Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας, Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων, Ειδικά και Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια, Τοπικά Πολεοδομικά Σχέδια κ.λπ.).

Δημόσια διαβούλευση για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων

Δημόσιες διαβουλεύσεις επί νομοσχεδίων και άλλων νομικών κειμένων για το περιβάλλον

Πείτε μας τη γνώμη σας

©Κυριάκος Χοροζίδης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

©Κύριλλος Σαμαράς

©Θωμάς Ιωαννίδης / Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομη αξιολόγηση

Η γνώμη σας είναι πολύτιμη!

©Νατάσα Τριανταφύλλου/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομο ανώνυμο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης σεμιναρίου

Συνέχεια του προγράμματος ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Επόμενα βήματα

- Αποστολή υλικού σεμιναρίου και βεβαιώσεων παρακολούθησης
- Συνέχιση δράσεων κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Δείτε επιπλέον

- Ηλεκτρονική πλατφόρμα εκπαίδευσης «Εδώ ζούμε» (https://edozoume.gr/e-learning/)
- Ιστοσελίδα LIFE-IP 4 NATURA: Εδώ ζούμε (https://edozoume.gr/)
- Online περιήγηση στην έκθεση με τους νικητές του 3ου πανελλήνιου φωτογραφικού διαγωνισμού “Click στη Φύση” (https://edozoume.gr/click-sti-fysi-deite-ti-3d-fotografiki-ekthesi-me-ta-erga-poy-diakrithikan-ston-3o-fotografiko-diagonismo/)

Με τη συγχρηματοδότηση του προγράμματος LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη συγχρηματοδότηση του Πράσινου Ταμείου

Εδώ ζούμε Natura 2000

LIFE-IP 4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002)

Ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας!

©Χρήστος Δάνογλου/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Παρουσίαση Νοεμβρίου 2023

©Νίκος Ζαρνακούπης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Το νομικό πλαίσιο για τη προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα

Διαδικτυακό σεμινάριο στο πλαίσιο του έργου LIFE-IP 4 NATURA

Νοέμβριος 2023

Δημιουργία περιεχομένου & υλοποίηση διαδικτυακού σεμιναρίου:

Εύα Καλλιβωκά, Βασιλική Ορφανού, Γιώργος Μελισσουργός, Σοφία Κόπελα

©WWF Ελλάς, 2023

Καλωσήρθατε

...και μικρή τεχνική εισαγωγή

Speaker view/
Gallery view

Mute/ unmute
Start/ stop video

Chat

Reactions

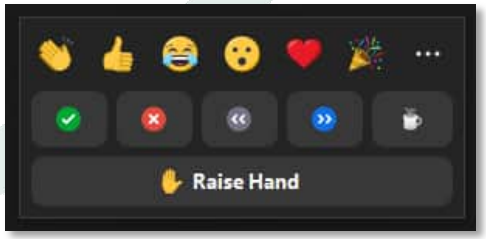

Raise hand

Εισαγωγή
Το έργο LIFE-IP 4 NATURA

- «Ολοκληρωμένες δράσεις για την διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων, και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα»
- 12 εταίροι
  (Συντονιστής το ΥΠΕΝ, και επιπλέον Πανεπιστήμιο Πατρών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, WWF Ελλάς, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Περιφέρεια Κρήτης, Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Περιφέρεια Αττικής, ΑΠΔ Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας, Πράσινο Ταμείο, ΟΦΥΠΕΚΑ)
- Διάρκεια 8 έτη (2017-2025)
- Ενίσχυση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα και συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για τη φύση
- Ολοκληρωμένη και συντονισμένη πρωτοβουλία για την υλοποίηση του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας για το δίκτυο Natura 2000
- Ενδεικτικές δράσεις: εκπόνηση και υλοποίηση σχεδίων δράσης ειδών και οικοτόπων, πιλοτική εφαρμογή ΣΔ σε επιλεγμένες περιοχές, χαρτογράφηση και αξιολόγηση οικοσυστημικών υπηρεσιών κ.α.

Εισαγωγή

Το πρόγραμμα ενδυνάμωσης ικανοτήτων

- **Στόχος του είναι η επαύξηση των γνώσεων και η βελτίωση της κατανόησης** θεμάτων όπως:
  - *το νομικό πλαίσιο για την προστασία της βιοποικιλότητας,*
  - *η εφαρμογή των ευρωπαϊκών οδηγιών για τη φύση,*
  - *η δέουσα εκτίμηση για έργα και δραστηριότητες σε περιοχές Natura 2000, και*
  - *η διαχείριση των περιοχών Natura 2000 της Ελλάδας*

- Βασίζεται σε χαρτογράφηση εμπλεκομένων και σχεδιάστηκε σύμφωνα με τις γνώσεις, τις απόψεις και τις ανάγκες κατάρτισής τους

- Περιλαμβάνει δράσεις ενημέρωσης, διαδικτυακά και δια ζώσης σεμινάρια, ηλεκτρονική ασύγχρονη τηλεκπαίδευση, καθώς και δράσεις εξοικείωσης με νέα εργαλεία

- Οι δράσεις θα συνεχιστούν μέχρι και την ολοκλήρωση του έργου (2025)

Εισαγωγή
Σύντομη γνωριμία

Δείξε μας που βρίσκεσαι στην Ελλάδα!

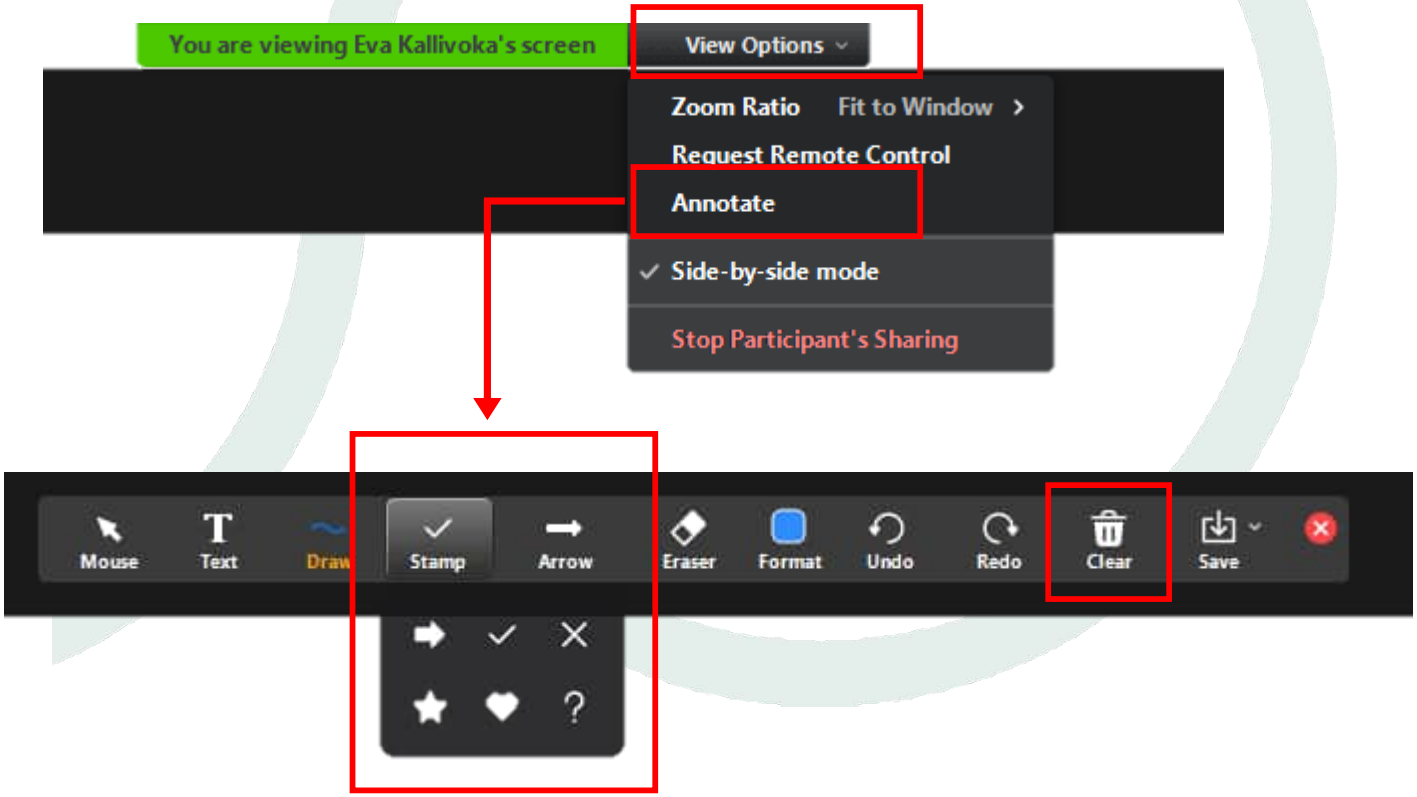

WWF

Οικοσκόπιο

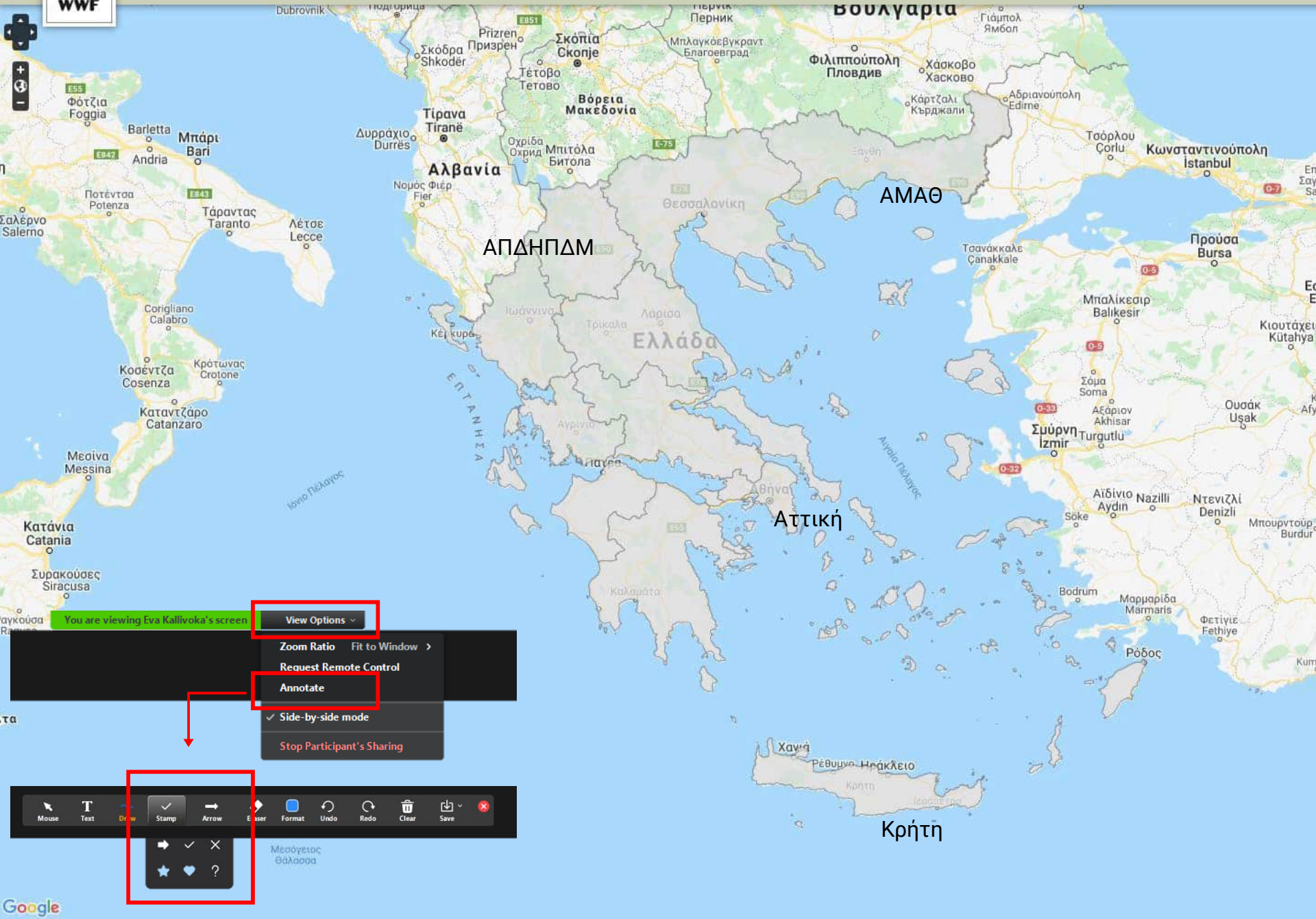

Το δίκτυο Natura 2000 και η προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα

Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι

- Τα βασικά για τη βιοποικιλότητα & το περιβαλλοντικό δίκαιο
- Γνωριμία με το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για τις περιοχές Natura 2000
  - ✓ Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας
  - ✓ *Οι ευρωπαϊκές οδηγίες για τη φύση, και οι βασικές υποχρεώσεις που προκύπτουν για τα κράτη μέλη*

Μέρος ΙΙ

- Εξοικείωση με το Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών της Ελλάδας
  - ✓ *Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών: Κατηγορίες ΠΠ & Εργαλεία διαχείρισης*
  - ✓ *Προστασία ειδών*
  - ✓ *Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών: ν. 4685/2020 & ΟΦΥΠΕΚΑ*

Το δίκτυο Natura 2000 και η προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα

Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι

- Τα βασικά για τη βιοποικιλότητα & το περιβαλλοντικό δίκαιο
- Γνωριμία με το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για τις περιοχές Natura 2000
  - ✓ Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας
  - ✓ *Οι ευρωπαϊκές οδηγίες για τη φύση, και οι βασικές υποχρεώσεις που προκύπτουν για τα κράτη μέλη*

Μέρος ΙΙ

- Εξοικείωση με το Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών της Ελλάδας
  - ✓ *Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών: Κατηγορίες ΠΠ & Εργαλεία διαχείρισης*
  - ✓ *Προστασία ειδών*
  - ✓ *Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών: ν. 4685/2020 & ΟΦΥΠΕΚΑ*

Βιοποικιλότητα
Ορισμός

Ως «**βιολογική ποικιλότητα**» (biological diversity) νοείται η ποικιλία των ζώντων οργανισμών κάθε προέλευσης περιλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, χερσαίων, θαλασσίων και άλλων υδατικών οικοσυστημάτων και οικολογικών συμπλεγμάτων, των οποίων αποτελούν μέρος. Περιλαμβάνει την ποικιλότητα εντός των ειδών, μεταξύ ειδών και μεταξύ οικοσυστημάτων.

(Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα, Ρίο ντε Τζανέιρο 1992)

- Η ποικιλία όλων των μορφών ζωής στη Γη
- Διαφορετικά επίπεδα, αναπόσπαστα τμήματα ενός ενιαίου συνόλου
- Αλλάζει με το πέρασμα του χρόνου

Μέρος Ι - Περιβαλλοντικό δίκαιο

Επίπεδα και διασυνδέσεις

Σύνολο κανόνων δικαίου που αποσκοπούν **στην προστασία του περιβάλλοντος** μέσω

- της ρύθμισης της συμπεριφοράς των μελών μιας κοινότητας, η δραστηριότητα των οποίων **ενδέχεται να έχει βλαπτικές συνέπειες στο περιβάλλον**, αλλά και
- της ρύθμισης εννόμων σχέσεων και διαδικασιών που **επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα την κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος**

- ✓ Πολυεπίπεδο
- ✓ Διεπιστημονικό
- ✓ Τεχνικό
- ✓ Πολυτομεακό /διακλαδικό

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας 2030

1ος άξονας δράσεων και δεσμεύσεων: προστασία και διατήρηση της φύσης

- Ενσωμάτωση **30% της χερσαίας και 30% της θαλάσσιας** έκτασης της ΕΕ σε π.π., και εξασφάλιση **οικολογικών διαδρόμων**
- **Αυστηρή προστασία τουλάχιστον του 1/3 των π.π.** της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των πρωτογενών και των αρχέγονων δασών, δηλαδή το **10%** της συνολικής κάλυψης της ΕΕ
- **Αποτελεσματική διαχείριση** όλων των π.π. με τον καθορισμό **σαφών στόχων** και **μέτρων διατήρησης** και την **παρακολούθησή** τους

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας 2030

2ος άξονας δράσεων και δεσμεύσεων: αποκατάσταση υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων, μείωση των πιέσεων στη βιοποικιλότητα

- Νέο θεσμικό πλαίσιο για την **αποκατάσταση των οικοσυστημάτων**, με δεσμευτικούς στόχους

- Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης ή της τάσης της για **>30%** των προστατευόμενων οικοτόπων και ειδών της Ευρώπης που **δεν βρίσκονται σε ικανοποιητική κατάσταση**

Πείτε μας τη γνώμη σας

_____

©Γιώργος Σουμελίδης/Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Επισκόπηση των δύο οδηγιών για τη φύση – Γενικοί στόχοι

Οδηγία για τα πτηνά
(2009/147/ΕΚ,
που αντικατέστησε την 79/409/ΕΟΚ)

Άρθρο 2

Διατήρηση όλων των άγριων πτηνών της ΕΕ

«…σε επίπεδο που να ανταποκρίνεται μεταξύ άλλων στις οικολογικές, επιστημονικές και μορφωτικές απαιτήσεις, λαμβάνοντας, ωστόσο, υπόψη τις οικονομικές και ψυχαγωγικές απαιτήσεις.»

Οδηγία για τους οικοτόπους
(92/43/ΕΟΚ)

Άρθρο 2

Προστασία της βιοποικιλότητας μέσω της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων και των ειδών άγριας χλωρίδας και πανίδας, κοινοτικού ενδιαφέροντος

«Τα μέτρα τα οποία λαμβάνονται σύμφωνα με την παρούσα οδηγία αποσκοπούν στη διασφάλιση της διατήρησης ή της αποκατάστασης σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης…»

«Κατά τη λήψη μέτρων λαμβάνονται υπόψη οι οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές απαιτήσεις, καθώς και οι περιφερειακές και τοπικές ιδιομορφίες.»

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Επισκόπηση των δύο οδηγιών για τη φύση – Δομή

Οδηγία για τα πτηνά

Οδηγία για τους οικοτόπους

Προστασία περιοχών

- Πτηνά παρ. Ι – ΖΕΠ
- Αποδημητικά πτηνά με συχνή παρουσία - ΖΕΠ
- Τύποι οικοτόπων παρ. Ι – ΕΖΔ
- Είδη παρ. ΙΙ - ΕΖΔ

Προστασία ειδών

- Άγρια πτηνά
- Εξαιρέσεις ειδών παρ. ΙΙ και ΙΙΙ
- Είδη παρ. IV - αυστηρό καθεστώς προστασίας
- Είδη παρ. V - μέτρα για σύλληψη & εκμετάλλευση (90 είδη)

Δίκτυο Natura 2000

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Διαδικασία χαρακτηρισμού των περιοχών Natura 2000

Οδηγία για τους οικοτόπους

- Εθνικός κατάλογος πΤΚΣ
- Διαβίβαση στην Επιτροπή εντός 3ετίας
- Κατάλογος ΤΚΣ από Επιτροπή
- Χαρακτηρισμός ΤΚΣ ως ΕΖΔ, εντός 6ετίας, από το κράτος μέλος

Διαπίστωση παράλειψης στον εθνικό κατάλογο:

- Διμερής συνεννόηση με κράτος μέλος
- * Διαβίβαση πρότασης από Επιτροπή στο Συμβούλιο
- Απόφαση Συμβουλίου

Οδηγία για τα πτηνά

- Ορισμός ΖΕΠ από τα κράτη μέλη
- Αυτόματη ένταξη των ΖΕΠ στις περιοχές Natura 2000
- Διαβίβαση καταλόγου στην Επιτροπή

* Αποτυχία χαρακτηρισμού μιας κατάλληλης περιοχής ως ΖΕΠ:

- Διαδικασία επί παραβάσει από την Επιτροπή

Ο κατάλογος των ΣΠΠ της BirdLife ως «σκιώδης κατάλογος» των ΖΕΠ έχει αναγνωριστεί επανειλημμένα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το ΔΕΕ σε μια σειρά υποθέσεων σχετικά μη ορισμό επαρκών ΖΕΠ από τα κράτη μέλη

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Επισκόπηση των δύο οδηγιών για τη φύση – Δίκτυο Natura 2000

Οδηγία για τα πτηνά

Οδηγία για τους οικοτόπους

Δίκτυο Natura 2000

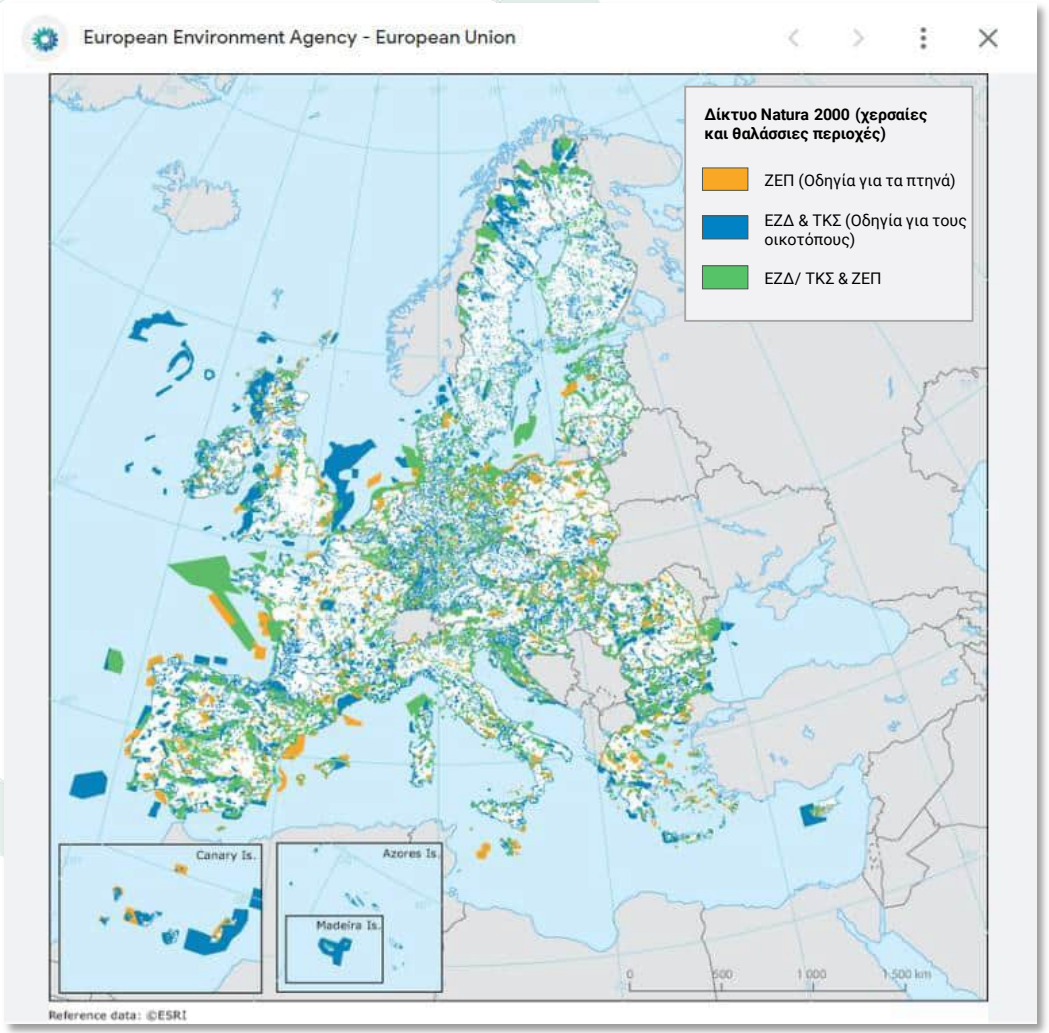

Προσαρμοσμένο από την ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος.

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Υποχρεώσεις κρατών μελών

	Οδηγία για τα πτηνά	Οδηγία για τους οικοτόπους
Χαρακτηρισμός περιοχών	• *ΖΕΠ* *για τα είδη του παρ. Ι & τα αποδημητικά με συχνή παρουσία* • Στόχοι διατήρησης	• Δίκτυο Natura 2000 • ΕΖΔ *για τους ΤΟ του παρ. Ι & οικοτόπους των ειδών του παρ. ΙΙ* • Στόχοι διατήρησης
Προστασία οικοτόπων/ περιοχών	Μέτρα ειδικής διατήρησης *για οικοτόπους ειδών του παρ. Ι & περιοχές σημαντικές για αποδημητικά με συχνή παρουσία*	Αναγκαία μέτρα διατήρησης *για τους ΤΟ του παρ. Ι & οικοτόπους των ειδών του παρ. ΙΙ*
Αποφυγή υποβάθμισης & ενόχλησης Δέουσα εκτίμηση	• Αποφυγή υποβάθμισης οικοτόπων & ενόχλησης ειδών • Δέουσα εκτίμηση επιπτώσεων σχεδίων και έργων	
Προστασία ειδών	• Γενικό καθεστώς προστασίας για όλα τα είδη • Απαγόρευση εμπορίας ειδών (με εξαιρέσεις), προϋποθέσεις για το κυνήγι	• Αυστηρό καθεστώς προστασίας (είδη του παρ. IV) • Μέτρα εκμετάλλευσης (είδη του παρ. V)

...επιπλέον υποχρεώσεις...

- Προώθηση οικολογικής συνοχής του δικτύου
- Παρακολούθηση και αναφορά
- Προώθηση έρευνας

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Κριτήρια ένταξης μιας περιοχής στο δίκτυο Natura 2000

Οδηγία για τα πτηνά

Τα κράτη μέλη της ΕΕ υποχρεούνται να ορίσουν τα «πιο κατάλληλα» εδάφη, σε αριθμό και επιφάνεια, για την προστασία **των ειδών που περιέχονται στο παράρτημα Ι** της οδηγίας καθώς και των **μεταναστευτικών ειδών.**

Οδηγία για τους οικοτόπους

Τα κράτη μέλη οφείλουν να ορίσουν τις περιοχές που είναι αναγκαίες για την διατήρηση ή, ενδεχομένως, την αποκατάσταση σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, των **τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος Ι** και των **οικοτόπων των οικείων ειδών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ** της εν λόγω οδηγίας.

**Περιοχές όπου υπάρχει οικότοπος ή είδος προτεραιότητας πρέπει οπωσδήποτε να ενταχθούν στο δίκτυο Natura 2000.*

Η επιλογή των περιοχών για ένταξη στο δίκτυο Natura 2000, γίνεται **αποκλειστικά και μόνο με επιστημονικά κριτήρια.**

Ωστόσο, **τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δεδομένα,** καθώς και τα τοπικά χαρακτηριστικά σε κάθε χώρα, αποτελούν βασική παράμετρο στον σχεδιασμό της **διαχείρισης, διακυβέρνησης και προστασίας** των περιοχών Natura 2000.

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Η έννοια του στόχου διατήρησης

Στόχοι διατήρησης	
Καθορίζονται	• σε επίπεδο περιοχής Natura 2000 • για όλα τα είδη και τους φυσικούς τύπους οικοτόπων **με σημαντική παρουσία** στην περιοχή • για ΖΕΠ & ΕΖΔ *(& ΤΚΣ μετά την 6ετία)* • σε εθνικό, περιφερειακό, ή βιογεωγραφικό επίπεδο εντός του κράτους μέλους
Βασίζονται	στις οικολογικές απαιτήσεις των ειδών και οικοτόπων **με σημαντική παρουσία** στην περιοχή
Καθορίζουν	την **επιθυμητή κατάσταση διατήρησης** αυτών των ειδών και οικοτόπων
Διαμορφώνονται	σε συνάρτηση με την **εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης** κάθε είδους και τύπου οικοτόπου
Πρέπει να είναι	• περιεκτικοί • σαφείς • ποσοτικοί και επομένως μετρήσιμοι και να μπορούν να περιληφθούν σε εκθέσεις • ρεαλιστικοί

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Η έννοια του στόχου διατήρησης – Παράδειγμα

Παράδειγμα Ευρωπαϊκά ξηρά χέρσα εδάφη (4030)

- **Επιφανειακή κάλυψη οικοτόπου:** αύξηση της υφιστάμενης επιφανειακής κάλυψης (xx ha) και της κατανομή του οικοτόπου εντός του τόπου κατά x% (παρεχόμενος χάρτης)
- **Τυπικά είδη:** διατήρηση της αφθονίας των τυπικών ειδών (παρεχόμενη λίστα)
- **Δεντροκάλυψη(δέντρα/θάμνοι):** διατήρηση χαμηλής κάλυψης από διάσπαρτα αυτοφυή δέντρα και θάμνους (<10% cover);
- **Αναλογία γυμνού εδάφους:** Τουλάχιστον 1% αλλά όχι περισσότερο από 10% της κάλυψης της έκτασης του οικοτόπου αποτελείται από γυμνό έδαφος **Εναπόθεση αζώτου:** διατήρηση της εναπόθεσης αζώτου κάτω από τις κρίσιμες τιμές φορτίου που ορίζονται για την τοποθεσία (π.χ. 10-20 kgN/ha/yr).

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6 - Προστασία και διαχείριση των περιοχών Natura 2000

1. «Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη καθορίζουν τα αναγκαία μέτρα διατήρησης …..»

2. «Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε στις ειδικές ζώνες διατήρησης να αποφεύγεται η υποβάθμιση των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών, καθώς και….»

3. «Κάθε σχέδιο ή έργο, …εκτιμάται δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο...

4. «Εάν, παρά τα αρνητικά συμπεράσματα της εκτίμησης των επιπτώσεων… το κράτος μέλος λαμβάνει κάθε αναγκαίο αντισταθμιστικό μέτρο…»

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6 - Προστασία και διαχείριση των περιοχών Natura 2000

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6(1) - Αναγκαία μέτρα διατήρησης

«Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη καθορίζουν τα ***αναγκαία μέτρα διατήρησης*** *που* ***ενδεχομένως*** *συνεπάγονται* ***ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης*** *ή* ***ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διευθέτησης*** *και* ***τα δέοντα κανονιστικά, διοικητικά ή συμβατικά μέτρα*** *που ανταποκρίνονται στις* ***οικολογικές απαιτήσεις*** *των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος Ι και των ειδών του παραρτήματος ΙΙ, τα οποία απαντώνται στους τόπους.»*

- Οι μηχανισμοί και οι δράσεις σε **μια περιοχή Natura 2000**
  - ✓ για την επίτευξη των **στόχων διατήρησης**
  - ✓ και την αντιμετώπιση των πιέσεων και των απειλών
- Υποχρεωτικά
- Ουσιαστική εφαρμογή
- Μεμονωμένη περιοχή ή και **εκτός των ορίων** ή και σε **πολλαπλές περιοχές**
- **Οικολογικές απαιτήσεις**

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6(1) - Αναγκαία μέτρα διατήρησης

*«Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη καθορίζουν τα **αναγκαία μέτρα διατήρησης** που **ενδεχομένως** συνεπάγονται **ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης** ή **ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διευθέτησης** και **τα δέοντα κανονιστικά, διοικητικά ή συμβατικά μέτρα** που ανταποκρίνονται στις **οικολογικές απαιτήσεις** των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος Ι και των ειδών του παραρτήματος ΙΙ, τα οποία απαντώνται στους τόπους.»*

μπορεί να μη χρειάζονται πάντοτε σχέδια διαχείρισης

να αφορούν τις περιοχές του δικτύου Natura 2000

...όμως...
Πρέπει να εξασφαλίζεται ότι τίθενται **σαφείς στόχοι και μέτρα διατήρησης** για τους **σχετικούς οικοτόπους και τα είδη που απαντώνται στον τόπο**

Τα **σχέδια διαχείρισης** είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για την εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων διατήρησης με σαφή και διαφανή τρόπο

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6(1) - Αναγκαία μέτρα διατήρησης

*«Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη καθορίζουν τα **αναγκαία μέτρα διατήρησης** που **ενδεχομένως** συνεπάγονται **ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης** ή **ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διευθέτησης** και **τα δέοντα κανονιστικά, διοικητικά ή συμβατικά μέτρα** που ανταποκρίνονται στις **οικολογικές απαιτήσεις** των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος Ι και των ειδών του παραρτήματος ΙΙ, τα οποία απαντώνται στους τόπους.»*

- ανταποκρίνονται στις **οικολογικές απαιτήσεις**
- διατήρηση ή αποκατάσταση σε **ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης**

Κανονιστικά μέτρα: όροι και περιορισμοί σε σχέση με δραστηριότητες

Διοικητικά μέτρα: διατάξεις σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων διατήρησης ή διαδικασίες έγκρισης δραστηριοτήτων

Συμβατικά μέτρα: σύναψη συμβάσεων ή συμφωνιών

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6(2) - Αποφυγή υποβάθμισης & ενοχλήσεων

*«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα **κατάλληλα μέτρα** ώστε στις ειδικές ζώνες διατήρησης **να αποφεύγεται η υποβάθμιση** των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών, καθώς και **οι ενοχλήσεις** που έχουν επιπτώσεις στα είδη για τα οποία οι ζώνες έχουν ορισθεί, εφόσον οι ενοχλήσεις αυτές **θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις σημαντικές** όσον αφορά τους στόχους της παρούσας οδηγίας.»*

Αρχή της πρόληψης

- Πρέπει να είναι ειδικά συνεκτικά και ολοκληρωμένα και ικανά να διασφαλίσουν την αποτελεσματική προστασία των οικείων περιοχών
- Εστιάζουν στα είδη και οικοτόπους με σημαντική παρουσία
- Μπορεί να εφαρμόζονται **εκτός** ΖΕΠ και ΕΖΔ προκειμένου να αποφευχθεί η υποβάθμιση εντός

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6(3) - Δέουσα εκτίμηση

*«Κάθε **σχέδιο ή έργο**, **μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο** για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατόν **να επηρεάζει σημαντικά** τον εν λόγω τόπο, **καθεαυτό ή από κοινού** με άλλα σχέδια, **εκτιμάται δεόντως** ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των **στόχων διατήρησής** του.*

*Βάσει **των συμπερασμάτων της εκτίμησης των επιπτώσεων** στον τόπο και εξαιρουμένης της περίπτωσης των διατάξεων της παραγράφου 4, οι αρμόδιες εθνικές αρχές συμφωνούν για το οικείο σχέδιο **μόνον αφού βεβαιωθούν** ότι δεν θα παραβλάψει την **ακεραιότητα του τόπου** περί του οποίου πρόκειται και, ενδεχομένως, αφού εκφρασθεί πρώτα η δημόσια γνώμη.»*

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Σύνοψη δέουσας εκτίμησης

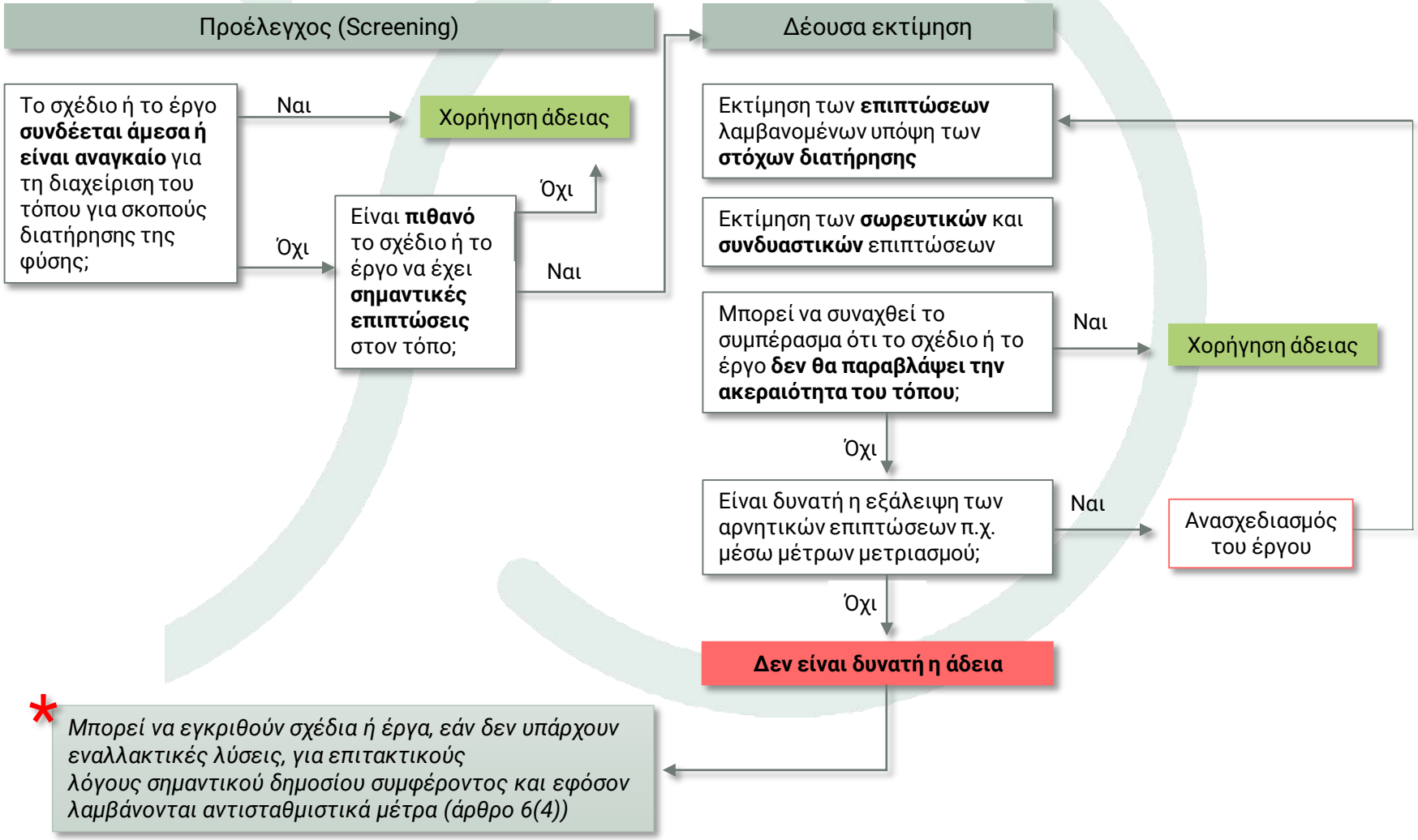

©Πάρης Πεντήκης/Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Λοιπές οδηγίες – διάδραση με οδηγίες για τη φύση

Ενδεικτικές οδηγίες....

- Οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα (2008/56/ΕΕ)
- Οδηγία για τη θαλάσσια στρατηγική (2007/60/ΕΕ)
- Οδηγία για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (2014/52/ΕΕ που τροποποιεί την 2011/92/ΕΕ), και
- Οδηγία για τη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση (2001/42/ΕΚ)
- Οδηγία για την περιβαλλοντική ευθύνη (2004/35/ΕΚ)
- Οδηγία για την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου (2008/99/ΕΚ)

Κανονισμοί.....

- Κοινή αγροτική πολιτική
- Κοινή αλιευτική πολιτική

©Απόστολος Μαντζουράνης/Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομο διάλειμμα

Το δίκτυο Natura 2000 και η προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα

Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι

- Τα βασικά για τη βιοποικιλότητα & το περιβαλλοντικό δίκαιο
- Γνωριμία με το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για τις περιοχές Natura 2000
  - ✓ Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας
  - ✓ *Οι ευρωπαϊκές οδηγίες για τη φύση, και οι βασικές υποχρεώσεις που προκύπτουν για τα κράτη μέλη*

Μέρος ΙΙ

- Εξοικείωση με το Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών της Ελλάδας
  - ✓ *Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών: Κατηγορίες ΠΠ & Εργαλεία διαχείρισης*
  - ✓ *Προστασία ειδών*
  - ✓ *Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών: ν. 4685/2020 & ΟΦΥΠΕΚΑ*

Μέρος ΙΙ - Εθνικό νομικό πλαίσιο

Επισκόπηση της εθνικής νομοθεσίας για την προστασία της βιοποικιλότητας

- Σύνταγμα (άρθρο 24)
- Ν. 3937/2011 – Προστασία της βιοποικιλότητας
- Ν. 1650/1986 (όπως τροποποιήθηκε από τον πρόσφατο ν. 4685/2020)
- Νόμοι κυρωτικοί διεθνών συνθηκών για την προστασία της βιοποικιλότητας, οικοτόπων και ειδών
- Ενωσιακό δίκαιο (π.χ. υπουργικές αποφάσεις ενσωμάτωσης των οδηγιών για τη φύση)

Παράλληλα και η λοιπή περιβαλλοντική νομοθεσία (π.χ. δασική νομοθεσία)

Πείτε μας τη γνώμη σας

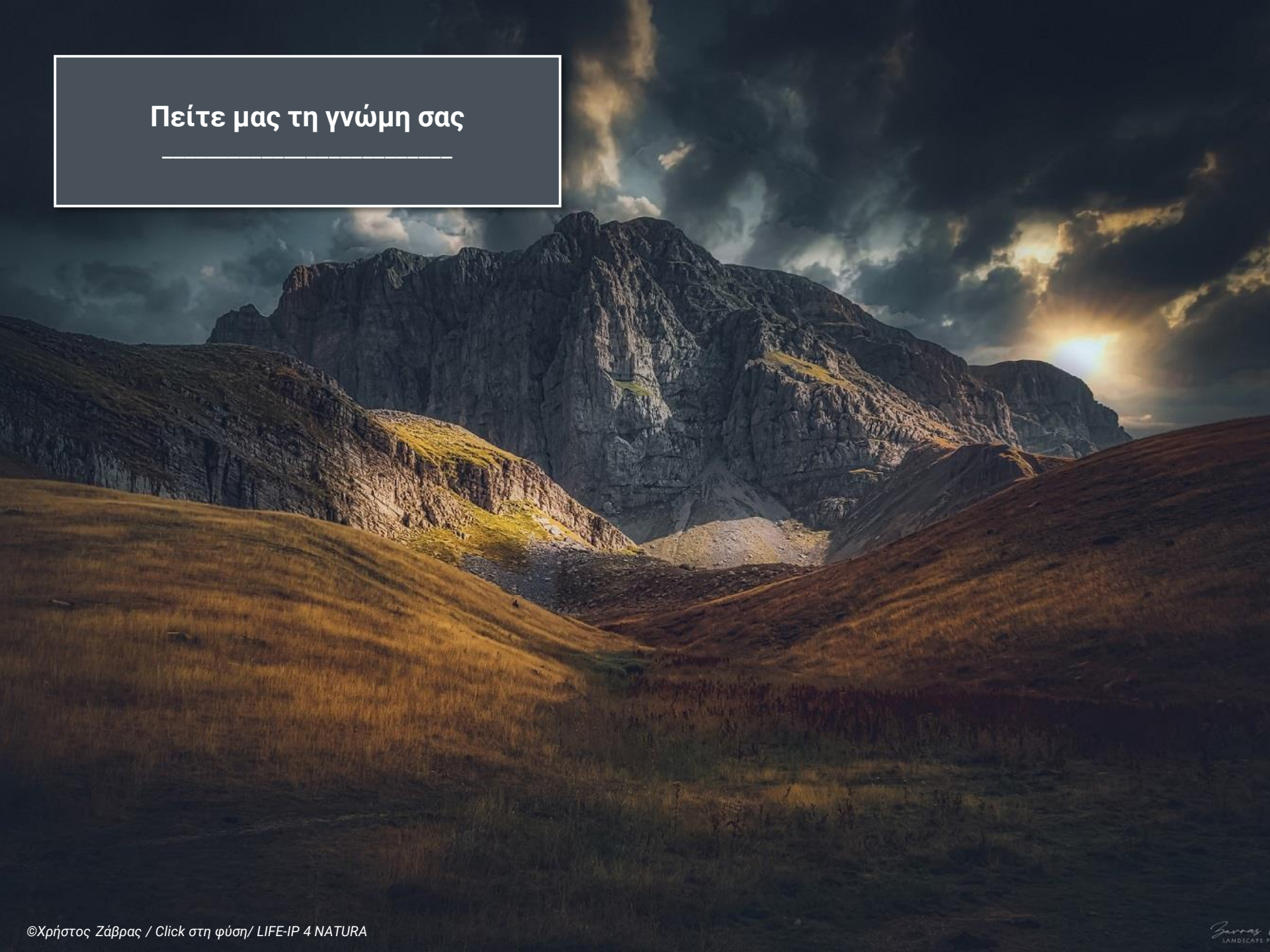

©Χρήστος Ζάβρας / Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Το εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών

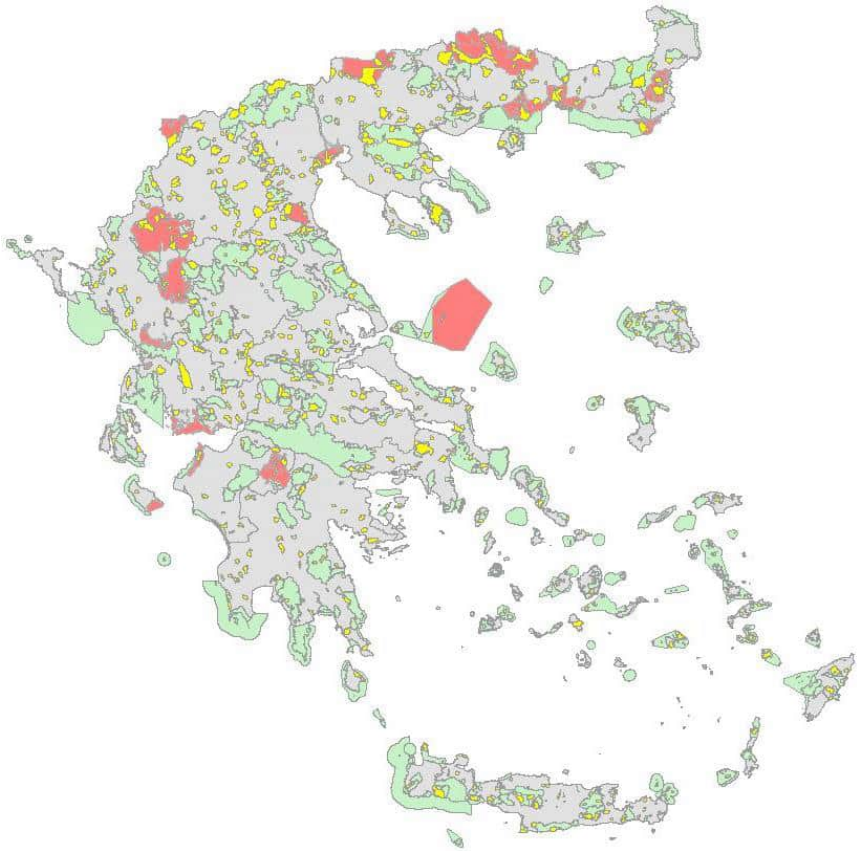

«Το Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών αποτελείται από όλες τις περιοχές που υπάγονται σε μια ή περισσότερες από τις κατηγορίες του άρθρου 19 του ν. 1650/1986, με στόχο την αποτελεσματική προστασία της βιοποικιλότητας και των λοιπών οικολογικών αξιών τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου» [**ν. 3937/2011, άρθρο 3(1) όπως ισχύει**].

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ Π.Π.		
	Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας	446
	Εθνικά πάρκα	4 (+14)
	Καταφύγια άγριας ζωής	603
	Προστατευόμενα τοπία & φυσικοί σχηματισμοί	(2)

Επίσης υφίστανται χαρακτηρισμοί περιοχών:

- με βάση προϋφιστάμενες κατηγορίες ν. 1650/1986 **(7)**
  π.χ. περιοχές προστασίας της φύσης, οικοανάπτυξης, περιοχές άνευ χρήσης κατηγορίας κ.ά.
- με βάση τη δασική νομοθεσία **(48+)**
  π.χ. εθνικοί δρυμοί, αισθητικά δάση, διατηρητέα μνημεία της φύσης κ.ά.
- με βάση την πολεοδομική νομοθεσία
  κυρίως μέσω του καθορισμού Ζωνών Οικιστικού Ελέγχου

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Οι κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών

Κατηγορία π.π.	Χαρακτηριστικά	Σχέση με άλλες κατηγορίες
Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας **ΠΠΒ**	Φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές παντός τύπου, με καταγεγραμμένη παρουσία τύπων φυσικών οικοτόπων και ειδών που χρήζουν προστασίας και διατήρησης	Οι περιοχές του δικτύου Natura 2000 χαρακτηρίζονται με τον ν. 4685/2020 ως ΠΠΒ Συγκρότηση μιας μεγαλύτερης ΠΠΒ από μικρότερες ΠΠΒ (κυρίως περιοχές του δικτύου Natura)
Εθνικά πάρκα **ΕΠ**	Μεγάλες φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές, όπου λαμβάνουν χώρα οικολογικές λειτουργίες ευρείας κλίμακας με χαρακτηριστικά είδη και τύπους φυσικών οικοτόπων που χρήζουν προστασίας και διατήρησης	Τα εθνικά πάρκα μπορούν να περιλαμβάνουν δύο ή περισσότερες περιοχές Natura ή/και ΠΠΒ
Καταφύγια άγριας ζωής **ΚΑΖ**	Περιοχές που αξιολογούνται ως κατάλληλες για την ανάπτυξη πληθυσμών της άγριας πανίδας και χλωρίδας ή ως βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου	Χαρακτηρισμός ως ΚΑΖ των οικολογικών διαδρόμων μεταξύ άλλων π.π.
Προστατευόμενα τοπία και προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί **ΠΤ&ΠΦΣ**	Λειτουργικά τμήματα ή μεμονωμένα δημιουργήματά της φύσης που έχουν ιδιαίτερη οικολογική, γεωλογική ή γεωμορφολογική αξία ή συμβάλλουν στη διατήρηση των φυσικών διεργασιών και στην προστασία φυσικών πόρων	Ως ΠΦΣ είναι δυνατό να χαρακτηρίζονται επιμέρους περιοχές εντός ΕΠ, ΠΠΒ ή/και ΚΑΖ και να εντάσσονται εντός ζωνών κλιμακούμενης προστασίας των περιοχών αυτών

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Περιοχές του δικτύου Natura 2000 στην Ελλάδα

- Ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας για τα πουλιά (1985)
- Υποβολή στην ΕΕ πρώτου καταλόγου ΖΕΠ, αποκλειστικά δασικές εκτάσεις (1987)
- Συμπλήρωση του καταλόγου με Υγροτόπους Διεθνούς Σημασίας (1989)
- Εκπόνηση προγράμματος Life-Nature για την αναγνώριση υποψήφιων περιοχών της Οδηγίας για τους οικοτόπους
- Υποβολή στην ΕΕ των πρώτων προτεινόμενων ΤΚΣ και συμπλήρωση καταλόγου

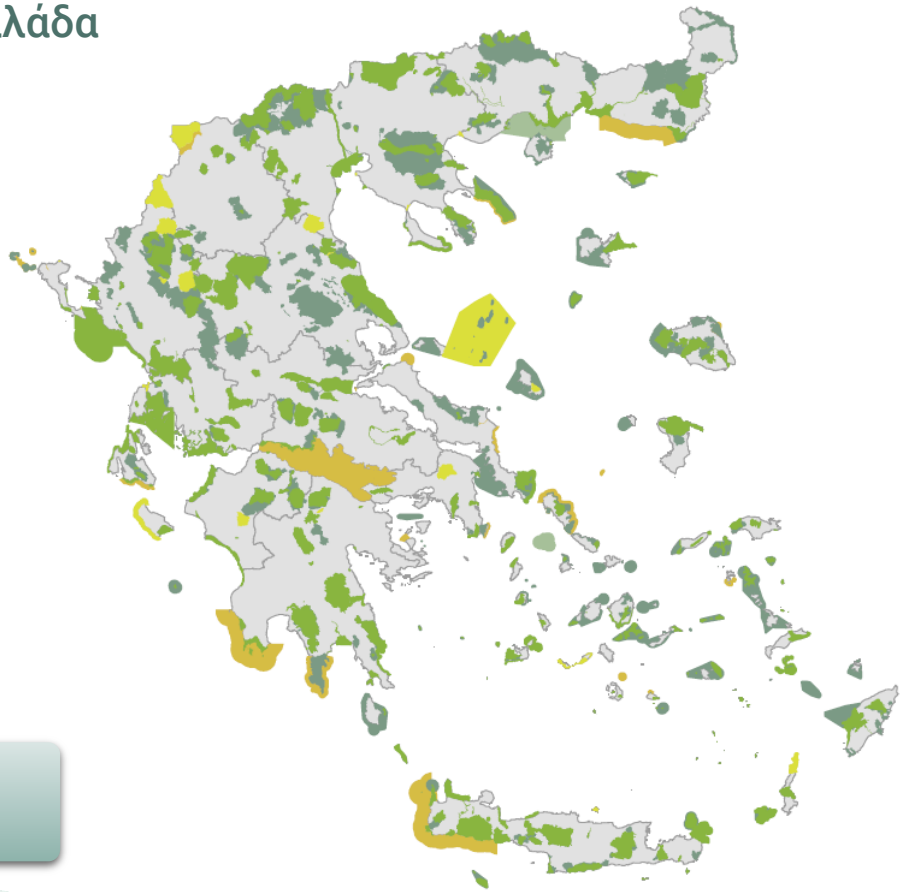

446 περιοχές Natura 2000

27,6% στεριάς

19,6% θάλασσας

215 ΕΖΔ

181 ΖΕΠ

24 ΤΚΣ

24 ΕΖΔ & ΖΕΠ

2 ΤΚΣ & ΖΕΠ

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Περιοχές του δικτύου Natura 2000 στην Ελλάδα

- Έγκριση καταλόγου πΤΚΣ από την Επιτροπή (2006)
- Χαρακτηρισμός ΖΕΠ με κ.υ.α. 37338/2010
- Ν. 3937/2011 (άρθρο 5 παρ. 4.1 και 4.2):
  - ΤΚΣ → χαρακτηρισμός ως ΕΖΔ
  - ΖΕΠ → αναγνώρισή τους ως μέρος του δικτύου Natura 2000
- Επέκταση του δικτύου - Αναθεώρηση εθνικού καταλόγου περιοχών του Δικτύου Natura 2000 (κ.υ.α. 50743/2017)

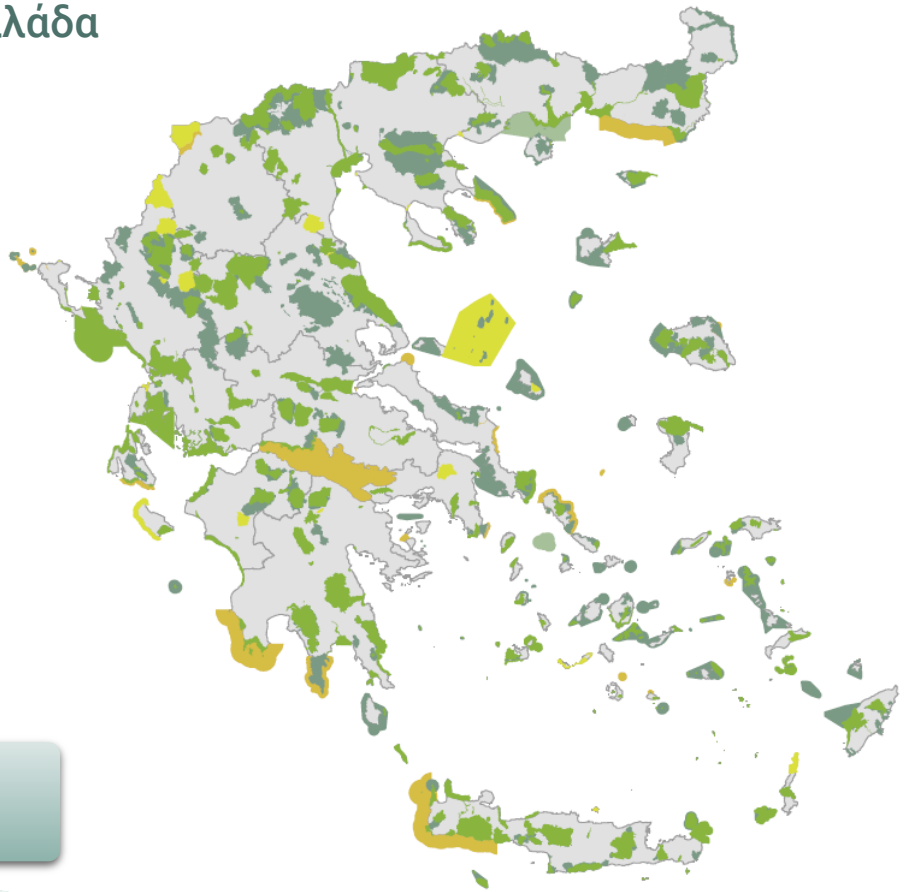

446 περιοχές Natura 2000

27,6% στεριάς

19,6% θάλασσας

215 ΕΖΔ

181 ΖΕΠ

24 ΤΚΣ

24 ΕΖΔ & ΖΕΠ

2 ΤΚΣ & ΖΕΠ

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Η αρχιτεκτονική του συστήματος των προστατευόμενων περιοχών

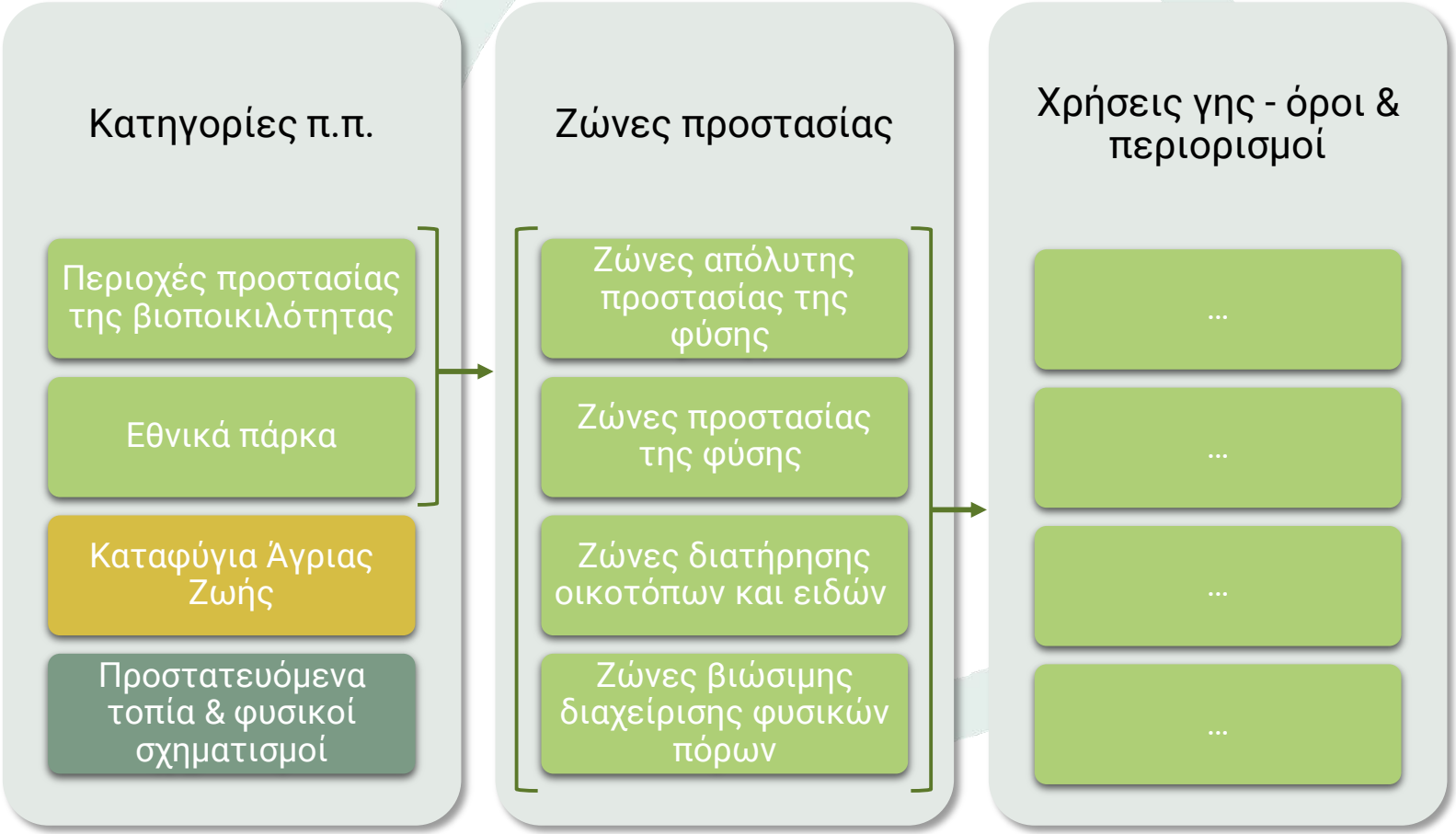

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.
Οι ζώνες προστασίας

Ζώνες	Χαρακτηριστικά / σκοπός	Καθεστώς προστασίας
Ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης	Εξαιρετικά ευαίσθητοι τύποι φυσικών οικοτόπων ή/και ενδιαιτήματα εξαιρετικά ευαίσθητων ειδών με υψηλή παρουσία και αντιπροσωπευτικότητα ή η κατάσταση των οποίων επιτάσσει εξαιρετικά αυστηρή προστασία.	Εξαιρετικά αυστηρή προστασία.
Ζώνη προστασίας της φύσης	Φυσικοί οικότοποι ή/και ενδιαιτήματα ειδών με υψηλή παρουσία και αντιπροσωπευτικότητα ή κατάσταση που επιτάσσει αυστηρή προστασία.	Αυστηρή προστασία. Προστασία από δραστηριότητες ή επεμβάσεις που μπορούν να μεταβάλλουν ουσιωδώς προς το χειρότερο τη φυσική κατάσταση, σύνθεση ή εξέλιξή του. Απαγόρευση ή περιορισμός δραστηριοτήτων με επιπτώσεις που υπονομεύουν τους στόχους διαχείρισης ή την αποτελεσματικότητα των μέτρων διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής.
Ζώνη διατήρησης οικοτόπων και ειδών	Κατάλληλη διαχείριση για τη διασφάλιση ικανοποιητικού βαθμού διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων.	Απαγόρευση ή περιορισμός δραστηριοτήτων που μπορούν να υποβαθμίσουν τον βαθμό / κατάσταση διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου.
Ζώνη βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων	Συνύπαρξη προστατευτέου αντικειμένου με σχετικές πολιτισμικές αξίες ή/και ανθρωπογενείς δραστηριότητες που προάγουν τη βιώσιμη διαχείριση φυσικών πόρων ή/και τη βιώσιμη ανάπτυξη.	Κατάλληλες ρυθμίσεις ανθρωπογενών δραστηριοτήτων που μπορούν να οδηγήσουν σε υποβάθμιση του βαθμού/κατάστασης διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου.

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Ζώνες προστασίας και χρήσεις γης (απόσπασμα αντιστοίχισης)

Ειδικές κατηγορίες χρήσεων	Ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης	Ζώνη προστασίας της φύσης	Ζώνη διαχείρισης οικοτόπων και ειδών	Ζώνη βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων
1. Κατοικία	ΝΑΙ (για προσωπικό ασφαλείας και εργαζόμενους)	ΝΑΙ (για προσωπικό ασφαλείας και εργαζόμενους)	ΝΑΙ	ΝΑΙ
6. Πολιτιστικές εγκαταστάσεις			ΝΑΙ	ΝΑΙ
7. Διοίκηση		ΝΑΙ (μόνο για τις ανάγκες π.π.)	ΝΑΙ	ΝΑΙ
11. Γραφεία/ Κέντρα έρευνας	ΝΑΙ (μόνο επιστημονική έρευνα)	ΝΑΙ (κέντρα έρευνας και επιστημονική έρευνα)	ΝΑΙ	ΝΑΙ
12. Εστίαση			ΝΑΙ	ΝΑΙ
14. Αναψυχή - κέντρα διασκέδασης				ΝΑΙ
15. Τουριστικά καταλύματα, τουρ. υποδομή			ΝΑΙ (< 150 κλίνες)	ΝΑΙ
16. Στάθμευση (κτίριο - γήπεδο)		ΝΑΙ (υπαίθρια)	ΝΑΙ (υπαίθρια)	ΝΑΙ
23. Βιοτεχνικές & βιομηχανικές εγκαταστάσεις				ΝΑΙ (πλην υψηλής όχλησης)
24. Αγροτικές εκμεταλλεύσεις		ΝΑΙ (με εξειδίκευση)	ΝΑΙ (με εξειδίκευση)	ΝΑΙ
24.9. Αλιεία (επαγγελματική-ερασιτεχνική)		ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
25. Εξορυκτικές δραστηριότητες			ΝΑΙ	ΝΑΙ
34. Εγκαταστάσεις ΑΠΕ			ΝΑΙ	ΝΑΙ

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Ζώνες προστασίας και χρήσεις γης (παράδειγμα πρότασης)

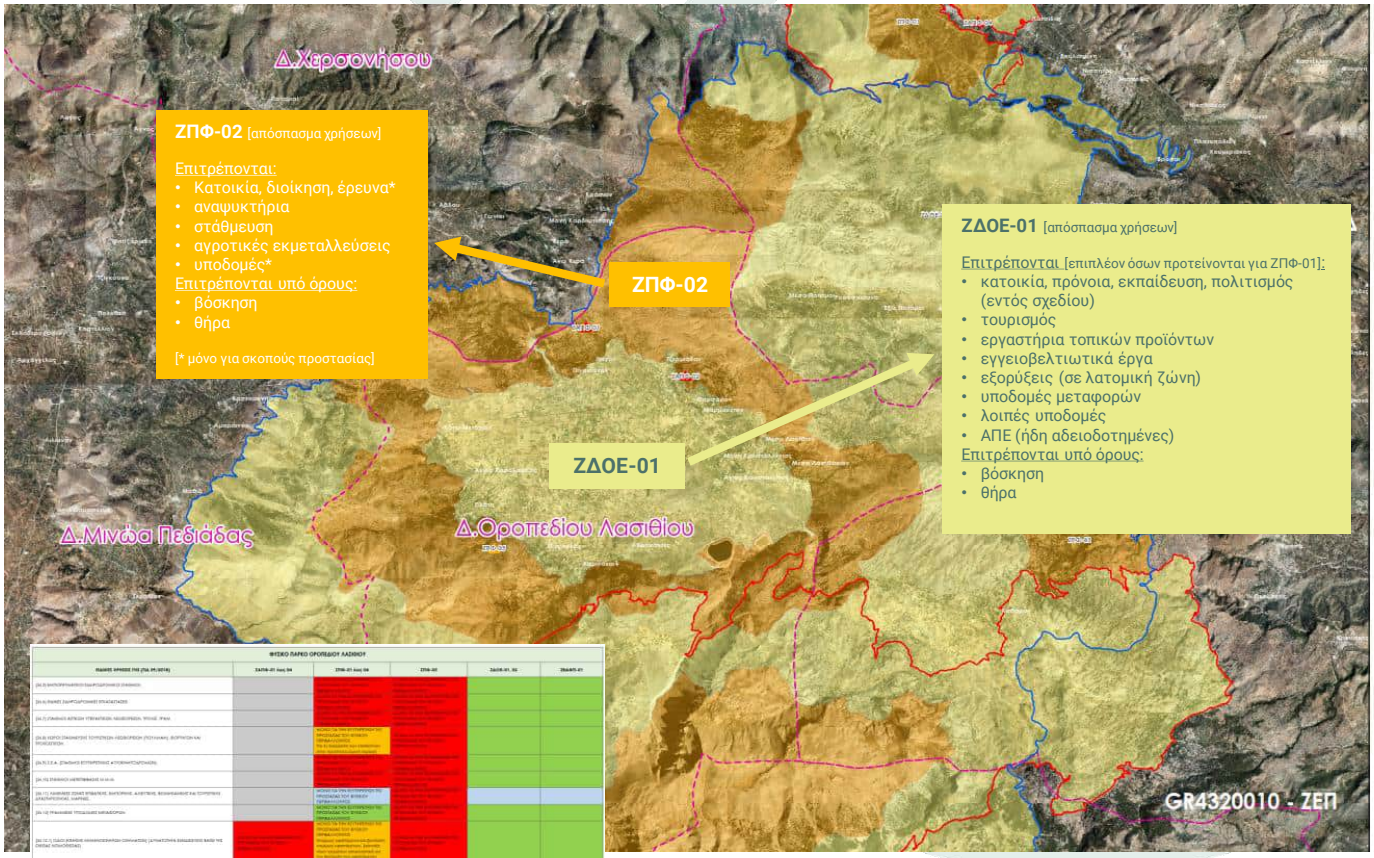

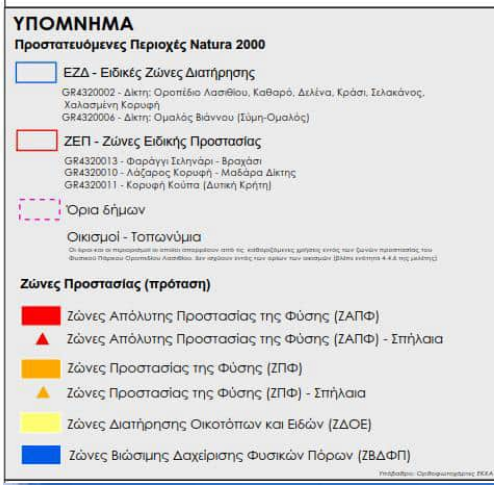

Πηγή χάρτη: επεξεργασία με βάση το ΟΙΚΟΜ (2021) Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Κρήτης

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Ζώνες προστασίας και χρήσεις γης (εισαγωγή παρεκκλίσεων στις ΕΠΜ - παράδειγμα)

Πίνακας 4.2.4-19: Επιτρεπόμενες χρήσεις της ΖΠΦ-01 του προτεινόμενου ΕΠ Πάρνηθας

Χρήση (Π.Δ. 59/2018)	Εξειδίκευση χρήσης/ Προϋποθέσεις	Σχόλια
5. Θρησκευτικοί χώροι	Επιτρέπεται: - η συντήρηση και η λειτουργία των νομίμως υφιστάμενων θρησκευτικών χώρων (ξωκλήσια) - η ανοικοδόμηση, λειτουργία και συντήρηση νέων ξωκλησιών*	- Σύμφωνα με το Π.Δ. 59/2018, η χρήση 5 επιτρέπεται μόνο εντός ΖΔΟΕ και ΖΒΔΦΠ. Ωστόσο, εξαιτίας της αμελητέας επίδρασης των ξωκλησιών στο προστατευτέο αντικείμενο, επιτρέπουμε τη συγκεκριμένη χρήση σε ζώνες ΖΠΦ ως προτεινόμενη παρέκκλιση του Π.Δ. 59/2018. * κατόπιν εγκρίσεως της δόμησης βάσει των διατάξεων του άρθρου 53 του Ν. 4178/2013, και ύστερα από γνωμοδότηση της ΜΔΠΠ
11α. Επιστημονική έρευνα για τη ζώνη	Επιτρέπεται: - η διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών και η επίσκεψη ειδικών επιστημόνων - η εγκατάσταση μόνιμων ή προσωρινών συστημάτων παρακολούθησης του φυσικού περιβάλλοντος (γεωλογικών, κλιματικών συνθηκών, ειδών και τύπων οικοτόπων) - οι απαραίτητες εγκαταστάσεις μετεωρολογικών και γεωδυναμικών σταθμών.*	- Η χρήση «11. Γραφεία/ Κέντρα έρευνας/Θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων – επιστημονική έρευνα για τη ζώνη» χωρίστηκε σε 11α και 11β για να διαχωριστεί η επιστημονική έρευνα (11α) από τις σχετικές κτηριακές υποδομές (11β). - * Εγκρίνονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και των συναρμόδιων Υπουργών.
24.8. Βόσκηση	Επιτρέπεται: - η βόσκηση αποκλειστικά για διαχειριστικούς λόγους*	- * η μερική άρση της απαγόρευσης της βόσκησης προκειμένου να πραγματοποιηθεί για διαχειριστικούς λόγους γίνεται κατόπιν σύμφωνης γνώμης της Δασικής Υπηρεσίας και γνωμοδότησης της ΜΔΠΠ και με τους όρους που αναφέρονται στο Σχέδιο Διαχείρισης.

Πηγή: ENVIROPLAN A.E. (2023), «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Αττικής και της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου», Παραδοτέο Β3.2 (Κεφάλαιο 4), σελ. 107.

Παρατήρηση: Με τις προτεινόμενες -και διαφορετικές ανά μελέτη- παρεκκλίσεις από το ισχύον νομικό πλαίσιο, αναδεικνύεται ένα ζήτημα αδυναμίας εφαρμογής των προτάσεων των μελετών, και άρα το ζήτημα της αποτελεσματικής διαμόρφωσης (τροποποίησης) του νομικού πλαισίου

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Εργαλεία θεσμοθέτησης π.π. και λήψης μέτρων προστασίας

Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες

- Χαρακτηρισμός π.π., ορισμός ζωνών, αναγκαιότητα ή μη θεσμοθέτησης περιφερειακών ζωνών, οικολογικών διαδρόμων, πρόταση ρύθμισης δραστηριοτήτων και λειτουργιών, κατάλληλα μέτρα και δράσεις για τη διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου κάθε π.π.

- Εξέταση επιπτώσεων στο περιβάλλον και ειδικότερα στο προστατευτέο αντικείμενο των προτεινόμενων όρων και περιορισμών δραστηριοτήτων, σε συνδυασμό με τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες (όπως προκύπτουν από τις προτεινόμενες χρήσεις γης).

- Εξέταση συνεπειών των εναλλακτικών λύσεων, περιλαμβανομένης και της μηδενικής λύσης.

Προεδρικά Διατάγματα

- Χαρακτηρισμός & οριοθέτηση περιοχών
- Καθορισμός γειτονικών εκτάσεων / οικολογικών διαδρόμων
- Ζώνωση, καθορισμός χρήσεων γης και ρύθμιση δραστηριοτήτων ανά ζώνη και στις γειτονικές εκτάσεις

Σχέδια Διαχείρισης

- Στόχοι διατήρησης και πιθανή ιεράρχηση προτεραιοτήτων διαχείρισης της π.π.
- Διαχειριστικές δράσεις, παρεμβάσεις και μέτρα
- Εξειδίκευση όρων και περιορισμών για δραστηριότητες και έργα
- Κατευθύνσεις και προτεραιότητες για την υλοποίηση έργων, δράσεων και μέτρων
- Προγράμματα παρακολούθησης και αξιολόγησης
- Σχέδια δράσης

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.
Εργαλεία θεσμοθέτησης: διαδικασία

Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες

- Έκδοση προδιαγραφών
- Σύνταξη μελέτης
- **Δημόσια διαβούλευση**
- Έγκριση από ΥΠΕΝ

Προεδρικά Διατάγματα

- Διαμόρφωση σχεδίου ΠΔ βάσει της ΕΠΜ
- Γνώμη Επιτροπής Φύση 2000
- Πρακτικό επεξεργασίας ΣτΕ
- **Δημόσια διαβούλευση** επί σχεδίου ΠΔ

Σχέδια Διαχείρισης

- Έκδοση προδιαγραφών
- Κατάρτιση βάσει της ΕΠΜ (συμπερ. σχεδίου δράσης)
- Έγκριση με υ.α./ κ.υ.α.

Οι διαβουλεύσεις των ΕΠΜ (https://ypen.gov.gr/diavouleusi/)

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Εργαλεία θεσμοθέτησης: προσωρινό καθεστώς

Διαμόρφωση «προσωρινού» καθεστώτος προστασίας - άρθρο 21(6) ν. 1650/1986 (ως ισχύει)

- «Για περιοχές, στοιχεία ή σύνολα της φύσης και του τοπίου, για τα οποία αρχίζει η διαδικασία χαρακτηρισμού με προεδρικό διάταγμα και έως ότου εκδοθεί η πράξη χαρακτηρισμού, ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας [...] μπορεί να καθορίζει όρους και περιορισμούς για επεμβάσεις και δραστηριότητες που είναι δυνατόν να έχουν βλαπτική επίδραση στις παραπάνω περιοχές, στοιχεία ή σύνολα και να υλοποιεί τα σχέδια δράσης [...] και συγκεκριμένες διαχειριστικές δράσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση και διατήρηση της κατάστασης των προστατευτέων αντικειμένων»
- Ισχύς υ.α.: 2 έτη, με δυνατότητα παράτασης 3 ετών [τελευταία μεταβολή διάρκειας ισχύος με ν. 5037/2023, άρθρο 178].

Συγγενής διάταξη ν. 2742/1999 (σε ισχύ την περίοδο 2002-2018)**:**

- Καθορισμός γενικών όρων, απαγορεύσεων και περιορισμών στις χρήσεις γης, στη δόμηση και στην κατάτμηση ακινήτων, καθώς και στην εγκατάσταση και άσκηση δραστηριοτήτων και στην εκτέλεση έργων, οι οποίοι είναι αναγκαίοι για την προστασία των περιοχών που περιλαμβάνονται στη χωρική αρμοδιότητα των Φορέων Διαχείρισης.
- Η διάταξη εισήχθη με τον ν. 3044/2002 (τροποπ. άρθρου 15 του ν. 2742/1999) και καταργήθηκε με τον ν. 4519/2018 (βλ. σχετική νομολογία ΣτΕ).

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.
Άρθρο 218 ν. 4782/2021

- **Δυνατότητα καθορισμού με προεδρικό διάταγμα «υπο-περιοχής προστασίας στις περιπτώσεις ήπιων αναπτυξιακών έργων»**
  - **Εξαίρεση:** Ζώνες και περιοχές απολύτου προστασίας, ή ζώνες προστασίας από ειδικά διατάγματα χρήσεων γης
  - **Περιεχόμενο:** Όροι και περιορισμοί για την ανάπτυξη της υπό-περιοχής, και ειδικοί κανόνες άσκησης δραστηριοτήτων ή και υλοποίησης τεχνικών έργων
  - **Προϋποθέσεις / Διαδικασία:**
    - Έως την ολοκλήρωση των ΕΠΜ
    - Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΜΠΕ από φορέα του έργου και έγκριση από αρμόδιες υπηρεσίες
    - Γνωμοδότηση του Κεντρικού Συμβουλίου Χωροταξικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων
    - Σχέδιο π.δ. από ΥΠΑΝ – ΥΠΕΝ

- **Παρ. 3: «Αν εκπονείται σχέδιο που εντάσσεται στα Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια, αυτό ενσωματώνεται στα προεδρικά διατάγματα που κατά περίπτωση προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία»**

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Π.δ. και σ.δ. στο ευρύτερο πλαίσιο της εθνικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας

Π.δ. και χωροταξικός-πολεοδομικός σχεδιασμός

- Οι προστατευόμενες περιοχές ενσωματώνονται στα Τοπικά & Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια χωρίς μεταβολή του προστατευτικού καθεστώτος τους (Ν. 4447/2016, άρθρα 7(γβ) και 8(2α))
- Τα π.δ. των προστατευόμενων περιοχών προσδιορίζουν επιτρεπόμενες και απαγορευόμενες δραστηριότητες βάσει των κατηγοριών χρήσεων γης (ν. 4759/2020, άρθρο 42)

Σ.δ. και άλλα σχέδια διαχείρισης

(π.χ. σχέδια διαχείρισης δασών, βόσκησης, λεκανών απορροής, κινδύνου πλημμυρών κ.α.)

- Εναρμόνιση και συντονισμός κατά την εκπόνηση των σ.δ.
- Παραπομπές του σ.δ. σε άλλα σχέδια
- Ζητήματα ερμηνείας: Προτεραιότητα θα πρέπει να δίνεται στο ειδικό πλαίσιο προστασίας και στον προβλεπόμενο σκοπό προστασίας της περιοχής

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Σύντομο ιστορικό διαμόρφωσης προστατευτικού καθεστώτος

105* Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες (1991-2019)

**κατά προσέγγιση, δεν περιλαμβάνονται μελέτες άλλου τύπου*

→ 26 εγκεκριμένες ΕΠΜ

→

1 περιοχή με ΠΔ & ΣΔ
6 περιοχές με ΠΔ
1 περιοχή με ΚΥΑ μέτρων & ΣΔ

18 περιοχές με ΚΥΑ μέτρων

← **8** ΚΥΑ έχουν ακυρωθεί από το ΣτΕ

Πρόσφατοι χαρακτηρισμοί (4)

1 περιοχή ως ΠΤ&ΠΦΣ
3 περιοχές άνευ χαρακτηρ.

- Έργο ΕΠΜ/ΠΔ/ΣΔ – διαμόρφωση ειδικού προστατευτικού καθεστώτος
  - αναθεώρηση χρονοδιαγράμματος (ολοκλήρωση Δεκέμβριος 2023 / Μάρτιος 2024)
- Έργο LIFE-IP 4 NATURA
  - ✓ πιλοτική εφαρμογή ΣΔ
  - ✓ λοιπές συμπληρωματικές δράσεις

Απόφαση ΔΕΕ κατά της Ελλάδας C-849/2019 (Δεκ. 2020):

Η Ελλάδα δεν έχει εφαρμόσει τις βασικές προβλέψεις της οδηγίας για τους οικοτόπους καθώς δεν έχει καθορίσει:

- **στόχους διατήρησης ***
- **αναγκαία μέτρα διατήρησης**

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Σύντομο ιστορικό διαμόρφωσης προστατευτικού καθεστώτος

****Έργο ΕΠΜ/ΠΔ/ΣΔ**

Σύνολο μελετών:

23

Μελέτες με ολοκληρωμένη διαβούλευση:

13

Εγκεκριμένες μελέτες:

1

1 περιοχή με ΠΔ & ΣΔ
6 περιοχές με ΠΔ
1 περιοχή με ΚΥΑ μέτρων & ΣΔ

18 περιοχές με ΚΥΑ μέτρων

Πρόσφατοι χαρακτηρισμοί (4)

1 περιοχή ως ΠΤ&ΠΦΣ
3 περιοχές άνευ χαρακτηρ.

Απόφαση ΔΕΕ κατά της Ελλάδας C-849/2019 (Δεκ. 2020):

Η Ελλάδα δεν έχει εφαρμόσει τις βασικές προβλέψεις της οδηγίας για τους οικοτόπους καθώς δεν έχει καθορίσει:

- στόχους διατήρησης *
- αναγκαία μέτρα διατήρησης **

*** Θέσπιση στόχων διατήρησης**

-> ΕΖΔ-ΤΚΣ (υ.α. 24776/985 ΦΕΚ Β΄1807/22.03.2023)
-> ΖΕΠ (υ.α. 50146/1786 ΦΕΚ Β’ 3118/10.05.2023)

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Απαγόρευση και ρύθμιση δραστηριοτήτων – «οριζόντιες» διατάξεις

Άρθρο 9 παρ. 1 του ν. 3937/2011

- Απαγόρευση εγκατάστασης ιδιαιτέρως οχλουσών και επικίνδυνων βιομηχανικών εγκαταστάσεων [οδηγία 2012/18/ΕΕ - κ.υ.α. 172058/2016].
- Απαγόρευση εγκατάστασης βιομηχανικών εγκαταστάσεων υψηλής όχλησης [υ.α. 3137/191/2012].
- Απαγόρευση αλιείας με δίχτυα τράτας, δράγες, πεζότρατες ή παρόμοια δίχτυα και με στατικά δίχτυα πάνω από κοραλλιογενή ενδιαιτήματα και ασβεστοφυκικούς βυθούς.
- Απαγόρευση εγκατάστασης και λειτουργίας ιχθυοκαλλιεργειών σε λιβάδια ποσειδωνίας.

Δόμηση: Καθορισμός ελάχιστου ορίου αρτιότητας και κατάτμησης γηπέδων σε 10.000 τμ

- Αφορά τις περιοχές εκτός σχεδίων πόλεως ή εκτός ορίων οικισμών που εμπίπτουν σε ΕΖΔ ή ΖΕΠ
- Εξαιρούνται: Γήπεδα έκτασης τουλάχιστον 4.000 τ.μ., τα οποία θεωρούνταν άρτια και οικοδομήσιμα κατά τη δημοσίευση του νόμου (2011)

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π

Στόχοι διατήρησης για τις περιοχές του δικτύου Natura – άρθρο 8 ν. 3937/2011

- Καθορισμός **στόχων διατήρησης σε κάθε μία περιοχή**
  - Με την υ.α. για τους εθνικούς στόχους ή άλλες αποφάσεις
  - Ανά ΕΖΔ ή ομάδες τέτοιων
  - Για είδη / οικοτόπους που περιγράφονται στο τυποποιημένο έντυπο δεδομένων
    - *Εξαίρεση: εκείνα που θεωρούνται μη σημαντικά σύμφωνα με το τ.ε.δ.*
  - Με βάση συγκεκριμένα κριτήρια (π.χ. οικολογικές απαιτήσεις, κατάσταση διατήρησης, απειλές, κίνδυνοι κ.α.)
  - Μετρήσιμοι, ενδεδειγμένοι για την κάθε ΕΖΔ, περιεκτικοί και συνεκτικοί
  - Έλλειψη γνώσης για κατάσταση διατήρησης – ανάγκη για έρευνα και συγκέντρωση στοιχείων

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π

Στόχοι διατήρησης για τις περιοχές του δικτύου Natura – άρθρο 8 ν. 3937/2011 (συν.)

Που βρισκόμαστε

- Καθορισμός εθνικών στόχων διατήρησης για 21 φυσικούς τύπους οικοτόπων και 55 είδη ενωσιακού ενδιαφέροντος (υ.α. ΦΕΚ Β’ 1375/2021, ΦΕΚ Β’ 1915/2021, ΦΕΚ Β’ 1091.2023)
- Πρόσφατη θεσμοθέτηση στόχων σε επίπεδο περιοχής στο πλαίσιο του LIFE-IP 4 NATURA (για τύπους οικοτόπων και είδη για τα οποία υφίστανται επαρκή και αξιόπιστα δεδομένα)
    - Καθορισμός στόχων διατήρησης σε ΕΖΔ/ΤΚΣ (ΦΕΚ Β’ 1807/2023)
    - Καθορισμός στόχων διατήρησης σε ΖΕΠ (ΦΕΚ Β’ 3118/2023)
- Επικείμενη θεσμοθέτηση πρόσθετων στόχων με το νέο Έργο Εποπτείας 2021-23

Οι στόχοι διατήρησης που θεσμοθετήθηκαν θα ληφθούν υπόψη στην κατάρτιση των σχεδίων διαχείρισης των αντίστοιχων ΖΕΠ και ΕΖΔ

Μέρος ΙΙ– Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Διαχειριστικοί στόχοι – Στόχοι διατήρησης (παράδειγμα)

Στόχοι διατήρησης για την ΖΕΠ Δέλτα Έβρου (GR1110006) – ορνιθοπανίδα (Β' 3118/2023)				
Όνομα	**Παράμετρος**	**Μονάδα μέτρησης**	**Τιμή στόχου**	**Εξειδικευμένη τιμή στόχου**
Νανόχηνα (*Anser erythropus*)	Πληθυσμός	Άτομα	90	Διατήρηση

Στόχοι διατήρησης για την ΕΖΔ Όρη Μπάρμπα (GR2320005)- είδος Παρ. ΙΙ (ΦΕΚ Β' 1807/2023)				
Όνομα	**Παράμετρος**	**Μονάδα μέτρησης**	**Τιμή στόχου**	**Εξειδικευμένη τιμή στόχου**
Elaphe quatuorlineata (λαφιάτης)	Πληθυσμός	Αριθμός αναπαραγωγικών ατόμων	200	Διατήρηση
	Εξάπλωση	Αριθμός κελιών (1χλμ Χ 1χλμ)	9	Διατήρηση
	Ενδιαίτημα	Εκτάρια	Ανεπαρκή δεδομένα	Ανεπαρκή δεδομένα

Μέρος ΙΙ– Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Διαχειριστικοί στόχοι – Στόχοι διατήρησης (παράδειγμα)

Στόχοι διατήρησης για την Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ) «ΒΟΡΕΙΑ ΧΙΟΣ ΚΑΙ ΝΗΣΟΙ ΟΙΝΟΥΣΣΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ» (GR4130001)

Πίνακας GR4130001_1. Τύποι οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ

Πίνακας GR4130001_1.1. Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με *Posidonia* (Posidonion oceanicae) (1120)

Παράμετρος	Μονάδα μέτρησης παραμέτρου	Τιμή στόχου	Εξειδικευμένος στόχος	Παρατηρήσεις
Έκταση	Εκτάρια	Ανεπαρκή δεδομένα	Ανεπαρκή δεδομένα	
Στρατηγική αύξησης ριζωμάτων (στα 15 μέτρα βάθος)	% Πλαγιότροπων Ριζωμάτων	<20%	Διατήρηση	
Βάθος κατώτερου ορίου εξάπλωσης	Μέτρα	>30	Επίτευξη	
Κάλυψη Λιβαδιού (στα 15 μέτρα βάθος)	% συνολικής έκτασης τύπου οικοτόπου	>70%	Διατήρηση	
Δυναμική (σταθερότητα, εξάπλωση, συρρίκνωση) λιβαδιού στο κατώτερο όριο εξάπλωσης	Τυπολογία του Κατώτερου Ορίου Εξάπλωσης Λιβαδιού	Προελαύνον	Επίτευξη	
Δείκτης Διατήρησης (στα 15 μέτρα βάθος)	Δείκτης (Conservation Index – CI)	≧0,7	Διατήρηση	
Πυκνότητα Λιβαδιού (στα 15 μέτρα βάθος)	βλαστοί ανά τ.μ.	>372	Επίτευξη	

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Περιοχές Natura 2000 και δέουσα εκτίμηση (άρθρο 10 ν. 4014/2011)

Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση*

για έργα **εντός** περιοχών Natura

- Έργα κατηγορίας Α: τμήμα της ΜΠΕ (περιλαμβάνει δημόσια διαβούλευση) → Απόφαση επί του έργου (έγκριση περιβαλλοντικών όρων)
- Έργα κατηγορίας Β: κατάθεση στην αρμόδια υπηρεσία περιβάλλοντος της Περιφέρειας → Απόφαση επί του έργου (πρόσθετοι όροι στις ΠΠΔ)

για έργα **εκτός** περιοχών Natura

Μπορεί να γίνεται μετά από «αιτιολογημένη εντολή της αδειοδοτούσας αρχής»

* Εξαιρέσεις: Δεν απαιτείται για έργα εντός σχεδίου πόλης ή οικισμών, και σε οργανωμένους υποδοχείς παραγωγικών δραστηριοτήτων

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Άλλα εργαλεία διαχείρισης: Εποπτεία & ΠΔΠ

Άρθρο 11 οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και άρθρο 10 της κ.υ.α. 33318/3028/1998

Εποπτεία

- Εποπτεία και Αξιολόγηση του Καθεστώτος Διατήρησης προστατευόμενων ειδών και οικοτόπων στην Ελλάδα
- Σύνδεση με την έκθεση για την κατάσταση διατήρησης οικοτόπων και ειδών που υποχρεούται να καταθέσει η χώρα στην Επιτροπή ανά εξαετία (άρθρο 17 οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και 12 οδηγίας 2009/147/ΕΚ)

Τι έχει γίνει

- Έργο Εποπτείας 2016 & υποβολή εκθέσεων
- Υπό υλοποίηση το νέο έργο της Εποπτείας (2022-2025)

Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας

- Εργαλείο στρατηγικού πολυετούς σχεδιασμού / ολοκληρωμένη παρουσίαση μέτρων
- Καθορισμός αναγκών και προτεραιοτήτων χρηματοδότησης, σύνδεσή τους με πηγές χρηματοδότησης ΕΕ

Τι έχει γίνει

- Υλοποίηση του ΠΔΠ 2014-2020
- Σύνταξη και δημοσιοποίηση νέου ΠΔΠ 2021-2027, υλοποίηση

Μέρος ΙΙ - Προστασία ειδών

Ενδεικτική επισκόπηση νομοθεσίας

- Π.δ. 67/1981 - Προστασία της αυτοφυούς χλωρίδας και αγρίας πανίδας
- Ν. 3937/2011 - Προστασία της βιοποικιλότητας
- Υπουργικές αποφάσεις ενσωμάτωσης των οδηγιών για τη φύση (κ.υ.α. 33318/3028/1998 και κ.υ.α. 37338/1807/2010 / κ.υ.α. 8353/276/2012)
- Νόμοι κυρωτικοί διεθνών συμβάσεων για την προστασία ειδών
- Άλλη ειδική νομοθεσία

Μέρος ΙΙ - Προστασία ειδών

Βασικές απαγορεύσεις

(ενδεικτικά από ΚΥΑ 33318/3028/1998)

Φυτικά είδη

- η εκ προθέσεως αποκομιδή, συλλογή, κοπή εκρίζωση ή καταστροφή δειγμάτων
- η κατοχή, μεταφορά, εμπορία ή ανταλλαγή και προσφορά για εμπορικούς σκοπούς δειγμάτων

Ζωικά είδη

- Κάθε μορφή σύλληψης ή θανάτωσης, εκ προθέσεως, δειγμάτων αυτών των ειδών λαμβανομένων στη φύση
- Εκ προθέσεως παρενόχληση ιδίως κατά την περίοδο αναπαραγωγής
- Εκ προθέσεως καταστροφή ή συλλογή αυγών
- Βλάβη ή καταστροφή των τόπων αναπαραγωγής ή τόπων ανάπαυσης
- Κατοχή, μεταφορά, πώληση, ανταλλαγή κ.α. δειγμάτων ειδών

Μέρος ΙΙ - Προστασία ειδών

Προστασία ειδών – Άλλα εργαλεία προστασίας

- Εγκεκριμένα Σχέδια Δράσης (2017) (α΄ γενιά σχεδίων – εκκρεμεί η εφαρμογή τους)
  - ✓ **2 Εθνικά ΣΔρ (για Ασπροπάρη και νανόχηνα)**
  - ✓ **1 Περιφερειακό ΣΔρ (Κιρκινέζι)**

- Καθορισμός προδιαγραφών-περιεχομένου των σχεδίων δράσης ειδών και τύπων οικοτόπων (υ.α. 104707/2518/2020)

- Α’ ομάδα νέων σχεδίων: 7 Εθνικά Σχέδια Δράσης Ειδών & 1 Εθνικό Σχέδιο Δράσης Τύπου Οικοτόπου (έγκριση Αύγουστος 2021)
  - ✓ **Λεπιδόπτερο *Parnassius apollo*, βάτραχος της Καρπάθου, αγριόγιδο των Βαλκανίων, αυτόχθονα είδη πέστροφας, είδος χλωρίδας **Silene holzmannii*, πτωματοφάγα είδη ορνιθοπανίδας (γυπαετός-όρνιο- μαυρόγυπας), *Caretta caretta*, οικότοπος 2250* «Θίνες των παραλίων με *Juniperus* spp.»**
  - ✓ **Υλοποίηση: βάτραχος & πτωματοφάγα / υπό ανάθεση για *Parnassius* & *Silene***

- Β’ ομάδα νέων σχεδίων: 4 Εθνικά Σχέδια Δράσης Ειδών (προς θεσμοθέτηση)
  - ✓ **Καφέ αρκούδα, μεσογειακή φώκια, κητώδη (φώκαινα-ρινοδέλφινο), γκιζάνι**

Μέρος ΙΙ – Αποκατάσταση της φύσης

Ν. 5037/2023, άρθρα 173-177 & παραρτήματα

- Στόχοι προστασίας
  - **Ορισμός 30% χερσαίας έκτασης και 30% χωρικών υδάτων της χώρας ως ΠΠΒ έως το 2030 (*επέκταση δικτύου Natura 2000 – «στόχος 30/30»*)**
  - **Ένταξη Καίριων Περιοχών Βιοποικιλότητας στις π.π.**
  - **Καθεστώς υψηλής προστασίας (ΖΑΠΦ ή ΖΠΦ) για αρχέγονα-παλαιά δάση, μικρούς νησιωτικούς υγροτόπους και περιοχές Ramsar**
  - **Μέτρα περιορισμού της αλιείας στο 10% των χωρικών υδάτων έως το 2030**
  - **Μέτρα αποκατάστασης για κλιμακούμενο ποσοστό των εκτάσεων κάθε ομάδας τύπων οικοτόπων [στις κατηγορίες χερσαίοι-παράκτιοι-γλυκών υδάτων (παρ. Ι) και θαλάσσιοι (παρ. ΙΙ)] για επαναφορά τους σε καλή κατάσταση: 30% έως το 2030, 60% έως το 2040, 100% έως το 2050.**
- Θέσπιση μέτρων αποκατάστασης τύπων οικοτόπων σε ΠΠΒ και Εθν. Πάρκα μέσω σχεδίων διαχείρισης (30% των εκτάσεων κάθε ομάδας έως το 2030, 60% έως το 2040, 100% έως το 2050)
- Θέσπιση μέτρων αποκατάστασης μέσω σχεδίων διαχείρισης:
  - **για οικοτόπους των παρ. ΙΙ, IV και V της κ.υ.α. 33318/1998 (ενσωμάτωση 92/43/ΕΟΚ)**
  - **για οικοτόπους συγκεκριμένων θαλάσσιων ειδών (παρ. ΙΙΙ ν. 5037/2023)**
  - **για οικοτόπους άγριων πτηνών της κ.υ.α. 37338/2010 (ενσωμάτωση 2009/147/ΕΚ)**

Μέρος ΙΙ – Αποκατάσταση της φύσης

Ν. 5037/2023, άρθρα 173-177 & παραρτήματα (συν.)

- Τα μέτρα αποκατάστασης αφορούν σε:
  - **συνδεσιμότητα μεταξύ τύπων οικοτόπων & οικολογικές ανάγκες ειδών**
  - **βελτιστοποίηση των οικολογικών, οικονομικών και κοινωνικών λειτουργιών των οικοσυστημάτων**
  - **τύπους χερσαίων οικοτόπων με μεγαλύτερο δυναμικό δέσμευσης και αποθήκευσης άνθρακα, για την πρόληψη και μείωση των επιπτώσεων από φυσικές καταστροφές**
  - **περιορισμό ή απαγόρευση της αλιείας (μέτρα σε σ.δ.)**
  - **διασφάλιση συνεχούς βελτίωσης της κατάστασης των τύπων οικοτόπων και της ποιότητας των οικοτόπων των ειδών**
  - **απαγόρευση της υποβάθμισης περιοχών με τύπους οικοτόπων των παρ. Ι & ΙΙ**
- Λοιπές προβλέψεις για επικονιαστές & αστικά οικοσυστήματα
- *Επισήμανση*:
  - **Οι διατάξεις του ν. 5037/2023 αποτελούν εκ των προτέρων «μεταφορά» στο εθνικό δίκαιο βασικών διατάξεων του υπό διαμόρφωση Κανονισμού για την Αποκατάσταση της Φύσης σε εφαρμογή της Στρατηγικής ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα έως το 2030**
  - **Σημαντική τομή για την προστασία της φύσης σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο**
  - **Η οριστικοποίηση των διατάξεων και η θέσπιση του Κανονισμού είναι υπό εξέλιξη και ενδεχομένως θα απαιτηθεί η εναρμόνιση των διατάξεων του ν. 5037/2023, για π.χ. διαμόρφωση στόχων, «θεματικό» πεδίο εφαρμογής (ποταμοί, γεωργία, δάση, …), γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής (εντός/εκτός περιοχών Natura), μέσα (*εθνικό σχέδιο αποκατάστασης*), εξαιρέσεις κ.ά.**

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Ριζική αλλαγή του σχήματος διακυβέρνησης των π.π. με τον ν. 4685/2020

Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση π.π.: Οι φορείς και οι μεταξύ τους συστημικές σχέσεις

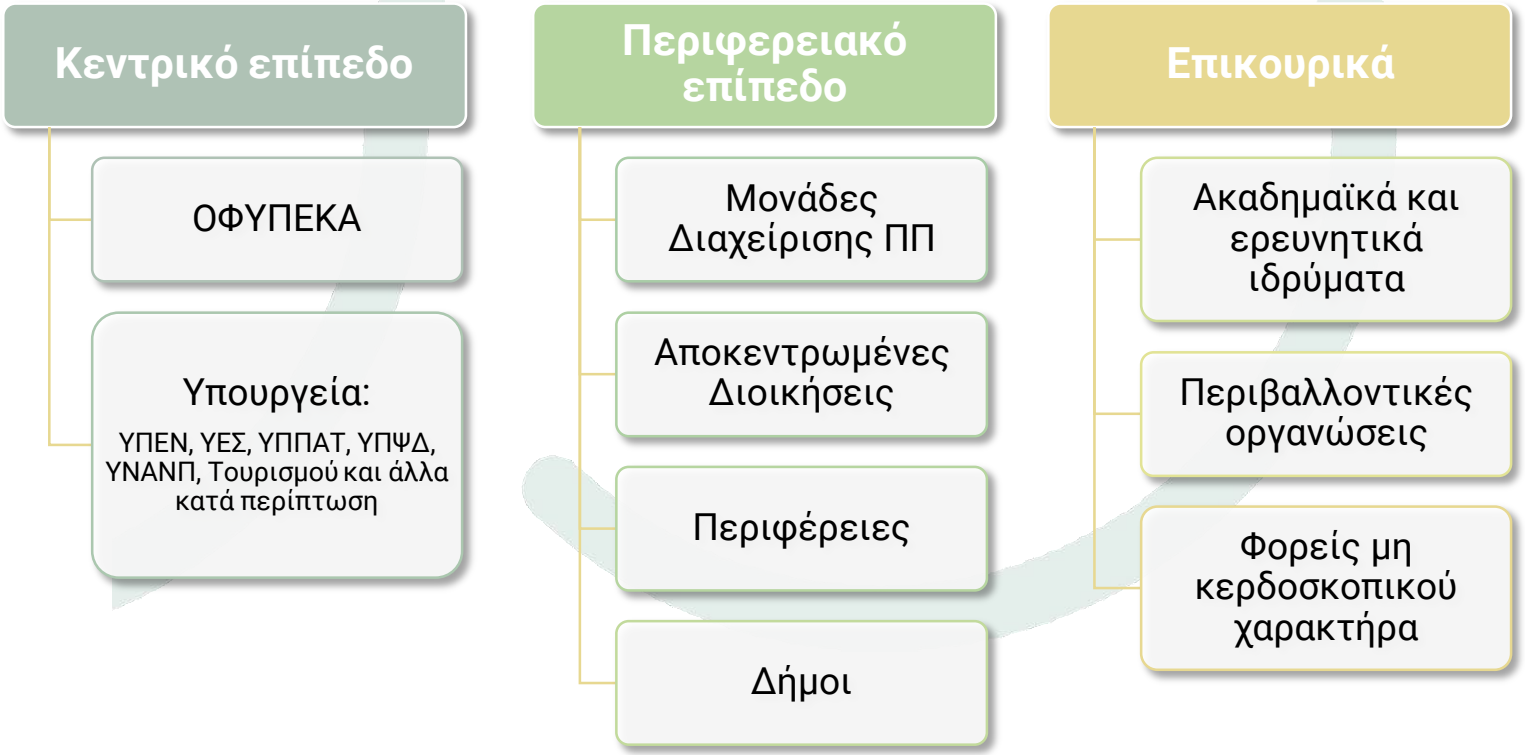

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (άρθρο 27)

Νομική μορφή

ΝΠΙΔ που προέκυψε από την μετονομασία του ΕΚΠΑΑ

Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.
Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής

Εποπτεία και λειτουργία

Εποπτεία από το ΥΠΕΝ αλλά διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια

Λειτουργία προς όφελος του δημόσιου συμφέροντος

Σκοπός

«…**εφαρμογή της πολιτικής που χαράσσει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας** για τη διαχείριση και διατήρηση των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα, την προώθηση και υλοποίηση δράσεων αειφόρου ανάπτυξης και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής»

Αρμοδιότητες

διαχείριση των π.π.

προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης & αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Αρμοδιότητες του ΟΦΥΠΕΚΑ για τη διαχείριση των π.π. (άρθρο 27)

Συντονισμός, διοικητική υποστήριξη και διαχείριση του εθνικού συστήματος π.π.

- Εκπόνηση Πενταετούς Σχεδίου Δράσης για προγραμματισμό και συντονισμό της διαχείρισης των π.π. και παρακολούθησή του
- Εισήγηση στο ΥΠΕΝ σχεδίων νομοθετικών και κανονιστικών πράξεων
- **Γνωμοδότηση για τη δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων σε π.π.**
- Διαχείριση δημόσιων εκτάσεων (από παραχώρηση, μίσθωση κ.λπ).

Επιστημονικές έρευνες και μελέτες, παρακολούθηση

- Ειδική διαδικτυακή πύλη ελεύθερης πρόσβασης για την κατάσταση διατήρησης και το καθεστώς προστασίας της ελληνικής βιοποικιλότητας
- Προγραμματισμό, συντονισμό και υποστήριξη δικτύων για την ετήσια παρακολούθηση της κατάστασης της βιοποικιλότητας

Οικονομικά των π.π. και χρηματοδότηση

- Κατάρτιση και παρακολούθηση της εφαρμογής του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας
- Διερεύνηση δυνατοτήτων για χρηματοδότηση (π.χ. εθνικά επιχειρησιακά προγράμματα)

Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση

- Συνεργασία με αρμόδιους φορείς και οργανισμούς
- Οργάνωση συνεδρίων και εκπαιδευτικών σεμιναρίων

Άδειες

- Εισήγηση για δραστηριότητες (π.χ. ομαδικές οικοτουριστικές, αθλητικές δραστηριότητες)
- Συνδρομή για χορήγηση αδειών επιστημονικής έρευνας

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Οργανωτική διάρθρωση ΟΦΥΠΕΚΑ (άρθρο 29 & κ.υ.α. ΥΠΕΝ/ΔΝΕΠ/72683/2709)

ΟΦΥΠΕΚΑ

Διοικητικό Συμβούλιο

(διορισμός με υ.α. + πενταετής θητεία με μία ανανέωση)

Πρόεδρος, Διευθύνων Σύμβουλος και έως 5 μέλη

(συμπεριλαμβάνουν τον εκάστοτε Προϊστάμενο της Γεν. Δ/νσης Περιβαλλοντικής Πολιτικής του ΥΠΕΝ, τον εκάστοτε Προϊστάμενο της Γεν. Δ/νσης Δασών & Δασικού Περιβάλλοντος του ΥΠΕΝ, και τον εκάστοτε Πρόεδρο της Επιτροπής Φύση 2000)

1 Γενική Διεύθυνση

Διεύθυνση Αειφόρου Ανάπτυξης & Κλιματικής αλλαγής		2 Διευθύνσεις Διαχείρισης π.π.	Διεύθυνση Διοικητικού Οικονομικού			*(αυτοτελή τμήματα)*	

Τμήματα

Τμήμα Αειφόρου Ανάπτυξης	Τμήμα Κλιματικής Αλλαγής	24 ΜΔΠΠ *(παράρτημα Ι του νόμου)*	Τμήμα Διοικητικού	Τμήμα Προμη-θειών	Τμήμα Οικονομι-κού	Τμήμα Διαχείρισης Γεωχωρικών Δεδομένων & Τεχνολογιών Πληροφορικής	Τμήμα Διαχείρισης Ερευνητικών Έργων & Αναπτυξιακών Προγραμμάτων

Επιτροπές Διαχείρισης

Επιτροπή Φύση 2000

(Στεγάζεται στον ΟΦΥΠΕΚΑ ο οποίος παρέχει διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη)

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Οργανωτική διάρθρωση ΟΦΥΠΕΚΑ

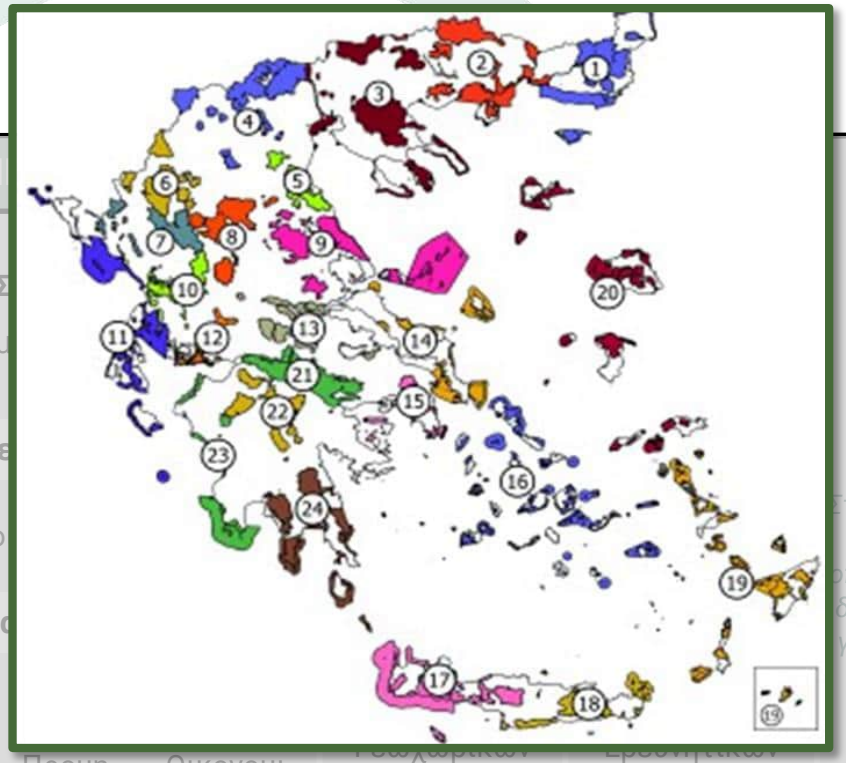

ΟΦΥΠ

Διοικητικό Σ

Πρόεδρος, Διευθύνων Σύμ

Γενική Δι

Διεύθυνση Αειφόρου Ανάπτυξης & Κλιματικής αλλαγής

2 Διευθύνσεις Διαχείρισης π.π.

Διεύθυνση Δι

Τμήμ

Τμήμα Αειφόρου Ανάπτυξης

Τμήμα Κλιματικής Αλλαγής

24 ΜΔΠΠ *(παράρτημα Ι του νόμου)*

Τμήμα Διοικητικού

Προμη-θειών

Οικονομι-κού

Δεδομένων & Τεχνολογιών Πληροφορικής

Έργων & Αναπτυξιακών Προγραμμάτων

Επιτροπές Διαχείρισης

Επιτροπή Φύση 2000

Στεγάζεται στον ΟΦΥΠΕΚΑ ο οποίος παρέχει διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη)

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Αρμοδιότητες ΜΔΠΠ

Διαχείριση

Επιστημονικά στοιχεία

*Έλεγχος εφαρμογής περιβαλλο-ντικής νομοθεσίας

Εισήγηση για αξιοποίηση χρηματοδοτι-κών εργαλείων και εσόδων

Διαβούλευση με τοπική κοινωνία και φορείς

Συμμετοχή σε προγράμματα, προγραμματικέ ς συμβάσεις και μνημόνια συνεργασίας

Ενημέρωση και επιμόρφωση

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.
Οργανωτική διάρθρωση ΟΦΥΠΕΚΑ

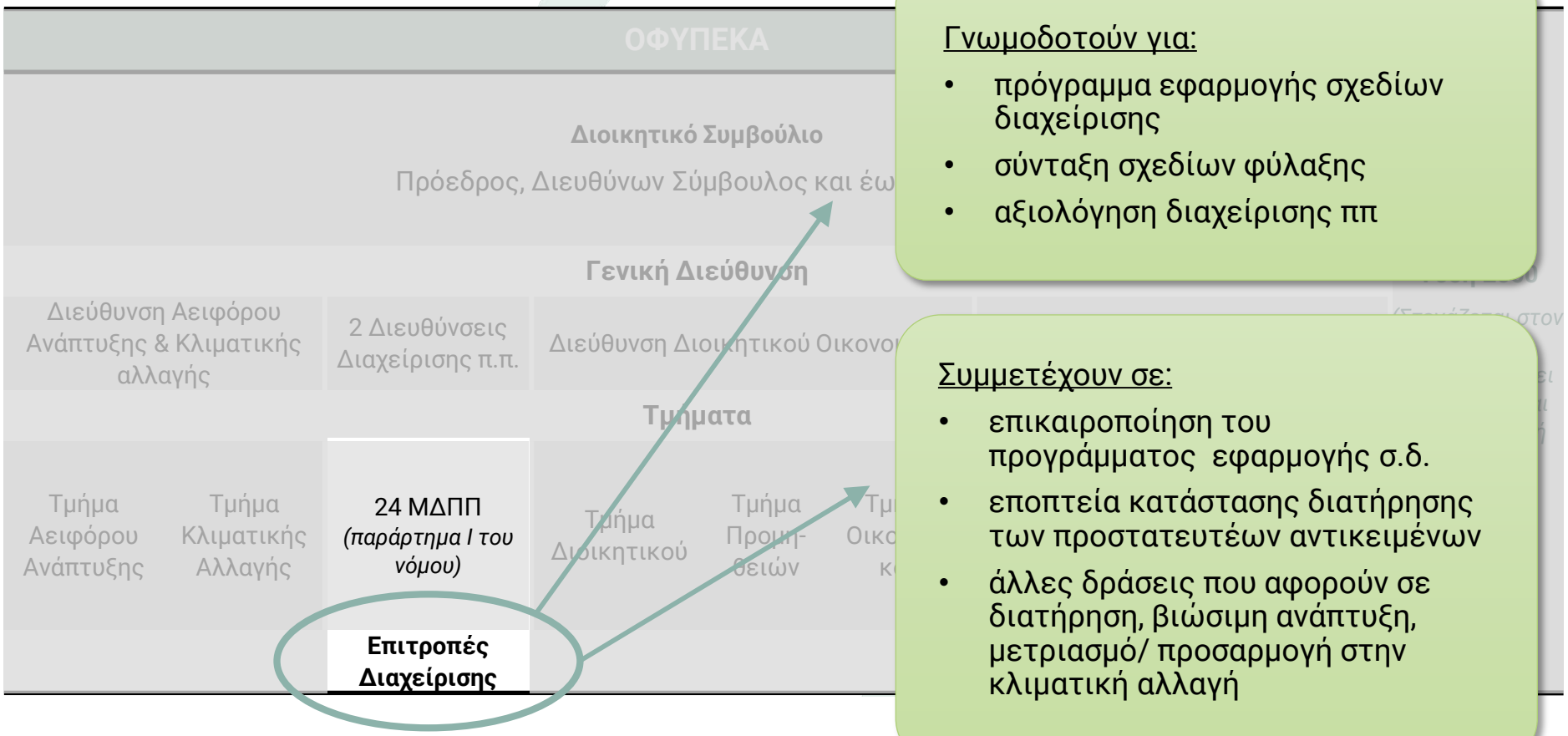

Γνωμοδοτούν για:

- πρόγραμμα εφαρμογής σχεδίων διαχείρισης
- σύνταξη σχεδίων φύλαξης
- αξιολόγηση διαχείρισης ππ

Συμμετέχουν σε:

- επικαιροποίηση του προγράμματος εφαρμογής σ.δ.
- εποπτεία κατάστασης διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων
- άλλες δράσεις που αφορούν σε διατήρηση, βιώσιμη ανάπτυξη, μετριασμό/ προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.
Επιτροπές Διαχείρισης (άρθρο 35)

Τι είναι	• **Άμισθες** τοπικές επιτροπές **για την υποστήριξη μιας ΜΔΠΠ** στη διαχείριση μιας π.π. ή ομάδας π.π.
Συγκρότηση και σύσταση	• Απόφαση ΔΣ του ΟΦΥΠΕΚΑ • 5-11 μέλη (μπορεί και παραπάνω με απόφαση ΔΣ εάν η π.π. εκτείνεται σε δύο ή περισσότερες περιφέρειες)
Συμμετοχή	• ένας **επιστήμονας** • ένας εκπρόσωπος της **Περιφέρειας** • ένας εκπρόσωπος του **Δήμου** • εκπρόσωποι των **αρμόδιων αρχών** (δασικής υπηρεσίας και λιμενικού σώματος) • ένας εκπρόσωπος **πΜΚΟ** • εκπρόσωποι **παραγωγικών φορέων** • εκπρόσωποι **άλλων** δημόσιων υπηρεσιών, πολιτιστικών, περιβαλλοντικών, παραγωγικών και επαγγελματικών φορέων
Αρμοδιότητες	• «Με **απόφαση του ΥΠΕΝ δύνανται** να καθορίζονται οι αρμοδιότητες των Επιτροπών Διαχείρισης»
Λειτουργία	• Συνεδρίαση τουλάχιστον μια φορά ανά τρίμηνο • Ευθύνη του εκάστοτε Προϊσταμένου της ΜΔΠΠ • Η ΜΔΠΠ αναλαμβάνει τη διοικητική και γραμματειακή υποστήριξή τους

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Προγραμματικές συμβάσεις (άρθρο 37) & Μνημόνια συνεργασίας (άρθρο 38)

	Προγραμματικές συμβάσεις	Μνημόνια συνεργασίας
Συνάπτει ο ΟΦΥΠΕΚΑ με	• ΟΤΑ α' και β' βαθμού • Αναπτυξιακούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης	• δημόσιους φορείς (π.χ. με τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, το Λιμενικό Σώμα, κ.α.)
Δυνατότητα συμμετοχής	• Ιδρύματα, • ν.π.δ.δ., ή • ν.π.ι.δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα	πΜΚΟ
Για επιστημονική παρακολούθηση		• με ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα, ή • άλλα ν.π.δ.δ. ή ν.π.ι.δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του ευρύτερου δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα
Ενδεικτικά αντικείμενα *(αφορούν τη διαχείριση των π.π.)*	• Π.χ. εφαρμογή της εκτέλεσης τεχνικών ή άλλων έργων που περιλαμβάνονται στα οικεία σχέδια διαχείρισης κ.α. • Π.χ. συμμετοχή στον τοπικό αντιπυρικό σχεδιασμό	• Π.χ. συνεργασία και συνεπικουρία για τη φύλαξη των προστατευόμενων περιοχών

Πείτε μας τη γνώμη σας

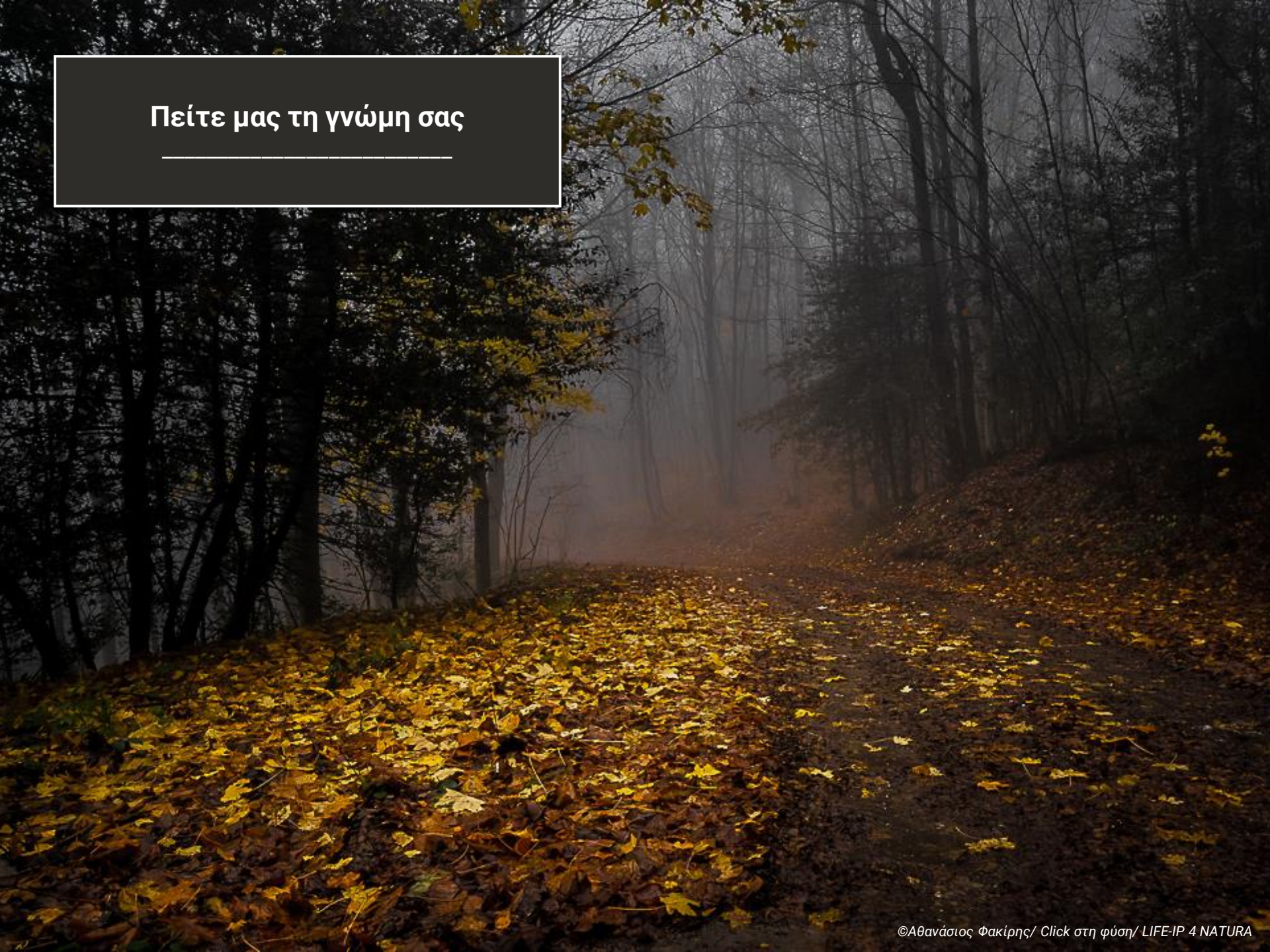

©Αθανάσιος Φακίρης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Ερωτήσεις;
©Γιώργος Νέλλας/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομη αξιολόγηση

Η γνώμη σας είναι πολύτιμη!

Σύντομο ανώνυμο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης σεμιναρίου

Συνέχεια του προγράμματος ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Επόμενα βήματα

- Αποστολή υλικού σεμιναρίου και βεβαιώσεων παρακολούθησης
- Συνέχιση δράσεων κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Δείτε επιπλέον

- Ηλεκτρονική πλατφόρμα εκπαίδευσης «Εδώ ζούμε» (https://e-learning.edozoume.gr/)
- Ιστοσελίδα LIFE-IP 4 NATURA: Εδώ ζούμε (https://edozoume.gr/)
- Online περιήγηση στην έκθεση με τους νικητές του 3ου πανελλήνιου φωτογραφικού διαγωνισμού “Click στη Φύση” (https://edozoume.gr/click-sti-fysi-deite-ti-3d-fotografiki-ekthesi-me-ta-erga-poy-diakrithikan-ston-3o-fotografiko-diagonismo/)

Με τη συγχρηματοδότηση του προγράμματος LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη συγχρηματοδότηση του Πράσινου Ταμείου

Εδώ ζούμε Natura 2000

LIFE-IP 4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002)

Ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας!

©Μιχαήλ Κωνσταντινίδης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

©Μιχαήλ Κωνσταντινίδης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Λύσεις βασισμένες στη φύση:
Μια εισαγωγή στις προσεγγίσεις και τις πολιτικές

Διαδικτυακό σεμινάριο στο πλαίσιο του έργου LIFE-IP 4 NATURA

Νοέμβριος 2023

Δημιουργία περιεχομένου & υλοποίηση διαδικτυακού σεμιναρίου:

Θάνος Γιαννακάκης, Γιώργος Μελισσουργός, Εύα Καλλιβωκά

©WWF Ελλάς, 2023

Καλωσήρθατε

...και μικρή τεχνική εισαγωγή

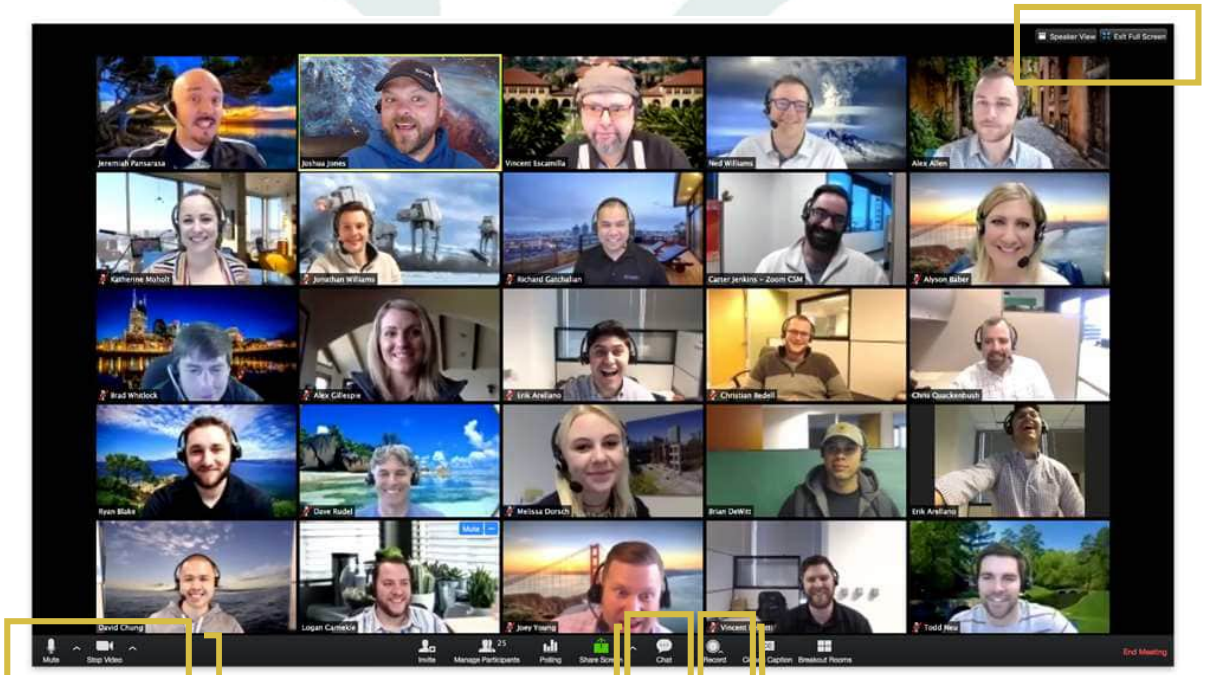

Speaker view/
Gallery view

Mute/ unmute
Start/ stop video

Chat

Reactions

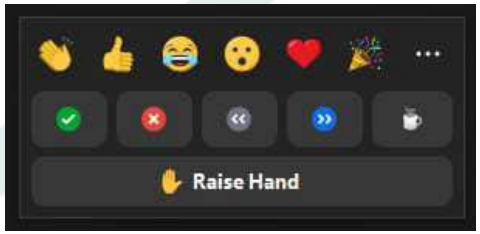

Raise hand

Εισαγωγή
Το έργο LIFE-IP 4 NATURA

- «Ολοκληρωμένες δράσεις για την διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων, και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα»

- 12 εταίροι
  (Συντονιστής το ΥΠΕΝ, και επιπλέον Πανεπιστήμιο Πατρών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, WWF Ελλάς, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Περιφέρεια Κρήτης, Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Περιφέρεια Αττικής, ΑΠΔ Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας, Πράσινο Ταμείο, ΟΦΥΠΕΚΑ)

- Διάρκεια 8 έτη (2017-2025)

- Ενίσχυση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα και συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για τη φύση

- Ολοκληρωμένη και συντονισμένη πρωτοβουλία για την υλοποίηση του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας για το δίκτυο Natura 2000

- Ενδεικτικές δράσεις: εκπόνηση και υλοποίηση σχεδίων δράσης ειδών και οικοτόπων, πιλοτική εφαρμογή ΣΔ σε επιλεγμένες περιοχές, χαρτογράφηση και αξιολόγηση οικοσυστημικών υπηρεσιών κ.α.

Εισαγωγή

Το πρόγραμμα ενδυνάμωσης ικανοτήτων του LIFE-IP 4 NATURA

- **Στόχος του είναι η επαύξηση των γνώσεων και η βελτίωση της κατανόησης** θεμάτων όπως:
  - *το νομικό πλαίσιο για την προστασία της βιοποικιλότητας,*
  - *η διαχείριση των περιοχών Natura 2000,*
  - *η διακυβέρνηση των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα,*
  - *Καλές πρακτικές διαχείρισης*

- Βασίζεται σε χαρτογράφηση εμπλεκομένων και σχεδιάστηκε σύμφωνα με τις γνώσεις, τις απόψεις και τις ανάγκες κατάρτισής τους

- Περιλαμβάνει δράσεις ενημέρωσης, διαδικτυακά και δια ζώσης σεμινάρια, ηλεκτρονική ασύγχρονη τηλεκπαίδευση, καθώς και δράσεις εξοικείωσης με νέα εργαλεία

- Εισαγωγή νέας θεματικής σε σεμινάρια και e-μαθήματα: Ειδικά θέματα
  - *Σκοπός: Εξοικείωση με ευρύτερα θέματα προστασίας και διαχείρισης της φύσης*
  - *Αρχικό σεμινάριο:* ***Εισαγωγή για τις λύσεις που βασίζονται στη φύση***

Εισαγωγή
Σύντομη γνωριμία

Δείξε μας που βρίσκεσαι στην Ελλάδα!

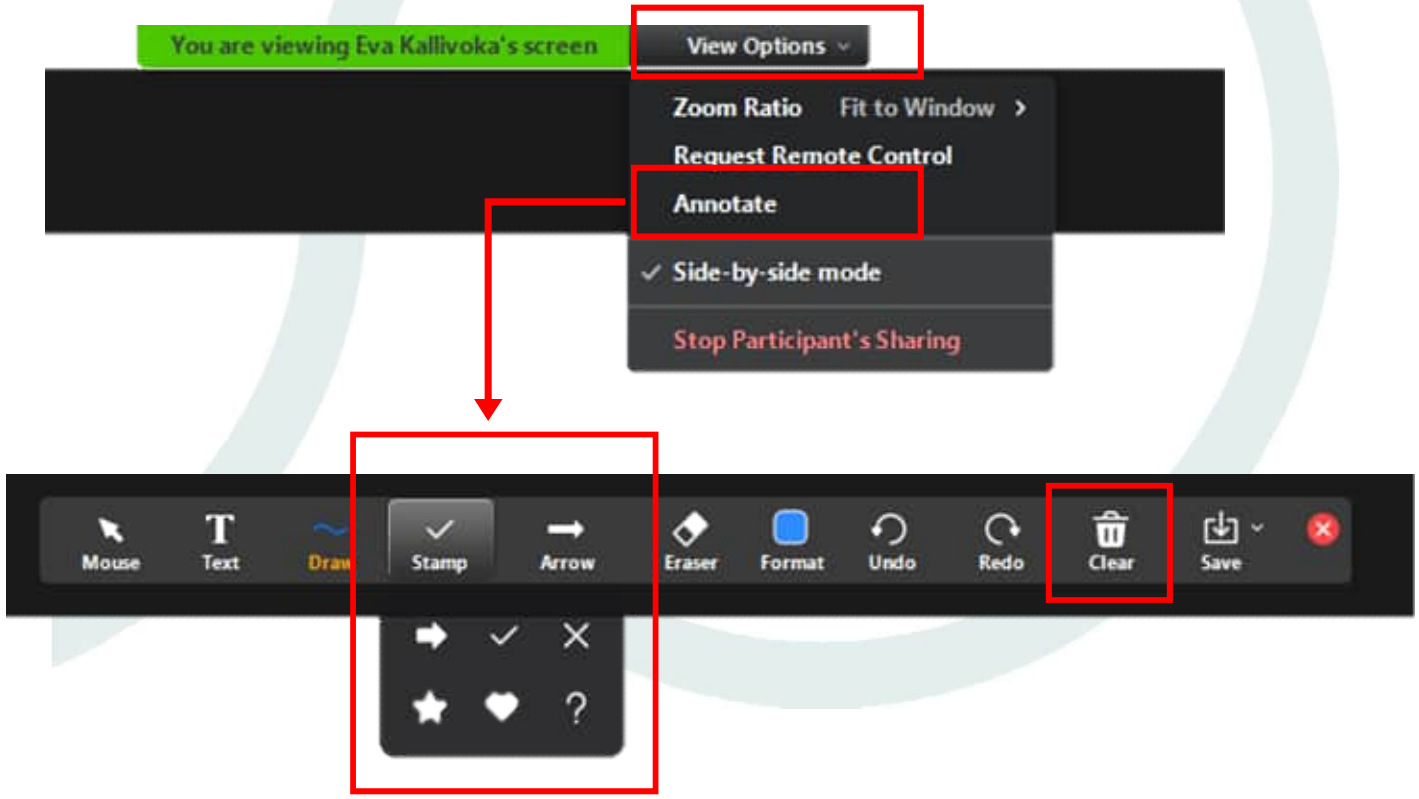

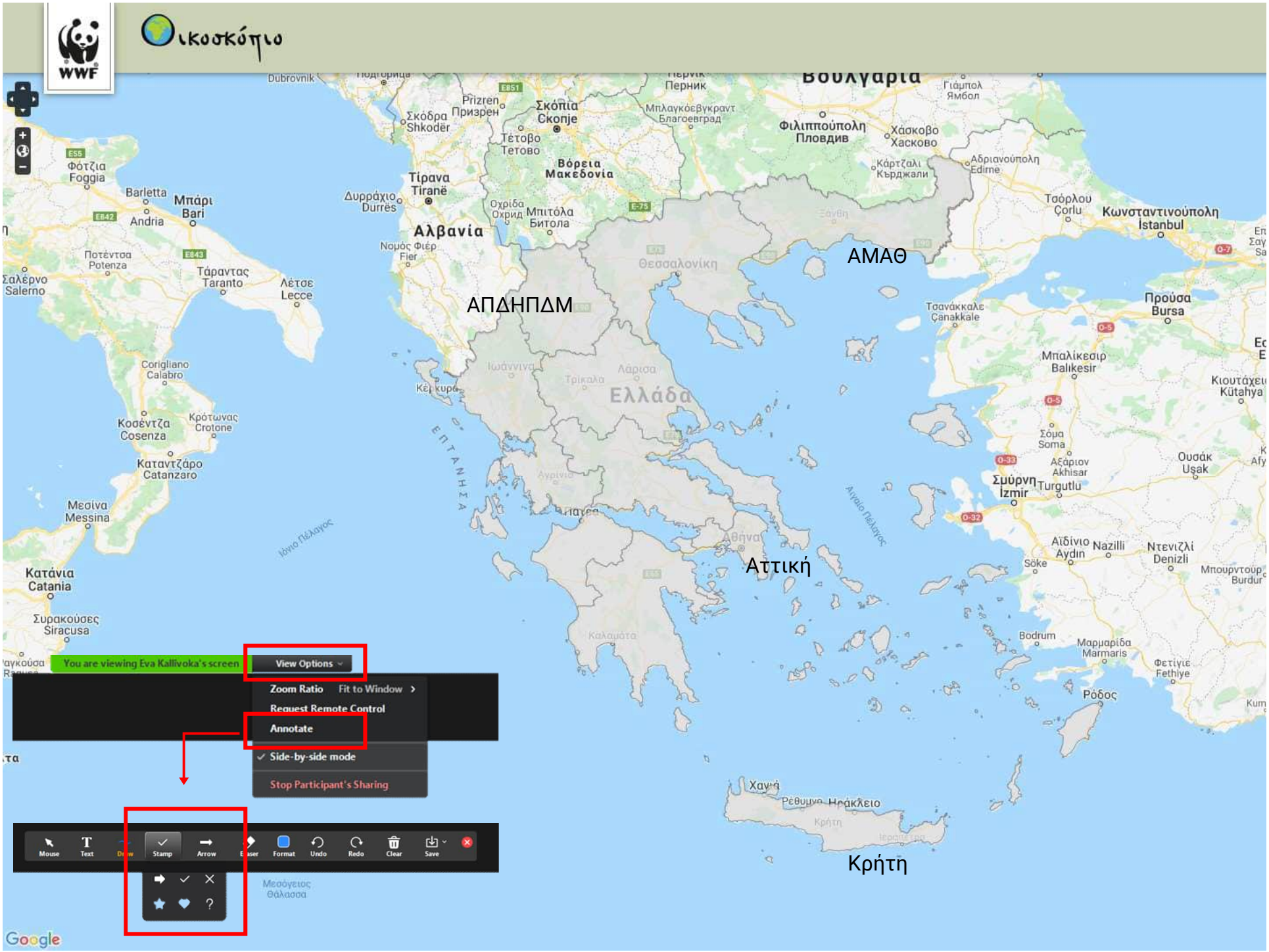
WWF
Οικοσκόπιο
ΑΜΑΘ
ΑΠΔΗΠΔΜ
Αττική
Κρήτη
Ελλάδα
Αλβανία
Βόρεια Μακεδονία
Βουλγαρία
You are viewing Eva Kallivoka's screen
View Options
Zoom Ratio
Fit to Window
Request Remote Control
Annotate
Side-by-side mode
Stop Participant's Sharing
Mouse
Text
Stamp
Arrow
Format
Undo
Redo
Clear
Save
Google

Λύσεις βασισμένες στη φύση:
Μια εισαγωγή στις προσεγγίσεις και τις πολιτικές

Μέρος Ι

- Τι είναι οι λύσεις βασισμένες στη φύση;
- Παραδείγματα και οφέλη των λύσεων που βασίζονται στη φύση

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

ΣΥΝΤΟΜΟ ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

Μέρος ΙΙ

- Πολιτικές σε διεθνές, ενωσιακό και εθνικό επίπεδο
- Λύσεις που βασίζονται στη φύση: επισημάνσεις για τη θέση τους στις πολιτικές

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Λύσεις βασισμένες στη φύση

*Δουλεύοντας **ΕΝΑΝΤΙΑ** στη φύση ή **ΜΑΖΙ** με τη φύση;*

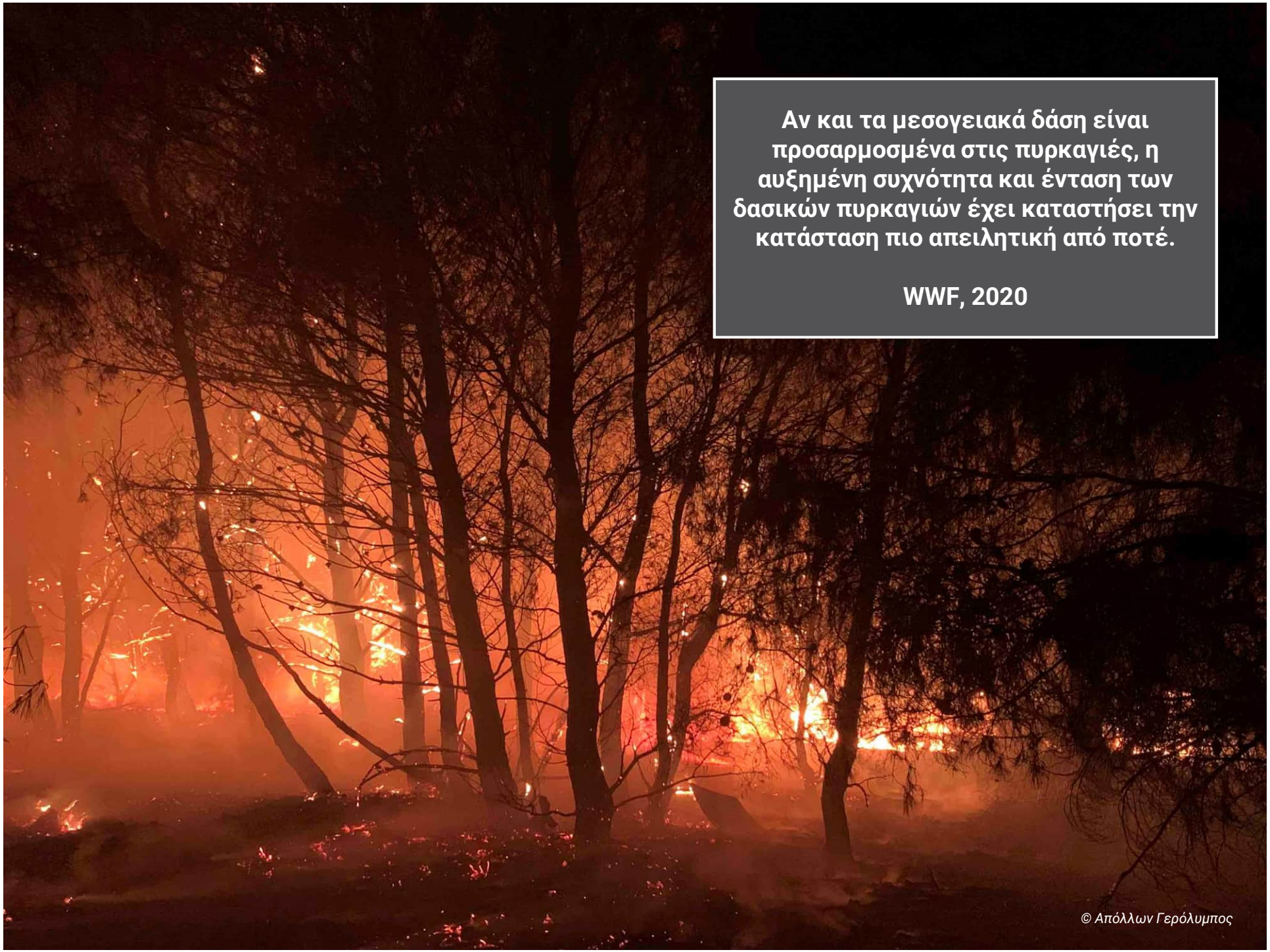
Αν και τα μεσογειακά δάση είναι προσαρμοσμένα στις πυρκαγιές, η αυξημένη συχνότητα και ένταση των δασικών πυρκαγιών έχει καταστήσει την κατάσταση πιο απειλητική από ποτέ.
WWF, 2020
© Απόλλων Γερόλυμπος

Ο πληθυσμός που είναι εκτεθειμένος στον κίνδυνο πλημμύρας παγκοσμίως είναι 10 φορές μεγαλύτερος σήμερα, σε σύγκριση με το 2000.

IPCC, 2023

Η Ελλάδα είναι μια από τις 5 Ευρωπαϊκές χώρες που θα πληγούν περισσότερο από συνθήκες ξηρασίας

European Drought Risk Atlas, 2023

© Θάνος Γιαννακάκης / WWF Ελλάς

Η κλιματική αλλαγή

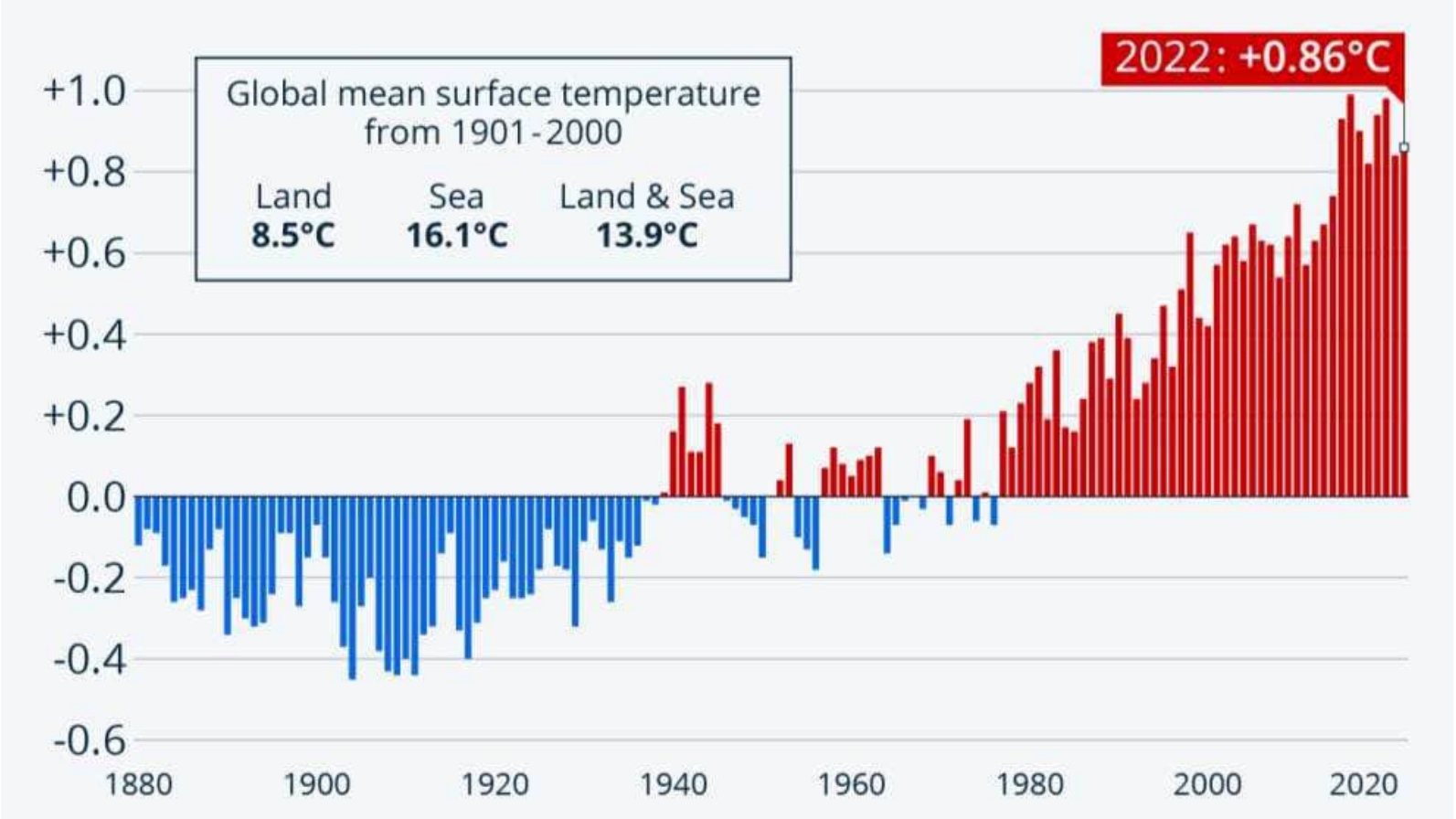

Η μέση παγκόσμια μέση θερμοκρασία μεταξύ Ιανουαρίου και Οκτωβρίου 2023 ήταν η υψηλότερη που έχει καταγραφεί ποτέ

Copernicus, 2023

Οι διαχρονικές αλλαγές στις χρήσεις γης

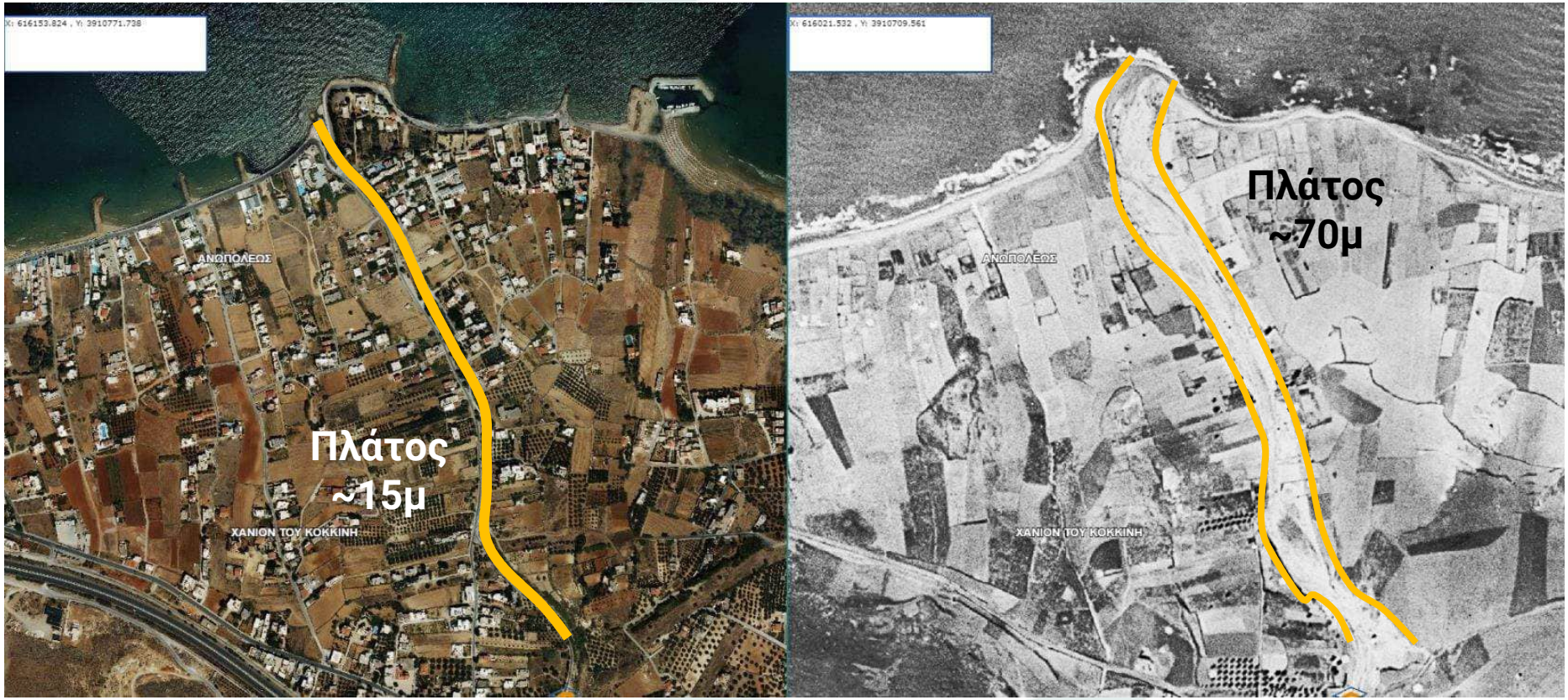

Οι διαχρονικές κακές διαχειριστικές πρακτικές

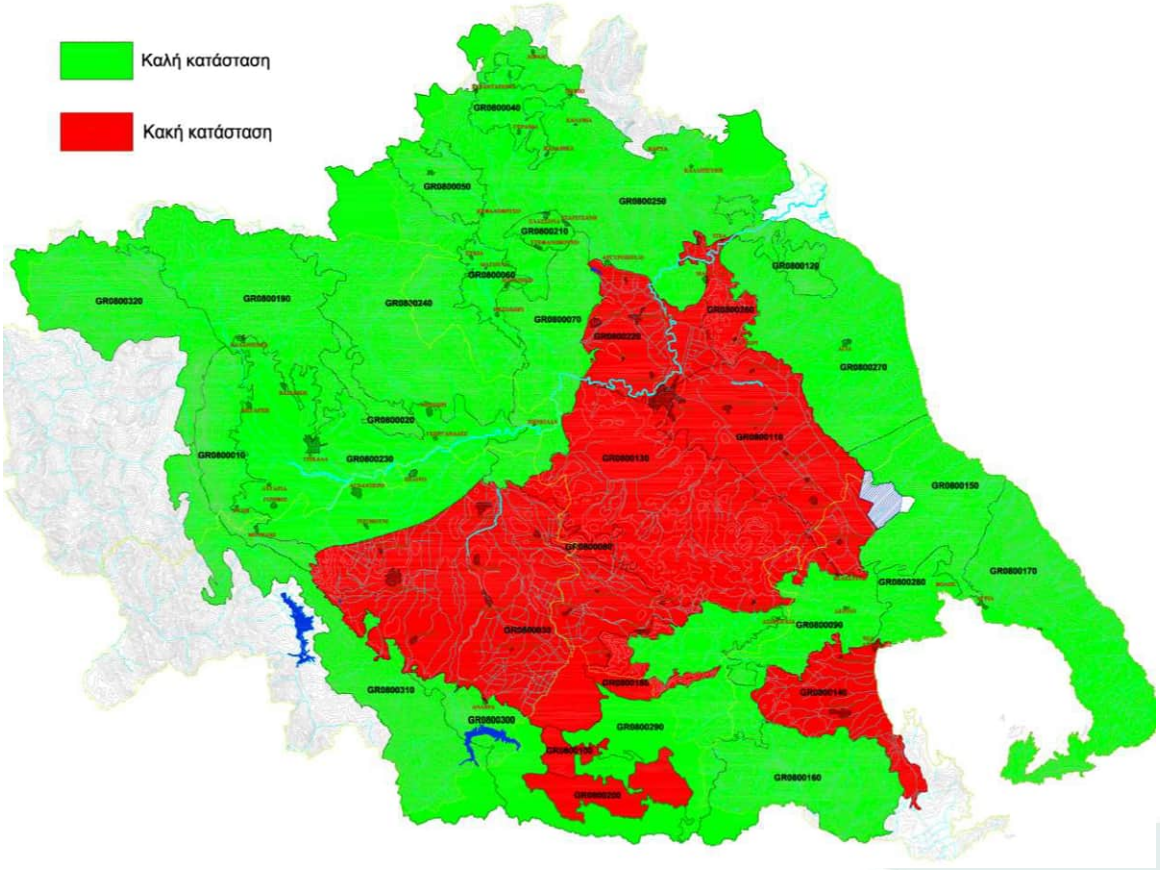

Παραδείγματα

- Κακή διαχείριση υδάτινων πόρων
- Ανεπαρκής διαχείριση δασικών οικοσυστημάτων
- Κακές αρδευτικές πρακτικές
- Λανθασμένα έργα αντιπλημμυρικής προστασίας
- …

Κλιματική αλλαγή & Βιοποικιλότητα

Η κλιματική αλλαγή και η απώλεια της βιοποικιλότητας είναι δύο από τις σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε, οι οποίες συνδέονται μεταξύ τους με πολλούς τρόπους.

IPCC, 2023

Στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης

Οι 6 + 1 Κοινωνικές Προκλήσεις της IUCN

Κλιματική αλλαγή

Ανθρώπινη υγεία

Κίνδυνος καταστροφών από φυσικά φαινόμενα

Επισιτιστική ασφάλεια

Κοινωνική & οικονομική ανάπτυξη

Επάρκεια νερού

Υποβάθμιση οικοσυστημάτων & απώλεια της βιοποικιλότητας

Αντιμετωπίζοντας τις προκλήσεις με απαρχαιωμένες αντιλήψεις

Βαφτίζονται «αντιπλημμυρικά», έργα τα οποία επιδεινώνουν το πρόβλημα των πλημμυρών

Αντιμετωπίζοντας τις προκλήσεις με απαρχαιωμένες αντιλήψεις

Επενδύουμε σε δράσεις καταστολής, αντί για δράσεις πρόληψης

Αντιμετωπίζοντας τις προκλήσεις με απαρχαιωμένες αντιλήψεις

https://www.britannica.com/technology/irrigation

Απαρχαιωμένες καλλιεργητικές και αρδευτικές πρακτικές

Λύσεις βασισμένες στη φύση

Οι «λύσεις βασισμένες στη φύση και τις φυσικές διεργασίες» (Nature-based solutions – NbS) περιλαμβάνουν δράσεις για την προστασία, τη βιώσιμη διαχείριση και την αποκατάσταση φυσικών ή τροποποιημένων οικοσυστημάτων. Αυτό γίνεται με τρόπους που αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά και προσαρμοστικά τις κοινωνικές προκλήσεις, ώστε να παρέχουν οφέλη τόσο για την ανθρώπινη ευημερία όσο και για τη βιοποικιλότητα.

(IUCN, 2016)

Μια έννοια «ομπρέλα»

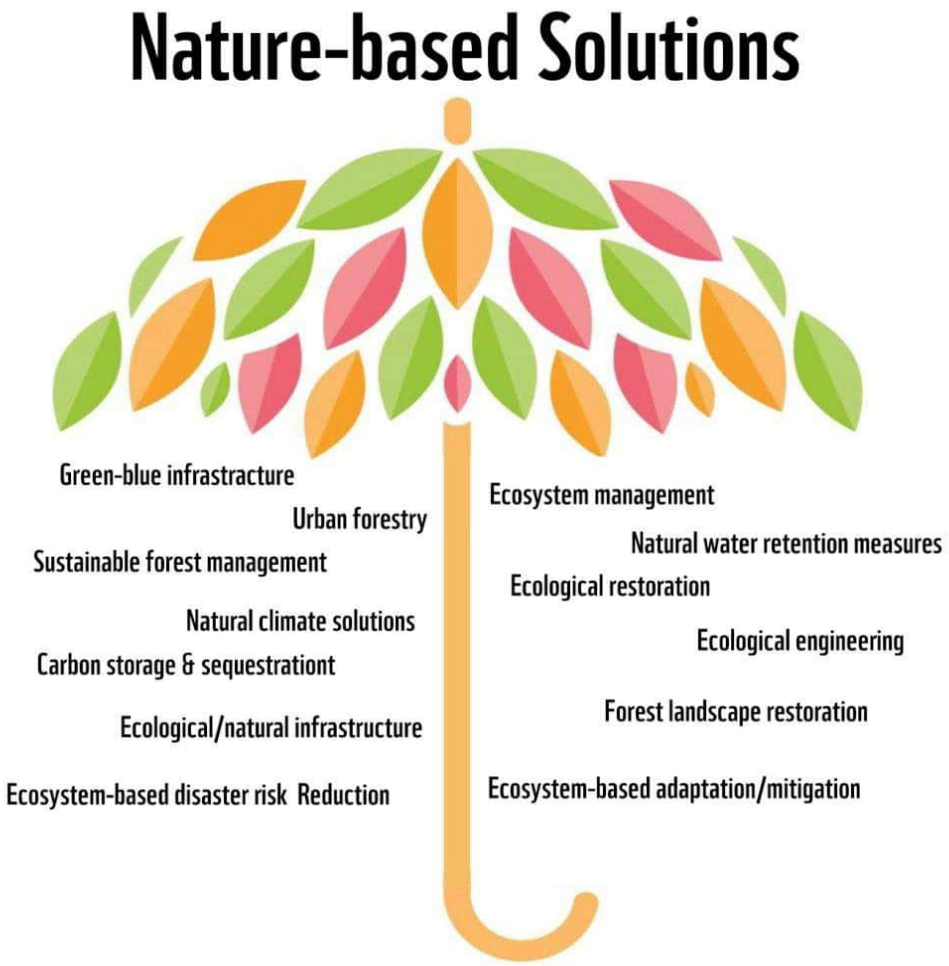

Ο όρος «λύσεις που βασίζονται στη φύση» εμφανίζεται συστηματικά στη βιβλιογραφία από τα μέσα της προηγούμενης δεκαετίας, κυρίως ως έννοια «ομπρέλα» που περιγράφει ένα σύνολο παρόμοιων και ενίοτε επικαλυπτόμενων προσεγγίσεων

Λύσεις που βασίζονται στη φύση ή παραδοσιακές δράσεις προστασίας

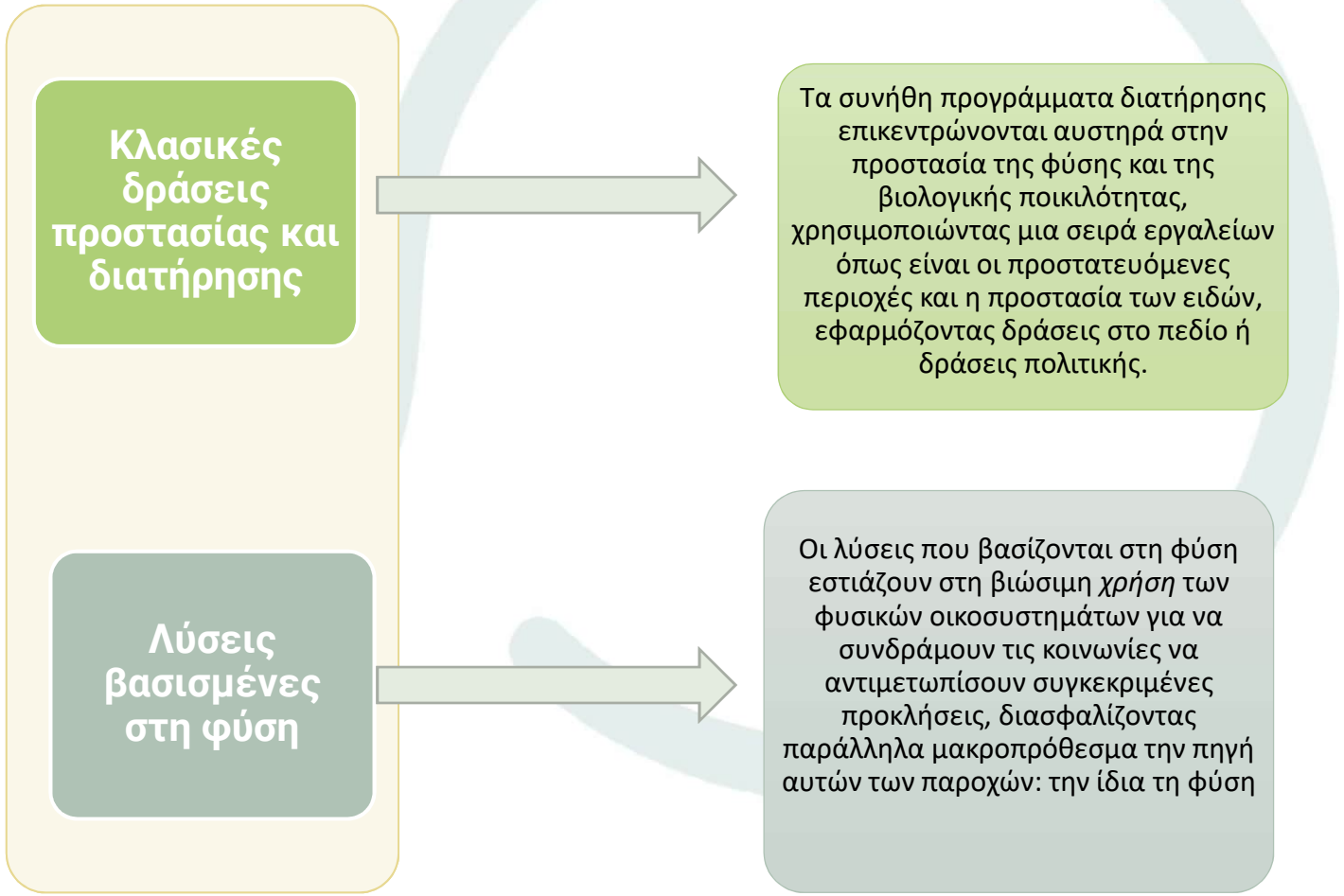

Πως προέκυψαν τα NbS. Μια σύντομη αναδρομή

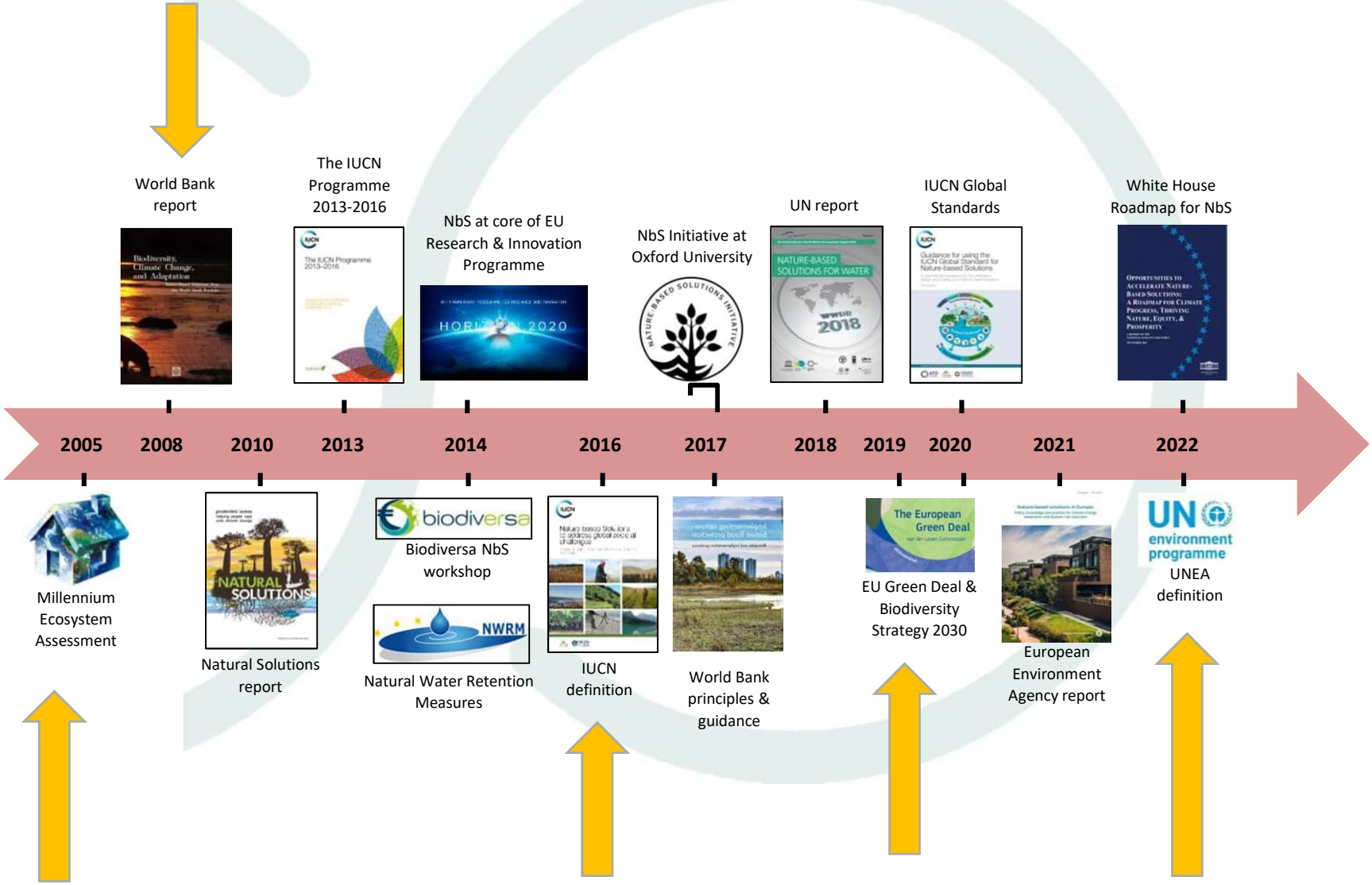

Οι βασικές αρχές των “λύσεων που βασίζονται στη φύση”

1. ακολουθούν τους κανόνες (και τις αρχές) της προστασίας και διατήρησης της φύσης και των φυσικών οικοσυστημάτων,
2. μπορούν να εφαρμοστούν είτε αυτόνομα, είτε σε συνδυασμό με άλλες λύσεις (π.χ. τεχνολογικές και τεχνικές), με στόχο να αντιμετωπιστούν οι κοινωνικές προκλήσεις,
3. καθορίζονται από το φυσικό και πολιτιστικό πλαίσιο της περιοχής όπου εφαρμόζονται περιλαμβάνοντας τις αντίστοιχες παραδοσιακές, τοπικές και επιστημονικές γνώσεις,
4. παράγουν κοινωνικά οφέλη με δίκαιο και ισότιμο τρόπο, με τρόπο που προάγουν τη διαφάνεια και την ευρεία συμμετοχή,
5. διατηρούν τη βιολογική και πολιτιστική ποικιλομορφία και την ικανότητα των οικοσυστημάτων να εξελίσσονται με την πάροδο του χρόνου,
6. εφαρμόζονται σε κλίμακα τοπίου (landscape level),
7. αναγνωρίζουν και αντιμετωπίζουν την αναγκαία ισορροπία μεταξύ των λίγων άμεσων οικονομικών αποτελεσμάτων μιας εναλλακτικής τεχνικής λύσης/πρότασης έναντι ολόκληρου του φάσματος των υπηρεσιών οικοσυστημάτων που θα προκύψουν στο μέλλον από την πλήρη εφαρμογή των «λύσεων βασισμένων στη φύση», και
8. αποτελούν αναπόσπαστο μέρος ενός συνολικού σχεδιασμού πολιτικών, μέτρων ή δράσεων για την αντιμετώπιση μιας συγκεκριμένης πρόκλησης.

Κατανοώντας της νέα προσέγγιση

Οι λύσεις που βασίζονται στη φύση έχουν σημαντικά πλεονεκτήματα:

- η προστασία των φυσικών οικοσυστημάτων έχει άμεση θετική επίπτωση στην καθημερινότητα των ανθρώπων και δεν αφορά αόριστα την προστασία ζώων, φυτών ή περιοχών όπου ο πολίτης δεν μπορεί εύκολα να συνδεθεί,

- είναι πολύ πιο εύκολο να «ποσοτικοποιηθούν» οι θετικές επιπτώσεις της προστασίας της φύσης

- είναι πλέον πολύ πιο εύκολο να επικοινωνηθούν οι δυσμενείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων λόγω των ανθρώπινων παρεμβάσεων.

Παραδείγματα λύσεων βασισμένων στη φύση

Πρόκληση

Πλημμύρες, μη σημειακή ρύπανση, διάβρωση

Λύσεις	**Οφέλη**
Αποκατάσταση ποταμών και σύνδεση με τα πλημμυρικά πεδία	Μείωση ταχύτητας νερού σε πλημμύρες. Μείωση διάβρωσης. Εμπλουτισμός εδαφών με θρεπτικά και φερτά υλικά.
Βελτίωση των μέτρων συγκράτησης νερού σε υγρότοπους, δάση και γεωργικές εκτάσεις	Μείωση επιφανειακής απορροής και πλημμυρών. Εμπλουτισμός υπόγειων υδάτων. Μείωση διάβρωσης. Μείωση ρύπανσης
Προστασία ή αποκατάσταση των παρόχθιων δασών	Μείωση ταχύτητας νερού. Σταθεροποίηση κοίτης ποταμού και μείωση διάβρωσης. Μείωση ρύπανσης.
Αειφορική διαχείριση δασών, βοσκότοπων και αγροτικών γαιών	Μείωση διάβρωσης. Περιορισμός αγροχημικών που προκαλούν ρύπανση των υδάτων και των εδαφών.

Παραδείγματα λύσεων βασισμένων στη φύση

Λύσεις	**Οφέλη**
Πράσινες στέγες	Μείωση των επιφανειακών απορροών, μόνωση των κτηρίων, μείωση του κόστους ψύξης και των εκπομπών ρύπων
Κανάλια συλλογής βρόχινων νερών κατά μήκος των δρόμων	Συγκράτηση των επιφανειακών απορροών
Αστικό πράσινο και δάση στον αστικό ιστό	Δέσμευση ατμοσφαιρικών ρύπων. Ψύξη αέρα και μείωση του φαινομένου της αστικής θερμικής νησίδας, μείωση πλημμυρών
Δημιουργία υγρότοπων, αποκατάσταση ποταμών	Συγκράτηση των απορροών. Μείωση της ρύπανσης. Μείωση τους κόστους επεξεργασίας αστικών λυμάτων

Πρόκληση

Αστικές πλημμύρες, αστικές θερμικές νησίδες, ατμοσφαιρική ρύπανση

Παραδείγματα λύσεων βασισμένων στη φύση

Πρόκληση

Διάβρωση ακτογραμμής, πλημμύρες, καταιγίδες

Λύσεις

Προστασία και αποκατάσταση παράκτιων οικοσυστημάτων (αμμοθινικά συστήματα, θαλάσσια λιβάδια, βραχώδεις υφάλους, παραλίες, έλη γλυκού νερού, αλμυρά και υφάλμυρα έλη)

Οφέλη

Συγκράτηση παράκτιας διάβρωσης. Περιορισμός των παράκτιων πλημμυρών. Μείωση των επιπτώσεων των καταιγίδων.

Παραδείγματα λύσεων βασισμένων στη φύση

Πρόκληση	**Λύσεις**	**Οφέλη**
Δασικές πυρκαγιές	Δασική διαχείριση (διαχείριση της καύσιμης ύλης, προδιαγεγραμμένη καύση)	Μείωση της έντασης των πυρκαγιών
	Πράσινες ζώνες με πυρανθεκτικά είδη	Μείωση της έντασης των πυρκαγιών

Παραδείγματα λύσεων βασισμένων στη φύση

Πρόκληση

Ξηρασία

Λύσεις	**Οφέλη**
Απομάκρυνση των ξενικών χωροκατακτητικών ειδών βλάστησης που απαιτούν σημαντικές ποσότητες νερού	Αύξηση των διαθέσιμων ποσοτήτων νερού
Δημιουργία ή και αποκατάσταση φυσικών λιμνίων αποθήκευσης νερού σε αγροτικές γαίες μέσω της μετατροπής μη παραγωγικών εκτάσεων σε υγρότοπους και υγρά λιβάδια	Εμπλουτισμός υπόγειου υδροφορέα. Περιορισμός πλημμυρικού κινδύνου. Μείωση ρύπανσης από αγροχημικά.

Παραδείγματα λύσεων βασισμένων στη φύση

Πρόκληση

Άγχος και προκλήσεις ψυχικής υγείας

Λύσεις	**Οφέλη**
Πράσινοι χώροι	Παροχή ευκαιριών για υπαίθριες δραστηριότητες με οφέλη στη σωματική και ψυχική υγεία. Οφέλη για την υγεία ακόμη και από την παθητική παραμονή στη φύση.
Δημιουργία μικρών χώρων πρασίνου σε κλίμακα γειτονιάς («πάρκα τσέπης»)	Αύξηση της έκθεσης στη φύση με οφέλη για τη σωματική και ψυχική υγεία

Παραδείγματα λύσεων βασισμένων στη φύση

Πρόκληση

Δέσμευση άνθρακα

Λύσεις	**Οφέλη**
Διατήρηση ή αποκατάσταση παράκτιων οικοτόπων, δασών, υγροτόπων και λιβαδιών.	Αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα και απομάκρυνσή του από την ατμόσφαιρα.
Βελτίωση της γεωργικής διαχείρισης μέσω πρακτικών (π.χ. περιορισμός βαθιάς άροσης, αγρανάπαυση, εκ περιτροπής βόσκηση, αειφορική διαχείριση των δασών.	Μείωση της διάβρωσης, αποθήκευση άνθρακα στα εδάφη και τη βλάστηση. Μείωση της απαιτούμενης ενέργειας και καυσίμων για το όργωμα/άροση των εδαφών.

Βίντεο: https://www.youtube.com/watch?v=1ect4sHcBsU

Γκρίζες υποδομές & συνήθεις πρακτικές

- Δίνουν προτεραιότητα στην άμεση λύση του προβλήματος αγνοώντας ότι κάθε πρόκληση θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ολιστικά με προτεραιότητα στα αίτια και όχι μόνο τα συμπτώματα και σε βάθος χρόνου

Κοινωνική πρόκληση	Παραδείγματα γκρίζων υποδομών ή συνήθων πρακτικών
Πλημμύρες	Φράγματα, αναχώματα, αποστραγγιστικά κανάλια, συρματοκιβώτια
Επισιτιστική ασφάλεια	Εντατικές καλλιέργειες και μονοκαλλιέργειες, μεγάλα αρδευτικά έργα, εντατική χρήση αγροχημικών
Επάρκεια νερού	Φράγματα, λιμνοδεξαμενές, κεντρικά υδρευτικά δίκτυα
Κλιματική αλλαγή	Μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καύση ορυκτών πόρων. Οι συνήθεις πρακτικές συνεισφέρουν στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου

Τα πλεονεκτήματα των λύσεων που βασίζονται στη φύση έναντι των γκρίζων υποδομών

- Απαιτούν μικρότερα κόστη αρχικής επένδυσης
- Μακροπρόθεσμα είναι πιο αποδοτικές επενδύσεις
- Προσαρμοστικότητα και ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή
- Έχουν πολλαπλά οφέλη
- Μικρότερο ανθρακικό αποτύπωμα
- Δεν έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον

Τα πλεονεκτήματα των λύσεων που βασίζονται στη φύση έναντι των γκρίζων υποδομών

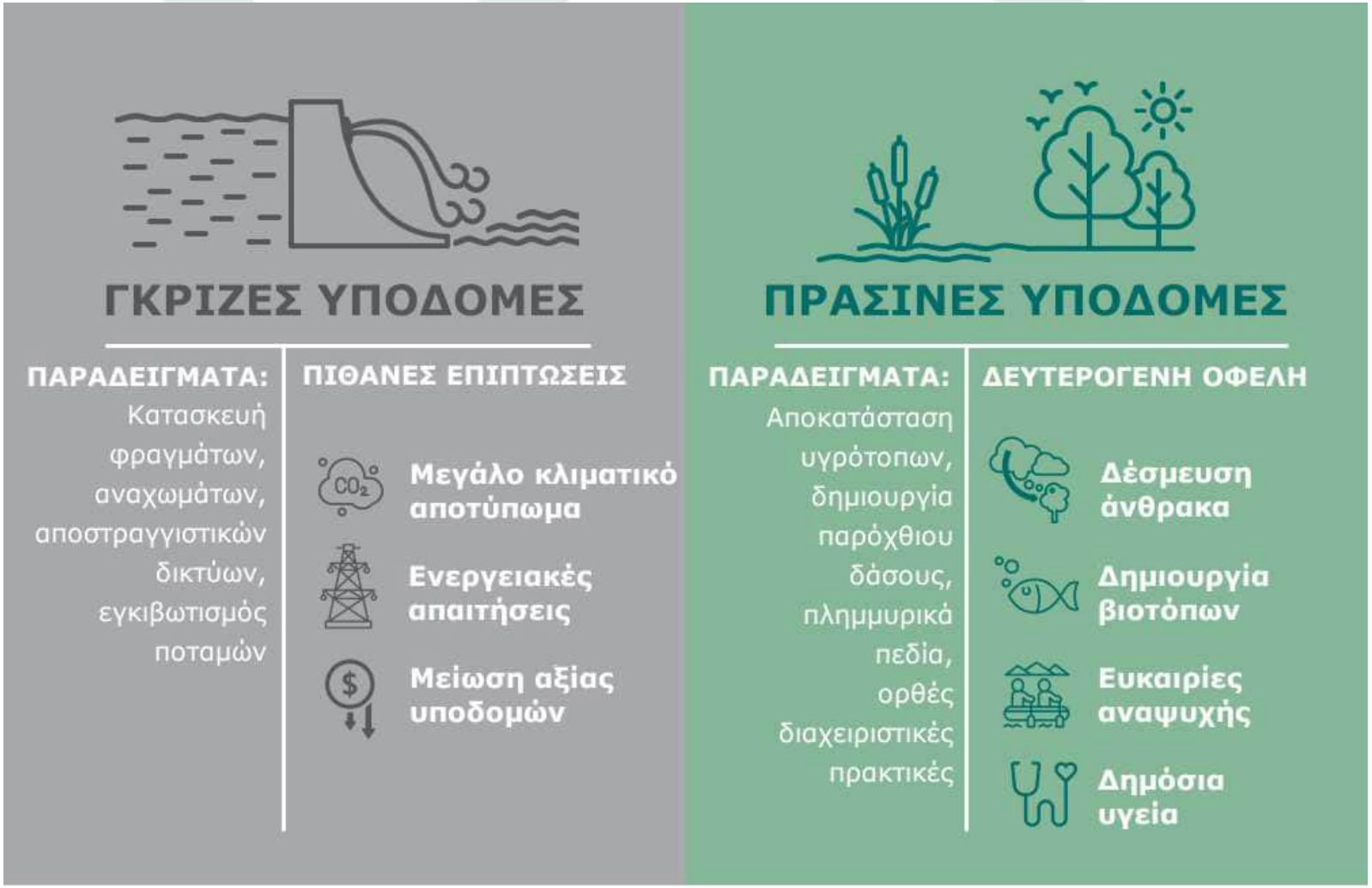

Γιατί δεν υιοθετούνται ταχύτερα οι λύσεις που βασίζονται στη φύση;

- Έλλειψη επαρκούς ενσωμάτωσης τους στο θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο
- Έλλειψη χρηματοδοτική εργαλείων και μηχανισμών
- Έλλειψη έργων μεγάλης κλίμακας
- Έλλειψη δεδομένων για την αποτελεσματικότητά τους και την σχέση κόστους οφέλους
- Κενό γνώσης από διάφορους φορείς για το αντικείμενο
- Παγιωμένες αντιλήψεις
- Σήμερα υλοποιούνται έργα τα οποία σχεδιάστηκαν πριν από δεκαετίες

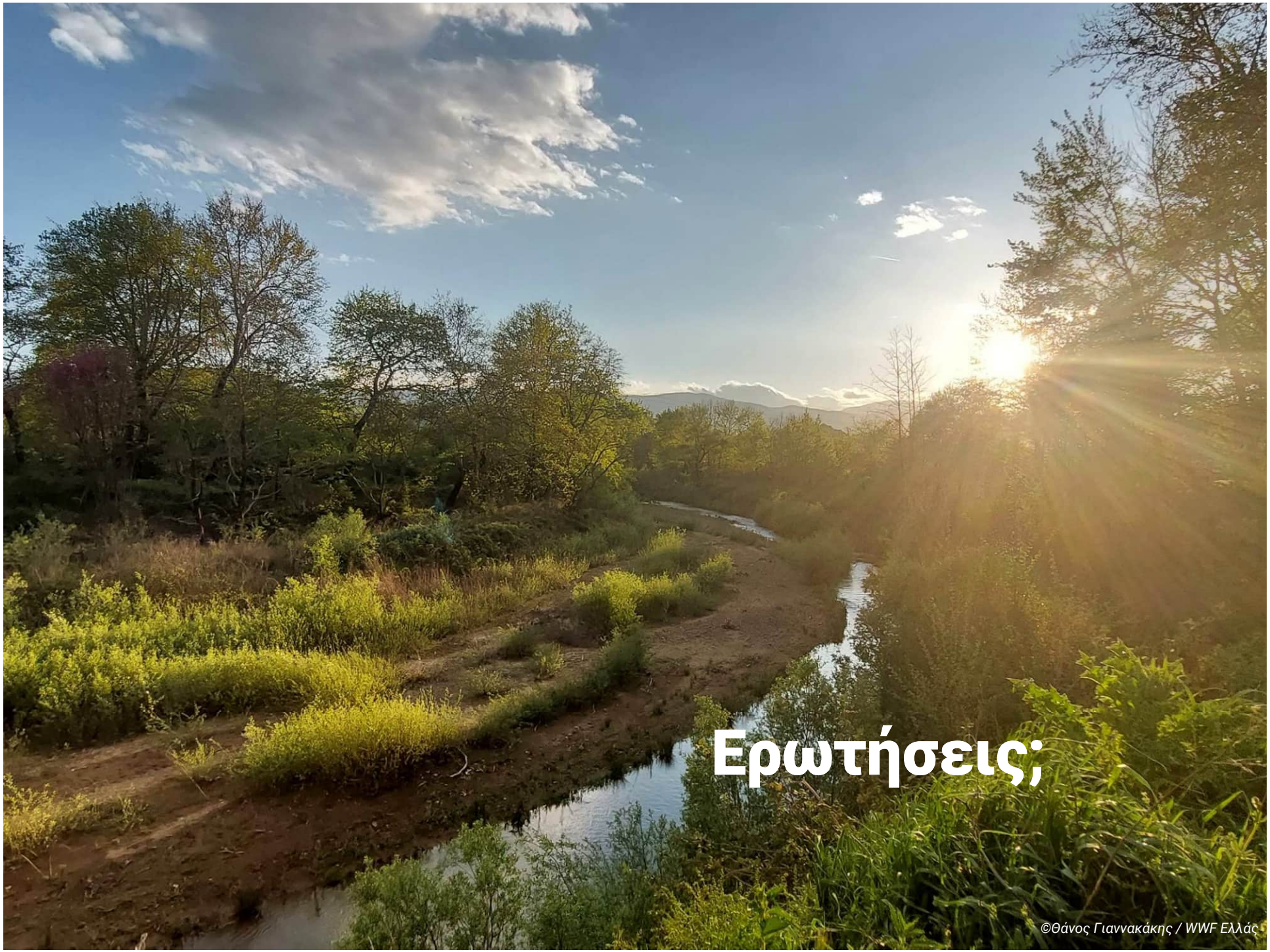
Ερωτήσεις;
©Θάνος Γιαννακάκης / WWF Ελλάς

Σύντομο διάλειμμα

Λύσεις βασισμένες στη φύση:
Μια εισαγωγή στις προσεγγίσεις και τις πολιτικές

Μέρος Ι

- Τι είναι οι λύσεις βασισμένες στη φύση;
- Παραδείγματα και οφέλη των λύσεων που βασίζονται στη φύση

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

ΣΥΝΤΟΜΟ ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

Μέρος ΙΙ

- Πολιτικές σε διεθνές, ενωσιακό και εθνικό επίπεδο
- Λύσεις που βασίζονται στη φύση: επισημάνσεις για τη θέση τους στις πολιτικές

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Πολιτικές για τις λύσεις που βασίζονται στη φύση

Τι θα δούμε:

- Βασικά κείμενα των πολιτικών/ νομικού πλαισίου
- Επιλεγμένες βασικές διατάξεις

Ζητήματα προς διερεύνηση:

1. Κατά πόσο συνιστούν διακριτό αντικείμενο/ θέμα σε πολιτικές για το περιβάλλον;
2. Με ποιον τρόπο και σε ποιο βαθμό ενσωματώνονται αποτελεσματικά σε βασικά κείμενα πολιτικών;

Ορισμοί

Τρεις συσχετιζόμενες έννοιες:

- Λύσεις βασισμένες στη φύση
- Πράσινη υποδομή
- Οικοσυστημικές υπηρεσίες

ΠΡΑΣΙΝΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Στρατηγικά προγραμματισμένο δίκτυο φυσικών και ημιφυσικών περιοχών, καθώς και άλλων χαρακτηριστικών στοιχείων του περιβάλλοντος, ο σχεδιασμός και η διαχείριση του οποίου αποσκοπούν στην παροχή ευρέος φάσματος οικοσυστημικών υπηρεσιών. Το εν λόγω δίκτυο περιλαμβάνει χώρους πρασίνου (ή γαλάζιου, προκειμένου για υδάτινα οικοσυστήματα) και άλλα φυσικά χαρακτηριστικά στοιχεία των χερσαίων (συμπεριλαμβανομένων των παράκτιων) και των θαλάσσιων περιοχών. Στην ξηρά η πράσινη υποδομή συναντάται σε αγροτικό και αστικό περιβάλλον. (EC, 2013)

ΛΥΣΕΙΣ ΒΑΣΙΣΜΕΝΕΣ ΣΤΗ ΦΥΣΗ

Λύσεις που εμπνέονται και υποστηρίζονται από τη φύση, οι οποίες είναι οικονομικά αποδοτικές, παρέχουν ταυτόχρονα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά οφέλη και συμβάλλουν στη δημιουργία ανθεκτικότητας. Τέτοιες λύσεις φέρνουν περισσότερη, και πιο ποικιλόμορφη, φύση και φυσικά χαρακτηριστικά και διαδικασίες σε πόλεις και τοπία στη ξηρά και τη θάλασσα, μέσα από τοπικά προσαρμοσμένες, αποδοτικές από πλευράς πόρων και συστημικές παρεμβάσεις. (EC, 2016)

ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Η συμβολή των οικοσυστημάτων στην ανθρώπινη ευημερία. Θεωρείται ότι προκύπτει από την αλληλεπίδραση βιοτικών και αβιοτικών διεργασιών και αναφέρεται συγκεκριμένα στις «τελικές» εκροές ή προϊόντα των οικολογικών συστημάτων. Πρόκειται, με άλλα λόγια, για τα πράγματα που καταναλώνονται ή χρησιμοποιούνται άμεσα από τους ανθρώπους. (EEA, 2011)

Βασικές έννοιες & ερωτήματα

Τρεις συσχετιζόμενες έννοιες:

- Λύσεις βασισμένες στη φύση
- Πράσινη υποδομή
- Οικοσυστημικές υπηρεσίες

ΛΥΣΕΙΣ ΒΑΣΙΣΜΕΝΕΣ ΣΤΗ ΦΥΣΗ
Λύσεις που εμπνέονται και υποστηρίζονται από τη φύση, οι οποίες είναι οικονομικά αποδοτικές, παρέχουν ταυτόχρονα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά οφέλη και συμβάλλουν στη δημιουργία ανθεκτικότητας. Τέτοιες λύσεις φέρνουν περισσότερη, και πιο ποικιλόμορφη, φύση και φυσικά χαρακτηριστικά και διαδικασίες σε πόλεις και τοπία στη ξηρά και τη θάλασσα, μέσα από τοπικά προσαρμοσμένες, αποδοτικές από πλευράς πόρων και συστημικές παρεμβάσεις. (EC, 2016)

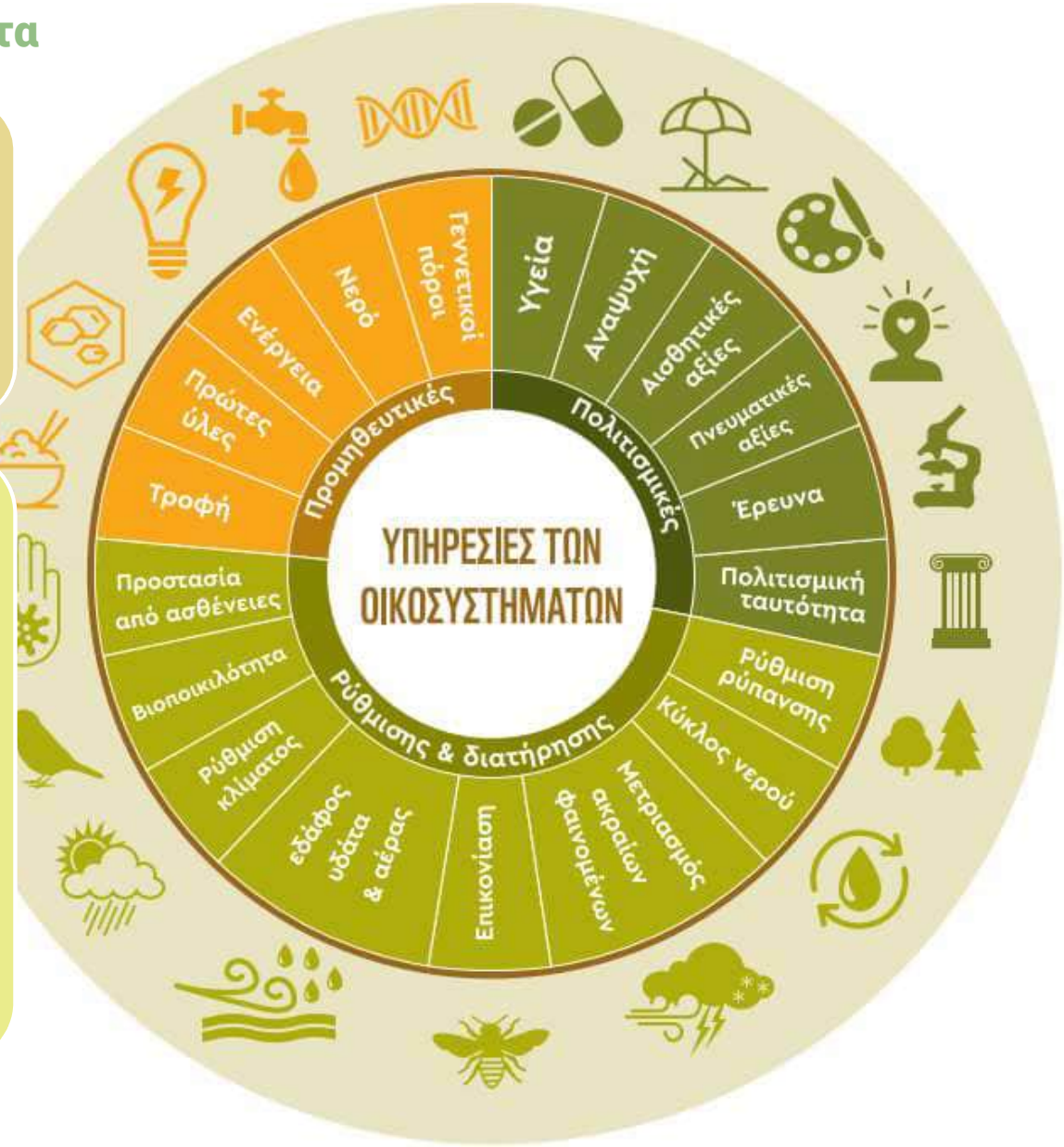

Πολιτικές για τις λύσεις που βασίζονται στη φύση: το νομικό πλαίσιο

ΔΙΕΘΝΕΣ

- Διεθνής σύμβαση πλαίσιο για την κλιματική αλλαγή
- Διεθνής σύμβαση για τη βιοποικιλότητα

ΕΘΝΙΚΟ *(εργαλεία)*

- ΠΔ & Σχέδια Διαχείρισης για προστατευόμενες περιοχές
- Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ)
- Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας (ΣΔΚΠ)
- Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)
- Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΕΣΠΚΑ) & Περιφερειακά Σχέδια (ΠεΣΠΚΑ)
- Εθνικός κλιματικός νόμος
- Εθνική Στρατηγική για τα Δάση
- Αποκατάσταση της φύσης **!**

ΕΝΩΣΙΑΚΟ

Βιοποικιλότητα	Στρατηγική για την πράσινη υποδομή (2013)
	Οδηγία για τους οικοτόπους (1992)
	Ευρωπαϊκή στρατηγική για τη βιοποικιλότητα έως το 2030 (2020)
	Πρόταση Κανονισμού για την αποκατάσταση της φύσης
	Στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο» (2020)
	Κανονισμός για τα ξενικά είδη (2014)
Δάση	Νέα ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δάση (2021)
Κλίμα	Ευρωπαϊκός Κλιματικός Νόμος (2021)
	Οδηγία για τις ΑΠΕ (2018)
	Στρατηγική για την προσαρμογή (2021)
Ύδατα	Οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα (2000)
	Οδηγία για τις πλημμύρες (2007)
Θάλασσα	Οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική (2008)
	Οδηγία για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό (2014)
Αγροτικός χώρος	Κοινή γεωργική πολιτική (2021)

Διεθνείς πολιτικές

(ΟΗΕ) Διεθνής σύμβαση για τη βιοποικιλότητα, Ρίο, 1992

«Σκοπός της παρούσας σύμβασης που θα επιδιωχθεί σε συμφωνία με τις σχετικές της διατάξεις, είναι η διατήρηση της βιολογικής ποικιλομορφίας, η αυτοσυντηρούμενη χρησιμοποίηση των συστατικών της και ο ορθός και ισότιμος καταμερισμός των πλεονεκτημάτων που θα προκύψουν από τη χρησιμοποίηση των γενετικών πόρων […]» (άρθ. 1)

«Κάθε συμβαλλόμενο μέρος, κατά το μέτρο του δυνατού και του ενδεδειγμένου: […] γ) διαρρυθμίζει ή διαχειρίζεται βιολογικούς πόρους που είναι σημαντικοί για τη διατήρηση της βιολογικής ποικιλομορφίας, εντός ή εκτός των προστατευμένων περιοχών, με την προοπτική της εξασφάλισης της προστασίας τους και της αυτοσυντηρούμενης χρήσης τους δ) προαγάγει την προστασία των οικοσυστημάτων, των φυσικών οικοτόπων και τη διατήρηση βιωσίμων πληθυσμών των ειδών στο φυσικό τους περίγυρο […] στ) αποκαθιστά και αναβαθμίζει υποβαθμισμένα οικοσυστήματα και προαγάγει την ανασύσταση των απειλουμένων ειδών, μεταξύ άλλων, με την ανάπτυξη και την εφαρμογή σχεδίων ή άλλων στρατηγικών διαχείρισης […]» (άρθ. 8)

Διεθνείς πολιτικές

(ΟΗΕ) Διεθνής σύμβαση για τη βιοποικιλότητα, παγκόσμιο πλαίσιο του Κουνμίνγκ-Μόντρεαλ για τη βιοποικιλότητα (COP15, 2022)

«Ελαχιστοποίηση του αντικτύπου της κλιματικής αλλαγής και της οξίνισης των ωκεανών στη βιοποικιλότητα και αύξηση της ανθεκτικότητάς της μέσα από δράσεις μετριασμού, προσαρμογής και μείωσης του κινδύνου καταστροφών, συμπεριλαμβανομένων των λύσεων που βασίζονται στη φύση ή/και οικοσυστημικών προσεγγίσεων, ελαχιστοποιώντας παράλληλα τις αρνητικές και ενισχύοντας τις θετικές επιπτώσεις της δράσης του κλίματος στη βιοποικιλότητα» (στόχος-δράση 8)

«Αποκατάσταση, διατήρηση και ενίσχυση των ωφελειών της φύσης στους ανθρώπους, συμπεριλαμβανομένων των οικοσυστημικών λειτουργιών και υπηρεσιών, όπως η ρύθμιση του αέρα, του νερού και του κλίματος, η υγεία του εδάφους, η επικονίαση και η μείωση του κινδύνου ασθενειών, καθώς και η προστασία από φυσικούς κινδύνους και καταστροφές, μέσα από λύσεις που βασίζονται στη φύση ή/και οικοσυστημικές προσεγγίσεις προς όφελος όλων των ανθρώπων και της φύσης» (στόχος-δράση 11)

Διεθνείς πολιτικές

(ΟΗΕ) Διεθνής σύμβαση πλαίσιο για την κλιματική αλλαγή, Νέα Υόρκη,1992

Μετριασμός των συγκεντρώσεων ΑτΘ και προσαρμογή των οικοσυστημάτων, των κοινωνιών και της οικονομίας στις κλιματικές μεταβολές

«Όλα τα Συμβαλλόμενα Μέρη, λαμβάνοντας υπόψη τις κοινές αλλά διαφοροποιημένες ευθύνες τους και τις ειδικές εθνικές και περιφερειακές αναπτυξιακές προτεραιότητες, στόχους και συνθήκες τους: α) Καταρτίζουν, ενημερώνουν περιοδικά, δημοσιεύουν και διαθέτουν στη Συνδιάσκεψη των Συμβαλλόμενων Μερών […] εθνικούς καταλόγους ανθρωπογενών εκπομπών από πηγές και απορροφήσεων από καταβόθρες όλων των αερίων θερμοκηπίου που δεν ελέγχονται από το Πρωτόκολλο του Μόντρεαλ […] δ) Προάγουν την ορθολογιστική διαχείριση, ενθαρρύνουν και υποστηρίζουν με τη συνεργασία τους τη διατήρηση και αύξηση, όπως ενδείκνυται, των καταβοθρών και ταμιευτήρων όλων των αερίων θερμοκηπίου που δεν ελέγχονται από το Πρωτόκολλο του Μόντρεαλ, συμπεριλαμβανομένης της βιομάζας, των δασών και των ωκεανών, καθώς και άλλων χερσαίων, παράκτιων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων ε) Συνεργάζονται για την προετοιμασία της προσαρμογής στις επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος· αναπτύσσουν και επεξεργάζονται κατάλληλα και ολοκληρωμένα σχέδια για τη διαχείριση των παράκτιων ζωνών, των υδατικών πόρων και της γεωργίας, καθώς και την προστασία και την αποκατάσταση περιοχών […] που πλήττονται από ξηρασία και απερήμωση, όπως επίσης από πλημμύρες […]» (άρθ. 4 παρ. 1)

- Η Συμφωνία των Παρισίων (COP21)
- Το Κλιματικό Σύμφωνο της Γλασκόβης (COP26)

Ενωσιακές πολιτικές

Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα έως το 2030 - COM(2020) 380 final

«Η κρίση στη βιοποικιλότητα και η κρίση στον τομέα του κλίματος είναι αλληλένδετες. […] Η φύση είναι ζωτικής σημασίας σύμμαχος στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Η φύση ρυθμίζει το κλίμα· λύσεις που βασίζονται στη φύση, όπως η προστασία και αποκατάσταση των υγροτόπων, των τυρφώνων και των παράκτιων οικοσυστημάτων, ή η βιώσιμη διαχείριση θαλάσσιων περιοχών, δασών, λειμώνων και γεωργικών εδαφών, θα είναι ουσιαστικής σημασίας για τη μείωση των εκπομπών και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Η δενδροφύτευση και η ανάπτυξη πράσινων υποδομών θα μας βοηθήσουν να μειώσουμε τη θερμοκρασία στις αστικές περιοχές και να μετριάσουμε τον αντίκτυπο των φυσικών καταστροφών» (ενότ. 1).

«Για την κάλυψη των αναγκών της παρούσας στρατηγικής, συμπεριλαμβανομένων των επενδυτικών προτεραιοτήτων για το δίκτυο Natura 2000 και των πράσινων υποδομών, θα πρέπει να διατεθούν τουλάχιστον 20 δισ. EUR ετησίως σε δαπάνες για τη φύση. Αυτό θα απαιτήσει κινητοποίηση της ιδιωτικής και της δημόσιας χρηματοδότησης σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, μεταξύ άλλων μέσω μιας σειράς διαφορετικών προγραμμάτων στον επόμενο μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της ΕΕ. Επιπλέον, δεδομένου ότι η αποκατάσταση της φύσης θα συμβάλει σημαντικά στην επίτευξη των στόχων για το κλίμα, σημαντικό ποσοστό του 25 % του προϋπολογισμού της ΕΕ που προορίζεται για τη δράση για το κλίμα θα επενδυθεί στη βιοποικιλότητα και σε λύσεις που βασίζονται στη φύση» (ενότ. 3.3.2).

Ενωσιακές πολιτικές

Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα έως το 2030 - COM (2020) 380

«Η αγοραστική δύναμη των δημόσιων αρχών αντιπροσωπεύει το 14 % του ΑΕΠ της ΕΕ και μπορεί να χρησιμεύσει ως ισχυρή κινητήρια δύναμη της ζήτησης για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες εταιρειών που επενδύουν ή συμβάλλουν σε λύσεις που βασίζονται στη φύση. Προκειμένου να αξιοποιήσει το δυναμικό αυτό, η Επιτροπή, όταν προτείνει περαιτέρω νομοθεσία και καθοδήγηση σχετικά με τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις, θα ενσωματώσει κριτήρια και παρακολούθηση για την προώθηση λύσεων που βασίζονται στη φύση» (ενότ. 3.3.2).

«Η καταπολέμηση της απώλειας της βιοποικιλότητας πρέπει να στηρίζεται σε ορθά επιστημονικά στοιχεία. Οι επενδύσεις στην έρευνα, την καινοτομία και την ανταλλαγή γνώσεων θα είναι καίριας σημασίας για τη συγκέντρωση των βέλτιστων στοιχείων και την ανάπτυξη των βέλτιστων λύσεων που βασίζονται στη φύση. Η έρευνα και η καινοτομία μπορούν να δοκιμάσουν και να αναπτύξουν τον τρόπο με τον οποίο θα δοθεί προτεραιότητα στις «πράσινες» λύσεις έναντι των «γκρίζων» λύσεων, ενώ θα βοηθήσουν επίσης την Επιτροπή να στηρίξει επενδύσεις σε λύσεις που βασίζονται στη φύση, όπως σε παλιές βιομηχανικές περιοχές, περιοχές χαμηλού εισοδήματος ή περιοχές που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές» (ενότ. 3.3.4).

Ενωσιακές πολιτικές

Ευρωπαϊκός Κλιματικός Νόμος - Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119

«Ο παρών κανονισμός θεσπίζει πλαίσιο για τη σταδιακή και μη αναστρέψιμη μείωση των ανθρωπογενών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από πηγές και την ενίσχυση των απορροφήσεων από καταβόθρες που ρυθμίζονται από το δίκαιο της Ένωσης» (άρθ. 1(1))

«Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος για κλιματική ουδετερότητα που ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1, τίθεται ως δεσμευτικός κλιματικός στόχος της Ένωσης για το 2030 η εγχώρια μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (εκπομπές μετά την αφαίρεση των απορροφήσεων) κατά τουλάχιστον 55 % σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990 έως το 2030» (άρθ. 4(1))

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν και εφαρμόζουν εθνικές στρατηγικές και σχέδια προσαρμογής, λαμβάνοντας υπόψη την ενωσιακή στρατηγική για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή που αναφέρεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου και με βάση αξιόπιστες αναλύσεις της κλιματικής αλλαγής και της ευπάθειας, αξιολογήσεις και δείκτες προόδου, και σύμφωνα με τα βέλτιστα διαθέσιμα και πλέον πρόσφατα επιστημονικά στοιχεία. Στις εθνικές στρατηγικές προσαρμογής τους, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη την ιδιαίτερη ευπάθεια των οικείων τομέων, όπως μεταξύ άλλων των γεωργικών, υδατικών και επισιτιστικών συστημάτων, καθώς και την επισιτιστική ασφάλεια, και προωθούν λύσεις που βασίζονται στη φύση και μια προσαρμογή που βασίζεται στα οικοσυστήματα. Τα κράτη μέλη επικαιροποιούν τακτικά τις στρατηγικές και περιλαμβάνουν τις σχετικές επικαιροποιημένες πληροφορίες στις εκθέσεις που υποβάλλονται δυνάμει του άρθρου 19 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999» (άρθ. 5(4))

Ενωσιακές πολιτικές

Πρόταση κανονισμού για την αποκατάσταση της φύσης (επικ. 2024?)

«Ο παρών κανονισμός θεσπίζει κανόνες που συμβάλλουν στα εξής: α) στη συνεχή, μακροπρόθεσμη και βιώσιμη ανάκαμψη της βιοποικιλότητας και της ανθεκτικότητας της φύσης σε όλες τις χερσαίες και θαλάσσιες περιοχές της Ένωσης μέσω της αποκατάστασης των οικοσυστημάτων· β) στην επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης όσον αφορά τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή· γ) στην εκπλήρωση των διεθνών δεσμεύσεων της Ένωσης.

Με τον παρόντα κανονισμό θεσπίζεται πλαίσιο εντός του οποίου τα κράτη μέλη θέτουν, χωρίς καθυστέρηση, σε εφαρμογή αποτελεσματικά μέτρα αποκατάστασης βάσει περιοχής, τα οποία μαζί θα καλύπτουν, έως το 2030, τουλάχιστον το 20 % των χερσαίων και θαλάσσιων περιοχών της Ένωσης και, έως το 2050, όλα τα οικοσυστήματα που χρήζουν αποκατάστασης» (άρθ. 1)

Ενωσιακές πολιτικές

Πρόταση κανονισμού για την αποκατάσταση της φύσης (επικ. 2024?)

- Ποσοτικός προσδιορισμός περιοχών που πρόκειται να αποκατασταθούν (περιοχές τύπων οικοτόπων, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη για βελτιωμένη συνδεσιμότητα μεταξύ τύπων οικοτόπων) + απογραφή φραγμών στη συνδεσιμότητα των επιφανειακών υδάτων
  - Έως το 2030 τουλάχιστον το 30% της χερσαίας έκτασης (συμπ/νων των εσωτερικών υδάτων), και το 30% της θαλάσσιας περιοχής στην ΕΕ, εκ των οποίων τουλάχιστον το 1/3 θα πρέπει να τελεί υπό αυστηρή προστασία
  - Έως το 2030 αποκατάσταση της ελεύθερης ροής τουλάχιστον 25.000 χλμ. + λήψη μέτρων για τη βελτίωση των φυσικών λειτουργιών των σχετικών πλημμυρικών περιοχών (άρθ. 7)
- Εθνικά σχέδια αποκατάστασης (άρθ. 11 επ.)
- Παρακολούθηση των περιοχών που υπόκεινται σε αποκατάσταση, αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων αποκατάστασης, αναθεώρηση των μέτρων όπου απαιτείται

Εθνικές πολιτικές

Εθνικός κλιματικός νόμος - ν. 4936/2022

«Για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή σύμφωνα με το άρθρο 1 και την απορρόφηση του κόστους των επιπτώσεών της, δύνανται να λαμβάνονται και να εφαρμόζονται μέτρα και πολιτικές για: [….] β) τη δημιουργία πράσινων υποδομών και την αξιοποίηση λύσεων βασισμένων στη φύση» (άρθ. 10(3γ) - γενικά μέτρα πολιτικής).

«Συστήνεται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας Επιστημονική Επιτροπή Κλιματικής Αλλαγής […]» (ΕΕΚΑ)(άρθ. 29(1)).

«Η ΕΕΚΑ είναι αρμόδια για: […] δ) τη συνεργασία με άλλες επιστημονικές επιτροπές για την προώθηση λύσεων απέναντι στην κλιματική αλλαγή που βασίζονται στη φύση και συνυπολογίζουν την ανάγκη διατήρησης της βιοποικιλότητας και της ακεραιότητας των φυσικών οικοσυστημάτων» (ΕΕΚΑ)(άρθ. 29(2δ)).

Εθνικές πολιτικές

Αποκατάσταση της φύσης - ν. 5037/2023, άρθρα 173-177 & παραρτήματα

- Στόχοι προστασίας
  - **Ορισμός 30% χερσαίας έκτασης και 30% χωρικών υδάτων της χώρας ως ΠΠΒ έως το 2030 (*επέκταση δικτύου Natura 2000 – «στόχος 30/30»*)**
  - **Ένταξη Καίριων Περιοχών Βιοποικιλότητας στις π.π.**
  - **Καθεστώς υψηλής προστασίας (ΖΑΠΦ ή ΖΠΦ) για αρχέγονα-παλαιά δάση, μικρούς νησιωτικούς υγροτόπους και περιοχές Ramsar**
  - **Μέτρα περιορισμού της αλιείας στο 10% των χωρικών υδάτων έως το 2030**
  - **Μέτρα αποκατάστασης για κλιμακούμενο ποσοστό των εκτάσεων κάθε ομάδας τύπων οικοτόπων [στις κατηγορίες χερσαίοι-παράκτιοι-γλυκών υδάτων (παρ. Ι) και θαλάσσιοι (παρ. ΙΙ)] για επαναφορά τους σε καλή κατάσταση: 30% έως το 2030, 60% έως το 2040, 100% έως το 2050.**
- Θέσπιση μέτρων αποκατάστασης τύπων οικοτόπων σε ΠΠΒ και Εθν. Πάρκα μέσω σχεδίων διαχείρισης (30% των εκτάσεων κάθε ομάδας έως το 2030, 60% έως το 2040, 100% έως το 2050)
- Θέσπιση μέτρων αποκατάστασης μέσω σχεδίων διαχείρισης:
  - **για οικοτόπους των παρ. ΙΙ, ΙV και V της κ.υ.α. 33318/1998 (ενσωμάτωση 92/43/ΕΟΚ)**
  - **για οικοτόπους συγκεκριμένων θαλάσσιων ειδών (παρ. ΙΙΙ ν. 5037/2023)**
  - **για οικοτόπους άγριων πτηνών της κ.υ.α. 37338/2010 (ενσωμάτωση 2009/147/ΕΚ)**

Εθνικές πολιτικές

Αποκατάσταση της φύσης - ν. 5037/2023 (συν.)

- Τα μέτρα αποκατάστασης αφορούν σε:
  - **συνδεσιμότητα μεταξύ τύπων οικοτόπων & οικολογικές ανάγκες ειδών**
  - **βελτιστοποίηση των οικολογικών, οικονομικών και κοινωνικών λειτουργιών των οικοσυστημάτων**
  - **τύπους χερσαίων οικοτόπων με μεγαλύτερο δυναμικό δέσμευσης και αποθήκευσης άνθρακα, για την πρόληψη και μείωση των επιπτώσεων από φυσικές καταστροφές**
  - **περιορισμό ή απαγόρευση της αλιείας (μέτρα σε σ.δ.)**
  - **διασφάλιση συνεχούς βελτίωσης της κατάστασης των τύπων οικοτόπων και της ποιότητας των οικοτόπων των ειδών**
  - **απαγόρευση της υποβάθμισης περιοχών με τύπους οικοτόπων των παρ. I & II**
- Λοιπές προβλέψεις για επικονιαστές & αστικά οικοσυστήματα
- *Επισήμανση*:
  - **Οι διατάξεις του ν. 5037/2023 αποτελούν εκ των προτέρων «μεταφορά» στο εθνικό δίκαιο βασικών διατάξεων του υπό διαμόρφωση Κανονισμού για την Αποκατάσταση της Φύσης σε εφαρμογή της Στρατηγικής ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα έως το 2030**
  - **Σημαντική τομή για την προστασία της φύσης σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο**
  - **Η οριστικοποίηση των διατάξεων και η θέσπιση του Κανονισμού είναι υπό εξέλιξη και ενδεχομένως θα απαιτηθεί η εναρμόνιση των διατάξεων του ν. 5037/2023, για π.χ. διαμόρφωση στόχων, «θεματικό» πεδίο εφαρμογής (ποταμοί, γεωργία, δάση, …), γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής (εντός/εκτός περιοχών Natura), μέσα (*εθνικό σχέδιο αποκατάστασης*), εξαιρέσεις κ.ά.**

Πολιτικές για τις λύσεις που βασίζονται στη φύση

Ζητήματα προς διερεύνηση:

1. Κατά πόσο συνιστούν διακριτό αντικείμενο/ θέμα σε πολιτικές για το περιβάλλον;

- δεν πρόκειται για διακριτό αντικείμενο - διέπουν ένα μεγάλο εύρος πολιτικών
- αποτελούν όχημα για την ενσωμάτωση της φύσης σε άλλες πολιτικές (mainstreaming)
- διασυνδέουν φύση + κλίμα
- σημαντική τομή η ενίσχυση των πολιτικών αποκατάστασης της φύσης
- επίσης σημαντική η διασύνδεση διακριτών πολιτικών σε επίπεδο ΕΕ

2. Με ποιον τρόπο και σε ποιο βαθμό ενσωματώνονται αποτελεσματικά σε βασικά κείμενα πολιτικών;

- Διαφοροποιημένες αναφορές (άμεσες-έμμεσες) + περιορισμένη ισχύς-δεσμευτικότητα των προβλέψεων
- Η περαιτέρω εξειδίκευση και εφαρμογή θα εξαρτάται από
    - τους γενικούς και ειδικούς στόχους κάθε πολιτικής
    - τη στοχοθεσία κάθε παρέμβασης
    - την προτεραιοποίηση του είδους των παρεμβάσεων
- Μεγάλη σημασία για την εμπέδωση των NbS θα έχει τελικά:
    - το χαμηλότερο επίπεδο σχεδιασμού (π.χ. προδιαγραφές εκπόνησης μελετών, ωρίμανση έργων)
    - τα χρηματοδοτικά μέσα και εργαλεία

©Μιχαήλ Κωνσταντινίδης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομη αξιολόγηση

Η γνώμη σας είναι πολύτιμη!

©Πολύβιος Παναγιωτίδης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομο ανώνυμο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης σεμιναρίου

Συνέχεια του προγράμματος ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Επόμενα βήματα

- Αποστολή υλικού σεμιναρίου και βεβαιώσεων παρακολούθησης
- Συνέχιση δράσεων κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Δείτε επιπλέον

- Ηλεκτρονική πλατφόρμα εκπαίδευσης «Εδώ ζούμε» (https://e-learning.edozoume.gr/)
- Ιστοσελίδα LIFE-IP 4 NATURA: Εδώ ζούμε (https://edozoume.gr/)
- Διαδικτυακό συμμετοχικό Σύστημα Γεωγραφικών Πληροφοριών LIFE-IP 4 Natura - παρουσίαση των οικοσυστημικών υπηρεσιών (https://gis-perslab.topo.auth.gr/portal/apps/sites/#/gis-natura-gr/)
- Online περιήγηση στην έκθεση με τους νικητές του 3ου πανελλήνιου φωτογραφικού διαγωνισμού “Click στη Φύση” (https://edozoume.gr/click-sti-fysi-deite-ti-3d-fotografiki-ekthesi-me-ta-erga-poy-diakrithikan-ston-3o-fotografiko-diagonismo/)

Με τη συγχρηματοδότηση του προγράμματος LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη συγχρηματοδότηση του Πράσινου Ταμείου

Εδώ ζούμε Natura 2000

LIFE-IP 4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002)

©Μιχαήλ Κωνσταντινίδης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Παρουσιάσεις σεμιναρίων για χρήστες των περιοχών Natura 2000 **με οικονομικό ενδιαφέρον σε αυτές, μέλη της κοινωνίας των πολιτών κ.α.**

Νοέμβριος 2022

Το δίκτυο Natura 2000 και η προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα – επισκόπηση νομοθεσίας

Διαδικτυακό σεμινάριο στο πλαίσιο του έργου LIFE-IP 4 NATURA

Νοέμβριος 2022

Καλωσήρθατε

...και μικρή τεχνική εισαγωγή

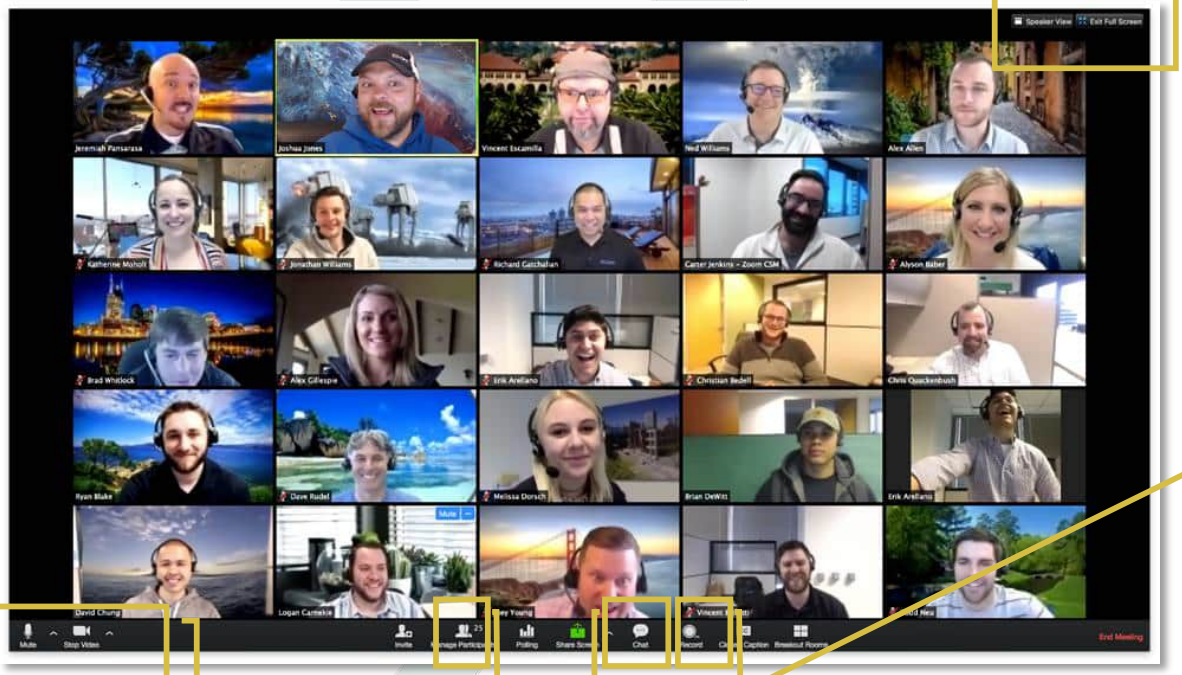

Speaker view/
Gallery view

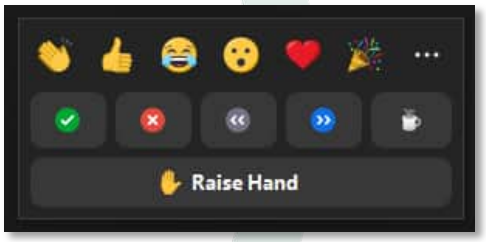

Raise hand

Reactions

Mute/ unmute
Start/ stop video

Chat

Participants

Raise hand

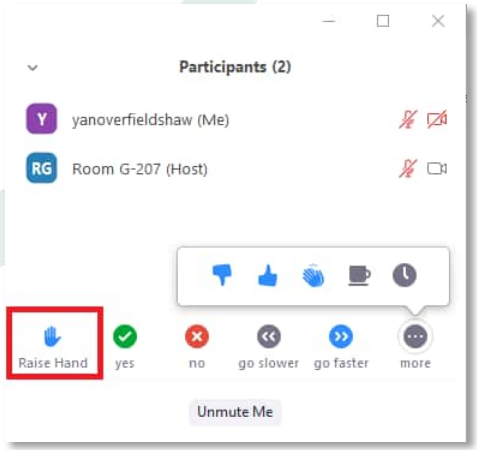

Εισαγωγή
Το έργο LIFE-IP 4 NATURA

- «Ολοκληρωμένες δράσεις για την διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων, και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα»
- 12 εταίροι
  (*Συντονιστής το ΥΠΕΝ, και επιπλέον Πανεπιστήμιο Πατρών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης,* WWF *Ελλάς, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Περιφέρεια Κρήτης, Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Περιφέρεια Αττικής, ΑΠΔ Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας, Πράσινο Ταμείο, ΟΦΥΠΕΚΑ*)
- Διάρκεια 8 έτη (2017-2025)
- Ενίσχυση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα και συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για τη φύση
- Ολοκληρωμένη και συντονισμένη πρωτοβουλία για την υλοποίηση του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας για το δίκτυο Natura 2000
- Ενδεικτικές δράσεις: εκπόνηση και υλοποίηση σχεδίων δράσης ειδών και οικοτόπων, πιλοτική εφαρμογή ΣΔ σε επιλεγμένες περιοχές, χαρτογράφηση και αξιολόγηση οικοσυστημικών υπηρεσιών κ.α.

Εισαγωγή

Το πρόγραμμα ενδυνάμωσης ικανοτήτων

- **Στόχος του είναι η επαύξηση των γνώσεων και η βελτίωση της κατανόησης** θεμάτων όπως:
  - *το νομικό πλαίσιο για την προστασία της βιοποικιλότητας*,
  - *η εφαρμογή των ευρωπαϊκών οδηγιών για τη φύση*,
  - *η δέουσα εκτίμηση για έργα και δραστηριότητες σε περιοχές* Natura 2000, *και*
  - *η διαχείριση των περιοχών* Natura 2000 *της Ελλάδας*

- Βασίζεται σε χαρτογράφηση εμπλεκομένων και σχεδιάστηκε σύμφωνα με τις γνώσεις, τις απόψεις και τις ανάγκες κατάρτισής τους

- Περιλαμβάνει δράσεις ενημέρωσης, διαδικτυακά και δια ζώσης σεμινάρια, ηλεκτρονική ασύγχρονη τηλεκπαίδευση, καθώς και δράσεις εξοικείωσης με νέα εργαλεία

- Οι δράσεις θα συνεχιστούν μέχρι και την ολοκλήρωση του έργου (2025)

Εισαγωγή
Σύντομη γνωριμία

Δείξε μας που βρίσκεσαι στην Ελλάδα!

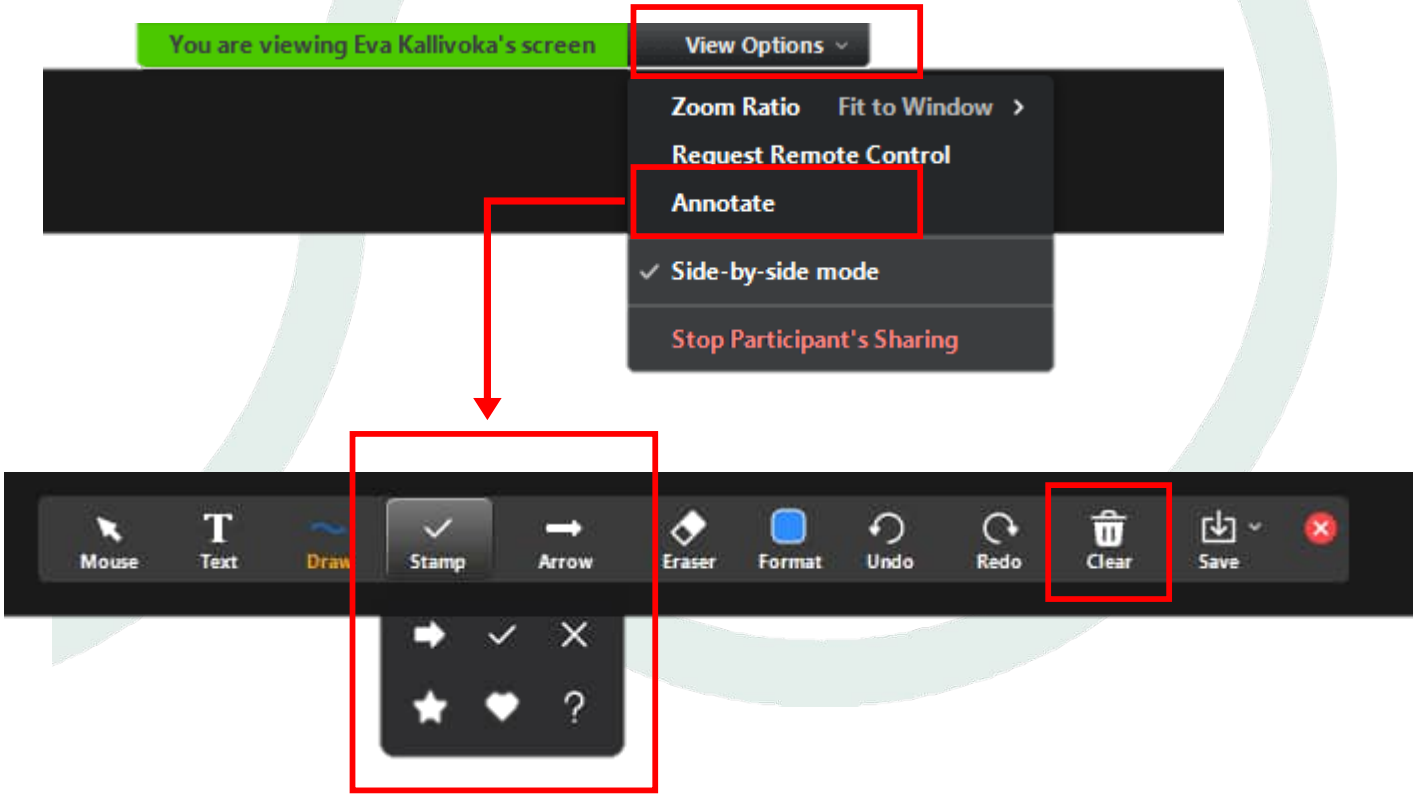

Οικοσκόπιο

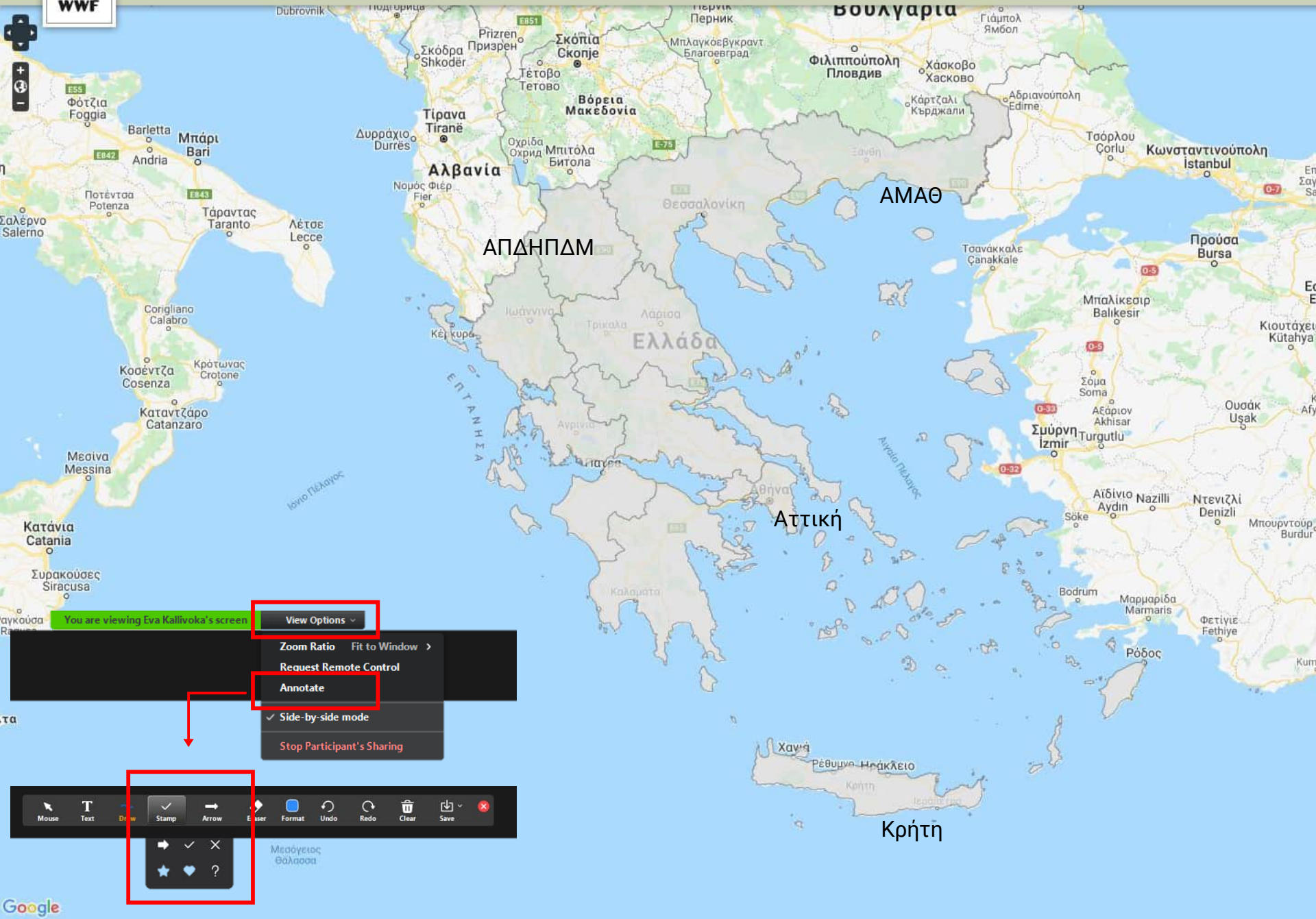
ΑΜΑΘ
ΑΠΔΗΠΔΜ
Αττική
Κρήτη
You are viewing Eva Kallivoka's screen
View Options
Zoom Ratio
Fit to Window
Request Remote Control
Annotate
Side-by-side mode
Stop Participant's Sharing
Mouse
Text
Stamp
Arrow
Format
Undo
Redo
Clear
Save
Google

Το δίκτυο Natura 2000 και η προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα

Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι

- Τα βασικά για τη βιοποικιλότητα & το περιβαλλοντικό δίκαιο
- Γνωριμία με το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για τις περιοχές Natura 2000
  - ✓ Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας
  - ✓ *Οι ευρωπαϊκές οδηγίες για τη φύση, και οι βασικές υποχρεώσεις που προκύπτουν για τα κράτη μέλη*

Μέρος ΙΙ

- Εξοικείωση με το Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών της Ελλάδας
  - ✓ *Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών: Κατηγορίες ΠΠ & Εργαλεία διαχείρισης*
  - ✓ *Προστασία ειδών*
  - ✓ *Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών: ν. 4685/2020 & ΟΦΥΠΕΚΑ*

Το δίκτυο Natura 2000 **και η προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα**

Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι

- Τα βασικά για τη βιοποικιλότητα & το περιβαλλοντικό δίκαιο
- Γνωριμία με το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για τις περιοχές Natura 2000
  - ✓ Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας
  - ✓ *Οι ευρωπαϊκές οδηγίες για τη φύση, και οι βασικές υποχρεώσεις που προκύπτουν για τα κράτη μέλη*

Μέρος ΙΙ

- Εξοικείωση με το Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών της Ελλάδας
  - ✓ *Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών: Κατηγορίες ΠΠ & Εργαλεία διαχείρισης*
  - ✓ *Προστασία ειδών*
  - ✓ *Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών: ν. 4685/2020 & ΟΦΥΠΕΚΑ*

Βιοποικιλότητα
Ορισμός

Ως «**βιολογική ποικιλότητα**» (biological diversity) νοείται η ποικιλία των ζώντων οργανισμών κάθε προέλευσης περιλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, χερσαίων, θαλασσίων και άλλων υδατικών οικοσυστημάτων και οικολογικών συμπλεγμάτων, των οποίων αποτελούν μέρος. Περιλαμβάνει την ποικιλότητα εντός των ειδών, μεταξύ ειδών και μεταξύ οικοσυστημάτων.

(*Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα, Ρίο ντε Τζανέιρο* 1992)

- Η ποικιλία όλων των μορφών ζωής στη Γη
- Διαφορετικά επίπεδα, αναπόσπαστα τμήματα ενός ενιαίου συνόλου
- Αλλάζει με το πέρασμα του χρόνου

Μέρος Ι - Περιβαλλοντικό δίκαιο

Επίπεδα και διασυνδέσεις

Σύνολο κανόνων δικαίου που αποσκοπούν **στην προστασία του περιβάλλοντος** μέσω

- της ρύθμισης της συμπεριφοράς των μελών μιας κοινότητας, η δραστηριότητα των οποίων **ενδέχεται να έχει βλαπτικές συνέπειες στο περιβάλλον**, αλλά και
- της ρύθμισης εννόμων σχέσεων και διαδικασιών που **επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα την κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος**

- ✓ Πολυεπίπεδο
- ✓ Διεπιστημονικό
- ✓ Τεχνικό
- ✓ Πολυτομεακό /διακλαδικό

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας 2030

1ος άξονας δράσεων και δεσμεύσεων: προστασία και διατήρηση της φύσης

- Ενσωμάτωση 30% **της χερσαίας και** 30% **της θαλάσσιας** έκτασης της ΕΕ σε π.π., και εξασφάλιση **οικολογικών διαδρόμων**
- **Αυστηρή προστασία τουλάχιστον του** 1/3 **των π.π**. της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των πρωτογενών και των αρχέγονων δασών, δηλαδή το 10% της συνολικής κάλυψης της ΕΕ
- **Αποτελεσματική διαχείριση** όλων των π.π. με τον καθορισμό **σαφών στόχων** και **μέτρων διατήρησης** και την **παρακολούθησή** τους

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας 2030

2ος άξονας δράσεων και δεσμεύσεων: αποκατάσταση υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων, μείωση των πιέσεων στη βιοποικιλότητα

- Νέο θεσμικό πλαίσιο για την **αποκατάσταση των οικοσυστημάτων**, με δεσμευτικούς στόχους

- Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης ή της τάσης της για >30% των προστατευόμενων οικοτόπων και ειδών της Ευρώπης που **δεν βρίσκονται σε ικανοποιητική κατάσταση**

©Χρήστος Πανταζής

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Επισκόπηση των δύο οδηγιών για τη φύση – Γενικοί στόχοι

Οδηγία για τα πτηνά
(2009/147/ΕΚ,
που αντικατέστησε την 79/409/ΕΟΚ)

Άρθρο 2

Διατήρηση όλων των άγριων πτηνών της ΕΕ

«...σε επίπεδο που να ανταποκρίνεται μεταξύ άλλων στις οικολογικές, επιστημονικές και μορφωτικές απαιτήσεις, λαμβάνοντας, ωστόσο, υπόψη τις οικονομικές και ψυχαγωγικές απαιτήσεις.»

Οδηγία για τους οικοτόπους
(92/43/ΕΟΚ)

Άρθρο 2

Προστασία της βιοποικιλότητας μέσω της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων και των ειδών άγριας χλωρίδας και πανίδας, κοινοτικού ενδιαφέροντος

«Τα μέτρα τα οποία λαμβάνονται σύμφωνα με την παρούσα οδηγία αποσκοπούν στη διασφάλιση της διατήρησης ή της αποκατάστασης σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης...»

«Κατά τη λήψη μέτρων λαμβάνονται υπόψη οι οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές απαιτήσεις, καθώς και οι περιφερειακές και τοπικές ιδιομορφίες.»

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Επισκόπηση των δύο οδηγιών για τη φύση – Δομή

Οδηγία για τα πτηνά

Οδηγία για τους οικοτόπους

Προστασία περιοχών	Προστασία ειδών
Πτηνά παρ. Ι – ΖΕΠ	Άγρια πτηνά
Αποδημητικά πτηνά με συχνή παρουσία - ΖΕΠ	Εξαιρέσεις ειδών παρ. II και III
Τύποι οικοτόπων παρ. Ι – ΕΖΔ	Είδη παρ. IV - αυστηρό καθεστώς προστασίας
Είδη παρ. ΙΙ - ΕΖΔ	Είδη παρ. V - μέτρα για σύλληψη & εκμετάλλευση (90 είδη)

Δίκτυο Natura 2000

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Επισκόπηση των δύο οδηγιών για τη φύση – Δίκτυο Natura 2000

Οδηγία για τα πτηνά

Οδηγία για τους οικοτόπους

Δίκτυο Natura 2000

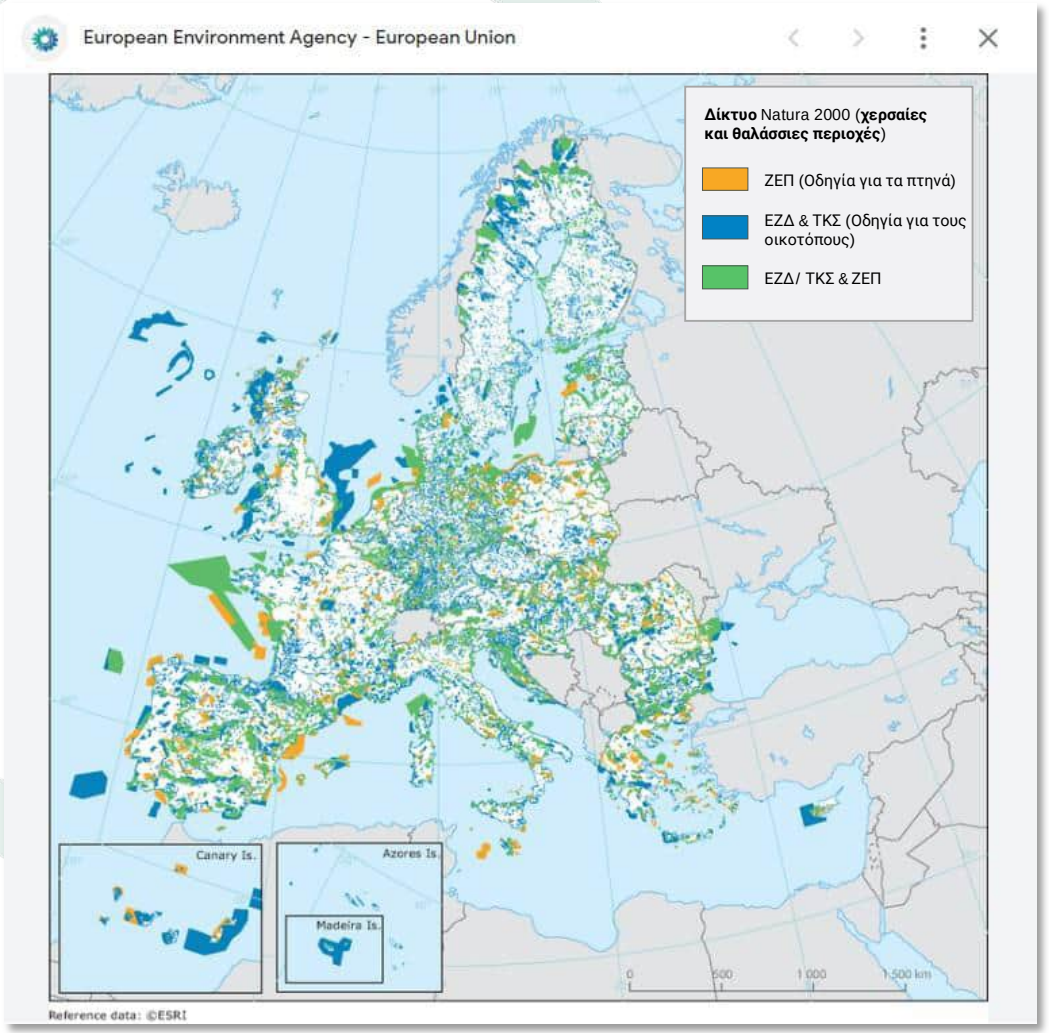

Προσαρμοσμένο από την ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος.

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Υποχρεώσεις κρατών μελών

	Οδηγία για τα πτηνά	Οδηγία για τους οικοτόπους
Χαρακτηρισμός περιοχών	• *ΖΕΠ* *για τα είδη του παρ. Ι & τα αποδημητικά με συχνή παρουσία* • Στόχοι διατήρησης	• Δίκτυο Natura 2000 • ΕΖΔ *για τους ΤΟ του παρ. Ι & οικοτόπους των ειδών του παρ. ΙΙ* • Στόχοι διατήρησης
Προστασία οικοτόπων/ περιοχών	Μέτρα ειδικής διατήρησης *για οικοτόπους ειδών του παρ. Ι & περιοχές σημαντικές για αποδημητικά με συχνή παρουσία*	Αναγκαία μέτρα διατήρησης *για τους ΤΟ του παρ. Ι & οικοτόπους των ειδών του παρ. ΙΙ*
Αποφυγή υποβάθμισης & ενόχλησης Δέουσα εκτίμηση	• Αποφυγή υποβάθμισης οικοτόπων & ενόχλησης ειδών • Δέουσα εκτίμηση επιπτώσεων σχεδίων και έργων	
Προστασία ειδών	• Γενικό καθεστώς προστασίας για όλα τα είδη • Απαγόρευση εμπορίας ειδών (με εξαιρέσεις), προϋποθέσεις για το κυνήγι	• Αυστηρό καθεστώς προστασίας (είδη του παρ. IV) • Μέτρα εκμετάλλευσης (είδη του παρ. V)

...επιπλέον υποχρεώσεις...

- Προώθηση οικολογικής συνοχής του δικτύου
- Παρακολούθηση και αναφορά
- Προώθηση έρευνας

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Κριτήρια ένταξης μιας περιοχής στο δίκτυο Natura 2000

Οδηγία για τα πτηνά

Τα κράτη μέλη της ΕΕ υποχρεούνται να ορίσουν τα «πιο κατάλληλα» εδάφη, σε αριθμό και επιφάνεια, για την προστασία **των ειδών που περιέχονται στο παράρτημα** Ι της οδηγίας καθώς και των **μεταναστευτικών ειδών**.

Οδηγία για τους οικοτόπους

Τα κράτη μέλη οφείλουν να ορίσουν τις περιοχές που είναι αναγκαίες για την διατήρηση ή, ενδεχομένως, την αποκατάσταση σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, των **τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος** Ι και των **οικοτόπων των οικείων ειδών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα** ΙΙ της εν λόγω οδηγίας.

**Περιοχές όπου υπάρχει οικότοπος ή είδος προτεραιότητας πρέπει οπωσδήποτε να ενταχθούν στο δίκτυο* Natura 2000.

Η επιλογή των περιοχών για ένταξη στο δίκτυο Natura 2000, γίνεται **αποκλειστικά και μόνο με επιστημονικά κριτήρια**.

Ωστόσο, **τα οικονομικά**, **κοινωνικά και πολιτιστικά δεδομένα**, καθώς και τα τοπικά χαρακτηριστικά σε κάθε χώρα, αποτελούν βασική παράμετρο στον σχεδιασμό της **διαχείρισης**, **διακυβέρνησης και προστασίας** των περιοχών Natura 2000.

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Η έννοια του στόχου διατήρησης

Στόχοι διατήρησης	
Καθορίζονται	• σε επίπεδο περιοχής Natura 2000 • για όλα τα είδη και τους φυσικούς τύπους οικοτόπων **με σημαντική παρουσία** στην περιοχή • για ΖΕΠ & ΕΖΔ (& *ΤΚΣ μετά την 6ετία*) • σε εθνικό, περιφερειακό, ή βιογεωγραφικό επίπεδο εντός του κράτους μέλους
Βασίζονται	στις οικολογικές απαιτήσεις των ειδών και οικοτόπων **με σημαντική παρουσία** στην περιοχή
Καθορίζουν	την **επιθυμητή κατάσταση διατήρησης** αυτών των ειδών και οικοτόπων
Διαμορφώνονται	σε συνάρτηση με την **εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης** κάθε είδους και τύπου οικοτόπου

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Η έννοια του στόχου διατήρησης – Παράδειγμα

Τύπος οικοτόπου: ημιφυσικοί λειμώνες (6210)

Κατάσταση διατήρησης: Κακή

Πιθανός στόχος διατήρησης: βελτίωση της κατάστασης του ΤΟ στην κατηγορία Α – άριστη– εντός 10 ετών

(*λαμβάνοντας υπόψη ότι επί του παρόντος ο ΤΟ βρίσκεται σε κακή κατάσταση διατήρησης εντός της περιοχής* [*φυσικής κατανομής του*])

Αναγκαία μέτρα διατήρησης που θεσπίστηκαν βάσει του άρθρου 6(1) σχεδιάστηκαν **με σκοπό την επίτευξη του στόχου** αυτού

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018. *Ανακοίνωση της Επιτροπής* C(2018) 7621 *για τη διαχείριση των τόπων του δικτύου* Natura 2000 – *Οι διατάξεις του άρθρου* 6 *της οδηγίας* 92/43/*ΕΟΚ για τους οικοτόπους*.

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6 - Προστασία και διαχείριση των περιοχών Natura 2000

1. «*Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη καθορίζουν τα αναγκαία μέτρα διατήρησης …..*»

2. «*Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε στις ειδικές ζώνες διατήρησης να αποφεύγεται η υποβάθμιση των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών, καθώς και….*»

3. «*Κάθε σχέδιο ή έργο, …εκτιμάται δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο…*

4. «*Εάν, παρά τα αρνητικά συμπεράσματα της εκτίμησης των επιπτώσεων… το κράτος μέλος λαμβάνει κάθε αναγκαίο αντισταθμιστικό μέτρο…*»

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6 - Προστασία και διαχείριση των περιοχών Natura 2000

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6(1) - Αναγκαία μέτρα διατήρησης

«Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη καθορίζουν τα ***αναγκαία μέτρα διατήρησης*** *που* ***ενδεχομένως*** *συνεπάγονται* ***ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης*** *ή* ***ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διευθέτησης*** *και* ***τα δέοντα κανονιστικά***, ***διοικητικά ή συμβατικά μέτρα*** *που ανταποκρίνονται στις* ***οικολογικές απαιτήσεις*** *των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος* I *και των ειδών του παραρτήματος* II, *τα οποία απαντώνται στους τόπους.»*

- Οι μηχανισμοί και οι δράσεις σε **μια περιοχή** Natura 2000
  - ✓ για την επίτευξη των **στόχων διατήρησης**
  - ✓ και την αντιμετώπιση των πιέσεων και των απειλών
- Υποχρεωτικά
- Ουσιαστική εφαρμογή
- Μεμονωμένη περιοχή ή και **εκτός των ορίων** ή και σε **πολλαπλές περιοχές**
- **Οικολογικές απαιτήσεις**

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6(1) - Αναγκαία μέτρα διατήρησης

*«Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη καθορίζουν τα **αναγκαία μέτρα διατήρησης** που **ενδεχομένως** συνεπάγονται **ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης** ή **ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διευθέτησης** και **τα δέοντα κανονιστικά**, **διοικητικά ή συμβατικά μέτρα** που ανταποκρίνονται στις **οικολογικές απαιτήσεις** των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος Ι και των ειδών του παραρτήματος ΙΙ, τα οποία απαντώνται στους τόπους.»*

μπορεί να μη χρειάζονται πάντοτε σχέδια διαχείρισης

να αφορούν τις περιοχές του δικτύου Natura 2000

...όμως...
Πρέπει να εξασφαλίζεται ότι τίθενται **σαφείς στόχοι και μέτρα διατήρησης** για τους **σχετικούς οικοτόπους και τα είδη που απαντώνται στον τόπο**

Τα **σχέδια διαχείρισης** είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για την εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων διατήρησης με σαφή και διαφανή τρόπο

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6(1) - Αναγκαία μέτρα διατήρησης

«Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη καθορίζουν τα ***αναγκαία μέτρα διατήρησης*** *που* ***ενδεχομένως*** *συνεπάγονται* ***ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης*** *ή* ***ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διευθέτησης*** *και* ***τα δέοντα κανονιστικά, διοικητικά ή συμβατικά μέτρα*** *που ανταποκρίνονται στις* ***οικολογικές απαιτήσεις*** *των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος* I *και των ειδών του παραρτήματος* II*, τα οποία απαντώνται στους τόπους.»*

- ανταποκρίνονται στις **οικολογικές απαιτήσεις**
- διατήρηση ή αποκατάσταση σε **ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης**

Κανονιστικά μέτρα: όροι και περιορισμοί σε σχέση με δραστηριότητες

Διοικητικά μέτρα: διατάξεις σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων διατήρησης ή διαδικασίες έγκρισης δραστηριοτήτων

Συμβατικά μέτρα: σύναψη συμβάσεων ή συμφωνιών

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6(2) - Αποφυγή υποβάθμισης & ενοχλήσεων

*«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα **κατάλληλα μέτρα** ώστε στις ειδικές ζώνες διατήρησης **να αποφεύγεται η υποβάθμιση** των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών, καθώς και **οι ενοχλήσεις** που έχουν επιπτώσεις στα είδη για τα οποία οι ζώνες έχουν ορισθεί, εφόσον οι ενοχλήσεις αυτές **θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις σημαντικές** όσον αφορά τους στόχους της παρούσας οδηγίας.»*

Αρχή της πρόληψης

- Πρέπει να είναι ειδικά συνεκτικά και ολοκληρωμένα και ικανά να διασφαλίσουν την αποτελεσματική προστασία των οικείων περιοχών
- Εστιάζουν στα είδη και οικοτόπους με σημαντική παρουσία
- Μπορεί να εφαρμόζονται **εκτός** ΖΕΠ και ΕΖΔ προκειμένου να αποφευχθεί η υποβάθμιση εντός

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6(3) - Δέουσα εκτίμηση

«*Κάθε **σχέδιο ή έργο**, **μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο** για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατόν **να επηρεάζει σημαντικά** τον εν λόγω τόπο, **καθεαυτό ή από κοινού** με άλλα σχέδια, **εκτιμάται δεόντως** ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των **στόχων διατήρησής** του.*

*Βάσει **των συμπερασμάτων της εκτίμησης των επιπτώσεων** στον τόπο και εξαιρουμένης της περίπτωσης των διατάξεων της παραγράφου 4, οι αρμόδιες εθνικές αρχές συμφωνούν για το οικείο σχέδιο **μόνον αφού βεβαιωθούν** ότι δεν θα παραβλάψει την **ακεραιότητα του τόπου** περί του οποίου πρόκειται και, ενδεχομένως, αφού εκφρασθεί πρώτα η δημόσια γνώμη.*»

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Σύνοψη δέουσας εκτίμησης

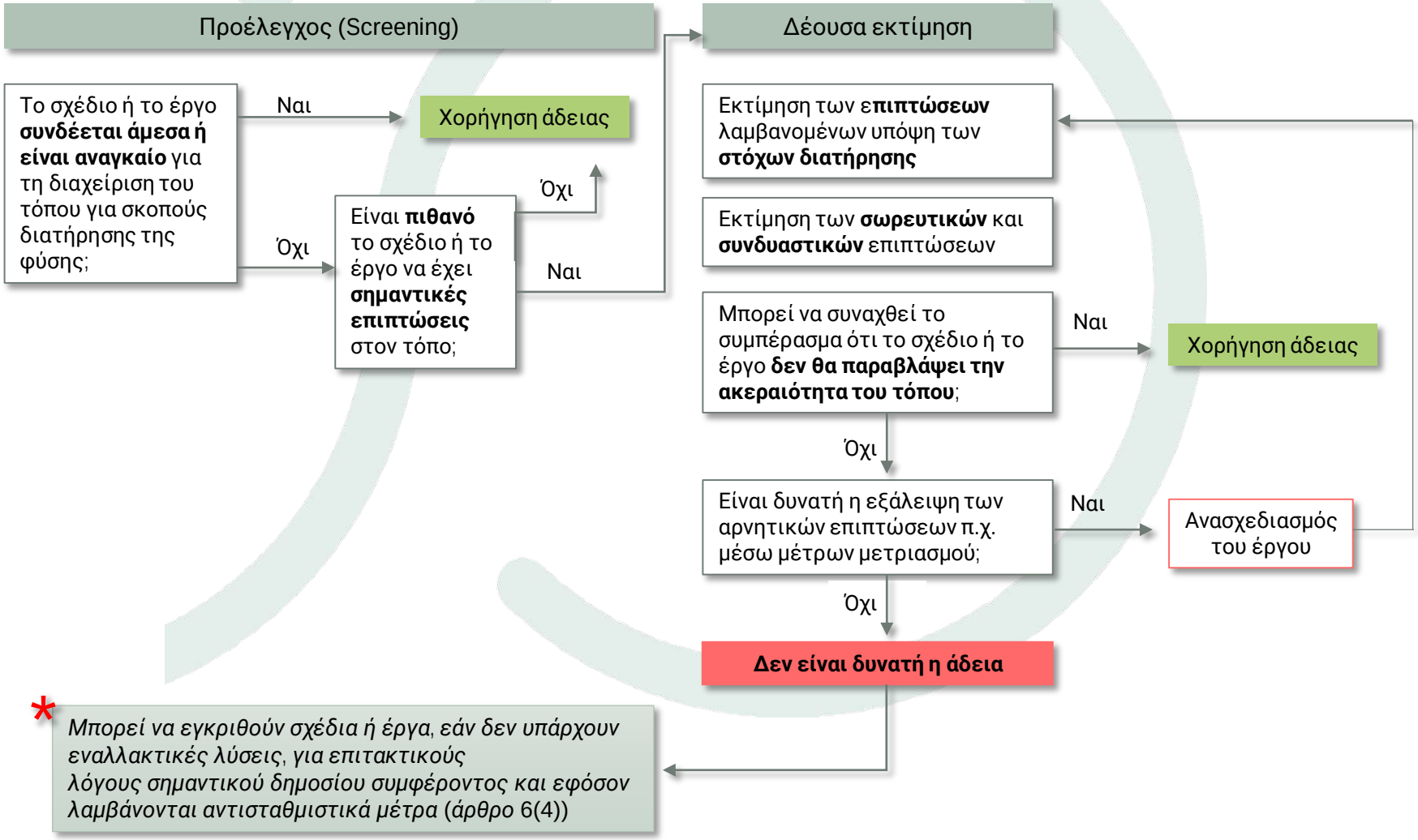

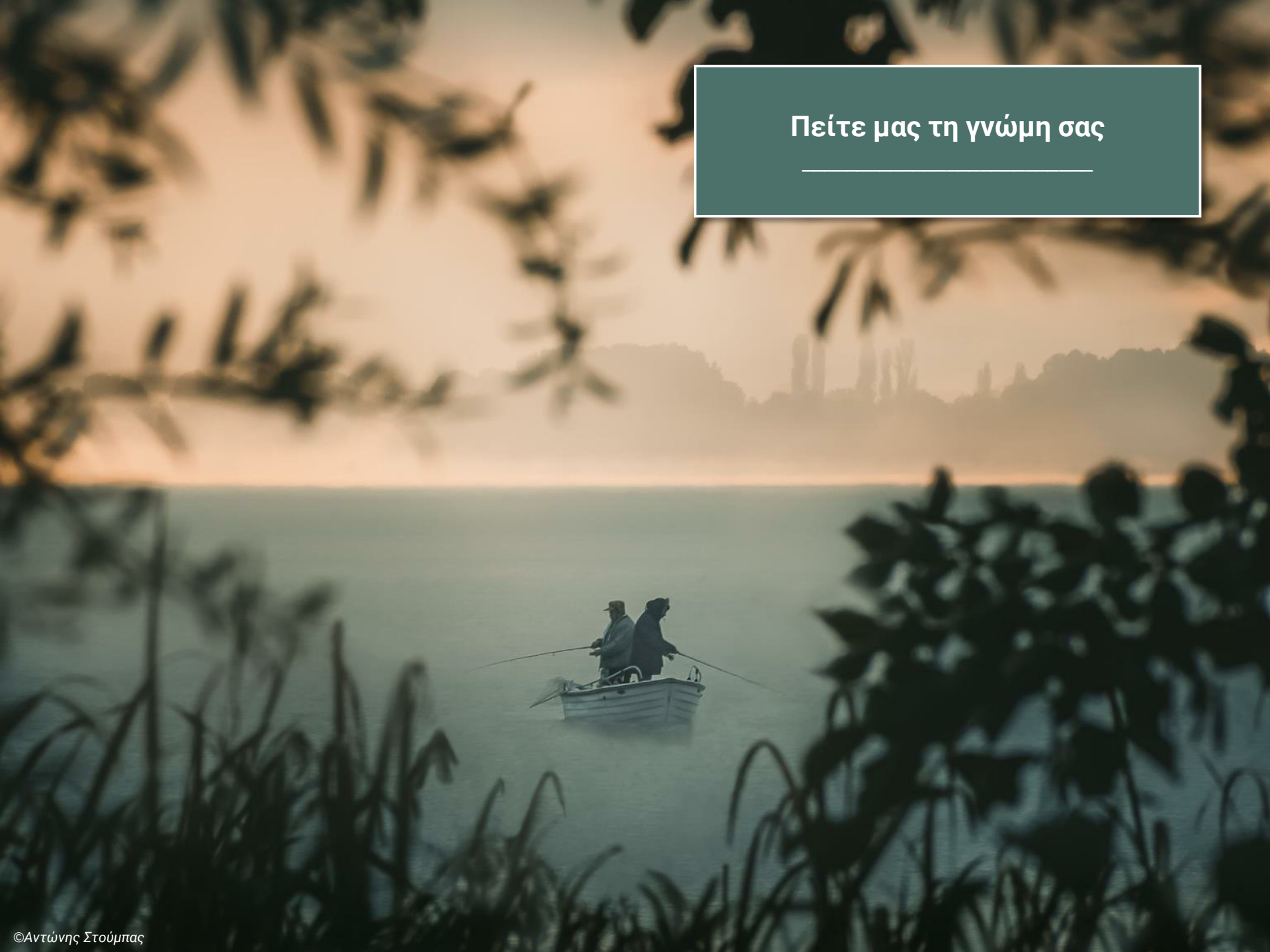

©Αντώνης Στούμπας

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Λοιπές οδηγίες – διάδραση με οδηγίες για τη φύση

Ενδεικτικές οδηγίες....

- Οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα (2008/56/ΕΕ)
- Οδηγία για τη θαλάσσια στρατηγική (2007/60/ΕΕ)
- Οδηγία για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (2014/52/ΕΕ που τροποποιεί την 2011/92/ΕΕ), και
- Οδηγία για τη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση (2001/42/ΕΚ)
- Οδηγία για την περιβαλλοντική ευθύνη (2004/35/ΕΚ)
- Οδηγία για την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου (2008/99/ΕΚ)

Κανονισμοί.....

- Κοινή αγροτική πολιτική
- Κοινή αλιευτική πολιτική

©Γεώργιος Καρκαλής

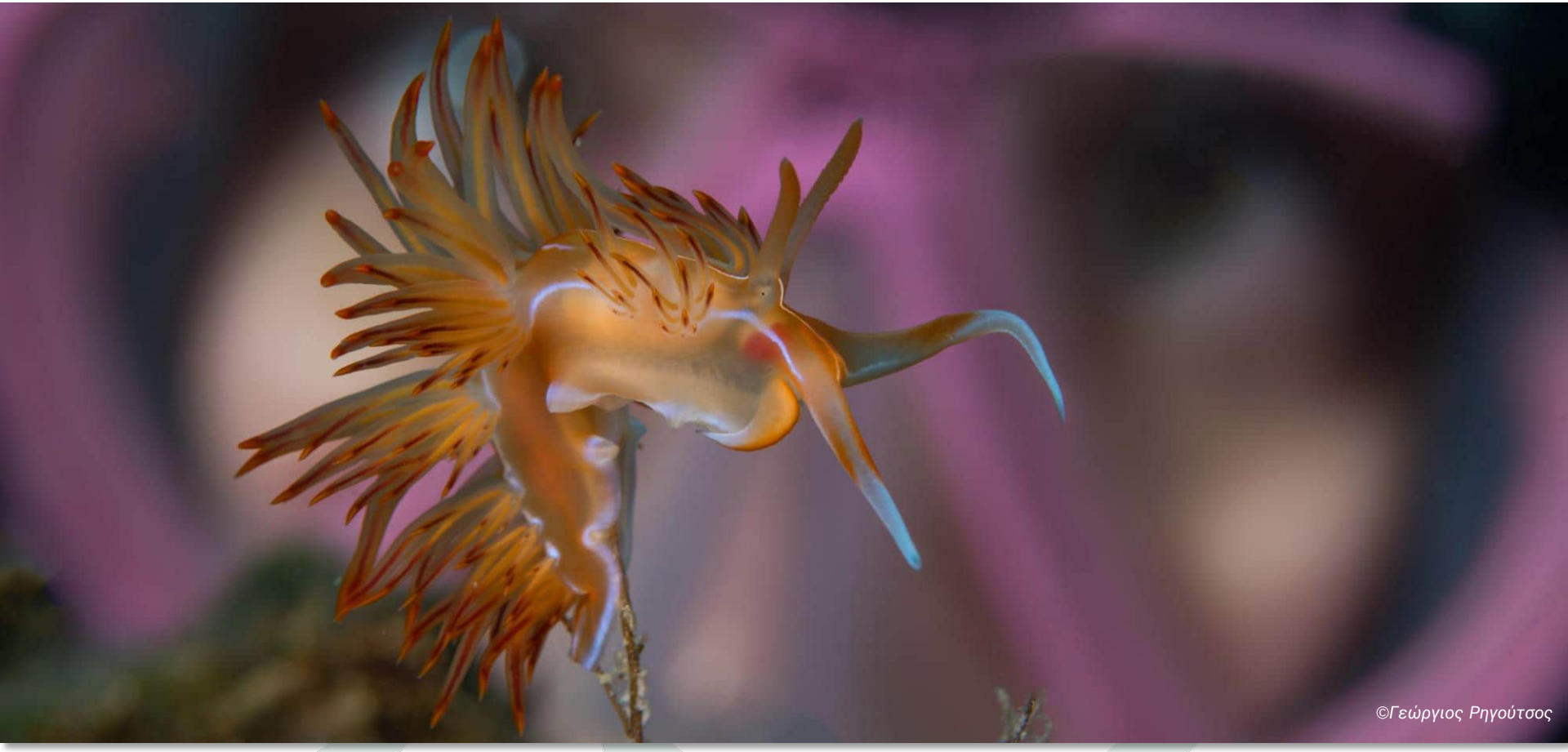

Σύντομο διάλειμμα

Το δίκτυο Natura 2000 και η προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα

Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι

- Τα βασικά για τη βιοποικιλότητα & το περιβαλλοντικό δίκαιο
- Γνωριμία με το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για τις περιοχές Natura 2000
  - ✓ Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας
  - ✓ *Οι ευρωπαϊκές οδηγίες για τη φύση, και οι βασικές υποχρεώσεις που προκύπτουν για τα κράτη μέλη*

Μέρος ΙΙ

- Εξοικείωση με το Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών της Ελλάδας
  - ✓ *Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών: Κατηγορίες ΠΠ & Εργαλεία διαχείρισης*
  - ✓ *Προστασία ειδών*
  - ✓ *Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών: ν. 4685/2020 & ΟΦΥΠΕΚΑ*

Μέρος ΙΙ - Εθνικό νομικό πλαίσιο

Επισκόπηση της εθνικής νομοθεσίας για την προστασία της βιοποικιλότητας

- Σύνταγμα (άρθρο 24)
- Ν. 3937/2011 – Προστασία της βιοποικιλότητας
- Ν. 1650/1986 (όπως τροποποιήθηκε από τον πρόσφατο ν. 4685/2020)
- Νόμοι κυρωτικοί διεθνών συνθηκών για την προστασία της βιοποικιλότητας, οικοτόπων και ειδών
- Ενωσιακό δίκαιο (π.χ. υπουργικές αποφάσεις ενσωμάτωσης των οδηγιών για τη φύση)

Παράλληλα και η λοιπή περιβαλλοντική νομοθεσία (*π.χ. δασική νομοθεσία*)

Πείτε μας τη γνώμη σας

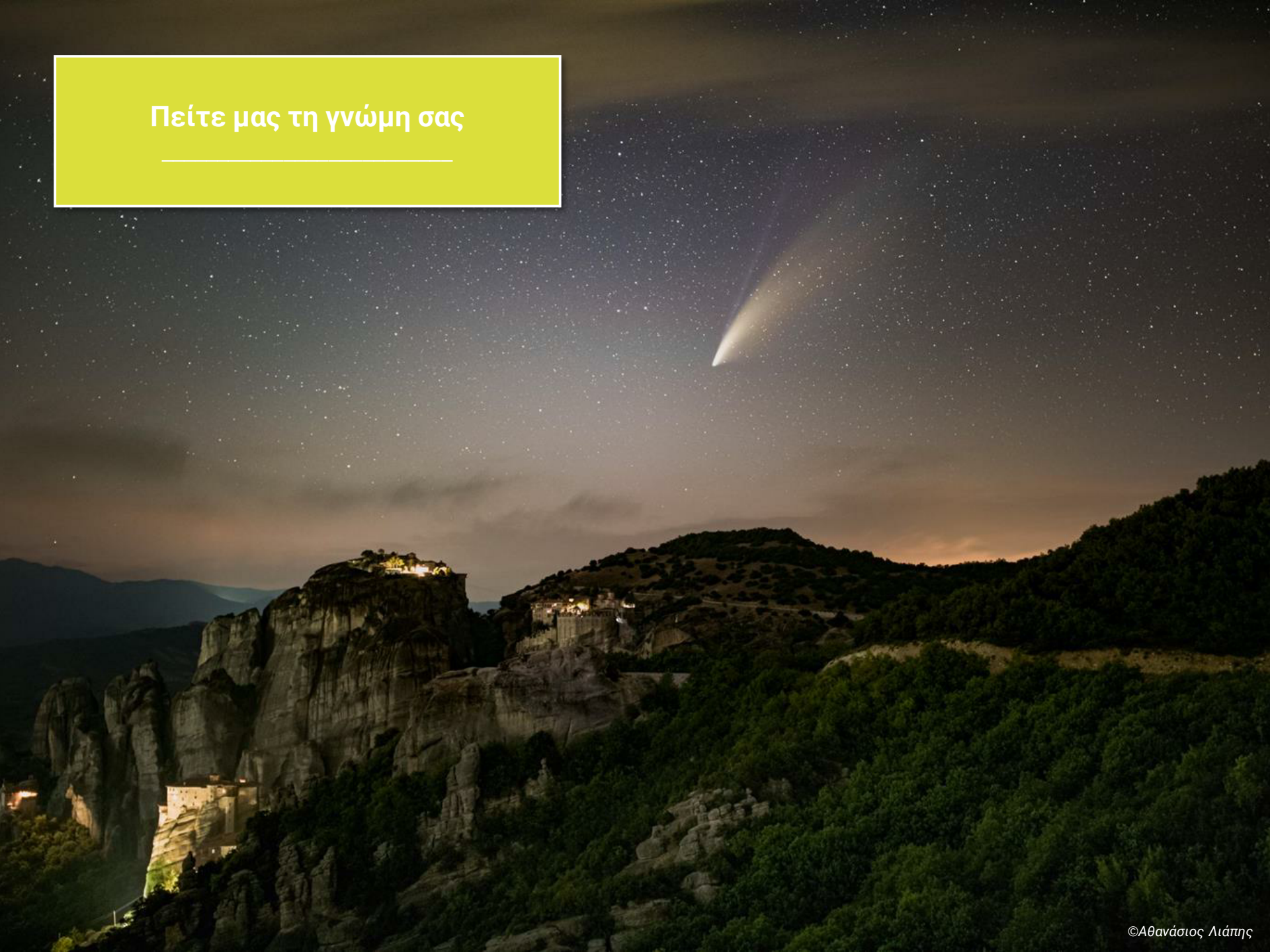

©Αθανάσιος Λιάπης

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Το εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών

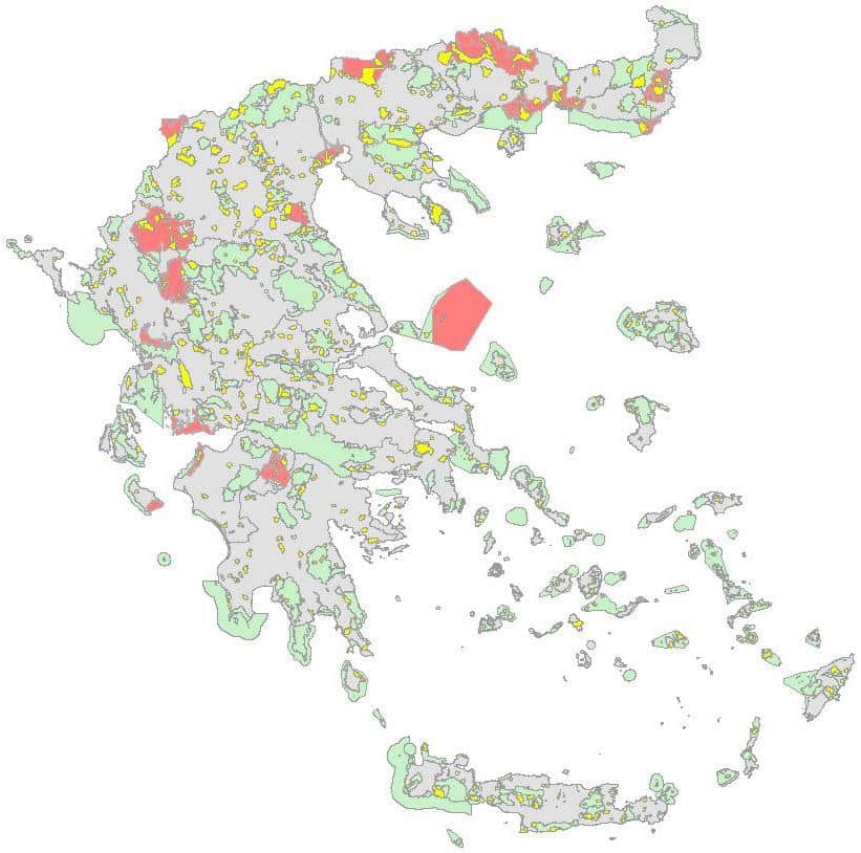

«Το Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών αποτελείται από όλες τις περιοχές που υπάγονται σε μια ή περισσότερες από τις κατηγορίες του άρθρου 19 του ν. 1650/1986, με στόχο την αποτελεσματική προστασία της βιοποικιλότητας και των λοιπών οικολογικών αξιών τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου» [**ν**. 3937/2011, **άρθρο** 3(1) **όπως ισχύει**].

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ Π.Π.		
	Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας	446
	Εθνικά πάρκα	4 (+14)
	Καταφύγια άγριας ζωής	603
	Προστατευόμενα τοπία & φυσικοί σχηματισμοί	(2)

Επίσης υφίστανται χαρακτηρισμοί περιοχών:

- με βάση προϋφιστάμενες κατηγορίες ν. 1650/1986 (7)
  π.χ. περιοχές προστασίας της φύσης, οικοανάπτυξης κ.ά.
- με βάση άλλο πλαίσιο (κυρίως δασική νομοθεσία) (48+)
  π.χ. εθνικοί δρυμοί, αισθητικά δάση, διατηρητέα μνημεία της φύσης κ.ά.

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Οι κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών

Κατηγορία π.π.	Χαρακτηριστικά	Σχέση με άλλες κατηγορίες
Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας **ΠΠΒ**	Φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές παντός τύπου, με καταγεγραμμένη παρουσία τύπων φυσικών οικοτόπων και ειδών που χρήζουν προστασίας και διατήρησης	Οι περιοχές του δικτύου Natura 2000 χαρακτηρίζονται με τον ν. 4685/2020 ως ΠΠΒ Συγκρότηση μιας μεγαλύτερης ΠΠΒ από μικρότερες ΠΠΒ (κυρίως περιοχές του δικτύου Natura)
Εθνικά πάρκα **ΕΠ**	Μεγάλες φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές, όπου λαμβάνουν χώρα οικολογικές λειτουργίες ευρείας κλίμακας με χαρακτηριστικά είδη και τύπους φυσικών οικοτόπων που χρήζουν προστασίας και διατήρησης	Τα εθνικά πάρκα μπορούν να περιλαμβάνουν δύο ή περισσότερες περιοχές Natura ή/και ΠΠΒ
Καταφύγια άγριας ζωής **ΚΑΖ**	Περιοχές που αξιολογούνται ως κατάλληλες για την ανάπτυξη πληθυσμών της άγριας πανίδας και χλωρίδας ή ως βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου	Χαρακτηρισμός ως ΚΑΖ των οικολογικών διαδρόμων μεταξύ άλλων π.π.
Προστατευόμενα τοπία και προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί **ΠΤ&ΠΦΣ**	Λειτουργικά τμήματα ή μεμονωμένα δημιουργήματά της φύσης που έχουν ιδιαίτερη οικολογική, γεωλογική ή γεωμορφολογική αξία ή συμβάλλουν στη διατήρηση των φυσικών διεργασιών και στην προστασία φυσικών πόρων	Ως ΠΦΣ είναι δυνατό να χαρακτηρίζονται επιμέρους περιοχές εντός ΕΠ, ΠΠΒ ή/και ΚΑΖ και να εντάσσονται εντός ζωνών κλιμακούμενης προστασίας των περιοχών αυτών

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Περιοχές του δικτύου Natura 2000 στην Ελλάδα

- Ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας για τα πουλιά (1985)
- Υποβολή στην ΕΕ πρώτου καταλόγου ΖΕΠ, αποκλειστικά δασικές εκτάσεις (1987)
- Συμπλήρωση του καταλόγου με Υγροτόπους Διεθνούς Σημασίας (1989)
- Εκπόνηση προγράμματος Life-Nature για την αναγνώριση υποψήφιων περιοχών της Οδηγίας για τους οικοτόπους
- Υποβολή στην ΕΕ των πρώτων προτεινόμενων ΤΚΣ και συμπλήρωση καταλόγου

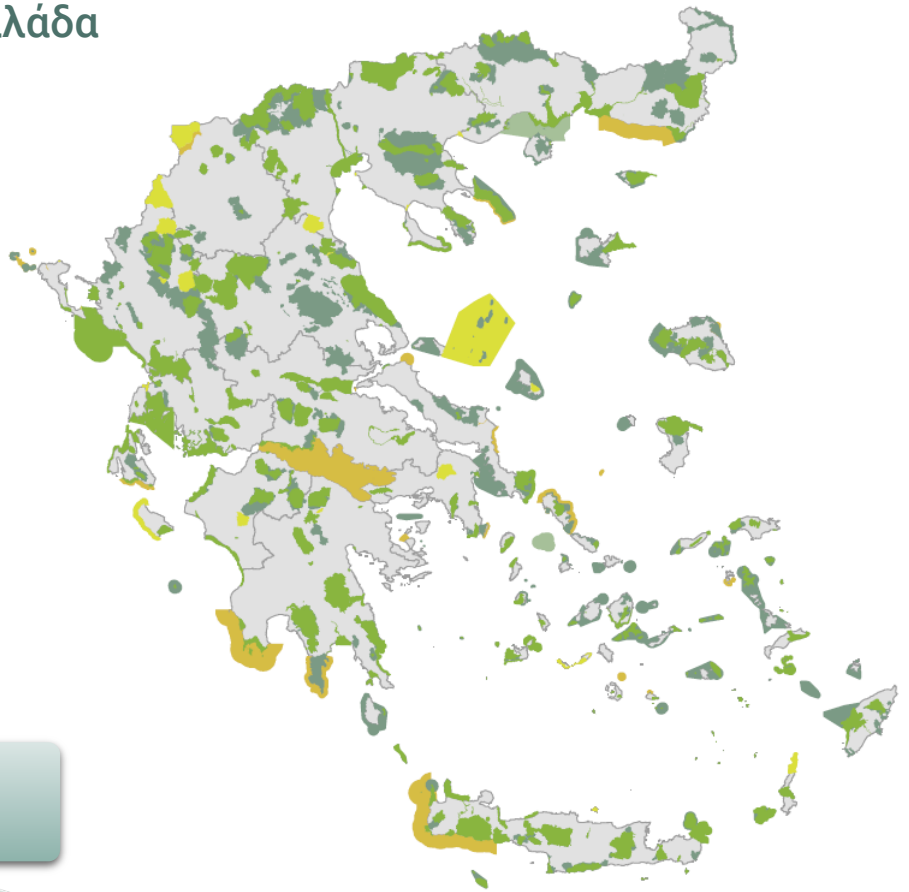

446 περιοχές Natura 2000

27,6% στεριάς

19,6% θάλασσας

215 ΕΖΔ

181 ΖΕΠ

24 ΤΚΣ

24 ΕΖΔ & ΖΕΠ

2 ΤΚΣ & ΖΕΠ

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Περιοχές του δικτύου Natura 2000 στην Ελλάδα

- Έγκριση καταλόγου πΤΚΣ από την Επιτροπή (2006)
- Χαρακτηρισμός ΖΕΠ με κ.υ.α. 37338/2010
- Ν. 3937/2011 (άρθρο 5 παρ. 4.1 και 4.2):
  - ΤΚΣ → χαρακτηρισμός ως ΕΖΔ
  - ΖΕΠ → αναγνώρισή τους ως μέρος του δικτύου Natura 2000
- Επέκταση του δικτύου - Αναθεώρηση εθνικού καταλόγου περιοχών του Δικτύου Natura 2000 (κ.υ.α. 50743/2017)

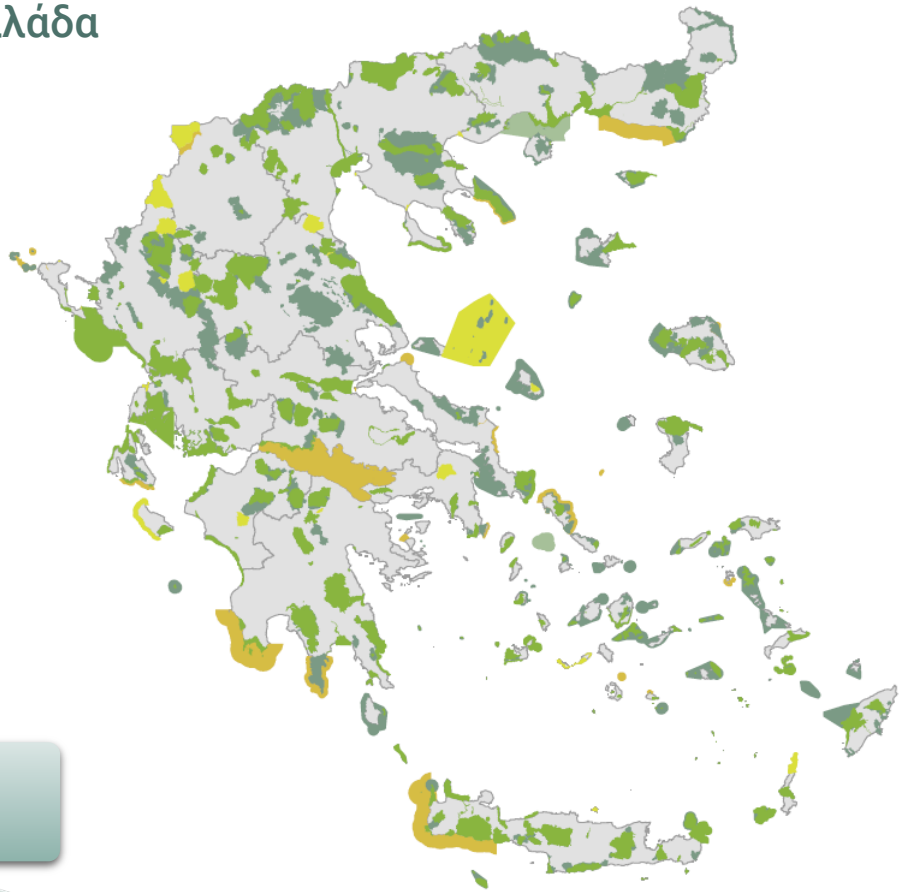

446 περιοχές Natura 2000

27,6% στεριάς

19,6% θάλασσας

215 ΕΖΔ

181 ΖΕΠ

24 ΤΚΣ

24 ΕΖΔ & ΖΕΠ

2 ΤΚΣ & ΖΕΠ

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Η αρχιτεκτονική του συστήματος των προστατευόμενων περιοχών

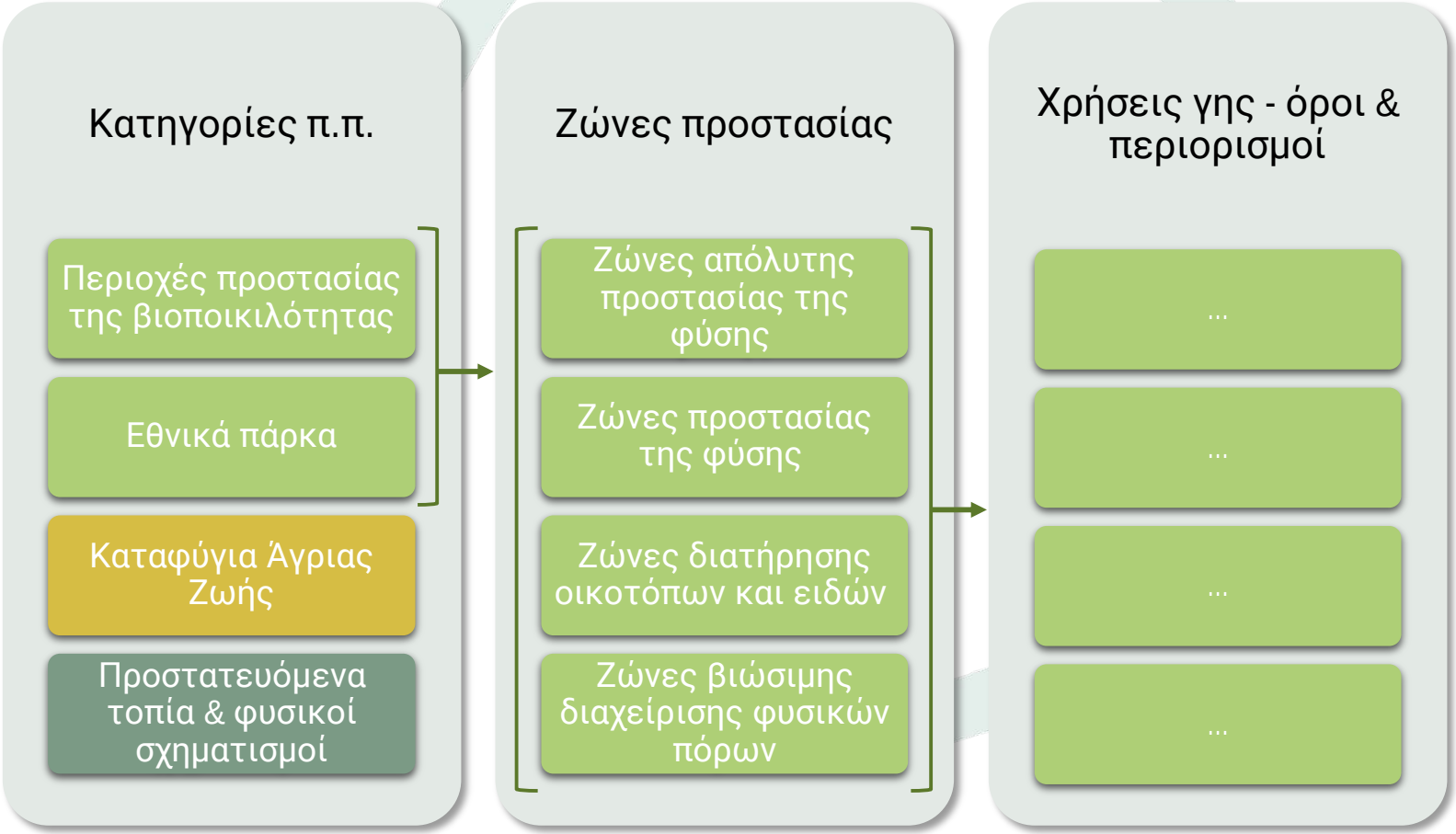

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.
Οι ζώνες προστασίας

Ζώνες	Χαρακτηριστικά / σκοπός	Καθεστώς προστασίας
Ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης	Εξαιρετικά ευαίσθητοι τύποι φυσικών οικοτόπων ή/και ενδιαιτήματα εξαιρετικά ευαίσθητων ειδών με υψηλή παρουσία και αντιπροσωπευτικότητα ή η κατάσταση των οποίων επιτάσσει εξαιρετικά αυστηρή προστασία.	Εξαιρετικά αυστηρή προστασία.
Ζώνη προστασίας της φύσης	Φυσικοί οικότοποι ή/και ενδιαιτήματα ειδών με υψηλή παρουσία και αντιπροσωπευτικότητα ή κατάσταση που επιτάσσει αυστηρή προστασία.	Αυστηρή προστασία. Προστασία από δραστηριότητες ή επεμβάσεις που μπορούν να μεταβάλλουν ουσιωδώς προς το χειρότερο τη φυσική κατάσταση, σύνθεση ή εξέλιξή του. Απαγόρευση ή περιορισμός δραστηριοτήτων με επιπτώσεις που υπονομεύουν τους στόχους διαχείρισης ή την αποτελεσματικότητα των μέτρων διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής.
Ζώνη διατήρησης οικοτόπων και ειδών	Κατάλληλη διαχείριση για τη διασφάλιση ικανοποιητικού βαθμού διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων.	Απαγόρευση ή περιορισμός δραστηριοτήτων που μπορούν να υποβαθμίσουν τον βαθμό / κατάσταση διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου.
Ζώνη βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων	Συνύπαρξη προστατευτέου αντικειμένου με σχετικές πολιτισμικές αξίες ή/και ανθρωπογενείς δραστηριότητες που προάγουν τη βιώσιμη διαχείριση φυσικών πόρων ή/και τη βιώσιμη ανάπτυξη.	Κατάλληλες ρυθμίσεις ανθρωπογενών δραστηριοτήτων που μπορούν να οδηγήσουν σε υποβάθμιση του βαθμού/κατάστασης διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου.

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Ζώνες προστασίας και χρήσεις γης (απόσπασμα αντιστοίχισης)

Ειδικές κατηγορίες χρήσεων	Ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης	Ζώνη προστασίας της φύσης	Ζώνη διαχείρισης οικοτόπων και ειδών	Ζώνη βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων
1. **Κατοικία**	ΝΑΙ (για προσωπικό ασφαλείας και εργαζόμενους)	ΝΑΙ (για προσωπικό ασφαλείας και εργαζόμενους)	ΝΑΙ	ΝΑΙ
6. **Πολιτιστικές εγκαταστάσεις**			ΝΑΙ	ΝΑΙ
7. **Διοίκηση**		ΝΑΙ (μόνο για τις ανάγκες π.π.)	ΝΑΙ	ΝΑΙ
11. **Γραφεία/ Κέντρα έρευνας**	ΝΑΙ (μόνο επιστημονική έρευνα)	ΝΑΙ (κέντρα έρευνας και επιστημονική έρευνα)	ΝΑΙ	ΝΑΙ
12. **Εστίαση**			ΝΑΙ	ΝΑΙ
14. **Αναψυχή - κέντρα διασκέδασης**				ΝΑΙ
15. **Τουριστικά καταλύματα, τουρ. υποδομή**			ΝΑΙ (< 150 κλίνες)	ΝΑΙ
16. **Στάθμευση (κτίριο - γήπεδο)**		ΝΑΙ (υπαίθρια)	ΝΑΙ (υπαίθρια)	ΝΑΙ
23. **Βιοτεχνικές & βιομηχανικές εγκαταστάσεις**				ΝΑΙ (πλην υψηλής όχλησης)
24. **Αγροτικές εκμεταλλεύσεις**		ΝΑΙ (με εξειδίκευση)	ΝΑΙ (με εξειδίκευση)	ΝΑΙ
24.9. **Αλιεία (επαγγελματική-ερασιτεχνική)**		ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
25. **Εξορυκτικές δραστηριότητες**			ΝΑΙ	ΝΑΙ
34. **Εγκαταστάσεις ΑΠΕ**			ΝΑΙ	ΝΑΙ

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Ζώνες προστασίας και χρήσεις γης (παράδειγμα)

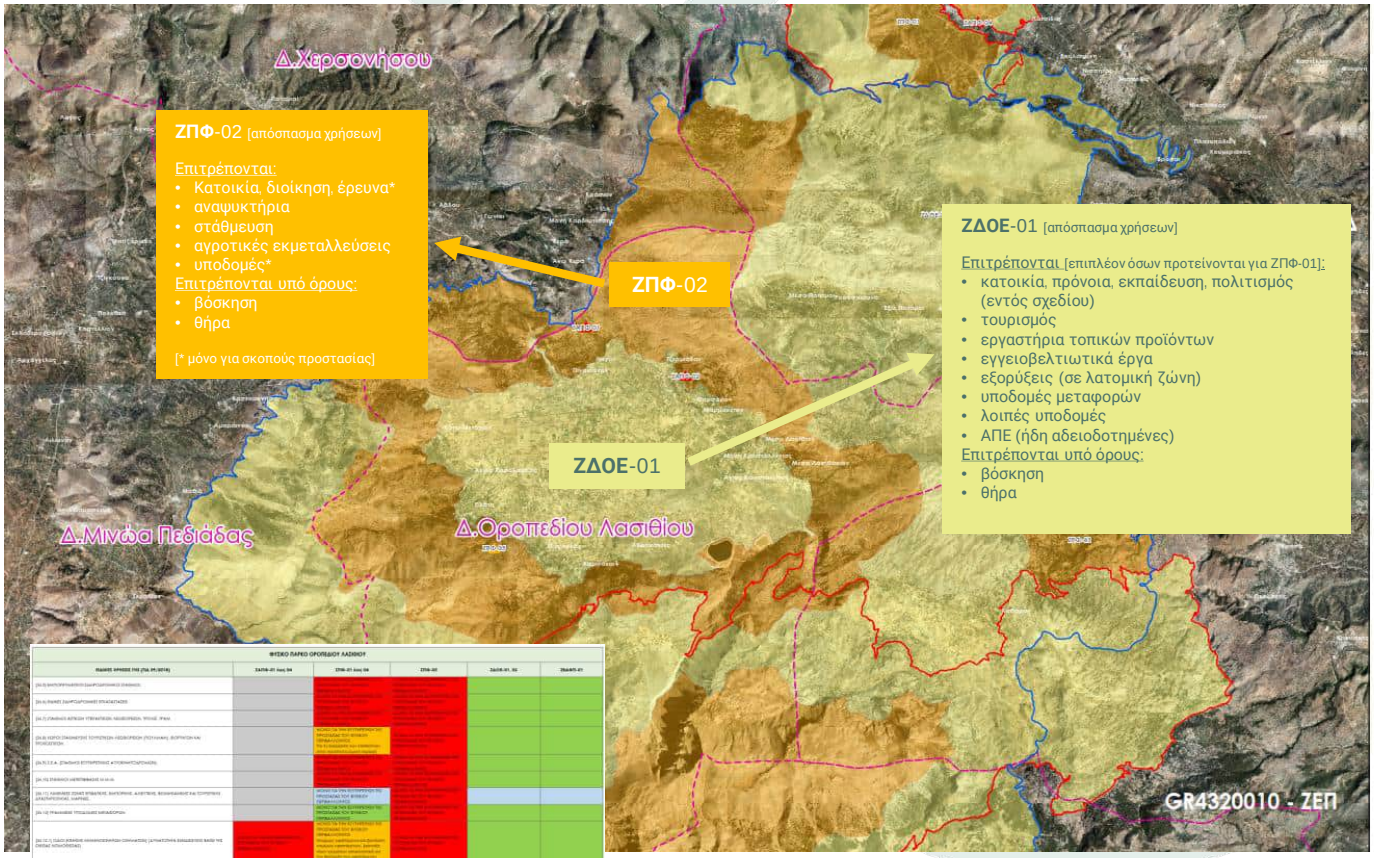

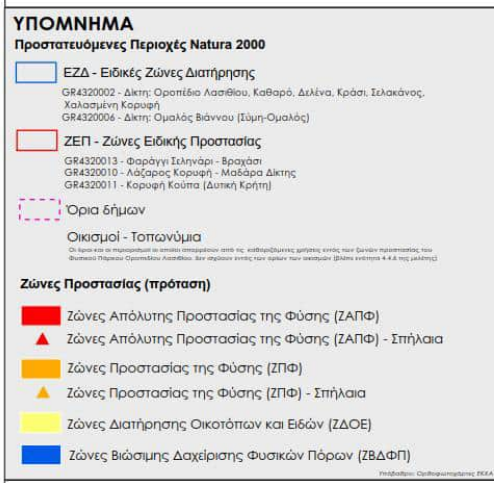

Χάρτης: επεξεργασία με βάση το ΟΙΚΟΜ (2021) Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Κρήτης

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Εργαλεία θεσμοθέτησης π.π. και λήψης μέτρων προστασίας

Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες

- Χαρακτηρισμός π.π., ορισμός ζωνών, αναγκαιότητα ή μη θεσμοθέτησης περιφερειακών ζωνών, οικολογικών διαδρόμων, πρόταση ρύθμισης δραστηριοτήτων και λειτουργιών, κατάλληλα μέτρα και δράσεις για τη διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου κάθε π.π.

- Εξέταση επιπτώσεων στο περιβάλλον και ειδικότερα στο προστατευτέο αντικείμενο των προτεινόμενων όρων και περιορισμών δραστηριοτήτων, σε συνδυασμό με τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες (όπως προκύπτουν από τις προτεινόμενες χρήσεις γης).

- Εξέταση συνεπειών των εναλλακτικών λύσεων, περιλαμβανομένης και της μηδενικής λύσης.

Προεδρικά Διατάγματα

- Χαρακτηρισμός & οριοθέτηση περιοχών
- Καθορισμός γειτονικών εκτάσεων / οικολογικών διαδρόμων
- Ζώνωση, καθορισμός χρήσεων γης και ρύθμιση δραστηριοτήτων ανά ζώνη και στις γειτονικές εκτάσεις

Σχέδια Διαχείρισης

- Στόχοι διατήρησης και πιθανή ιεράρχηση προτεραιοτήτων διαχείρισης της π.π.
- Διαχειριστικές δράσεις, παρεμβάσεις και μέτρα
- Εξειδίκευση όρων και περιορισμών για δραστηριότητες και έργα
- Κατευθύνσεις και προτεραιότητες για την υλοποίηση έργων, δράσεων και μέτρων
- Προγράμματα παρακολούθησης και αξιολόγησης
- Σχέδια δράσης

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Εργαλεία θεσμοθέτησης: διαδικασία

Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες

- Έκδοση προδιαγραφών
- Σύνταξη μελέτης
- **Δημόσια διαβούλευση**
- Έγκριση από ΥΠΕΝ

Προεδρικά Διατάγματα

- Διαμόρφωση σχεδίου ΠΔ βάσει της ΕΠΜ
- Γνώμη Επιτροπής Φύση 2000
- Πρακτικό επεξεργασίας ΣτΕ
- **Δημόσια διαβούλευση** επί σχεδίου ΠΔ

Σχέδια Διαχείρισης

- Έκδοση προδιαγραφών
- Κατάρτιση βάσει της ΕΠΜ (συμπερ. σχεδίου δράσης)
- Έγκριση με υ.α./ κ.υ.α.

Οι διαβουλεύσεις των ΕΠΜ (https://ypen.gov.gr/diavouleusi/)

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Εργαλεία θεσμοθέτησης: προσωρινό καθεστώς

Διαμόρφωση «προσωρινού» καθεστώτος προστασίας - άρθρο 21(6) **ν**. 1650/1986 **(ως ισχύει)**

- «Για περιοχές, στοιχεία ή σύνολα της φύσης και του τοπίου, για τα οποία αρχίζει η διαδικασία χαρακτηρισμού με προεδρικό διάταγμα και έως ότου εκδοθεί η πράξη χαρακτηρισμού, ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας [...] μπορεί να καθορίζει όρους και περιορισμούς για επεμβάσεις και δραστηριότητες που είναι δυνατόν να έχουν βλαπτική επίδραση στις παραπάνω περιοχές, στοιχεία ή σύνολα [...]»
- Ισχύς υ.α.: 2 έτη, με δυνατότητα παράτασης 3 ετών.

Συγγενής διάταξη ν. 2742/1999 (σε ισχύ την περίοδο 2002-2018):

- Καθορισμός γενικών όρων, απαγορεύσεων και περιορισμών στις χρήσεις γης, στη δόμηση και στην κατάτμηση ακινήτων, καθώς και στην εγκατάσταση και άσκηση δραστηριοτήτων και στην εκτέλεση έργων, οι οποίοι είναι αναγκαίοι για την προστασία των περιοχών που περιλαμβάνονται στη χωρική αρμοδιότητα των Φορέων Διαχείρισης.
- Η διάταξη εισήχθη με τον ν. 3044/2002 (τροποπ. άρθρου 15 του ν. 2742/1999) και καταργήθηκε με τον ν. 4519/2018 (βλ. σχετική νομολογία ΣτΕ).

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Π.δ. και σ.δ. στο ευρύτερο πλαίσιο της εθνικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας

Π.δ. και χωροταξικός-πολεοδομικός σχεδιασμός

- Οι προστατευόμενες περιοχές ενσωματώνονται στα Τοπικά & Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια χωρίς μεταβολή του προστατευτικού καθεστώτος τους (Ν. 4447/2016, άρθρα 7(γβ) και 8(2α))
- Τα π.δ. των προστατευόμενων περιοχών προσδιορίζουν επιτρεπόμενες και απαγορευόμενες δραστηριότητες βάσει των κατηγοριών χρήσεων γης (ν. 4759/2020, άρθρο 42)

Σ.δ. και άλλα σχέδια διαχείρισης

(*π.χ. σχέδια διαχείρισης δασών, βόσκησης, λεκανών απορροής, κινδύνου πλημμυρών κ.α.*)

- Εναρμόνιση και συντονισμός κατά την εκπόνηση των σ.δ.
- Παραπομπές του σ.δ. σε άλλα σχέδια
- Ζητήματα ερμηνείας: Προτεραιότητα θα πρέπει να δίνεται στο ειδικό πλαίσιο προστασίας και στον προβλεπόμενο σκοπό προστασίας της περιοχής

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Σύντομο ιστορικό διαμόρφωσης προστατευτικού καθεστώτος

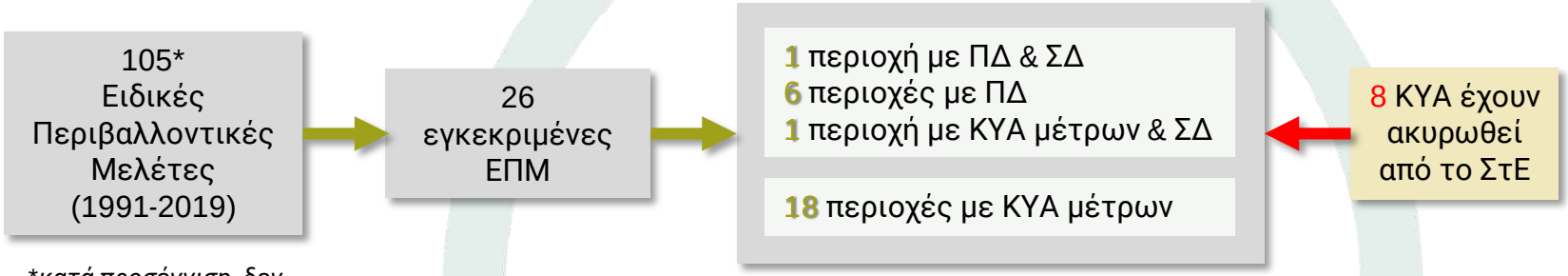

**κατά προσέγγιση, δεν περιλαμβάνονται μελέτες άλλου τύπου*

- Έργο ΕΠΜ/ΠΔ/ΣΔ – διαμόρφωση ειδικού προστατευτικού καθεστώτος
  - αναθεώρηση χρονοδιαγράμματος (ολοκλήρωση Δεκέμβριος 2022)

- Έργο LIFE-IP 4 NATURA
  - ✓ πιλοτική εφαρμογή ΣΔ
  - ✓ λοιπές συμπληρωματικές δράσεις

Απόφαση ΔΕΕ κατά της Ελλάδας
C-849/2019 (**Δεκ.** 2020):
Η Ελλάδα δεν έχει εφαρμόσει τις βασικές προβλέψεις της οδηγίας για τους οικοτόπους καθώς δεν έχει καθορίσει:
- **στόχους διατήρησης**
- **αναγκαία μέτρα διατήρησης**

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Προστασία και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura – Απαγόρευση και ρύθμιση δραστηριοτήτων

Άρθρο 9 **παρ**. 1 **του ν**. 3937/2011

- Απαγόρευση εγκατάστασης ιδιαιτέρως οχλουσών και επικίνδυνων βιομηχανικών εγκαταστάσεων (Οδηγία 96/82/ΕΚ).
- Απαγόρευση εγκατάστασης βιομηχανικών εγκαταστάσεων υψηλής όχλησης (κ.υ.α. 13727/724/2003)
- Απαγόρευση αλιείας με δίχτυα τράτας, δράγες, πεζότρατες ή παρόμοια δίχτυα και με στατικά δίχτυα πάνω από κοραλλιογενή ενδιαιτήματα και ασβεστοφυκικούς βυθούς.
- Απαγόρευση εγκατάστασης και λειτουργίας ιχθυοκαλλιεργειών σε λιβάδια ποσειδωνίας.

Δόμηση: **Καθορισμός ελάχιστου ορίου αρτιότητας και κατάτμησης γηπέδων σε** 10.000 **τμ**

- Αφορά τις περιοχές εκτός σχεδίων πόλεως ή εκτός ορίων οικισμών που εμπίπτουν σε ΕΖΔ ή ΖΕΠ
- Εξαιρούνται: Γήπεδα έκτασης τουλάχιστον 4.000 τ.μ., τα οποία θεωρούνταν άρτια και οικοδομήσιμα κατά τη δημοσίευση του νόμου (2011)

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Στόχοι διατήρησης για τις περιοχές του δικτύου Natura – άρθρο 8 ν. 3937/2011 (συν.)

- Καθορισμός **στόχων διατήρησης σε κάθε μία περιοχή**
  - Με την υ.α. για τους εθνικούς στόχους ή άλλες αποφάσεις
  - Ανά ΕΖΔ ή ομάδες τέτοιων
  - Για είδη / οικοτόπους που περιγράφονται στο τυποποιημένο έντυπο δεδομένων
    - *Εξαίρεση*: *εκείνα που θεωρούνται μη σημαντικά σύμφωνα με το τ.ε.δ.*
  - Με βάση συγκεκριμένα κριτήρια (π.χ. οικολογικές απαιτήσεις, κατάσταση διατήρησης, απειλές, κίνδυνοι κ.α.)
  - Μετρήσιμοι, ενδεδειγμένοι για την κάθε ΕΖΔ, περιεκτικοί και συνεκτικοί
  - Έλλειψη γνώσης για κατάσταση διατήρησης – ανάγκη για έρευνα και συγκέντρωση στοιχείων

Που βρισκόμαστε:

- Σχέδιο στόχων διατήρησης – Έργο Εποπτείας (2016)
- Καθορισμός εθνικών στόχων διατήρησης για 21 φυσικούς τύπους οικοτόπων και 55 είδη ενωσιακού ενδιαφέροντος (υ.α. ΦΕΚ Β' 1375/2021 και ΦΕΚ Β' 1915/2021)
- Επικείμενη θεσμοθέτηση στόχων για ΕΖΔ και ΖΕΠ στο πλαίσιο του LIFE-IP 4 NATURA (*για τύπους οικοτόπων και είδη για τα οποία υφίστανται επαρκή και αξιόπιστα δεδομένα*)
- Επικείμενη θεσμοθέτηση στόχων με το υπό ανάθεση Έργο Εποπτείας 2021-23

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Περιοχές Natura 2000 **και δέουσα εκτίμηση** (**άρθρο** 10 **ν.** 4014/2011)

Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση*

για έργα **εντός** περιοχών Natura

- Έργα κατηγορίας Α: τμήμα της ΜΠΕ (περιλαμβάνει δημόσια διαβούλευση) → Απόφαση επί του έργου (έγκριση περιβαλλοντικών όρων)
- Έργα κατηγορίας Β: κατάθεση στην αρμόδια υπηρεσία περιβάλλοντος της Περιφέρειας → Απόφαση επί του έργου (πρόσθετοι όροι στις ΠΠΔ)

για έργα **εκτός** περιοχών Natura

Μπορεί να γίνεται μετά από «αιτιολογημένη εντολή της αδειοδοτούσας αρχής»

* Εξαιρέσεις: Δεν απαιτείται για έργα εντός σχεδίου πόλης ή οικισμών, και σε οργανωμένους υποδοχείς παραγωγικών δραστηριοτήτων

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Άλλα εργαλεία διαχείρισης: Εποπτεία

Άρθρο 11 *οδηγίας* 92/43/*ΕΟΚ και άρθρο* 10 *της κ.υ.α.* 33318/3028/1998

Εποπτεία

- Εποπτεία και Αξιολόγηση του Καθεστώτος Διατήρησης προστατευόμενων ειδών και οικοτόπων στην Ελλάδα
- Σύνδεση με την έκθεση για την κατάσταση διατήρησης οικοτόπων και ειδών που υποχρεούται να καταθέσει η χώρα στην Επιτροπή ανά εξαετία (άρθρο 17 οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και 12 οδηγίας 2009/147/ΕΚ)

Τι έχει γίνει

- Έργο Εποπτείας 2016 & υποβολή εκθέσεων
- Υπό ανάθεση το νέο έργο της Εποπτείας (2021-2023)

Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας

- Εργαλείο στρατηγικού πολυετούς σχεδιασμού / ολοκληρωμένη παρουσίαση μέτρων
- Καθορισμός αναγκών και προτεραιοτήτων χρηματοδότησης, σύνδεσή τους με πηγές χρηματοδότησης ΕΕ

Τι έχει γίνει

- Υλοποίηση του ΠΔΠ 2014-2020
- Σύνταξη και δημοσιοποίηση νέου ΠΔΠ 2021-2027

Μέρος ΙΙ - Προστασία ειδών

Ενδεικτική επισκόπηση νομοθεσίας

- Π.δ. 67/1981 - Προστασία της αυτοφυούς χλωρίδας και αγρίας πανίδας
- Ν. 3937/2011 - Προστασία της βιοποικιλότητας
- Υπουργικές αποφάσεις ενσωμάτωσης των οδηγιών για τη φύση (κ.υ.α. 33318/3028/1998 και κ.υ.α. 37338/1807/2010 / κ.υ.α. 8353/276/2012)
- Νόμοι κυρωτικοί διεθνών συμβάσεων για την προστασία ειδών
- Άλλη ειδική νομοθεσία

Μέρος ΙΙ - Προστασία ειδών

Βασικές απαγορεύσεις

(*ενδεικτικά από ΚΥΑ* 33318/3028/1998)

Φυτικά είδη

- η εκ προθέσεως αποκομιδή, συλλογή, κοπή εκρίζωση ή καταστροφή δειγμάτων
- η κατοχή, μεταφορά, εμπορία ή ανταλλαγή και προσφορά για εμπορικούς σκοπούς δειγμάτων

Ζωικά είδη

- Κάθε μορφή σύλληψης ή θανάτωσης, εκ προθέσεως, δειγμάτων αυτών των ειδών λαμβανομένων στη φύση
- Εκ προθέσεως παρενόχληση ιδίως κατά την περίοδο αναπαραγωγής
- Εκ προθέσεως καταστροφή ή συλλογή αυγών
- Βλάβη ή καταστροφή των τόπων αναπαραγωγής ή τόπων ανάπαυσης
- Κατοχή, μεταφορά, πώληση, ανταλλαγή κ.α. δειγμάτων ειδών

Μέρος ΙΙ - Προστασία ειδών

Προστασία ειδών – Άλλα εργαλεία προστασίας

- Εγκεκριμένα Σχέδια Δράσης (2017) – εκκρεμεί η εφαρμογή τους
  - ✓ 2 **Εθνικά (για Ασπροπάρη και νανόχηνα)**
  - ✓ 1 **Περιφερειακό (Κιρκινέζι)**

- Καθορισμός προδιαγραφών-περιεχομένου των σχεδίων δράσης ειδών και τύπων οικοτόπων - υ.α. ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/104707/2518/9.11.2020

- Α' ομάδα νέων σχεδίων: 7 Εθνικά Σχέδια Δράσης Ειδών & 1 Εθνικό Σχέδιο Δράσης Τύπου Οικοτόπου (έγκριση Αύγουστος 2021)

- Β' ομάδα νέων σχεδίων: 4 Εθνικά Σχέδια Δράσης Ειδών (υπό έγκριση)

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Ριζική αλλαγή του σχήματος διακυβέρνησης των π.π. με τον ν. 4685/2020

Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση π.π.: Οι φορείς και οι μεταξύ τους συστημικές σχέσεις

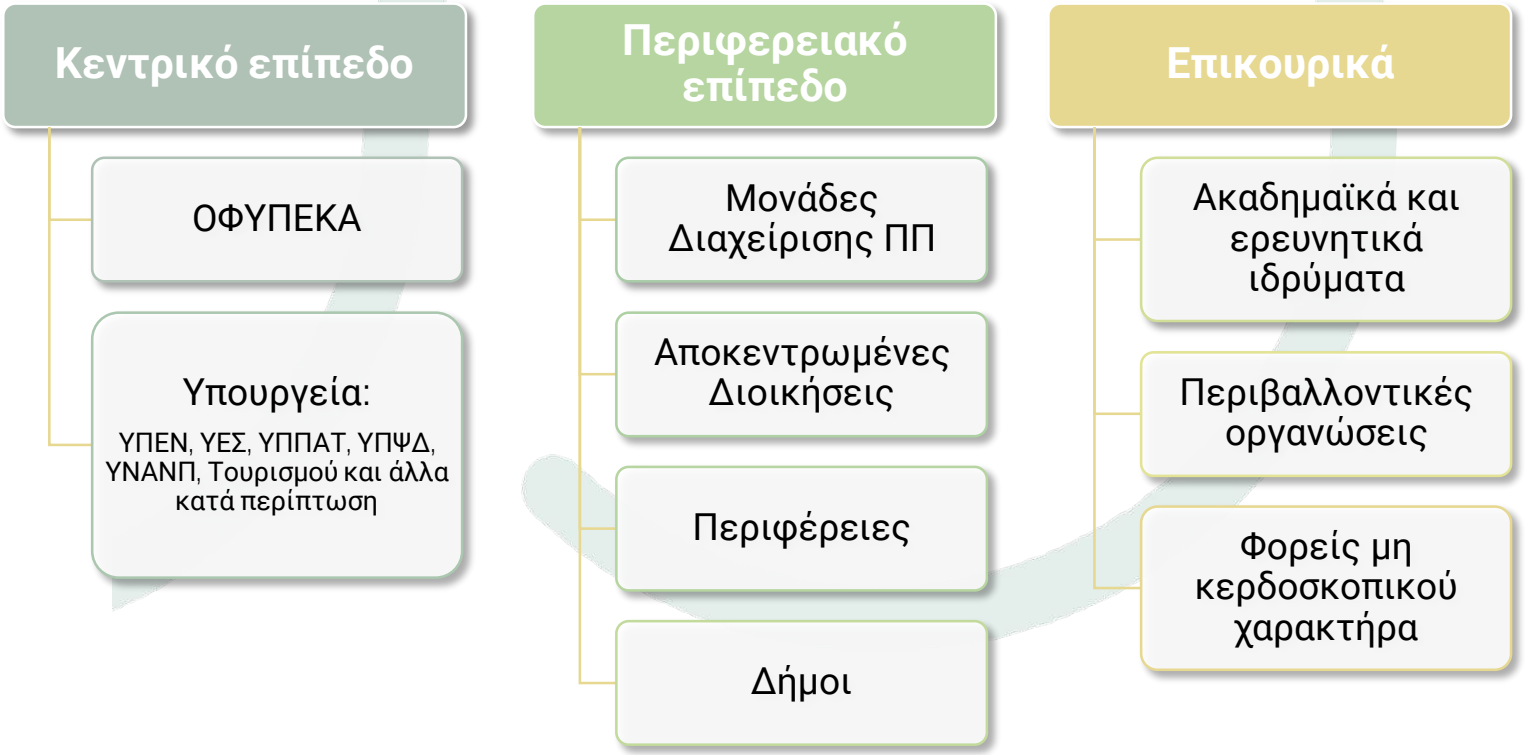

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (άρθρο 27)

Νομική μορφή

ΝΠΙΔ που προέκυψε από την μετονομασία του ΕΚΠΑΑ

Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.
Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής

Εποπτεία και λειτουργία

Εποπτεία από το ΥΠΕΝ αλλά διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια

Λειτουργία προς όφελος του δημόσιου συμφέροντος

Σκοπός

«...**εφαρμογή της πολιτικής που χαράσσει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας** για τη διαχείριση και διατήρηση των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα, την προώθηση και υλοποίηση δράσεων αειφόρου ανάπτυξης και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής»

Αρμοδιότητες

διαχείριση των π.π.

προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης & αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Αρμοδιότητες του ΟΦΥΠΕΚΑ για τη διαχείριση των π.π. (άρθρο 27)

Συντονισμός, διοικητική υποστήριξη και διαχείριση του εθνικού συστήματος π.π.

- Εκπόνηση Πενταετούς Σχεδίου Δράσης για προγραμματισμό και συντονισμό της διαχείρισης των π.π. και παρακολούθησή του
- Εισήγηση στο ΥΠΕΝ σχεδίων νομοθετικών και κανονιστικών πράξεων
- **Γνωμοδότηση για τη δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων σε π.π.**
- Διαχείριση δημόσιων εκτάσεων (από παραχώρηση, μίσθωση κ.λπ).

Επιστημονικές έρευνες και μελέτες, παρακολούθηση

- Ειδική διαδικτυακή πύλη ελεύθερης πρόσβασης για την κατάσταση διατήρησης και το καθεστώς προστασίας της ελληνικής βιοποικιλότητας
- Προγραμματισμό, συντονισμό και υποστήριξη δικτύων για την ετήσια παρακολούθηση της κατάστασης της βιοποικιλότητας

Οικονομικά των π.π. και χρηματοδότηση

- Κατάρτιση και παρακολούθηση της εφαρμογής του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας
- Διερεύνηση δυνατοτήτων για χρηματοδότηση (π.χ. εθνικά επιχειρησιακά προγράμματα)

Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση

- Συνεργασία με αρμόδιους φορείς και οργανισμούς
- Οργάνωση συνεδρίων και εκπαιδευτικών σεμιναρίων

Άδειες

- Εισήγηση για δραστηριότητες (π.χ. ομαδικές οικοτουριστικές, αθλητικές δραστηριότητες)
- Συνδρομή για χορήγηση αδειών επιστημονικής έρευνας

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Οργανωτική διάρθρωση ΟΦΥΠΕΚΑ (άρθρο 29 & κ.υ.α. ΥΠΕΝ/ΔΝΕΠ/72683/2709)

<table>
<tr><td colspan="7">ΟΦΥΠΕΚΑ</td><td rowspan="6">Επιτροπή Φύση 2000
(Στεγάζεται στον ΟΦΥΠΕΚΑ ο οποίος παρέχει διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη)</td></tr>
<tr><td colspan="7">Διοικητικό Συμβούλιο
(διορισμός με υ.α. + πενταετής θητεία με μία ανανέωση)
Πρόεδρος, Διευθύνων Σύμβουλος και έως 5 μέλη
(συμπεριλαμβάνουν τον εκάστοτε Προϊστάμενο της Γεν. Δ/νσης Περιβαλλοντικής Πολιτικής του ΥΠΕΝ, τον εκάστοτε Προϊστάμενο της Γεν. Δ/νσης Δασών & Δασικού Περιβάλλοντος του ΥΠΕΝ, και τον εκάστοτε Πρόεδρο της Επιτροπής Φύση 2000)</td></tr>
<tr><td colspan="7">1 Γενική Διεύθυνση</td></tr>
<tr><td colspan="2">Διεύθυνση Αειφόρου Ανάπτυξης & Κλιματικής αλλαγής</td><td>2 Διευθύνσεις Διαχείρισης π.π.</td><td colspan="2">Διεύθυνση Διοικητικού Οικονομικού</td><td colspan="2">(αυτοτελή τμήματα)</td></tr>
<tr><td colspan="7">Τμήματα</td></tr>
<tr><td>Τμήμα Αειφόρου Ανάπτυξης</td><td>Τμήμα Κλιματικής Αλλαγής</td><td>24 ΜΔΠΠ (παράρτημα Ι του νόμου)</td><td>Τμήμα Διοικητικού</td><td>Τμήμα Προμη-θειών</td><td>Τμήμα Οικονομι-κού</td><td>Τμήμα Διαχείρισης Γεωχωρικών Δεδομένων & Τεχνολογιών Πληροφορικής</td><td>Τμήμα Διαχείρισης Ερευνητικών Έργων & Αναπτυξιακών Προγραμμάτων</td></tr>
<tr><td colspan="7">Επιτροπές Διαχείρισης</td></tr>
</table>

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Οργανωτική διάρθρωση ΟΦΥΠΕΚΑ

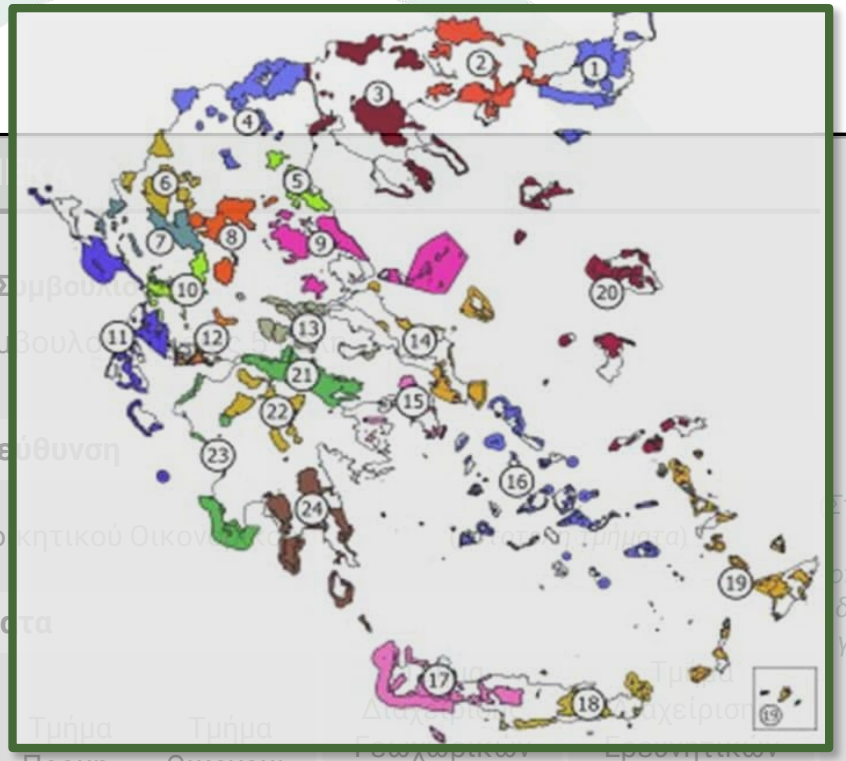

ΟΦΥΠ

Διοικητικό Σ

Πρόεδρος, Διευθύνων Σύμ

Γενική Διε

Διεύθυνση Αειφόρου Ανάπτυξης & Κλιματικής αλλαγής

2 Διευθύνσεις Διαχείρισης π.π.

Διεύθυνση Διοικητικού Οικον

Τμήματα

Τμήμα Αειφόρου Ανάπτυξης

Τμήμα Κλιματικής Αλλαγής

24 ΜΔΠΠ (*παράρτημα Ι του νόμου*)

Τμήμα Διοικητικού

Τμήμα Προμη-θειών

Τμήμα Οικονομι-κού

Τμήμα Διαχείρισης Δεδομένων & Τεχνολογιών Πληροφορικής

Τμήμα Ερευνητικών Έργων & Αναπτυξιακών Προγραμμάτων

Επιτροπές Διαχείρισης

Επιτροπή Φύση 2000

Στεγάζεται στον ΟΦΥΠΕΚΑ ο οποίος παρέχει διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη)

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Αρμοδιότητες ΜΔΠΠ

Διαχείριση

Επιστημονικά στοιχεία

*Έλεγχος εφαρμογής περιβαλλοντικής νομοθεσίας

Εισήγηση για αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων και εσόδων

Συμμετοχή σε προγράμματα, προγραμματικές συμβάσεις και μνημόνια συνεργασίας

Ενημέρωση και επιμόρφωση

Διαβούλευση με τοπική κοινωνία και φορείς

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.
Οργανωτική διάρθρωση ΟΦΥΠΕΚΑ

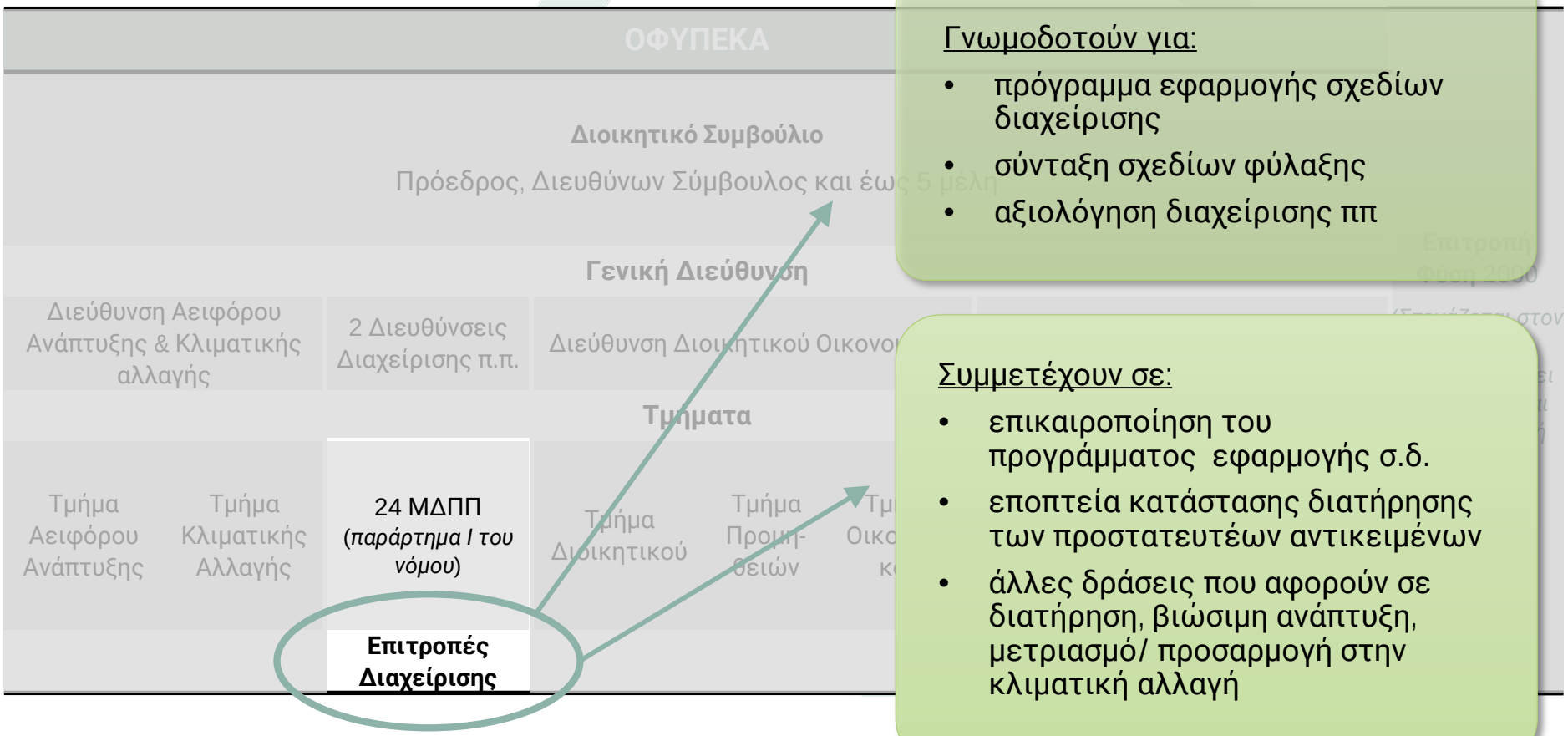

Γνωμοδοτούν για:

- πρόγραμμα εφαρμογής σχεδίων διαχείρισης
- σύνταξη σχεδίων φύλαξης
- αξιολόγηση διαχείρισης ππ

Συμμετέχουν σε:

- επικαιροποίηση του προγράμματος εφαρμογής σ.δ.
- εποπτεία κατάστασης διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων
- άλλες δράσεις που αφορούν σε διατήρηση, βιώσιμη ανάπτυξη, μετριασμό/ προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.
Επιτροπές Διαχείρισης (άρθρο 35)

Τι είναι	• **Άμισθες** τοπικές επιτροπές **για την υποστήριξη μιας ΜΔΠΠ** στη διαχείριση μιας π.π. ή ομάδας π.π.
Συγκρότηση και σύσταση	• Απόφαση ΔΣ του ΟΦΥΠΕΚΑ • 5-11 μέλη (μπορεί και παραπάνω με απόφαση ΔΣ εάν η π.π. εκτείνεται σε δύο ή περισσότερες περιφέρειες)
Συμμετοχή	• ένας **επιστήμονας** • ένας εκπρόσωπος της **Περιφέρειας** • ένας εκπρόσωπος του **Δήμου** • εκπρόσωποι των **αρμόδιων αρχών** (δασικής υπηρεσίας και λιμενικού σώματος) • ένας εκπρόσωπος **πΜΚΟ** • εκπρόσωποι **παραγωγικών φορέων** • εκπρόσωποι **άλλων** δημόσιων υπηρεσιών, πολιτιστικών, περιβαλλοντικών, παραγωγικών και επαγγελματικών φορέων
Αρμοδιότητες	• «Με **απόφαση του ΥΠΕΝ δύνανται** να καθορίζονται οι αρμοδιότητες των Επιτροπών Διαχείρισης»
Λειτουργία	• Συνεδρίαση τουλάχιστον μια φορά ανά τρίμηνο • Ευθύνη του εκάστοτε Προϊσταμένου της ΜΔΠΠ • Η ΜΔΠΠ αναλαμβάνει τη διοικητική και γραμματειακή υποστήριξή τους

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.
Προγραμματικές συμβάσεις (άρθρο 37) & Μνημόνια συνεργασίας (άρθρο 38)

	Προγραμματικές συμβάσεις	Μνημόνια συνεργασίας
Συνάπτει ο ΟΦΥΠΕΚΑ με	• ΟΤΑ α' και β' βαθμού • Αναπτυξιακούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης	• δημόσιους φορείς (π.χ. με τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, το Λιμενικό Σώμα, κ.α.)
Δυνατότητα συμμετοχής	• Ιδρύματα, • ν.π.δ.δ., ή • ν.π.ι.δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα	πΜΚΟ
Για επιστημονική παρακολούθηση		• με ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα, ή • άλλα ν.π.δ.δ. ή ν.π.ι.δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του ευρύτερου δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα
Ενδεικτικά αντικείμενα *(αφορούν τη διαχείριση των π.π.)*	• Π.χ. εφαρμογή της εκτέλεσης τεχνικών ή άλλων έργων που περιλαμβάνονται στα οικεία σχέδια διαχείρισης κ.α. • Π.χ. συμμετοχή στον τοπικό αντιπυρικό σχεδιασμό	• Π.χ. συνεργασία και συνεπικουρία για τη φύλαξη των προστατευόμενων περιοχών

Πείτε μας τη γνώμη σας

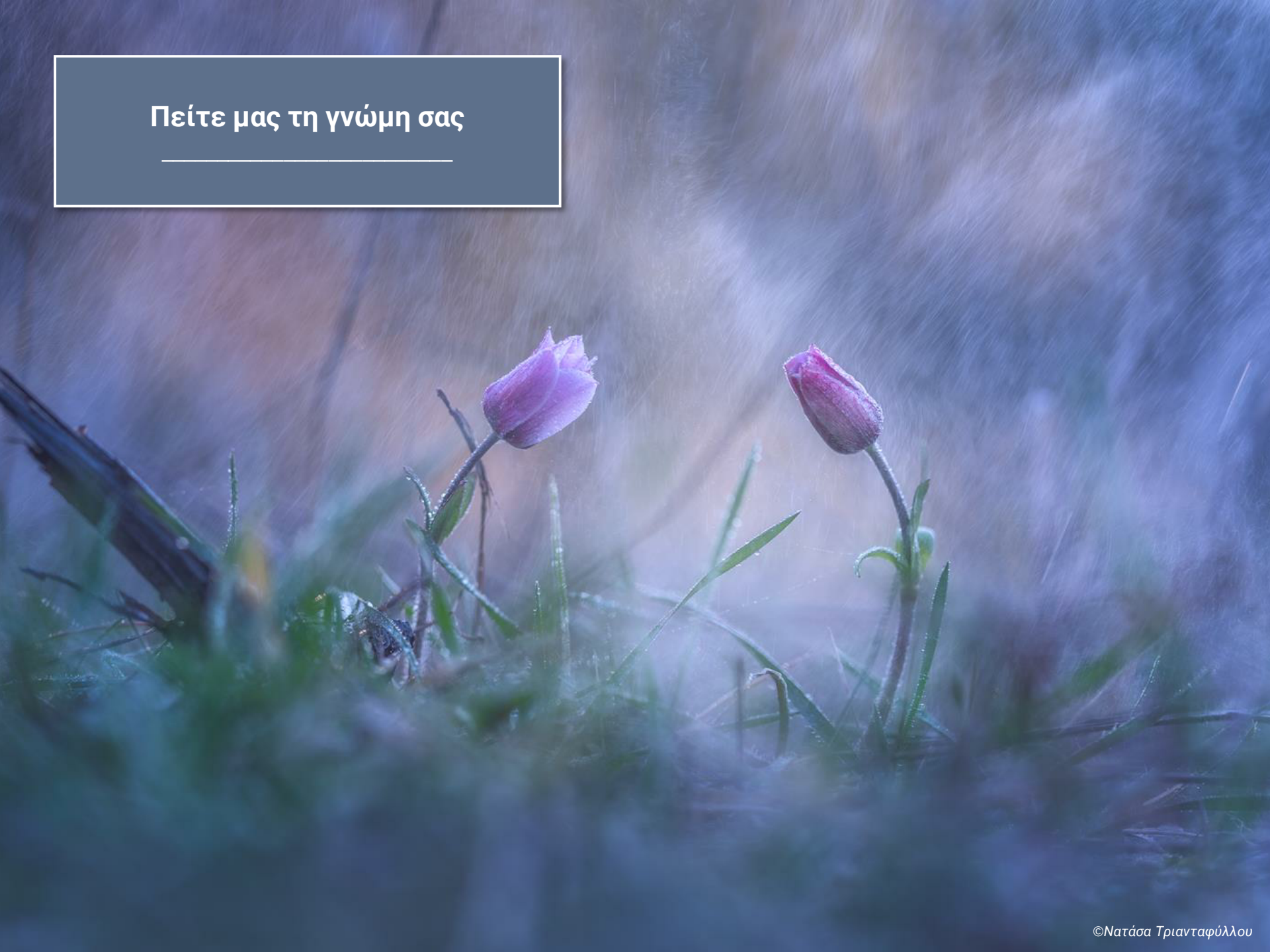

©Νατάσα Τριανταφύλλου

Ερωτήσεις;
©Κύριλλος Σαμαράς

Σύντομη αξιολόγηση

Η γνώμη σας είναι πολύτιμη!

Σύντομο ανώνυμο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης σεμιναρίου

Συνέχεια του προγράμματος ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Επόμενα βήματα

- Αποστολή υλικού σεμιναρίου και βεβαιώσεων παρακολούθησης
- Συνέχιση δράσεων κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Δείτε επιπλέον

- Ηλεκτρονική πλατφόρμα εκπαίδευσης «Εδώ ζούμε» (https://edozoume.gr/e-learning/)
- Ιστοσελίδα LIFE-IP 4 NATURA: Εδώ ζούμε (https://edozoume.gr/)
- Online περιήγηση στην έκθεση με τους νικητές του 2ου πανελλήνιου φωτογραφικού διαγωνισμού “Click στη Φύση” (https://www.photo.gr/newss/art-news/2nd-natura-2000-awards/)

Με τη συγχρηματοδότηση του προγράμματος LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη συγχρηματοδότηση του Πράσινου Ταμείου

Εδώ ζούμε Natura 2000

LIFE-IP 4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002)

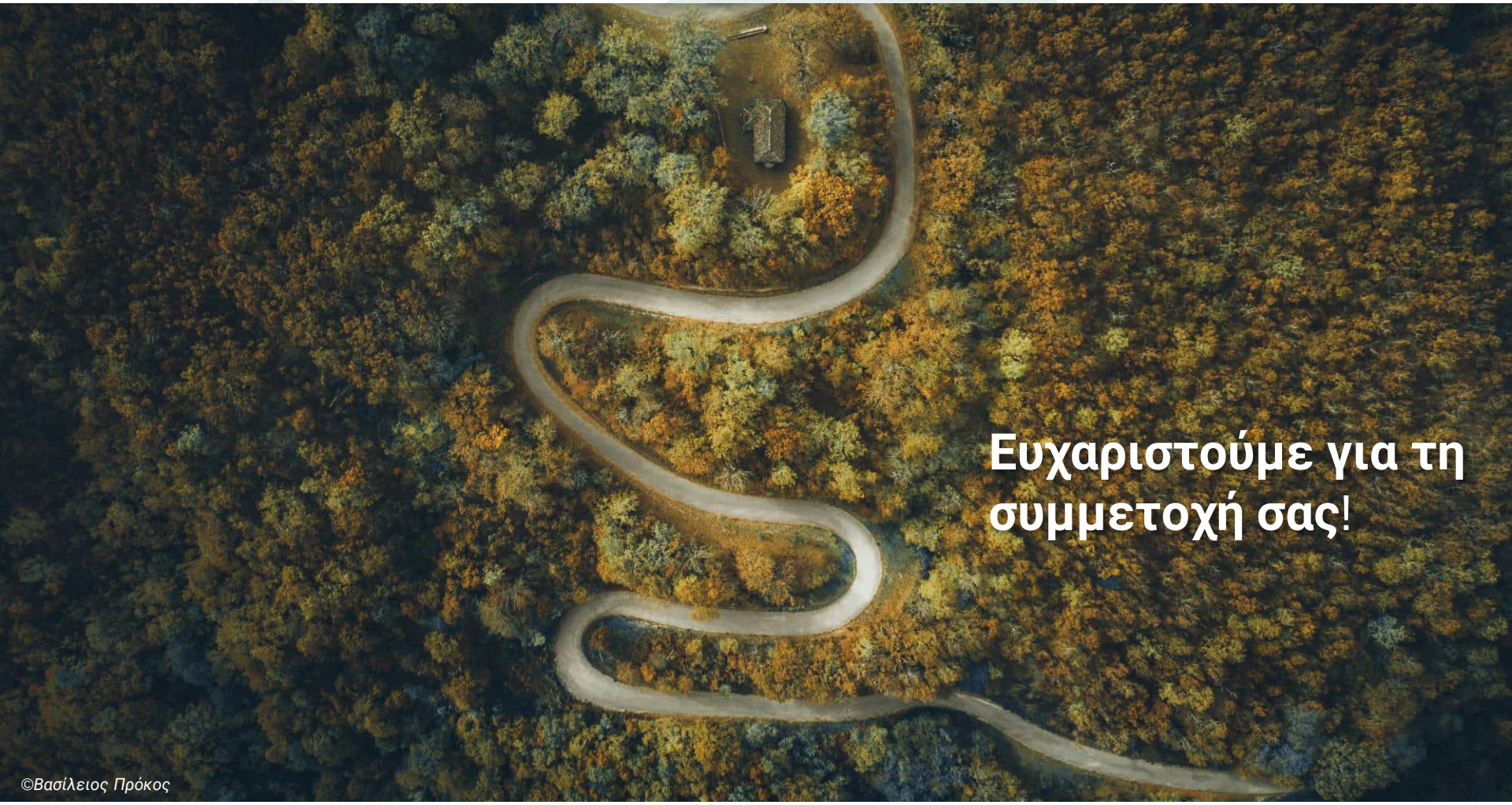

Ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας!

©Βασίλειος Πρόκος

Φεβρουάριος 2023

Το δίκτυο Natura 2000 **και η προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα – επισκόπηση νομοθεσίας**

Διαδικτυακό σεμινάριο στο πλαίσιο του έργου LIFE-IP 4 NATURA

Φεβρουάριος 2023

Καλωσήρθατε

...και μικρή τεχνική εισαγωγή

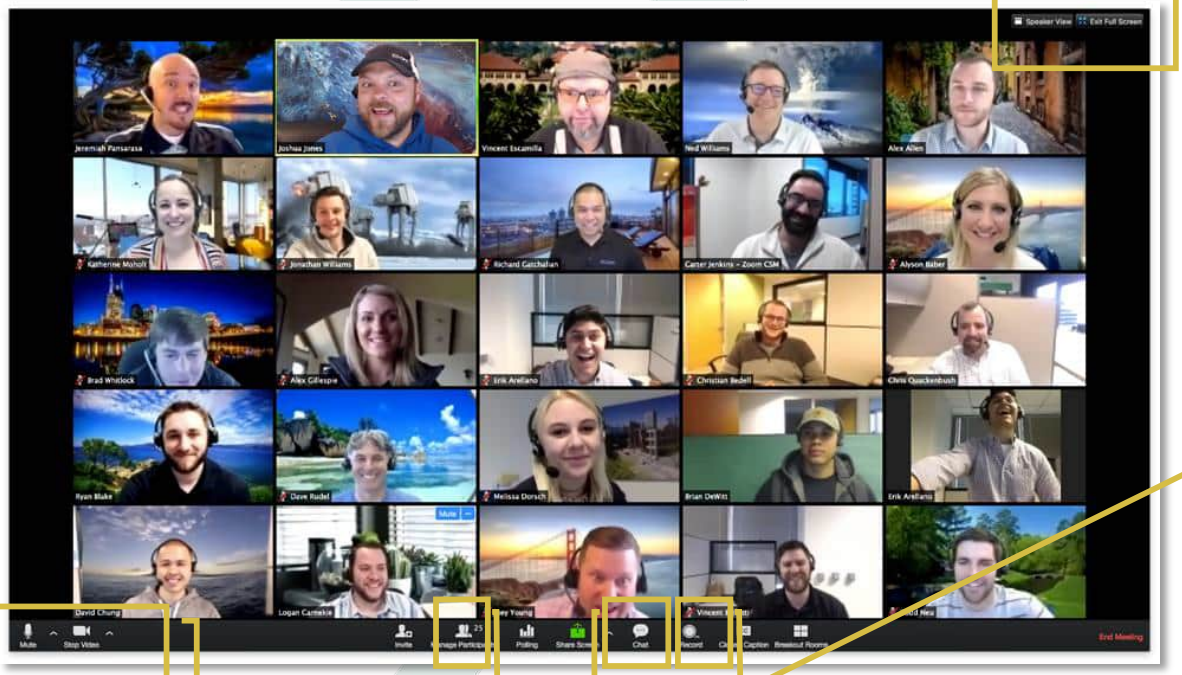

Speaker view/
Gallery view

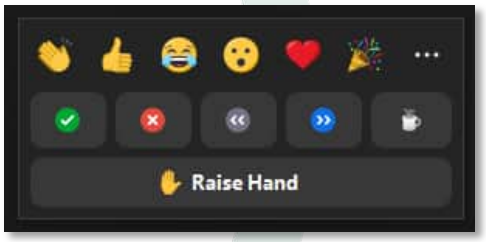

Raise hand

Reactions

Mute/ unmute
Start/ stop video

Chat

Participants

Raise hand

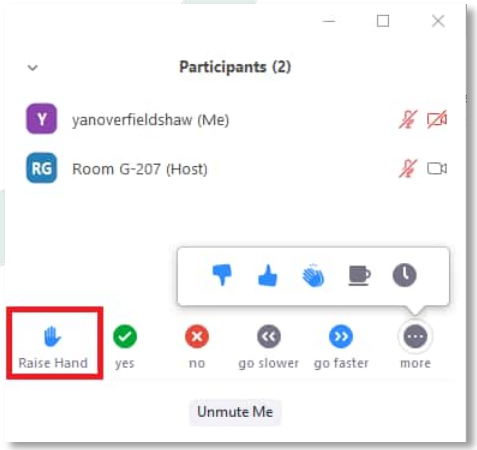

Εισαγωγή
Το έργο LIFE-IP 4 NATURA

- «Ολοκληρωμένες δράσεις για την διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων, και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα»
- 12 εταίροι
  (*Συντονιστής το ΥΠΕΝ, και επιπλέον Πανεπιστήμιο Πατρών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης,* WWF *Ελλάς, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Περιφέρεια Κρήτης, Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Περιφέρεια Αττικής, ΑΠΔ Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας, Πράσινο Ταμείο, ΟΦΥΠΕΚΑ*)
- Διάρκεια 8 έτη (2017-2025)
- Ενίσχυση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα και συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για τη φύση
- Ολοκληρωμένη και συντονισμένη πρωτοβουλία για την υλοποίηση του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας για το δίκτυο Natura 2000
- Ενδεικτικές δράσεις: εκπόνηση και υλοποίηση σχεδίων δράσης ειδών και οικοτόπων, πιλοτική εφαρμογή ΣΔ σε επιλεγμένες περιοχές, χαρτογράφηση και αξιολόγηση οικοσυστημικών υπηρεσιών κ.α.

Εισαγωγή

Το πρόγραμμα ενδυνάμωσης ικανοτήτων

- **Στόχος του είναι η επαύξηση των γνώσεων και η βελτίωση της κατανόησης** θεμάτων όπως:
  - *το νομικό πλαίσιο για την προστασία της βιοποικιλότητας*,
  - *η εφαρμογή των ευρωπαϊκών οδηγιών για τη φύση*,
  - *η δέουσα εκτίμηση για έργα και δραστηριότητες σε περιοχές* Natura 2000, *και*
  - *η διαχείριση των περιοχών* Natura 2000 *της Ελλάδας*

- Βασίζεται σε χαρτογράφηση εμπλεκομένων και σχεδιάστηκε σύμφωνα με τις γνώσεις, τις απόψεις και τις ανάγκες κατάρτισής τους

- Περιλαμβάνει δράσεις ενημέρωσης, διαδικτυακά και δια ζώσης σεμινάρια, ηλεκτρονική ασύγχρονη τηλεκπαίδευση, καθώς και δράσεις εξοικείωσης με νέα εργαλεία

- Οι δράσεις θα συνεχιστούν μέχρι και την ολοκλήρωση του έργου (2025)

Εισαγωγή
Σύντομη γνωριμία

Δείξε μας που βρίσκεσαι στην Ελλάδα!

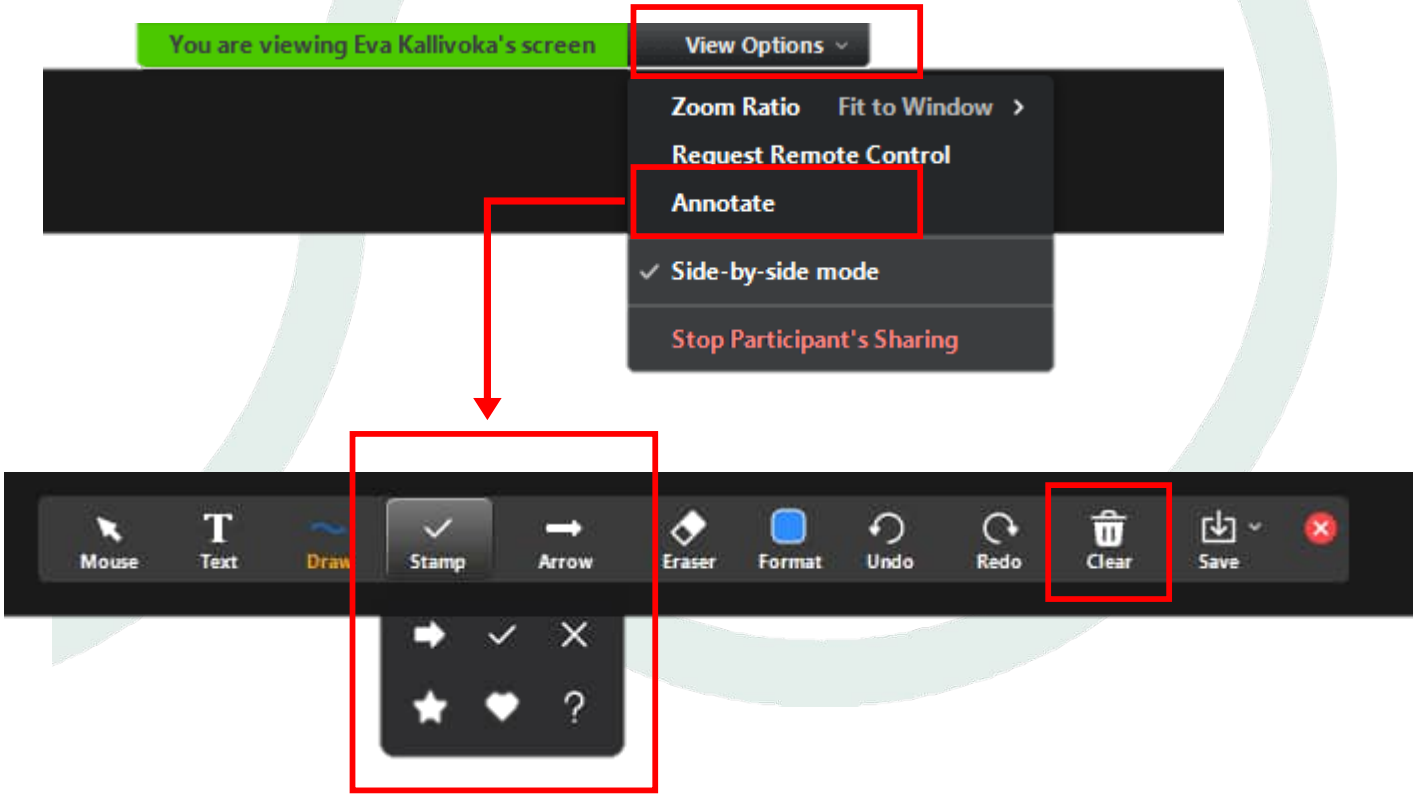

Οικοσκόπιο

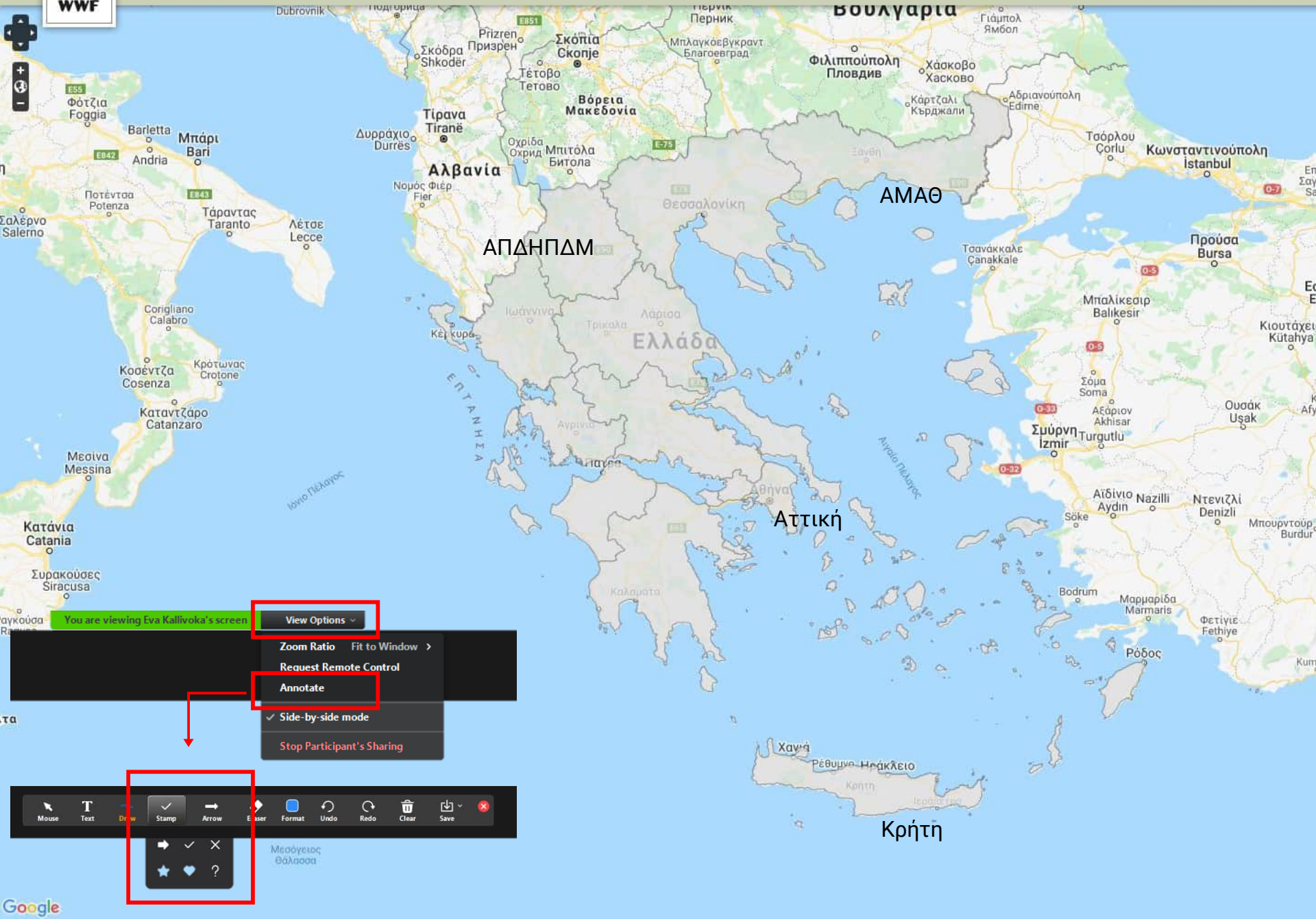
ΑΜΑΘ
ΑΠΔΗΠΔΜ
Αττική
Κρήτη
You are viewing Eva Kallivoka's screen
View Options
Zoom Ratio
Fit to Window
Request Remote Control
Annotate
Side-by-side mode
Stop Participant's Sharing
Mouse
Text
Stamp
Arrow
Format
Undo
Redo
Clear
Save
Google

Το δίκτυο Natura 2000 και η προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα

Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι

- Τα βασικά για τη βιοποικιλότητα & το περιβαλλοντικό δίκαιο
- Γνωριμία με το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για τις περιοχές Natura 2000
  - ✓ Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας
  - ✓ *Οι ευρωπαϊκές οδηγίες για τη φύση, και οι βασικές υποχρεώσεις που προκύπτουν για τα κράτη μέλη*

Μέρος ΙΙ

- Εξοικείωση με το Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών της Ελλάδας
  - ✓ *Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών: Κατηγορίες ΠΠ & Εργαλεία διαχείρισης*
  - ✓ *Προστασία ειδών*
  - ✓ *Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών: ν. 4685/2020 & ΟΦΥΠΕΚΑ*

Το δίκτυο Natura 2000 **και η προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα**

Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι

- Τα βασικά για τη βιοποικιλότητα & το περιβαλλοντικό δίκαιο
- Γνωριμία με το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για τις περιοχές Natura 2000
  - ✓ Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας
  - ✓ *Οι ευρωπαϊκές οδηγίες για τη φύση, και οι βασικές υποχρεώσεις που προκύπτουν για τα κράτη μέλη*

Μέρος ΙΙ

- Εξοικείωση με το Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών της Ελλάδας
  - ✓ *Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών: Κατηγορίες ΠΠ & Εργαλεία διαχείρισης*
  - ✓ *Προστασία ειδών*
  - ✓ *Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών: ν. 4685/2020 & ΟΦΥΠΕΚΑ*

Βιοποικιλότητα
Ορισμός

Ως «**βιολογική ποικιλότητα**» (biological diversity) νοείται η ποικιλία των ζώντων οργανισμών κάθε προέλευσης περιλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, χερσαίων, θαλασσίων και άλλων υδατικών οικοσυστημάτων και οικολογικών συμπλεγμάτων, των οποίων αποτελούν μέρος. Περιλαμβάνει την ποικιλότητα εντός των ειδών, μεταξύ ειδών και μεταξύ οικοσυστημάτων.

(*Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα, Ρίο ντε Τζανέιρο* 1992)

- Η ποικιλία όλων των μορφών ζωής στη Γη
- Διαφορετικά επίπεδα, αναπόσπαστα τμήματα ενός ενιαίου συνόλου
- Αλλάζει με το πέρασμα του χρόνου

Μέρος Ι - Περιβαλλοντικό δίκαιο

Επίπεδα και διασυνδέσεις

Σύνολο κανόνων δικαίου που αποσκοπούν **στην προστασία του περιβάλλοντος** μέσω

- της ρύθμισης της συμπεριφοράς των μελών μιας κοινότητας, η δραστηριότητα των οποίων **ενδέχεται να έχει βλαπτικές συνέπειες στο περιβάλλον**, αλλά και
- της ρύθμισης εννόμων σχέσεων και διαδικασιών που **επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα την κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος**

- ✓ Πολυεπίπεδο
- ✓ Διεπιστημονικό
- ✓ Τεχνικό
- ✓ Πολυτομεακό /διακλαδικό

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας 2030

1ος άξονας δράσεων και δεσμεύσεων: προστασία και διατήρηση της φύσης

- Ενσωμάτωση 30% **της χερσαίας και** 30% **της θαλάσσιας** έκτασης της ΕΕ σε π.π., και εξασφάλιση **οικολογικών διαδρόμων**
- **Αυστηρή προστασία τουλάχιστον του** 1/3 **των π.π**. της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των πρωτογενών και των αρχέγονων δασών, δηλαδή το 10% της συνολικής κάλυψης της ΕΕ
- **Αποτελεσματική διαχείριση** όλων των π.π. με τον καθορισμό **σαφών στόχων** και **μέτρων διατήρησης** και την **παρακολούθησή** τους

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας 2030

2ος άξονας δράσεων και δεσμεύσεων: αποκατάσταση υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων, μείωση των πιέσεων στη βιοποικιλότητα

- Νέο θεσμικό πλαίσιο για την **αποκατάσταση των οικοσυστημάτων**, με δεσμευτικούς στόχους

- Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης ή της τάσης της για >30% των προστατευόμενων οικοτόπων και ειδών της Ευρώπης που **δεν βρίσκονται σε ικανοποιητική κατάσταση**

©Χρήστος Πανταζής

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Επισκόπηση των δύο οδηγιών για τη φύση – Γενικοί στόχοι

Οδηγία για τα πτηνά
(2009/147/ΕΚ,
που αντικατέστησε την 79/409/ΕΟΚ)

Άρθρο 2

Διατήρηση όλων των άγριων πτηνών της ΕΕ

«...σε επίπεδο που να ανταποκρίνεται μεταξύ άλλων στις οικολογικές, επιστημονικές και μορφωτικές απαιτήσεις, λαμβάνοντας, ωστόσο, υπόψη τις οικονομικές και ψυχαγωγικές απαιτήσεις.»

Οδηγία για τους οικοτόπους
(92/43/ΕΟΚ)

Άρθρο 2

Προστασία της βιοποικιλότητας μέσω της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων και των ειδών άγριας χλωρίδας και πανίδας, κοινοτικού ενδιαφέροντος

«Τα μέτρα τα οποία λαμβάνονται σύμφωνα με την παρούσα οδηγία αποσκοπούν στη διασφάλιση της διατήρησης ή της αποκατάστασης σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης...»

«Κατά τη λήψη μέτρων λαμβάνονται υπόψη οι οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές απαιτήσεις, καθώς και οι περιφερειακές και τοπικές ιδιομορφίες.»

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Επισκόπηση των δύο οδηγιών για τη φύση – Δομή

Οδηγία για τα πτηνά

Οδηγία για τους οικοτόπους

Προστασία περιοχών	Προστασία ειδών
Πτηνά παρ. Ι – ΖΕΠ	Άγρια πτηνά
Αποδημητικά πτηνά με συχνή παρουσία - ΖΕΠ	Εξαιρέσεις ειδών παρ. II και III
Τύποι οικοτόπων παρ. Ι – ΕΖΔ	Είδη παρ. IV - αυστηρό καθεστώς προστασίας
Είδη παρ. ΙΙ - ΕΖΔ	Είδη παρ. V - μέτρα για σύλληψη & εκμετάλλευση (90 είδη)

Δίκτυο Natura 2000

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Επισκόπηση των δύο οδηγιών για τη φύση – Δίκτυο Natura 2000

Οδηγία για τα πτηνά

Οδηγία για τους οικοτόπους

Δίκτυο Natura 2000

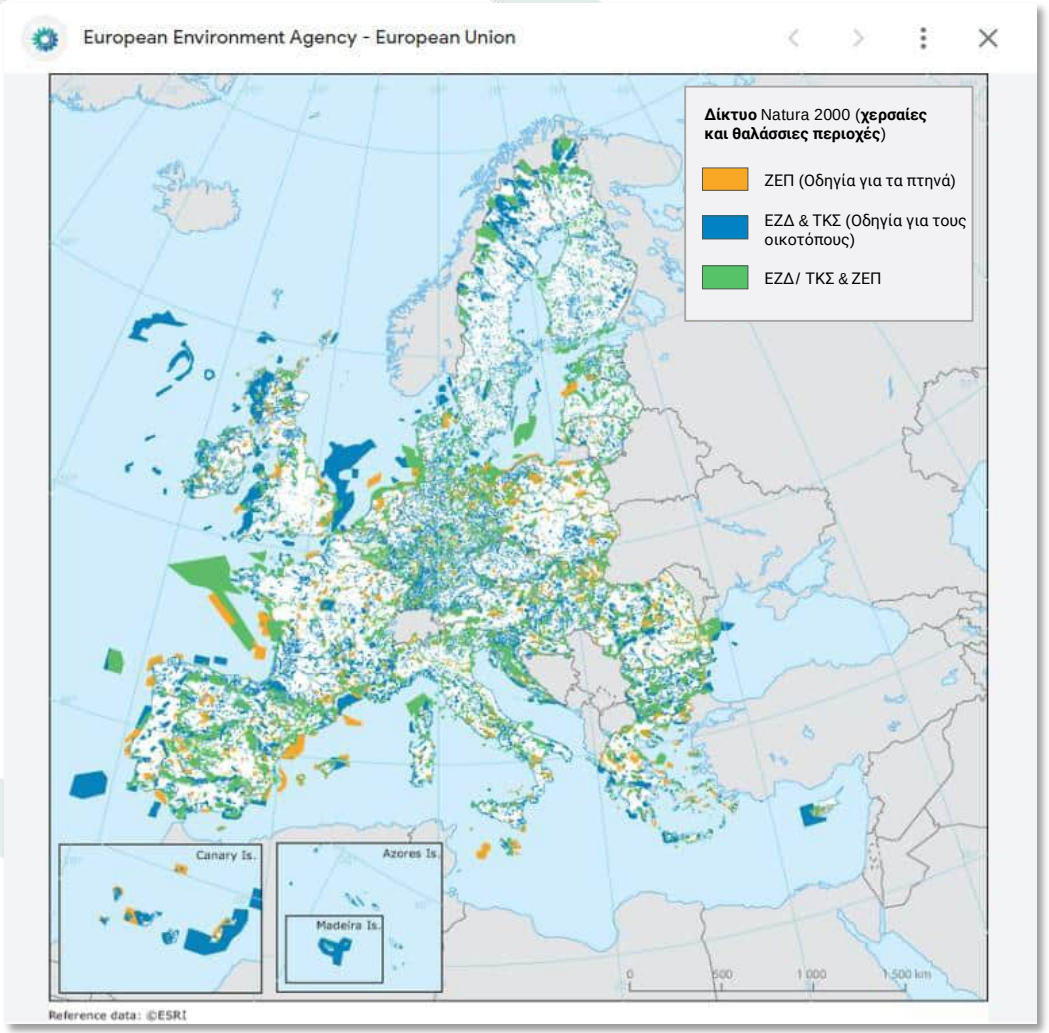

Προσαρμοσμένο από την ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος.

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Υποχρεώσεις κρατών μελών

	Οδηγία για τα πτηνά	Οδηγία για τους οικοτόπους
Χαρακτηρισμός περιοχών	• *ΖΕΠ* *για τα είδη του παρ. Ι & τα αποδημητικά με συχνή παρουσία* • Στόχοι διατήρησης	• Δίκτυο Natura 2000 • ΕΖΔ *για τους ΤΟ του παρ. Ι & οικοτόπους των ειδών του παρ. ΙΙ* • Στόχοι διατήρησης
Προστασία οικοτόπων/ περιοχών	Μέτρα ειδικής διατήρησης *για οικοτόπους ειδών του παρ. Ι & περιοχές σημαντικές για αποδημητικά με συχνή παρουσία*	Αναγκαία μέτρα διατήρησης *για τους ΤΟ του παρ. Ι & οικοτόπους των ειδών του παρ. ΙΙ*
Αποφυγή υποβάθμισης & ενόχλησης Δέουσα εκτίμηση	• Αποφυγή υποβάθμισης οικοτόπων & ενόχλησης ειδών • Δέουσα εκτίμηση επιπτώσεων σχεδίων και έργων	
Προστασία ειδών	• Γενικό καθεστώς προστασίας για όλα τα είδη • Απαγόρευση εμπορίας ειδών (με εξαιρέσεις), προϋποθέσεις για το κυνήγι	• Αυστηρό καθεστώς προστασίας (είδη του παρ. IV) • Μέτρα εκμετάλλευσης (είδη του παρ. V)

...επιπλέον υποχρεώσεις...

- Προώθηση οικολογικής συνοχής του δικτύου
- Παρακολούθηση και αναφορά
- Προώθηση έρευνας

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Κριτήρια ένταξης μιας περιοχής στο δίκτυο Natura 2000

Οδηγία για τα πτηνά

Τα κράτη μέλη της ΕΕ υποχρεούνται να ορίσουν τα «πιο κατάλληλα» εδάφη, σε αριθμό και επιφάνεια, για την προστασία **των ειδών που περιέχονται στο παράρτημα** Ι της οδηγίας καθώς και των **μεταναστευτικών ειδών**.

Οδηγία για τους οικοτόπους

Τα κράτη μέλη οφείλουν να ορίσουν τις περιοχές που είναι αναγκαίες για την διατήρηση ή, ενδεχομένως, την αποκατάσταση σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, των **τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος** Ι και των **οικοτόπων των οικείων ειδών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα** ΙΙ της εν λόγω οδηγίας.

**Περιοχές όπου υπάρχει οικότοπος ή είδος προτεραιότητας πρέπει οπωσδήποτε να ενταχθούν στο δίκτυο* Natura 2000.

Η επιλογή των περιοχών για ένταξη στο δίκτυο Natura 2000, γίνεται **αποκλειστικά και μόνο με επιστημονικά κριτήρια**.

Ωστόσο, **τα οικονομικά**, **κοινωνικά και πολιτιστικά δεδομένα**, καθώς και τα τοπικά χαρακτηριστικά σε κάθε χώρα, αποτελούν βασική παράμετρο στον σχεδιασμό της **διαχείρισης**, **διακυβέρνησης και προστασίας** των περιοχών Natura 2000.

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Η έννοια του στόχου διατήρησης

Στόχοι διατήρησης	
Καθορίζονται	• σε επίπεδο περιοχής Natura 2000 • για όλα τα είδη και τους φυσικούς τύπους οικοτόπων **με σημαντική παρουσία** στην περιοχή • για ΖΕΠ & ΕΖΔ (& *ΤΚΣ μετά την 6ετία*) • σε εθνικό, περιφερειακό, ή βιογεωγραφικό επίπεδο εντός του κράτους μέλους
Βασίζονται	στις οικολογικές απαιτήσεις των ειδών και οικοτόπων **με σημαντική παρουσία** στην περιοχή
Καθορίζουν	την **επιθυμητή κατάσταση διατήρησης** αυτών των ειδών και οικοτόπων
Διαμορφώνονται	σε συνάρτηση με την **εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης** κάθε είδους και τύπου οικοτόπου

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Η έννοια του στόχου διατήρησης – Παράδειγμα

Τύπος οικοτόπου: ημιφυσικοί λειμώνες (6210)

Κατάσταση διατήρησης: Κακή

Πιθανός στόχος διατήρησης: βελτίωση της κατάστασης του ΤΟ στην κατηγορία Α – άριστη– εντός 10 ετών

(*λαμβάνοντας υπόψη ότι επί του παρόντος ο ΤΟ βρίσκεται σε κακή κατάσταση διατήρησης εντός της περιοχής* [*φυσικής κατανομής του*])

Αναγκαία μέτρα διατήρησης που θεσπίστηκαν βάσει του άρθρου 6(1) σχεδιάστηκαν **με σκοπό την επίτευξη του στόχου** αυτού

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018. *Ανακοίνωση της Επιτροπής* C(2018) 7621 *για τη διαχείριση των τόπων του δικτύου* Natura 2000 – *Οι διατάξεις του άρθρου* 6 *της οδηγίας* 92/43/*ΕΟΚ για τους οικοτόπους*.

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6 - Προστασία και διαχείριση των περιοχών Natura 2000

1. «*Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη καθορίζουν τα αναγκαία μέτρα διατήρησης …..*»

2. «*Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε στις ειδικές ζώνες διατήρησης να αποφεύγεται η υποβάθμιση των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών, καθώς και….*»

3. «*Κάθε σχέδιο ή έργο, …εκτιμάται δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο…*

4. «*Εάν, παρά τα αρνητικά συμπεράσματα της εκτίμησης των επιπτώσεων… το κράτος μέλος λαμβάνει κάθε αναγκαίο αντισταθμιστικό μέτρο…*»

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6 - Προστασία και διαχείριση των περιοχών Natura 2000

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6(1) - Αναγκαία μέτρα διατήρησης

«Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη καθορίζουν τα ***αναγκαία μέτρα διατήρησης*** *που* ***ενδεχομένως*** *συνεπάγονται* ***ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης*** *ή* ***ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διευθέτησης*** *και* ***τα δέοντα κανονιστικά***, ***διοικητικά ή συμβατικά μέτρα*** *που ανταποκρίνονται στις* ***οικολογικές απαιτήσεις*** *των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος* I *και των ειδών του παραρτήματος* II, *τα οποία απαντώνται στους τόπους.»*

- Οι μηχανισμοί και οι δράσεις σε **μια περιοχή** Natura 2000
  - ✓ για την επίτευξη των **στόχων διατήρησης**
  - ✓ και την αντιμετώπιση των πιέσεων και των απειλών
- Υποχρεωτικά
- Ουσιαστική εφαρμογή
- Μεμονωμένη περιοχή ή και **εκτός των ορίων** ή και σε **πολλαπλές περιοχές**
- **Οικολογικές απαιτήσεις**

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6(1) - Αναγκαία μέτρα διατήρησης

*«Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη καθορίζουν τα **αναγκαία μέτρα διατήρησης** που **ενδεχομένως** συνεπάγονται **ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης** ή **ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διευθέτησης** και **τα δέοντα κανονιστικά**, **διοικητικά ή συμβατικά μέτρα** που ανταποκρίνονται στις **οικολογικές απαιτήσεις** των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος Ι και των ειδών του παραρτήματος ΙΙ, τα οποία απαντώνται στους τόπους.»*

μπορεί να μη χρειάζονται πάντοτε σχέδια διαχείρισης

να αφορούν τις περιοχές του δικτύου Natura 2000

...όμως...
Πρέπει να εξασφαλίζεται ότι τίθενται **σαφείς στόχοι και μέτρα διατήρησης** για τους **σχετικούς οικοτόπους και τα είδη που απαντώνται στον τόπο**

Τα **σχέδια διαχείρισης** είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για την εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων διατήρησης με σαφή και διαφανή τρόπο

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6(1) - Αναγκαία μέτρα διατήρησης

«Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη καθορίζουν τα ***αναγκαία μέτρα διατήρησης*** *που* ***ενδεχομένως*** *συνεπάγονται* ***ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης*** *ή* ***ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διευθέτησης*** *και* ***τα δέοντα κανονιστικά, διοικητικά ή συμβατικά μέτρα*** *που ανταποκρίνονται στις* ***οικολογικές απαιτήσεις*** *των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος* I *και των ειδών του παραρτήματος* II*, τα οποία απαντώνται στους τόπους.»*

- ανταποκρίνονται στις **οικολογικές απαιτήσεις**
- διατήρηση ή αποκατάσταση σε **ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης**

Κανονιστικά μέτρα: όροι και περιορισμοί σε σχέση με δραστηριότητες

Διοικητικά μέτρα: διατάξεις σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων διατήρησης ή διαδικασίες έγκρισης δραστηριοτήτων

Συμβατικά μέτρα: σύναψη συμβάσεων ή συμφωνιών

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6(2) - Αποφυγή υποβάθμισης & ενοχλήσεων

*«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα **κατάλληλα μέτρα** ώστε στις ειδικές ζώνες διατήρησης **να αποφεύγεται η υποβάθμιση** των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών, καθώς και **οι ενοχλήσεις** που έχουν επιπτώσεις στα είδη για τα οποία οι ζώνες έχουν ορισθεί, εφόσον οι ενοχλήσεις αυτές **θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις σημαντικές** όσον αφορά τους στόχους της παρούσας οδηγίας.»*

Αρχή της πρόληψης

- Πρέπει να είναι ειδικά συνεκτικά και ολοκληρωμένα και ικανά να διασφαλίσουν την αποτελεσματική προστασία των οικείων περιοχών
- Εστιάζουν στα είδη και οικοτόπους με σημαντική παρουσία
- Μπορεί να εφαρμόζονται **εκτός** ΖΕΠ και ΕΖΔ προκειμένου να αποφευχθεί η υποβάθμιση εντός

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Άρθρο 6(3) - Δέουσα εκτίμηση

«*Κάθε **σχέδιο ή έργο**, **μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο** για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατόν **να επηρεάζει σημαντικά** τον εν λόγω τόπο, **καθεαυτό ή από κοινού** με άλλα σχέδια, **εκτιμάται δεόντως** ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των **στόχων διατήρησής** του.*

*Βάσει **των συμπερασμάτων της εκτίμησης των επιπτώσεων** στον τόπο και εξαιρουμένης της περίπτωσης των διατάξεων της παραγράφου 4, οι αρμόδιες εθνικές αρχές συμφωνούν για το οικείο σχέδιο **μόνον αφού βεβαιωθούν** ότι δεν θα παραβλάψει την **ακεραιότητα του τόπου** περί του οποίου πρόκειται και, ενδεχομένως, αφού εκφρασθεί πρώτα η δημόσια γνώμη.*»

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Σύνοψη δέουσας εκτίμησης

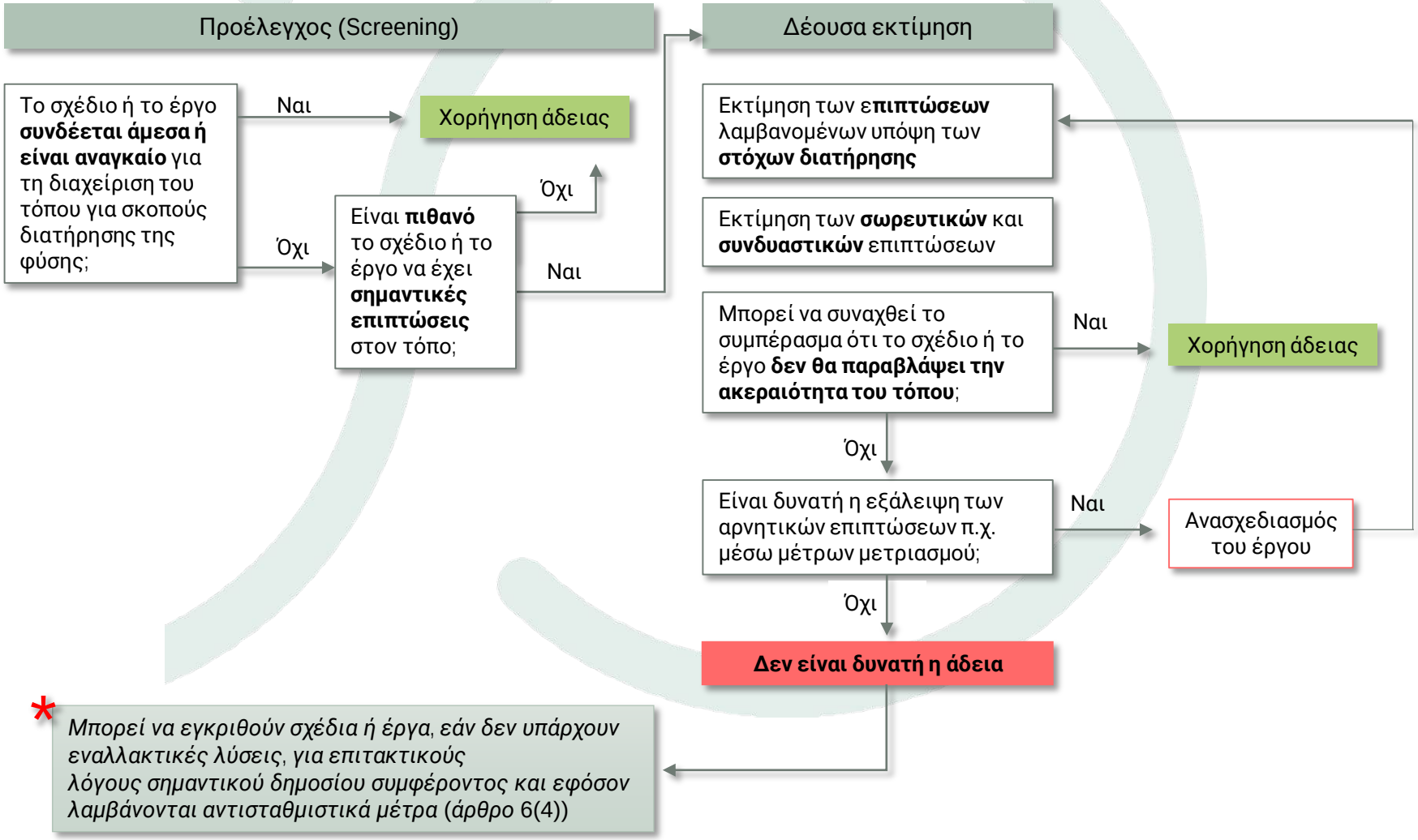

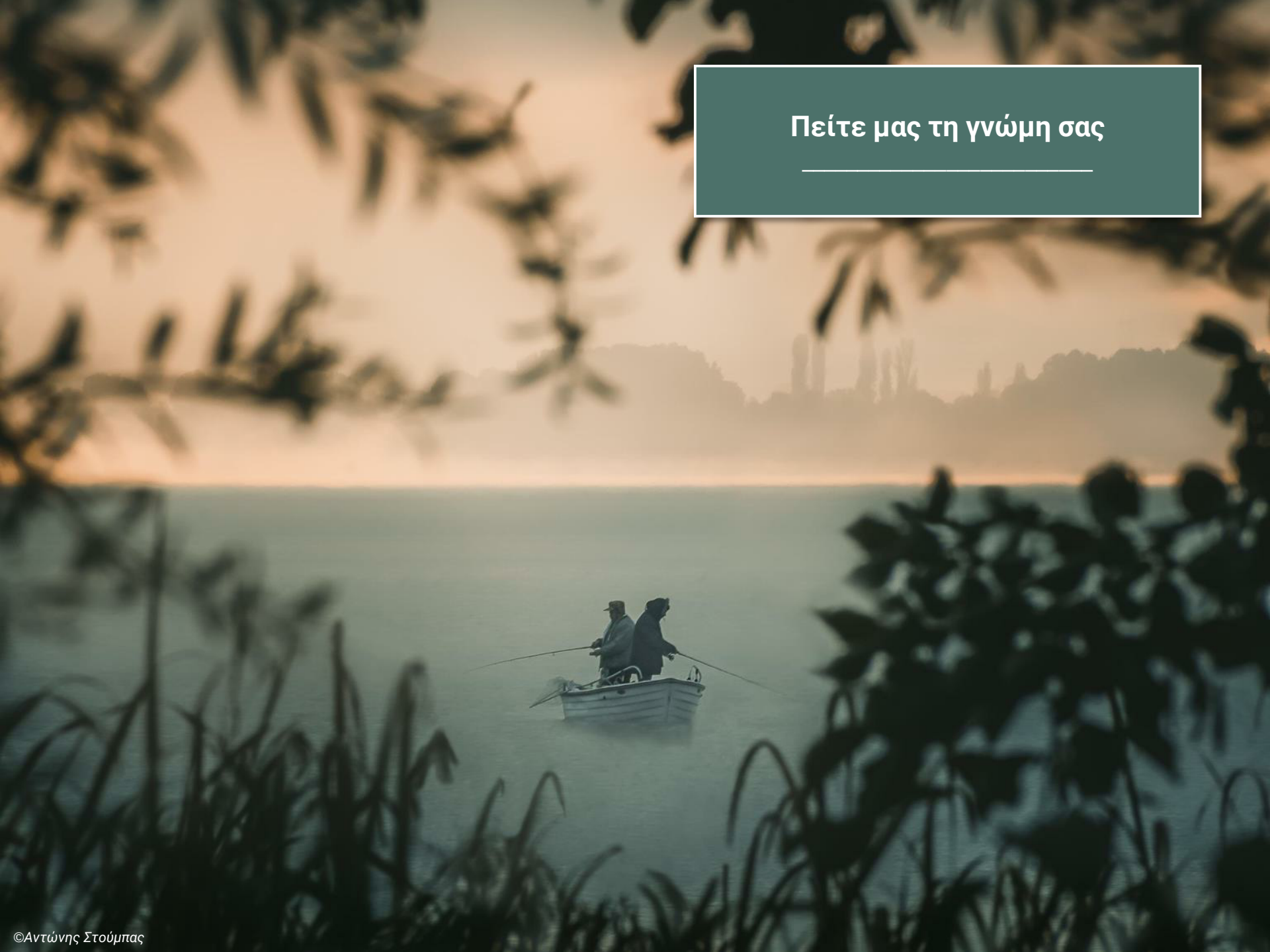

©Αντώνης Στούμπας

Μέρος Ι - Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας βιοποικιλότητας

Λοιπές οδηγίες – διάδραση με οδηγίες για τη φύση

Ενδεικτικές οδηγίες....

- Οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα (2000/60/ΕΚ)
- Οδηγία για τη θαλάσσια στρατηγική (2008/56/ΕΕ)
- Οδηγία για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (2014/52/ΕΕ που τροποποιεί την 2011/92/ΕΕ), και
- Οδηγία για τη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση (2001/42/ΕΚ)
- Οδηγία για την περιβαλλοντική ευθύνη (2004/35/ΕΚ)
- Οδηγία για την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου (2008/99/ΕΚ)

Κανονισμοί.....

- Κοινή αγροτική πολιτική
- Κοινή αλιευτική πολιτική

©Γεώργιος Καρκαλής

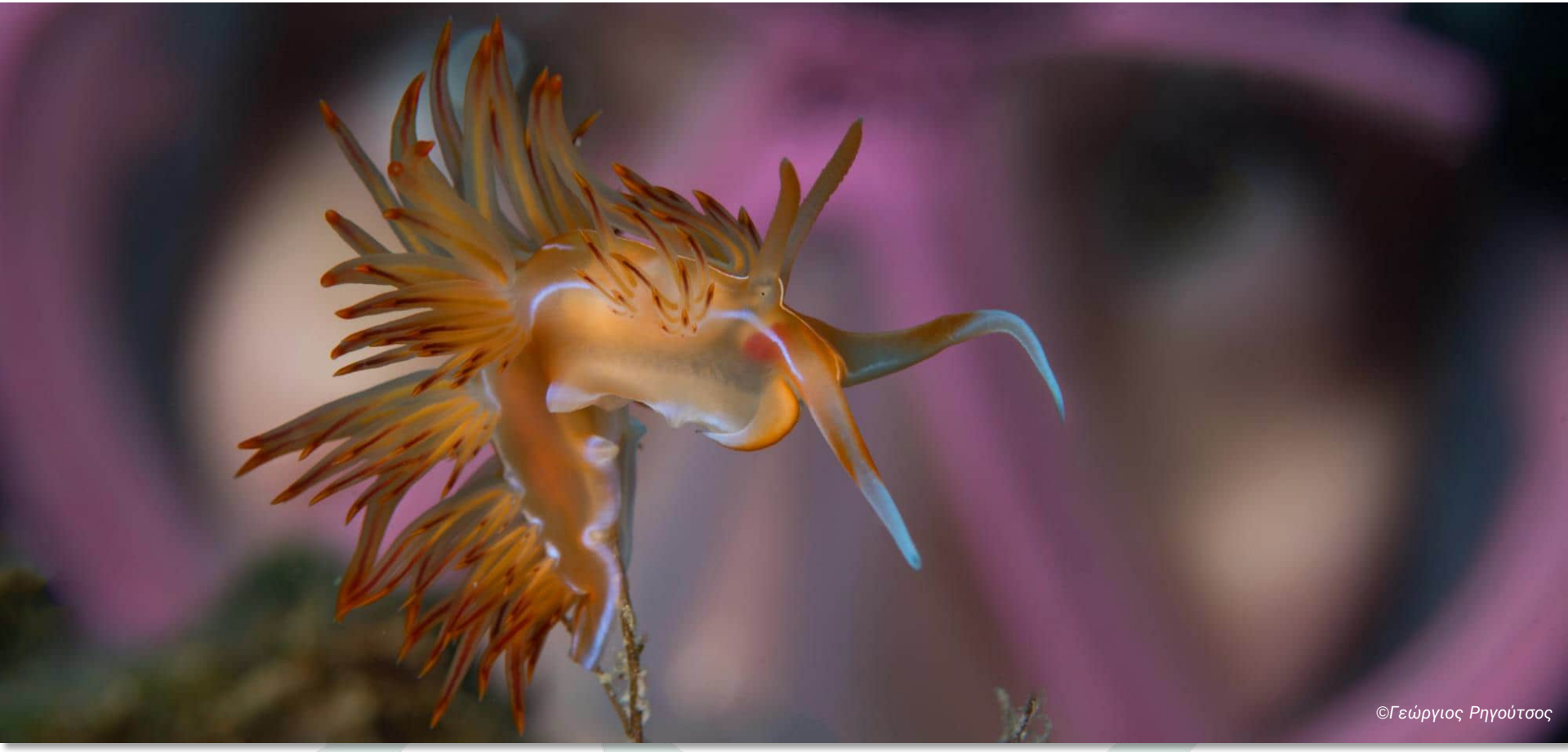

Σύντομο διάλειμμα

Το δίκτυο Natura 2000 και η προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα

Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι

- Τα βασικά για τη βιοποικιλότητα & το περιβαλλοντικό δίκαιο
- Γνωριμία με το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για τις περιοχές Natura 2000
  - ✓ Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας
  - ✓ *Οι ευρωπαϊκές οδηγίες για τη φύση, και οι βασικές υποχρεώσεις που προκύπτουν για τα κράτη μέλη*

Μέρος ΙΙ

- Εξοικείωση με το Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών της Ελλάδας
  - ✓ *Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών: Κατηγορίες ΠΠ & Εργαλεία διαχείρισης*
  - ✓ *Προστασία ειδών*
  - ✓ *Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών: ν. 4685/2020 & ΟΦΥΠΕΚΑ*

Μέρος ΙΙ - Εθνικό νομικό πλαίσιο

Επισκόπηση της εθνικής νομοθεσίας για την προστασία της βιοποικιλότητας

- Σύνταγμα (άρθρο 24)
- Ν. 3937/2011 – Προστασία της βιοποικιλότητας
- Ν. 1650/1986 (όπως τροποποιήθηκε από τον πρόσφατο ν. 4685/2020)
- Νόμοι κυρωτικοί διεθνών συνθηκών για την προστασία της βιοποικιλότητας, οικοτόπων και ειδών
- Ενωσιακό δίκαιο (π.χ. υπουργικές αποφάσεις ενσωμάτωσης των οδηγιών για τη φύση)

Παράλληλα και η λοιπή περιβαλλοντική νομοθεσία (*π.χ. δασική νομοθεσία*)

Πείτε μας τη γνώμη σας

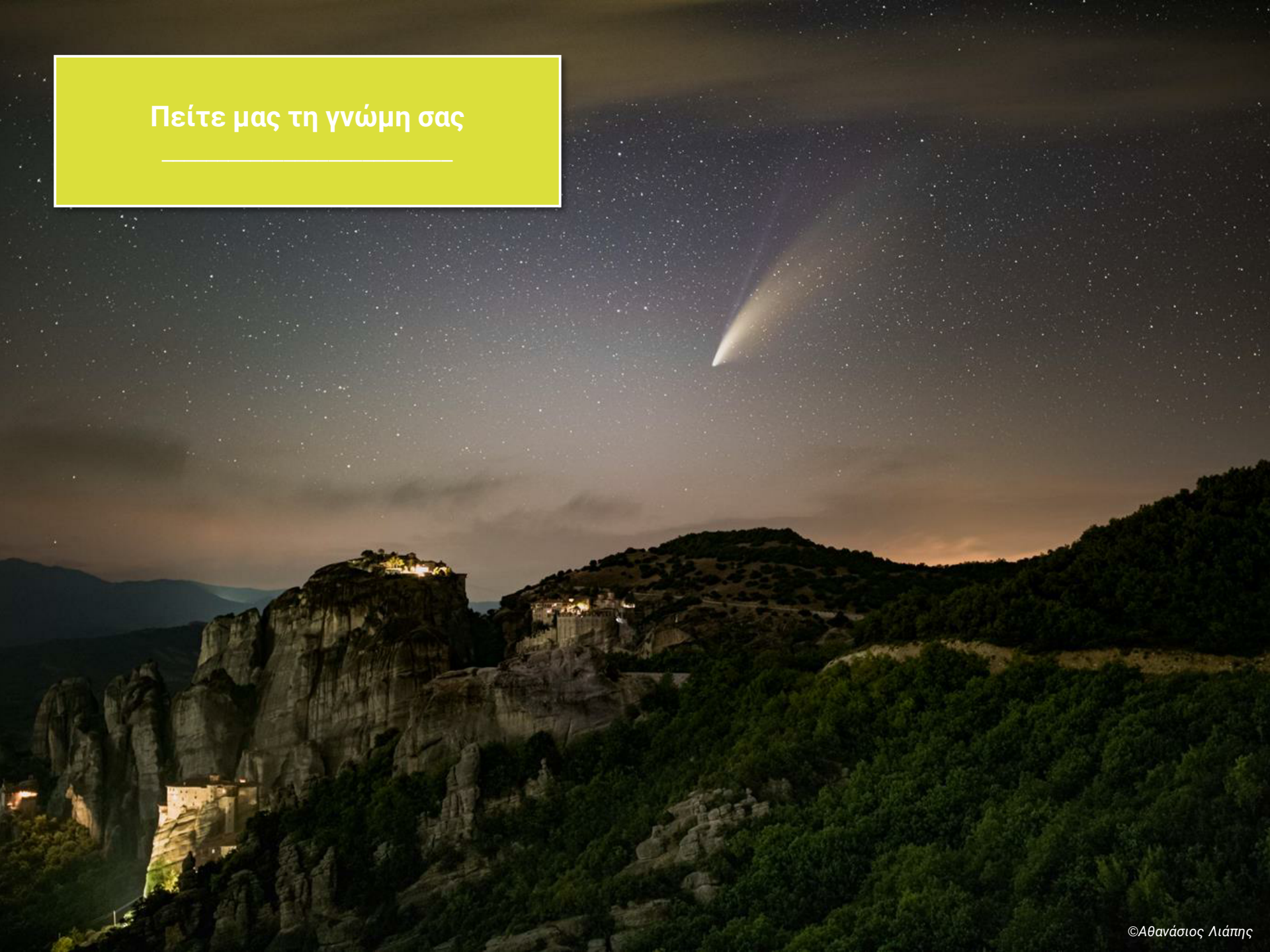

©Αθανάσιος Λιάπης

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Το εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών

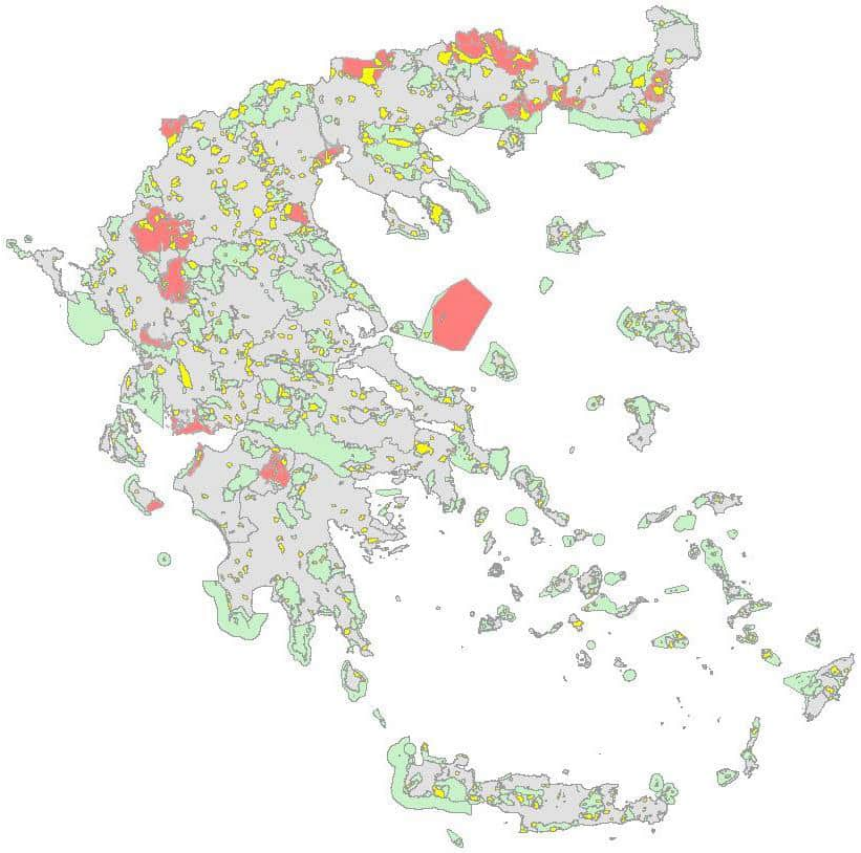

«Το Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών αποτελείται από όλες τις περιοχές που υπάγονται σε μια ή περισσότερες από τις κατηγορίες του άρθρου 19 του ν. 1650/1986, με στόχο την αποτελεσματική προστασία της βιοποικιλότητας και των λοιπών οικολογικών αξιών τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου» [**ν**. 3937/2011, **άρθρο** 3(1) **όπως ισχύει**].

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ Π.Π.		
	Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας	446
	Εθνικά πάρκα	4 (+14)
	Καταφύγια άγριας ζωής	603
	Προστατευόμενα τοπία & φυσικοί σχηματισμοί	(2)

Επίσης υφίστανται χαρακτηρισμοί περιοχών:

- με βάση προϋφιστάμενες κατηγορίες ν. 1650/1986 (7)
  π.χ. περιοχές προστασίας της φύσης, οικοανάπτυξης κ.ά.
- με βάση άλλο πλαίσιο (κυρίως δασική νομοθεσία) (48+)
  π.χ. εθνικοί δρυμοί, αισθητικά δάση, διατηρητέα μνημεία της φύσης κ.ά.

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Οι κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών

Κατηγορία π.π.	Χαρακτηριστικά	Σχέση με άλλες κατηγορίες
Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας **ΠΠΒ**	Φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές παντός τύπου, με καταγεγραμμένη παρουσία τύπων φυσικών οικοτόπων και ειδών που χρήζουν προστασίας και διατήρησης	Οι περιοχές του δικτύου Natura 2000 χαρακτηρίζονται με τον ν. 4685/2020 ως ΠΠΒ Συγκρότηση μιας μεγαλύτερης ΠΠΒ από μικρότερες ΠΠΒ (κυρίως περιοχές του δικτύου Natura)
Εθνικά πάρκα **ΕΠ**	Μεγάλες φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές, όπου λαμβάνουν χώρα οικολογικές λειτουργίες ευρείας κλίμακας με χαρακτηριστικά είδη και τύπους φυσικών οικοτόπων που χρήζουν προστασίας και διατήρησης	Τα εθνικά πάρκα μπορούν να περιλαμβάνουν δύο ή περισσότερες περιοχές Natura ή/και ΠΠΒ
Καταφύγια άγριας ζωής **ΚΑΖ**	Περιοχές που αξιολογούνται ως κατάλληλες για την ανάπτυξη πληθυσμών της άγριας πανίδας και χλωρίδας ή ως βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου	Χαρακτηρισμός ως ΚΑΖ των οικολογικών διαδρόμων μεταξύ άλλων π.π.
Προστατευόμενα τοπία και προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί **ΠΤ&ΠΦΣ**	Λειτουργικά τμήματα ή μεμονωμένα δημιουργήματά της φύσης που έχουν ιδιαίτερη οικολογική, γεωλογική ή γεωμορφολογική αξία ή συμβάλλουν στη διατήρηση των φυσικών διεργασιών και στην προστασία φυσικών πόρων	Ως ΠΦΣ είναι δυνατό να χαρακτηρίζονται επιμέρους περιοχές εντός ΕΠ, ΠΠΒ ή/και ΚΑΖ και να εντάσσονται εντός ζωνών κλιμακούμενης προστασίας των περιοχών αυτών

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Περιοχές του δικτύου Natura 2000 στην Ελλάδα

- Ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας για τα πουλιά (1985)
- Υποβολή στην ΕΕ πρώτου καταλόγου ΖΕΠ, αποκλειστικά δασικές εκτάσεις (1987)
- Συμπλήρωση του καταλόγου με Υγροτόπους Διεθνούς Σημασίας (1989)
- Εκπόνηση προγράμματος Life-Nature για την αναγνώριση υποψήφιων περιοχών της Οδηγίας για τους οικοτόπους
- Υποβολή στην ΕΕ των πρώτων προτεινόμενων ΤΚΣ και συμπλήρωση καταλόγου

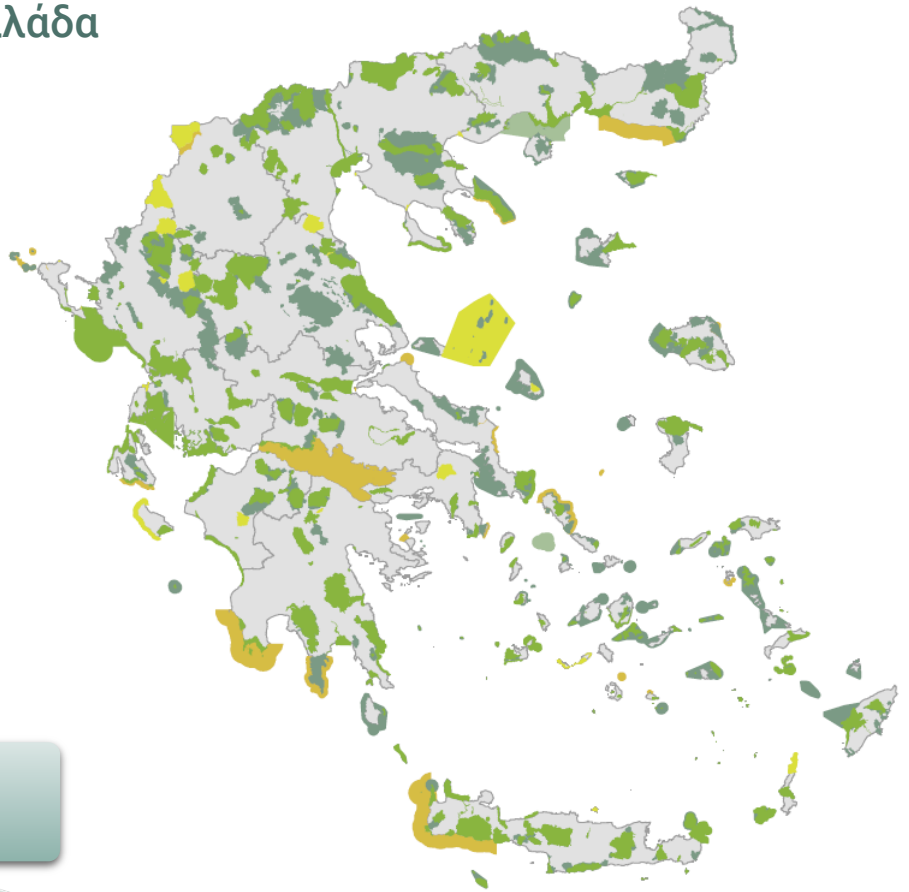

446 περιοχές Natura 2000

27,6% στεριάς

19,6% θάλασσας

215 ΕΖΔ

181 ΖΕΠ

24 ΤΚΣ

24 ΕΖΔ & ΖΕΠ

2 ΤΚΣ & ΖΕΠ

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Περιοχές του δικτύου Natura 2000 στην Ελλάδα

- Έγκριση καταλόγου πΤΚΣ από την Επιτροπή (2006)
- Χαρακτηρισμός ΖΕΠ με κ.υ.α. 37338/2010
- Ν. 3937/2011 (άρθρο 5 παρ. 4.1 και 4.2):
  - ΤΚΣ → χαρακτηρισμός ως ΕΖΔ
  - ΖΕΠ → αναγνώρισή τους ως μέρος του δικτύου Natura 2000
- Επέκταση του δικτύου - Αναθεώρηση εθνικού καταλόγου περιοχών του Δικτύου Natura 2000 (κ.υ.α. 50743/2017)

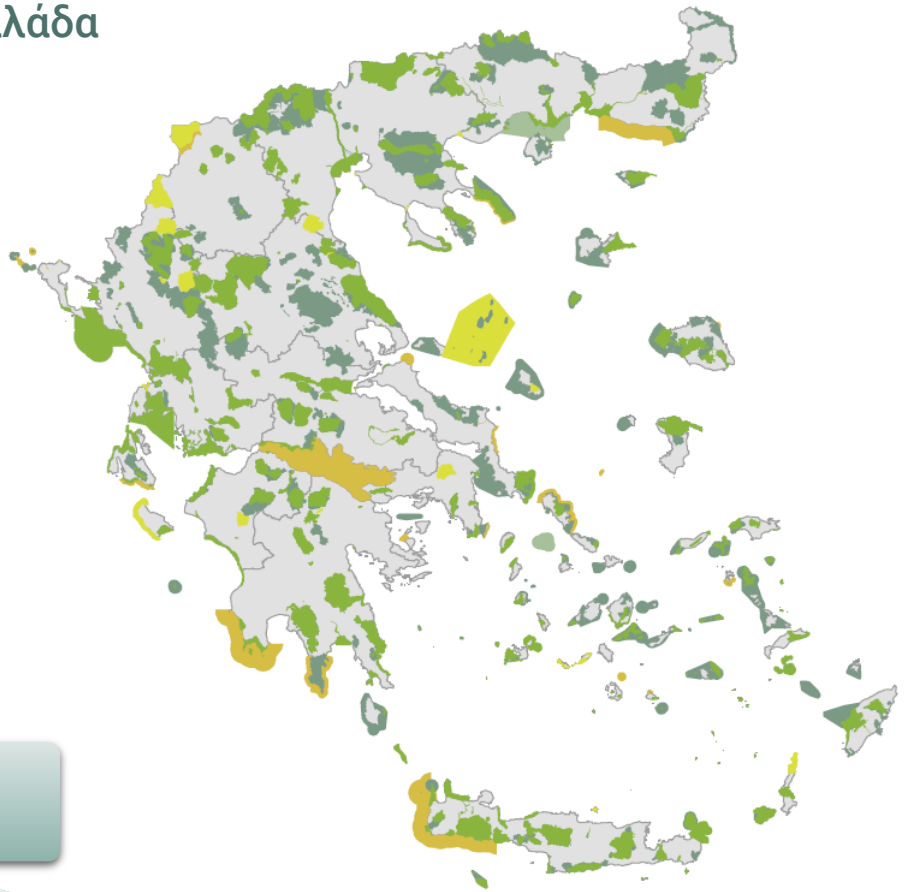

446 περιοχές Natura 2000

27,6% στεριάς

19,6% θάλασσας

215 ΕΖΔ

181 ΖΕΠ

24 ΤΚΣ

24 ΕΖΔ & ΖΕΠ

2 ΤΚΣ & ΖΕΠ

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Η αρχιτεκτονική του συστήματος των προστατευόμενων περιοχών

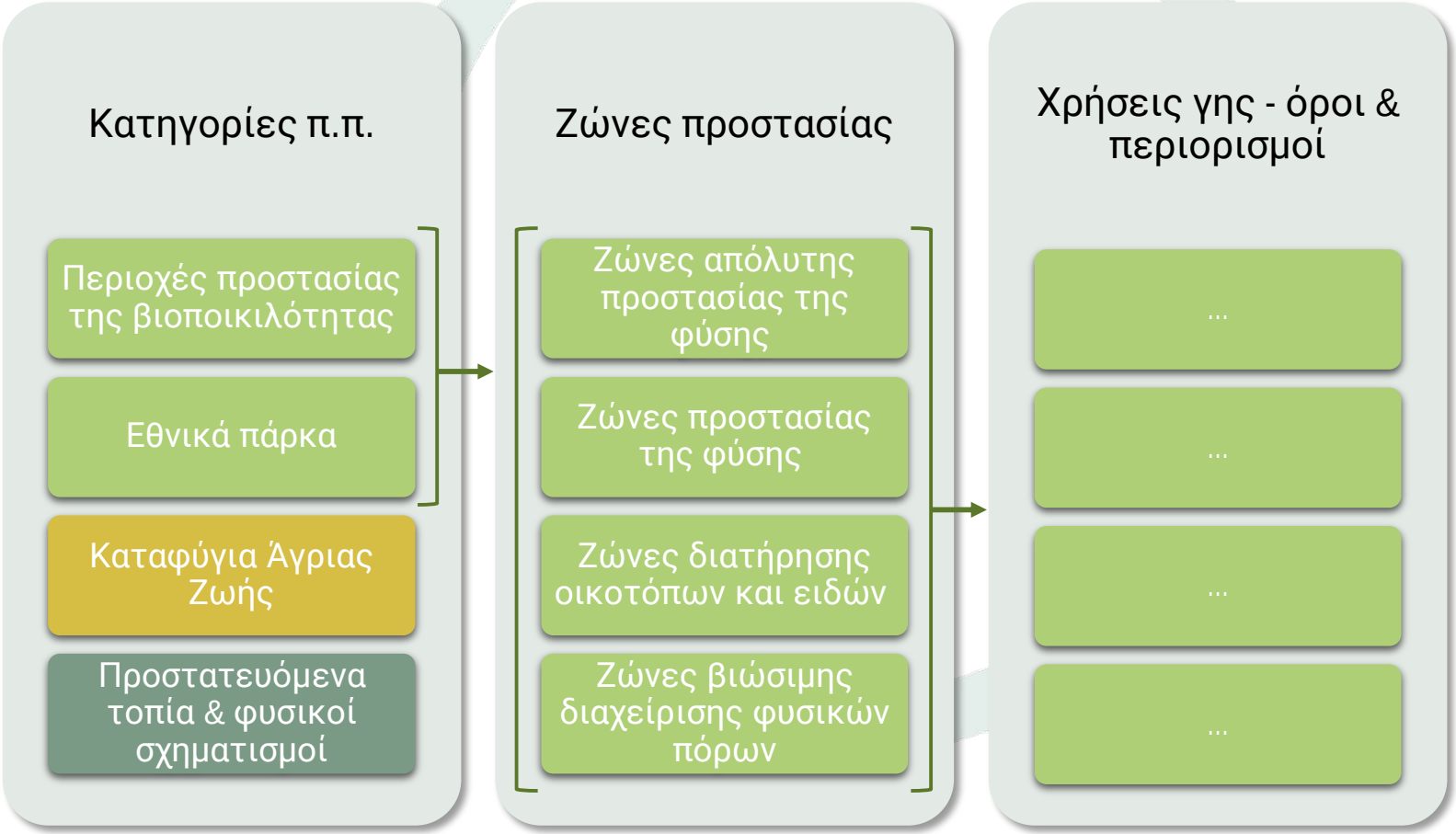

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.
Οι ζώνες προστασίας

Ζώνες	Χαρακτηριστικά / σκοπός	Καθεστώς προστασίας
Ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης	Εξαιρετικά ευαίσθητοι τύποι φυσικών οικοτόπων ή/και ενδιαιτήματα εξαιρετικά ευαίσθητων ειδών με υψηλή παρουσία και αντιπροσωπευτικότητα ή η κατάσταση των οποίων επιτάσσει εξαιρετικά αυστηρή προστασία.	Εξαιρετικά αυστηρή προστασία.
Ζώνη προστασίας της φύσης	Φυσικοί οικότοποι ή/και ενδιαιτήματα ειδών με υψηλή παρουσία και αντιπροσωπευτικότητα ή κατάσταση που επιτάσσει αυστηρή προστασία.	Αυστηρή προστασία. Προστασία από δραστηριότητες ή επεμβάσεις που μπορούν να μεταβάλλουν ουσιωδώς προς το χειρότερο τη φυσική κατάσταση, σύνθεση ή εξέλιξή του. Απαγόρευση ή περιορισμός δραστηριοτήτων με επιπτώσεις που υπονομεύουν τους στόχους διαχείρισης ή την αποτελεσματικότητα των μέτρων διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής.
Ζώνη διατήρησης οικοτόπων και ειδών	Κατάλληλη διαχείριση για τη διασφάλιση ικανοποιητικού βαθμού διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων.	Απαγόρευση ή περιορισμός δραστηριοτήτων που μπορούν να υποβαθμίσουν τον βαθμό / κατάσταση διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου.
Ζώνη βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων	Συνύπαρξη προστατευτέου αντικειμένου με σχετικές πολιτισμικές αξίες ή/και ανθρωπογενείς δραστηριότητες που προάγουν τη βιώσιμη διαχείριση φυσικών πόρων ή/και τη βιώσιμη ανάπτυξη.	Κατάλληλες ρυθμίσεις ανθρωπογενών δραστηριοτήτων που μπορούν να οδηγήσουν σε υποβάθμιση του βαθμού/κατάστασης διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου.

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Ζώνες προστασίας και χρήσεις γης (απόσπασμα αντιστοίχισης)

Ειδικές κατηγορίες χρήσεων	Ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης	Ζώνη προστασίας της φύσης	Ζώνη διαχείρισης οικοτόπων και ειδών	Ζώνη βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων
1. **Κατοικία**	ΝΑΙ (για προσωπικό ασφαλείας και εργαζόμενους)	ΝΑΙ (για προσωπικό ασφαλείας και εργαζόμενους)	ΝΑΙ	ΝΑΙ
6. **Πολιτιστικές εγκαταστάσεις**			ΝΑΙ	ΝΑΙ
7. **Διοίκηση**		ΝΑΙ (μόνο για τις ανάγκες π.π.)	ΝΑΙ	ΝΑΙ
11. **Γραφεία/ Κέντρα έρευνας**	ΝΑΙ (μόνο επιστημονική έρευνα)	ΝΑΙ (κέντρα έρευνας και επιστημονική έρευνα)	ΝΑΙ	ΝΑΙ
12. **Εστίαση**			ΝΑΙ	ΝΑΙ
14. **Αναψυχή - κέντρα διασκέδασης**				ΝΑΙ
15. **Τουριστικά καταλύματα, τουρ. υποδομή**			ΝΑΙ (< 150 κλίνες)	ΝΑΙ
16. **Στάθμευση (κτίριο - γήπεδο)**		ΝΑΙ (υπαίθρια)	ΝΑΙ (υπαίθρια)	ΝΑΙ
23. **Βιοτεχνικές & βιομηχανικές εγκαταστάσεις**				ΝΑΙ (πλην υψηλής όχλησης)
24. **Αγροτικές εκμεταλλεύσεις**		ΝΑΙ (με εξειδίκευση)	ΝΑΙ (με εξειδίκευση)	ΝΑΙ
24.9. **Αλιεία (επαγγελματική-ερασιτεχνική)**		ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
25. **Εξορυκτικές δραστηριότητες**			ΝΑΙ	ΝΑΙ
34. **Εγκαταστάσεις ΑΠΕ**			ΝΑΙ	ΝΑΙ

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Ζώνες προστασίας και χρήσεις γης (παράδειγμα)

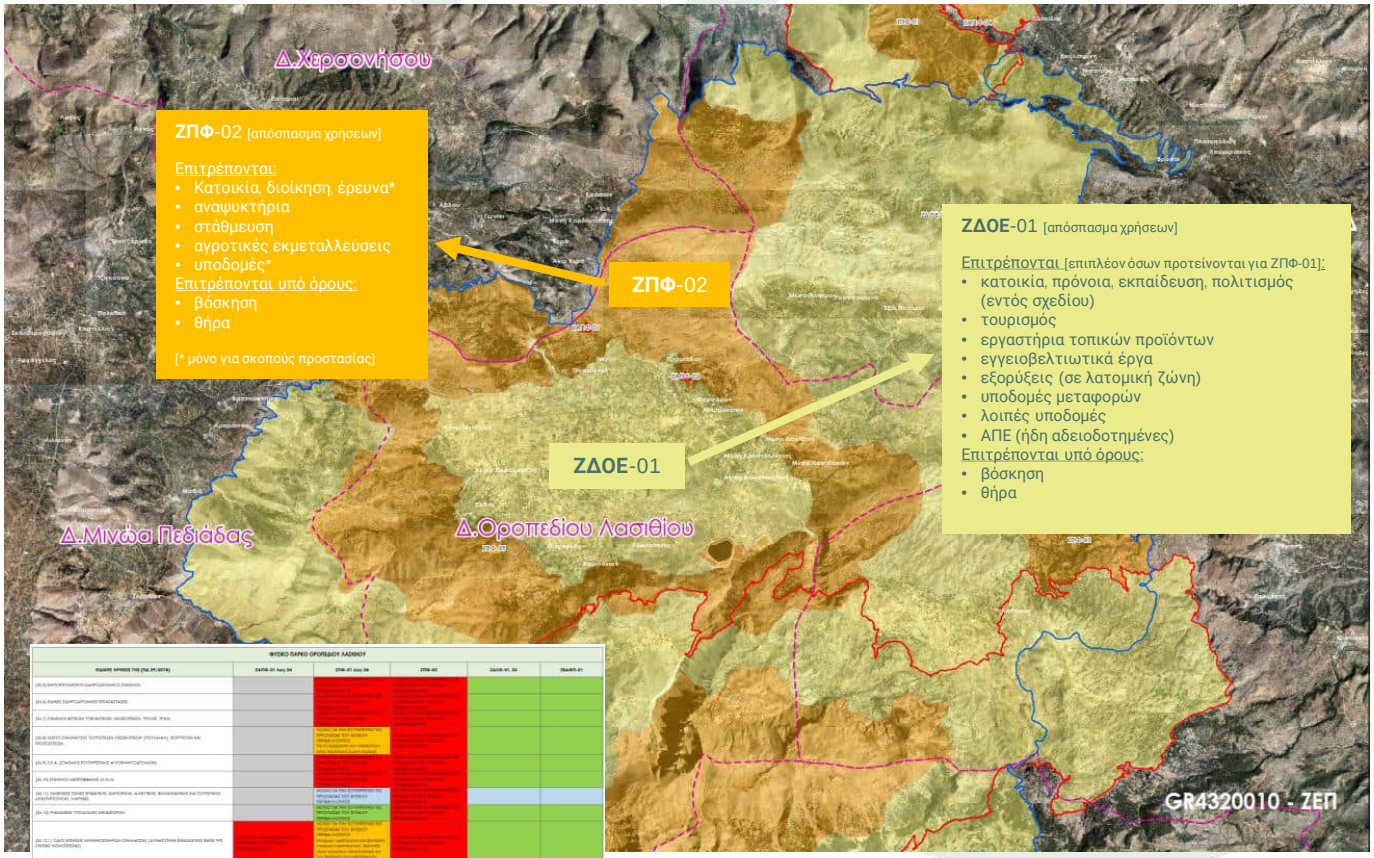

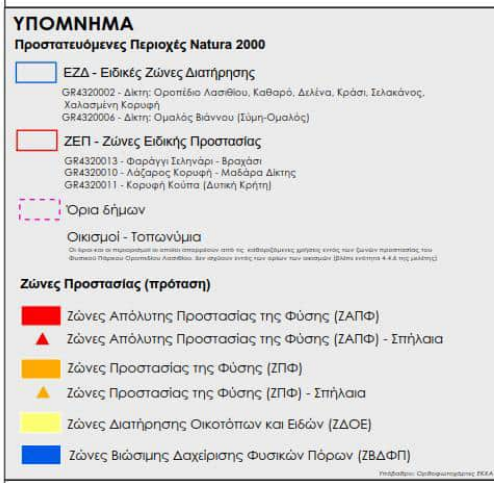

Χάρτης: επεξεργασία με βάση το ΟΙΚΟΜ (2021) Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Κρήτης

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Εργαλεία θεσμοθέτησης π.π. και λήψης μέτρων προστασίας

Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες

- Χαρακτηρισμός π.π., ορισμός ζωνών, αναγκαιότητα ή μη θεσμοθέτησης περιφερειακών ζωνών, οικολογικών διαδρόμων, πρόταση ρύθμισης δραστηριοτήτων και λειτουργιών, κατάλληλα μέτρα και δράσεις για τη διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου κάθε π.π.

- Εξέταση επιπτώσεων στο περιβάλλον και ειδικότερα στο προστατευτέο αντικείμενο των προτεινόμενων όρων και περιορισμών δραστηριοτήτων, σε συνδυασμό με τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες (όπως προκύπτουν από τις προτεινόμενες χρήσεις γης).

- Εξέταση συνεπειών των εναλλακτικών λύσεων, περιλαμβανομένης και της μηδενικής λύσης.

Προεδρικά Διατάγματα

- Χαρακτηρισμός & οριοθέτηση περιοχών
- Καθορισμός γειτονικών εκτάσεων / οικολογικών διαδρόμων
- Ζώνωση, καθορισμός χρήσεων γης και ρύθμιση δραστηριοτήτων ανά ζώνη και στις γειτονικές εκτάσεις

Σχέδια Διαχείρισης

- Στόχοι διατήρησης και πιθανή ιεράρχηση προτεραιοτήτων διαχείρισης της π.π.
- Διαχειριστικές δράσεις, παρεμβάσεις και μέτρα
- Εξειδίκευση όρων και περιορισμών για δραστηριότητες και έργα
- Κατευθύνσεις και προτεραιότητες για την υλοποίηση έργων, δράσεων και μέτρων
- Προγράμματα παρακολούθησης και αξιολόγησης
- Σχέδια δράσης

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.
Εργαλεία θεσμοθέτησης: διαδικασία

Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες

- Έκδοση προδιαγραφών
- Σύνταξη μελέτης
- **Δημόσια διαβούλευση**
- Έγκριση από ΥΠΕΝ

Προεδρικά Διατάγματα

- Διαμόρφωση σχεδίου ΠΔ βάσει της ΕΠΜ
- Γνώμη Επιτροπής Φύση 2000
- Πρακτικό επεξεργασίας ΣτΕ
- **Δημόσια διαβούλευση** επί σχεδίου ΠΔ

Σχέδια Διαχείρισης

- Έκδοση προδιαγραφών
- Κατάρτιση βάσει της ΕΠΜ (συμπερ. σχεδίου δράσης)
- Έγκριση με υ.α./ κ.υ.α.

Οι διαβουλεύσεις των ΕΠΜ (https://ypen.gov.gr/diavouleusi/)

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Εργαλεία θεσμοθέτησης: προσωρινό καθεστώς

Διαμόρφωση «προσωρινού» καθεστώτος προστασίας - άρθρο 21(6) **ν**. 1650/1986 **(ως ισχύει)**

- «Για περιοχές, στοιχεία ή σύνολα της φύσης και του τοπίου, για τα οποία αρχίζει η διαδικασία χαρακτηρισμού με προεδρικό διάταγμα και έως ότου εκδοθεί η πράξη χαρακτηρισμού, ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας [...] μπορεί να καθορίζει όρους και περιορισμούς για επεμβάσεις και δραστηριότητες που είναι δυνατόν να έχουν βλαπτική επίδραση στις παραπάνω περιοχές, στοιχεία ή σύνολα [...]»
- Ισχύς υ.α.: 2 έτη, με δυνατότητα παράτασης 3 ετών.

Συγγενής διάταξη ν. 2742/1999 (σε ισχύ την περίοδο 2002-2018):

- Καθορισμός γενικών όρων, απαγορεύσεων και περιορισμών στις χρήσεις γης, στη δόμηση και στην κατάτμηση ακινήτων, καθώς και στην εγκατάσταση και άσκηση δραστηριοτήτων και στην εκτέλεση έργων, οι οποίοι είναι αναγκαίοι για την προστασία των περιοχών που περιλαμβάνονται στη χωρική αρμοδιότητα των Φορέων Διαχείρισης.
- Η διάταξη εισήχθη με τον ν. 3044/2002 (τροποπ. άρθρου 15 του ν. 2742/1999) και καταργήθηκε με τον ν. 4519/2018 (βλ. σχετική νομολογία ΣτΕ).

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Π.δ. και σ.δ. στο ευρύτερο πλαίσιο της εθνικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας

Π.δ. και χωροταξικός-πολεοδομικός σχεδιασμός

- Οι προστατευόμενες περιοχές ενσωματώνονται στα Τοπικά & Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια χωρίς μεταβολή του προστατευτικού καθεστώτος τους (Ν. 4447/2016, άρθρα 7(γβ) και 8(2α))
- Τα π.δ. των προστατευόμενων περιοχών προσδιορίζουν επιτρεπόμενες και απαγορευόμενες δραστηριότητες βάσει των κατηγοριών χρήσεων γης (ν. 4759/2020, άρθρο 42)

Σ.δ. και άλλα σχέδια διαχείρισης

(*π.χ. σχέδια διαχείρισης δασών, βόσκησης, λεκανών απορροής, κινδύνου πλημμυρών κ.α.*)

- Εναρμόνιση και συντονισμός κατά την εκπόνηση των σ.δ.
- Παραπομπές του σ.δ. σε άλλα σχέδια
- Ζητήματα ερμηνείας: Προτεραιότητα θα πρέπει να δίνεται στο ειδικό πλαίσιο προστασίας και στον προβλεπόμενο σκοπό προστασίας της περιοχής

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Σύντομο ιστορικό διαμόρφωσης προστατευτικού καθεστώτος

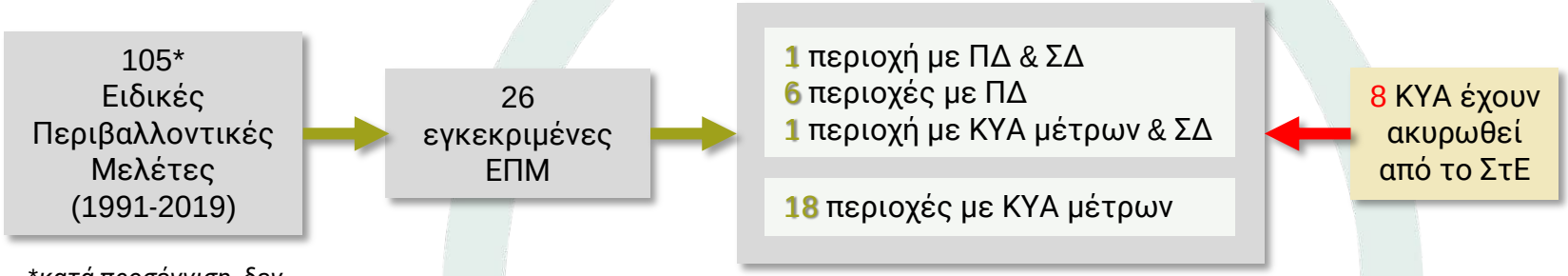

**κατά προσέγγιση, δεν περιλαμβάνονται μελέτες άλλου τύπου*

- Έργο ΕΠΜ/ΠΔ/ΣΔ – διαμόρφωση ειδικού προστατευτικού καθεστώτος
  - αναθεώρηση χρονοδιαγράμματος (ολοκλήρωση Δεκέμβριος 2022)

- Έργο LIFE-IP 4 NATURA
  - ✓ πιλοτική εφαρμογή ΣΔ
  - ✓ λοιπές συμπληρωματικές δράσεις

Απόφαση ΔΕΕ κατά της Ελλάδας
C-849/2019 (**Δεκ.** 2020):
Η Ελλάδα δεν έχει εφαρμόσει τις βασικές προβλέψεις της οδηγίας για τους οικοτόπους καθώς δεν έχει καθορίσει:
- **στόχους διατήρησης**
- **αναγκαία μέτρα διατήρησης**

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Προστασία και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura – Απαγόρευση και ρύθμιση δραστηριοτήτων

Άρθρο 9 **παρ**. 1 **του ν**. 3937/2011

- Απαγόρευση εγκατάστασης ιδιαιτέρως οχλουσών και επικίνδυνων βιομηχανικών εγκαταστάσεων (Οδηγία 96/82/ΕΚ).
- Απαγόρευση εγκατάστασης βιομηχανικών εγκαταστάσεων υψηλής όχλησης (κ.υ.α. 13727/724/2003)
- Απαγόρευση αλιείας με δίχτυα τράτας, δράγες, πεζότρατες ή παρόμοια δίχτυα και με στατικά δίχτυα πάνω από κοραλλιογενή ενδιαιτήματα και ασβεστοφυκικούς βυθούς.
- Απαγόρευση εγκατάστασης και λειτουργίας ιχθυοκαλλιεργειών σε λιβάδια ποσειδωνίας.

Δόμηση: **Καθορισμός ελάχιστου ορίου αρτιότητας και κατάτμησης γηπέδων σε** 10.000 **τμ**

- Αφορά τις περιοχές εκτός σχεδίων πόλεως ή εκτός ορίων οικισμών που εμπίπτουν σε ΕΖΔ ή ΖΕΠ
- Εξαιρούνται: Γήπεδα έκτασης τουλάχιστον 4.000 τ.μ., τα οποία θεωρούνταν άρτια και οικοδομήσιμα κατά τη δημοσίευση του νόμου (2011)

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Στόχοι διατήρησης για τις περιοχές του δικτύου Natura – άρθρο 8 ν. 3937/2011 (συν.)

- Καθορισμός **στόχων διατήρησης σε κάθε μία περιοχή**
  - Με την υ.α. για τους εθνικούς στόχους ή άλλες αποφάσεις
  - Ανά ΕΖΔ ή ομάδες τέτοιων
  - Για είδη / οικοτόπους που περιγράφονται στο τυποποιημένο έντυπο δεδομένων
    - *Εξαίρεση*: *εκείνα που θεωρούνται μη σημαντικά σύμφωνα με το τ.ε.δ.*
  - Με βάση συγκεκριμένα κριτήρια (π.χ. οικολογικές απαιτήσεις, κατάσταση διατήρησης, απειλές, κίνδυνοι κ.α.)
  - Μετρήσιμοι, ενδεδειγμένοι για την κάθε ΕΖΔ, περιεκτικοί και συνεκτικοί
  - Έλλειψη γνώσης για κατάσταση διατήρησης – ανάγκη για έρευνα και συγκέντρωση στοιχείων

Που βρισκόμαστε:

- Σχέδιο στόχων διατήρησης – Έργο Εποπτείας (2016)
- Καθορισμός εθνικών στόχων διατήρησης για 21 φυσικούς τύπους οικοτόπων και 55 είδη ενωσιακού ενδιαφέροντος (υ.α. ΦΕΚ Β' 1375/2021 και ΦΕΚ Β' 1915/2021)
- Επικείμενη θεσμοθέτηση στόχων για ΕΖΔ και ΖΕΠ στο πλαίσιο του LIFE-IP 4 NATURA (*για τύπους οικοτόπων και είδη για τα οποία υφίστανται επαρκή και αξιόπιστα δεδομένα*)
- Επικείμενη θεσμοθέτηση στόχων με το υπό ανάθεση Έργο Εποπτείας 2021-23

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Περιοχές Natura 2000 **και δέουσα εκτίμηση** (**άρθρο** 10 **ν.** 4014/2011)

Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση*

για έργα **εντός** περιοχών Natura

- Έργα κατηγορίας Α: τμήμα της ΜΠΕ (περιλαμβάνει δημόσια διαβούλευση) → Απόφαση επί του έργου (έγκριση περιβαλλοντικών όρων)
- Έργα κατηγορίας Β: κατάθεση στην αρμόδια υπηρεσία περιβάλλοντος της Περιφέρειας → Απόφαση επί του έργου (πρόσθετοι όροι στις ΠΠΔ)

για έργα **εκτός** περιοχών Natura

Μπορεί να γίνεται μετά από «αιτιολογημένη εντολή της αδειοδοτούσας αρχής»

* Εξαιρέσεις: Δεν απαιτείται για έργα εντός σχεδίου πόλης ή οικισμών, και σε οργανωμένους υποδοχείς παραγωγικών δραστηριοτήτων

Μέρος ΙΙ - Εθνικό σύστημα π.π.

Άλλα εργαλεία διαχείρισης: Εποπτεία & ΠΔΠ

Άρθρο 11 *οδηγίας* 92/43/*ΕΟΚ και άρθρο* 10 *της κ.υ.α.* 33318/3028/1998
Άρθρα 8 & 21 *οδηγία* 92/43/*ΕΟΚ, και άρθρο* 7 *κ.υ.α.* 33318/3028/1998

Εποπτεία

- Εποπτεία και Αξιολόγηση του Καθεστώτος Διατήρησης προστατευόμενων ειδών και οικοτόπων στην Ελλάδα
- Σύνδεση με την έκθεση για την κατάσταση διατήρησης οικοτόπων και ειδών που υποχρεούται να καταθέσει η χώρα στην Επιτροπή ανά εξαετία (άρθρο 17 οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και 12 οδηγίας 2009/147/ΕΚ)

Τι έχει γίνει

- Έργο Εποπτείας 2016 & υποβολή εκθέσεων
- Υπό ανάθεση το νέο έργο της Εποπτείας (2021-2023)

Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας

- Εργαλείο στρατηγικού πολυετούς σχεδιασμού / ολοκληρωμένη παρουσίαση μέτρων
- Καθορισμός αναγκών και προτεραιοτήτων χρηματοδότησης, σύνδεσή τους με πηγές χρηματοδότησης ΕΕ

Τι έχει γίνει

- Υλοποίηση του ΠΔΠ 2014-2020
- Σύνταξη και δημοσιοποίηση νέου ΠΔΠ 2021-2027

Μέρος ΙΙ - Προστασία ειδών

Ενδεικτική επισκόπηση νομοθεσίας

- Π.δ. 67/1981 - Προστασία της αυτοφυούς χλωρίδας και αγρίας πανίδας
- Ν. 3937/2011 - Προστασία της βιοποικιλότητας
- Υπουργικές αποφάσεις ενσωμάτωσης των οδηγιών για τη φύση (κ.υ.α. 33318/3028/1998 και κ.υ.α. 37338/1807/2010 / κ.υ.α. 8353/276/2012)
- Νόμοι κυρωτικοί διεθνών συμβάσεων για την προστασία ειδών
- Άλλη ειδική νομοθεσία

Μέρος ΙΙ - Προστασία ειδών

Βασικές απαγορεύσεις

(*ενδεικτικά από ΚΥΑ* 33318/3028/1998)

Φυτικά είδη

- η εκ προθέσεως αποκομιδή, συλλογή, κοπή εκρίζωση ή καταστροφή δειγμάτων
- η κατοχή, μεταφορά, εμπορία ή ανταλλαγή και προσφορά για εμπορικούς σκοπούς δειγμάτων

Ζωικά είδη

- Κάθε μορφή σύλληψης ή θανάτωσης, εκ προθέσεως, δειγμάτων αυτών των ειδών λαμβανομένων στη φύση
- Εκ προθέσεως παρενόχληση ιδίως κατά την περίοδο αναπαραγωγής
- Εκ προθέσεως καταστροφή ή συλλογή αυγών
- Βλάβη ή καταστροφή των τόπων αναπαραγωγής ή τόπων ανάπαυσης
- Κατοχή, μεταφορά, πώληση, ανταλλαγή κ.α. δειγμάτων ειδών

Μέρος ΙΙ - Προστασία ειδών

Προστασία ειδών – Άλλα εργαλεία προστασίας

- Εγκεκριμένα Σχέδια Δράσης (2017) – εκκρεμεί η εφαρμογή τους
  - ✓ 2 **Εθνικά (για Ασπροπάρη και νανόχηνα)**
  - ✓ 1 **Περιφερειακό (Κιρκινέζι)**

- Καθορισμός προδιαγραφών-περιεχομένου των σχεδίων δράσης ειδών και τύπων οικοτόπων - υ.α. ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/104707/2518/9.11.2020

- Α' ομάδα νέων σχεδίων: 7 Εθνικά Σχέδια Δράσης Ειδών & 1 Εθνικό Σχέδιο Δράσης Τύπου Οικοτόπου (έγκριση Αύγουστος 2021)

- Β' ομάδα νέων σχεδίων: 4 Εθνικά Σχέδια Δράσης Ειδών (υπό έγκριση)

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Ριζική αλλαγή του σχήματος διακυβέρνησης των π.π. με τον ν. 4685/2020

Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση π.π.: Οι φορείς και οι μεταξύ τους συστημικές σχέσεις

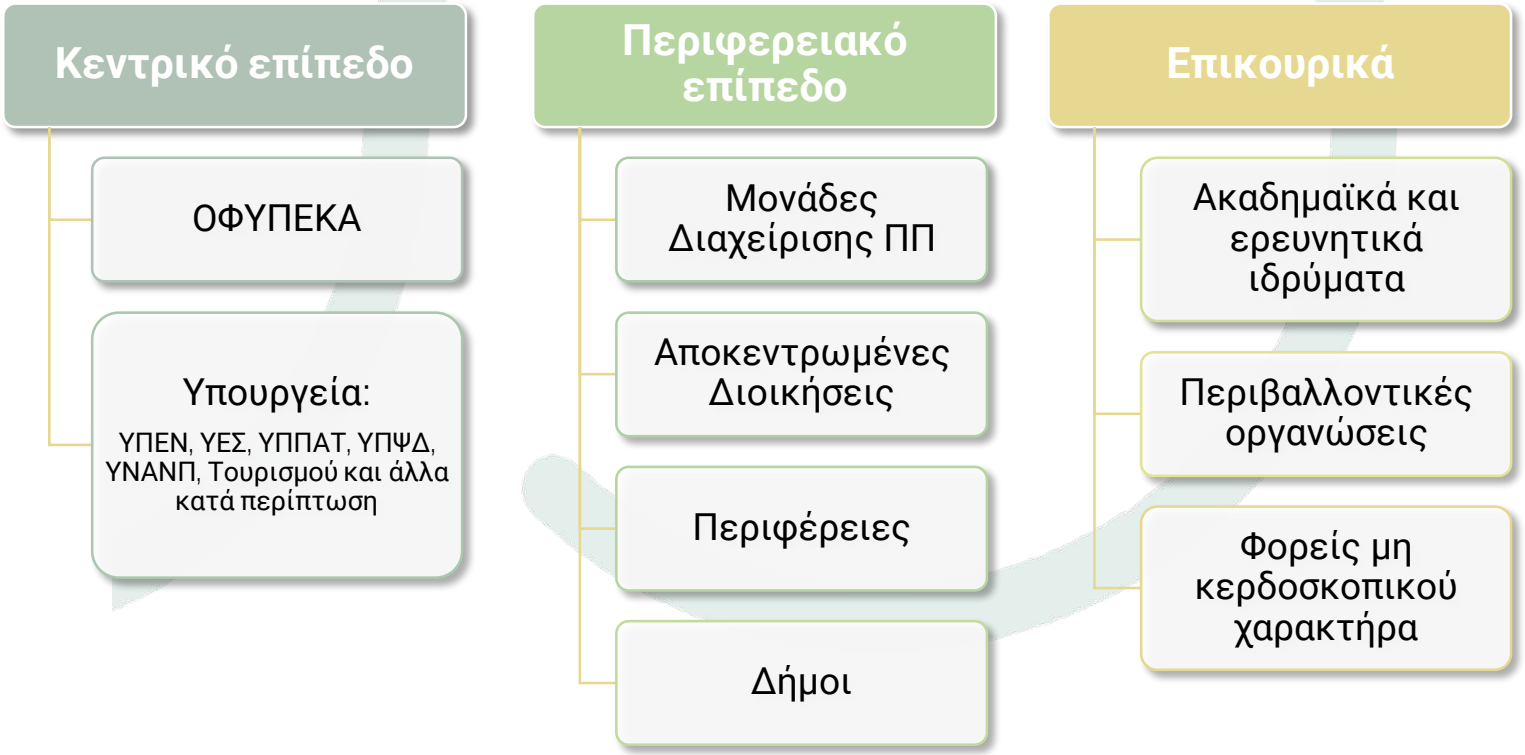

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (άρθρο 27)

Νομική μορφή

ΝΠΙΔ που προέκυψε από την μετονομασία του ΕΚΠΑΑ

Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.
Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής

Εποπτεία και λειτουργία

Εποπτεία από το ΥΠΕΝ αλλά διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια

Λειτουργία προς όφελος του δημόσιου συμφέροντος

Σκοπός

«...**εφαρμογή της πολιτικής που χαράσσει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας** για τη διαχείριση και διατήρηση των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα, την προώθηση και υλοποίηση δράσεων αειφόρου ανάπτυξης και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής»

Αρμοδιότητες

διαχείριση των π.π.

προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης & αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Αρμοδιότητες του ΟΦΥΠΕΚΑ για τη διαχείριση των π.π. (άρθρο 27)

Συντονισμός, διοικητική υποστήριξη και διαχείριση του εθνικού συστήματος π.π.

- Εκπόνηση Πενταετούς Σχεδίου Δράσης για προγραμματισμό και συντονισμό της διαχείρισης των π.π. και παρακολούθησή του
- Εισήγηση στο ΥΠΕΝ σχεδίων νομοθετικών και κανονιστικών πράξεων
- **Γνωμοδότηση για τη δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων σε π.π.**
- Διαχείριση δημόσιων εκτάσεων (από παραχώρηση, μίσθωση κ.λπ).

Επιστημονικές έρευνες και μελέτες, παρακολούθηση

- Ειδική διαδικτυακή πύλη ελεύθερης πρόσβασης για την κατάσταση διατήρησης και το καθεστώς προστασίας της ελληνικής βιοποικιλότητας
- Προγραμματισμό, συντονισμό και υποστήριξη δικτύων για την ετήσια παρακολούθηση της κατάστασης της βιοποικιλότητας

Οικονομικά των π.π. και χρηματοδότηση

- Κατάρτιση και παρακολούθηση της εφαρμογής του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας
- Διερεύνηση δυνατοτήτων για χρηματοδότηση (π.χ. εθνικά επιχειρησιακά προγράμματα)

Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση

- Συνεργασία με αρμόδιους φορείς και οργανισμούς
- Οργάνωση συνεδρίων και εκπαιδευτικών σεμιναρίων

Άδειες

- Εισήγηση για δραστηριότητες (π.χ. ομαδικές οικοτουριστικές, αθλητικές δραστηριότητες)
- Συνδρομή για χορήγηση αδειών επιστημονικής έρευνας

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Οργανωτική διάρθρωση ΟΦΥΠΕΚΑ (άρθρο 29 & κ.υ.α. ΥΠΕΝ/ΔΝΕΠ/72683/2709)

<table>
<tr><td colspan="7">ΟΦΥΠΕΚΑ</td><td rowspan="6">Επιτροπή Φύση 2000
(Στεγάζεται στον ΟΦΥΠΕΚΑ ο οποίος παρέχει διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη)</td></tr>
<tr><td colspan="7">Διοικητικό Συμβούλιο
(διορισμός με υ.α. + πενταετής θητεία με μία ανανέωση)
Πρόεδρος, Διευθύνων Σύμβουλος και έως 5 μέλη
(συμπεριλαμβάνουν τον εκάστοτε Προϊστάμενο της Γεν. Δ/νσης Περιβαλλοντικής Πολιτικής του ΥΠΕΝ, τον εκάστοτε Προϊστάμενο της Γεν. Δ/νσης Δασών & Δασικού Περιβάλλοντος του ΥΠΕΝ, και τον εκάστοτε Πρόεδρο της Επιτροπής Φύση 2000)</td></tr>
<tr><td colspan="7">1 Γενική Διεύθυνση</td></tr>
<tr><td colspan="2">Διεύθυνση Αειφόρου Ανάπτυξης & Κλιματικής αλλαγής</td><td>2 Διευθύνσεις Διαχείρισης π.π.</td><td colspan="2">Διεύθυνση Διοικητικού Οικονομικού</td><td colspan="2">(αυτοτελή τμήματα)</td></tr>
<tr><td colspan="7">Τμήματα</td></tr>
<tr><td>Τμήμα Αειφόρου Ανάπτυξης</td><td>Τμήμα Κλιματικής Αλλαγής</td><td>24 ΜΔΠΠ (παράρτημα Ι του νόμου)</td><td>Τμήμα Διοικητικού</td><td>Τμήμα Προμη-θειών</td><td>Τμήμα Οικονομι-κού</td><td>Τμήμα Διαχείρισης Γεωχωρικών Δεδομένων & Τεχνολογιών Πληροφορικής</td><td>Τμήμα Διαχείρισης Ερευνητικών Έργων & Αναπτυξιακών Προγραμμάτων</td></tr>
<tr><td colspan="7">Επιτροπές Διαχείρισης</td></tr>
</table>

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Οργανωτική διάρθρωση ΟΦΥΠΕΚΑ

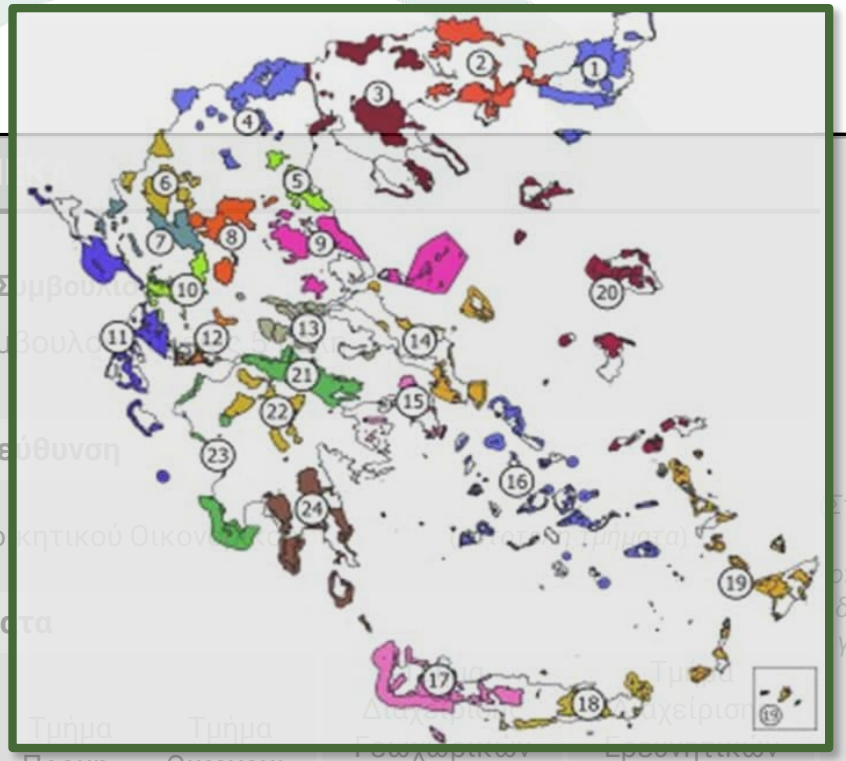

ΟΦΥΠ

Διοικητικό Σ

Πρόεδρος, Διευθύνων Σύμ

Γενική Διε

Διεύθυνση Αειφόρου Ανάπτυξης & Κλιματικής αλλαγής

2 Διευθύνσεις Διαχείρισης π.π.

Διεύθυνση Διοικητικού Οικον

Τμήματα

Τμήμα Αειφόρου Ανάπτυξης

Τμήμα Κλιματικής Αλλαγής

24 ΜΔΠΠ (*παράρτημα Ι του νόμου*)

Τμήμα Διοικητικού

Τμήμα Προμη-θειών

Τμήμα Οικονομι-κού

Τμήμα Διαχείρισης Δεδομένων & Τεχνολογιών Πληροφορικής

Τμήμα Ερευνητικών Έργων & Αναπτυξιακών Προγραμμάτων

Επιτροπές Διαχείρισης

Επιτροπή Φύση 2000

Στεγάζεται στον ΟΦΥΠΕΚΑ ο οποίος παρέχει διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη)

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.

Αρμοδιότητες ΜΔΠΠ

Διαχείριση

Επιστημονικά στοιχεία

*Έλεγχος εφαρμογής περιβαλλοντικής νομοθεσίας

Εισήγηση για αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων και εσόδων

Συμμετοχή σε προγράμματα, προγραμματικές συμβάσεις και μνημόνια συνεργασίας

Ενημέρωση και επιμόρφωση

Διαβούλευση με τοπική κοινωνία και φορείς

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.
Οργανωτική διάρθρωση ΟΦΥΠΕΚΑ

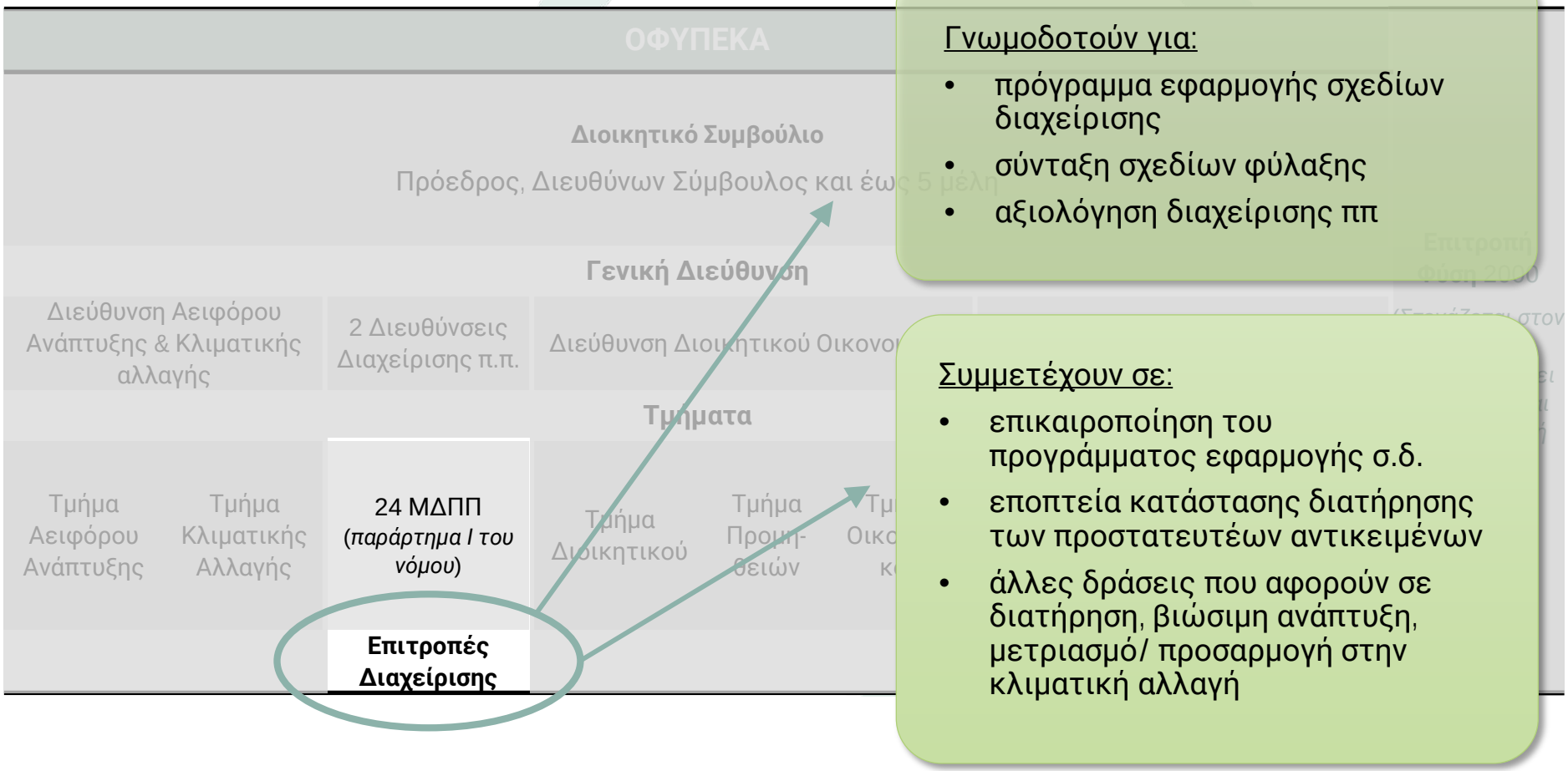

Γνωμοδοτούν για:

- πρόγραμμα εφαρμογής σχεδίων διαχείρισης
- σύνταξη σχεδίων φύλαξης
- αξιολόγηση διαχείρισης ππ

Συμμετέχουν σε:

- επικαιροποίηση του προγράμματος εφαρμογής σ.δ.
- εποπτεία κατάστασης διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων
- άλλες δράσεις που αφορούν σε διατήρηση, βιώσιμη ανάπτυξη, μετριασμό/ προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.
Επιτροπές Διαχείρισης (άρθρο 35)

Τι είναι	• **Άμισθες** τοπικές επιτροπές **για την υποστήριξη μιας ΜΔΠΠ** στη διαχείριση μιας π.π. ή ομάδας π.π.
Συγκρότηση και σύσταση	• Απόφαση ΔΣ του ΟΦΥΠΕΚΑ • 5-11 μέλη (μπορεί και παραπάνω με απόφαση ΔΣ εάν η π.π. εκτείνεται σε δύο ή περισσότερες περιφέρειες)
Συμμετοχή	• ένας **επιστήμονας** • ένας εκπρόσωπος της **Περιφέρειας** • ένας εκπρόσωπος του **Δήμου** • εκπρόσωποι των **αρμόδιων αρχών** (δασικής υπηρεσίας και λιμενικού σώματος) • ένας εκπρόσωπος **πΜΚΟ** • εκπρόσωποι **παραγωγικών φορέων** • εκπρόσωποι **άλλων** δημόσιων υπηρεσιών, πολιτιστικών, περιβαλλοντικών, παραγωγικών και επαγγελματικών φορέων
Αρμοδιότητες	• «Με **απόφαση του ΥΠΕΝ δύνανται** να καθορίζονται οι αρμοδιότητες των Επιτροπών Διαχείρισης»
Λειτουργία	• Συνεδρίαση τουλάχιστον μια φορά ανά τρίμηνο • Ευθύνη του εκάστοτε Προϊσταμένου της ΜΔΠΠ • Η ΜΔΠΠ αναλαμβάνει τη διοικητική και γραμματειακή υποστήριξή τους

Μέρος ΙΙ - Διακυβέρνηση π.π.
Προγραμματικές συμβάσεις (άρθρο 37) & Μνημόνια συνεργασίας (άρθρο 38)

	Προγραμματικές συμβάσεις	Μνημόνια συνεργασίας
Συνάπτει ο ΟΦΥΠΕΚΑ με	• ΟΤΑ α' και β' βαθμού • Αναπτυξιακούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης	• δημόσιους φορείς (π.χ. με τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, το Λιμενικό Σώμα, κ.α.)
Δυνατότητα συμμετοχής	• Ιδρύματα, • ν.π.δ.δ., ή • ν.π.ι.δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα	πΜΚΟ
Για επιστημονική παρακολούθηση		• με ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα, ή • άλλα ν.π.δ.δ. ή ν.π.ι.δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του ευρύτερου δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα
Ενδεικτικά αντικείμενα *(αφορούν τη διαχείριση των π.π.)*	• Π.χ. εφαρμογή της εκτέλεσης τεχνικών ή άλλων έργων που περιλαμβάνονται στα οικεία σχέδια διαχείρισης κ.α. • Π.χ. συμμετοχή στον τοπικό αντιπυρικό σχεδιασμό	• Π.χ. συνεργασία και συνεπικουρία για τη φύλαξη των προστατευόμενων περιοχών

Πείτε μας τη γνώμη σας

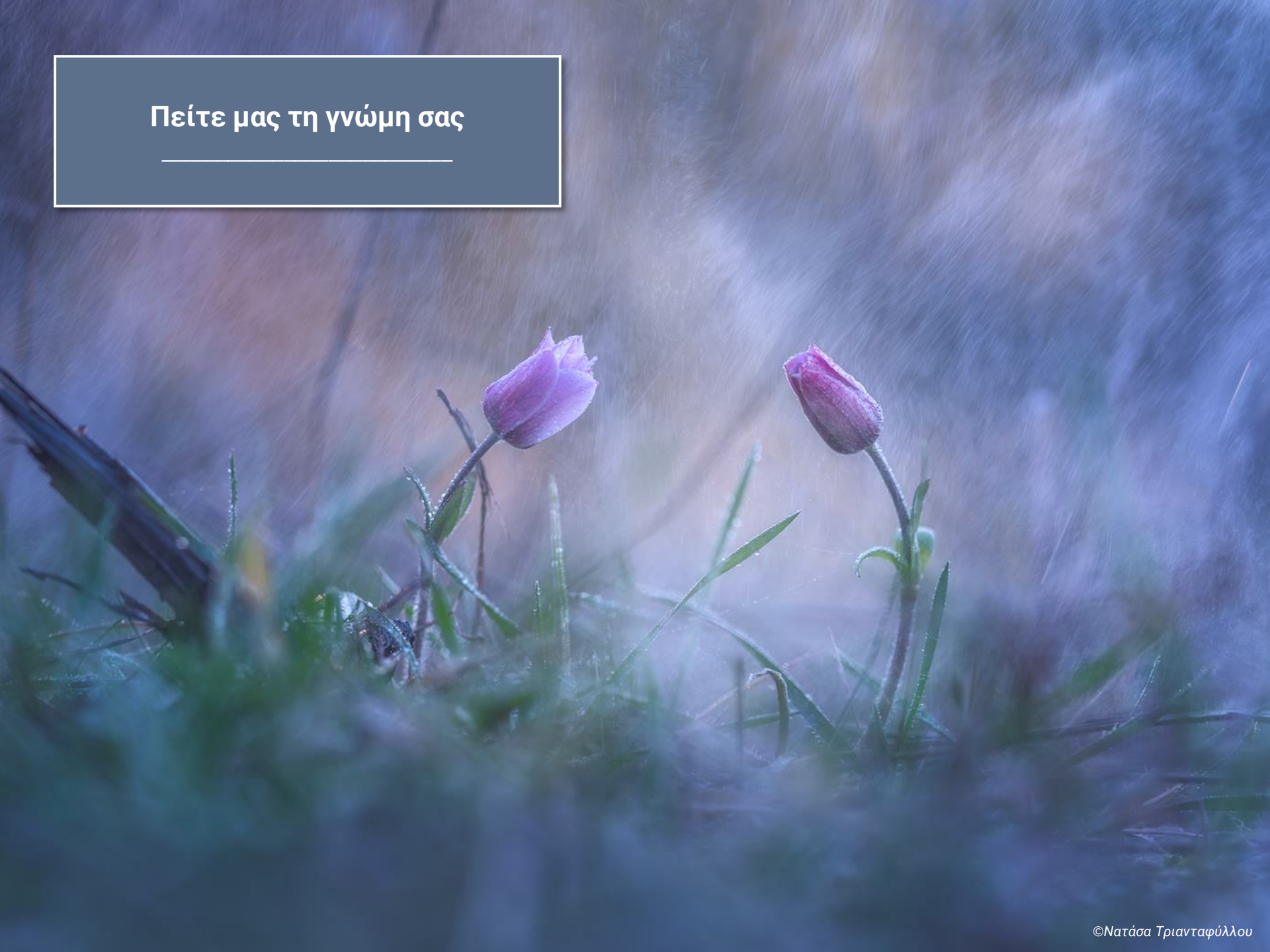

©Νατάσα Τριανταφύλλου

Ερωτήσεις;
©Κύριλλος Σαμαράς

Σύντομη αξιολόγηση

Η γνώμη σας είναι πολύτιμη!

Σύντομο ανώνυμο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης σεμιναρίου

Συνέχεια του προγράμματος ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Επόμενα βήματα

- Αποστολή υλικού σεμιναρίου και βεβαιώσεων παρακολούθησης
- Συνέχιση δράσεων κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Δείτε επιπλέον

- Ηλεκτρονική πλατφόρμα εκπαίδευσης «Εδώ ζούμε» (https://e-learning.edozoume.gr/)
- Ιστοσελίδα LIFE-IP 4 NATURA: Εδώ ζούμε (https://edozoume.gr/)
- Online περιήγηση στην έκθεση με τους νικητές του 2ου πανελλήνιου φωτογραφικού διαγωνισμού “Click στη Φύση” (https://www.photo.gr/newss/art-news/2nd-natura-2000-awards/)

Με τη συγχρηματοδότηση του προγράμματος LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη συγχρηματοδότηση του Πράσινου Ταμείου

Εδώ ζούμε Natura 2000

LIFE-IP 4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002)

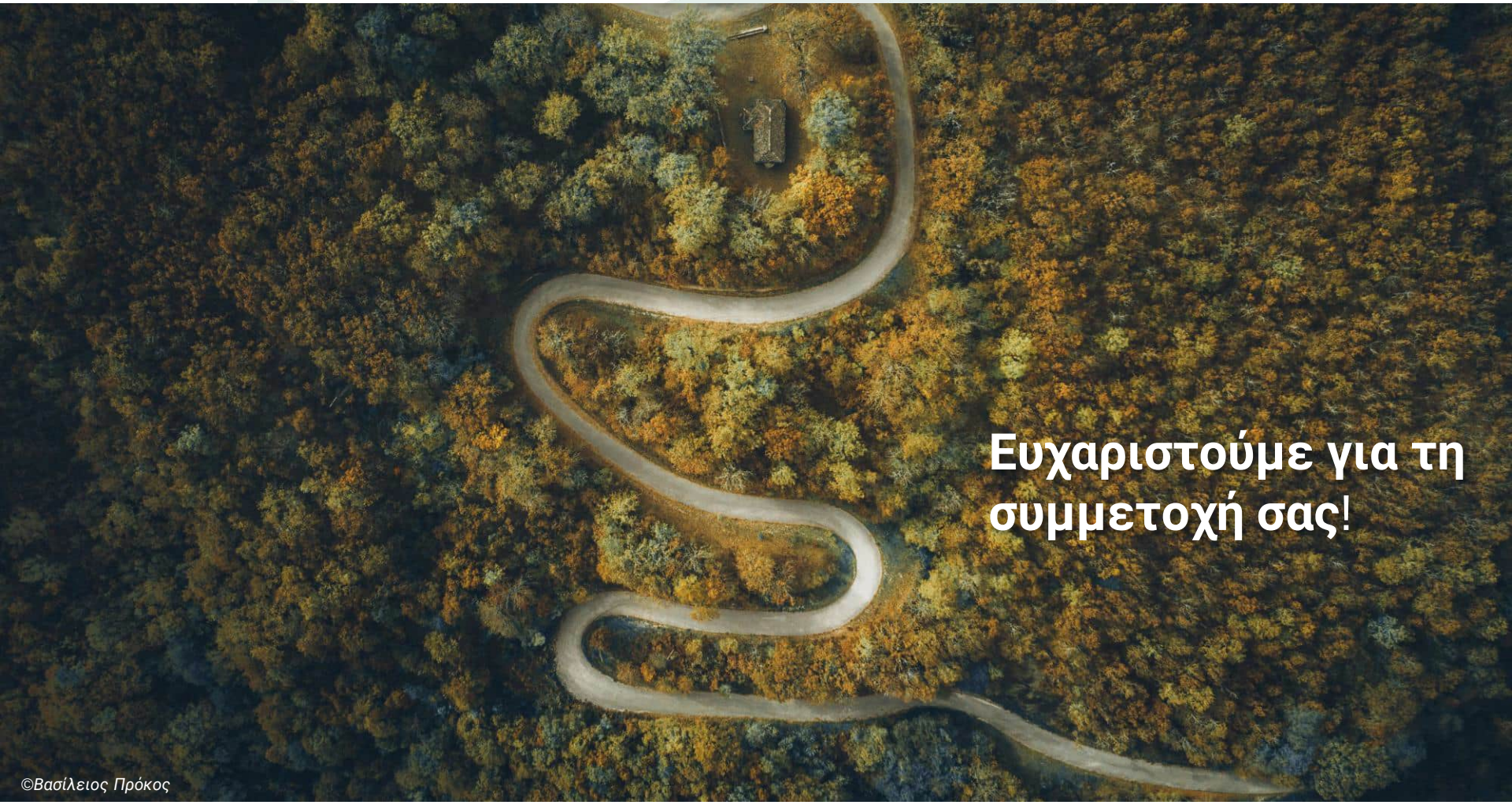

Ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας!

©Βασίλειος Πρόκος

Ιούνιος 2023

©Νίκος Ζαρνακούπης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Η προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα

Διαδικτυακό σεμινάριο στο πλαίσιο του έργου LIFE-IP 4 NATURA

Ιούνιος 2023

Δημιουργία περιεχομένου & υλοποίηση διαδικτυακού σεμιναρίου:

Εύα Καλλιβωκά, Βασιλική Ορφανού, Γιώργος Μελισσουργός, Σοφία Κόπελα

©WWF Ελλάς, 2023

Καλωσήρθατε

...και μικρή τεχνική εισαγωγή

Speaker view/
Gallery view

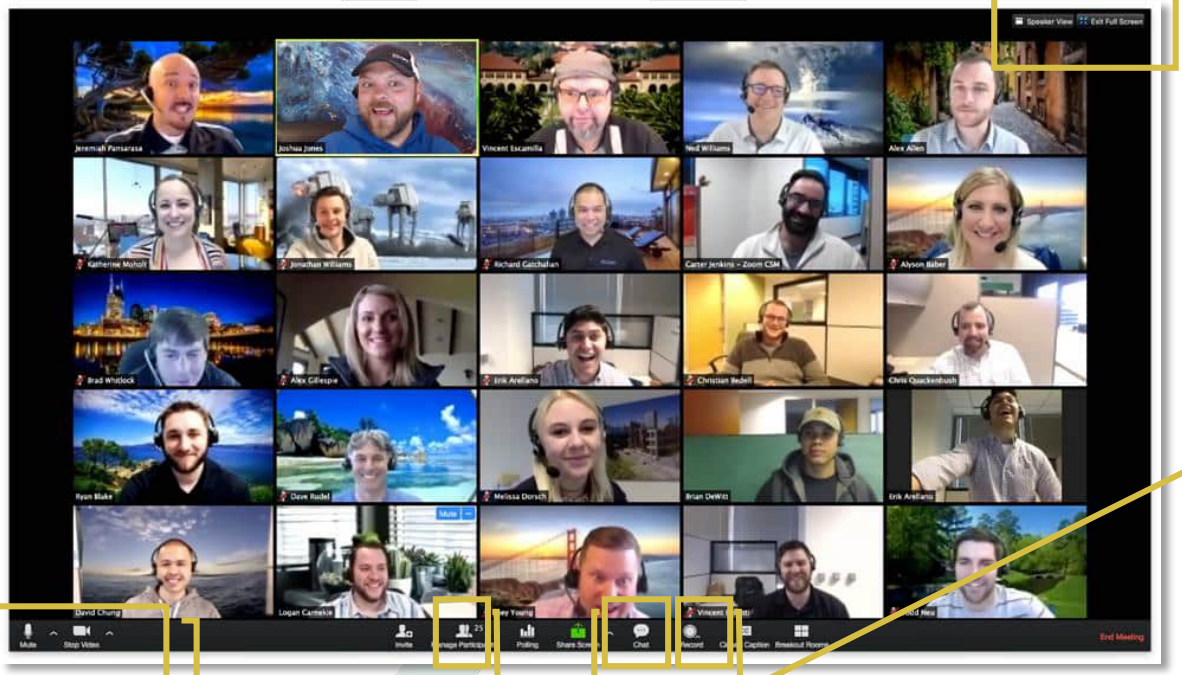

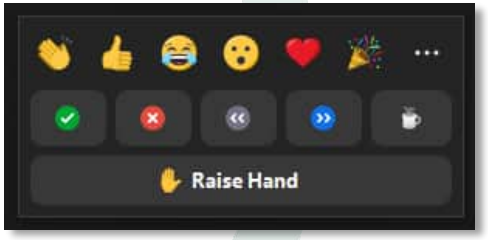

Raise hand

Reactions

Mute/ unmute
Start/ stop video

Chat

Participants

Raise hand

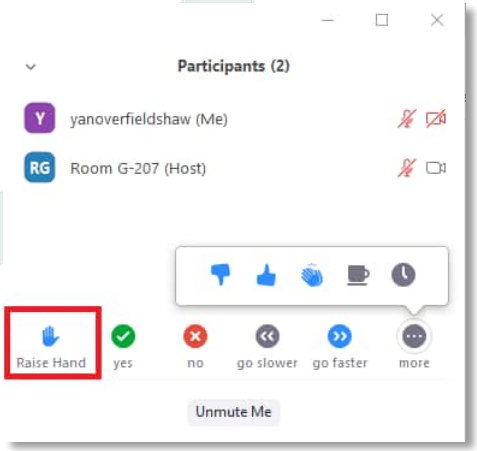

Εισαγωγή
Το έργο LIFE-IP 4 NATURA

- «Ολοκληρωμένες δράσεις για την διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων, και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα»
- 12 εταίροι
  (Συντονιστής το ΥΠΕΝ, και επιπλέον Πανεπιστήμιο Πατρών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, WWF Ελλάς, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Περιφέρεια Κρήτης, Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Περιφέρεια Αττικής, ΑΠΔ Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας, Πράσινο Ταμείο, ΟΦΥΠΕΚΑ)
- Διάρκεια 8 έτη (2017-2025)
- Ενίσχυση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα και συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για τη φύση
- Ολοκληρωμένη και συντονισμένη πρωτοβουλία για την υλοποίηση του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας για το δίκτυο Natura 2000
- Ενδεικτικές δράσεις: εκπόνηση και υλοποίηση σχεδίων δράσης ειδών και οικοτόπων, πιλοτική εφαρμογή ΣΔ σε επιλεγμένες περιοχές, χαρτογράφηση και αξιολόγηση οικοσυστημικών υπηρεσιών κ.α.

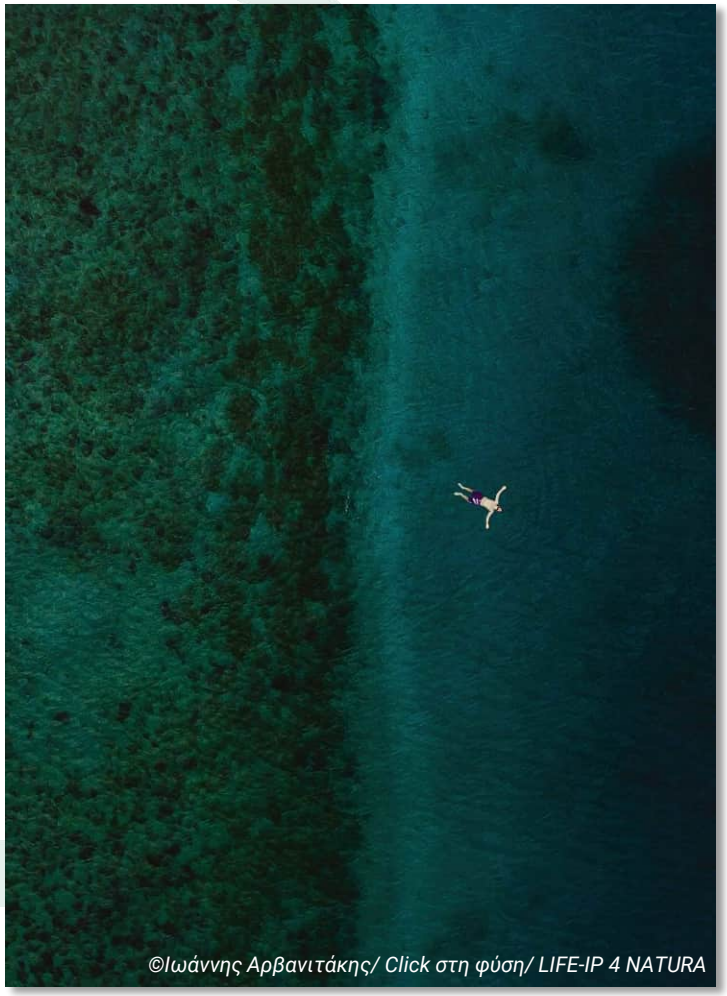
©Ιωάννης Αρβανιτάκης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Εισαγωγή
Το πρόγραμμα ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Στόχος του είναι η επαύξηση των γνώσεων και η βελτίωση της κατανόησης θεμάτων όπως:

- *το νομικό πλαίσιο για την προστασία της βιοποικιλότητας,*
- *η εφαρμογή των ευρωπαϊκών οδηγιών για τη φύση,*
- *η δέουσα εκτίμηση για έργα και δραστηριότητες σε περιοχές Natura 2000, και*
- *η διαχείριση των περιοχών Natura 2000 της Ελλάδας*

- Βασίζεται σε χαρτογράφηση εμπλεκομένων και σχεδιάστηκε σύμφωνα με τις γνώσεις, τις απόψεις και τις ανάγκες κατάρτισής τους
- Περιλαμβάνει δράσεις ενημέρωσης, διαδικτυακά και δια ζώσης σεμινάρια, ηλεκτρονική ασύγχρονη τηλεκπαίδευση, καθώς και δράσεις εξοικείωσης με νέα εργαλεία
- Οι δράσεις θα συνεχιστούν μέχρι και την ολοκλήρωση του έργου (2025)

Εισαγωγή
Σύντομη γνωριμία

Δείξε μας που βρίσκεσαι στην Ελλάδα!

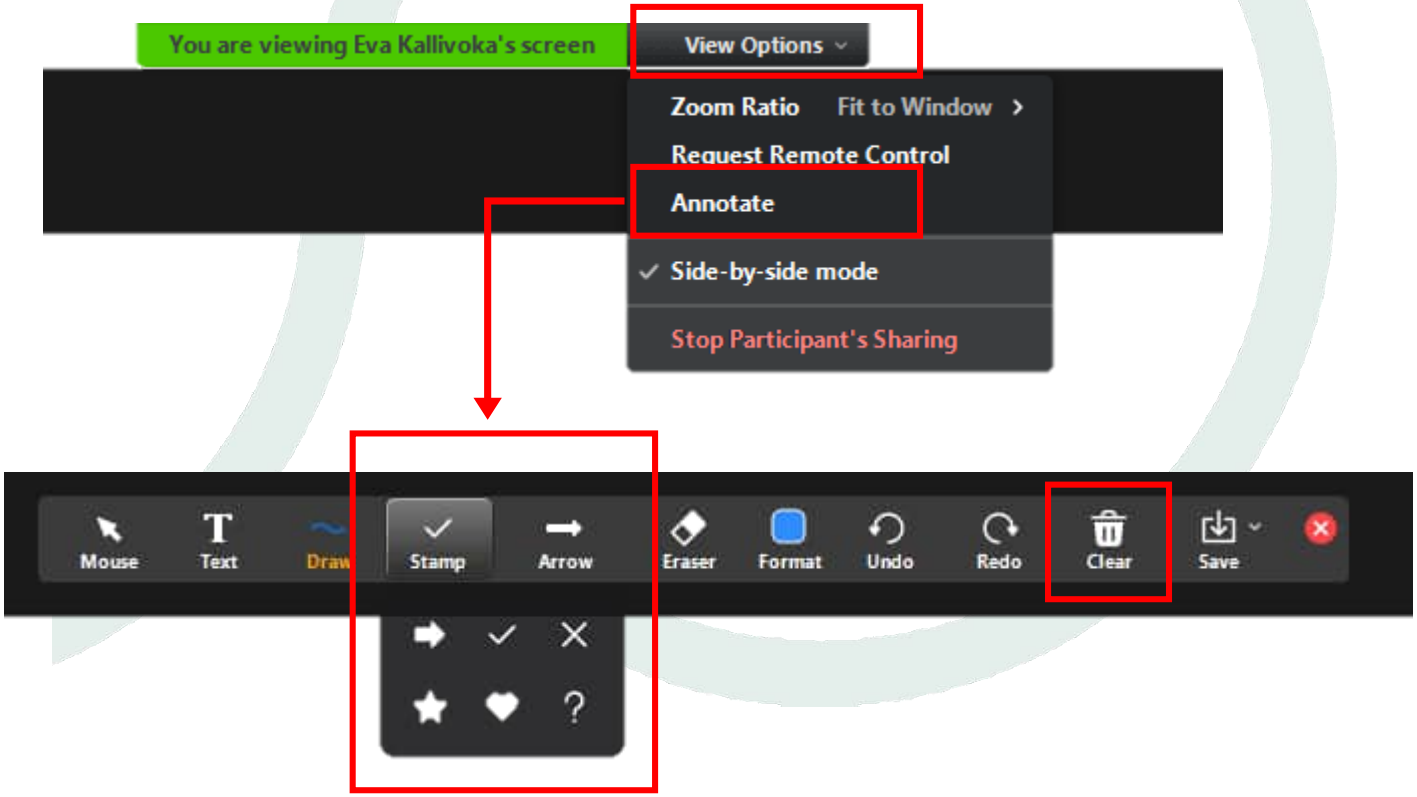

Οικοσκόπιο

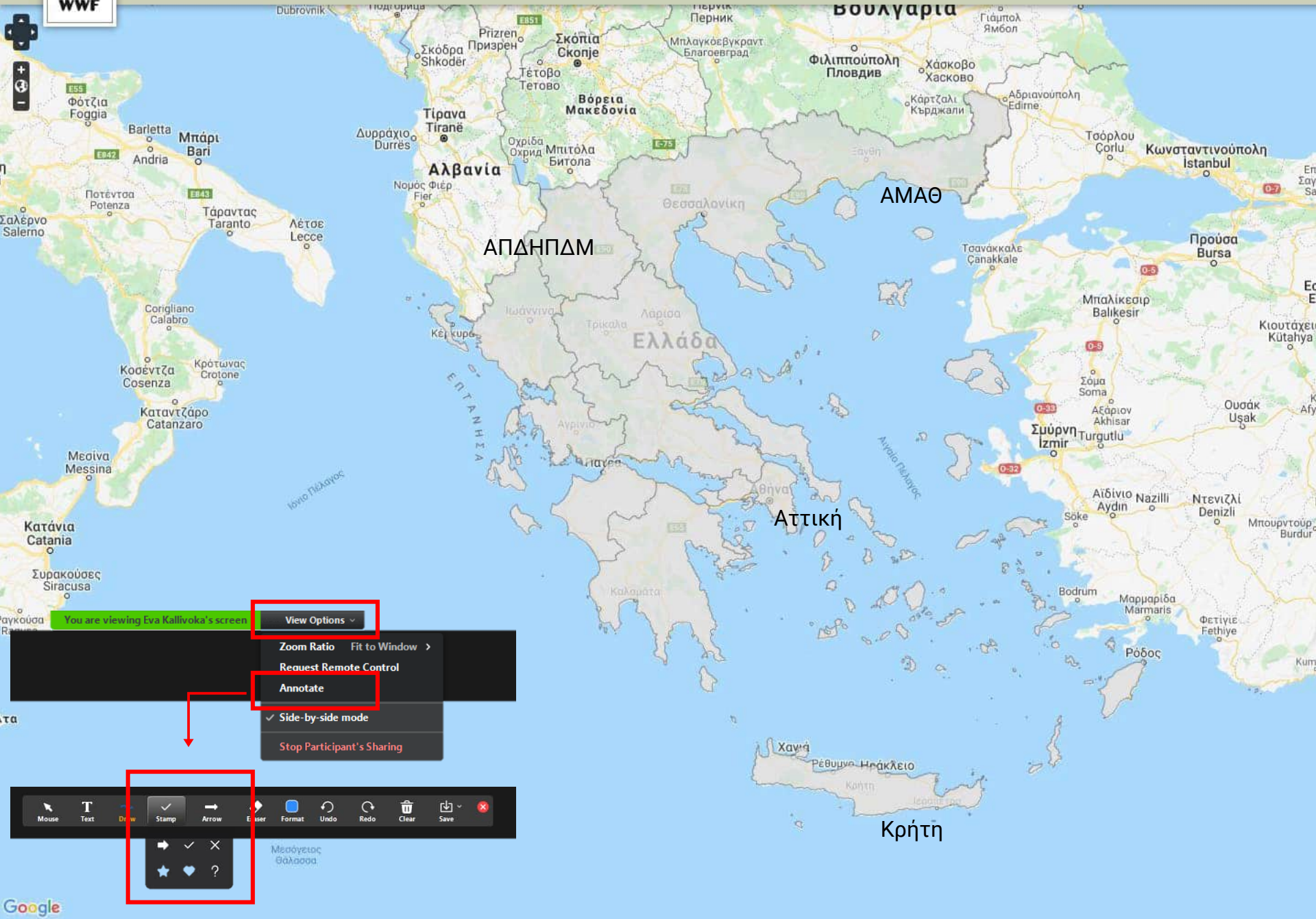
ΑΜΑΘ
ΑΠΔΗΠΔΜ
Αττική
Κρήτη
You are viewing Eva Kallivoka's screen
View Options
Zoom Ratio
Fit to Window
Request Remote Control
Annotate
Side-by-side mode
Stop Participant's Sharing
Mouse
Text
Draw
Stamp
Arrow
Eraser
Format
Undo
Redo
Clear
Save
Google

Η προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα
Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι

- Η αξία του φυσικού μας πλούτου
  - ✓ Ελληνική βιοποικιλότητα
  - ✓ Αξία της φύσης
  - ✓ Υποβάθμιση της φύσης

Μέρος ΙΙ

- Η διαφύλαξη του φυσικού πλούτου
  - ✓ Προστασία ειδών
  - ✓ Π*ροστατευόμενες περιοχές*

Μέρος Ι – Η αξία του φυσικού μας πλούτου

Βιοποικιλότητα – Ορισμός

Ως «**βιολογική ποικιλότητα**» (biological diversity) νοείται η ποικιλία των ζώντων οργανισμών κάθε προέλευσης περιλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, χερσαίων, θαλασσίων και άλλων υδατικών οικοσυστημάτων και οικολογικών συμπλεγμάτων, των οποίων αποτελούν μέρος.

Περιλαμβάνει την ποικιλότητα εντός των ειδών, μεταξύ ειδών και μεταξύ οικοσυστημάτων.

(Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα, Ρίο ντε Τζανέιρο 1992)

- Η ποικιλία όλων των μορφών ζωής στη Γη, σε διαφορετικά επίπεδα, αναπόσπαστα τμήματα ενός ενιαίου συνόλου
- Αλλάζει με το πέρασμα του χρόνου
- Αναντικατάστατο «δίχτυ ασφαλείας» για την υγεία του πλανήτη και για τον άνθρωπο

Μέρος Ι – Η αξία του φυσικού μας πλούτου

Ελληνική βιοποικιλότητα

Περιλαμβάνει το **1,9% σπονδυλωτών** του πλανήτη και το **60%** της Ευρώπης

©Γεώργιος Βηλαράς/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

©Πάνος Λασκαράκης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

©Ειρήνη Καρβούνη/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Η αξία του φυσικού μας πλούτου

Ελληνική βιοποικιλότητα

Έχει την **πλουσιότερη χλωρίδα στη Μεσόγειο**, αναλογικά με την έκταση της χώρας

Ανήκει στο **2,3%** των χερσαίων περιοχών της Γης με τον μεγαλύτερο πλούτο φυτικών ειδών

©Φώτης Τσάγκας/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

©Χρήστος Πανταζής/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

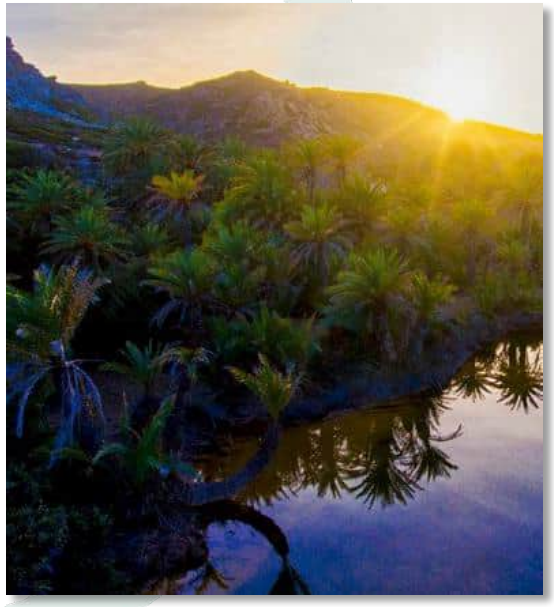

©Μανόλης Τσαντάκης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Η αξία του φυσικού μας πλούτου

Ελληνική βιοποικιλότητα

Από τα πιο πολυσύνθετα τοπία στην Ευρώπη, με ποικιλία φυσικών και ημι-φυσικών οικοσυστημάτων, καθώς και περιοχές με ιδιαίτερη ιστορική και πολιτισμική αξία

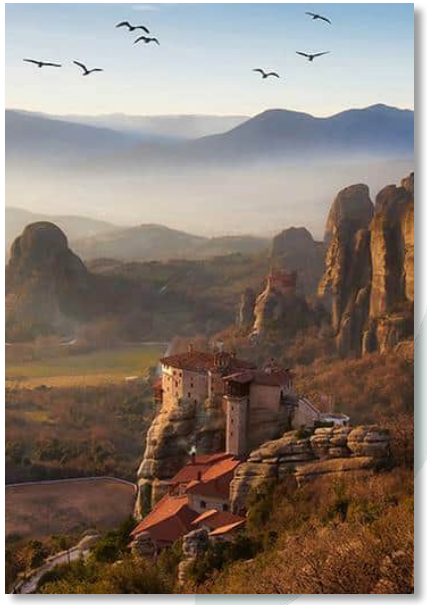

©Κωνσταντίνος Λαγός/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

©Ντίνος Μιχαήλ/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

©Γιώργος Μπανίλας/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Η αξία του φυσικού μας πλούτου

Ελληνική βιοποικιλότητα

Στη Ελλάδα έχουν καταγραφεί μέχρι σήμερα περισσότερα από

27.000

είδη ζώων της ξηράς & των γλυκών νερών

3.500

είδη ζώων της θάλασσας

7.800

είδη & υποείδη φυτών

Μέρος Ι – Η αξία του φυσικού μας πλούτου

Ελληνική βιοποικιλότητα

Ενδεικτικά, ο πλούτος της ελληνικής ποικιλότητας ειδών περιλαμβάνει:

το **17,8% των ειδών ζώων**, και το **40% των ειδών φυτών** που απαντώνται στην Ευρώπη

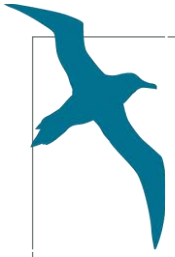

450 από τα 500 είδη πουλιών της Ευρώπης

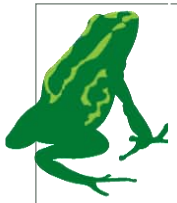

24 από τα 64 είδη αμφιβίων της Ευρώπης, 3 από τα οποία είναι ενδημικά

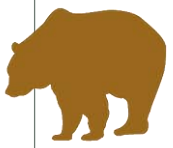

115 θηλαστικά, σχεδόν τα μισά είδη που απαντώνται στην Ευρώπη

476 είδη ψαριών της θάλασσας, από τα περίπου 600 που έχουν καταγραφεί στη Μεσόγειο

154 είδη ψαριών του γλυκού νερού, 83 από τα οποία είναι ενδημικά

Μέρος Ι – Η αξία του φυσικού μας πλούτου

Ελληνική βιοποικιλότητα

Έως τη δεκαετία 1970, στην Ελλάδα καλλιεργούνταν πάνω από

590

ντόπιες ποικιλίες σταριού, καλαμποκιού, κριθαριού, και βρώμης, και

605

τοπικές ποικιλίες φασολιού, από τις οποίες

μόνο το 1%

καλλιεργούνται και σήμερα.

Επιπλέον, έχουν καταγραφεί 43 αυτόχθονες φυλές οικόσιτων ζώων:

5

αγελάδων

26

προβάτων

6

αιγών

6

αλόγων

1

χοίρων

1

βουβαλιού

Από τις οποίες

29

είναι απειλούμενες, και

3

έχουν ήδη εξαφανιστεί.

Μέρος Ι – Η αξία του φυσικού μας πλούτου

Ελληνική βιοποικιλότητα

Ενδημικό είδος

Ένα βιολογικό είδος που ζει αποκλειστικά σε έναν οριοθετημένο γεωγραφικό χώρο

π.χ. ενδημικό μιας λίμνης, ενός βουνού, ενός νησιού ή και μιας ευρύτερης περιοχής όπως μια χώρα, η Μεσόγειος, η Βαλκανική χερσόνησος, κ.λπ.

Ποσοστά ενδημισμού στην Ελλάδα:

Γουστέρα της Πελοποννήσου (Podarcis peloponnesiacus)
©Andrea Bonetti/ WWF Ελλάς

Κεφαλληνιακή ελάτη (Abies cephalonica)
©Andrea Bonetti/ WWF Ελλάς

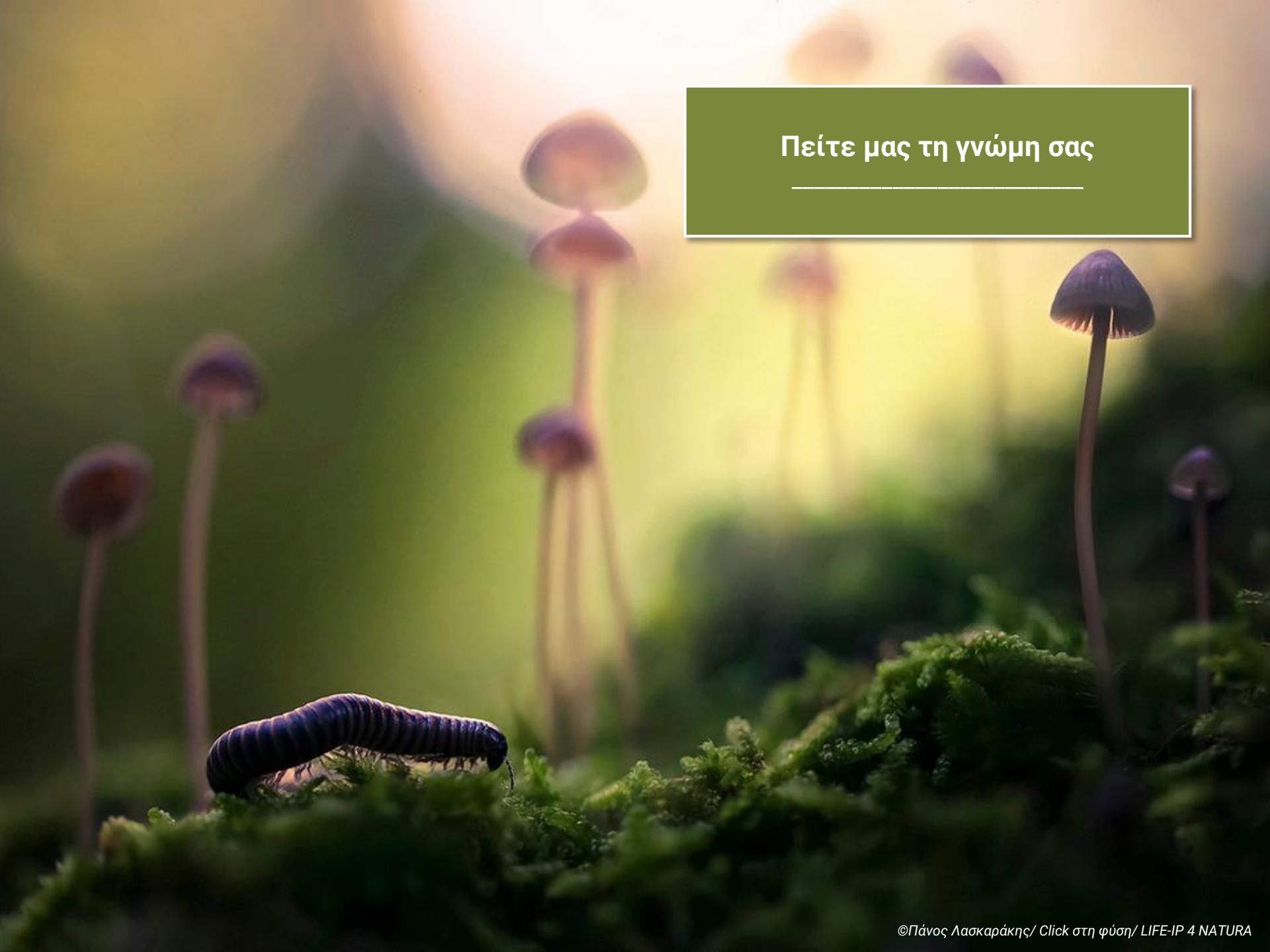

©Πάνος Λασκαράκης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Η αξία του φυσικού μας πλούτου

Ρόλος & αξία της βιοποικιλότητας

Εγγενής αξία

Αξία που πηγάζει από την ίδια την ύπαρξη των ειδών, και είναι ανεξάρτητη από τη χρησιμότητά τους στον άνθρωπο, σε άλλα είδη, ή στα οικοσυστήματα στα οποία ανήκουν

Οικοσυστημικές υπηρεσίες

τα οφέλη που αποκομίζει ο άνθρωπος από τα οικοσυστήματα, είτε αυτά είναι υλικά αγαθά είτε όχι

- Τα υγιή οικοσυστήματα γλυκών υδάτων παρέχουν καθαρό νερό
- Οι φυσικοί υγρότοποι δρουν ως φυσική ασπίδα προστασίας από τις πλημμύρες
- Τα δάση βελτιώνουν την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και του εδάφους
- Η φύση συμβάλλει στη διαμόρφωση του τρόπου ζωής, των παραδόσεων, και της πολιτισμικής μας ταυτότητας

Μέρος Ι – Η αξία του φυσικού μας πλούτου

Βιοποικιλότητα & οικονομία

Υπηρεσίες οικοσυστημά-των ($125 τρισ./ έτος)

14,6 εκ. **θέσεις εργασίας** στην ΕΕ

Κλάδος τροφίμων και ποτών ($1,4 τρισ./ έτος)

Επικονίαση ($190 δισ./έτος)

Φυσικός καθαρισμός νερού (€7-16 εκ./ έτος/ ευρωπαϊκή πόλη)

Δαπάνες επισκεπτών στις Natura 2000 (50-85 δισ./ έτος)

>50.000 φαρμακευτικά φυτά & το **42%** των φαρμάκων κατά του καρκίνου

Μέρος Ι – Η ανάγκη προστασίας της φύσης

Η φύση υποβαθμίζεται

Σε παγκόσμια κλίμακα:

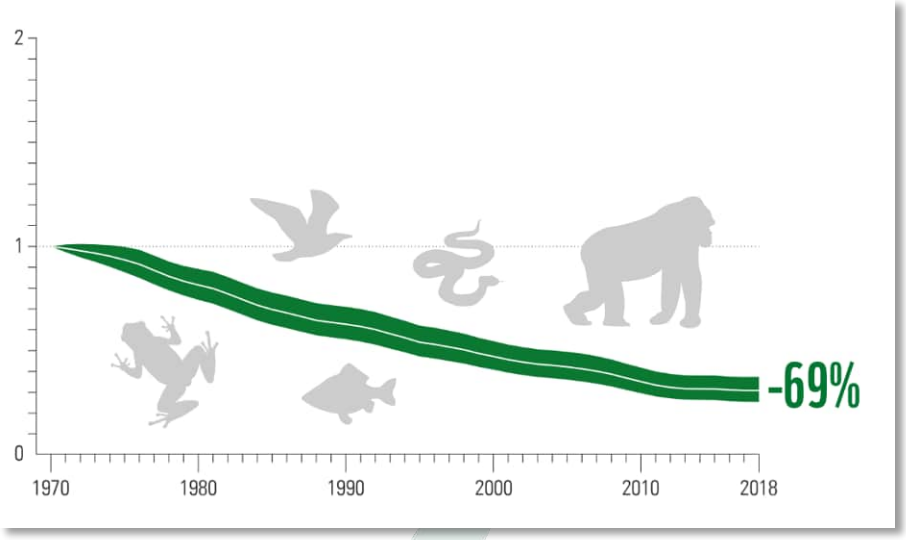

(Living Planet Report, 2020)

1.000.000

είδη

κινδυνεύουν με εξαφάνιση

(IPBES Global Assessment Report on Biodiversity & Ecosystem Services)

x 100-1000

Μεγαλύτερος ο σημερινός ρυθμός εξαφάνισης ειδών, κυρίως λόγω ανθρώπινης δραστηριότητας

(Pimm et al., 1995)

60% των οικοσυστημάτων του πλανήτη υποβαθμίζονται

75% των ιχθυαποθεμάτων υφίστανται υπερεκμετάλλευση

75% της γενετικής ποικιλότητας των καλλιεργούμενων φυτών έχει απολεσθεί σε σχέση με το 1990

[Οργανισμός Τροφίμων & Γεωργίας των ΗΕ (FAO)]

Μέρος Ι – Η ανάγκη προστασίας της φύσης

Η φύση υποβαθμίζεται

Στην Ευρώπη:

Με ποσοστό **21%**, η **γεωργία** αποτελεί τη συχνότερη πίεση σε είδη και οικοτόπους. Η εντατικοποίησή της απειλεί τους ημι-φυσικούς οικοτόπους και τα αγροτικά είδη.

Τα **εισβλητικά είδη** αποτελούν σημαντική απειλή για τα είδη και τους οικοτόπους.

Η **δασοκομία** αποτελεί το **11%** των πιέσεων, επηρεάζοντας ειδικά τα δασικά οικοσυστήματα και είδη.

Η **αστικοποίηση και οι δραστηριότητες αναψυχής** αποτελούν το **13%** όλων των πιέσεων και το 48% των θαλάσσιων απειλών.

Η **κλιματική αλλαγή** αποτελεί σημαντική απειλή, ειδικά λόγω της αύξησης της θερμοκρασίας και της μείωσης του υετού.

Η **τροποποίηση υδρολογικών καθεστώτων** και η αφαίρεση των ιζημάτων αποτελεί σημαντική απειλή για την ιχθυοπανίδα και τους οικότοπους των γλυκών υδάτων.

Πάνω από το **50%** των πιέσεων σχετικών με **ρύπανση** αποδίδεται στις αγροτικές δραστηριότητες που ρυπαίνουν ύδατα, αέρα και έδαφος.

Η εκμετάλλευση των ειδών, ειδικά **το κυνήγι και οι παράνομες θανατώσεις** αποτελούν το **13%** των πιέσεων για τα **πουλιά**.

(«Η κατάσταση της φύσης στην ΕΕ», Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, 2021)

Μέρος Ι – Η ανάγκη προστασίας της φύσης

Η φύση υποβαθμίζεται

Στην Ελλάδα:

Κόκκινα Βιβλία των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας

Γεωργικές δραστηριότητες

Εντατικοποίηση γεωργίας:
ερημοποίηση, υποβάθμιση ενδιαιτημάτων και πληθυσμών ειδών, ρύπανση, συρρίκνωση φυσικών υγροτόπων, επιβάρυνση της τροφικής αλυσίδας με επικίνδυνες χημικές ουσίες

Αστικοποίηση και ανάπτυξη υποδομών

Ανορθολογική και εκτός σχεδίου δόμηση:
Μετατροπή φυσικού χώρου, κατακερματισμός οικοτόπων, αλλοίωση τοπίου, διάβρωση εδάφους, ανεξέλεγκτη διάνοιξη δρόμων (η οποία επιπλέον διευκολύνει λαθροθηρία και λαθροϋλοτομία)

Τροποποίηση υδατικών συστημάτων

Η άντληση νερού με φράγματα, η διοχέτευση νερού σε κανάλια, η άρδευση, η αποστράγγιση, καθώς και η χρήση νερού για την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας τροποποιούν και αλλοιώνουν τα οικοσυστήματα και απειλούν τη βιοποικιλότητα

Μέρος Ι – Η ανάγκη προστασίας της φύσης

Κρίση απώλειας βιοποικιλότητας

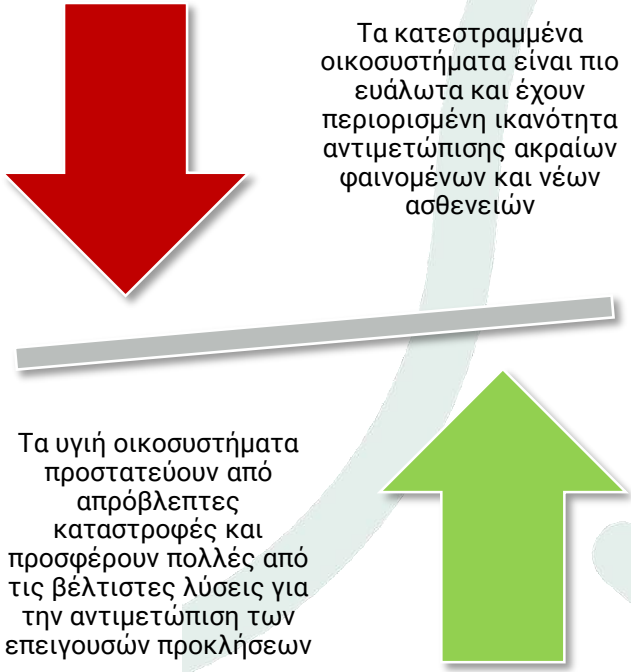

Τα κατεστραμμένα οικοσυστήματα είναι πιο ευάλωτα και έχουν περιορισμένη ικανότητα αντιμετώπισης ακραίων φαινομένων και νέων ασθενειών

Τα υγιή οικοσυστήματα προστατεύουν από απρόβλεπτες καταστροφές και προσφέρουν πολλές από τις βέλτιστες λύσεις για την αντιμετώπιση των επειγουσών προκλήσεων

Απώλεια βιο-ποικιλότητας

- **κλιματικό ζήτημα**
- **επιχειρηματικό ζήτημα**
- **ζήτημα ασφάλειας και προστασίας**
- **ζήτημα επισιτιστικής ασφάλειας**
- **ζήτημα υγείας**
- **ζήτημα δικαιοσύνης και ισότητας**
- **ζήτημα αλληλεγγύης μεταξύ γενεών**
- **ηθικό ζήτημα**

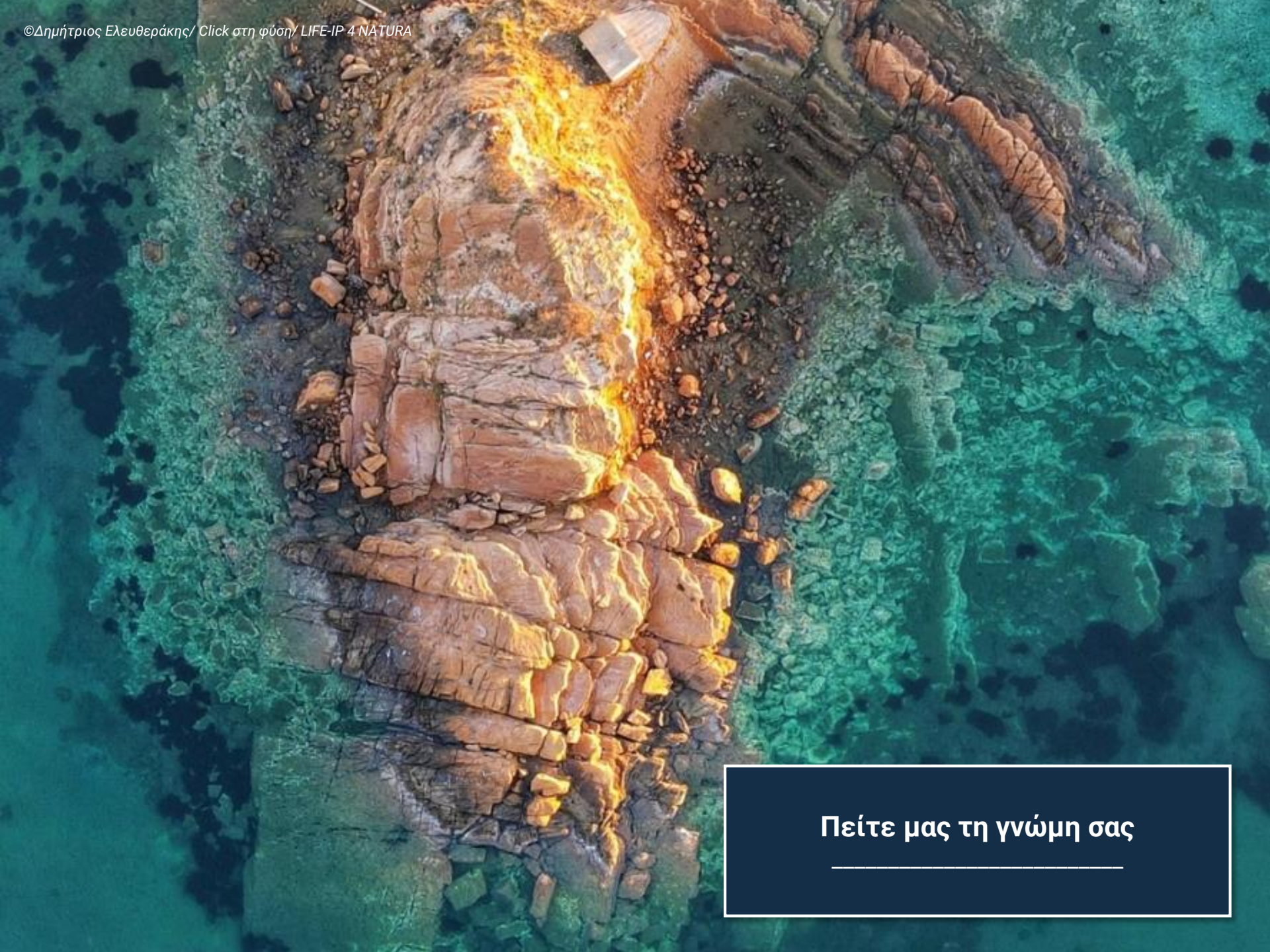

Πείτε μας τη γνώμη σας

Μέρος Ι – Η ανάγκη προστασίας της φύσης

Κρίση απώλειας βιοποικιλότητας

Οι οικονομικές συνέπειες από την απώλεια της βιοποικιλότητας, γίνονται ήδη αισθητές και καταδεικνύουν την κρισιμότητα της κατάστασης.

Η καταστροφή της βιοποικιλότητας, μεταφράζεται προσεγγιστικά σε απώλεια υπηρεσιών της τάξης **50 δισ. ευρώ/έτος**

Τη δεκαετία 2000-2010 το κόστος από υποβάθμιση και απώλεια υπηρεσιών των χερσαίων οικοσυστημάτων έφτασε σχεδόν στο **1% του παγκόσμιου ΑΕΠ**

Οι οικονομικές συνέπειες από τη μη ορθή διαχείριση της εδαφικής βιοποικιλότητας ανέρχονται ετησίως σε παγκόσμια κλίμακα σε **1 τρισεκατομμύριο δολάρια**

Ετησίως χάνονται **5,5-10,5 τρισ. ευρώ** λόγω της υποβάθμισης του εδάφους

Από το 1997 έως το 2011, χάνονταν παγκοσμίως περίπου **3,5-18,5 τρισ. ευρώ** ετησίως σε οικοσυστημικές υπηρεσίες λόγω μεταβολής της εδαφοκάλυψης

Ερωτήσεις;

©Παναγιώτης Ξαξίρης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομο διάλειμμα

Η προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα
Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι

- Η αξία του φυσικού μας πλούτου
  - ✓ Ελληνική βιοποικιλότητα
  - ✓ Αξία της φύσης
  - ✓ Υποβάθμιση της φύσης

Μέρος ΙΙ

- Η διαφύλαξη του φυσικού πλούτου
  - ✓ Προστασία ειδών
  - ✓ Π*ροστατευόμενες περιοχές*

Μέρος Ι – Η διαφύλαξη του φυσικού πλούτου

Από τον αποκλεισμό της ανθρώπινης δραστηριότητας στην ολοκληρωμένη διαχείριση

Φωτογραφίες:
©Ειρήνη Καρβούνη/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA
©Λία Παπαδράγκα/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA
©Ιωάννης Σεμιτσόγλου/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Η διαφύλαξη του φυσικού πλούτου

Από τον αποκλεισμό της ανθρώπινης δραστηριότητας στην ολοκληρωμένη διαχείριση

Αποκλεισμός ανθρώπου

- Μεγάλες δασικές εκτάσεις
- Απαγόρευση δραστηριοτήτων
- Έρευνα & αναψυχή

Ολοκληρωμένη διαχείριση

- Παρουσία ανθρώπου
- Ρύθμιση δραστηριοτήτων
- Συνύπαρξη

Φωτογραφίες:
©Ιωάννης Συλλαϊδόπουλος/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA
©Ντίνος Μιχαήλ/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Η διαφύλαξη του φυσικού πλούτου

Από τον αποκλεισμό της ανθρώπινης δραστηριότητας στην ολοκληρωμένη διαχείριση

Παύση παραδοσιακής υλοτομίας στο δάσος της Δαδιάς

- Αναστολή της παραδοσιακής υλοτομίας στην περιοχή των δύο πυρήνων του Εθνικού Πάρκου.
- Αλλαγή στη δομή του δάσους, καθώς η δασική βλάστηση επεκτάθηκε σε βάρος των ξέφωτων και των λιβαδιών, ενώ αυξήθηκε και η πυκνότητα των συστάδων.
- Αρνητικές επιπτώσεις στο βιότοπο φωλιάσματος των αρπακτικών πουλιών χωρίς ταυτόχρονα να ευνοείται η υπόλοιπη άγρια πανίδα της περιοχής (Gatzogiannis & Poirazidis, 2010).

Πηγή: Παναγιώτα Μαραγκού, Ιόλη Χριστοπούλου. 2012. Προστατευόμενες περιοχές: βασικές έννοιες και η αποτελεσματικότητά τους στη διατήρηση της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα. Σελ. 155-169 στο Α.Χ. Παπαγεωργίου, Γ. Καρέτσος και Γ. Κατσαδωράκης (επιμ. έκδοσης). Το δάσος: Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση. WWF Ελλάς, Αθήνα.

©Petros Babakas/ WWF Ελλάς

©Αθανάσιος Ναλμπάντης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Η διαφύλαξη του φυσικού πλούτου

Μέσα προστασίας της φύσης

Προστασία ειδών:

διατήρηση των σημαντικών, σπάνιων, και απειλούμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας

Προστασία περιοχών:

διατήρηση της βιοποικιλότητας και της φυσικής και πολιτισμικής κληρονομιάς

Φωτογραφίες:
©Γεώργιος Καρκαλής/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA
©Ελευθερία Σουπιάδου/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Η διαφύλαξη του φυσικού πλούτου

Προστασία ειδών – παράδειγμα

Σιληνή του Χόλτζμαν (Silene holzmannii)

Ποώδες ενδημικό φυτό της Ελλάδας, εντοπίζεται κυρίως σε νησιά του Αιγαίου.

Είναι πολύ σπάνιο και απειλείται με εξαφάνιση. Οι κυριότερες απειλές που αντιμετωπίζει είναι η υπερβόσκηση και η έντονη τουριστική χρήση του παράκτιου χώρου.

©Παναγιώτης Ξαξίρης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Για τους λόγους αυτούς:

- ✓ προστατεύεται από την **εθνική νομοθεσία** ως αυτοφυές ενδημικό φυτό της χώρας μας,
- ✓ αποτελεί είδος σημαντικό για την **Ευρωπαϊκή Ένωση**,
- ✓ έχει αναγνωριστεί ως σημαντικό φυτό της Ελλάδας μέσω **διεθνούς νομοθεσίας**
- ✓ αποτελεί το αντικείμενο ενός ειδικού για αυτό **Εθνικού Σχεδίου Δράσης**

Ενδεικτικά μέτρα προστασίας:

- Απαγορεύεται η αποκομιδή, συλλογή, κατοχή, μεταφορά, εμπορία ή ανταλλαγή
- Απαγορεύεται η καταστροφή ή το ξερίζωμα
- Απαιτείται μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων πριν υλοποιηθεί οποιοδήποτε έργο που μπορεί να επηρεάζει το είδος ή το ενδιαίτημά του
- Γίνεται παρακολούθηση της κατάστασης του πληθυσμού του
- *Επιπλέον μπορεί να δημιουργούνται για το είδος αυτό και προστατευόμενες περιοχές*

Μέρος Ι – Η διαφύλαξη του φυσικού πλούτου

Προστασία περιοχών – παράδειγμα

Δέλτα του Έβρου

σημαντικός υγρότοπος με μεγάλη αξία για την άγρια ζωή και τον άνθρωπο. Εκεί τρέφονται και γεννούν εκατοντάδες είδη πουλιών και ζώων, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί σημαντικό πόρο για την τοπική κοινωνία (αλιεία, κτηνοτροφία, γεωργία), ρυθμίζει το κλίμα, και αποτελεί ευκαιρία για εκπαίδευση και αναψυχή.

©Αντώνης Στούμπας/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Για τους λόγους αυτούς:

- ✓ προστατεύεται μέσω διεθνούς νομοθεσίας ως Υγρότοπος Διεθνούς Σημασίας (Υγρότοπος Ραμσάρ),
- ✓ περιλαμβάνεται στο Ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000, και
- ✓ αποτελεί Εθνικό Πάρκο σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία

Για την προστασία της περιοχής, αλλά και των ειδών και των οικοσυστημάτων που περιλαμβάνει:

- Καθορίζονται ζώνες με διαβαθμισμένο βαθμό προστασίας
- Ρυθμίζονται οι ανθρώπινες δραστηριότητες με στόχο την προστασία των υγροτόπων, αλλά και των πουλιών που ζουν και αναπαράγονται στην περιοχή
- *Έχει ιδρυθεί ειδικός φορέας για την διαχείριση και παρακολούθηση της περιοχής*

Μέρος ΙΙ – Τι σημαίνει προστασία ειδών;

Ποια είδη προστατεύουμε;

Ενδημικά

είδη που ζουν αποκλειστικά σε έναν οριοθετημένο γεωγραφικό χώρο, π.χ. ενδημικό μιας λίμνης, ενός βουνού, ενός νησιού ή και μιας ευρύτερης περιοχής όπως μια χώρα, η Μεσόγειος, η Βαλκανική χερσόνησος, κ.λπ.

Απειλούμενα

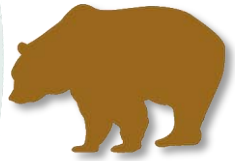

είδη που κινδυνεύουν να εξαφανιστούν από το φυσικό τους περιβάλλον

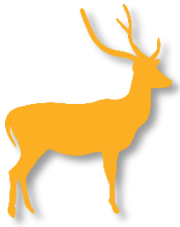

Σπάνια

είδη με μικρούς ολιγάριθμους πληθυσμούς, ή που εντοπίζονται σε λίγες και μικρές γεωγραφικές περιοχές, ή σε περιοχές αραιά διασκορπισμένες μεταξύ τους

Μεταναστευτικά

μετακινούνται κατά τη διάρκεια του έτους ή του κύκλου ζωής τους διασχίζοντας διοικητικά όρια και σύνορα κρατών

Μέρος ΙΙ – Τι σημαίνει προστασία ειδών;

Ποια είδη προστατεύουμε;

Ενδημικό

Κρητικός Αίγαγρος (*Capra aegagrus cretica*)

©Andrea Bonetti/ WWF Ελλάς

Ενδημικό είδος της Κρήτης. Αξιολογείται ως Κινδυνεύον, λόγω της σημαντικής συρρίκνωσης του πληθυσμού του και του υβριδισμού με ήμερα κατσίκια.

Σπάνιο

Αργυροπελεκάνος (Pelecanus crispus)

©Αργυρώ Χρυσάνθου/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Εμβληματικό είδος των υγροτόπων της Ελλάδας, κι ένα **από τα σπανιότερα πουλιά στον κόσμο**. Συνυπάρχει αρμονικά με τους ψαράδες καθώς καταναλώνει ψάρια με μικρή εμπορική αξία.

Μέρος ΙΙ – Τι σημαίνει προστασία ειδών;
Ποια είδη προστατεύουμε;

Απειλούμενο

Καφέ αρκούδα (Ursus arctos)

©Κύριλλος Σαμαράς/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Απειλούμενο είδος που προστατεύεται αυστηρά μέσω εθνικής νομοθεσίας και διεθνών συμβάσεων, και αποτελεί είδος προτεραιότητας για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μεταναστευτικό

Ασπροπάρης (Neophron percnopterus)

©Αντώνης Τσακνάκης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μεταναστευτικό απειλούμενο είδος γύπα, που αναπαράγεται στα Βαλκάνια και ξεχειμωνιάζει στην Αφρική. Θεωρείται ένα από τα εξυπνότερα πουλιά στον κόσμο.

Μέρος ΙΙ – Τι σημαίνει προστασία ειδών;

Τι μέτρα λαμβάνουμε για την προστασία των ειδών;

Διατήρηση πληθυσμών

- ρύθμιση ή απαγόρευση του κυνηγιού και του εμπορίου
- διαφύλαξη των φωλιών
- προστασία των μικρών ή των αυγών

Διατήρηση περιοχών

- όπου τα είδη τρέφονται,
- βρίσκουν καταφύγιο,
- φωλιάζουν και γεννούν τα μικρά τους, και
- περιοχές που είναι σημαντικές κατά τη διάρκεια της μετανάστευσης

Όλοι αυτοί οι κανόνες θεσπίζονται μέσω της νομοθεσίας σε

- **εθνικό**,
- **ευρωπαϊκό**, και
- **διεθνές επίπεδο**

Μέρος ΙΙ – Τι σημαίνει προστασία ειδών;
Προστασία ειδών σε διεθνές επίπεδο

Διεθνής Σύμβαση για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης

(Σύμβαση Βέρνης, 1979)

Αποσκοπεί στη διατήρηση της **φυσικής κληρονομιάς της ευρωπαϊκής ηπείρου** και ορισμένων κρατών της Αφρικής.

Ουσιαστικές υποχρεώσεις (ενδεικτικά):
- εξασφάλιση διατήρησης της άγριας πανίδας και χλωρίδας και των φυσικών τους οικοτόπων,
- λήψη αναγκαίων μέτρων (νομοθετικών και κανονιστικών) για τη διατήρηση της άγριας πανίδας και χλωρίδας, ιδίως των ενδημικών ειδών

Πετροσωλήνας (*Lithophaga lithophaga*)
©Κώστας Καλατζής

Μέρος ΙΙ – Τι σημαίνει προστασία ειδών;
Προστασία ειδών σε διεθνές επίπεδο

Κιρκινέζι (*Falco naumanni*)
©Andrea Bonetti/ WWF Ελλάς

Διεθνής Σύμβαση για τη διατήρηση των αποδημητικών ειδών της άγριας πανίδας

(Σύμβαση Βόννης, 1979)

Αποσκοπεί στη διατήρηση των **αποδημητικών ειδών** που ζουν στην ξηρά, στη θάλασσα και στον αέρα, σε ολόκληρη τη ζώνη εξάπλωσής τους.

Ουσιαστικές υποχρεώσεις (ενδεικτικά):
- *λήψη μέτρων για την διατήρηση των αποδημητικών ειδών και των οικοτόπων τους,*
- *λήψη μέτρων ώστε κάποιο αποδημητικό είδος να μην καταστεί κινδυνεύον*

Μέρος ΙΙ – Τι σημαίνει προστασία ειδών;
Προστασία ειδών σε διεθνές επίπεδο

Διεθνής Σύμβαση για το εμπόριο ειδών της χλωρίδας και άγριας πανίδας που απειλούνται με εξαφάνιση

(Σύμβαση CITES, 1973)

Προβλέπει ειδικά μέτρα και διαδικασίες καθώς και ένα ενιαίο σύστημα αδειοδότησης και πιστοποιητικών για την κατοχή, διακίνηση και πώληση των απειλούμενων ειδών.

Τσακάλι (*Canis aureus*)

©Αθανάσιος Ναλμπάντης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος ΙΙ – Τι σημαίνει προστασία ειδών;

Προστασία ειδών στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Οδηγία για τα πτηνά
(2009/147/ΕΚ,
που αντικατέστησε την 79/409/ΕΟΚ)

Οδηγία για τους οικοτόπους
(92/43/ΕΟΚ)

Για τα φυτικά είδη απαγορεύεται:

- αποκομιδή, συλλογή, κοπή εκρίζωση ή καταστροφή
- κατοχή, μεταφορά, εμπορία ή ανταλλαγή και προσφορά για εμπορικούς σκοπούς

Για τα ζωικά είδη απαγορεύεται:

- σύλληψη ή θανάτωση στη φύση
- παρενόχληση ιδίως κατά την περίοδο αναπαραγωγής
- καταστροφή ή συλλογή αυγών
- βλάβη ή καταστροφή τόπων αναπαραγωγής ή ανάπαυσης
- κατοχή, μεταφορά, πώληση, ανταλλαγή κ.λπ.

Για τα πουλιά απαγορεύεται:

- φόνος ή σύλληψη
- αφαίρεση ή/και ολική ή μερική καταστροφή φωλιών και αυγών
- συλλογή και κατοχή αυγών
- κατοχή, διατήρηση σε αιχμαλωσία, έκθεση σε κοινή θέα, ταρίχευση
- ενόχληση συμπεριλαμβανομένης φωτογράφησης, κινηματογράφησης & βιντεοσκόπησης
- εμπορική εκμετάλλευση, μεταφορά και κατοχή προς πώληση ζώντων ή νεκρών καθώς και μέρους ή προϊόντος τους

Μέρος ΙΙ – Τι σημαίνει προστασία ειδών;

Προστασία ειδών στην Ελλάδα

1969 (δασικός κώδικας):
Καθορίζονται **θηρεύσιμα και μη είδη πουλιών και θηλαστικών**, και οι προϋποθέσεις για τη νόμιμη άσκηση του κυνηγιού (ν.δ. 86/1969)

1981:
Καταρτίζεται κατάλογος με **προστατευόμενα είδη αυτοφυούς χλωρίδας και άγριας πανίδας** (π.δ. 67/1981) και ορίζονται για αυτά **οριζόντια μέτρα προστασίας**

1995:
Θεσπίστηκαν μέτρα για τη **διατήρηση των αυτόχθονων φυλών αγροτικών ζώων,** και **43** φυλές βοοειδών, βουβάλων, προβάτων, αιγών, χοίρων και ιπποειδών της Ελλάδας χαρακτηρίστηκαν ως προστατευόμενες (π.δ. 434/1995)

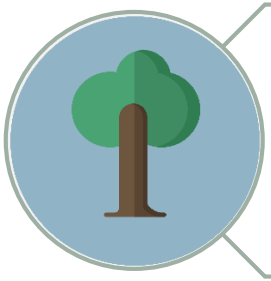

Είδη φυτών

Απαγορεύεται η συλλογή, η μεταφύτευση, η εκρίζωση, η κοπή, η μεταφορά, η πώληση και η αγορά, η εξαγωγή, και η με οποιονδήποτε τρόπο καταστροφή αυτών καθώς και των ανθών και των καρπών τους.

Είδη άγριας πανίδας

Απαγορεύεται ο φόνος ή η απόπειρα φόνου, η κακοποίηση, ο τραυματισμός, η με οποιονδήποτε τρόπο πρόκληση βλάβης, η κατοχή, η σύλληψη, η ταρίχευση, η αγορά, η πώληση, η μεταφορά και η εξαγωγή των αναφερομένων ειδών της άγριας πανίδας καθώς και τμημάτων ή παραγώγων αυτών.

Μέρος ΙΙ – Τι σημαίνει προστασία ειδών;

Προστασία ειδών – άλλα εργαλεία προστασίας

Κόκκινα Βιβλία

- Τα είδη κατατάσσονται σε 8 κατηγορίες ανάλογα με τη σχετική εκτίμηση της πιθανότητας εξαφάνισής τους
- Οι κατηγορίες Κρισίμως κινδυνεύοντα, Κινδυνεύοντα, και Τρωτά, περιλαμβάνουν απειλούμενα είδη για τα οποία χρειάζεται να ληφθούν κατά προτεραιότητα μέτρα

Εθνικοί κατάλογοι

- **1. Σημαντικών ειδών, και**
- **2. Ενδημικών ειδών και τύπων φυσικών οικοτόπων**
- Καθορίζουν περιορισμούς, απαγορεύσεις, όρους και μέτρα προστασίας, καθώς και όρους διεξαγωγής επιστημονικών ερευνών

Εθνικά Σχέδια Δράσης

- Προσδιορίζουν και ιεραρχούν αναγκαίες δράσεις και μέτρα για την προστασία, τη διατήρηση ή και την αποκατάσταση ενός είδους
- 2 εθνικά (για ασπροπάρη και νανόχηνα), 1 περιφερειακό (κιρκινέζι), και 8 ακόμα εθνικά (LIFE-IP 4 NATURA)

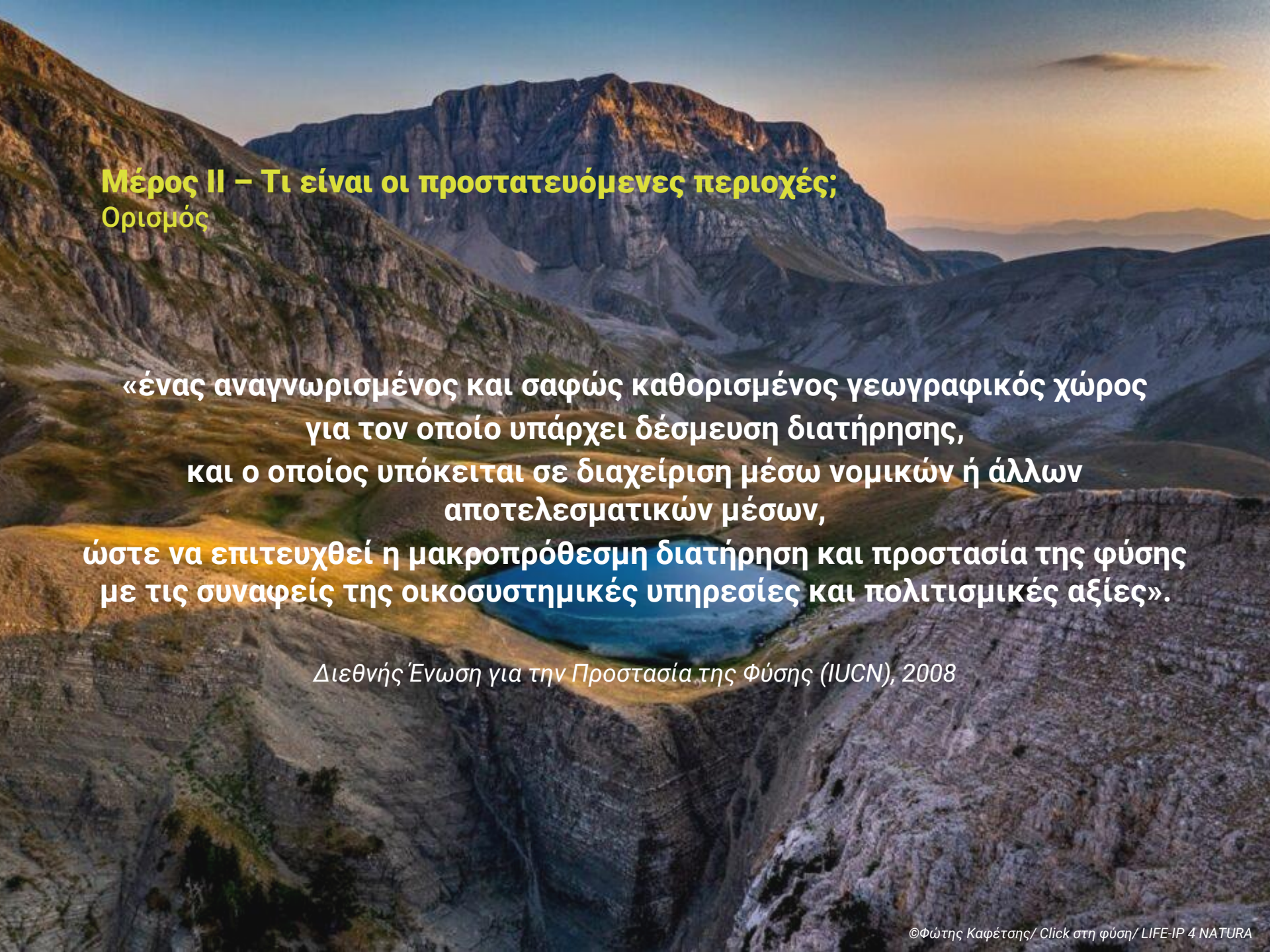

Μέρος ΙΙ – Τι είναι οι προστατευόμενες περιοχές;
Ορισμός

«ένας αναγνωρισμένος και σαφώς καθορισμένος γεωγραφικός χώρος για τον οποίο υπάρχει δέσμευση διατήρησης, και ο οποίος υπόκειται σε διαχείριση μέσω νομικών ή άλλων αποτελεσματικών μέσων, ώστε να επιτευχθεί η μακροπρόθεσμη διατήρηση και προστασία της φύσης με τις συναφείς της οικοσυστημικές υπηρεσίες και πολιτισμικές αξίες».

Διεθνής Ένωση για την Προστασία της Φύσης (IUCN), 2008

©Φώτης Καφέτσης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος ΙΙ – Τι είναι οι προστατευόμενες περιοχές;

Ορισμός

Μια προστατευόμενη περιοχή

- μπορεί να είναι **χερσαία, θαλάσσια, υγροτοπική, ή και συνδυασμός** αυτών
- τα **όριά της, πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένα και γνωστά**, και να αποτυπώνονται σε λεπτομερή χάρτη
- η ύπαρξή της συνοδεύεται από μια **δεσμευτική απόφαση** για τη μακροπρόθεσμη προστασία και διατήρησή της
- είναι μια **μόνιμη δομή** και όχι ένα παροδικό μέτρο με ημερομηνία λήξης
- μέσα στα όριά της υλοποιούνται **δράσεις διαχείρισης**, και πραγματοποιείται **παρακολούθηση**

Μέρος ΙΙ – Τι είναι οι προστατευόμενες περιοχές;
Πώς λειτουργεί μια π.π.

Για να είναι αποτελεσματική μια προστατευόμενη περιοχή, και να μην μένει «στα χαρτιά» απαιτείται:

- **η θέσπιση ρυθμίσεων** για τις ανθρώπινες δραστηριότητες που μπορεί να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα
- **η λεπτομερής αξιολόγηση** όλων των έργων που σχεδιάζονται μέσα ή γύρω από την περιοχή και μπορεί να την επηρεάζουν
- **η εφαρμογή μέτρων** για την προστασία συγκεκριμένων πολύτιμων ειδών αλλά και σημαντικών οικοσυστημάτων
- **η επιστημονική παρακολούθηση** της κατάστασης των προστατευτέων χαρακτηριστικών και του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος
- **η εποπτεία και φύλαξη** της περιοχής ώστε να ελέγχεται η τήρηση των όρων και να διασφαλίζεται η ακεραιότητά της
- **η ενημέρωση, κατάρτιση, και συμμετοχή του κοινού** στον καθορισμό των μέτρων και του τρόπου διαχείρισης των περιοχών αυτών
- η διοίκηση της περιοχής από **αρμόδιο σχήμα διαχείρισης**
- η εύρεση των απαραίτητων **πόρων, υλικών, υποδομών και εξοπλισμού**

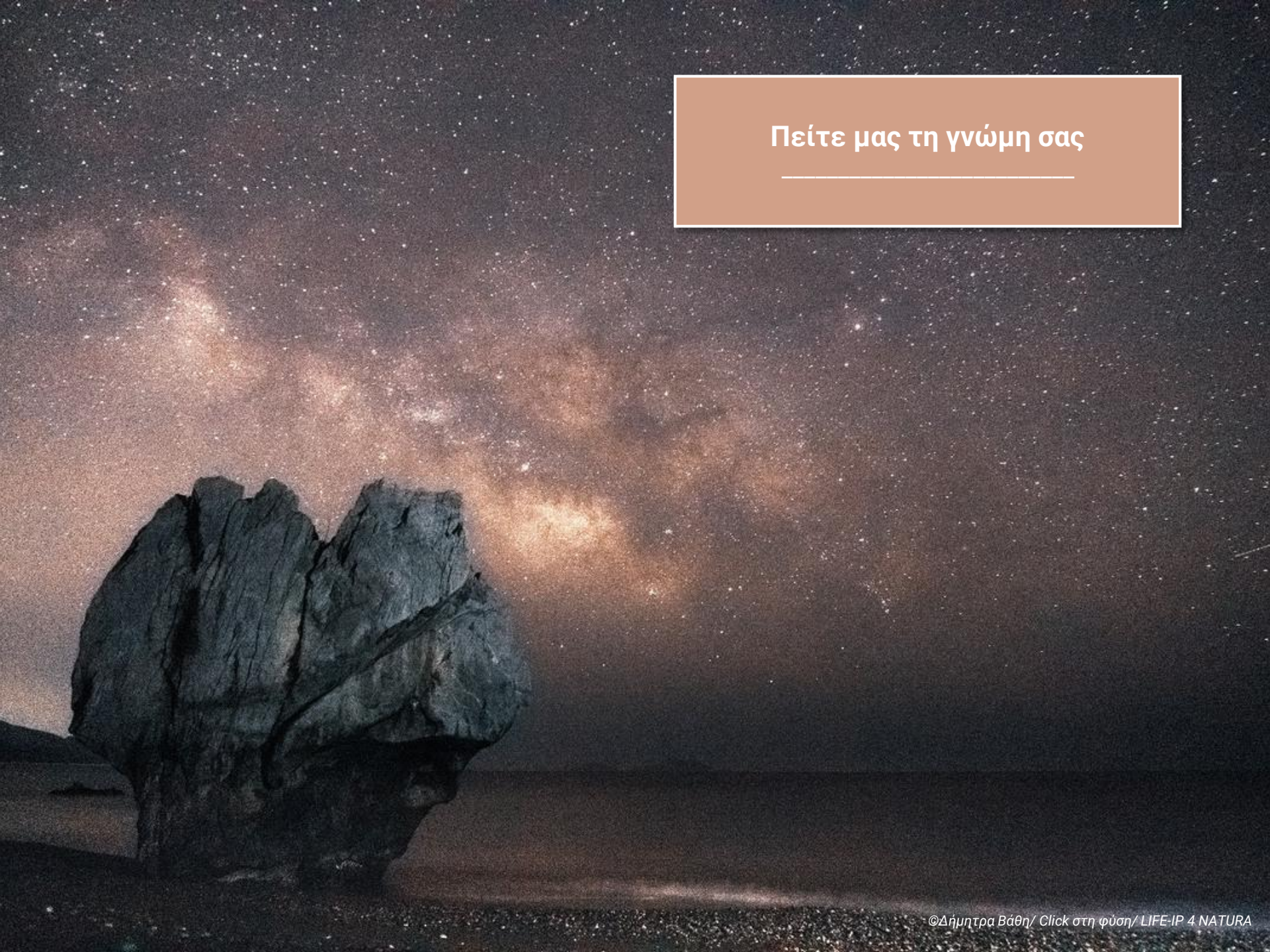

©Δήμητρα Βάθη/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος ΙΙ – Τι είναι οι προστατευόμενες περιοχές;

Τα οφέλη των π.π.

Οι προστατευόμενες περιοχές εξασφαλίζουν καταφύγιο και χώρο για είδη και οικοτόπους

που απειλούνται με εξαφάνιση ή αποτελούν μοναδικά χαρακτηριστικά της βιοποικιλότητας μιας χώρας ή μιας ευρύτερης περιοχής και βοηθούν στη διατήρηση και αποκατάστασή τους

[επιπλέον…]

Υποστηρίζουν την παροχή οικοσυστημικών υπηρεσιών

όπως τροφή, καθαρό νερό, πρώτες ύλες, καύσιμα, φάρμακα κ.λπ., που αποτελούν προϋπόθεση της ανθρώπινης ευημερίας και οικονομίας

Επιτρέπουν τη διαχείριση των φυσικών πόρων σε επίπεδο οικοσυστήματος

ενισχύοντας την ανθεκτικότητά τους, και την ικανότητά τους να ανταποκριθούν πιο αποτελεσματικά στις διάφορες πιέσεις

Φωτογραφίες:
©Ιωάννης Καζόλης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA
©Ιωάννης Συλλαϊδόπουλος/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA
©Ιωάννης Σεμιτσόγλου/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος ΙΙ – Τι είναι οι προστατευόμενες περιοχές;

Τα οφέλη των π.π.

Συμβάλλουν στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής

μέσω της αποθήκευσης άνθρακα, αλλά ταυτόχρονα αποτελούν βασικά στοιχεία στις στρατηγικές προσαρμογής σε αυτήν

Συντελούν στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς

αφού τα οικοσυστήματα και τα τοπία διαμορφώνονται και εξελίσσονται σε συνάρτηση με τον άνθρωπο, ενσωματώνουν την τοπική ιστορία και απεικονίζουν την πολιτιστική ποικιλότητα

Προωθούν τη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων και συμβάλλουν στη διατήρησή τους

εφόσον με την κήρυξη προστατευόμενων περιοχών δεν αποκλείονται όλες οι ανθρώπινες δραστηριότητες, αλλά διατηρούνται και ρυθμίζονται αυτές που είναι συμβατές με τους σκοπούς προστασίας

Φωτογραφίες:
©Γιώργος Καραχάλιος/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA
©Κωνσταντίνος Λαγός/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA
©Ντίνος Μιχαήλ/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος ΙΙ – Τι είναι οι προστατευόμενες περιοχές;

Τα οφέλη των π.π.

Προσφέρουν τη δυνατότητα αναψυχής και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

αφού τα φυσικά οικοσυστήματα και τα τοπία συνεισφέρουν στη φυσική, συναισθηματική και πνευματική ευεξία του ανθρώπου, και προσφέρουν ευκαιρίες για έμπνευση, αισθητική, διαλογισμό και εκπαίδευση

Μέσω σωστής θεσμοθέτησης και διαχείρισης, στηρίζουν μια ζωντανή κοινωνία που ωφελεί τη φύση & την τοπική οικονομία

Ενδεικτικά, συμβάλλουν στην αύξηση της απασχόλησης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, και μπορούν να αναδειχθούν σε τουριστικό προορισμό, προσελκύοντας πόρους και έσοδα, δημιουργώντας επιπλέον τοπικές θέσεις εργασίας

Για την αποτελεσματική προστασία του φυσικού περιβάλλοντος **οι προστατευόμενες περιοχές είναι απαραίτητο να λειτουργούν συμπληρωματικά με άλλες δράσεις και πολιτικές** όπως για παράδειγμα ο χωρικός σχεδιασμός, η προστασία των υδάτων, η αγροτική και αλιευτική πολιτική, και πολλά άλλα.

Φωτογραφίες:
©Χρήστος Πανταζής/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA
©Ιωάννης Καραγιάννης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Ερωτήσεις;

©Γεώργιος Καρκαλής/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομη αξιολόγηση

Η γνώμη σας είναι πολύτιμη!

©Susanne Uetz/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομο ανώνυμο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης σεμιναρίου

Συνέχεια του προγράμματος ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Επόμενα βήματα

- Αποστολή υλικού σεμιναρίου και βεβαιώσεων παρακολούθησης
- Συνέχιση δράσεων κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Δείτε επιπλέον

- Ηλεκτρονική πλατφόρμα εκπαίδευσης «Εδώ ζούμε» (https://e-learning.edozoume.gr/)
- Ιστοσελίδα LIFE-IP 4 NATURA: Εδώ ζούμε (https://edozoume.gr/)
- Online περιήγηση στην έκθεση με τους νικητές του 3ου πανελλήνιου φωτογραφικού διαγωνισμού “Click στη Φύση” (https://edozoume.gr/click-sti-fysi-deite-ti-3d-fotografiki-ekthesi-me-ta-erga-poy-diakrithikan-ston-3o-fotografiko-diagonismo/)

Με τη συγχρηματοδότηση του προγράμματος LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη συγχρηματοδότηση του Πράσινου Ταμείου

Εδώ ζούμε Natura 2000

LIFE-IP 4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002)

©Γιώργος Αθανασίου/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

©Βαγγέλης Μάτσικας/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Διαδικτυακό σεμινάριο στο πλαίσιο του έργου LIFE-IP 4 NATURA

Ιούνιος 2023

Δημιουργία περιεχομένου & υλοποίηση διαδικτυακού σεμιναρίου:

Βασιλική Ορφανού, Εύα Καλλιβωκά, Γιώργος Μελισσουργός

©WWF Ελλάς, 2023

Καλωσήρθατε

...και μικρή τεχνική εισαγωγή

Speaker view/
Gallery view

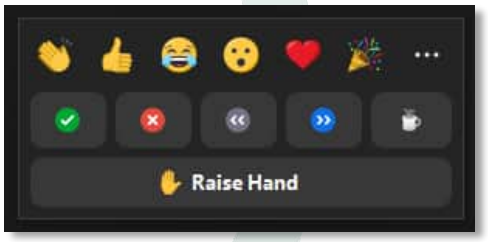

Raise hand

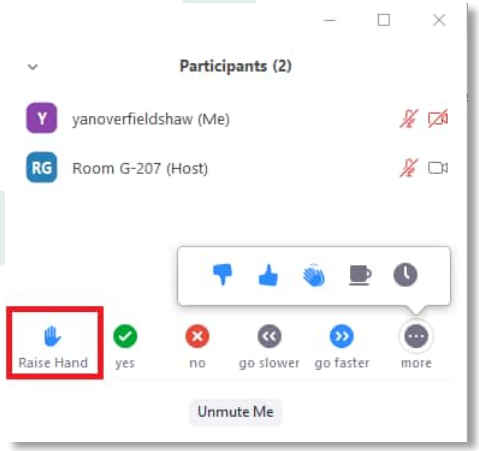

Reactions

Mute/ unmute
Start/ stop video

Chat

Participants

Raise hand

Εισαγωγή
Το έργο LIFE-IP 4 NATURA

- «Ολοκληρωμένες δράσεις για την διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων, και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα»
- 12 εταίροι
  (Συντονιστής το ΥΠΕΝ, και επιπλέον Πανεπιστήμιο Πατρών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, WWF Ελλάς, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Περιφέρεια Κρήτης, Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Περιφέρεια Αττικής, ΑΠΔ Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας, Πράσινο Ταμείο, ΟΦΥΠΕΚΑ)
- Διάρκεια 8 έτη (2017-2025)
- Ενίσχυση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα και συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για τη φύση
- Ολοκληρωμένη και συντονισμένη πρωτοβουλία για την υλοποίηση του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας για το δίκτυο Natura 2000
- Ενδεικτικές δράσεις: εκπόνηση και υλοποίηση σχεδίων δράσης ειδών και οικοτόπων, πιλοτική εφαρμογή ΣΔ σε επιλεγμένες περιοχές, χαρτογράφηση και αξιολόγηση οικοσυστημικών υπηρεσιών κ.α.

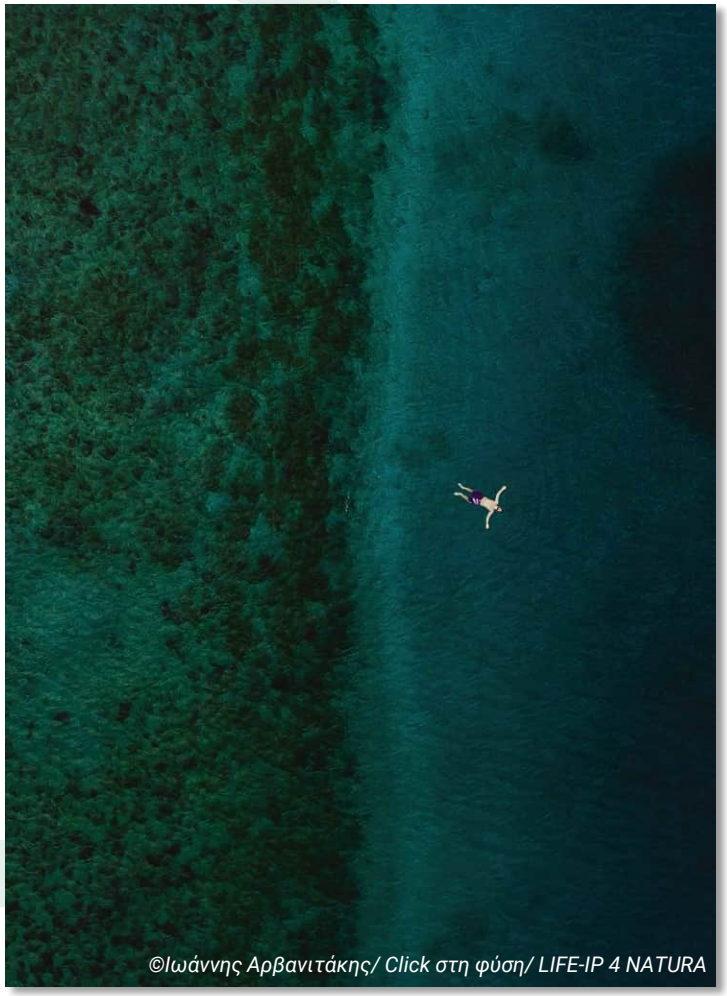
©Ιωάννης Αρβανιτάκης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Εισαγωγή

Το πρόγραμμα ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Στόχος του είναι η επαύξηση των γνώσεων και η βελτίωση της κατανόησης θεμάτων όπως:

- *το νομικό πλαίσιο για την προστασία της βιοποικιλότητας,*
- *η εφαρμογή των ευρωπαϊκών οδηγιών για τη φύση,*
- *η δέουσα εκτίμηση για έργα και δραστηριότητες σε περιοχές Natura 2000, και*
- *η διαχείριση των περιοχών Natura 2000 της Ελλάδας*

- Βασίζεται σε χαρτογράφηση εμπλεκομένων και σχεδιάστηκε σύμφωνα με τις γνώσεις, τις απόψεις και τις ανάγκες κατάρτισής τους
- Περιλαμβάνει δράσεις ενημέρωσης, διαδικτυακά και δια ζώσης σεμινάρια, ηλεκτρονική ασύγχρονη τηλεκπαίδευση, καθώς και δράσεις εξοικείωσης με νέα εργαλεία
- Οι δράσεις θα συνεχιστούν μέχρι και την ολοκλήρωση του έργου (2025)

Εισαγωγή
Σύντομη γνωριμία

Δείξε μας που βρίσκεσαι στην Ελλάδα!

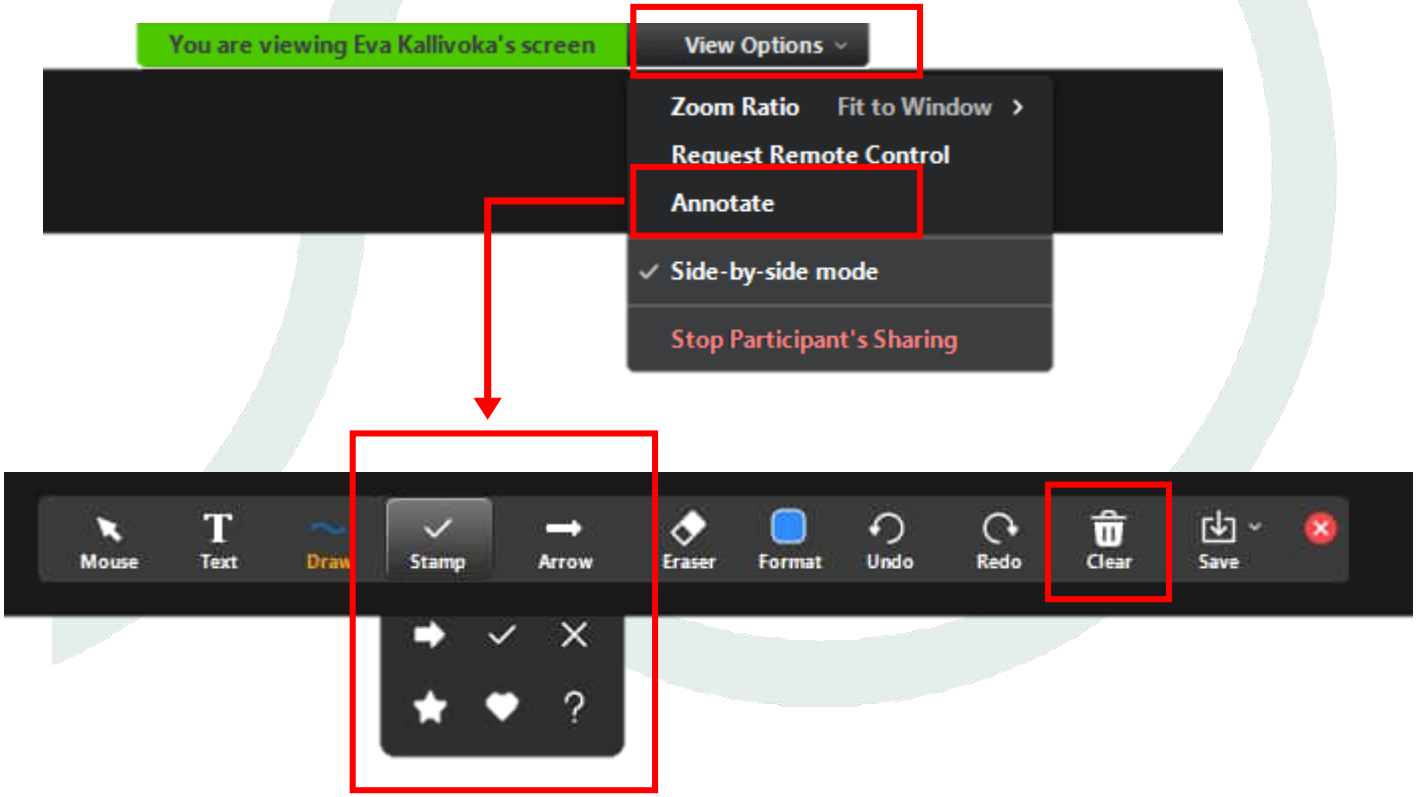

Οικοσκόπιο

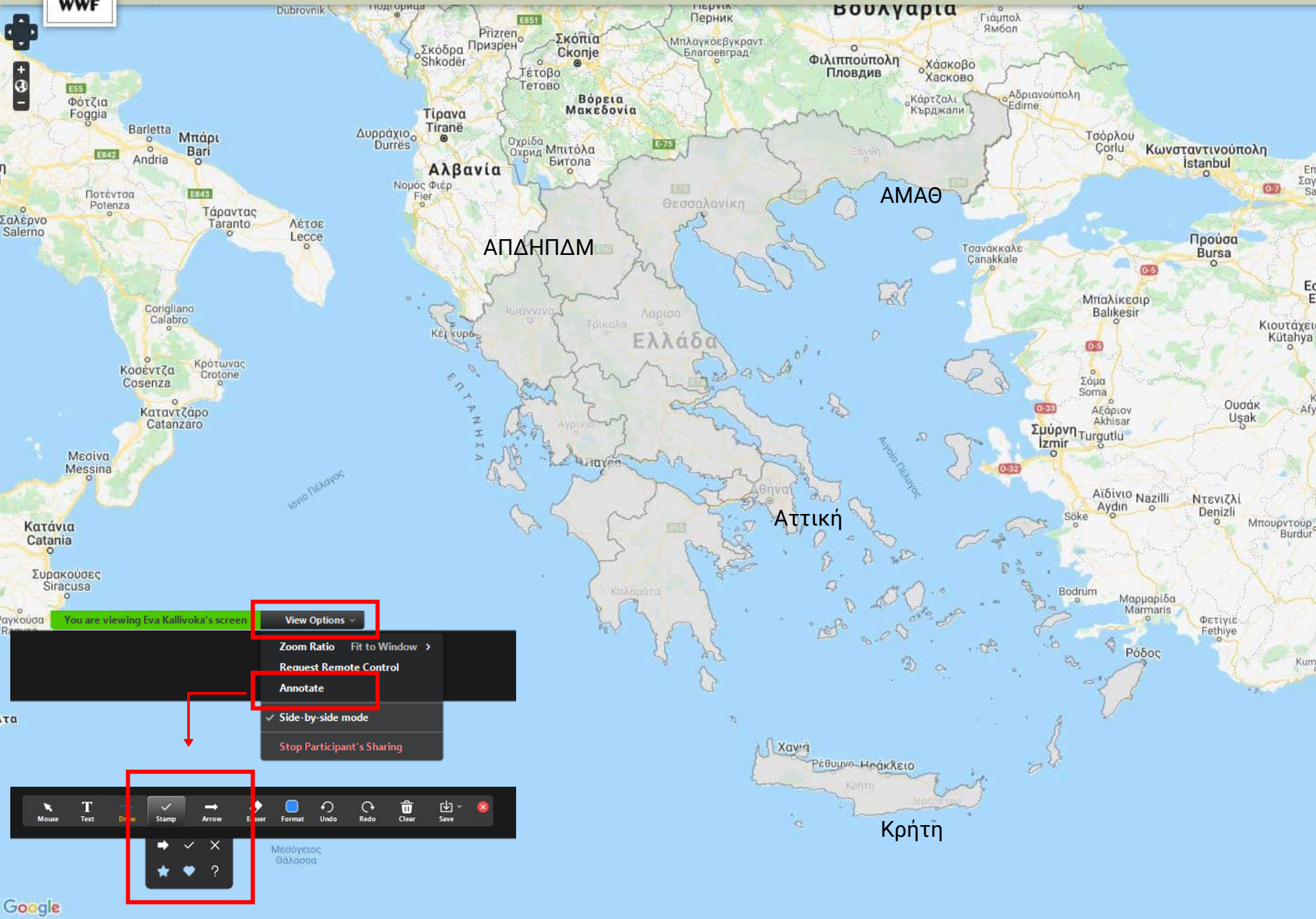
ΑΜΑΘ
ΑΠΔΗΠΔΜ
Αττική
Κρήτη
You are viewing Eva Kallivoka's screen
View Options
Zoom Ratio
Fit to Window
Request Remote Control
Annotate
Side-by-side mode
Stop Participant's Sharing
Mouse
Text
Draw
Stamp
Arrow
Eraser
Format
Undo
Redo
Clear
Save
Google

Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι

- Προστατευόμενες Περιοχές στην Ελλάδα
  - ✓ Διαφορετικά επίπεδα και μέσα προστασίας
  - ✓ Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών

Μέρος ΙΙ

- Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000
  - ✓ Οι ευρωπαϊκές οδηγίες για τη φύση
  - ✓ Το δίκτυο Natura 2000 στην Ευρώπη και στην Ελλάδα

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Εξέλιξη του θεσμού των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Ελλάδα: μια χώρα με πλούσια φυσική κληρονομιά και σημαντική βιοποικιλότητα

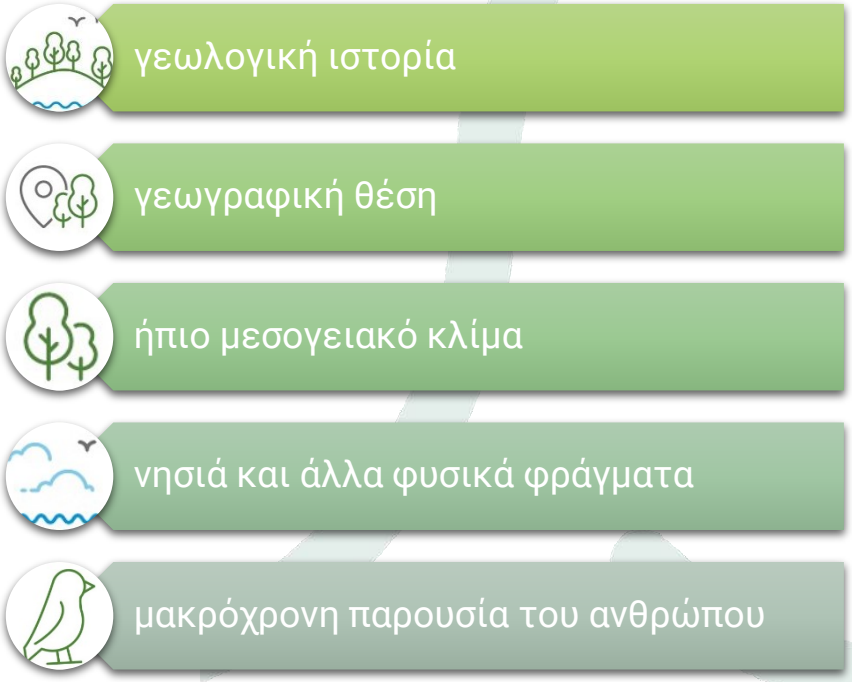

- **1930 θέσπιση Εθνικών Δρυμών** ως περιοχών προστασίας πολύτιμων δασικών οικοσυστημάτων
- **Όλυμπος και Παρνασσός**, κηρύχθηκαν ως εθνικοί δρυμοί το 1938, και είναι ουσιαστικά οι πρώτες προστατευόμενες περιοχές της χώρας μας
- **Προσέγγιση: απόλυτη προστασία** και αποκλεισμός ανθρώπινων δραστηριοτήτων

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Εξέλιξη του θεσμού των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

- Στην Ελλάδα θέσπιση π.π. μέσω
  - *εθνικής νομοθεσίας,*
  - *διεθνών συμβάσεων, και*
  - *άλλων διεθνών πρωτοβουλιών*

- Ξεχωριστή θέση κατέχει το **ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο Natura 2000**, που έχει θεσπιστεί βάσει της ενωσιακής νομοθεσίας για τη φύση

χαρακτηρισμός νέων π.π. & θεσμοθέτηση επιπλέον κατηγοριών προστασίας

διατήρηση φύσης & βιώσιμη χρήση φυσικών πόρων

αποκλεισμός ανθρώπου

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Προστασία σε διεθνές επίπεδο

Τέλη 19ου αιώνα: κοινότητες και κράτη άρχισαν να αναγνωρίζουν τον διασυνοριακό χαρακτήρα των επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων

1930: αναγνωρίστηκαν οι διασυνοριακές επιπτώσεις της ατμοσφαιρικής ρύπανσης

1950-1960: επιστημονική τεκμηρίωση της ανησυχητικής εικόνας για την κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος παγκοσμίως

1970: υπογράφηκαν πολλές σημαντικές διεθνείς συμβάσεις με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος

Διεθνείς περιβαλλοντικές συμβάσεις

(έχει υπογράψει και κυρώσει η Ελλάδα)

Προστατευόμενες περιοχές

Στοιχεία της βιοποικιλότητας

Φωτογραφίες:
©Νίκος Ζαρνακούπης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA
©Ιωάννης Καζόλης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Προστασία σε διεθνές επίπεδο – επισκόπηση

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Προστασία σε διεθνές επίπεδο – Υγρότοποι Διεθνούς Σημασίας της Σύμβασης Ραμσάρ

- **Σύμβαση Ραμσάρ**, 1971, η μοναδική παγκόσμια συνθήκη που επικεντρώνεται σε ένα μόνο οικοσύστημα
- Διατήρηση και συνετή χρήση όλων των υγροτόπων, μέσω τοπικών και εθνικών δράσεων, καθώς και διακρατικής συνεργασίας
- **Έμφαση στην προστασία των υδρόβιων πουλιών, και αφορά όλους τους υγρότοπους με την ευρεία έννοια**
- Στην Ελλάδα προστατεύονται **10 υγρότοποι**, οι οποίοι **έχουν ενταχθεί μέσα σε Εθνικά Πάρκα**
- Οι ανθρώπινες δραστηριότητες ρυθμίζονται με προτεραιότητα τη διατήρηση των υγροτόπων και την προστασία των υδρόβιων πουλιών

Πηγή: Οικοσκόπιο, WWF Ελλάς

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Προστασία σε διεθνές επίπεδο – Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς (UNESCO)

Μετέωρα *©Κωνσταντίνος Λαγός/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA*

- **Σύμβαση για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς**, 1972, υπό την αιγίδα της UNESCO
- Τα συμβαλλόμενα κράτη αναλαμβάνουν να προσδιορίσουν τα αγαθά της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς τους και να διασφαλίσουν την αποτελεσματική προστασία, συντήρηση, και αξιοποίησή τους
- Στην Ελλάδα 2 περιοχές έχουν συμπεριληφθεί στον κατάλογο για την αξία τους ως μνημεία φυσικής **και** πολιτιστικής κληρονομιάς (μικτοί τόποι): **τα Μετέωρα και το όρος Άθως**

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Προστασία σε διεθνές επίπεδο – Αποθέματα Βιόσφαιρας

- **Αποθέματα Βιόσφαιρας** του προγράμματος της UNESCO για τον Άνθρωπο και τη Βιόσφαιρα:

Πρότυπες περιοχές με χερσαία, θαλάσσια ή παράκτια οικοσυστήματα, όπου η προστασία και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος εναρμονίζεται με την έρευνα, την εκπαίδευση, και την αειφορική ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων

- για την επίτευξη των λειτουργιών αυτών, απαιτείται κατάλληλη ζωνοποίηση, με πυρήνες προστασίας, περιοχές προστασίας, και μεταβατικές περιοχές

- στην Ελλάδα 3 περιοχές έχουν αναγνωριστεί και ενταχθεί στο δίκτυο:
  - ✓ *Φαράγγι της Σαμαριάς*
  - ✓ *Εθνικός Δρυμός Ολύμπου*
  - ✓ *Αστερούσια Όρη*

Αστερούσια Όρη *©Andrea Bonetti/ WWF Ελλάς*

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Προστασία σε διεθνές επίπεδο – Παγκόσμια Γεωπάρκα

Όρος Ψηλορείτης *©Andrea Bonetti/ WWF Ελλάς*

- **Παγκόσμια Γεωπάρκα** στο πλαίσιο του Διεθνούς Προγράμματος για Γεωεπιστήμες και Γεωπάρκα της UNESCO

- Δίκτυο περιοχών που αποτελούν «εργαστήρια» για βιώσιμη ανάπτυξη, την προώθηση της αναγνώρισης και διαχείρισης της κληρονομιάς της γης και τη βιωσιμότητα των τοπικών κοινοτήτων

- Δεν είναι προστατευόμενες περιοχές υπό στενή έννοια

- Στην Ελλάδα 8 περιοχές έχουν ανακηρυχθεί ως «Παγκόσμια Γεωπάρκα UNESCO»:

  - ✓ *Λέσβος*
  - ✓ *Ψηλορείτης*
  - ✓ *Εθνικός Δρυμός Βίκου – Αώου*
  - ✓ *Εθνικό Πάρκο Χελμού – Βουραϊκού*
  - ✓ *περιοχή Σητείας*
  - ✓ *Γρεβενά – Κοζάνη*
  - ✓ *Κεφαλονιά – Ιθάκη*
  - ✓ *Λαυρεωτική*

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Προστασία σε διεθνές επίπεδο – Βιογενετικά Αποθέματα

- **Ευρωπαϊκό Δίκτυο Βιογενετικών Αποθεμάτων** (1976, Συμβούλιο της Ευρώπης)
- Αποσκοπεί στη διατήρηση αντιπροσωπευτικών δειγμάτων χλωρίδας, πανίδας και φυσικών περιοχών της Ευρώπης
- Από την Ελλάδα εντάχθηκαν στο Δίκτυο Βιογενετικών Αποθεμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης 16 προστατευόμενες περιοχές:
  - ✓ *Φυσικό Μνημείο Δάσους Λεσινίου*
  - ✓ *Εθνικός Δρυμός Πίνδου (πυρήνας)*
  - ✓ *Παρθένο Δάσος Κεντρικής Ροδόπης*
  - ✓ *Παρθένο Δάσος Παρανεστίου*
  - ✓ *Φυσικό Μνημείο Μικτού Δάσους Κυπαρισσίου Έμπωνα Ρόδου*
  - ✓ *Κόλπος Λαγανά*
  - ✓ *Φυσικό Μνημείο Μικτού Δάσους Γράμμου*
  - ✓ *Εθνικός Δρυμός Αίνου (πυρήνας)*
  - ✓ *Αισθητικό Δάσος Κουρί - Αλμυρού*
  - ✓ *Φυσικό Μνημείο Δάσους Αείφυλλων Πλατάνων Νήσου Σαπιέντζα*
  - ✓ *Φυσικό Μνημείο Δάσους Οξιάς στην Τσίχλα -Χαϊντού Ξάνθης*
  - ✓ *Φυσικό Μνημείο Μικτού Δάσους Αλμωπίας Αριδαίας*
  - ✓ *Εθνικός Δρυμός Ολύμπου (πυρήνας)*
  - ✓ *Εθνικός Δρυμός Οίτης (πυρήνας)*
  - ✓ *Εθνικός Δρυμός Πρεσπών (Δάσος Κέδρων)*
  - ✓ *Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς*

Κόλπος Λαγανά *©Karamanlidis Al./ WWF Ελλάς*

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Προστασία σε διεθνές επίπεδο – Περιοχές στις οποίες έχει απονεμηθεί το Ευρωδίπλωμα

Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς *©Andrea Bonetti/ WWF Ελλάς*

- **Ευρωδίπλωμα**: θεσμός του Συμβουλίου της Ευρώπης (1965)
- Αναγνώριση για την εξαιρετική επιστημονική, πολιτισμική ή αισθητική αξία περιοχών
- Ως περιοχές φυσικής κληρονομιάς ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος θα πρέπει να προστατεύονται κατάλληλα. Σε περίπτωση υποβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος είναι δυνατή η άρση του Ευρωδιπλώματος
- Το Ευρωδίπλωμα (Α΄ κατηγορία) απονεμήθηκε το 1979 στον Εθνικό Δρυμό Σαμαριάς

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Προστασία σε διεθνές επίπεδο – Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές

- **Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές** (Σύμβαση Βαρκελώνης & συνοδευτικά Πρωτόκολλα)

- Σύμφωνα με το πρωτόκολλο «*Περί των ειδικά προστατευόμενων περιοχών της Μεσογείου*» τα συμβαλλόμενα Κράτη δεσμεύονται να λάβουν μέτρα για την προστασία **των σημαντικών θαλάσσιων περιοχών για τη διατήρηση των φυσικών πόρων, των φυσικών τοπίων και των περιοχών της πολιτιστικής κληρονομιάς** της Μεσογείου

- Στην Ελλάδα, έχουν χαρακτηριστεί 9 Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές:

  - ✓ *Αισθητικό Δάσος Νικοπόλεως – Μύτικα*
  - ✓ *Αισθητικό Δάσος Πευκιάς Ξυλοκάστρου*
  - ✓ *Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς (πυρήνας)*
  - ✓ *Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου και Βορείων Σποράδων*
  - ✓ *Απολιθωμένο Δάσος της Λέσβου*
  - ✓ *Αισθητικό Δάσος Νήσου Σκιάθου*
  - ✓ *Εθνικός Δρυμός Σουνίου*
  - ✓ *Αισθητικό Δάσος Βάι*
  - ✓ *Αμβρακικός Κόλπος*

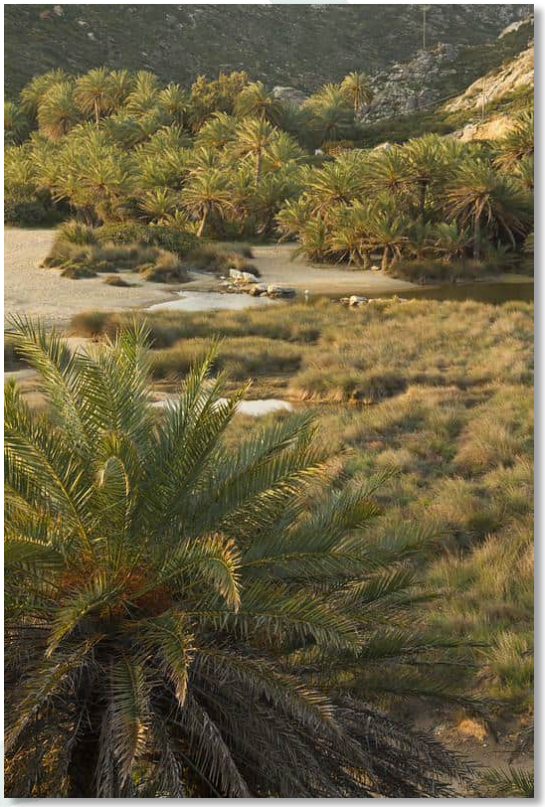

Αισθητικό Δάσος Βάι *©Andrea Bonetti/ WWF Ελλάς*

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Προστασία σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο

1929-1986 Προστασία κυρίως μέσω του Δασικού Κώδικα

Εθνικοί Δρυμοί

Δασικές περιοχές, με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη διατήρηση της άγριας χλωρίδας και πανίδας, των γεωμορφολογικών σχηματισμών, του υπεδάφους, της ατμόσφαιρας, των υδάτων και γενικά του φυσικού περιβάλλοντος

Αισθητικά Δάση

Δάση ή φυσικά τοπία με ιδιαίτερη αισθητική, υγιεινή και τουριστική σημασία

Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης

Δένδρα, συστάδες δένδρων, υγρότοποι, και σπάνια είδη φυτών που παρουσιάζουν ιδιαίτερη βοτανική, φυτογεωγραφική, αισθητική ή ιστορική σημασία

Φωτογραφίες:
©Νίκος Ζαρνακούπης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA
©Ιωάννης Καζόλης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA
©Ιωάννης Καζόλης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Προστασία σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο

1929-1986 Προστασία κυρίως μέσω του Δασικού Κώδικα

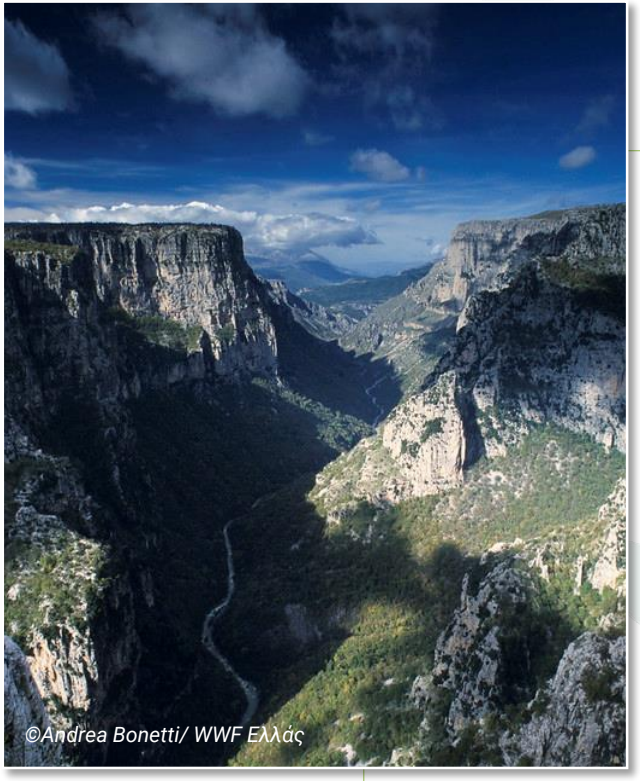

Εθνικοί Δρυμοί - στόχος

Η προστασία, η διατήρηση και η βελτίωση της σύνθεσης, της μορφής και των φυσικών αξιών τους για την αισθητική, ψυχική και υγιεινή απόλαυση, και την ανάπτυξη του τουρισμού, καθώς και για τη διενέργεια επιστημονικών ερευνών

10 Εθνικοί Δρυμοί (Ολύμπου, Παρνασσού, Πάρνηθας, Σαμαριάς, Αίνου, Οίτης, Πίνδου, Βίκου - Αώου, Πρεσπών και Σουνίου)

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Προστασία σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο

1929-1986 Προστασία κυρίως μέσω του Δασικού Κώδικα

Αισθητικά Δάση - στόχος

Η προστασία της πανίδας, της χλωρίδας και του ιδιαίτερου φυσικού τους κάλλους, με στόχο κυρίως την αναψυχή των πολιτών

19 Αισθητικά Δάση, με συνολική έκταση 325.000 στρέμματα

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Προστασία σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο

1929-1986 Προστασία κυρίως μέσω του Δασικού Κώδικα

Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης - στόχος

Η προστασία μεμονωμένων στοιχείων της φύσης ή εκτάσεων που δεν εμπίπτουν στις κατηγορίες των εθνικών δρυμών και των αισθητικών δασών

51 Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης, με συνολική έκταση 168.400 στρέμματα

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Προστασία σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο

1986 — **Νέα τυπολογία προστατευόμενων περιοχών**

- **1η προσπάθεια** καθιέρωσης ενός συστήματος προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα (ν. 1650/1986)
- Κατηγοριοποίηση περιοχών σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Διεθνούς Ένωσης για την Προστασία της Φύσης (IUCN) η οποία πρότεινε να λαμβάνονται υπόψη οι προτεραιότητες διαχείρισης και το επίπεδο της ανθρώπινης παρέμβασης σε κάθε περιοχή
- Σε ισχύ για πάνω από 20 χρόνια, ωστόσο, πρόσφατα αναθεωρήθηκε εκ βάθρων

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Προστασία σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο

1985-1998 Ενσωμάτωση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για τη φύση

Δίκτυο Natura 2000

Δίκτυο περιοχών που φιλοξενούν οικοσυστήματα, φυτά και ζώα σημαντικά για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Προστασία σημαντικότερων τύπων οικοτόπων και απειλούμενων ειδών σε όλη την έκταση της ΕΕ

Ρυθμίσεις (π.χ. απαγορεύσεις ή ειδικοί όροι) για τις ανθρώπινες δραστηριότητες, ειδική εκτίμηση των επιπτώσεών τους, δράσεις διαχείρισης, φύλαξη, επιστημονική παρακολούθηση, εξασφάλιση χρηματοδοτήσεων

446 χερσαίες & θαλάσσιες περιοχές

Το δίκτυο Natura 2000 σήμερα (αναθεώρηση 2017)

239 ΕΖΔ

181 ΖΕΠ

26 ΕΖΔ & ΖΕΠ

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Προστασία σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο

2011- σήμερα Αναθεώρηση συστήματος προστατευόμενων περιοχών

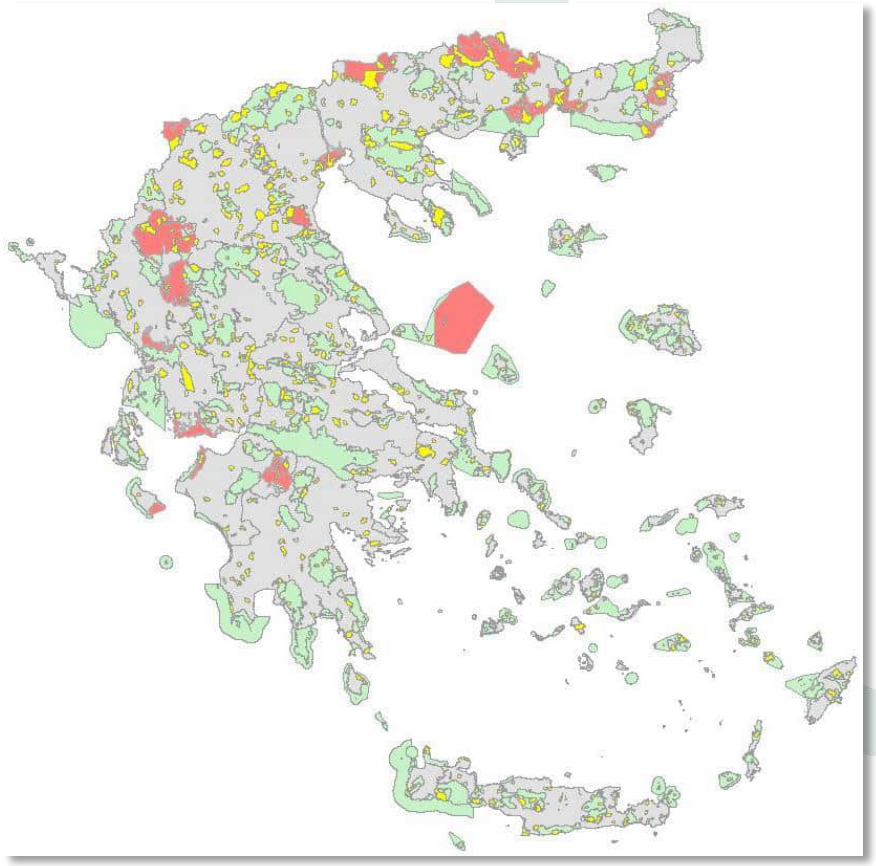

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ Π.Π.		
	Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας	446
	Εθνικά πάρκα	18
	Καταφύγια άγριας ζωής	603
	Προστατευόμενα τοπία & φυσικοί σχηματισμοί	2

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών

Περιοχές Προστασίας της Βιοποικιλότητας	
Τι είναι;	Χερσαίες, υδάτινες, θαλάσσιες ή μικτού χαρακτήρα φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές με καταγεγραμμένη παρουσία τύπων φυσικών οικοτόπων και ειδών διεθνούς, ενωσιακής σημασίας ή/και ελληνικού ενδιαφέροντος που χρήζουν προστασίας και διατήρησης.
Τι σημαίνει αυτό;	Ως τέτοιες χαρακτηρίζονται όλες οι περιοχές του δικτύου Natura 2000, και σε αυτές ισχύουν ρυθμίσεις για τις ανθρώπινες δραστηριότητες, ειδική εκτίμηση των επιπτώσεών τους, δράσεις διαχείρισης, φύλαξη, επιστημονική παρακολούθηση, εξασφάλιση χρηματοδοτήσεων.
Στην Ελλάδα	446 περιοχές

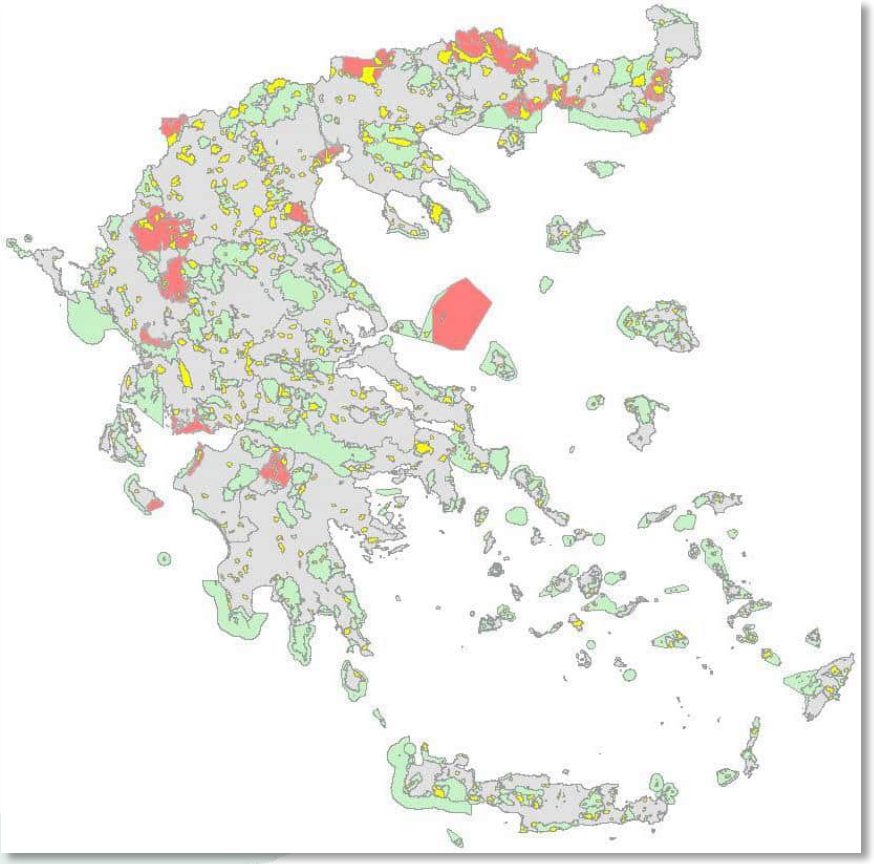

Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών

Εθνικά Πάρκα	
Τι είναι;	Μεγάλες σε έκταση φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές στις οποίες λαμβάνουν χώρα οικολογικές λειτουργίες ευρείας κλίμακας με χαρακτηριστικά είδη και τύπους φυσικών οικοτόπων ενωσιακής σημασίας ή/και ελληνικού ενδιαφέροντος, τα οποία χρήζουν προστασίας και διατήρησης. Μπορούν να περιλαμβάνουν δύο ή περισσότερες περιοχές Natura 2000.
Στόχος	Εκτός από την προστασία και διατήρηση ειδών και οικοτόπων, αποσκοπούν επίσης στη διατήρηση οικολογικών λειτουργιών σε μεγάλη κλίμακα.
Τι σημαίνει αυτό;	Λήψη των απαραίτητων μέτρων προστασίας και διαχείρισης.
Στην Ελλάδα	18

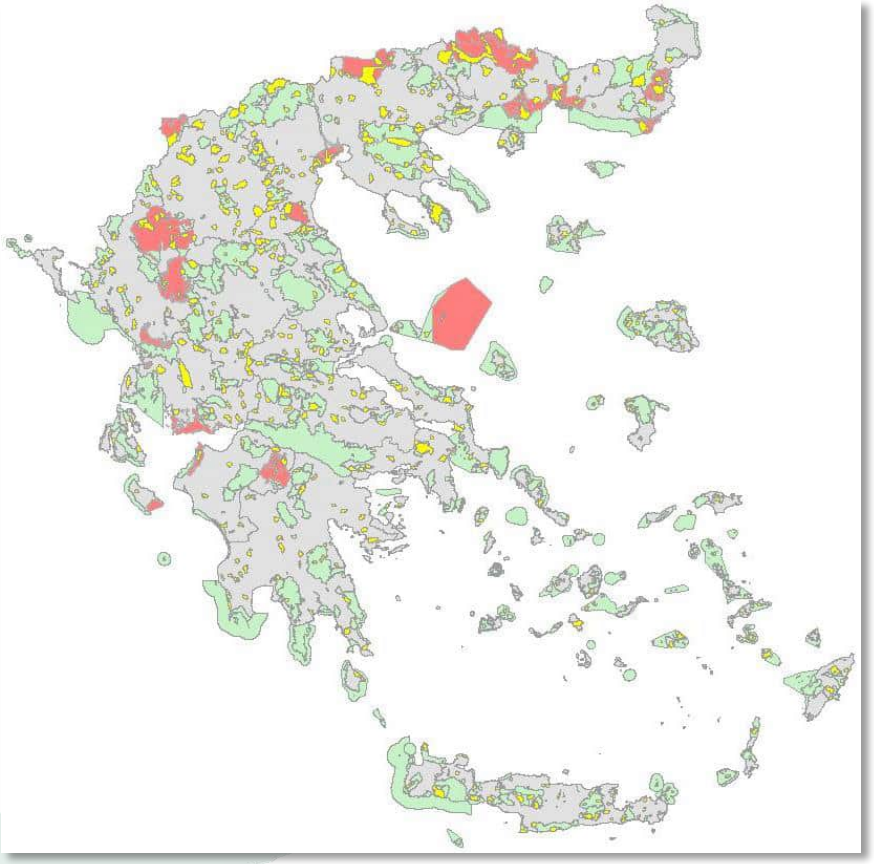

Εθνικά Πάρκα

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών

Καταφύγια Άγριας Ζωής	
Τι είναι;	Περιοχές (χερσαίες, υγροτοπικές, θαλάσσιες ή μικτού χαρακτήρα) που αξιολογούνται ως κατάλληλες για την ανάπτυξη πληθυσμών της άγριας πανίδας και χλωρίδας ή ως βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου.
Στόχος	Η προστασία και η διάσωση του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και η διατήρηση, ανάπτυξη και εκμετάλλευση του θηραματικού πλούτου της χώρας. Μπορούν να χρησιμεύουν και ως οικολογικοί διάδρομοι μεταξύ ππ.
Τι σημαίνει αυτό;	Μπορεί να επιβάλλονται ειδικότεροι όροι και περιορισμοί στις δραστηριότητες. Απαγορεύονται η θήρα και η αλιεία.
Στην Ελλάδα	603

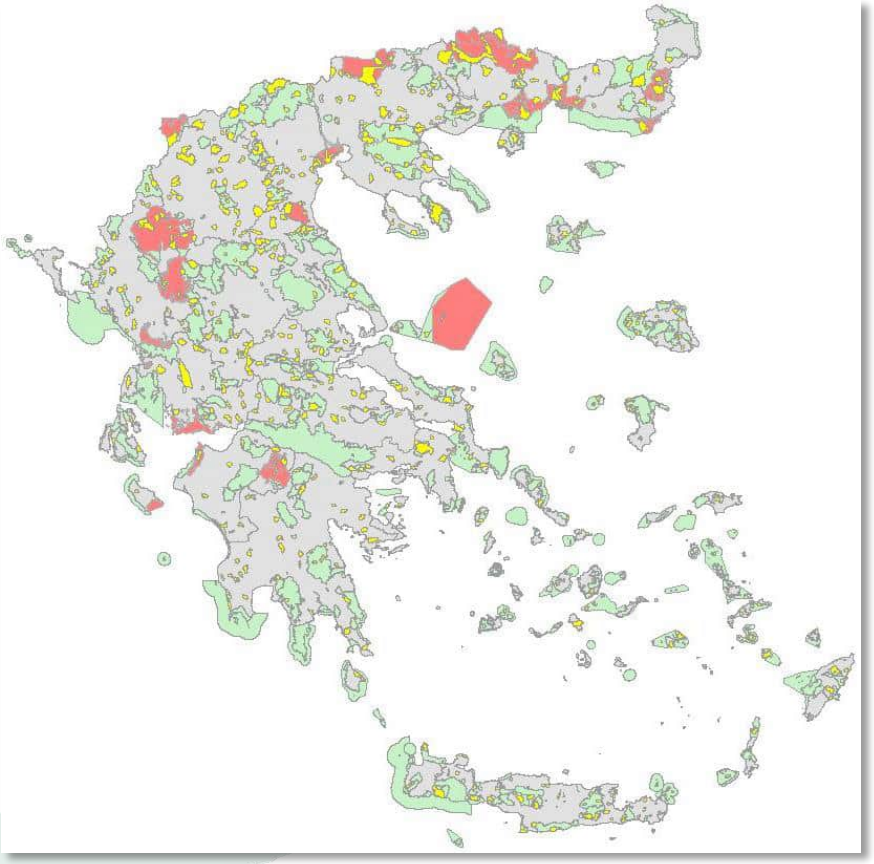

Καταφύγια Άγριας Ζωής

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών

Προστατευόμενα τοπία και προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί	
Τι είναι;	Λειτουργικά τμήματα ή μεμονωμένα δημιουργήματα της φύσης που έχουν ιδιαίτερη οικολογική, γεωλογική ή γεωμορφολογική αξία.
Στόχος	Η προστασία στοιχείων της φύσης που μπορεί να μην εμπίπτουν αυτοτελώς στις προηγούμενες κατηγορίες λόγω περιορισμένου μεγέθους ή άλλων χαρακτηριστικών, και η διατήρηση της συμβολής τους στις φυσικές διεργασίες και στην προστασία φυσικών πόρων.
Τι σημαίνει αυτό;	Μπορεί να καθορίζονται ειδικοί κατά περίπτωση όροι και περιορισμοί προστασίας.
Στην Ελλάδα	Δύο τέτοιες περιοχές: Υγρότοποι Σάμου και συγκεκριμένες περιοχές στη Νήσο Μύκονο.

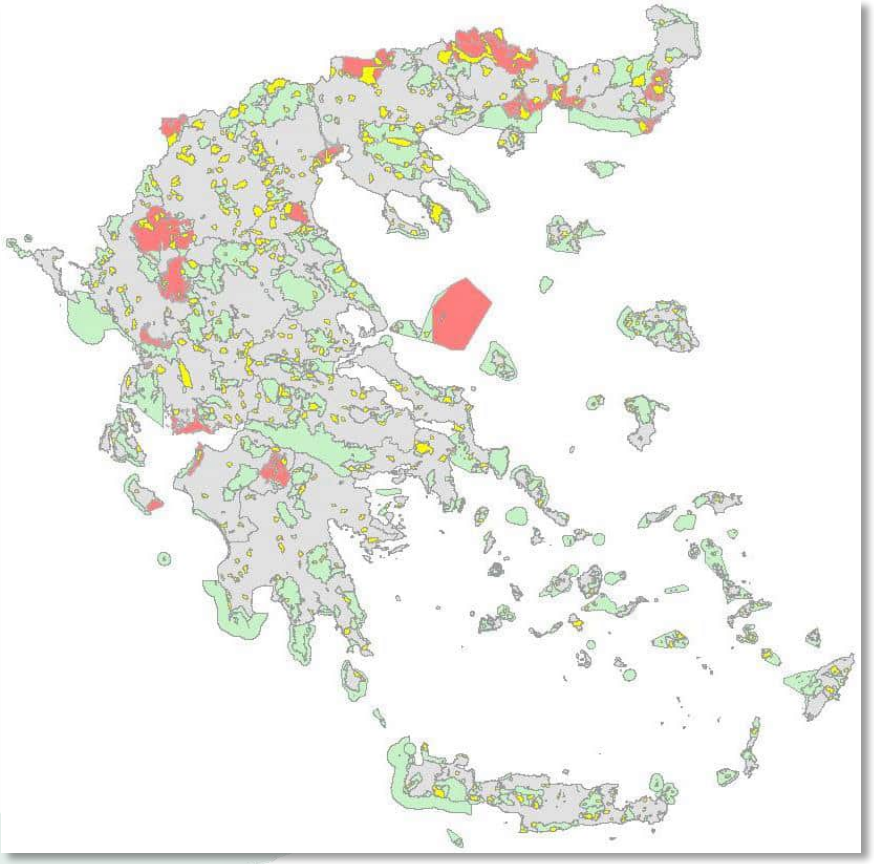

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών

2011- σήμερα **Αναθεώρηση συστήματος προστατευόμενων περιοχών**

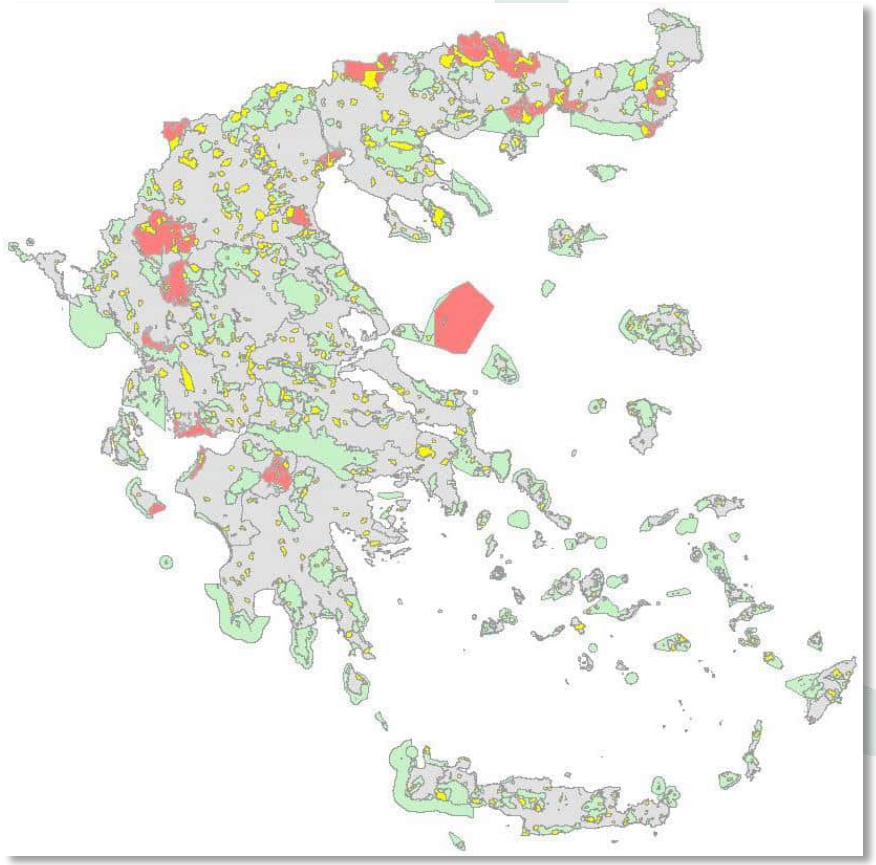

- Δημιουργία ενός **ενιαίου εθνικού συστήματος ππ**, με **όλες** τις διαφορετικές κατηγορίες περιοχών
- Ν. 3937/2011 και ν.4685/2020
- Η ολοκλήρωση **εκκρεμεί**.

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Προστασία σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο

2011- σήμερα

Μια ακόμα κατηγορία προστασίας

©Καλούστ Παραγκαμιάν/ WWF Ελλάς

Μικροί νησιωτικοί υγρότοποι

Τι είναι: Υγρότοποι στο νησιωτικό τμήμα της χώρας και έχουν επιφάνεια έως 80 στρέμματα

Στόχος: Προστασία και ανάδειξη των μικρών νησιωτικών υγροτόπων

Τι σημαίνει: Επιτρέπονται δραστηριότητες διαχείρισης, έρευνας και ενημέρωσης. Απαγορεύεται η δόμηση, η διάνοιξη οδών, η βόσκηση και η αλιεία, οι αποξηράνσεις και οι επιχωματώσεις, η μεταβολή του υδρολογικού καθεστώτος κ.ά.

Στην Ελλάδα: 380 υγρότοποι σε 59 νησιά

Μέρος Ι – Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Αλληλοεπικάλυψη της προστασίας

Όρος Όλυμπος

1938: Εθνικός Δρυμός

1981: Απόθεμα της Βιόσφαιρας

Έχει συμπεριληφθεί στο Δίκτυο NATURA 2000, ως ΕΖΔ και ΖΕΠ

2021: Εθνικό Πάρκο

Λίμνες Πρεσπών

1974: Εθνικός Δρυμός

Η Μικρή Πρέσπα έχει επίσης αναγνωριστεί ως Υγρότοπος Διεθνούς σημασίας

2000: Πάρκο Πρεσπών, η 1η διασυνοριακή προστατευόμενη περιοχή στη Νοτιοανατολική Ευρώπη

Φωτογραφίες:
©Κωνσταντίνος Βασιλάκης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA
©Χρήστος Σταύρακας/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

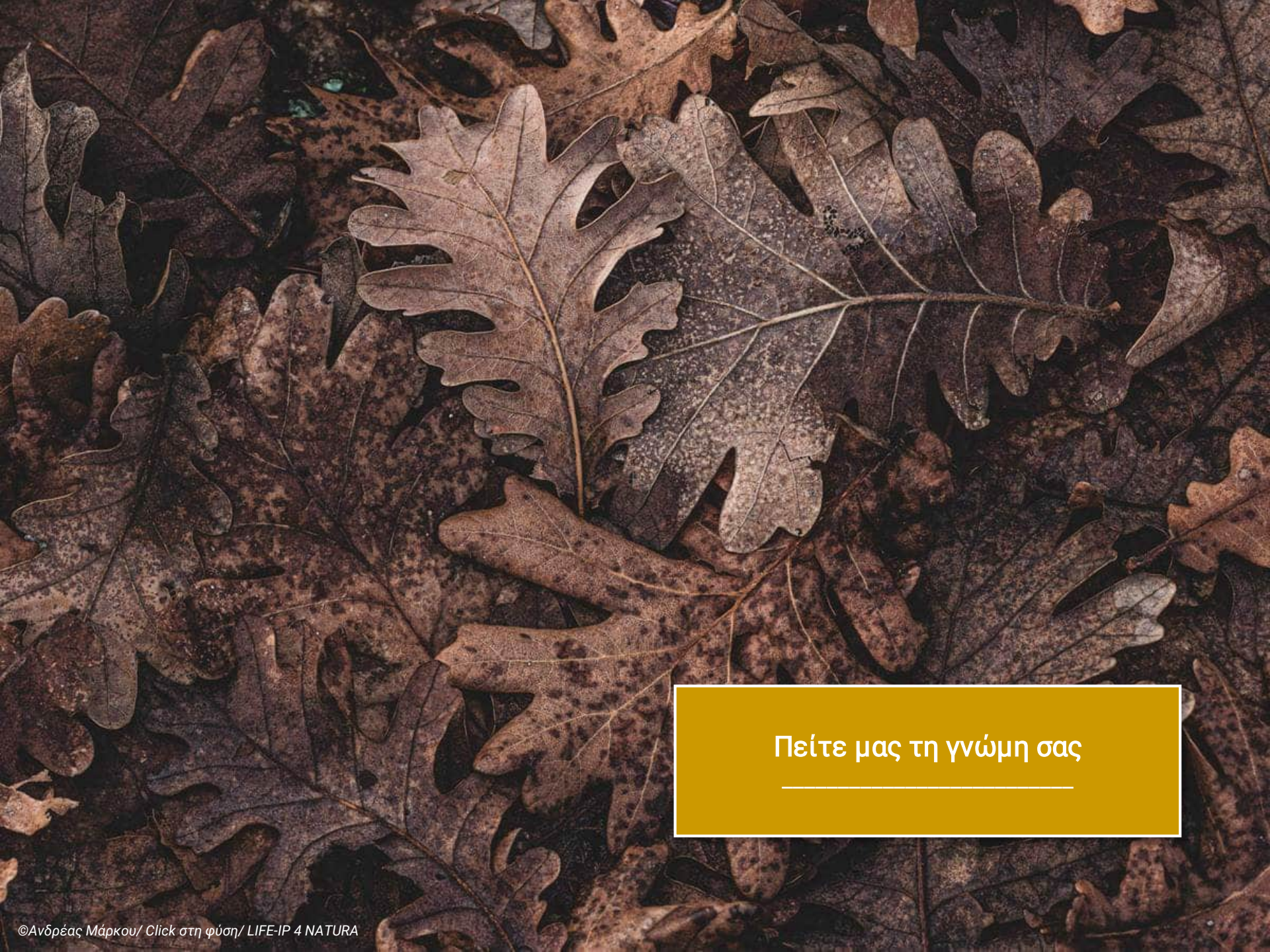

Πείτε μας τη γνώμη σας

©Ανδρέας Μάρκου/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Ερωτήσεις;

©Γεώργιος Καρκαλής/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

©Χαράλαμπος Παυλόπουλος/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομο διάλειμμα

Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι

- Προστατευόμενες Περιοχές της Ελλάδας
  - ✓ Διαφορετικά επίπεδα και μέσα προστασίας
  - ✓ Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών

Μέρος ΙΙ

- Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000
  - ✓ Οι ευρωπαϊκές οδηγίες για τη φύση
  - ✓ Το δίκτυο Natura 2000 στην Ευρώπη και στην Ελλάδα

Μέρος ΙΙ – Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Οι ευρωπαϊκές οδηγίες για τη φύση

Οδηγία για τους οικοτόπους (92/43/ΕΟΚ)

Προστατεύει τη βιοποικιλότητα στην ΕΕ, μέσω της διατήρησης των φυσικών τύπων οικοτόπων και των ειδών φυτών και ζώων που αναφέρονται στα Παραρτήματά της.

Σύμφωνα με αυτή, χαρακτηρίζονται Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) για περίπου 1.500 σπάνια και απειλούμενα φυτά και ζώα και 230 τύπους οικοτόπων.

Οδηγία για τα πτηνά (2009/147/ΕΚ)

Στοχεύει στην προστασία, στη διατήρηση, και στη ρύθμιση της εκμετάλλευσης όλων των άγριων πτηνών στην ΕΕ, καθώς και περιοχών που είναι σημαντικές για αυτά. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται και στα αποδημητικά πτηνά καθώς και στις σημαντικές για τη μετανάστευση περιοχές.

Χαρακτηρίζονται Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) για τα ενδιαιτήματα περίπου 500 ειδών πτηνών (Παράρτημα Ι) και για τα μεταναστευτικά με συχνή παρουσία.

Μέρος ΙΙ – Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Το δίκτυο Natura 2000 στην Ευρώπη

Οδηγία για τα πτηνά

Οδηγία για τους οικοτόπους

Δίκτυο Natura 2000

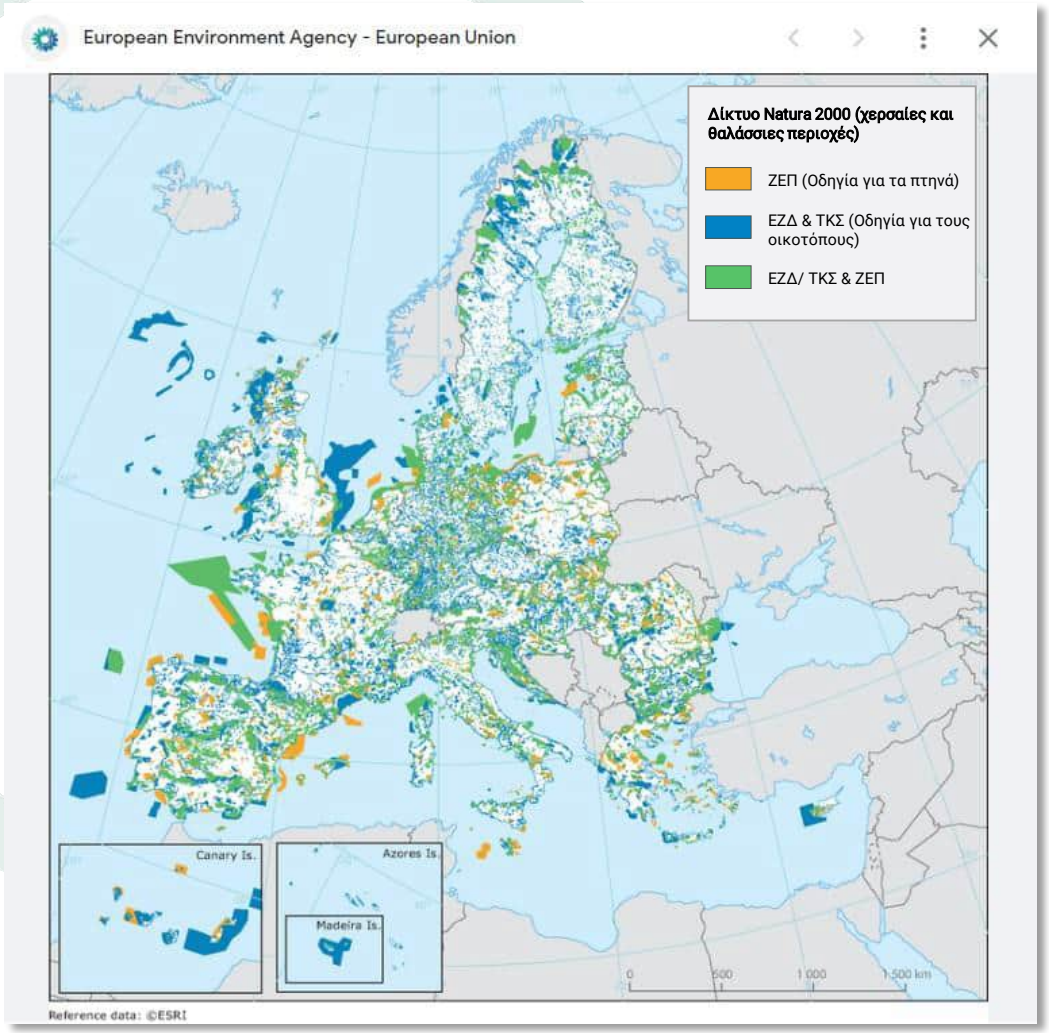

Προσαρμοσμένο από την ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος.

Μέρος ΙΙ – Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Το δίκτυο Natura 2000 στην Ευρώπη

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν, μέχρι σήμερα, οριστεί:

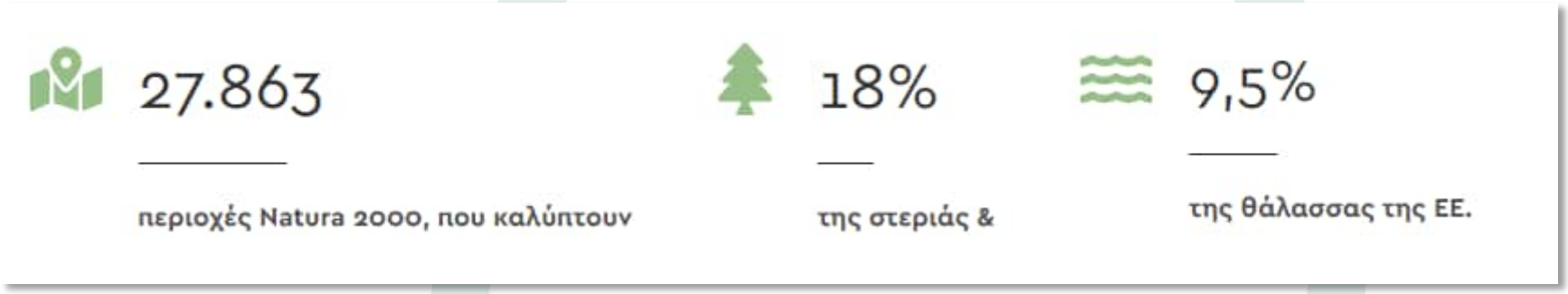

Οι οποίες συνολικά προστατεύουν:

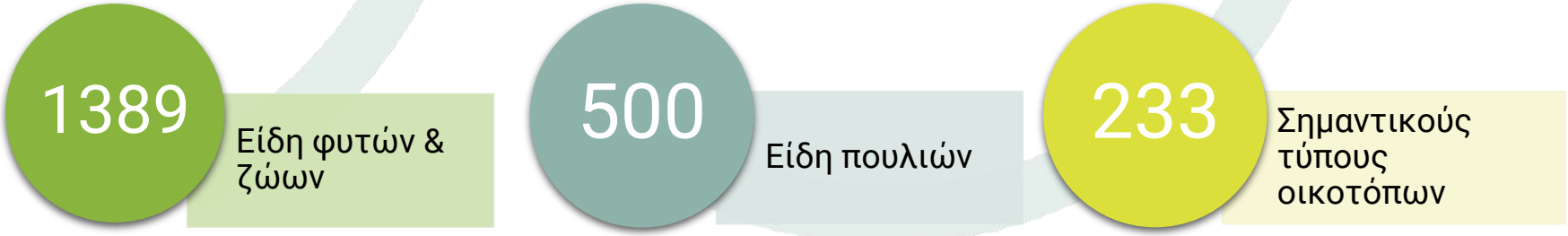

Μέρος ΙΙ – Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Το δίκτυο Natura 2000 στην Ευρώπη

Χερσαία

Υδάτινα

Θαλάσσια

Δασικά οικοσυστήματα **50%**

Αγροτικά (βοσκοτόπια και άλλες αγροτικές περιοχές) **40%**

Πολλές ημι-φυσικές περιοχές

Οικισμοί, χωριά και πόλεις **15%**

Φωτογραφίες:
©Φώτης Καφέτσης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA
©Κωνσταντίνος Βασιλάκης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA
©Γιώργος Αθανασίου/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA
©Παναγιώτης Μινέτος/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος ΙΙ – Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Το δίκτυο Natura 2000 στην Ευρώπη

Τι σημαίνει «δίκτυο» περιοχών;

Και γιατί είναι σημαντικό;

Το δίκτυο Natura 2000 φιλοδοξεί να είναι κάτι παραπάνω από το άθροισμα πολλών μεμονωμένων προστατευόμενων περιοχών.

Στόχος του είναι να αποτελεί ένα πραγματικά συνεκτικό και ανθεκτικό διευρωπαϊκό **δίκτυο για τη φύση**, που εξασφαλίζει τη **σύνδεση μεταξύ περιοχών**.

©Ιωάννης Σεμιτσόγλου/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Η σύνδεση

- εξασφαλίζει την ασφαλή μετακίνηση των ειδών κατά την αναζήτησης τροφής και καταφυγίου,
- συμβάλλει στην πρόληψη της γενετικής απομόνωσης των διαφορετικών πληθυσμών κάθε είδους,
- διευκολύνει τη μετανάστευση των ειδών, και
- υποστηρίζει τη διατήρηση και ενίσχυση υγιών οικοσυστημάτων

Μέρος ΙΙ – Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Το δίκτυο Natura 2000 στην Ευρώπη

Το δίκτυο Natura 2000:

- Αναγνωρίζει οι άνθρωποι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της φύσης
- Προωθεί τη συνύπαρξη
- Στοχεύει στη διασφάλιση της συμβατότητας των δραστηριοτήτων με την προστασία πολύτιμων ειδών και οικοτόπων, μέσω κατάλληλων ρυθμίσεων και προσαρμογών
- Ενθαρρύνει τις βιώσιμες μορφές δασοκομίας, αλιείας, γεωργίας, τουρισμού κ.λπ.

Φωτογραφίες:
©Βασίλης Αγοραστός/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA
©Ιωάννης Καραγιάννης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA
©Ζήσης Ζηκούλης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος ΙΙ – Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Το δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα

Natura 2000

446 περιοχές

28% χερσαίας έκτασης

20% θάλασσας

239 ΕΖΔ

181 ΖΕΠ

26 ΕΖΔ & ΖΕΠ

Μέρος ΙΙ – Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Το δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα

Το δίκτυο Natura 2000 προστατεύει **1.389** είδη φυτών και ζώων, **233** οικοτόπους και **500** είδη πουλιών στην **Ευρώπη**.

Από αυτά, **στην Ελλάδα** έχουν καταγραφεί:

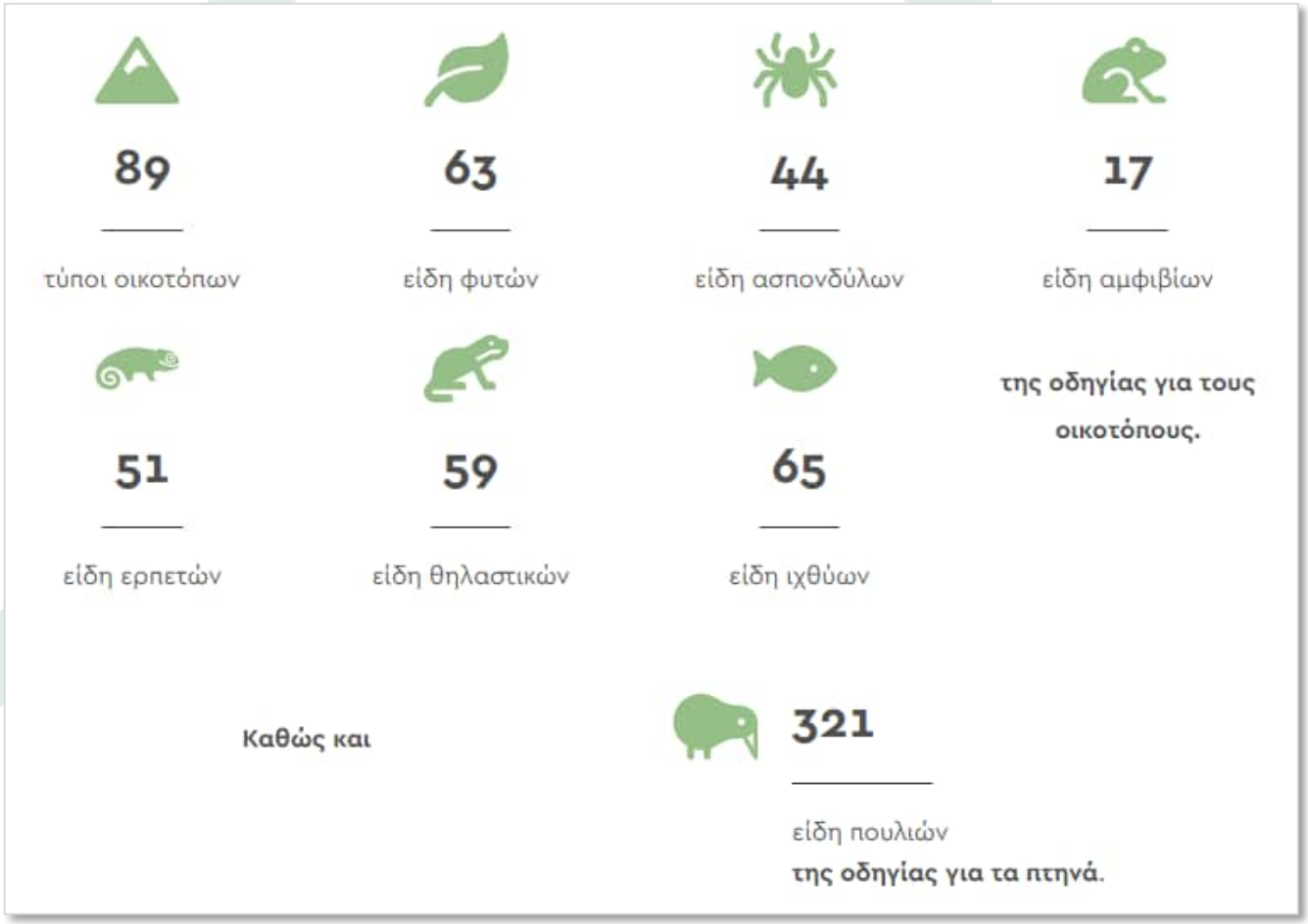

Μέρος ΙΙ – Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Επιλογή περιοχών & σύσταση δικτύου Natura 2000

Η σύσταση του δικτύου, γίνεται σε δύο στάδια:

1ο στάδιο – τα κράτη-μέλη της ΕΕ **επιλέγουν & προτείνουν** υποψήφιες περιοχές

2ο στάδιο – η Ευρωπαϊκή Επιτροπή **αναλύει, αξιολογεί και εγκρίνει** αυτές τις προτάσεις

Οδηγία για τα πτηνά

Τα κράτη μέλη της ΕΕ υποχρεούνται να ορίσουν τα «πιο κατάλληλα» εδάφη, σε αριθμό και επιφάνεια, για την προστασία **των ειδών που περιέχονται στο παράρτημα Ι** της οδηγίας καθώς και των **μεταναστευτικών ειδών.**

Οδηγία για τους οικοτόπους

Τα κράτη μέλη οφείλουν να ορίσουν τις περιοχές που είναι αναγκαίες για την διατήρηση ή, ενδεχομένως, την αποκατάσταση σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, των **τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος Ι** και των **οικοτόπων των οικείων ειδών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ** της εν λόγω οδηγίας.

Η επιλογή των περιοχών για ένταξη στο δίκτυο Natura 2000, γίνεται **αποκλειστικά και μόνο με επιστημονικά κριτήρια.**
Ωστόσο, **τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δεδομένα,** καθώς και τα τοπικά χαρακτηριστικά σε κάθε χώρα, αποτελούν βασική παράμετρο στον σχεδιασμό της **διαχείρισης, διακυβέρνησης και προστασίας** των περιοχών Natura 2000.

**Περιοχές με οικότοπο ή είδος προτεραιότητας πρέπει οπωσδήποτε να ενταχθούν στο δίκτυο.*

Μέρος ΙΙ – Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Τι προστατεύουν οι περιοχές Natura 2000;

Είδη και οικοτόπους ενωσιακού ενδιαφέροντος, δηλαδή σημαντικά για όλη την ΕΕ.

Είδη χλωρίδας & πανίδας

- Απειλούμενα
- Ευάλωτα
- Σπάνια
- Ενδημικά

- Χαρακτηριστικά μιας ή περισσότερων από τις 9 βιογεωγραφικές περιφέρειες της Ευρώπης

Τύπους οικοτόπων

- Οι πιο σημαντικοί σε επίπεδο ΕΕ

Πτηνά

- Όλα τα πτηνά της ΕΕ

- & τα μεταναστευτικά με συχνή παρουσία

Μέρος ΙΙ – Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Τι προστατεύουν οι περιοχές Natura 2000;

Οδηγία για τα πτηνά

Στόχος η προστασία όλων των άγριων πτηνών της Ευρώπης

Γι' αυτό ορίζονται προστατευόμενες περιοχές που ονομάζονται Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) σε τόπους που είναι σημαντικοί για την επιβίωση των πουλιών (για τροφή, καταφύγιο, φώλιασμα, αλλαγή φτερώματος, ανάπαυση κατά τη μετανάστευση, διαχείμαση κ.λπ.).

Στην Ευρώπη

ορίζονται ΖΕΠ για 194 απειλούμενα πτηνά και όλα τα μεταναστευτικά

Στην Ελλάδα

ορίζονται ΖΕΠ για **146** σημαντικά είδη πουλιών και όλα τα μεταναστευτικά

Μέρος ΙΙ – Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Παραδείγματα Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)

Όρος Φαλακρό (GR1140009)

- Υποστηρίζει πληθυσμό της απειλούμενης πετροπέρδικας
- Σημαντική για αρπακτικά όπως η αετογερακίνα, ο χρυσαετός και ο σταυραετός
- Και άλλα είδη πουλιών όπως η χαλκοκουρούνα και η πετροτριλίδα

Λίμνες Χειμαδίτιδα και Ζάζαρη (GR1340008)

- Παρουσία & αναπαραγωγή σπάνιων, απειλούμενων, καθώς και μεταναστευτικών πουλιών
- Χαρακτηριστικά: κιρκίρι, βαλτόπαπια, πορφυροτσικνιάς, μικροτσικνιάς, ο καλαμόκιρκος και το γκισάρι

Φωτογραφίες:
©Andrea Bonetti/ WWF Ελλάς
©Ιωάννης Συλλαϊδόπουλος/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος ΙΙ – Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Τι προστατεύουν οι περιοχές Natura 2000;

Οδηγία για τους οικοτόπους

Στόχος η προστασία σημαντικών οικοτόπων και απειλούμενων ειδών

Γι' αυτό ορίζονται Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) σε περιοχές όπου εντοπίζονται σημαντικοί οικότοποι και σε περιοχές που είναι σημαντικές για την επιβίωση των απειλούμενων ειδών.

Στην Ευρώπη

για 233 τύπους οικοτόπων και 1389 είδη

Στην Ελλάδα

για **89** τύπους οικοτόπων και **299** είδη

Μέρος ΙΙ – Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Παραδείγματα Ειδικών Ζωνών Διατήρησης (ΕΖΔ)

Δίκτη: οροπέδιο Λασιθίου, Καθαρό, Σελένα, Σελάκανο, Χαλασμένη Κορυφή (GR4320002)

- **Μεγάλη ποικιλία οικοτόπων**, με πυκνή δασική και μακία βλάστηση
- **Χαρακτηριστικά ενδημικά είδη χλωρίδας και πανίδας** της Κρήτης και της Ελλάδας
- Σημαντική η παρουσία της ενδημικής Κρητικής μυγαλής (*Crocidura zimmermanni*)

Σούνιο – Νησίδα Πατρόκλου και παράκτια θαλάσσια ζώνη (GR3000005)

- Και οι τρεις τύποι **οικοτόπων** που **αντιπροσωπεύουν χαρακτηριστικά μεσογειακά οικοσυστήματα** της Ελλάδας: δάση πεύκης, μακκία και φρυγανική βλάστηση.
- Στο θαλάσσιο τμήμα της, εντοπίζονται εκτεταμένα λιβάδια Ποσειδωνίας

Φωτογραφίες:
©nicnac1000/ Flickr
©Γιώργος Κρίκος/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος ΙΙ – Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Προστατευόμενοι τύποι οικοτόπων

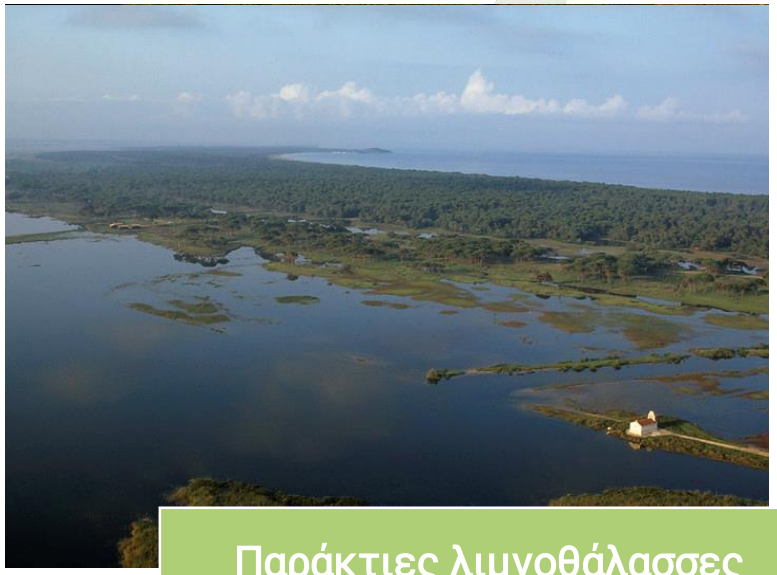

Παράκτιες λιμνοθάλασσες (Τύπος Οικοτόπου 1150*)

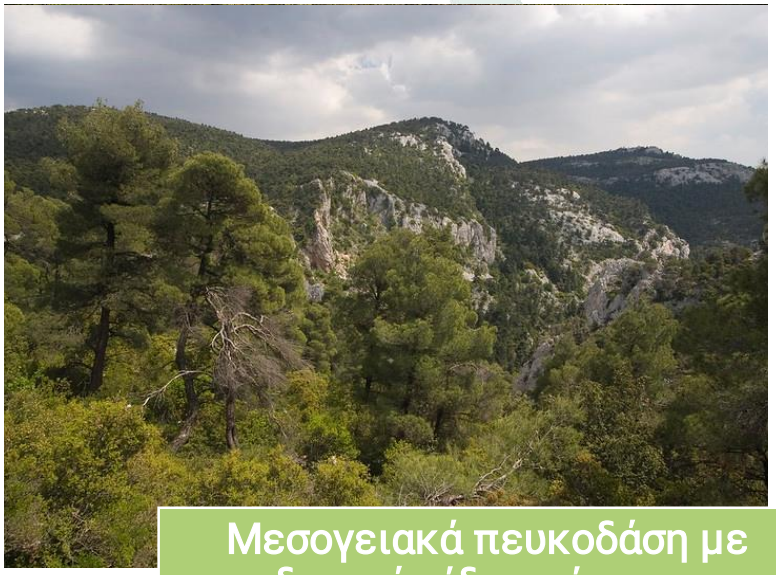

Μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά είδη πεύκων της Μεσογείου (ΤΟ 9540)

Φωτογραφίες:
©Andrea Bonetti/ WWF Ελλάς

Μέρος ΙΙ – Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Προστατευόμενα είδη

Μεσογειακή χελώνα (*Testudo hermanni*)

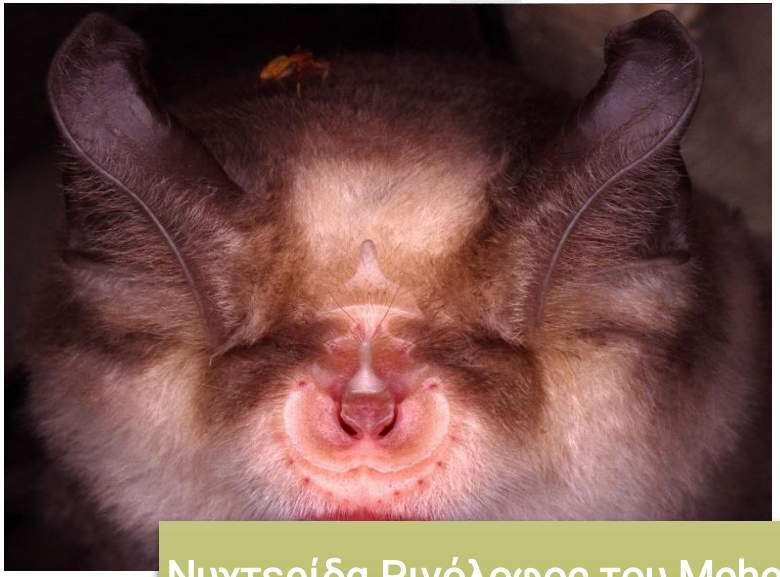

Νυχτερίδα Ρινόλοφος του Mehely (*Rhinolophus mehelyi*)

Φωτογραφίες:
©Andrea Bonetti/ WWF Ελλάς
©Καλούστ Παραγκαμιάν/ WWF Ελλάς

Μέρος ΙΙ – Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Τι ισχύει εντός και εκτός περιοχών Natura 2000;

Οδηγία για τους οικοτόπους (92/43/ΕΟΚ)	Προστατεύονται:
Τύποι φυσικών οικοτόπων παραρτήματος Ι	εντός περιοχών Natura 2000 (ΕΖΔ)
Είδη παραρτήματος ΙΙ	εντός περιοχών Natura 2000 (ΕΖΔ)
Είδη παραρτήματος IV	εντός **& εκτός** περιοχών Natura 2000
Είδη παραρτήματος V	εντός **& εκτός** περιοχών Natura 2000

ΟΔΗΓΙΑ 92/43/ΕΟΚ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι *ΤΥΠΟΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ Η ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΑΠΑΙΤΕΙ ΤΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΩΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΖΩΝΩΝ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ*
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ *ΖΩΙΚΑ ΚΑΙ ΦΥΤΙΚΑ ΕΙΔΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ Η ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΕΠΙΒΑΛΛΕΙ ΤΟΝ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟ ΕΙΔΙΚΩΝ ΖΩΝΩΝ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ*
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV *ΖΩΙΚΑ ΚΑΙ ΦΥΤΙΚΑ ΕΙΔΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝ ΑΥΣΤΗΡΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ*
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V *ΖΩΙΚΑ ΚΑΙ ΦΥΤΙΚΑ ΕΙΔΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ Η ΣΥΛΛΗΨΗ ΣΤΗ ΦΥΣΗ ΚΑΙ Η ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΥΠΟΚΕΙΝΤΑΙ, ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΣ, ΣΕ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ*

Οδηγία για τα πτηνά (2009/147/ΕΚ)	Προστατεύονται:
Όλα τα άγρια πτηνά της ΕΕ	εντός **& εκτός** περιοχών Natura 2000
Τα μεταναστευτικά πτηνά με συχνή παρουσία στην ΕΕ	εντός **& εκτός** περιοχών Natura 2000
Τα ενδιαιτήματα των άγριων πτηνών της ΕΕ (Παράρτημα Ι & μεταναστευτικά με συχνή παρουσία)	εντός περιοχών Natura 2000, αλλά **μπορεί να απαιτούνται μέτρα και εκτός**

ΟΔΗΓΙΑ 2009/147/ΕΚ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι *Για τα είδη που αναφέρονται στο παράρτημα Ι προβλέπεται η δημιουργία Ζωνών Ειδικής Προστασίας*

Μέρος ΙΙ – Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Πώς προστατεύουν οι περιοχές Natura 2000 τη βιοποικιλότητα;

Προστασία και διαχείριση

- Ρυθμίσεις για τις ανθρώπινες δραστηριότητες
- Διαχειριστικά μέτρα για την προστασία ειδών και οικοτόπων

Δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων για έργα και δραστηριότητες

Φύλαξη

Επιστημονική παρακολούθηση

Χρηματοδότηση

Μέρος ΙΙ – Το ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Πηγές πληροφόρησης για το δίκτυο Natura 2000

- Διαδικτυακή χαρτογραφική εφαρμογή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με τη συνδρομή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος:
  - Natura 2000 viewer
- Αρμόδιες αρχές της Ελλάδας:
  - το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ),
  - ο Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ) και οι Μονάδες Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΜΔΠΠ)
- Ιστοσελίδες σε ευρωπαϊκό αλλά και σε εθνικό επίπεδο:
  - Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών για τη Φύση (EUNIS)
  - Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πληροφοριών και Παρατηρήσεων για το Περιβάλλον (EIONET)
  - Η ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
  - Το Βαρόμετρο Natura 2000 (Natura 2000 Barometer)
  - Το διαδικτυακό συμμετοχικό Σύστημα Γεωγραφικών Πληροφοριών του έργου LIFE-IP 4 Natura
  - Το Εθνικό Πληροφοριακό σύστημα για τη βιοποικιλότητα της Ελλάδας (LIFE EL BIOS - hELlenic BIOdiversity Information System)
  - Ο Δικτυακός τόπος για τη φύση και τη βιοποικιλότητα της Ελλάδας
  - Το Οικοσκόπιο

Πείτε μας τη γνώμη σας

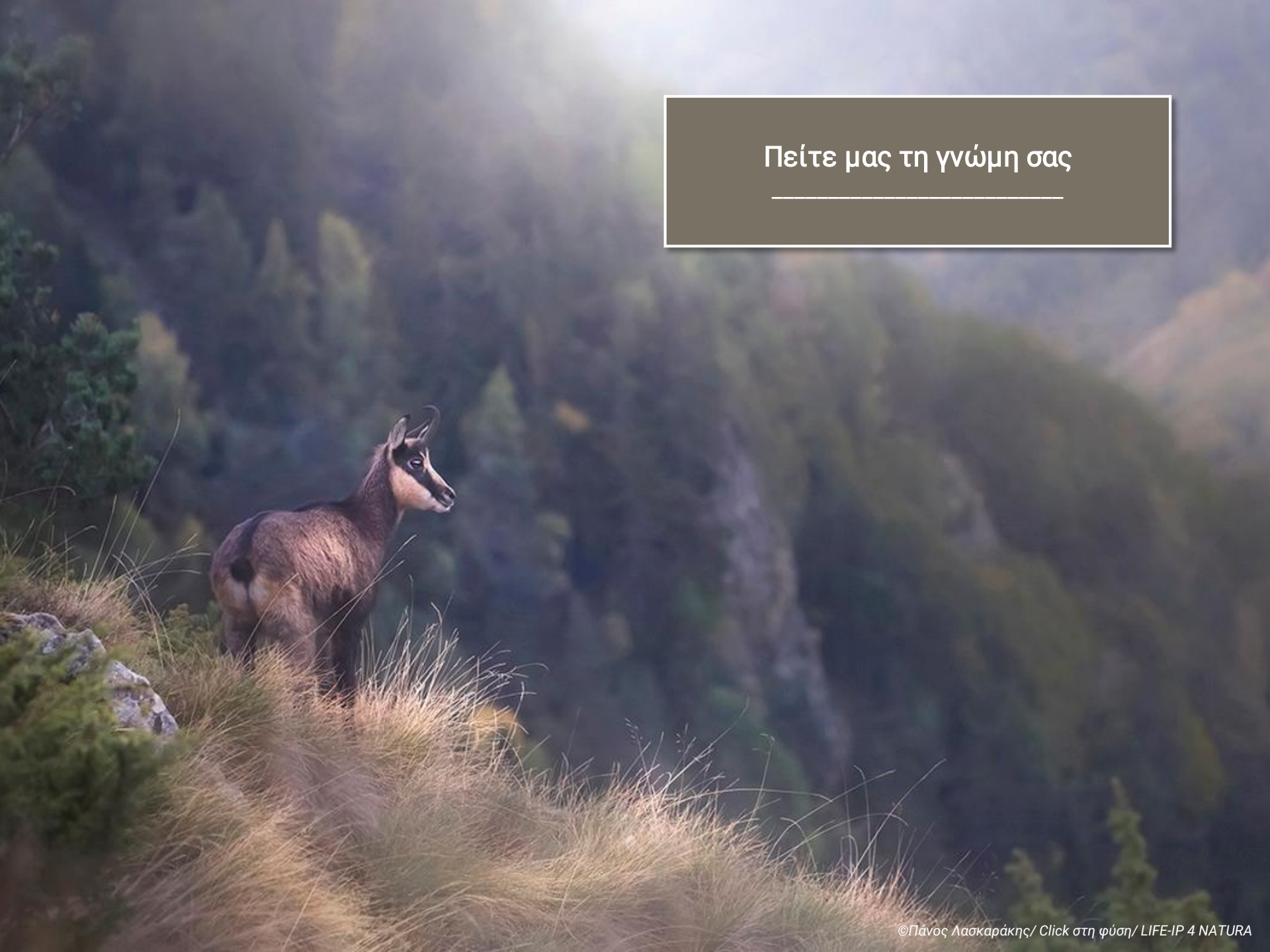

©Πάνος Λασκαράκης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Ερωτήσεις;

©Γεώργιος Καρκαλής/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομη αξιολόγηση

Η γνώμη σας είναι πολύτιμη!

©Ανδρέας Μάρκου/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομο ανώνυμο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης σεμιναρίου

Συνέχεια του προγράμματος ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Επόμενα βήματα

- Αποστολή υλικού σεμιναρίου και βεβαιώσεων παρακολούθησης
- Συνέχιση δράσεων κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Δείτε επιπλέον

- Ηλεκτρονική πλατφόρμα εκπαίδευσης «Εδώ ζούμε» (https://e-learning.edozoume.gr/)
- Ιστοσελίδα LIFE-IP 4 NATURA: Εδώ ζούμε (https://edozoume.gr/)
- Online περιήγηση στην έκθεση με τους νικητές του 3ου πανελλήνιου φωτογραφικού διαγωνισμού “Click στη Φύση” (https://edozoume.gr/click-sti-fysi-deite-ti-3d-fotografiki-ekthesi-me-ta-erga-poy-diakrithikan-ston-3o-fotografiko-diagonismo/)

Με τη συγχρηματοδότηση του προγράμματος LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη συγχρηματοδότηση του Πράσινου Ταμείου

Εδώ ζούμε Natura 2000

LIFE-IP 4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002)

©Γιώργος Αθανασίου/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας!

Δεκέμβριος 2023

Διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Διαδικτυακό σεμινάριο στο πλαίσιο του έργου LIFE-IP 4 NATURA

Δεκέμβριος 2023

Δημιουργία περιεχομένου & υλοποίηση διαδικτυακού σεμιναρίου:

Βασιλική Ορφανού, Εύα Καλλιβωκά, Γιώργος Μελισσουργός

©WWF Ελλάς, 2023

Εισαγωγή
Το έργο LIFE-IP 4 NATURA

- «Ολοκληρωμένες δράσεις για την διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων, και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα»
- 12 εταίροι
  (Συντονιστής το ΥΠΕΝ, και επιπλέον Πανεπιστήμιο Πατρών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, WWF Ελλάς, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Περιφέρεια Κρήτης, Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Περιφέρεια Αττικής, ΑΠΔ Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας, Πράσινο Ταμείο, ΟΦΥΠΕΚΑ)
- Διάρκεια 8 έτη (2017-2025)
- Ενίσχυση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα και συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για τη φύση
- Ολοκληρωμένη και συντονισμένη πρωτοβουλία για την υλοποίηση του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας για το δίκτυο Natura 2000
- Ενδεικτικές δράσεις: εκπόνηση και υλοποίηση σχεδίων δράσης ειδών και οικοτόπων, πιλοτική εφαρμογή ΣΔ σε επιλεγμένες περιοχές, χαρτογράφηση και αξιολόγηση οικοσυστημικών υπηρεσιών κ.α.

Εισαγωγή

Το πρόγραμμα ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Στόχος του είναι η επαύξηση των γνώσεων και η βελτίωση της κατανόησης θεμάτων όπως:

- *το νομικό πλαίσιο για την προστασία της βιοποικιλότητας,*
- *η διαχείριση των περιοχών Natura 2000 της Ελλάδας,*
- *η διακυβέρνηση των προστατευόμενων περιοχών,*
- *καλές πρακτικές διαχείρισης, κ.α.*

- Βασίζεται σε χαρτογράφηση εμπλεκομένων και σχεδιάστηκε σύμφωνα με τις γνώσεις, τις απόψεις και τις ανάγκες κατάρτισής τους

- Περιλαμβάνει δράσεις ενημέρωσης, διαδικτυακά και δια ζώσης σεμινάρια, ηλεκτρονική ασύγχρονη τηλεκπαίδευση, καθώς και δράσεις εξοικείωσης με νέα εργαλεία

- Οι δράσεις θα συνεχιστούν μέχρι και την ολοκλήρωση του έργου (2025+)

Εισαγωγή
Σύντομη γνωριμία

Δείξε μας που βρίσκεσαι στην Ελλάδα!

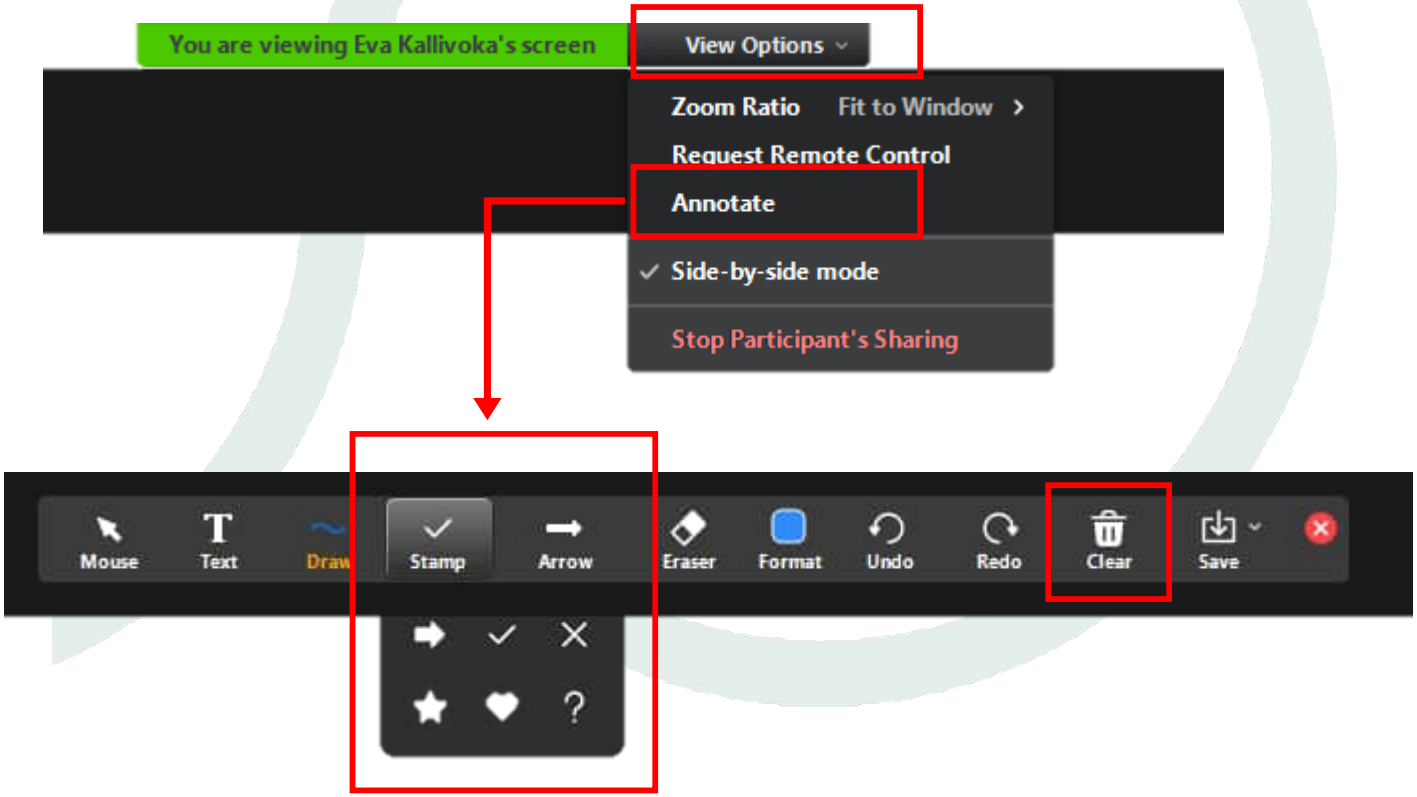

WWF

Οικοσκόπιο

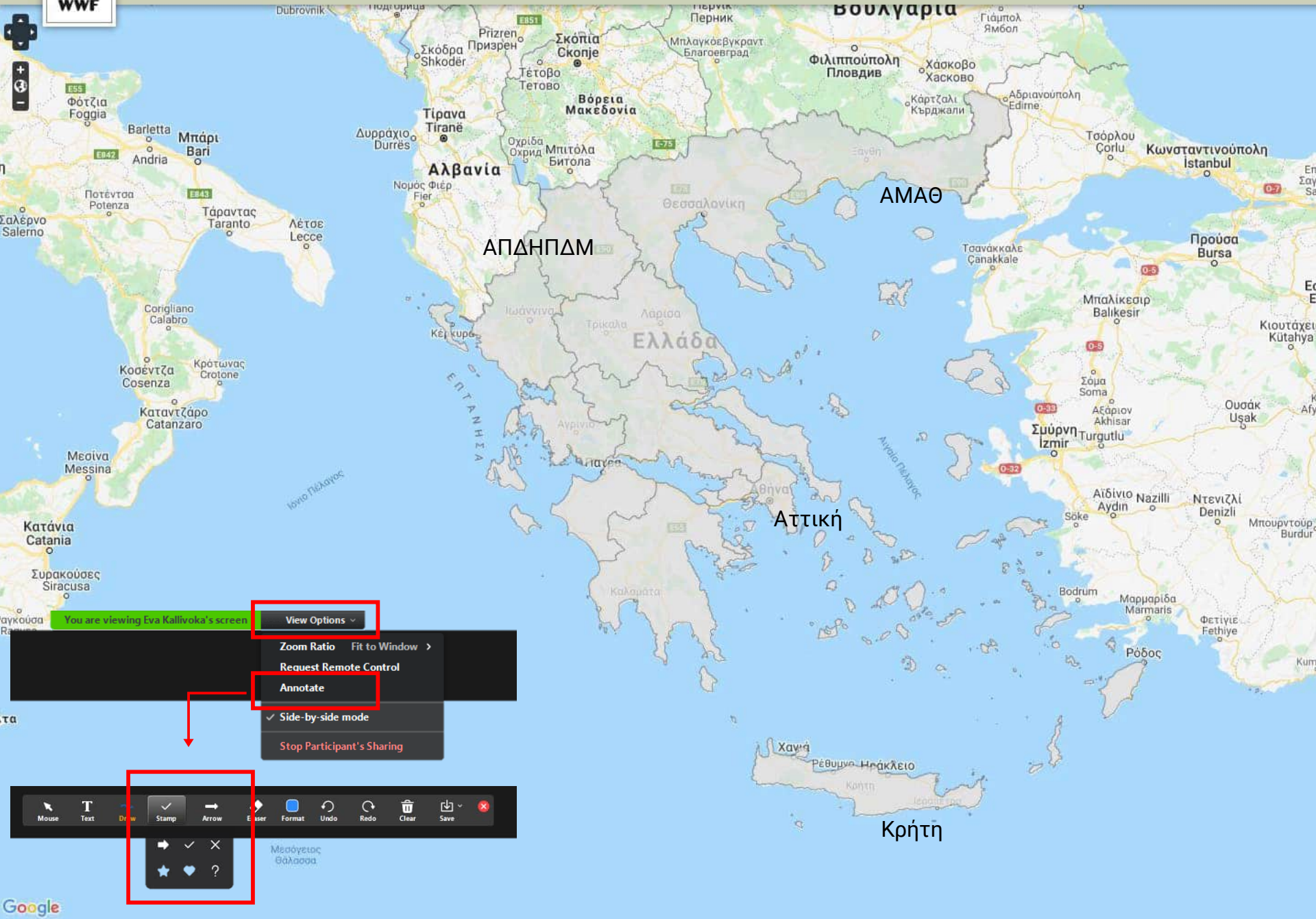

Διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

Στόχοι σεμιναρίου

Μέρος Ι

Τι σημαίνει διαχείριση των περιοχών Natura 2000;

- ✓ Προστασία της βιοποικιλότητας
- ✓ Η έννοια της διαχείρισης
- ✓ Εργαλεία διαχείρισης

Μέρος ΙΙ

Πώς γίνεται η διαχείριση των περιοχών Natura 2000;

- ✓ Σχέδιο Διαχείρισης
- ✓ Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών
- ✓ Χρηματοδότηση προστατευόμενων περιοχών

Μέρος Ι – Προστασία της βιοποικιλότητας

Βιοποικιλότητα – Ορισμός

Ως «**βιολογική ποικιλότητα**» (biological diversity) νοείται η ποικιλία των ζώντων οργανισμών κάθε προέλευσης περιλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, χερσαίων, θαλασσίων και άλλων υδατικών οικοσυστημάτων και οικολογικών συμπλεγμάτων, των οποίων αποτελούν μέρος.

Περιλαμβάνει την ποικιλότητα εντός των ειδών, μεταξύ ειδών και μεταξύ οικοσυστημάτων.

(Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα, Ρίο ντε Τζανέιρο 1992)

- Η ποικιλία όλων των μορφών ζωής στη Γη, σε διαφορετικά επίπεδα, αναπόσπαστα τμήματα ενός ενιαίου συνόλου
- Αλλάζει με το πέρασμα του χρόνου
- Αναντικατάστατο «δίχτυ ασφαλείας» για την υγεία του πλανήτη και για τον άνθρωπο

Μέρος Ι – Προστασία της βιοποικιλότητας

Μέσα προστασίας

Προστασία ειδών:

διατήρηση των σημαντικών, σπάνιων, και απειλούμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας

Προστασία περιοχών:

διατήρηση της βιοποικιλότητας και της φυσικής και πολιτισμικής κληρονομιάς

Φωτογραφίες:
©Γεώργιος Καρκαλής/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA
©Ελευθερία Σουπιάδου/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Προστασία της βιοποικιλότητας

Το δίκτυο Natura 2000 στην Ευρώπη

Οδηγία για τα πτηνά

Οδηγία για τους οικοτόπους

Δίκτυο Natura 2000

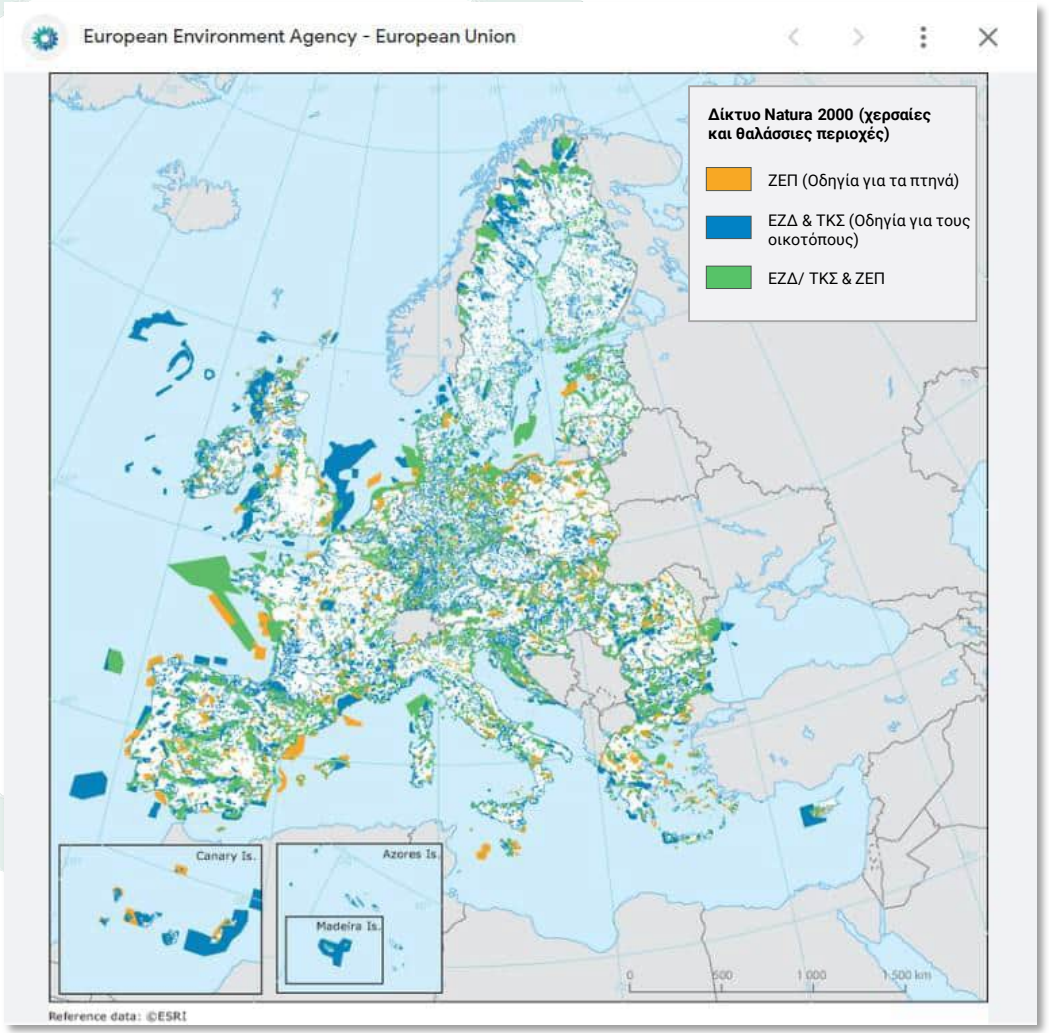

Προσαρμοσμένο από την ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος.

Μέρος Ι – Προστασία της βιοποικιλότητας

Το δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα

Natura 2000

446 περιοχές

28% χερσαίας έκτασης

20% θάλασσας

239 ΕΖΔ

181 ΖΕΠ

26 ΕΖΔ & ΖΕΠ

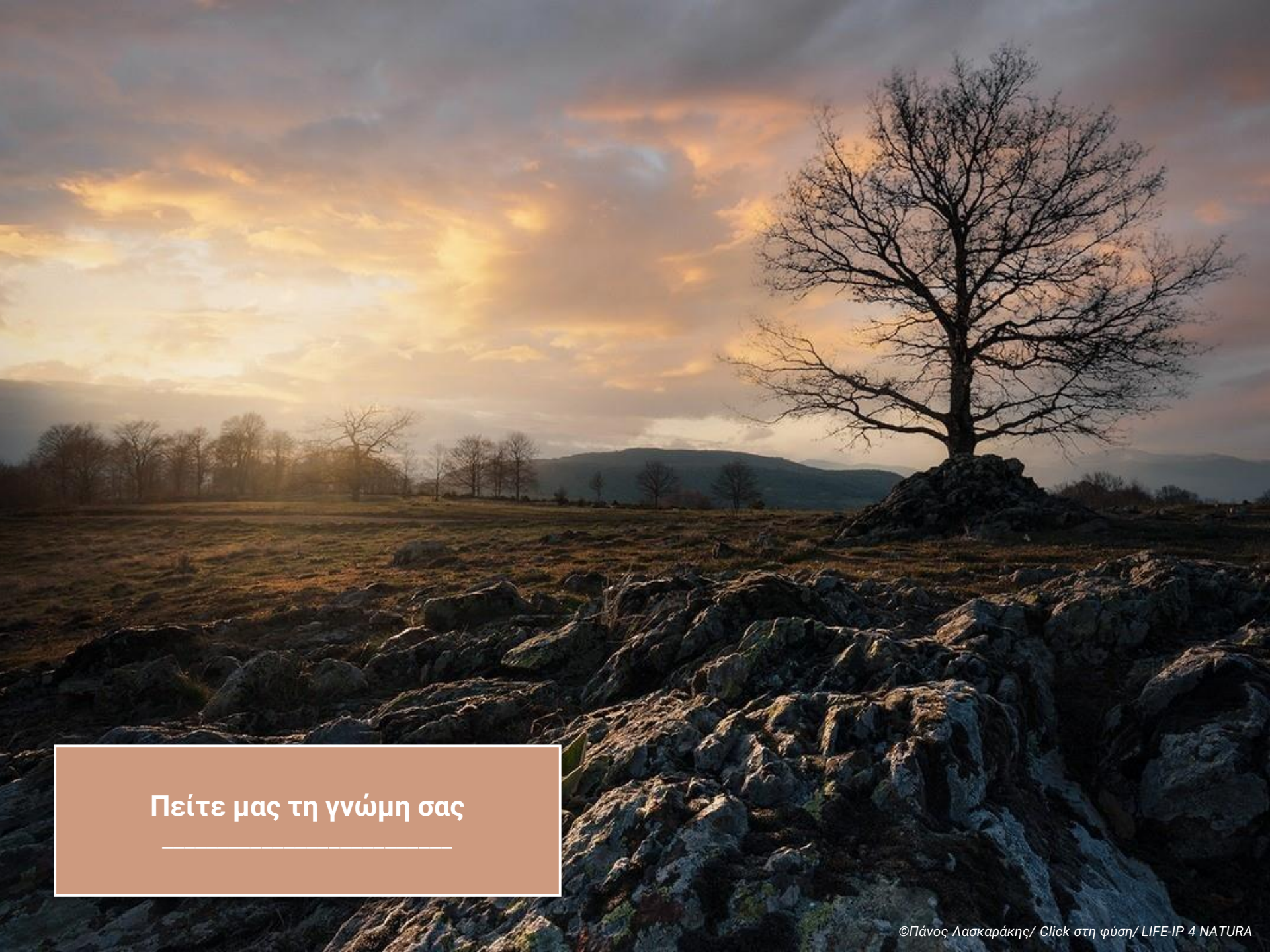

Πείτε μας τη γνώμη σας

©Πάνος Λασκαράκης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Προστασία της βιοποικιλότητας

Πώς οι περιοχές Natura 2000 προστατεύουν τη βιοποικιλότητα

1. Καθορίζονται στόχοι διατήρησης για προστατευόμενα είδη και οικοτόπους

- Προσδιορίζουν ποια είναι η επιθυμητή κατάσταση διατήρησης/ το επιθυμητό αποτέλεσμα που επιχειρούμε να πετύχουμε μέσω της διαχείρισης για κάθε προστατευτέο αντικείμενο και για κάθε περιοχή
- Αντικατοπτρίζουν τη σημασία που έχει μια περιοχή για τη διατήρηση των σημαντικών οικοτόπων και ειδών που φιλοξενεί, καθώς και για τη συνοχή του ίδιου του δικτύου περιοχών Natura 2000

©Ζήσης Ζηκούλης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Προστασία της βιοποικιλότητας

Πώς οι περιοχές Natura 2000 προστατεύουν τη βιοποικιλότητα

©Βασίλειος Στεργιόπουλος/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

2. Ορίζονται και εφαρμόζονται μέτρα διατήρησης και αποκατάστασης

- Ειδικότερα μέτρα για κάθε περιοχή ξεχωριστά, ανάλογα με τα ιδιαίτερα οικολογικά χαρακτηριστικά της, τα προστατευόμενα είδη και τους οικοτόπους που αυτή περιλαμβάνει
- Διασφάλιση της ουσιαστικής και αποτελεσματικής εφαρμογής τους.

Μέρος Ι – Προστασία της βιοποικιλότητας

Πώς οι περιοχές Natura 2000 προστατεύουν τη βιοποικιλότητα

3. Εκτιμώνται δεόντως όλες οι επιπτώσεις κάθε έργου ή σχεδίου που είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά μια περιοχή Natura 2000

- Εξασφαλίζουμε ότι το εκάστοτε έργο ή σχέδιο δεν θα επηρεάσει σημαντικά τους οικοτόπους και τα είδη που προστατεύει η κάθε περιοχή Natura 2000
- Ακολουθείται μια αναλυτική διαδικασία εκτίμησης των πιθανών επιπτώσεων και της έντασής τους, για κάθε σχεδιαζόμενο έργο ή σχέδιο που θα μπορούσε να έχει σημαντικές επιπτώσεις σε μια προστατευόμενη περιοχή

©Φώτης Καφέτσης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Προστασία της βιοποικιλότητας

Πώς οι περιοχές Natura 2000 προστατεύουν τη βιοποικιλότητα

©Ζήσης Ζηκούλης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

4. Γίνεται σωστή εποπτεία και φύλαξη

- Εξασφαλίζεται η διατήρηση των ειδών και προφυλάσσεται η ακεραιότητα των προστατευόμενων περιοχών
- Περιλαμβάνει Σχέδια Φύλαξης ππ, έλεγχοι για την ορθή και πλήρη εφαρμογή των όρων που έχουν τεθεί κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση, και, σε περίπτωση παραβάσεων, τις κυρώσεις που προβλέπει η νομοθεσία

Μέρος Ι – Προστασία της βιοποικιλότητας

Πώς οι περιοχές Natura 2000 προστατεύουν τη βιοποικιλότητα

5. Υλοποιείται πρόγραμμα παρακολούθησης και συντάσσονται σχετικές αναφορές

- Εφαρμόζεται ένα σύστημα επιστημονικής παρακολούθησης της κατάστασης και των τάσεων των προστατευτέων στοιχείων της φύσης
- Δείχνει εάν πετυχαίνουμε τους στόχους μας, βοηθάει να εντοπίσουμε έγκαιρα τυχόν προβλήματα, και να κάνουμε τις σωστές αλλαγές
- Υποβάλλουμε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναλυτική έκθεση για το δίκτυο Natura 2000 , κάθε 6 χρόνια

©Αθανάσιος Λιάπης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Προστασία της βιοποικιλότητας

Πώς οι περιοχές Natura 2000 προστατεύουν τη βιοποικιλότητα

©Δημήτριος Γιώβης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

6. Εκτιμώνται οι χρηματοδοτικές ανάγκες και εντοπίζονται τα κατάλληλα χρηματοδοτικά μέσα

- Απαραίτητη προϋπόθεση ώστε να υποστηρίζεται όλη η λειτουργία του συστήματος διαχείρισης των περιοχών Natura 2000
- Η ευθύνη για τη χρηματοδότηση ανήκει στα κράτη μέλη, με επιπλέον υποστήριξη από διάφορα ταμεία της ΕΕ, καθώς και από το χρηματοδοτικό μέσο LIFE

Μέρος Ι – Προστασία της βιοποικιλότητας

Πώς οι περιοχές Natura 2000 προστατεύουν τη βιοποικιλότητα

Είναι υποχρεωτική η λήψη μέτρων στις περιοχές Natura 2000;

Ναι!

- ενεργή διαχείριση ή λήψη μέτρων αποκατάστασης, όπως π.χ. απομάκρυνση ξενικών ειδών, εποχική κοπή καλαμώνων κ.α.
- λήψη προστατευτικών μέτρων ώστε να αποφεύγεται η όχληση κάποιου είδους κατά την περίοδο της αναπαραγωγής του, όπως π.χ. η εποχική απαγόρευση της θήρας ή της αλιείας

Μέρος Ι – Διαχείριση προστατευόμενων περιοχών

Η έννοια της διαχείρισης - ορισμός

Η **διαχείριση** μιας προστατευόμενης περιοχής είναι μια **διαδικασία** που περιλαμβάνει

- **τη διαμόρφωση** και **εφαρμογή** ρυθμίσεων, δράσεων και έργων (**μέτρα διατήρησης**),
- την **αξιολόγηση** της εφαρμογής αυτών των μέτρων, και
- την **αναθεώρηση και προσαρμογή** τους στα νέα δεδομένα.

Συνολικά, αποσκοπεί στην **επίτευξη των στόχων προστασίας, διατήρησης και αποκατάστασης** των σημαντικών οικολογικών χαρακτηριστικών για τα οποία η περιοχή αυτή έχει θεσμοθετηθεί (**προστατευτέα αντικείμενα**).

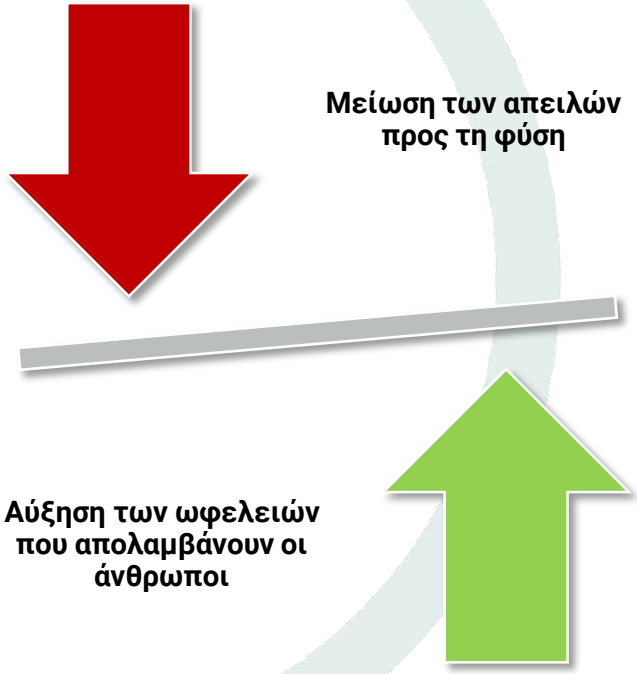

Μέρος Ι – Διαχείριση προστατευόμενων περιοχών

Η έννοια της διαχείρισης – κυκλική διαδικασία

©Δημήτρης Αραμπατζής/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Διαχείριση προστατευόμενων περιοχών

Η έννοια της διαχείρισης - στάδια

Σχεδιασμός

ορίζονται οι επιθυμητοί στόχοι διατήρησης για τα προστατευτέα αντικείμενα, μελετώνται ειδικότερα οι περιοχές και διατυπώνονται προτάσεις μέτρων, τα οποία στη συνέχεια θεσμοθετούνται

Υλοποίηση

οργανώνονται και διατίθενται οι απαιτούμενοι πόροι (ανθρώπινοι και οικονομικοί) και υλοποιούνται τα απαραίτητα έργα και δράσεις, επιπλέον ελέγχεται εάν οι ρυθμίσεις και οι όροι για την άσκηση δραστηριοτήτων εφαρμόζονται ορθά

Αξιολόγηση & αναθεώρηση

ελέγχεται εάν έχουν επιτευχθεί οι στόχοι διαχείρισης και σε ποιόν βαθμό, καθώς και εάν έχει παραχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα, γίνεται η αναθεώρηση των στόχων και των μέτρων διαχείρισης, καθώς και η επιλογή πιθανών διορθωτικών ενεργειών

Μέρος Ι – Διαχείριση προστατευόμενων περιοχών

Η έννοια της διαχείρισης – βήματα & εργαλεία

1. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	ΕΡΓΑΛΕΙΑ
Ένταξη περιοχών στο δίκτυο Natura 2000	• Μελέτες ΥΠΕΝ • Εθνικός κατάλογος περιοχών του δικτύου Natura 2000
Καθορισμός στόχων διατήρησης	• Πρόγραμμα Εποπτείας • Στόχοι διατήρησης για ΕΖΔ/ΤΚΣ και ΖΕΠ
Προκαταρκτικό στάδιο για καθορισμό μέτρων	➢ **Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη (ΕΠΜ)**
Θεσμοθέτηση μέτρων	➢ **Προεδρικό Διάταγμα (ΠΔ)**
	➢ **Σχέδιο Διαχείρισης (ΣΔ)**
2. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ	
Εφαρμογή διαχειριστικών παρεμβάσεων (μέτρα, έργα και δράσεις)	
Φύλαξη / περιβαλλοντικοί έλεγχοι / κυρώσεις για παραβάσεις	
3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ	
Παρακολούθηση κατάστασης διατήρησης	
Αξιολόγηση αποτελεσμάτων διαχείρισης, αναθεώρηση και επανασχεδιασμός για την επόμενη φάση υλοποίησης	

Πείτε μας τη γνώμη σας

©Κωνσταντίνος Βασιλάκης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος Ι – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Εργαλεία για τη λήψη μέτρων

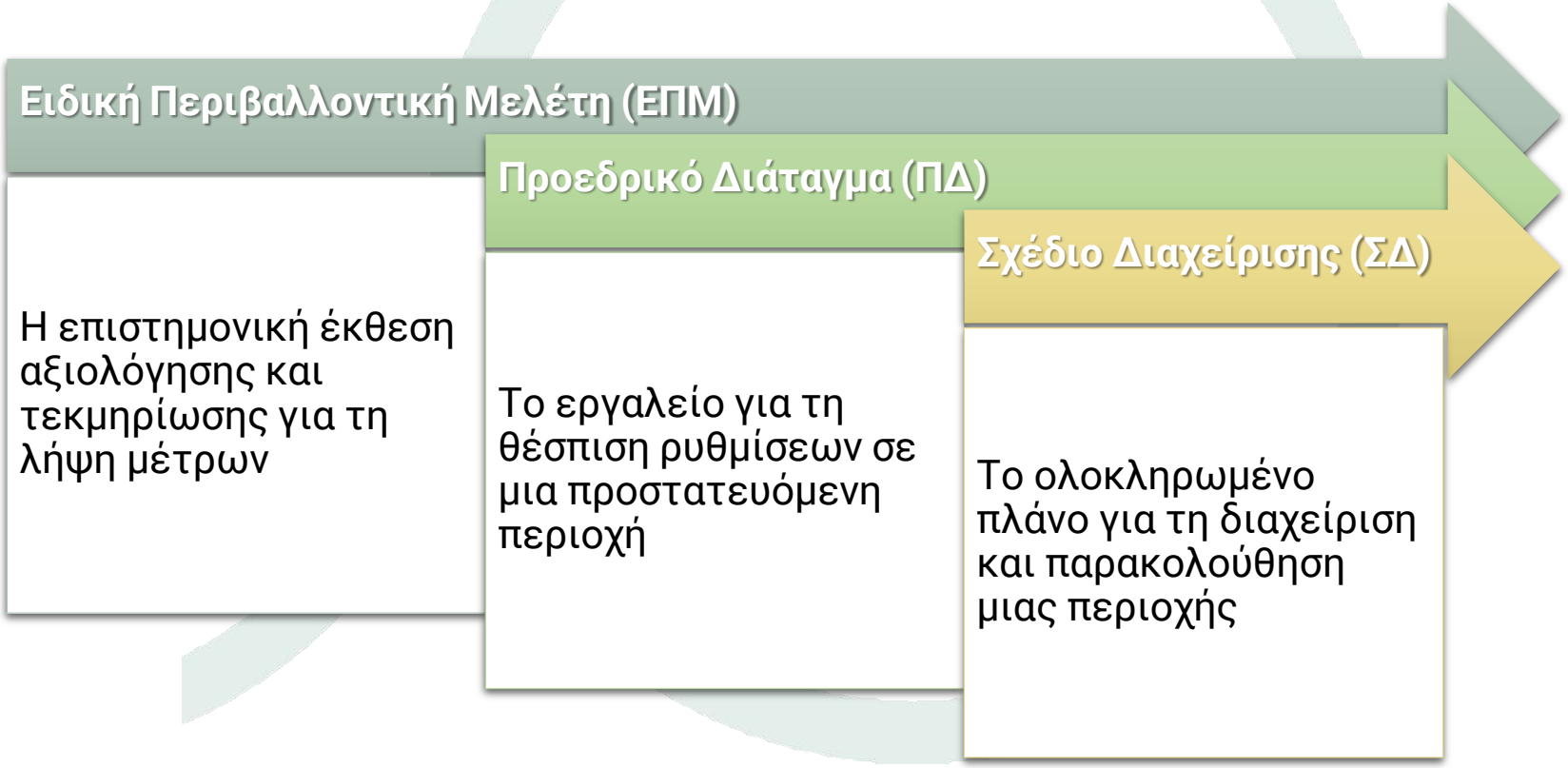

Μέρος Ι – Διαχείριση περιοχών Natura 2000
Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη (ΕΠΜ)

Ειδικότερα, σε μια ΕΠΜ:

Ανάλυση κατάστασης και οικολογικής αξίας	Ορισμός προστατευτέων αντικειμένων	Καταγραφή απειλών και πιέσεων
Επιλογή χαρακτηρισμού ππ	Διαμόρφωση στόχων διαχείρισης	Ορισμός ζωνών προστασίας
Προτάσεις ρυθμίσεων όρων, περιορισμών, & χρήσεων γης	Καθορισμός διαχειριστικών δράσεων	Πλάνο υλοποίησης

*Κάθε ΕΠΜ **τίθεται υποχρεωτικά σε δημόσια διαβούλευση** πριν την έγκρισή της

Μέρος Ι – Διαχείριση περιοχών Natura 2000
Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη (ΕΠΜ)

Που βρισκόμαστε σήμερα?

2019: Έναρξη έργου «Εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών, Σύνταξη Προεδρικών Διαταγμάτων Προστασίας και Σχεδίων Διαχείρισης για τις Περιοχές του Δικτύου Natura 2000»

2024: Αναμενόμενη ολοκλήρωση

Έργο ΕΠΜ/ΠΔ/ΣΔ – Νοε

Σύνολο μελετών:

23

Μελέτες με ολοκληρωμένη διαβούλευση:

13

Εγκεκριμένες μελέτες:

1

Μέρος Ι – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Προεδρικό Διάταγμα (ΠΔ)

- Καταρτίζεται με βάση την ΕΠΜ
- Κατατίθεται στην Επιτροπή ΦΥΣΗ 2000 για γνωμοδότηση
- Υποβάλλεται σε έλεγχο και επεξεργασία από το ΣτΕ
- Τίθεται σε δημόσια διαβούλευση
- Δημοσιεύεται στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως

Ειδικότερα, ένα ΠΔ:

- χαρακτηρίζει και οριοθετεί μια περιοχή ή ομάδα περιοχών Natura 2000 ή ένα Εθνικό Πάρκο,
- καθορίζει περιφερειακές εκτάσεις προστασίας και οικολογικούς διαδρόμους που διασυνδέουν τις π.π.,
- ορίζει διαβαθμισμένες ζώνες προστασίας,
- ρυθμίζει τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες ανά ζώνη προστασίας -αλλά και στις γειτονικές εκτάσεις- μέσα από τον καθορισμό χρήσεων γης.

Μέρος Ι – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Σχέδιο Διαχείρισης (ΣΔ)

Το ολοκληρωμένο πλάνο για τη διαχείριση μιας προστατευόμενης περιοχής.

ΣΔ

περιλαμβάνει τους **στόχους διατήρησης** και ιεραρχεί τις **προτεραιότητες διαχείρισης** για τη συγκεκριμένη περιοχή,

προτείνει **δράσεις, παρεμβάσεις και μέτρα** με στόχο την προστασία και διαχείριση των προστατευτέων αντικειμένων,

εξειδικεύει **όρους και περιορισμούς** για δραστηριότητες και έργα,

προσδιορίζει **κατευθύνσεις και προτεραιότητες** για την υλοποίηση έργων και δράσεων,

καθορίζει το **πρόγραμμα παρακολούθησης** της κατάστασης των προστατευτέων αντικειμένων, και τη **διαδικασία αξιολόγησης** της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης, και, επιπλέον

συνοδεύεται από **σχέδιο δράσης**, που είναι το αναλυτικό πλάνο υλοποίησης των διαχειριστικών μέτρων

Μέρος Ι – Διαχείριση περιοχών Natura 2000
Σχέδιο Διαχείρισης (ΣΔ)

Αξιολόγηση, αναθεώρηση και επικαιροποίηση ΣΔ:
η νομοθεσία δεν προβλέπει συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα

Ωστόσο, η διάρκεια ενός σχεδίου διαχείρισης θα πρέπει να είναι σχετικά σύντομη ώστε να υπάρχει η δυνατότητα αναθεώρησής του σύμφωνα με τις αρχές του προσαρμοστικού σχεδιασμού.

Περιλαμβάνει **σχέδιο δράσης:** το πλάνο υλοποίησης των διαχειριστικών παρεμβάσεων.

Με αυτά:

- προτεραιοποιούνται τα μέτρα διαχείρισης,
- προσδιορίζεται το κόστος, οι πηγές και οι φορείς χρηματοδότησης των μέτρων αυτών, και
- καθορίζεται το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης και οι φορείς υλοποίησης.

καταρτίζεται με βάση την ΕΠΜ

Εγκρίνεται με ΥΑ ή ΚΥΑ

Μέρος Ι – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Πλήρες θεσμικό καθεστώς

*λήψη των λεγόμενων «προσωρινών μέτρων» με ΥΑ ή ΚΥΑ διάρκειας 5 ετών

Μέρος Ι – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Ζώνες προστασίας προστατευόμενων περιοχών

*Και άρα χρειάζονται ένα διαφοροποιημένο καθεστώς προστασίας με επιμέρους μικρότερες **ζώνες κλιμακούμενης προστασίας**

Μέρος Ι – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Ζώνες προστασίας προστατευόμενων περιοχών

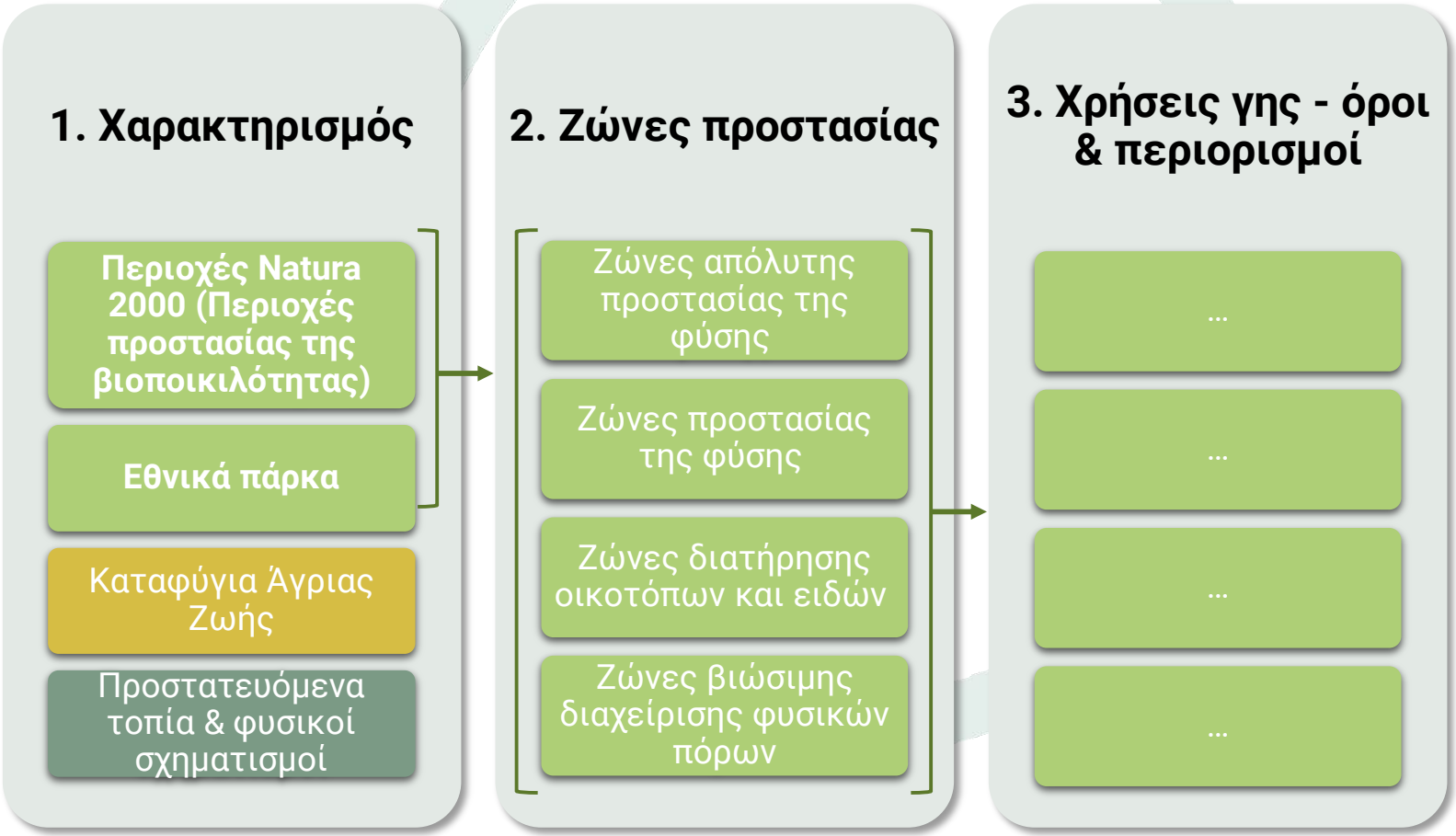

Μέρος ΙΙ – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Ζώνες προστασίας προστατευόμενων περιοχών

Βαθμός προστασίας	Κατηγορίες ζωνών	Καθεστώς προστασίας	Τι αφορά	Ρύθμιση δραστηριοτήτων
Πολύ αυστηρός	Ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης	Εξαιρετικά αυστηρή προστασία	Εξαιρετικά ευαίσθητοι οικότοποι ή/και ενδιαιτήματα ειδών	Επιτρέπονται αποκλειστικά και μόνο δραστηριότητες ή επεμβάσεις σχετικές με τη διατήρηση και προστασία των προστατευτέων αντικειμένων
	Ζώνη προστασίας της φύσης	Αυστηρή προστασία	Ευαίσθητοι οικότοποι ή/και ενδιαιτήματα ειδών	Δεν επιτρέπεται οποιαδήποτε δραστηριότητα ή επέμβαση μπορεί να μεταβάλλει προς το χειρότερο τη φυσική κατάσταση των προστατευτέων αντικειμένων ή υπονομεύει την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης
	Ζώνη διατήρησης οικοτόπων και ειδών	Κατάλληλη διαχείριση	Τα προστατευτέα αντικείμενα που ορίζονται σε κάθε περιοχή	Απαγορεύονται ή περιορίζονται οι ανθρώπινες δραστηριότητες που μπορεί να υποβαθμίσουν την κατάσταση διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων
Λιγότερο αυστηρός	Ζώνη βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων	Συνύπαρξη προστατευτέου αντικειμένου με πολιτισμικές αξίες και ανθρωπογενείς δραστηριότητες	Τα προστατευτέα αντικείμενα που ορίζονται σε κάθε περιοχή	Ρυθμίζονται κατάλληλα οι ανθρώπινες δραστηριότητες που μπορεί να υποβαθμίσουν την κατάσταση διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων

Μέρος Ι – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Ζώνες προστασίας και χρήσεις γης (απόσπασμα αντιστοίχισης)

Ειδικές κατηγορίες χρήσεων	Ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης	Ζώνη προστασίας της φύσης	Ζώνη διαχείρισης οικοτόπων και ειδών	Ζώνη βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων
1. Κατοικία	ΝΑΙ (για προσωπικό ασφαλείας και εργαζόμενους)	ΝΑΙ (για προσωπικό ασφαλείας και εργαζόμενους)	ΝΑΙ	ΝΑΙ
6. Πολιτιστικές εγκαταστάσεις			ΝΑΙ	ΝΑΙ
7. Διοίκηση		ΝΑΙ (μόνο για τις ανάγκες π.π.)	ΝΑΙ	ΝΑΙ
11. Γραφεία/ Κέντρα έρευνας	ΝΑΙ (μόνο επιστημονική έρευνα)	ΝΑΙ (κέντρα έρευνας και επιστημονική έρευνα)	ΝΑΙ	ΝΑΙ
12. Εστίαση			ΝΑΙ	ΝΑΙ
14. Αναψυχή - κέντρα διασκέδασης				ΝΑΙ
15. Τουριστικά καταλύματα, τουρ. υποδομή			ΝΑΙ (< 150 κλίνες)	ΝΑΙ
16. Στάθμευση (κτίριο - γήπεδο)		ΝΑΙ (υπαίθρια)	ΝΑΙ (υπαίθρια)	ΝΑΙ
23. Βιοτεχνικές & βιομηχανικές εγκαταστάσεις				ΝΑΙ (πλην υψηλής όχλησης)
24. Αγροτικές εκμεταλλεύσεις		ΝΑΙ (με εξειδίκευση)	ΝΑΙ (με εξειδίκευση)	ΝΑΙ
24.9. Αλιεία (επαγγελματική-ερασιτεχνική)		ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
25. Εξορυκτικές δραστηριότητες			ΝΑΙ	ΝΑΙ
34. Εγκαταστάσεις ΑΠΕ			ΝΑΙ	ΝΑΙ

Μέρος Ι – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Ζώνες προστασίας και χρήσεις γης (Παράδειγμα πρότασης από ΕΠΜ)

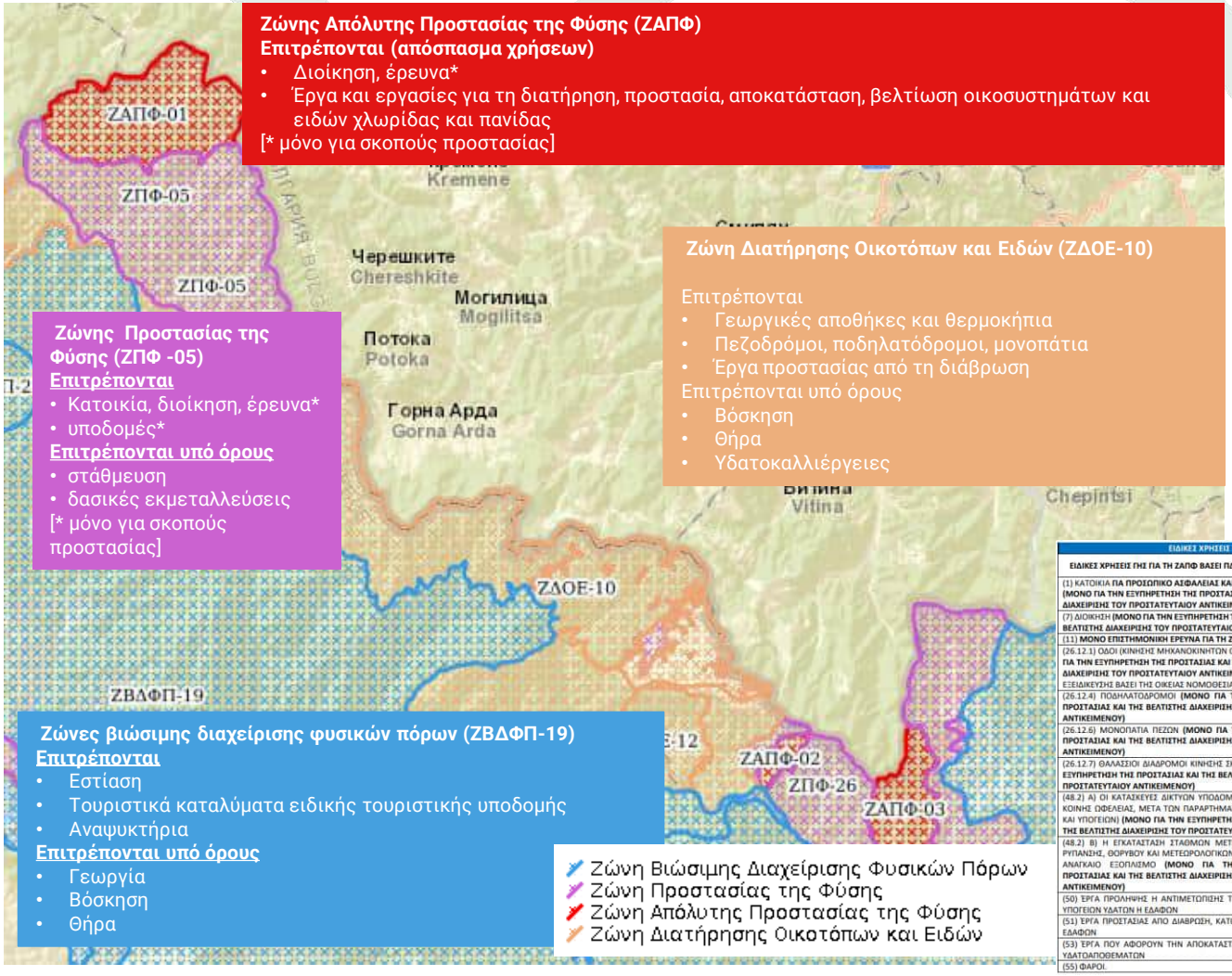

Ζώνης Απόλυτης Προστασίας της Φύσης (ΖΑΠΦ)
Επιτρέπονται (απόσπασμα χρήσεων)
- Διοίκηση, έρευνα*
- Έργα και εργασίες για τη διατήρηση, προστασία, αποκατάσταση, βελτίωση οικοσυστημάτων και ειδών χλωρίδας και πανίδας

[* μόνο για σκοπούς προστασίας]

Ζώνη Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών (ΖΔΟΕ-10)

Επιτρέπονται
- Γεωργικές αποθήκες και θερμοκήπια
- Πεζοδρόμοι, ποδηλατόδρομοι, μονοπάτια
- Έργα προστασίας από τη διάβρωση

Επιτρέπονται υπό όρους
- Βόσκηση
- Θήρα
- Υδατοκαλλιέργειες

Ζώνης Προστασίας της Φύσης (ΖΠΦ -05)
Επιτρέπονται
- Κατοικία, διοίκηση, έρευνα*
- υποδομές*

Επιτρέπονται υπό όρους
- στάθμευση
- δασικές εκμεταλλεύσεις

[* μόνο για σκοπούς προστασίας]

Ζώνες βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων (ΖΒΔΦΠ-19)
Επιτρέπονται
- Εστίαση
- Τουριστικά καταλύματα ειδικής τουριστικής υποδομής
- Αναψυκτήρια

Επιτρέπονται υπό όρους
- Γεωργία
- Βόσκηση
- Θήρα

Ζώνη Βιώσιμης Διαχείρισης Φυσικών Πόρων
Ζώνη Προστασίας της Φύσης
Ζώνη Απόλυτης Προστασίας της Φύσης
Ζώνη Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών

Εντός του Εθνικού Πάρκου καθορίζονται:
- Ζώνη Απόλυτης Προστασίας της Φύσης (ΖΑΠΦ)
- Ζώνη Προστασίας της φύσης (ΖΠΦ)
- Ζώνη Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών (ΖΔΟΕ)
- Ζώνη Βιώσιμης Διαχείρισης Φυσικών Πόρων (ΖΒΔΦΠ)

ΕΙΔΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΖΩΝΗΣ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	
ΕΙΔΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΑΠΦ ΒΑΣΕΙ ΠΔ 59/2018 ΟΠΩΣ ΙΣΧΥΕΙ	Ζώνη Απόλυτης Προστασίας της Φύσης (ΖΑΠΦ) ΖΑΠΦ-01, ΖΑΠΦ-02, ΖΑΠΦ-03
(1) ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΑΙΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)	
(7) ΔΙΟΙΚΗΣΗ (ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΑΙΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)	Για τις ανάγκες της ζώνης ή της προστατευόμενης περιοχής (συμπεριλαμβανομένης φύλαξης και επιτήρησης)
(11) ΜΟΝΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΝΗ	Ειδική άδεια για επιστημονική έρευνα
(26.12.1) ΟΔΟΙ (ΚΙΝΗΣΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ) (ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΑΙΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ) (ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΟΙΚΕΙΑΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ)	
(26.12.4) ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟΙ (ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΑΙΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)	
(26.12.6) ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΠΕΖΩΝ (ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΑΙΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)	
(26.12.7) ΘΑΛΑΣΣΙΟΙ ΔΙΑΔΡΟΜΟΙ ΚΙΝΗΣΗΣ ΣΚΑΦΩΝ (ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΑΙΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)	
(48.2) Α) ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ, ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ΑΥΤΩΝ (ΥΠΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΓΕΙΩΝ) (ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΑΙΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)	
(48.2) Β) Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΑΘΜΩΝ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ, ΘΟΡΥΒΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΑΓΚΑΙΟ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ (ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΑΙΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)	
(50) ΈΡΓΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΥΦΑΛΜΥΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΥΔΑΤΩΝ Η ΕΔΑΦΩΝ	
(51) ΈΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΔΙΑΒΡΩΣΗ, ΚΑΤΟΛΙΣΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΞΗ ΕΔΑΦΩΝ	
(53) ΈΡΓΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΥΔΑΤΟΦΟΡΕΩΝ	
(55) ΦΑΡΟΙ.	

Μέρος Ι – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Πλήρης θεσμική προστασία & πλαίσιο για αποτελεσματική διαχείριση

Προτείνονται στην ΕΠΜ

Θεσμοθετούνται με το ΠΔ

Εξειδικεύονται στο ΣΔ

©Κατερίνα Ηλιάδου/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομο διάλειμμα

Μέρος ΙΙ – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Διαχειριστικό σχέδιο – τι περιλαμβάνει

Κατευθυντήριες οδηγίες για το περιεχόμενο των σχεδίων διαχείρισης (Εργο ΕΠΜ)

- Ανασκόπηση και οργάνωση των στόχων διαχείρισης
- Προτάσεις διαχειριστικών δράσεων και μέτρων με κανονιστικό περιεχόμενο
- Προτάσεις διαχειριστικών δράσεων και μέτρων μη κανονιστικού χαρακτήρα
- Προτάσεις περαιτέρω διερεύνησης θεμάτων
- Σύνταξη σχεδίου δράσης
- Πρόγραμμα παρακολούθησης

Μέρος ΙΙ – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Στόχοι Διαχείρισης

Μέρος ΙΙ – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Στόχοι διαχείρισης

- **Στόχοι διατήρησης τύπων οικοτόπων και ειδών**
- **Στόχοι άσκησης ανθρωπογενών δραστηριοτήτων**
- **Στόχοι για τη βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών**

©Βασίλης Πρόκος/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος ΙΙ – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Διαχειριστικοί στόχοι – Στόχοι διατήρησης

©Ray

Στόχοι διατήρησης για την ΖΕΠ Δέλτα Έβρου (GR1110006) – ορνιθοπανίδα

Όνομα: Νανόχηνα (*Anser erythopus*)

Παράμετρος: Πληθυσμός

Μονάδα Μέτρησης: Άτομα

Τιμή στόχου: 90

Εξειδικευμένη τιμή στόχου:

Διατήρηση

Μέρος ΙΙ – Διαχείριση περιοχών Natura 2000
Διαχειριστικοί στόχοι – Στόχοι διατήρησης

Που βρισκόμαστε

- Καθορισμός εθνικών στόχων διατήρησης για 21 φυσικούς τύπους οικοτόπων και 55 είδη ενωσιακού ενδιαφέροντος (υ.α. ΦΕΚ Β’ 1375/2021, ΦΕΚ Β’ 1915/2021, ΦΕΚ Β’ 1091.2023)
- Πρόσφατη θεσμοθέτηση στόχων σε επίπεδο περιοχής στο πλαίσιο του LIFE-IP 4 NATURA (για τύπους οικοτόπων και είδη για τα οποία υφίστανται επαρκή και αξιόπιστα δεδομένα)
    - Καθορισμός στόχων διατήρησης σε ΕΖΔ - ΤΚΣ (ΦΕΚ Β’ 1807/2023)
    - Καθορισμός στόχων διατήρησης σε ΖΕΠ, (ΦΕΚ Β’ 3118/2023)
- Επικείμενη θεσμοθέτηση πρόσθετων στόχων με το νέο Έργο Εποπτείας 2021-23

Οι στόχοι διατήρησης που θεσμοθετήθηκαν θα ληφθούν υπόψη στην κατάρτιση των σχεδίων διαχείρισης των αντίστοιχων ΖΕΠ και ΕΖΔ

Μέρος ΙΙ – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Παραδείγματα διαχειριστικών στόχων για την άσκηση ανθρωπογενών δραστηριοτήτων

Ενίσχυση των παραδοσιακών μεθόδων καλλιέργειας - Αποκατάσταση ξηρολιθιών

Αλλαγή συμπεριφοράς κατοίκων, επισκεπτών, φορέων (επιχειρήσεις, ΟΤΑ, Υπηρεσίες κ.λπ.) και τοπικών παραγωγικών χρηστών

Περιορισμός της τυχαίας καταστροφής αποικιών χειρόπτερων σε κτήρια

Αειφορική διαχείριση των υδάτινων πόρων και μείωση της διάχυτης ρύπανσης σε υπόγεια και επιφανειακά ύδατα

Πηγή: *ΥΠΕΝ Δημόσια διαβούλευση των ΕΠΜ Χλύκας Ν., Σκώκου Ν., (Συντονιστές Έκδοσης), Παραδοτέο ΠΒ3 (Τεύχος ΜΑ). «Τεύχη ΕΠΜ 1ης ομάδας περιοχών. Μελέτη 10: «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Πελοποννήσου». Υπ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας, NERCO – Ν. ΧΛΥΚΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε.Μ., Αθήνα, 1711σελ*

Μέρος ΙΙ – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Παραδείγματα στόχων για τη βιώσιμη ανάπτυξη

Ανάπτυξη ήπιων εναλλακτικών μορφών τουρισμού (οικοτουρισμού - πολιτιστικού - αγροτουρισμού κ.λπ.)

Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της πρωτογενούς παραγωγής και της προώθησης τοπικά παραγόμενων προϊόντων

Ανάπτυξη και προώθηση αειφόρου τουρισμού μέσω έργων και δράσεων για την υποστήριξη των επισκεπτών και ανάδειξης του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου της περιοχής

Πηγή: *ΥΠΕΝ Δημόσια διαβούλευση των ΕΠΜ Χλύκας Ν., Σκώκου Ν., (Συντονιστές Έκδοσης), Παραδοτέο ΠΒ3 (Τεύχος ΜΑ). «Τεύχη ΕΠΜ 1ης ομάδας περιοχών. Μελέτη 10: «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Πελοποννήσου». Υπ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας, NERCO – Ν. ΧΛΥΚΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε.Μ., Αθήνα, 1711σελ*

Μέρος ΙΙ – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Διαχειριστικά μέτρα – τύποι μέτρων (ενδεικτικά)

- Μέτρα κανονιστικού χαρακτήρα
- Μέτρα διατήρησης ειδών και τύπων οικοτόπων
- Μέτρα διαχείρισης δασών, λιβαδιών, αγροτικών εκτάσεων
- Μέτρα διαχείρισης υδατικών πόρων
- Μέτρα διαχείρισης δραστηριοτήτων (τουριστικών, αθλητικών κ.α.)
- Μέτρα επικοινωνίας, ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης
- Μέτρα επόπτευσης και φύλαξης κ.α.

Μέρος ΙΙ – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Παράδειγμα μέτρου κανονιστικού χαρακτήρα

Άσκηση αναρριχητικής δραστηριότητας

- **Εποχικοί και χωρικοί περιορισμοί άσκησης της δραστηριότητας**
- **Χωρικοί περιορισμοί άσκησης της δραστηριότητας** με σκοπό τη δημιουργία θέσεων προστασίας χωρίς αναρρίχηση.
- Η μετακίνηση από και προς τις διαδρομές αναρρίχησης επιτρέπεται μόνο από υφιστάμενα μονοπάτια
- ΄Μετά την ολοκλήρωση της αναρριχητικής δραστηριότητας θα πρέπει να απομακρύνεται τυχόν εξοπλισμός διάνοιξης, (π.χ. σχοινιά και ιμάντες αναρρίχησης) καθώς και τυχόν απορρίμματα

Πηγή: ΥΠΕΝ Δημόσια διαβούλευση των ΕΠΜ Χλύκας Ν., Σκώκου Ν., (Συντονιστές Έκδοσης), Παραδοτέο ΠΒ3 (Τεύχος ΜΑ). «Τεύχη ΕΠΜ 1ης ομάδας περιοχών. Μελέτη 10: «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Πελοποννήσου». Υπ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας, NERCO – Ν. ΧΛΥΚΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε.Μ.

Μέρος ΙΙ – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Παράδειγμα μέτρου για τη διατήρηση ειδών

Ομάδες άμεσης επέμβασης για την προστασία της Ελληνικής Αρκούδας

- Περιβαλλοντική οργάνωση Καλλιστώ 2009
- Ομάδα Άμεσης Επέμβασης για την αρκούδα
- Συνύπαρξη ανθρώπων και αρκούδας
- ΦΕΚ 272/07-02-2014 «Λήψη μέτρων για τη διαχείριση περιστατικών προσέγγισης-αλληλεπίδρασης αρκούδας σε κατοικημένες περιοχές»
- Ομάδες Άμεσης Επέμβασης (ΟΑΕ) σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας ή Δασαρχείου
- Συμμετοχή εκπροσώπων από δασικές υπηρεσίες, κτηνιατρικές υπηρεσίες, Θηροφύλακες κυνηγετικών συλλόγων, ΜΚΟ Αρκτούρος ή Καλλιστώ και άλλοι αρμόδιοι φορείς

Μέρος ΙΙ – Διαχείριση περιοχών Natura 2000

Παράδειγμα μέτρου

Δράσεις παρακολούθησης αργυροπελεκάνων στις λίμνες των Πρεσπών

- Πλούσια και μοναδική βιοποικιλότητα
- Η μικρή Πρέσπα είναι γνωστή για τα υδρόβια πουλιά της
- Μεγαλύτερη αποικία αργυροπελεκάνων στον κόσμο με περισσότερα από 1200 ζευγάρια
- Από το 1984 ως σήμερα η οικολογία του Αργυροπελεκάνου, και του Ροδοπελεκάνου, μελετάται στην Πρέσπα στο πλαίσιο του *Διεθνούς Προγράμματος για τη Μελέτη και Προστασία των Αργυροπελεκάνων*
- Εφαρμογή συμβατικών μέσων, γίνεται επιπλέον χρήση τηλεκατευθυνόμενου ελικοπτέρου (drone) για την καταμέτρηση των φωλιών, και παρακολούθηση μέσω δορυφορικής τηλεμετρίας.

©Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών

©Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών

Μέρος ΙΙ – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Η έννοια της διακυβέρνησης

Ορισμός IUCN

«Διακυβέρνηση είναι το σύνολο των αλληλεπιδράσεων μεταξύ θεσμών, δομών και διαδικασιών που καθορίζουν το πώς ασκείται η εξουσία και οι ευθύνες, πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις και πώς οι πολίτες ή άλλοι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εκφράζουν τη γνώμη τους »

©Χρήστος Πανταζής/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος ΙΙ – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Σημαντικά στοιχεία της έννοιας

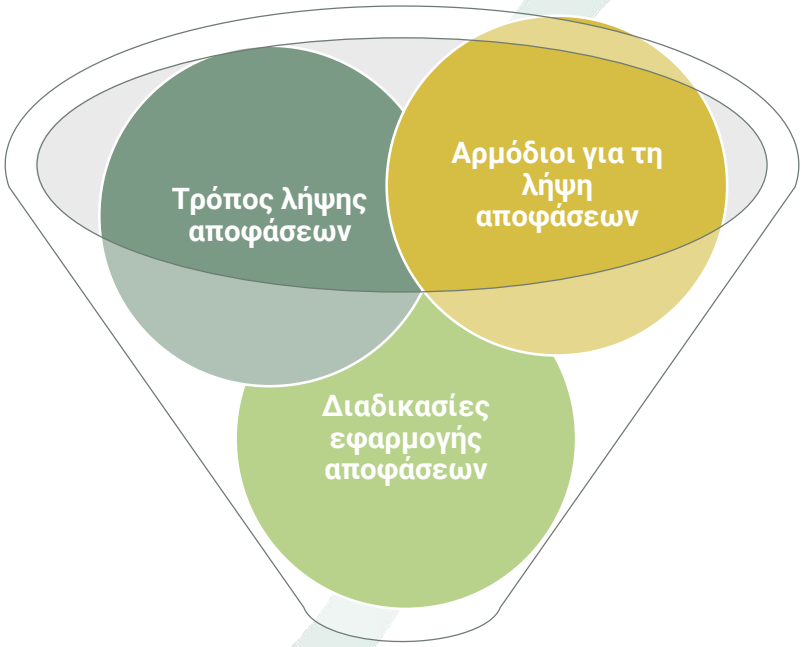

Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Αρχές διακυβέρνησης

- λογοδοσία
- δικαιοσύνη
- ισότητα
- συμμετοχή
- κ.α.

Μέρος ΙΙ – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Σύντομο ιστορικό

1986

νομική κατοχύρωση των προστατευόμενων περιοχών (ν. 1650/1986)

1999

Θεσμοθέτηση Φορέων Διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών (ν. 2742/1999)

2002-2018

Ίδρυση 36 ΦΔΠΠ για αντίστοιχο αριθμό ππ

ΦΔΠΠ

- Ανέλαβαν:
  - διοίκηση των ππ ευθύνης τους,
  - παρακολούθηση και αξιολόγηση του θεσμικού πλαισίου προστασίας,
  - συλλογή και επεξεργασία επιστημονικών δεδομένων,
  - παροχή γνωμοδοτήσεων για την αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων,
  - ενημέρωση και εκπαίδευση σε θέματα σχετικά με το αντικείμενο προστασίας,
  - χορήγηση αδειών επιστημονικής έρευνας κ.ά.
- Λειτούργησαν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Περιβάλλοντος & Ενέργειας (ΥΠΕΝ)
- Συνεργάστηκαν εκτεταμένα με τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες
- Αποτέλεσαν τοπικά σχήματα διαβούλευσης

Μέρος ΙΙ – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Που βρισκόμαστε σήμερα;

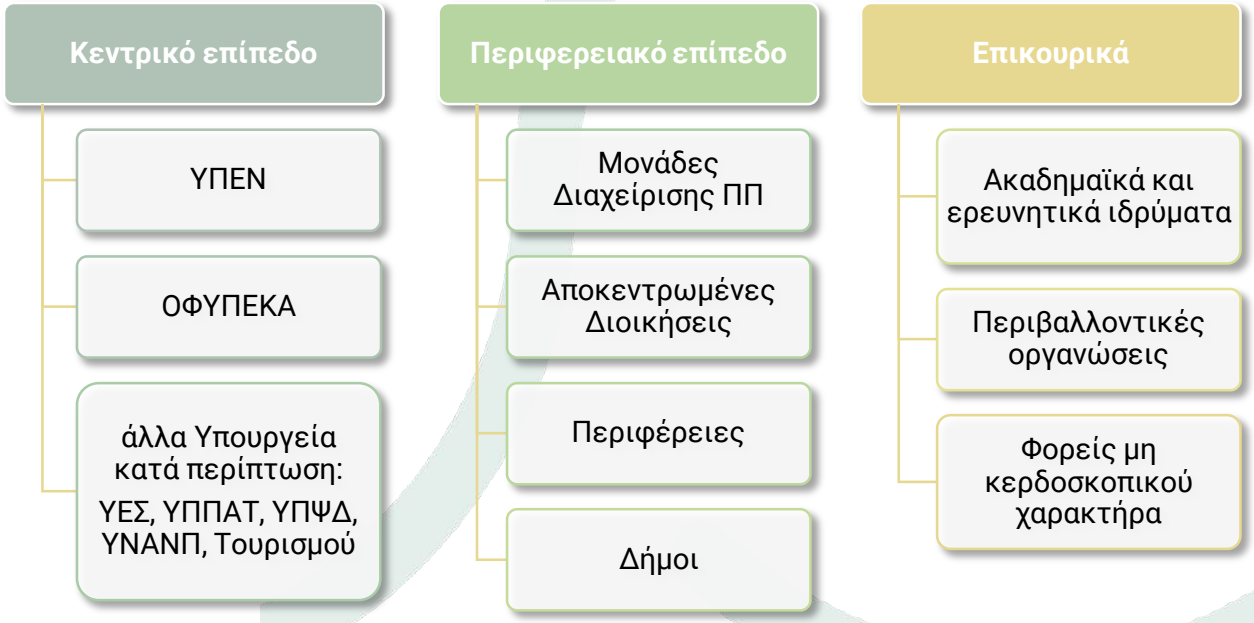

...και λοιπές εμπλεκόμενες ομάδες

- ομάδες αγροτών, κτηνοτρόφων, υλοτόμων, μελισσοκόμων, αλιέων και οι συνεταιρισμοί τους,
- εκπρόσωποι των τοπικών κοινοτήτων,
- ορειβατικοί, πολιτιστικοί σύλλογοι,
- τουριστικές επιχειρήσεις,
- τοπικές περιβαλλοντικές οργανώσεις και ομάδες κοινωνίας πολιτών,
- φορείς έρευνας εκπαίδευσης και κατάρτισης,
- επαγγελματικοί φορείς όπως π.χ. βιομηχανικά και εμπορικά επιμελητήρια και άλλοι

Μέρος ΙΙ – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Βασικοί αρμόδιοι φορείς: Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

ΥΠΕΝ

Ευθύνη για διαμόρφωση & εφαρμογή περιβαλλοντικών πολιτικών	Ευθύνη για ανταπόκριση στις υποχρεώσεις της χώρας ως μέλος της ΕΕ

- αναλαμβάνει νομοθετικές πρωτοβουλίες
- θεσπίζει κανονιστικές ρυθμίσεις & εποπτεύει την εφαρμογή τους
- σχεδιάζει & υλοποιεί έργα προστασίας
- συντονίζει & παρακολουθεί ειδικές μελέτες

Μέρος ΙΙ – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Βασικοί αρμόδιοι φορείς: ΥΠΕΝ

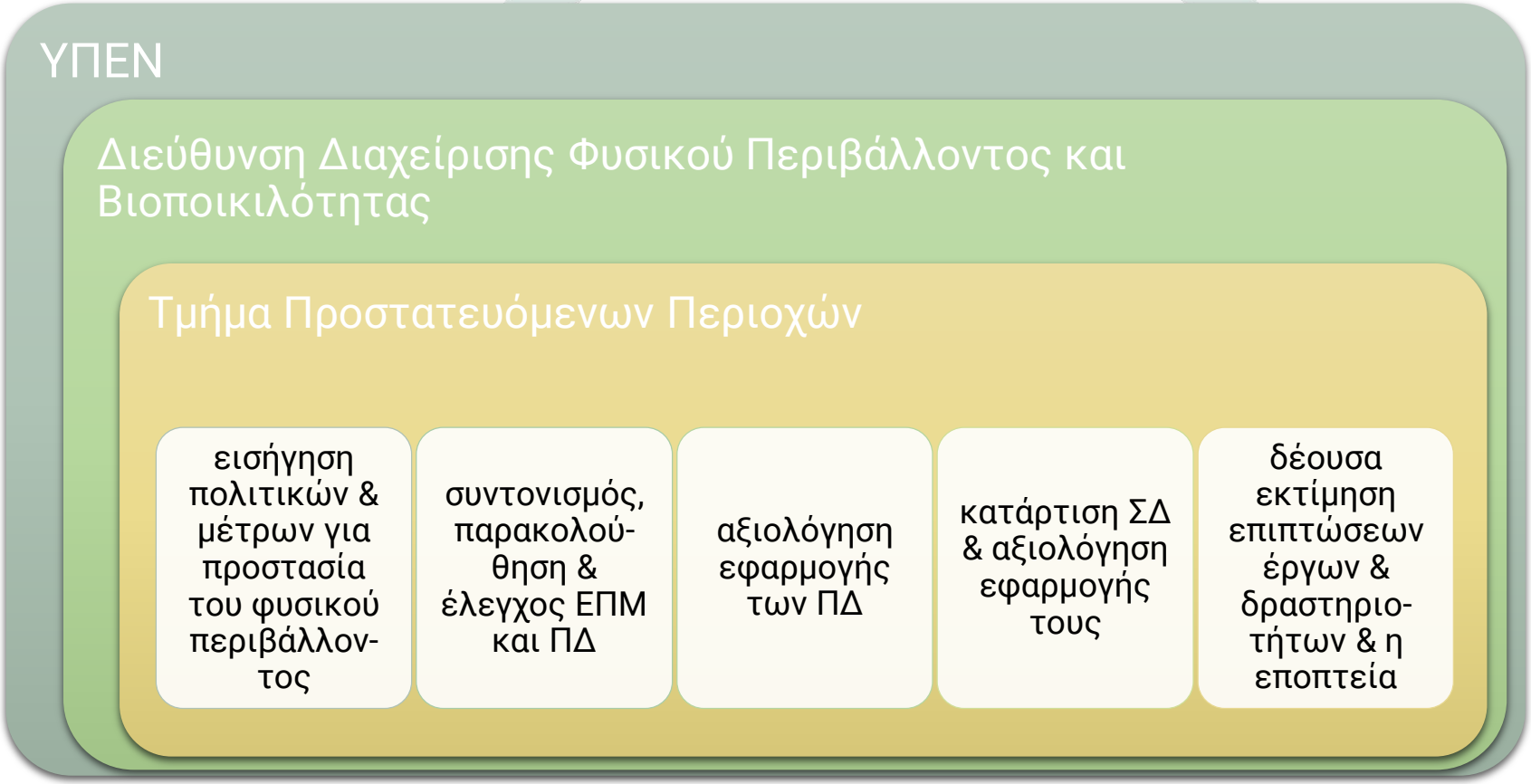

Μέρος ΙΙ – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Βασικοί αρμόδιοι φορείς: Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής

Νομική μορφή

ΝΠΙΔ που προέκυψε από την μετονομασία του ΕΚΠΑΑ

Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.
Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής

Εποπτεία και λειτουργία

Εποπτεία από το ΥΠΕΝ αλλά διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια

Λειτουργία προς όφελος του δημόσιου συμφέροντος

Σκοπός

«…**εφαρμογή της πολιτικής που χαράσσει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας** για τη διαχείριση και διατήρηση των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα, την προώθηση και υλοποίηση δράσεων αειφόρου ανάπτυξης και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής»

Αρμοδιότητες

διαχείριση των π.π.

προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης & αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής

Μέρος ΙΙ – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Αρμοδιότητες ΟΦΥΠΕΚΑ για τη διαχείριση των ππ

Συντονισμός, διοικητική υποστήριξη και διαχείριση του εθνικού συστήματος π.π.

- Εκπόνηση Πενταετούς Σχεδίου Δράσης για προγραμματισμό και συντονισμό της διαχείρισης των π.π. και παρακολούθησή του
- Εισήγηση στο ΥΠΕΝ σχεδίων νομοθετικών και κανονιστικών πράξεων
- **Γνωμοδότηση για τη δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων σε π.π.**
- Διαχείριση δημόσιων εκτάσεων (από παραχώρηση, μίσθωση κ.λπ).

Επιστημονικές έρευνες και μελέτες, παρακολούθηση

- Ειδική διαδικτυακή πύλη ελεύθερης πρόσβασης για την κατάσταση διατήρησης και το καθεστώς προστασίας της ελληνικής βιοποικιλότητας
- Προγραμματισμό, συντονισμό και υποστήριξη δικτύων για την ετήσια παρακολούθηση της κατάστασης της βιοποικιλότητας

Οικονομικά των π.π. και χρηματοδότηση

- Κατάρτιση και παρακολούθηση της εφαρμογής του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας
- Διερεύνηση δυνατοτήτων για χρηματοδότηση (π.χ. εθνικά επιχειρησιακά προγράμματα)

Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση

- Συνεργασία με αρμόδιους φορείς και οργανισμούς
- Οργάνωση συνεδρίων και εκπαιδευτικών σεμιναρίων

Άδειες

- Εισήγηση για δραστηριότητες (π.χ. ομαδικές οικοτουριστικές, αθλητικές δραστηριότητες)
- Συνδρομή για χορήγηση αδειών επιστημονικής έρευνας

Μέρος ΙΙ – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Βασικοί αρμόδιοι φορείς: Μονάδες Διαχείρισης ππ

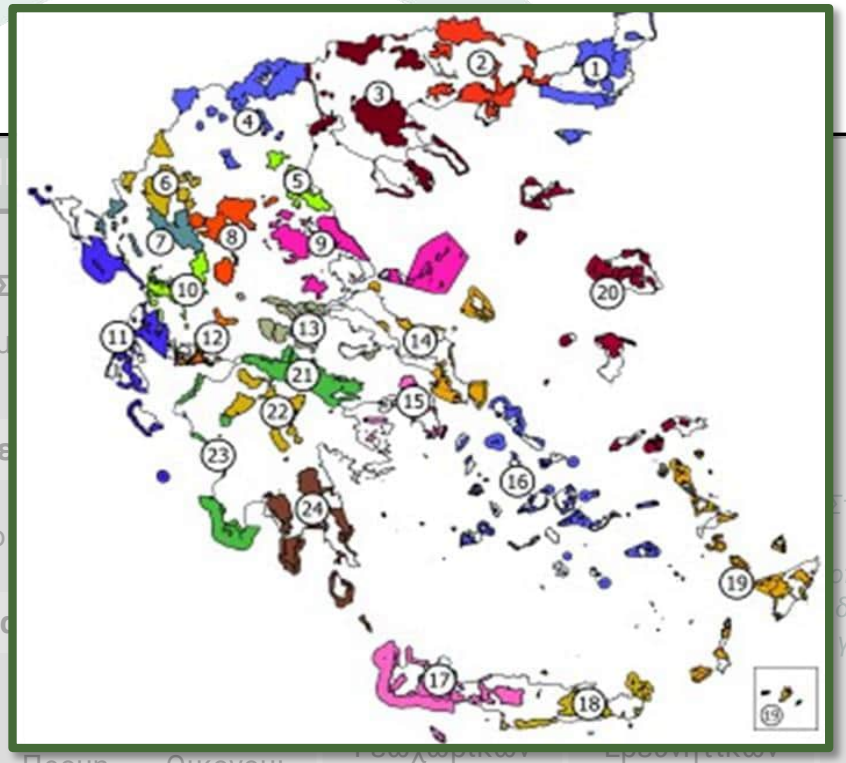

ΟΦΥΠ

Διοικητικό Σ

Πρόεδρος, Διευθύνων Σύμ

Γενική Δι

Διεύθυνση Αειφόρου Ανάπτυξης & Κλιματικής αλλαγής

2 Διευθύνσεις Διαχείρισης π.π.

Διεύθυνση Δι

Τμήμ

Τμήμα Αειφόρου Ανάπτυξης

Τμήμα Κλιματικής Αλλαγής

24 ΜΔΠΠ *(παράρτημα Ι του νόμου)*

Τμήμα Διοικητικού

Προμη-θειών

Οικονομι-κού

Δεδομένων & Τεχνολογιών Πληροφορικής

Έργων & Αναπτυξιακών Προγραμμάτων

Επιτροπές Διαχείρισης

Επιτροπή Φύση 2000

Στεγάζεται στον ΟΦΥΠΕΚΑ ο οποίος παρέχει διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη)

Μέρος ΙΙ – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Αρμοδιότητες ΜΔΠΠ

Διαχείριση

Επιστημονικά στοιχεία

*Έλεγχος εφαρμογής περιβαλλοντικής νομοθεσίας

Εισήγηση για αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων και εσόδων

Διαβούλευση με τοπική κοινωνία και φορείς

Συμμετοχή σε προγράμματα, προγραμματικές συμβάσεις και μνημόνια συνεργασίας

Ενημέρωση και επιμόρφωση

Μέρος ΙΙ – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Επιτροπές Διαχείρισης

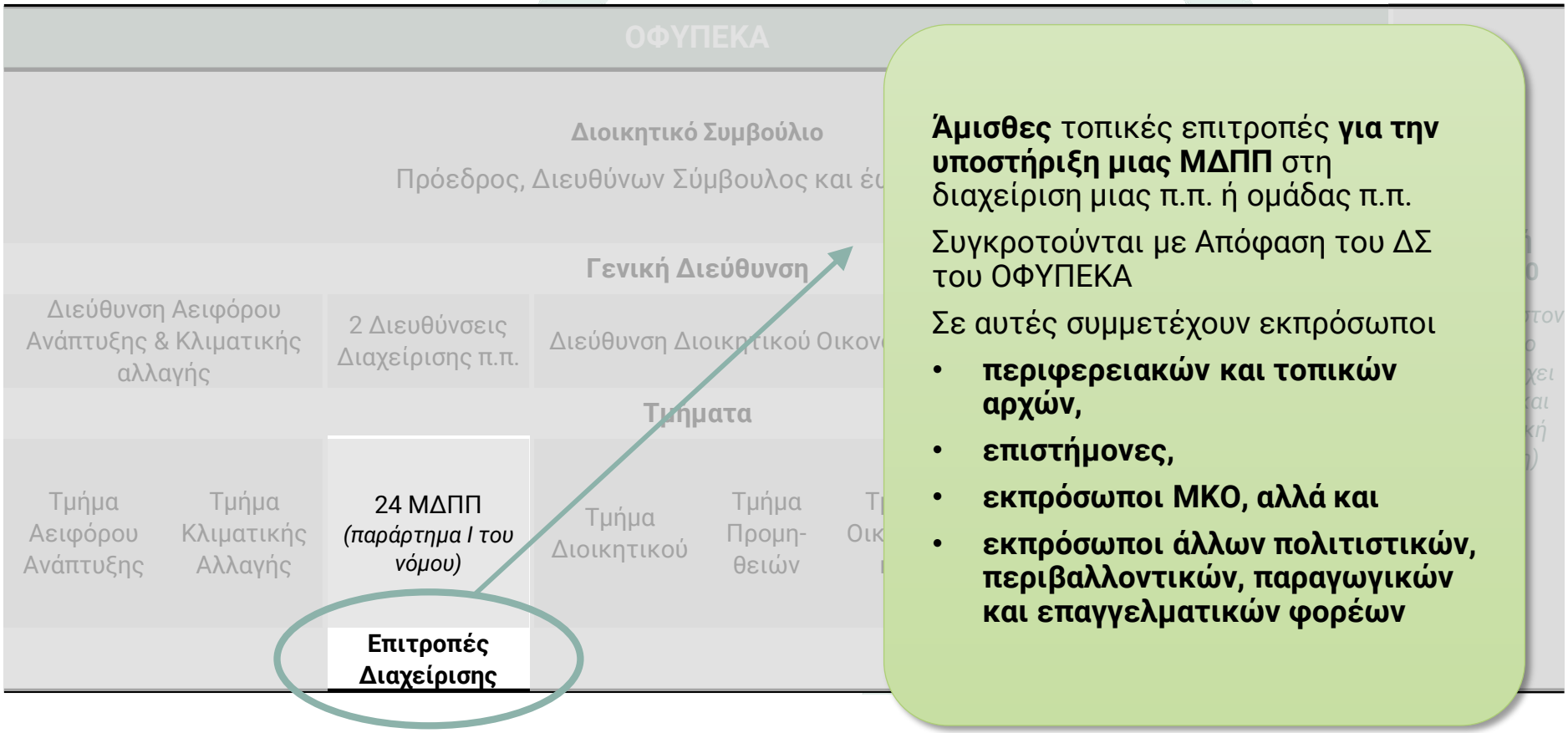

Άμισθες τοπικές επιτροπές **για την υποστήριξη μιας ΜΔΠΠ** στη διαχείριση μιας π.π. ή ομάδας π.π.

Συγκροτούνται με Απόφαση του ΔΣ του ΟΦΥΠΕΚΑ

Σε αυτές συμμετέχουν εκπρόσωποι

- **περιφερειακών και τοπικών αρχών,**
- **επιστήμονες,**
- **εκπρόσωποι ΜΚΟ, αλλά και**
- **εκπρόσωποι άλλων πολιτιστικών, περιβαλλοντικών, παραγωγικών και επαγγελματικών φορέων**

Μέρος ΙΙ – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Συνεργασία & αλληλεπίδραση φορέων & ομάδων για τη διαχείριση των ππ

Οι θεσμικοί φορείς αλληλεπιδρούν μεταξύ τους ανάλογα με τις αρμοδιότητές τους και σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία

©Ντίνος Μιχαήλ/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Παράδειγμα 1

✓ Μια ΜΔΠΠ γνωμοδοτεί προς την αρμόδια υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης σχετικά με την εγκατάσταση μιας κτηνοτροφικής μονάδας εντός της προστατευόμενης περιοχής της αρμοδιότητάς της

Παράδειγμα 2

✓ Μια ΜΔΠΠ συνάπτει μνημόνιο συνεργασίας με το τοπικό Δασαρχείο για την από κοινού υλοποίηση του σχεδίου φύλαξης της προστατευόμενης περιοχής αρμοδιότητας της ΜΔΠΠ

Μέρος ΙΙ – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Συνεργασία & αλληλεπίδραση φορέων & ομάδων για τη διαχείριση των ππ

Παράδειγμα 1

✓ Μια ΜΔΠΠ συνάπτει μνημόνιο συνεργασίας με ένα ερευνητικό ίδρυμα για την υλοποίηση της εποπτείας (π.χ. για τα πουλιά) στην περιοχή ευθύνης της

Παράδειγμα 2

✓ Η τοπική ένωση αγροτών συμμετέχει μέσω εκπροσώπου της στην επιτροπή διαχείρισης της ΜΔΔΠ της γειτονικής προστατευόμενης περιοχής

Οι μη θεσμικοί φορείς (ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα, περιβαλλοντικές οργανώσεις, και φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα) **συνεργάζονται με τους θεσμικούς φορείς**

©Ζήσης Ζηκούλης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος ΙΙ – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Συνεργασία & αλληλεπίδραση φορέων & ομάδων για τη διαχείριση των ππ

Οι λοιπές ομάδες εμπλεκομένων επίσης συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων

©Βασίλης Θεοδωρίδης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Παράδειγμα 1

✓ Η τοπική ένωση αγροτών συμμετέχει μέσω εκπροσώπου της στην επιτροπή διαχείρισης της ΜΔΔΠ της γειτονικής προστατευόμενης περιοχής

Παράδειγμα 2

✓ Μια ομάδα της κοινωνίας των πολιτών (π.χ. τοπικός περιβαλλοντικός σύλλογος) συμμετέχει στη δημόσια διαβούλευση για μια ΕΠΜ

Πείτε μας τη γνώμη σας

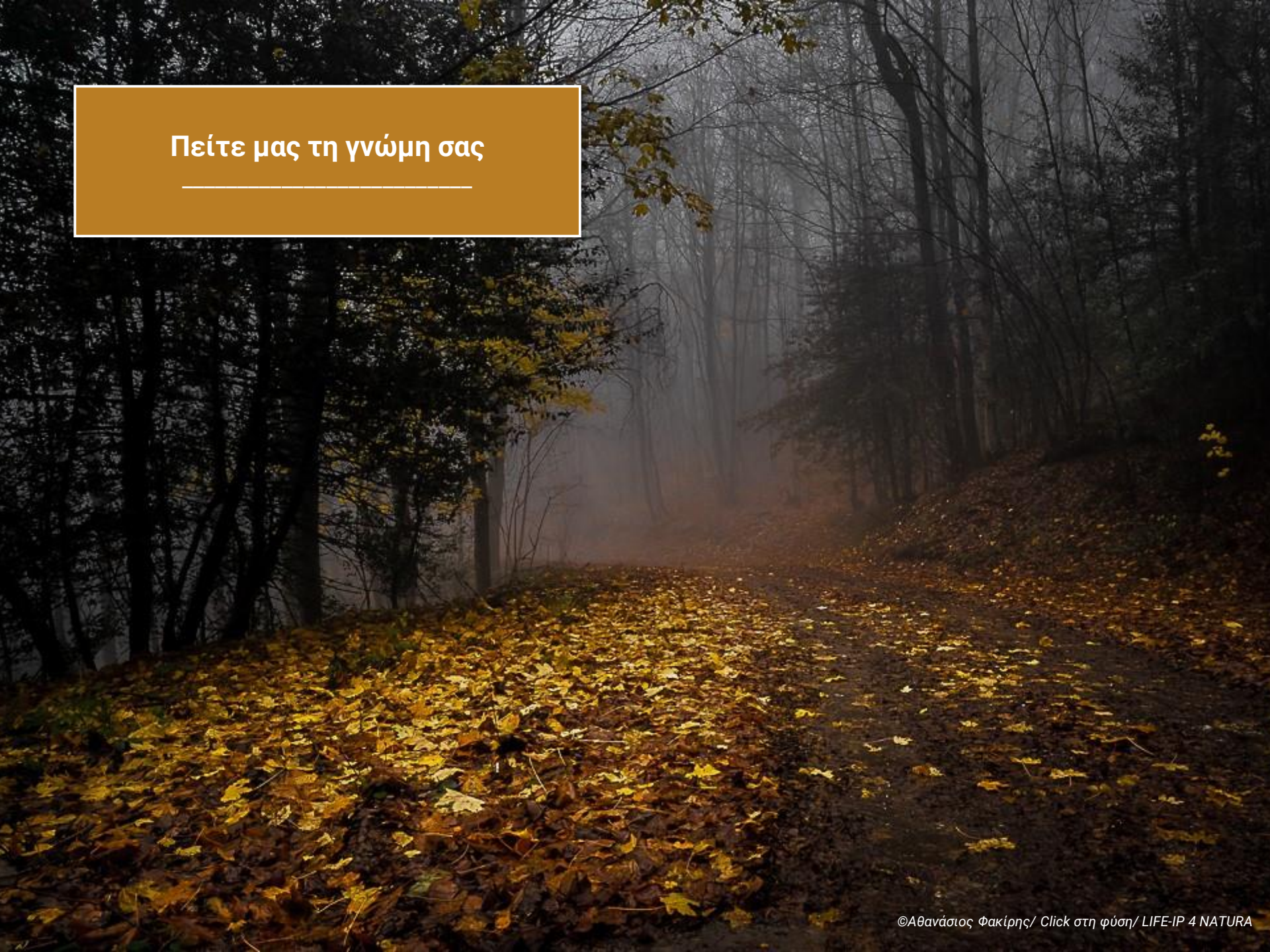

©Αθανάσιος Φακίρης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Μέρος ΙΙ – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Χρηματοδότηση της διαχείρισης - κόστος

Υπολογίζεται ότι το ποσό για την αποτελεσματική διαχείριση και προστασία του δικτύου Natura 2000 υπερβαίνει τα

5,8 δισ. ευρώ ετησίως

για τις 27 χώρες ΕΕ!

Μέρος ΙΙ – Διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών

Χρηματοδότηση της διαχείρισης – κόστος/ όφελος

Για κάθε 1 ευρώ επένδυσης για τη διαχείριση του δικτύου Natura 2000, το οικονομικό όφελος είναι:

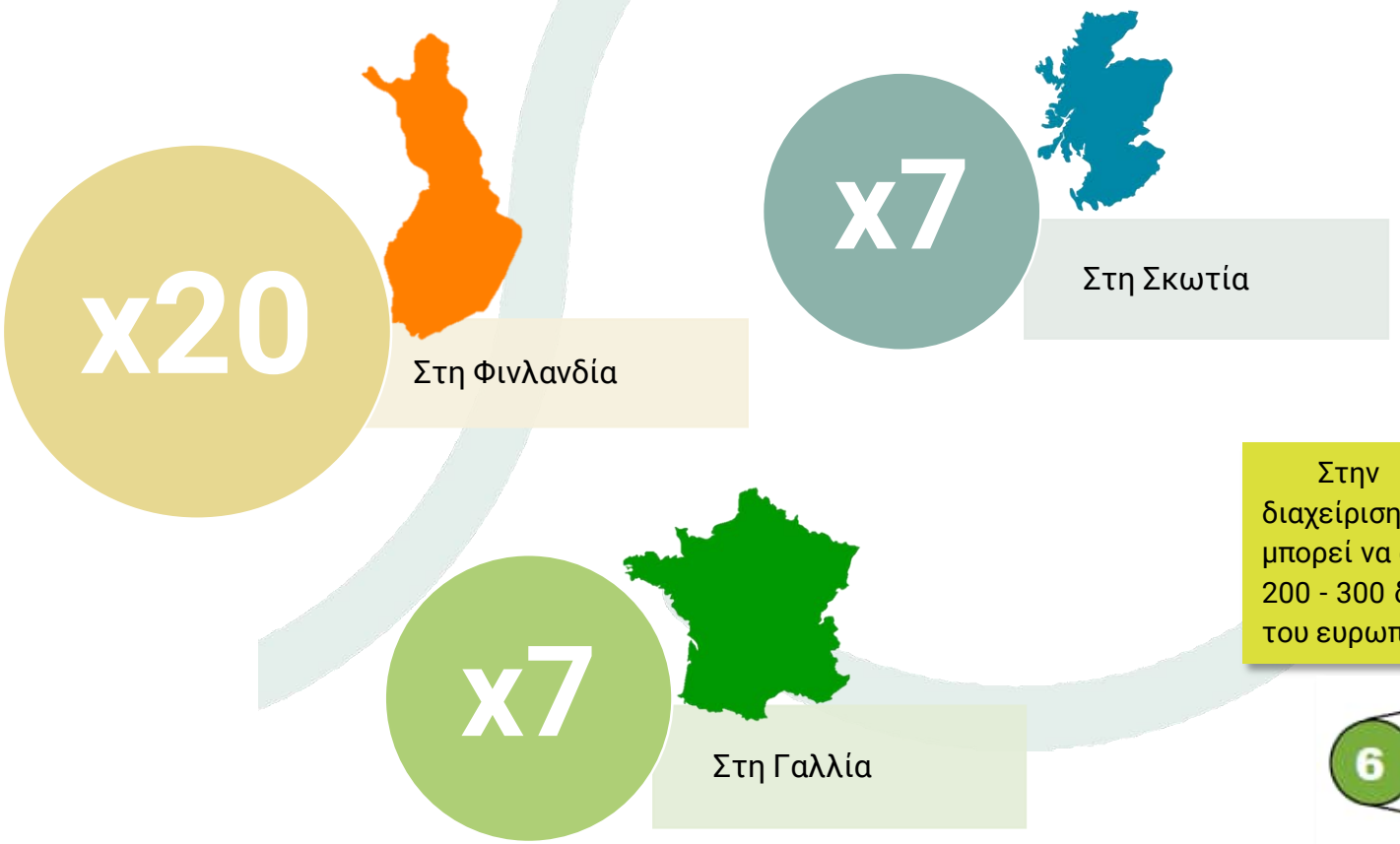

Στην ΕΕ με 5,8 δισ. ευρώ, η διαχείριση των περιοχών Natura μπορεί να αποδώσει ετησίως οφέλη 200 - 300 δισ. (περίπου το 1,7 - 2,5% του ευρωπαϊκού ΑΕΠ)

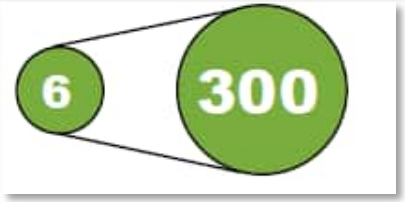

Μέρος ΙΙ – Χρηματοδότηση δικτύου Natura 2000

Ποιος είναι υπεύθυνος?

- Η αποτελεσματική διαχείριση, και αποκατάσταση των περιοχών του δικτύου Natura 2000 απαιτεί σημαντικές επενδύσεις **(2021-2027: 1 δισ. ευρώ στην Ελλάδα)**
- Η κύρια ευθύνη βαρύνει τα κράτη μέλη
- Ωστόσο η Οδηγία για τους οικοτόπους αναφέρει ρητά την ανάγκη για συγχρηματοδότηση από την ΕΕ
- Το δίκτυο Natura 2000 **δεν διαθέτει δικό του ξεχωριστό χρηματοδοτικό μέσο**. Έτσι, οι ανάγκες διαχείρισης έχουν ενσωματωθεί σε διάφορα χρηματοδοτικά εργαλεία της ΕΕ:
    - τα Διαρθρωτικά Ταμεία,
    - το Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης,
    - το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας,
    - το LIFE κ.λπ.

Μέρος ΙΙ – Χρηματοδότηση δικτύου Natura 2000

Τα πλαίσια δράσεων προτεραιότητας

Τα **Πλαίσια Δράσεων Προτεραιότητας (ΠΔΠ)**, προσδιορίζουν τις χρηματοδοτικές ανάγκες και τις στρατηγικές προτεραιότητες για το δίκτυο Natura 2000 σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο

Καθορισμός αναγκών και προτεραιοτήτων χρηματοδότησης του δικτύου Natura 2000

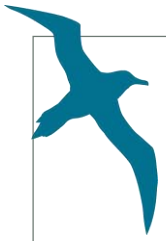

Καλύπτει μεγάλη χρονική περίοδο (διάρκειας 7 ετών)

Διευκόλυνση ένταξης διαχειριστικών δράσεων στα χρηματοδοτικά μέσα της ένωσης

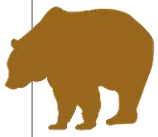

Εργαλείο στρατηγικού και πολυετούς σχεδιασμού του κάθε κράτους μέλους

Μέρος ΙΙ – Χρηματοδότηση δικτύου Natura 2000

Το Εθνικό Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας 2021-2027

Προτεραιότητες

- Βελτίωση της κατάστασης των ειδών και τύπων οικοτόπων
- Βελτίωση της διαχείρισης του Δικτύου Natura 2000
- Ανάπτυξη πράσινων υποδομών
- Προώθηση αγροπεριβαλλοντικών πρακτικών
- Διατήρηση των γενετικών πόρων
- Εξάλειψη των χωροκατακτητικών ξενικών ειδών
- Μετριασμό των επιπτώσεων των μεγάλων υποδομών
- Μετριασμό/ πρόληψη των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής
- Βελτίωση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας
- αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργούνται από τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ της άγριας ζωής και των ανθρώπινων δραστηριοτήτων

©Βασίλης Πρόκος/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομη αξιολόγηση

Η γνώμη σας είναι πολύτιμη!

©Θεόδωρος Καρανίκας/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομο ανώνυμο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης σεμιναρίου

Συνέχεια του προγράμματος ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Επόμενα βήματα

- Αποστολή υλικού σεμιναρίου και βεβαιώσεων παρακολούθησης
- Συνέχιση δράσεων κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Δείτε επιπλέον

- Ηλεκτρονική πλατφόρμα εκπαίδευσης «Εδώ ζούμε» (https://e-learning.edozoume.gr/)
- Ιστοσελίδα LIFE-IP 4 NATURA: Εδώ ζούμε (https://edozoume.gr/)
- Online περιήγηση στην έκθεση με τους νικητές του 3ου πανελλήνιου φωτογραφικού διαγωνισμού “Click στη Φύση” (https://edozoume.gr/click-sti-fysi-deite-ti-3d-fotografiki-ekthesi-me-ta-erga-poy-diakrithikan-ston-3o-fotografiko-diagonismo/)

Με τη συγχρηματοδότηση του προγράμματος LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη συγχρηματοδότηση του Πράσινου Ταμείου

Εδώ ζούμε Natura 2000

LIFE-IP 4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002)

©Μιχαήλ Κωνσταντινίδης/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Λύσεις βασισμένες στη φύση:

Μια εισαγωγή στις προσεγγίσεις και τις πολιτικές

Διαδικτυακό σεμινάριο στο πλαίσιο του έργου LIFE-IP 4 NATURA

Δεκέμβριος 2023

©*Δημήτρης Αραμπατζής*/ Click *στη φύση*/ LIFE-IP 4 NATURA

Δημιουργία περιεχομένου & υλοποίηση διαδικτυακού σεμιναρίου:

Θάνος Γιαννακάκης, Γιώργος Μελισσουργός, Εύα Καλλιβωκά

©WWF Ελλάς, 2023

Καλωσήρθατε

...και μικρή τεχνική εισαγωγή

Speaker view/
Gallery view

Mute/ unmute
Start/ stop video

Chat

Reactions

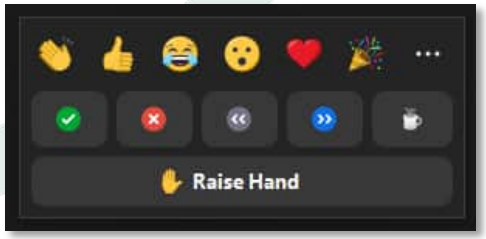

Raise hand

Εισαγωγή
Το έργο LIFE-IP 4 NATURA

- «Ολοκληρωμένες δράσεις για την διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων, και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα»
- 12 εταίροι
  (*Συντονιστής το ΥΠΕΝ, και επιπλέον Πανεπιστήμιο Πατρών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης,* WWF *Ελλάς, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Περιφέρεια Κρήτης, Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Περιφέρεια Αττικής, ΑΠΔ Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας, Πράσινο Ταμείο, ΟΦΥΠΕΚΑ*)
- Διάρκεια 8 έτη (2017-2025)
- Ενίσχυση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα και συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για τη φύση
- Ολοκληρωμένη και συντονισμένη πρωτοβουλία για την υλοποίηση του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας για το δίκτυο Natura 2000
- Ενδεικτικές δράσεις: εκπόνηση και υλοποίηση σχεδίων δράσης ειδών και οικοτόπων, πιλοτική εφαρμογή ΣΔ σε επιλεγμένες περιοχές, χαρτογράφηση και αξιολόγηση οικοσυστημικών υπηρεσιών κ.α.

Εισαγωγή

Το πρόγραμμα ενδυνάμωσης ικανοτήτων του LIFE-IP 4 NATURA

- **Στόχος του είναι η επαύξηση των γνώσεων και η βελτίωση της κατανόησης** θεμάτων όπως:
  - *το νομικό πλαίσιο για την προστασία της βιοποικιλότητας*,
  - *η διαχείριση των περιοχών* Natura 2000,
  - *η διακυβέρνηση των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα*,
  - *Καλές πρακτικές διαχείρισης*

- Βασίζεται σε χαρτογράφηση εμπλεκομένων και σχεδιάστηκε σύμφωνα με τις γνώσεις, τις απόψεις και τις ανάγκες κατάρτισής τους

- Περιλαμβάνει δράσεις ενημέρωσης, διαδικτυακά και δια ζώσης σεμινάρια, ηλεκτρονική ασύγχρονη τηλεκπαίδευση, καθώς και δράσεις εξοικείωσης με νέα εργαλεία

- Εισαγωγή νέας θεματικής σε σεμινάρια και e-μαθήματα: Ειδικά θέματα
  - *Σκοπός*: *Εξοικείωση με ευρύτερα θέματα προστασίας και διαχείρισης της φύσης*
  - *Αρχικό σεμινάριο*: ***Εισαγωγή για τις λύσεις που βασίζονται στη φύση***

Εισαγωγή
Σύντομη γνωριμία

Δείξε μας που βρίσκεσαι στην Ελλάδα!

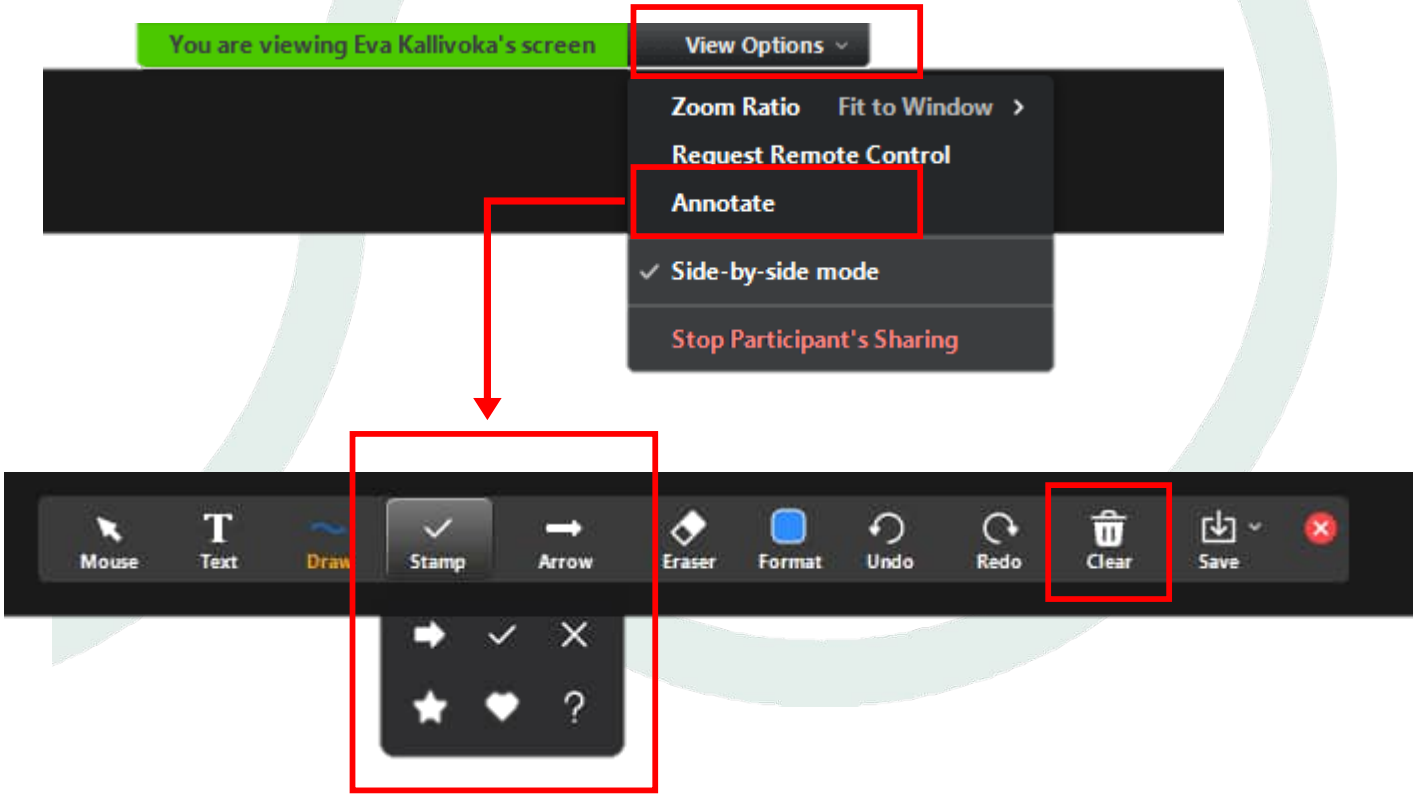

Οικοσκόπιο

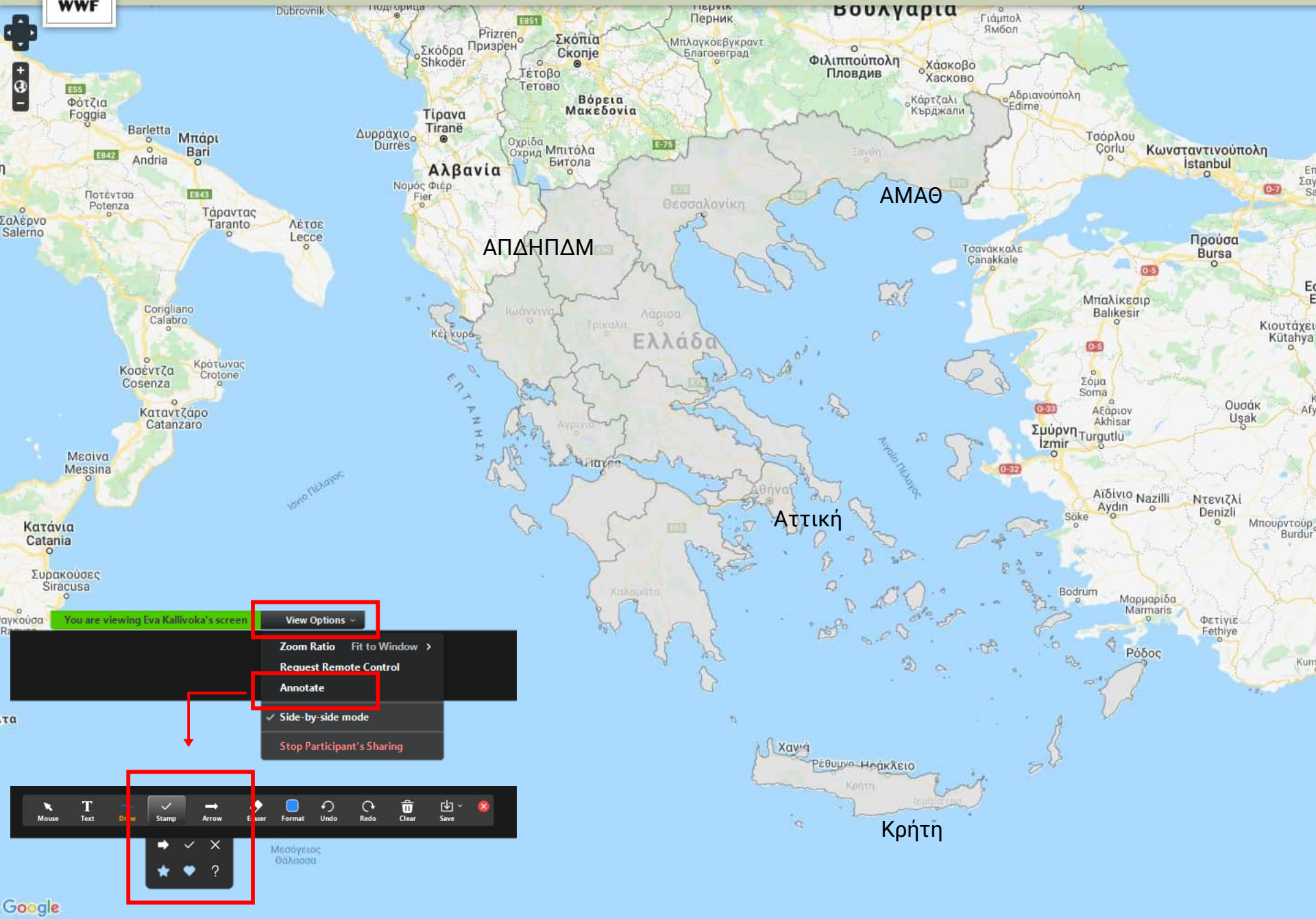
ΑΜΑΘ
ΑΠΔΗΠΔΜ
Αττική
Κρήτη
You are viewing Eva Kallivoka's screen
View Options
Zoom Ratio
Fit to Window
Request Remote Control
Annotate
Side-by-side mode
Stop Participant's Sharing
Mouse
Text
Stamp
Arrow
Format
Undo
Redo
Clear
Save
Google

Λύσεις βασισμένες στη φύση:
Μια εισαγωγή στις προσεγγίσεις και τις πολιτικές

Μέρος Ι

- Τι είναι οι λύσεις βασισμένες στη φύση;
- Παραδείγματα και οφέλη των λύσεων που βασίζονται στη φύση

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

ΣΥΝΤΟΜΟ ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

Μέρος ΙΙ

- Πολιτικές σε διεθνές, ενωσιακό και εθνικό επίπεδο
- Λύσεις που βασίζονται στη φύση: ποια είναι η θέση τους στις πολιτικές;

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Λύσεις βασισμένες στη φύση

*Δουλεύοντας **ΕΝΑΝΤΙΑ** στη φύση ή **ΜΑΖΙ** με τη φύση;*

Αν και τα μεσογειακά δάση είναι προσαρμοσμένα στις πυρκαγιές, η αυξημένη συχνότητα και ένταση των δασικών πυρκαγιών έχει καταστήσει την κατάσταση πιο απειλητική από ποτέ.

WWF, 2020

© Απόλλων Γερόλυμπος

Ο πληθυσμός που είναι εκτεθειμένος στον κίνδυνο πλημμύρας παγκοσμίως είναι 10 **φορές μεγαλύτερος σήμερα**, **σε σύγκριση με το** 2000.

IPCC, 2023

Η Ελλάδα είναι μια από τις 5 Ευρωπαϊκές χώρες που θα πληγούν περισσότερο από συνθήκες ξηρασίας

European Drought Risk Atlas, 2023

© *Θάνος Γιαννακάκης* / WWF *Ελλάς*

Η κλιματική αλλαγή

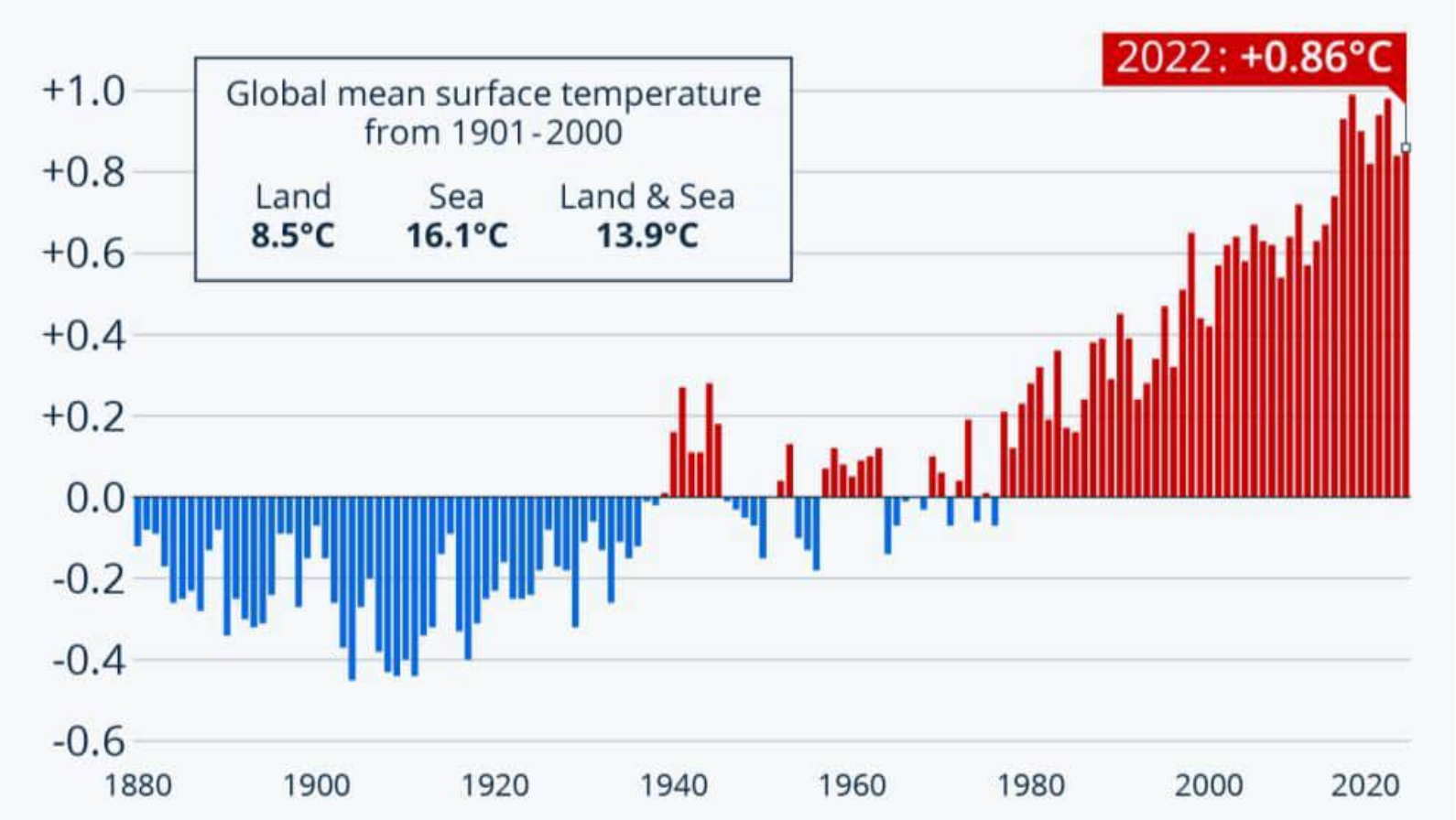

Η μέση παγκόσμια μέση θερμοκρασία μεταξύ Ιανουαρίου και Οκτωβρίου 2023 ήταν η υψηλότερη που έχει καταγραφεί ποτέ

Copernicus, 2023

Οι διαχρονικές αλλαγές στις χρήσεις γης

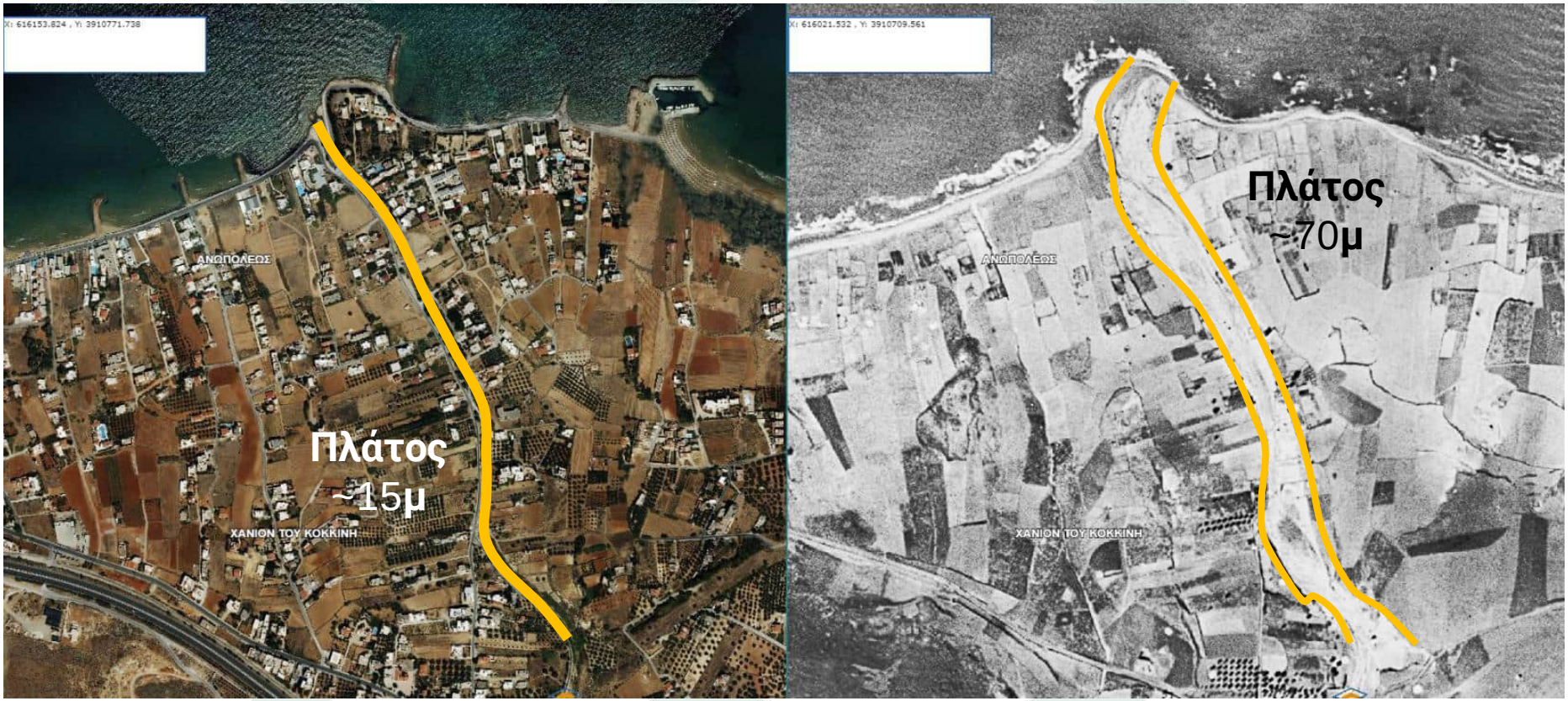

Οι διαχρονικές κακές διαχειριστικές πρακτικές

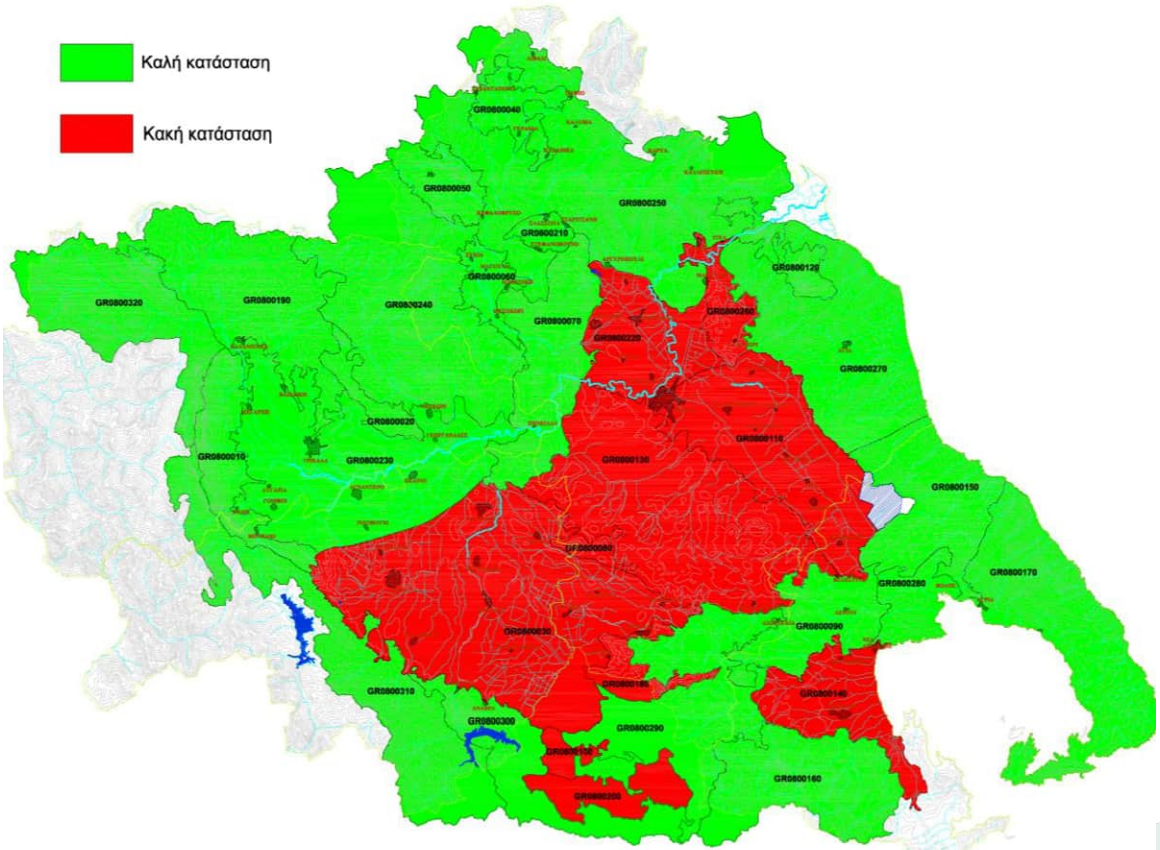

Παραδείγματα

- Κακή διαχείριση υδάτινων πόρων
- Ανεπαρκής διαχείριση δασικών οικοσυστημάτων
- Κακές αρδευτικές πρακτικές
- Λανθασμένα έργα αντιπλημμυρικής προστασίας
- ...

Κλιματική αλλαγή & Βιοποικιλότητα

Η κλιματική αλλαγή και η απώλεια της βιοποικιλότητας είναι δύο από τις σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε, οι οποίες συνδέονται μεταξύ τους με πολλούς τρόπους.

IPCC, 2023

Στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης

Οι 6 + 1 Κοινωνικές Προκλήσεις της IUCN

Κλιματική αλλαγή

Ανθρώπινη υγεία

Κίνδυνος καταστροφών από φυσικά φαινόμενα

Επισιτιστική ασφάλεια

Κοινωνική & οικονομική ανάπτυξη

Επάρκεια νερού

Υποβάθμιση οικοσυστημάτων & απώλεια της βιοποικιλότητας

Αντιμετωπίζοντας τις προκλήσεις με απαρχαιωμένες αντιλήψεις

Βαφτίζονται «αντιπλημμυρικά», έργα τα οποία επιδεινώνουν το πρόβλημα των πλημμυρών

Αντιμετωπίζοντας τις προκλήσεις με απαρχαιωμένες αντιλήψεις

Επενδύουμε σε δράσεις καταστολής, αντί για δράσεις πρόληψης

Αντιμετωπίζοντας τις προκλήσεις με απαρχαιωμένες αντιλήψεις

https://www.britannica.com/technology/irrigation

Απαρχαιωμένες καλλιεργητικές και αρδευτικές πρακτικές

Λύσεις βασισμένες στη φύση

Οι «λύσεις βασισμένες στη φύση και τις φυσικές διεργασίες» (Nature-based solutions – NbS) περιλαμβάνουν δράσεις για την προστασία, τη βιώσιμη διαχείριση και την αποκατάσταση φυσικών ή τροποποιημένων οικοσυστημάτων. Αυτό γίνεται με τρόπους που αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά και προσαρμοστικά τις κοινωνικές προκλήσεις, ώστε να παρέχουν οφέλη τόσο για την ανθρώπινη ευημερία όσο και για τη βιοποικιλότητα.

(IUCN, 2016)

Μια έννοια «ομπρέλα»

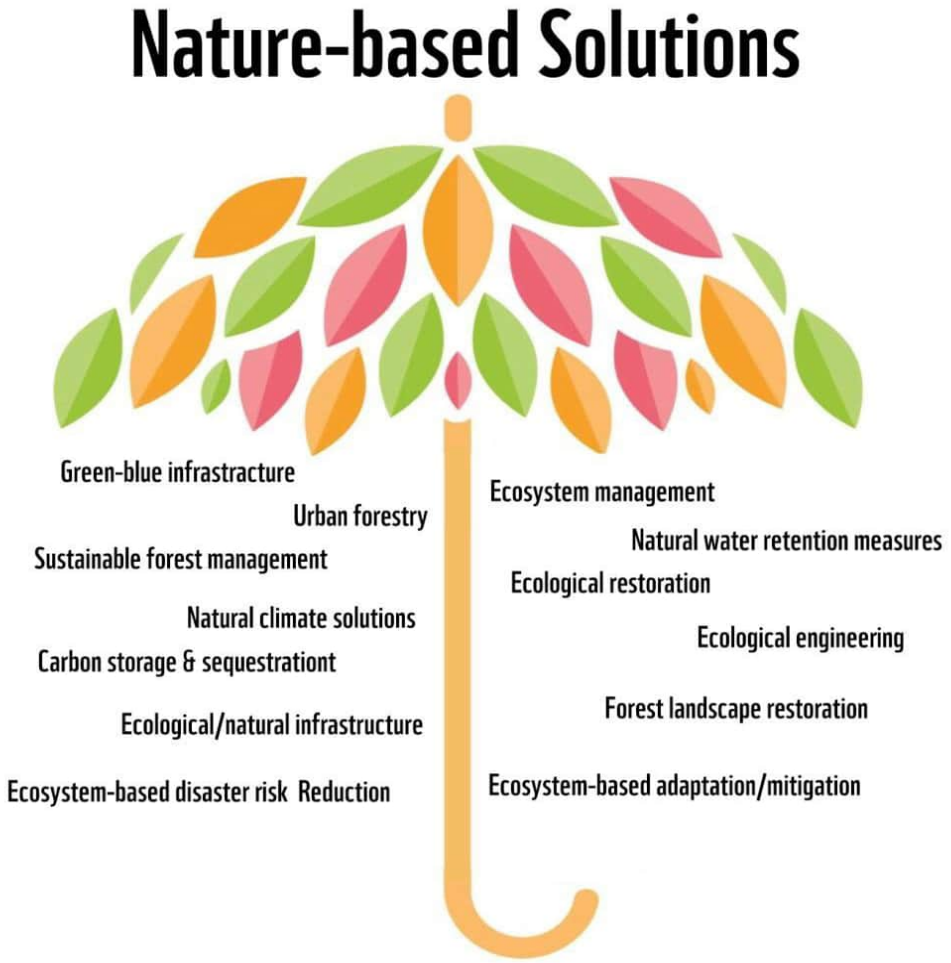

Ο όρος «λύσεις που βασίζονται στη φύση» εμφανίζεται συστηματικά στη βιβλιογραφία από τα μέσα της προηγούμενης δεκαετίας, κυρίως ως έννοια «ομπρέλα» που περιγράφει ένα σύνολο παρόμοιων και ενίοτε επικαλυπτόμενων προσεγγίσεων

Λύσεις που βασίζονται στη φύση ή παραδοσιακές δράσεις προστασίας

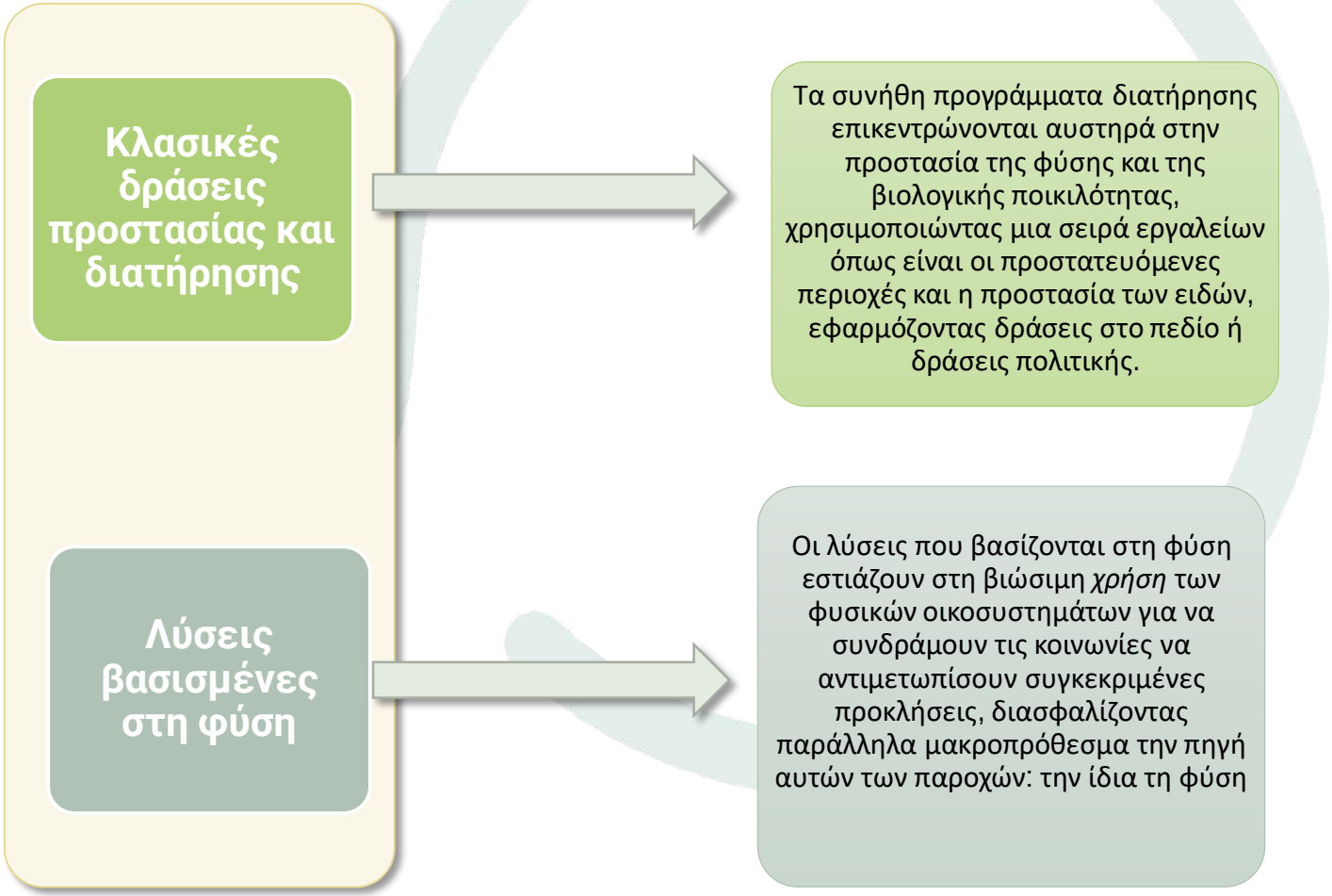

Πως προέκυψαν τα NbS. Μια σύντομη αναδρομή

2005 — Millennium Ecosystem Assessment

2008 — World Bank report

2010 — Natural Solutions report

2013 — The IUCN Programme 2013-2016

2014 — NbS at core of EU Research & Innovation Programme

2014 — Biodiversa NbS workshop

2014 — Natural Water Retention Measures

2016 — IUCN definition

2017 — NbS Initiative at Oxford University

2017 — World Bank principles & guidance

2018 — UN report

2019 — EU Green Deal & Biodiversity Strategy 2030

2020 — IUCN Global Standards

2021 — European Environment Agency report

2022 — White House Roadmap for NbS

2022 — UNEA definition

Οι βασικές αρχές των "λύσεων που βασίζονται στη φύση"

1. ακολουθούν τους κανόνες (και τις αρχές) της προστασίας και διατήρησης της φύσης και των φυσικών οικοσυστημάτων,
2. μπορούν να εφαρμοστούν είτε αυτόνομα, είτε σε συνδυασμό με άλλες λύσεις (π.χ. τεχνολογικές και τεχνικές), με στόχο να αντιμετωπιστούν οι κοινωνικές προκλήσεις,
3. καθορίζονται από το φυσικό και πολιτιστικό πλαίσιο της περιοχής όπου εφαρμόζονται περιλαμβάνοντας τις αντίστοιχες παραδοσιακές, τοπικές και επιστημονικές γνώσεις,
4. παράγουν κοινωνικά οφέλη με δίκαιο και ισότιμο τρόπο, με τρόπο που προάγουν τη διαφάνεια και την ευρεία συμμετοχή,
5. διατηρούν τη βιολογική και πολιτιστική ποικιλομορφία και την ικανότητα των οικοσυστημάτων να εξελίσσονται με την πάροδο του χρόνου,
6. εφαρμόζονται σε κλίμακα τοπίου (landscape level),
7. αναγνωρίζουν και αντιμετωπίζουν την αναγκαία ισορροπία μεταξύ των λίγων άμεσων οικονομικών αποτελεσμάτων μιας εναλλακτικής τεχνικής λύσης/πρότασης έναντι ολόκληρου του φάσματος των υπηρεσιών οικοσυστημάτων που θα προκύψουν στο μέλλον από την πλήρη εφαρμογή των «λύσεων βασισμένων στη φύση», και
8. αποτελούν αναπόσπαστο μέρος ενός συνολικού σχεδιασμού πολιτικών, μέτρων ή δράσεων για την αντιμετώπιση μιας συγκεκριμένης πρόκλησης.

Κατανοώντας της νέα προσέγγιση

Οι λύσεις που βασίζονται στη φύση έχουν σημαντικά πλεονεκτήματα:

- η προστασία των φυσικών οικοσυστημάτων έχει άμεση θετική επίπτωση στην καθημερινότητα των ανθρώπων και δεν αφορά αόριστα την προστασία ζώων, φυτών ή περιοχών όπου ο πολίτης δεν μπορεί εύκολα να συνδεθεί,

- είναι πολύ πιο εύκολο να «ποσοτικοποιηθούν» οι θετικές επιπτώσεις της προστασίας της φύσης

- είναι πλέον πολύ πιο εύκολο να επικοινωνηθούν οι δυσμενείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων λόγω των ανθρώπινων παρεμβάσεων.

Παραδείγματα λύσεων βασισμένων στη φύση

Πρόκληση

Πλημμύρες, μη σημειακή ρύπανση, διάβρωση

Λύσεις	**Οφέλη**
Αποκατάσταση ποταμών και σύνδεση με τα πλημμυρικά πεδία	Μείωση ταχύτητας νερού σε πλημμύρες. Μείωση διάβρωσης. Εμπλουτισμός εδαφών με θρεπτικά και φερτά υλικά.
Βελτίωση των μέτρων συγκράτησης νερού σε υγρότοπους, δάση και γεωργικές εκτάσεις	Μείωση επιφανειακής απορροής και πλημμυρών. Εμπλουτισμός υπόγειων υδάτων. Μείωση διάβρωσης. Μείωση ρύπανσης
Προστασία ή αποκατάσταση των παρόχθιων δασών	Μείωση ταχύτητας νερού. Σταθεροποίηση κοίτης ποταμού και μείωση διάβρωσης. Μείωση ρύπανσης.
Αειφορική διαχείριση δασών, βοσκότοπων και αγροτικών γαιών	Μείωση διάβρωσης. Περιορισμός αγροχημικών που προκαλούν ρύπανση των υδάτων και των εδαφών.

Παραδείγματα λύσεων βασισμένων στη φύση

Λύσεις	**Οφέλη**	**Πρόκληση**
Πράσινες στέγες	Μείωση των επιφανειακών απορροών, μόνωση των κτηρίων, μείωση του κόστους ψύξης και των εκπομπών ρύπων	Αστικές πλημμύρες, αστικές θερμικές νησίδες, ατμοσφαιρική ρύπανση
Κανάλια συλλογής βρόχινων νερών κατά μήκος των δρόμων	Συγκράτηση των επιφανειακών απορροών	
Αστικό πράσινο και δάση στον αστικό ιστό	Δέσμευση ατμοσφαιρικών ρύπων. Ψύξη αέρα και μείωση του φαινομένου της αστικής θερμικής νησίδας, μείωση πλημμυρών	
Δημιουργία υγρότοπων, αποκατάσταση ποταμών	Συγκράτηση των απορροών. Μείωση της ρύπανσης. Μείωση τους κόστους επεξεργασίας αστικών λυμάτων	

Παραδείγματα λύσεων βασισμένων στη φύση

Πρόκληση

Διάβρωση ακτογραμμής, πλημμύρες, καταιγίδες

Λύσεις

Προστασία και αποκατάσταση παράκτιων οικοσυστημάτων (αμμοθινικά συστήματα, θαλάσσια λιβάδια, βραχώδεις υφάλους, παραλίες, έλη γλυκού νερού, αλμυρά και υφάλμυρα έλη)

Οφέλη

Συγκράτηση παράκτιας διάβρωσης. Περιορισμός των παράκτιων πλημμυρών. Μείωση των επιπτώσεων των καταιγίδων.

Παραδείγματα λύσεων βασισμένων στη φύση

Πρόκληση	**Λύσεις**	**Οφέλη**
Δασικές πυρκαγιές	Δασική διαχείριση (διαχείριση της καύσιμης ύλης, προδιαγεγραμμένη καύση)	Μείωση της έντασης των πυρκαγιών
	Πράσινες ζώνες με πυρανθεκτικά είδη	Μείωση της έντασης των πυρκαγιών

Παραδείγματα λύσεων βασισμένων στη φύση

Πρόκληση

Ξηρασία

Λύσεις	**Οφέλη**
Απομάκρυνση των ξενικών χωροκατακτητικών ειδών βλάστησης που απαιτούν σημαντικές ποσότητες νερού	Αύξηση των διαθέσιμων ποσοτήτων νερού
Δημιουργία ή και αποκατάσταση φυσικών λιμνίων αποθήκευσης νερού σε αγροτικές γαίες μέσω της μετατροπής μη παραγωγικών εκτάσεων σε υγρότοπους και υγρά λιβάδια	Εμπλουτισμός υπόγειου υδροφορέα. Περιορισμός πλημμυρικού κινδύνου. Μείωση ρύπανσης από αγροχημικά.

Παραδείγματα λύσεων βασισμένων στη φύση

Πρόκληση

Άγχος και προκλήσεις ψυχικής υγείας

Λύσεις	**Οφέλη**
Πράσινοι χώροι	Παροχή ευκαιριών για υπαίθριες δραστηριότητες με οφέλη στη σωματική και ψυχική υγεία. Οφέλη για την υγεία ακόμη και από την παθητική παραμονή στη φύση.
Δημιουργία μικρών χώρων πρασίνου σε κλίμακα γειτονιάς («πάρκα τσέπης»)	Αύξηση της έκθεσης στη φύση με οφέλη για τη σωματική και ψυχική υγεία

Παραδείγματα λύσεων βασισμένων στη φύση

Πρόκληση

Δέσμευση άνθρακα

Λύσεις	**Οφέλη**
Διατήρηση ή αποκατάσταση παράκτιων οικοτόπων, δασών, υγροτόπων και λιβαδιών.	Αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα και απομάκρυνσή του από την ατμόσφαιρα.
Βελτίωση της γεωργικής διαχείρισης μέσω πρακτικών (π.χ. περιορισμός βαθιάς άροσης, αγρανάπαυση, εκ περιτροπής βόσκηση, αειφορική διαχείριση των δασών.	Μείωση της διάβρωσης, αποθήκευση άνθρακα στα εδάφη και τη βλάστηση. Μείωση της απαιτούμενης ενέργειας και καυσίμων για το όργωμα/άροση των εδαφών.

Βίντεο: https://www.youtube.com/watch?v=1ect4sHcBsU

Γκρίζες υποδομές & συνήθεις πρακτικές

- Δίνουν προτεραιότητα στην άμεση λύση του προβλήματος αγνοώντας ότι κάθε πρόκληση θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ολιστικά με προτεραιότητα στα αίτια και όχι μόνο τα συμπτώματα και σε βάθος χρόνου

Κοινωνική πρόκληση	Παραδείγματα γκρίζων υποδομών ή συνήθων πρακτικών
Πλημμύρες	Φράγματα, αναχώματα, αποστραγγιστικά κανάλια, συρματοκιβώτια
Επισιτιστική ασφάλεια	Εντατικές καλλιέργειες και μονοκαλλιέργειες, μεγάλα αρδευτικά έργα, εντατική χρήση αγροχημικών
Επάρκεια νερού	Φράγματα, λιμνοδεξαμενές, κεντρικά υδρευτικά δίκτυα
Κλιματική αλλαγή	Μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καύση ορυκτών πόρων. Οι συνήθεις πρακτικές συνεισφέρουν στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου

Τα πλεονεκτήματα των λύσεων που βασίζονται στη φύση έναντι των γκρίζων υποδομών

- Απαιτούν μικρότερα κόστη αρχικής επένδυσης
- Μακροπρόθεσμα είναι πιο αποδοτικές επενδύσεις
- Προσαρμοστικότητα και ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή
- Έχουν πολλαπλά οφέλη
- Μικρότερο ανθρακικό αποτύπωμα
- Δεν έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον

Τα πλεονεκτήματα των λύσεων που βασίζονται στη φύση έναντι των γκρίζων υποδομών

ΓΚΡΙΖΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:
Κατασκευή φραγμάτων, αναχωμάτων, αποστραγγιστικών δικτύων, εγκιβωτισμός ποταμών

ΠΙΘΑΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

- **Μεγάλο κλιματικό αποτύπωμα**
- **Ενεργειακές απαιτήσεις**
- **Μείωση αξίας υποδομών**

ΠΡΑΣΙΝΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:
Αποκατάσταση υγρότοπων, δημιουργία παρόχθιου δάσους, πλημμυρικά πεδία, ορθές διαχειριστικές πρακτικές

ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΟΦΕΛΗ

- **Δέσμευση άνθρακα**
- **Δημιουργία βιοτόπων**
- **Ευκαιρίες αναψυχής**
- **Δημόσια υγεία**

Γιατί δεν υιοθετούνται ταχύτερα οι λύσεις που βασίζονται στη φύση;

- Έλλειψη επαρκούς ενσωμάτωσης τους στο θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο
- Έλλειψη χρηματοδοτική εργαλείων και μηχανισμών
- Έλλειψη έργων μεγάλης κλίμακας
- Έλλειψη δεδομένων για την αποτελεσματικότητά τους και την σχέση κόστους οφέλους
- Κενό γνώσης από διάφορους φορείς για το αντικείμενο
- Παγιωμένες αντιλήψεις
- Σήμερα υλοποιούνται έργα τα οποία σχεδιάστηκαν πριν από δεκαετίες

©Θάνος Γιαννακάκης / WWF Ελλάς

Σύντομο διάλειμμα

Λύσεις βασισμένες στη φύση:
Μια εισαγωγή στις προσεγγίσεις και τις πολιτικές

Μέρος Ι

- Τι είναι οι λύσεις βασισμένες στη φύση;
- Παραδείγματα και οφέλη των λύσεων που βασίζονται στη φύση

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

ΣΥΝΤΟΜΟ ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

Μέρος ΙΙ

- Πολιτικές σε διεθνές, ενωσιακό και εθνικό επίπεδο
- Λύσεις που βασίζονται στη φύση: ποια είναι η θέση τους στις πολιτικές;

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Πολιτικές για τις λύσεις που βασίζονται στη φύση

Τι θα δούμε:

- Βασικά κείμενα των πολιτικών/ νομικού πλαισίου
- Επιλεγμένες βασικές διατάξεις

Ζητήματα προς διερεύνηση:

1. Κατά πόσο συνιστούν διακριτό αντικείμενο σε πολιτικές για το περιβάλλον;
2. Με ποιον τρόπο και σε ποιο βαθμό ενσωματώνονται αποτελεσματικά σε βασικά κείμενα πολιτικών;

Ορισμοί

Τρεις συσχετιζόμενες έννοιες:

- Λύσεις βασισμένες στη φύση
- Πράσινη υποδομή
- Οικοσυστημικές υπηρεσίες

ΠΡΑΣΙΝΗ ΥΠΟΔΟΜΗ
Στρατηγικά προγραμματισμένο δίκτυο φυσικών και ημιφυσικών περιοχών, καθώς και άλλων χαρακτηριστικών στοιχείων του περιβάλλοντος, ο σχεδιασμός και η διαχείριση του οποίου αποσκοπούν στην παροχή ευρέος φάσματος οικοσυστημικών υπηρεσιών. Το εν λόγω δίκτυο περιλαμβάνει χώρους πρασίνου (ή γαλάζιου, προκειμένου για υδάτινα οικοσυστήματα) και άλλα φυσικά χαρακτηριστικά στοιχεία των χερσαίων (συμπεριλαμβανομένων των παράκτιων) και των θαλάσσιων περιοχών. Στην ξηρά η πράσινη υποδομή συναντάται σε αγροτικό και αστικό περιβάλλον. (EC, 2013)

ΛΥΣΕΙΣ ΒΑΣΙΣΜΕΝΕΣ ΣΤΗ ΦΥΣΗ
Λύσεις που εμπνέονται και υποστηρίζονται από τη φύση, οι οποίες είναι οικονομικά αποδοτικές, παρέχουν ταυτόχρονα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά οφέλη και συμβάλλουν στη δημιουργία ανθεκτικότητας. Τέτοιες λύσεις φέρνουν περισσότερη, και πιο ποικιλόμορφη, φύση και φυσικά χαρακτηριστικά και διαδικασίες σε πόλεις και τοπία στη ξηρά και τη θάλασσα, μέσα από τοπικά προσαρμοσμένες, αποδοτικές από πλευράς πόρων και συστημικές παρεμβάσεις. (EC, 2016)

ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
Η συμβολή των οικοσυστημάτων στην ανθρώπινη ευημερία. Θεωρείται ότι προκύπτει από την αλληλεπίδραση βιοτικών και αβιοτικών διεργασιών και αναφέρεται συγκεκριμένα στις «τελικές» εκροές ή προϊόντα των οικολογικών συστημάτων. Πρόκειται, με άλλα λόγια, για τα πράγματα που καταναλώνονται ή χρησιμοποιούνται άμεσα από τους ανθρώπους. (EEA, 2011)

Βασικές έννοιες & ερωτήματα

Τρεις συσχετιζόμενες έννοιες:

- Λύσεις βασισμένες στη φύση
- Πράσινη υποδομή
- Οικοσυστημικές υπηρεσίες

ΛΥΣΕΙΣ ΒΑΣΙΣΜΕΝΕΣ ΣΤΗ ΦΥΣΗ
Λύσεις που εμπνέονται και υποστηρίζονται από τη φύση, οι οποίες είναι οικονομικά αποδοτικές, παρέχουν ταυτόχρονα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά οφέλη και συμβάλλουν στη δημιουργία ανθεκτικότητας. Τέτοιες λύσεις φέρνουν περισσότερη, και πιο ποικιλόμορφη, φύση και φυσικά χαρακτηριστικά και διαδικασίες σε πόλεις και τοπία στη ξηρά και τη θάλασσα, μέσα από τοπικά προσαρμοσμένες, αποδοτικές από πλευράς πόρων και συστημικές παρεμβάσεις. (EC, 2016)

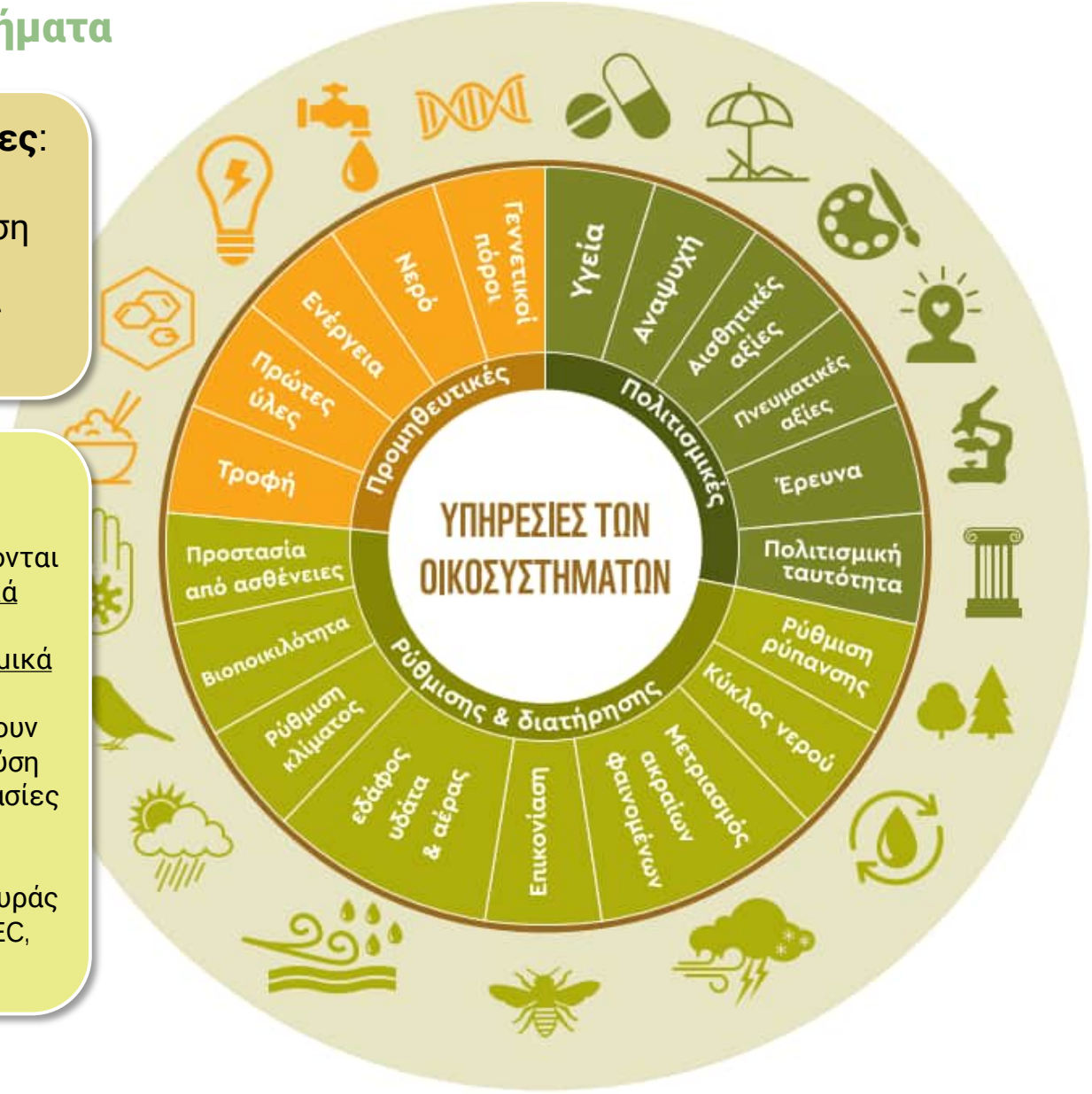

Πολιτικές για τις λύσεις που βασίζονται στη φύση: το νομικό πλαίσιο

ΔΙΕΘΝΕΣ

- Διεθνής σύμβαση πλαίσιο για την κλιματική αλλαγή
- Διεθνής σύμβαση για τη βιοποικιλότητα

ΕΘΝΙΚΟ (*εργαλεία*)

- ΠΔ & Σχέδια Διαχείρισης για προστατευόμενες περιοχές
- Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ)
- Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας (ΣΔΚΠ)
- Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)
- Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΕΣΠΚΑ) & Περιφερειακά Σχέδια (ΠεΣΠΚΑ)
- Εθνικός κλιματικός νόμος
- Εθνική Στρατηγική για τα Δάση
- Αποκατάσταση της φύσης !

ΕΝΩΣΙΑΚΟ

Βιοποικιλότητα	Στρατηγική για την πράσινη υποδομή (2013)
	Οδηγία για τους οικοτόπους (1992)
	Ευρωπαϊκή στρατηγική για τη βιοποικιλότητα έως το 2030 (2020)
	Πρόταση Κανονισμού για την αποκατάσταση της φύσης
	Στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο» (2020)
	Κανονισμός για τα ξενικά είδη (2014)
Δάση	Νέα ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δάση (2021)
Κλίμα	Ευρωπαϊκός Κλιματικός Νόμος (2021)
	Οδηγία για τις ΑΠΕ (2018)
	Στρατηγική για την προσαρμογή (2021)
Ύδατα	Οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα (2000)
	Οδηγία για τις πλημμύρες (2007)
Θάλασσα	Οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική (2008)
	Οδηγία για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό (2014)
Αγροτικός χώρος	Κοινή γεωργική πολιτική (2021)

Διεθνείς πολιτικές

(ΟΗΕ) Διεθνής σύμβαση για τη βιοποικιλότητα, Ρίο, 1992

«Σκοπός της παρούσας σύμβασης που θα επιδιωχθεί σε συμφωνία με τις σχετικές της διατάξεις, είναι η διατήρηση της βιολογικής ποικιλομορφίας, η αυτοσυντηρούμενη χρησιμοποίηση των συστατικών της και ο ορθός και ισότιμος καταμερισμός των πλεονεκτημάτων που θα προκύψουν από τη χρησιμοποίηση των γενετικών πόρων [...]» (άρθ. 1)

«Κάθε συμβαλλόμενο μέρος, κατά το μέτρο του δυνατού και του ενδεδειγμένου: [...] γ) διαρρυθμίζει ή διαχειρίζεται βιολογικούς πόρους που είναι σημαντικοί για τη διατήρηση της βιολογικής ποικιλομορφίας, εντός ή εκτός των προστατευμένων περιοχών, με την προοπτική της εξασφάλισης της προστασίας τους και της αυτοσυντηρούμενης χρήσης τους δ) προαγάγει την προστασία των οικοσυστημάτων, των φυσικών οικοτόπων και τη διατήρηση βιωσίμων πληθυσμών των ειδών στο φυσικό τους περίγυρο [...] στ) αποκαθιστά και αναβαθμίζει υποβαθμισμένα οικοσυστήματα και προαγάγει την ανασύσταση των απειλουμένων ειδών, μεταξύ άλλων, με την ανάπτυξη και την εφαρμογή σχεδίων ή άλλων στρατηγικών διαχείρισης [...]» (άρθ. 8)

Διεθνείς πολιτικές

(ΟΗΕ) Διεθνής σύμβαση για τη βιοποικιλότητα, παγκόσμιο πλαίσιο του Κουνμίνγκ-Μόντρεαλ για τη βιοποικιλότητα (COP15, 2022)

«Ελαχιστοποίηση του αντικτύπου της κλιματικής αλλαγής και της οξίνισης των ωκεανών στη βιοποικιλότητα και αύξηση της ανθεκτικότητάς της μέσα από δράσεις μετριασμού, προσαρμογής και μείωσης του κινδύνου καταστροφών, συμπεριλαμβανομένων των λύσεων που βασίζονται στη φύση ή/και οικοσυστημικών προσεγγίσεων, ελαχιστοποιώντας παράλληλα τις αρνητικές και ενισχύοντας τις θετικές επιπτώσεις της δράσης του κλίματος στη βιοποικιλότητα» (στόχος-δράση 8)

«Αποκατάσταση, διατήρηση και ενίσχυση των ωφελειών της φύσης στους ανθρώπους, συμπεριλαμβανομένων των οικοσυστημικών λειτουργιών και υπηρεσιών, όπως η ρύθμιση του αέρα, του νερού και του κλίματος, η υγεία του εδάφους, η επικονίαση και η μείωση του κινδύνου ασθενειών, καθώς και η προστασία από φυσικούς κινδύνους και καταστροφές, μέσα από λύσεις που βασίζονται στη φύση ή/και οικοσυστημικές προσεγγίσεις προς όφελος όλων των ανθρώπων και της φύσης» (στόχος-δράση 11)

Διεθνείς πολιτικές

(ΟΗΕ) Διεθνής σύμβαση πλαίσιο για την κλιματική αλλαγή, Νέα Υόρκη, 1992

Μετριασμός των συγκεντρώσεων ΑτΘ και προσαρμογή των οικοσυστημάτων, των κοινωνιών και της οικονομίας στις κλιματικές μεταβολές

«Όλα τα Συμβαλλόμενα Μέρη, λαμβάνοντας υπόψη τις κοινές αλλά διαφοροποιημένες ευθύνες τους και τις ειδικές εθνικές και περιφερειακές αναπτυξιακές προτεραιότητες, στόχους και συνθήκες τους: α) Καταρτίζουν, ενημερώνουν περιοδικά, δημοσιεύουν και διαθέτουν στη Συνδιάσκεψη των Συμβαλλόμενων Μερών [...] εθνικούς καταλόγους ανθρωπογενών εκπομπών από πηγές και απορροφήσεων από καταβόθρες όλων των αερίων θερμοκηπίου που δεν ελέγχονται από το Πρωτόκολλο του Μόντρεαλ [...] δ) Προάγουν την ορθολογιστική διαχείριση, ενθαρρύνουν και υποστηρίζουν με τη συνεργασία τους τη διατήρηση και αύξηση, όπως ενδείκνυται, των καταβοθρών και ταμιευτήρων όλων των αερίων θερμοκηπίου που δεν ελέγχονται από το Πρωτόκολλο του Μόντρεαλ, συμπεριλαμβανομένης της βιομάζας, των δασών και των ωκεανών, καθώς και άλλων χερσαίων, παράκτιων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων ε) Συνεργάζονται για την προετοιμασία της προσαρμογής στις επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος· αναπτύσσουν και επεξεργάζονται κατάλληλα και ολοκληρωμένα σχέδια για τη διαχείριση των παράκτιων ζωνών, των υδατικών πόρων και της γεωργίας, καθώς και την προστασία και την αποκατάσταση περιοχών [...] που πλήττονται από ξηρασία και απερήμωση, όπως επίσης από πλημμύρες [...]» (άρθ. 4 παρ. 1)

- **Η Συμφωνία των Παρισίων** (COP21)
- **Το Κλιματικό Σύμφωνο της Γλασκόβης** (COP26)

Ενωσιακές πολιτικές

Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα έως το 2030 - COM(2020) 380 final

«Η κρίση στη βιοποικιλότητα και η κρίση στον τομέα του κλίματος είναι αλληλένδετες. […] Η φύση είναι ζωτικής σημασίας σύμμαχος στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Η φύση ρυθμίζει το κλίμα· λύσεις που βασίζονται στη φύση, όπως η προστασία και αποκατάσταση των υγροτόπων, των τυρφώνων και των παράκτιων οικοσυστημάτων, ή η βιώσιμη διαχείριση θαλάσσιων περιοχών, δασών, λειμώνων και γεωργικών εδαφών, θα είναι ουσιαστικής σημασίας για τη μείωση των εκπομπών και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Η δενδροφύτευση και η ανάπτυξη πράσινων υποδομών θα μας βοηθήσουν να μειώσουμε τη θερμοκρασία στις αστικές περιοχές και να μετριάσουμε τον αντίκτυπο των φυσικών καταστροφών» (ενότ. 1).

«Για την κάλυψη των αναγκών της παρούσας στρατηγικής, συμπεριλαμβανομένων των επενδυτικών προτεραιοτήτων για το δίκτυο Natura 2000 και των πράσινων υποδομών, θα πρέπει να διατεθούν τουλάχιστον 20 δισ. EUR ετησίως σε δαπάνες για τη φύση. Αυτό θα απαιτήσει κινητοποίηση της ιδιωτικής και της δημόσιας χρηματοδότησης σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, μεταξύ άλλων μέσω μιας σειράς διαφορετικών προγραμμάτων στον επόμενο μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της ΕΕ. Επιπλέον, δεδομένου ότι η αποκατάσταση της φύσης θα συμβάλει σημαντικά στην επίτευξη των στόχων για το κλίμα, σημαντικό ποσοστό του 25 % του προϋπολογισμού της ΕΕ που προορίζεται για τη δράση για το κλίμα θα επενδυθεί στη βιοποικιλότητα και σε λύσεις που βασίζονται στη φύση» (ενότ. 3.3.2).

Ενωσιακές πολιτικές

Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα έως το 2030 - COM (2020) 380

«Η αγοραστική δύναμη των δημόσιων αρχών αντιπροσωπεύει το 14 % του ΑΕΠ της ΕΕ και μπορεί να χρησιμεύσει ως ισχυρή κινητήρια δύναμη της ζήτησης για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες εταιρειών που επενδύουν ή συμβάλλουν σε λύσεις που βασίζονται στη φύση. Προκειμένου να αξιοποιήσει το δυναμικό αυτό, η Επιτροπή, όταν προτείνει περαιτέρω νομοθεσία και καθοδήγηση σχετικά με τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις, θα ενσωματώσει κριτήρια και παρακολούθηση για την προώθηση λύσεων που βασίζονται στη φύση» (ενότ. 3.3.2).

«Η καταπολέμηση της απώλειας της βιοποικιλότητας πρέπει να στηρίζεται σε ορθά επιστημονικά στοιχεία. Οι επενδύσεις στην έρευνα, την καινοτομία και την ανταλλαγή γνώσεων θα είναι καίριας σημασίας για τη συγκέντρωση των βέλτιστων στοιχείων και την ανάπτυξη των βέλτιστων λύσεων που βασίζονται στη φύση. Η έρευνα και η καινοτομία μπορούν να δοκιμάσουν και να αναπτύξουν τον τρόπο με τον οποίο θα δοθεί προτεραιότητα στις «πράσινες» λύσεις έναντι των «γκρίζων» λύσεων, ενώ θα βοηθήσουν επίσης την Επιτροπή να στηρίξει επενδύσεις σε λύσεις που βασίζονται στη φύση, όπως σε παλιές βιομηχανικές περιοχές, περιοχές χαμηλού εισοδήματος ή περιοχές που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές» (ενότ. 3.3.4).

Ενωσιακές πολιτικές

Ευρωπαϊκός Κλιματικός Νόμος - Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119

«Ο παρών κανονισμός θεσπίζει πλαίσιο για τη σταδιακή και μη αναστρέψιμη μείωση των ανθρωπογενών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από πηγές και την ενίσχυση των απορροφήσεων από καταβόθρες που ρυθμίζονται από το δίκαιο της Ένωσης» (άρθ. 1(1))

«Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος για κλιματική ουδετερότητα που ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1, τίθεται ως δεσμευτικός κλιματικός στόχος της Ένωσης για το 2030 η εγχώρια μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (εκπομπές μετά την αφαίρεση των απορροφήσεων) κατά τουλάχιστον 55 % σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990 έως το 2030» (άρθ. 4(1))

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν και εφαρμόζουν εθνικές στρατηγικές και σχέδια προσαρμογής, λαμβάνοντας υπόψη την ενωσιακή στρατηγική για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή που αναφέρεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου και με βάση αξιόπιστες αναλύσεις της κλιματικής αλλαγής και της ευπάθειας, αξιολογήσεις και δείκτες προόδου, και σύμφωνα με τα βέλτιστα διαθέσιμα και πλέον πρόσφατα επιστημονικά στοιχεία. Στις εθνικές στρατηγικές προσαρμογής τους, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη την ιδιαίτερη ευπάθεια των οικείων τομέων, όπως μεταξύ άλλων των γεωργικών, υδατικών και επισιτιστικών συστημάτων, καθώς και την επισιτιστική ασφάλεια, και προωθούν λύσεις που βασίζονται στη φύση και μια προσαρμογή που βασίζεται στα οικοσυστήματα. Τα κράτη μέλη επικαιροποιούν τακτικά τις στρατηγικές και περιλαμβάνουν τις σχετικές επικαιροποιημένες πληροφορίες στις εκθέσεις που υποβάλλονται δυνάμει του άρθρου 19 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999» (άρθ. 5(4))

Ενωσιακές πολιτικές

Πρόταση κανονισμού για την αποκατάσταση της φύσης (επικ. 2024?)

«Ο παρών κανονισμός θεσπίζει κανόνες που συμβάλλουν στα εξής: α) στη συνεχή, μακροπρόθεσμη και βιώσιμη ανάκαμψη της βιοποικιλότητας και της ανθεκτικότητας της φύσης σε όλες τις χερσαίες και θαλάσσιες περιοχές της Ένωσης μέσω της αποκατάστασης των οικοσυστημάτων· β) στην επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης όσον αφορά τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή· γ) στην εκπλήρωση των διεθνών δεσμεύσεων της Ένωσης.

Με τον παρόντα κανονισμό θεσπίζεται πλαίσιο εντός του οποίου τα κράτη μέλη θέτουν, χωρίς καθυστέρηση, σε εφαρμογή αποτελεσματικά μέτρα αποκατάστασης βάσει περιοχής, τα οποία μαζί θα καλύπτουν, έως το 2030, τουλάχιστον το 20% των χερσαίων και θαλάσσιων περιοχών της Ένωσης και, έως το 2050, όλα τα οικοσυστήματα που χρήζουν αποκατάστασης» (άρθ. 1)

Ενωσιακές πολιτικές

Πρόταση κανονισμού για την αποκατάσταση της φύσης (επικ. 2024?)

- Ποσοτικός προσδιορισμός περιοχών που πρόκειται να αποκατασταθούν (περιοχές τύπων οικοτόπων, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη για βελτιωμένη συνδεσιμότητα μεταξύ τύπων οικοτόπων) + απογραφή φραγμών στη συνδεσιμότητα των επιφανειακών υδάτων
  - Έως το 2030 τουλάχιστον το 30% της χερσαίας έκτασης (συμπ/νων των εσωτερικών υδάτων), και το 30% της θαλάσσιας περιοχής στην ΕΕ, εκ των οποίων τουλάχιστον το 1/3 θα πρέπει να τελεί υπό αυστηρή προστασία
  - Έως το 2030 αποκατάσταση της ελεύθερης ροής τουλάχιστον 25.000 χλμ. + λήψη μέτρων για τη βελτίωση των φυσικών λειτουργιών των σχετικών πλημμυρικών περιοχών (άρθ. 7)
- Εθνικά σχέδια αποκατάστασης (άρθ. 11 επ.)
- Παρακολούθηση των περιοχών που υπόκεινται σε αποκατάσταση, αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων αποκατάστασης, αναθεώρηση των μέτρων όπου απαιτείται

Εθνικές πολιτικές

Εθνικός κλιματικός νόμος - ν. 4936/2022

«Για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή σύμφωνα με το άρθρο 1 και την απορρόφηση του κόστους των επιπτώσεών της, δύνανται να λαμβάνονται και να εφαρμόζονται μέτρα και πολιτικές για: [….] β) τη δημιουργία πράσινων υποδομών και την αξιοποίηση λύσεων βασισμένων στη φύση» (άρθ. 10(3γ) - γενικά μέτρα πολιτικής).

«Συστήνεται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας Επιστημονική Επιτροπή Κλιματικής Αλλαγής […]» (ΕΕΚΑ)(άρθ. 29(1)).

«Η ΕΕΚΑ είναι αρμόδια για: […] δ) τη συνεργασία με άλλες επιστημονικές επιτροπές για την προώθηση λύσεων απέναντι στην κλιματική αλλαγή που βασίζονται στη φύση και συνυπολογίζουν την ανάγκη διατήρησης της βιοποικιλότητας και της ακεραιότητας των φυσικών οικοσυστημάτων» (ΕΕΚΑ)(άρθ. 29(2δ)).

Εθνικές πολιτικές

Αποκατάσταση της φύσης - ν. 5037/2023, άρθρα 173-177 & παραρτήματα

- Στόχοι προστασίας
  - Επέκταση δικτύου Natura 2000 σε 30% χερσαίας & θαλάσσιας έκτασης ης χώρας έως το 2030
  - Ένταξη Καίριων Περιοχών Βιοποικιλότητας στις π.π.
  - Καθεστώς υψηλής προστασίας για αρχέγονα-παλαιά δάση, μικρούς νησιωτικούς υγροτόπους και περιοχές Ramsar
  - Μέτρα περιορισμού της αλιείας στο 10% των χωρικών υδάτων έως το 2030
  - Μέτρα αποκατάστασης για επαναφορά οικοτόπων σε καλή κατάσταση: 30% έως το 2030, 60% έως το 2040, 100% έως το 2050.
- Θέσπιση μέτρων αποκατάστασης σε περιοχές Natura και Εθν. Πάρκα μέσω σχεδίων διαχείρισης: 30% των εκτάσεων κάθε ομάδας τύπων οικοτόπων έως το 2030, 60% έως το 2040, 100% έως το 2050

Πολιτικές για τις λύσεις που βασίζονται στη φύση: Ζητήματα προς διερεύνηση

1. **Κατά πόσο συνιστούν διακριτό αντικείμενο σε πολιτικές για το περιβάλλον**;

- δεν πρόκειται για διακριτό αντικείμενο
- διέπουν ένα μεγάλο εύρος πολιτικών (κλίμα, ενέργεια, φύση, νερά, φυσικές καταστροφές, …)
- «ενώνουν» την αντιμετώπιση των 2 μεγαλύτερων περιβαλλοντικών προκλήσεων (βιοποικιλότητα + κλίμα)
- αποτελούν όχημα για την ενσωμάτωση της φύσης σε άλλες πολιτικές
- σημαντική τομή αποτελεί η πρόσφατη ενίσχυση των πολιτικών για την αποκατάσταση της φύσης (ΕΕ & Ελλάδα)

2. **Με ποιον τρόπο & σε ποιο βαθμό ενσωματώνονται αποτελεσματικά σε βασικά κείμενα πολιτικών**;

- υπάρχουν διαφοροποιημένες αναφορές (άμεσες-έμμεσες)
- πολλά κείμενα έχουν στρατηγικό χαρακτήρα
- για την **ουσιαστική προώθηση** των λύσεων που βασίζονται στη φύση χρειάζεται:
  - να εξειδικεύονται οι στόχοι κάθε πολιτικής & να ελέγχεται η επίτευξή τους
  - να δίνονται αποτελεσματικές κατευθύνσεις για το ποιες παρεμβάσεις προτεραιοποιούνται
  - να διαμορφώνονται κατάλληλα οι πολιτικές στο χαμηλότερο επίπεδο
    (π.χ. εγκύκλιοι, προδιαγραφές εκπόνησης μελετών, ωρίμανση έργων)
- καθοριστική είναι η σημασία που έχουν τα χρηματοδοτικά μέσα και εργαλεία
- επίσης κρίσιμη είναι η «διεκδίκηση» αυτών των προσεγγίσεων από άλλους εμπλεκόμενους και από την κοινωνία
  (π.χ. συμμετοχή σε διαβουλεύσεις, άσκηση πολιτικής πίεσης στους αρμόδιους, …)

Ερωτήσεις;
©Δημήτρης Αραμπατζής/ Click στη φύση/ LIFE-IP 4 NATURA

Σύντομη αξιολόγηση

Η γνώμη σας είναι πολύτιμη!

Σύντομο ανώνυμο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης σεμιναρίου

Συνέχεια του προγράμματος ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Επόμενα βήματα

- Αποστολή υλικού σεμιναρίου και βεβαιώσεων παρακολούθησης
- Συνέχιση δράσεων κατάρτισης και ενδυνάμωσης ικανοτήτων

Δείτε επιπλέον

- Ηλεκτρονική πλατφόρμα εκπαίδευσης «Εδώ ζούμε» (https://e-learning.edozoume.gr/)
- Ιστοσελίδα LIFE-IP 4 NATURA: Εδώ ζούμε (https://edozoume.gr/)
- Διαδικτυακό συμμετοχικό Σύστημα Γεωγραφικών Πληροφοριών LIFE-IP 4 Natura - παρουσίαση των οικοσυστημικών υπηρεσιών (*προσωρινά στο* https://gis-perslab.topo.auth.gr/portal/apps/sites/#/gis-natura-gr/)
- Online περιήγηση στην έκθεση με τους νικητές του 3ου πανελλήνιου φωτογραφικού διαγωνισμού “Click στη Φύση” (https://edozoume.gr/click-sti-fysi-deite-ti-3d-fotografiki-ekthesi-me-ta-erga-poy-diakrithikan-ston-3o-fotografiko-diagonismo/)

Με τη συγχρηματοδότηση του προγράμματος LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη συγχρηματοδότηση του Πράσινου Ταμείου

Εδώ ζούμε Natura 2000

LIFE-IP 4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002)

